फुङ्लिङ नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

फुङ्लिङ, ताप्लेजुङ

आवधिक नगरपालिका बिकास योजना

२०७८/७९ - २०८२/८३

अन्तिम प्रतिवेदन, २०७७

पेश गर्ने

पाथवे नेपाल प्रा.लि.

प्राविधिक सहयोग
तारानाथ निरौला
(बिषय बिज्ञ) बिराटनगर

भाग १ (एक)
पृष्ठभूमि

१.१ परिचयः

फुङ्लिङ नगरपालिका नेपालका ७ वटा प्रदेश मध्ये सूदुर पूर्वमा अवस्थित प्रदेश नं. १ को ताप्लेजुङ जिल्लामा अवस्थित छ । नेपाल, संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन पद्धती बमोजिम राज्य सञ्चालन वा शासन सञ्चालनको जिम्मेवारी संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहमा बिभक्त गर्दै २०७२ साल असोज ३ गते नेपालको संविधान जारी भई क्रमिक कार्यान्वनय तथा स्थायित्को चरणमा प्रवेश गरिसकेकोछ । संविधान प्रदत्त तीनै तहको एकल तथा साझा अधिकारका क्षेत्रहरूको सफल र प्रभावकारी कार्यान्वयन बाट संघात्मक शासन पद्धतीको स्थायीत्व र समाजबाद उन्मुख मुलुकको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक समृद्धिको मार्ग बस्ती, टोल, गाउँ र नगर बाटै प्रसस्त गर्नु वर्तमान स्थानीय तहको आजको प्रमुख अभिभारा भएकोछ । यस अभिभारालाई परिणाममुखि बनाउन जनताको प्रत्यक्ष सहयोगी र साझेदार सरकारको रुपमा स्थापित स्थनीय तहले संपादन गर्ने आर्थिक, भौतिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक विकास र विस्तारका कार्यहरूलाई स्थानीयबासिहरूकै प्रत्यक्ष सहभागिता र साझेदारीमा व्यवस्थित, प्रभावकारी र समयबद्ध सञ्चालन व्यवस्थापनका आधार तयार पार्नु अनिवार्य छ । यस अहम जिम्मेवारीको बोध गरी फुङ्लिङ नगरपालिकाले **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तयार गरी सोहि बमोजिम नगरपालिकाको समग्र विकास सँग सम्बन्धित तमाम योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने अठोट र प्रतिवद्धता सहित आफ्नो विकास अभियानलाई अघि बढाउने नीतिगत र संस्थागत निर्णय गरिसकेको अवस्था छ ।

चित्र नं. १.१: नेपालको नक्सामा फुङ्लिङ नगरपालिकाको अवस्थिति

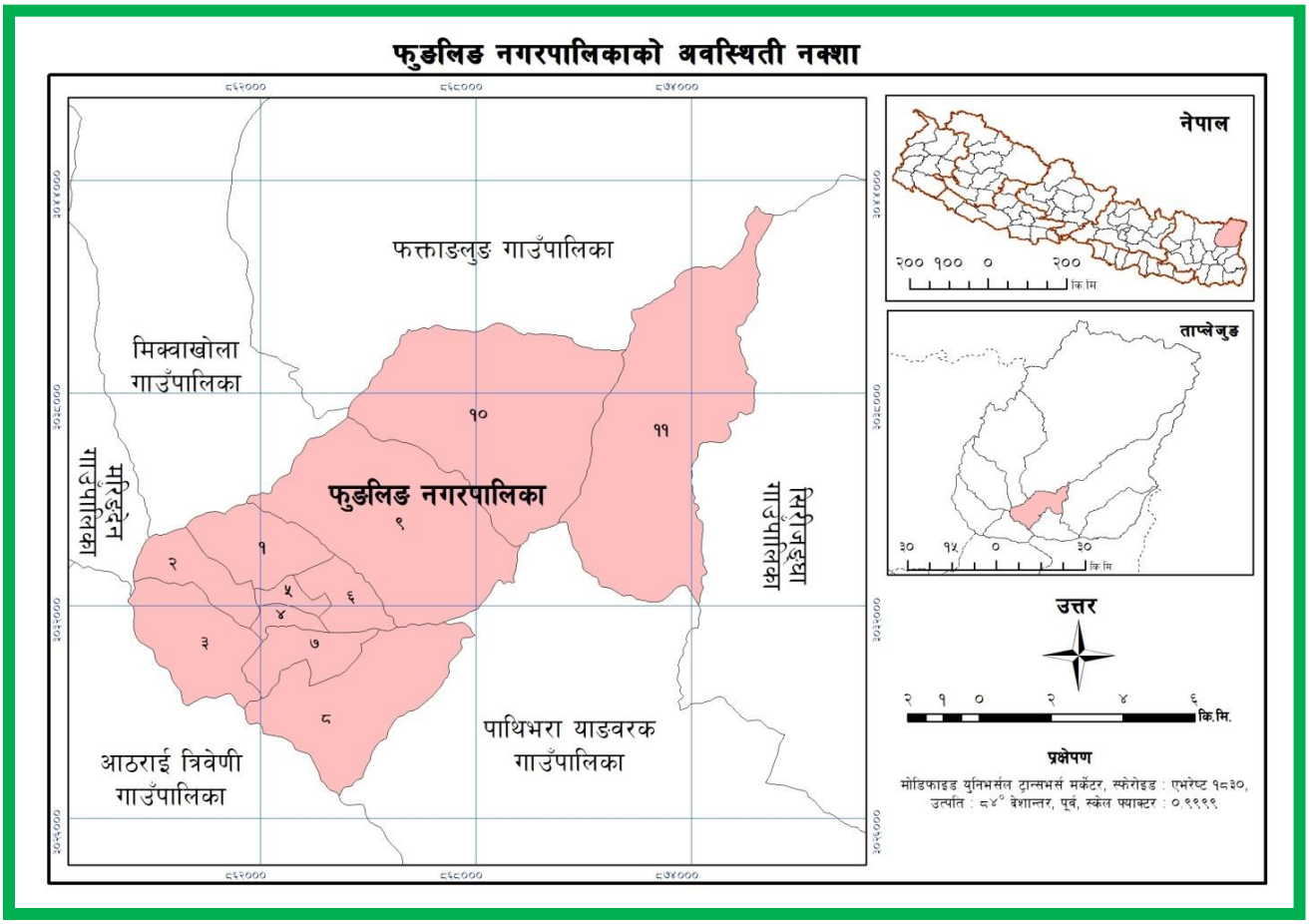

नेपालको संविधान २०७२ संगै भौगोलिक स्वरुपमा बिभक्त प्रदेश नं. १ का १४ जिल्ला मध्ये ताप्लेजुङ जिल्ला कृषि र पर्यटनको हिसावले एक महत्वपूर्ण जिल्ला हो । यस जिल्लाका ९ वटा स्थानीय तह मध्ये पूर्वमा सिरीजङ्घा र याङबरक गाउँपालिका, पस्चिममा मिक्वाखोला र मेरिङदेन गाउँपालिका, उत्तरमा फक्ताङलुङ गाउँपालिका तथा दक्षिणमा आठराई त्रीवेणी र याङ्बरक गाउँपालिका सँग सिमाना जोडिएको फुङ्लिङ नगरपालिका स्थानीय तहको पुनरसंचनाका बखत ताप्लेजुङ जिल्लाका साविकमा स्थापित रहेका ताप्लेजुङ नगरपालिका, हाँङदेवा, फूरुम्बु र फावाखोला गरी ३ वटा गाविसलाई एकै ठाउमा मिलाएर २०७३ सालमा स्थापित भएको स्थानीय तह हो । भौगोलिक अवस्थितिको हिसावले कुल १२५.५६ बर्ग किलो मिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिकालाई वर्तमान संबिधानले परिकल्पना गरेको संघीय शासन पद्धतिका सवै खाले अवसरहरूलाई स्थानीयबासीका घरदैलो सम्म सहज रुपले प्रवाह गर्नकालागि तथा आन्तरिक प्रशासनिक कार्य र सेवा प्रवाहलाई सुगम र सहज बनाउन ११ वटा वडामा बिभाजन गरिएको छ । यसरी बिभाजन गरिएको वडा मध्ये सवै भन्दा बढी क्षेत्रफल वडा नं. ११ को रहेको छ भने सवै भन्दा कम वडा नं. ४ को रहेको अवस्था छ । वर्तमान वडा विभाजन र वडागत भौगोलिक क्षेत्रफलको विवरण तालिका नं. १.१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.१: वर्तमान वडा विभाजनको विवरण:

वर्तमान वडा नं	समावेश भएका साविकका नगरपालिका/गाविसहरू	साविक वडा नं.	क्षेत्रफल (बर्ग कि.मि.)
१	ताप्लेजुङ नगरपालिका	३	५.९०
२	ताप्लेजुङ नगरपालिका	१	४.२१
३	ताप्लेजुङ नगरपालिका	२	८.३५
४	ताप्लेजुङ नगरपालिका	४	१.१३
५	ताप्लेजुङ नगरपालिका	५	१.१५
६	ताप्लेजुङ नगरपालिका	६	३.४२
७	ताप्लेजुङ नगरपालिका	७	४.०२
८	ताप्लेजुङ नगरपालिका	८, ९	१३.९१
९	हाँङदेवा गा.बि.स.	१-९	२३.६६
१०	फूरुम्बु गा.बि.स	१-९	२८.४३
११	फावाखोला गा.बि.स.	१-९	३१.३८
जम्मा			१२५.५६

श्रोत: स्थानीय पुनरसंरचना आयोगको प्रतिवेदन तथा संघीय मामिला मन्त्रालयको आधिकारिक वएभसाईट

१.२ भौगोलिक अवस्थितिका आधारमा भू-उपयोगको अवस्था:

भौगोलिक अवस्थितिको हिसावले ४७३० फिटको उचाईमा रहेको फुङ्लिङ नगरपालिका समग्र रुपमा पहाडी भू-भागमा पर्दछ । क्षेत्रफलको हिसावले १२५.५६ बर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७ का आधारमा २५.९४ % भू-भाग कृषि उत्पादनमा ६३.६१ % भू-भाग वनजङ्गल ले ओगटेको छ । यसै गरी कुल क्षेत्रफलको ४.६७ % बुट्यान तथा घाँसे क्षेत्र, ०.०९ % झाडी क्षेत्र पर्दछ भने पानीले (खोला, तलाउ र पोखरी) ओगटेको १.५२ % ओगटेको छ । यस नगरपालिकाको कुल भूभाग मध्ये हवाई मैदान, व्यापारिक क्षेत्र, उत्पादन मुलक क्षेत्र, धार्मीक तथा सास्कृतिक क्षेत्र, शैक्षिक क्षेत्र, बित्तीय क्षेत्र, सरकारी क्षेत्र, स्वास्थ्य, उद्योग, विद्यालय क्षेत्र, बसोवास क्षेत्र लगायत मिश्रीत क्षेत्र समेत भौतिक संरचना निर्माण भएको २.३८ %, रहेको छ भने १.१४ % सडक पूर्वाधारले ओगटेको अवस्था छ । भौतिक पूर्वाधार निर्माण भएको क्षेत्र मध्ये सवै भन्दा बढी ८०.२० % आवास क्षेत्रले ओगटेको छ । सडक पूर्वाधारको अवस्था अध्ययन गर्दा कुल क्षेत्रफल मध्ये ८५.५६ % माटोको सतह भएको सडकले ओगटेको छ भने ११.५९ % कालोपत्रे सडकले ओगटेको छ । यस नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणका आधारमा औद्योगिक क्षेत्रको रुपमा रहेको जग्गा समेत न्यून रहेको छ भने खाली क्षेत्र, बँगैचा तथा पार्क, स्पष्ट रुपले प्रयोगको अवस्था नछुटिएको वा नखुलेको क्षेत्र न्यून

रहेको अवस्था छ । भु-उपयोग सम्बन्धी विस्त्रित विवरण तालिका नं. १.२ र १.३ तथा चित्र नं. १.२ र १.३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं १.२: भू-उपयोग सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण

क.सं.	भू-उपयोगको क्षेत्र	बर्ग मिटर	बर्ग कि.मि.	%
१	निर्माण भएको क्षेत्र	२९८५२४८.८३	२.९९	२.३८
२	बुट्यान तथा घाँसे क्षेत्र	५८५९०६८.४०	५.८६	४.६७
३	खेतीपाती भएको क्षेत्र	३२५६७८२५.३५	३२.५७	२५.९४
४	पहिरो ले ओगटेको क्षेत्र	६६५७२.०३	०.०७	०.०५
५	वनजङ्गल	७९८६६७०२.४८	७९.८७	६३.६१
६	खाली क्षेत्र	१०७९०.७७	०.०१	०.०१
७	बगैंचा तथा पार्क	३५४९२८.३३	०.३५	०.२८
८	सडक ले ओगटेको क्षेत्र	१४३५५०९.३५	१.४४	१.१४
९	झाडी	११२९७३.६७	०.११	०.०९
१०	पानीले (खोला, तलाउ र पोखरी) ओगटेको	१९०३६८२.६२	१.९०	१.५२
११	नछुटिएको	३९६७००.००	०.४०	०.३२
जम्मा		**१२५५६०००१.८३**	**१२५.५६**	१००.००

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७

चित्र नं. १.२: भू-उपयोग सम्बन्धी विवरण

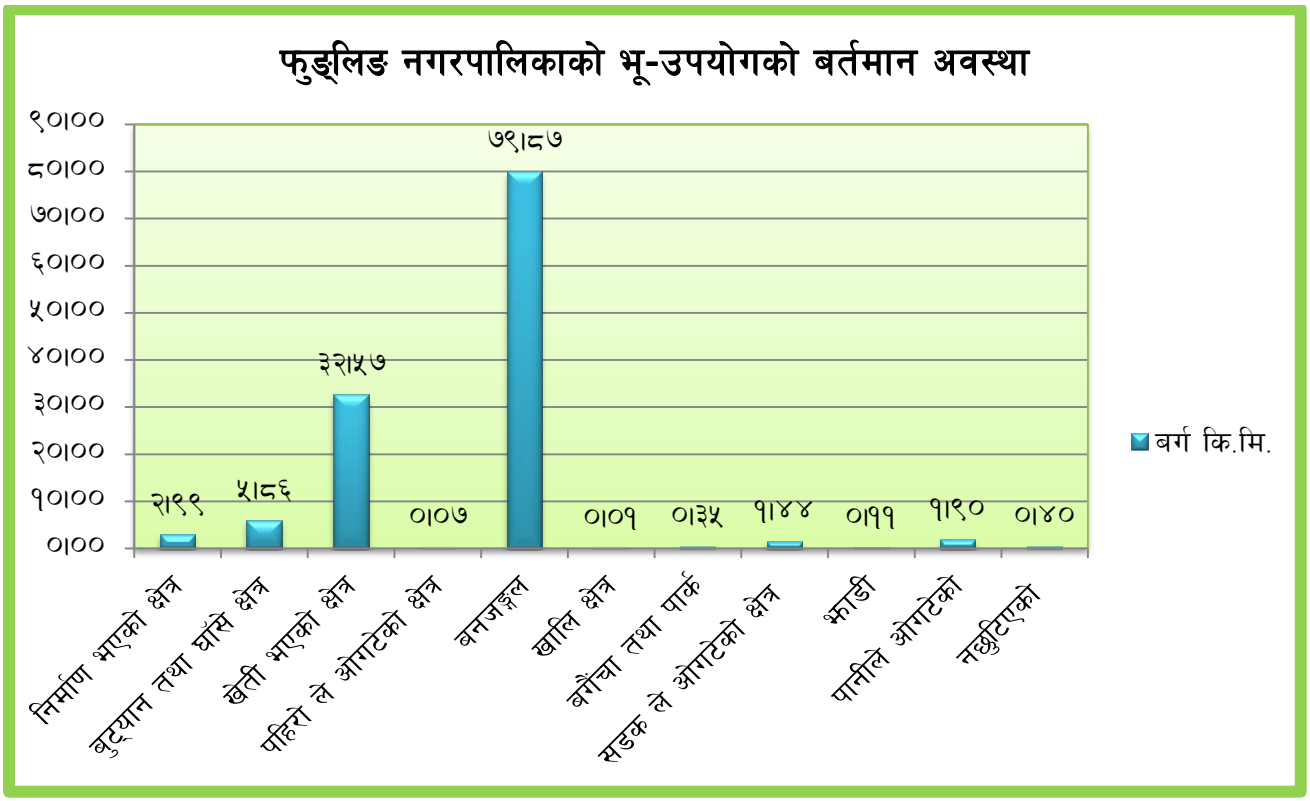

तालिका नं १.३: भू-उपयोग सम्बन्धी विस्त्रित विवरण

क.सं.	भू-उपयोगको बर्ग	भू-उपयोगको उप बर्ग	बर्ग.मि.	%	जम्मा %
१	निर्माण भएको क्षेत्र	हवाई मैदान	१११०२३.००	३.७२	
		व्यापारिक क्षेत्र	९३४५.६८	०.३१	
		उत्पादन मुलक क्षेत्र	१२०२.४२	०.०४	
		धार्मीक तथा सास्कृतिक क्षेत्र	४११७७.०९	१.३८	
		शैक्षिक क्षेत्र	६४०८१.७४	२.१५	
		बित्तीय क्षेत्र	७६९.१८	०.०३	
		सरकारी क्षेत्र	३०४४५.२७	१.०२	
		स्वास्थ्य	५९९६.१४	०.२०	
		उद्योग	२३२१.७७	०.०८	
		मिश्रीत	३२१२४९.३३	१०.७६	
		बसोवास क्षेत्र	२३९४०६०.१३	८०.२०	
		विद्यालय क्षेत्र	३५७७.०७	०.१२	
जम्मा			**२९८५२४८.८३**	**१००.००**	२.३८
२	खेती भएको क्षेत्र	खेती भएको क्षेत्र	३२५६७८२५.३५	१००.००	२५.९४
३	वनजङ्गल	वनजङ्गल	७९८६६७०२.४८	१००.००	६३.६१
४	पहिरो ले ओगटेको	पहिरो ले ओगटेको क्षेत्र	६६५७२.०३	१००.००	०.०५
५	सडक ले ओगटेको क्षेत्र	कालो पत्रे	१६६३९२.९०	११.५९	
		माटो	१२२८२०७.३५	८५.५६	
		ग्राभेल	४०४७८.७१	२.८२	
		पुल पुलेसा	४३०.३९	०.०३	
जम्मा			**१४३५५०९.३५**	१००.००	१.१४
६	खाली क्षेत्र	खाली ठाउँ	२१२.१२	१.९७	
		खेल मैदान	१०५७८.६५	९८.०३	
जम्मा			**१०७९०.७७**	१००.००	०.०१
७	झाडी	झाडी	५८५९०६८.४०	१००	४.६७
८	बगैंचा तथा पार्क	बगैंचा तथा पार्क	**३५४९२८.३३**	१००	०.२८
९	Shrubs	Shrubs	११२९७३.६७	१००	०.०९
१०	पानीले ओगटेको	पोखरी	२३५३.३२	०.१२	
		नदी तथा खोला	१७४२४५९.९१	९१.५३	
		बालुवा	१५८८६९.३९	८.३५	
जम्मा			**१९०३६८२.६२**	१००.००	१.५२
११	नछुटिएको	नछुटिएको	**३९६७००.००**		०.३२
कुल जम्मा			**१२५५६०००१.८३**		१००.००

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण २०७७

चित्र नं. १.३: भू-उपयोग सम्बन्धी अवस्थागत सचित्र विवरण

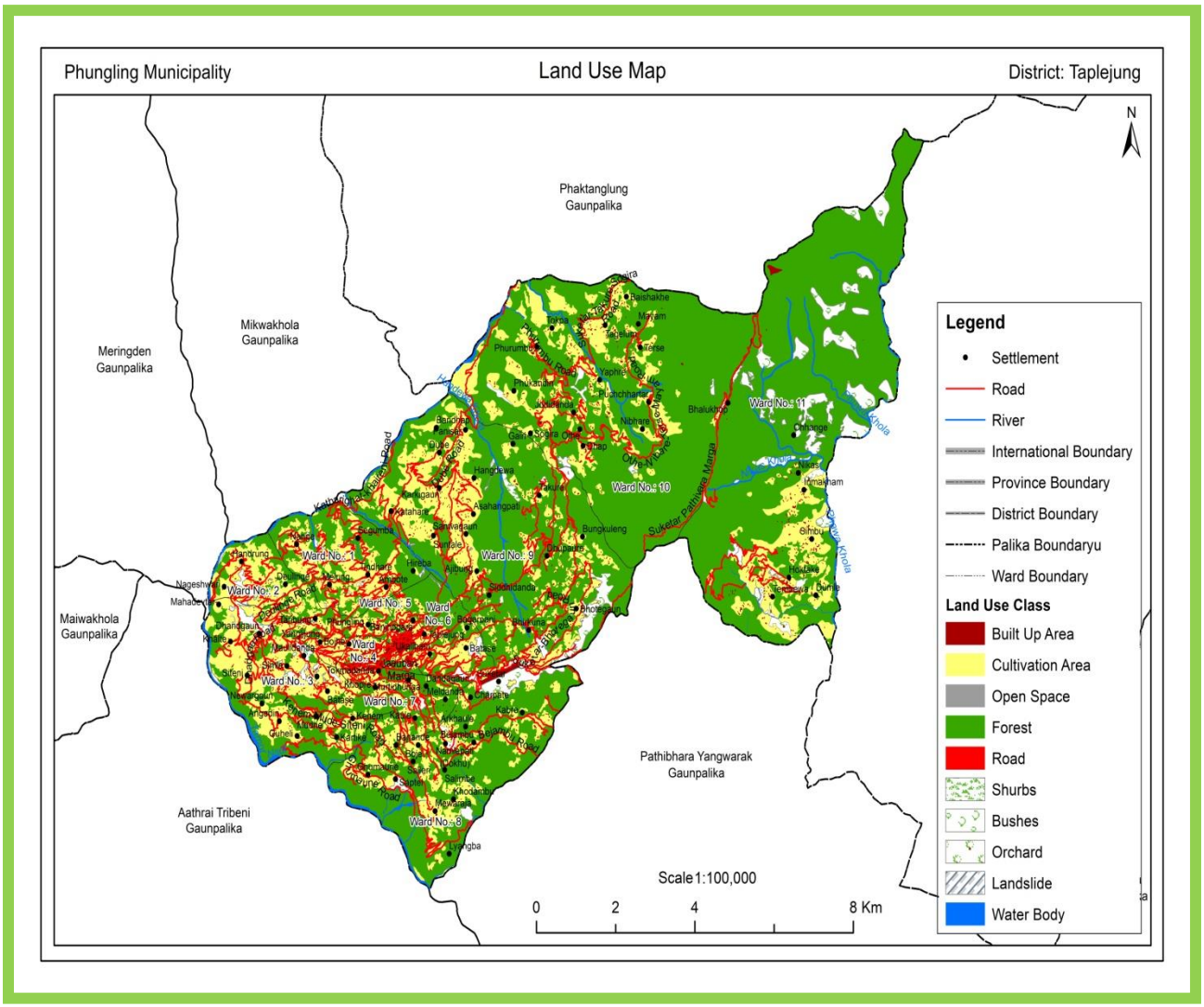

१.३ हावापानीः

नेपालको ईतिहासमा पल्लो किरात भनेर चिनिने ताप्लेजुङ जिल्ला नेपालको एकिकरण हुनु भन्दा पहिले किरात क्षेत्रको रुपमा स्थापित रहेको थियो । ताप्ले नाम गरेका भोटे राजा र जोङ्ग किल्ला बाट यस जिल्लाको नाम ताप्लेजुङ रहन गएको मानिन्छ । अझै गहिरिएर यस जिल्लाको नामाकरणको विषयलाई हेर्दा लिम्बु भाषामा ताप भनेको फैलिएको ली भनेको गुलेली र चङ भनेको टुप्पो भन्ने अर्थ अनुसार प्रारम्भमा यस जिल्लाको आकार गुलेलीको टुप्पो जस्तो फैलिएको देखिएकोले ताप्लेचङ भनियो तथा त्यहि चाप्लेचङ बाट कालान्तरमा ताप्लेजुङ रहेको हो भन्ने मान्यता समेत रहेको पाईन्छ । यो जिल्ला समुद्रि सतह बाट ६७० मिटर देखि ८५८६ मिटर उचाईको कञ्चनजंघा हिमाल सम्म फैलिएको छ । जिल्लाको करिव बिच भाग बाट बगेर गएको तमोर नदी यस जिल्लाको प्रमुख नदीको रुपमा रहेको छ भने गुन्सा नदी, सिम्बुवा नदी लगायतका करिव ६० भन्दा बढीको संख्यामा रहेका साना तथा ठूला खोला तथा नदीहरू यसका सहयोगीको रुपमा स्थापित रहेका छन् । यसका अलावा सिन्जेन्मा पोखरी, सम्दो पोखरी, तीन पोखरी, काली पोखरी लगायत ७३५० मिटर अग्लो जिमिजेला हिमाल, ७३४९ मि. अग्लो तालुङ हिमाल, ७२७६ मि. अग्लो कब्रु हिमाल, ७१७७ मि. अग्लो नेपाल पिक र ७०२५ मि. अग्लो कुम्भकर्ण हिमाल साथै २०३५ बर्ग कि.मि. मा फैलिएको कन्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र यस जिल्लाका प्रमुख पहिचानयुक्त गहना

मात्र हैन समृद्धि निर्माणका प्रमुख आधारहरू समेत हुन । यति धेरै नदी तथा खोला, पोखरी, हिमाल तथा हिमाली क्षेत्रको प्रभाव रहेको यस जिल्लामा औषत तापक्रम १७.७ ° सेल्सियस रहने गरेको पाईन्छ भने औषत २०८६.३ मिलि लिटर बर्षात हुने गरेको छ । यस जिल्लाको समग्र भौगोलिक अवस्थितिको आधारमा मौषमी अवस्था देहाय बमोजिम रहेको पाईन्छ । यस जिल्लाको समग्र तापक्रमको हिसावले अध्ययन गर्दा चैत्र महिना देखि भाद्र महिना सम्म सामान्य गर्मि देखि गर्मि सम्म हुने क्षेत्रफल ३६.२ % रहेको छ भने बर्षै भरी जाडो हुने तथा हिउ सम्म पर्ने क्षेत्र ६३.८ % रहेको अवस्था छ । यस जिल्लाको समग्र हावापानी र मौषमले फुङ्लिङ नगरपालिकालाई समेत समेटेको छ । समग्र रुपमा जिल्लाको हावापानीको अवस्थाका बारेमा तालिका नं. १.४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.४ ताप्लेजुङ जिल्लाको भौगोलिक अवस्थितिका आधारमा मौषमी अवस्था

क.सं.	मौषमी क्षेत्र (Climatic Zone)	उच्चाई (Elevation Range)	क्षेत्रफल %
१	अपर ट्रपिकल	३०० देखि १००० मि. (१००० देखि ३३०० फिट)	२.४
२	सव ट्रपिकल	१००० देखि २००० मि. (३३०० देखि ६६०० फिट)	१४.८
३	टेम्परेट	२००० देखि ३००० मि. (६४०० देखि ९८०० फिट)	१९.५
४	सव अल्पाईन	३००० देखि ४००० मि. (९८०० देखि १३१०० फिट)	१६.८
५	अल्पाईन	४०० देखि ५००० मि. (१३१०० देखि १६४०० फिट)	३८.८
६	निभल	५००० मि. (१६४०० फिट) देखि माथि	७.७
जम्मा			१००.०

श्रोतः विकीपिडिया फ्रि इन्साइक्लोपिडिया, २०७७

कुल क्षेत्रफल ३६४६ बर्ग किलो मिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको ताप्लेजुङ जिल्लोका ९ वटा स्थानीय तह (अझै भन्नु पर्दा स्थीय सरकार) मध्येको एक मात्र नगरपालिकको रुपमा स्थापित फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १२५.५६ बर्ग किलो मिटर रहेको छ भने प्रशासनिक सुगमता र स्थानीयबासीलाई सेव प्रवाहको प्रभावकारिताकालागि ११ वटा वडामा बिभक्त गरिएको छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल मध्ये २५.९४ % कृषि कार्य र ६३.६१ % वनजंगलको रुपमा गरी जम्मा ८९.५५ % कृषि र वनले ओगटेको यस परिवेशमा कृषि कार्यकोलागि यसको उपयोगिता यस क्षेत्रमा हुने मौषममा निर्भर रहने गर्दछ । सामुद्रिक सतह देखि १४४१ मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित यस नगरपालिकाको हावापानी समग्रमा समशितोष्ण (ठण्डा) रहेको छ भने तापक्रमको हिसावले गर्मि मौषममा ३४° सेल्सियस र जाडो महिना भन्नाले हिउँद महिनामा ७° सेल्सियस सम्म हुने गरेको छ । यस नगरपालिकामा बर्षा ऋतुमा सवै भन्दा बढी पानी पर्दछ भने हिँउद महिनामा धेरै कम पानी पर्दछ । तमोर नदिको वायु प्रवाह लगायत दक्षिण पश्चिमी मनसुनी हावाको प्रवाहका कारणले यस नगरपालिकामा साधारणतय जेठदेखि असोजसम्म बढी पानी पर्ने गर्दछ साथै पश्चिम दक्षिण भेकबाट बहने जलवाष्पपूर्ण हावाले हिँउदका दिनहरूमा समेत सामान्य रुपमा वर्षा हुने गर्‍को छ । यस नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, भू-वनावट, माटोको उर्वरता, तापक्रम र जलबायु साथै स्थानीय खोला नालाबाट बहने जलस्रोतको उपयोग बाट हुने सिंचाई सुविधा समेतका कारण अधिकांस क्षेत्र कृषि उत्पादनको हव को रुपमा स्थापित रहेको पाईन्छ । मौषमी विभिदताका कारण यी क्षेत्रहरूमा बाह्रै महिना विभिन्न अन्न, तेलहन, दालहन, नगदे, फलफूल लगायतका बालीको व्यवसायीक उत्पादनकालागि पकेट तथा ब्लकहरूको निर्माण गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना रहेको छ भने बेमौषमी तरकारी खेती लगायतका स्थानी उत्पादनहरू प्रचुर मात्रमा हुने गरेको पाईन्छ । समसितोष्ण सहितको अनुकुल मौषम समेतको वातावरणीय सन्तुलनले अन्न तथा तेलहन बाली र बेमौषमी तराकारी बाली मात्र हैन विभिन्न प्रकारका पशुपालन र बिशेष गरी अलैची, गोलभेडा, अदुवा, सुन्तला, कागती लगायतका उत्पादनहरूले समेत यस क्षेत्रमा विशेष स्थान ओगट्न सफल हुँदै गएको पाईन्छ ।

वर्तमानमा अवस्थामा गुजारामुखि कृषि कार्यहरू हुँदै गरेको भएता पनि दिन प्रति दिन स्थानीयबासीमा बिकसित हुँदै गरेका चेतना स्तर र आवश्यकताले गर्दा आगामि दिनमा **कृषिको व्यवसायीकरणलाई विशेष प्राथमिकता दिदै कृषि उत्पादनमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना र विकासको माध्यम बाट रोजगारीको सृजना गरी गरिवी न्यूनिकरणको साथमा आर्थिक समृद्धि तर्फ उन्मुख हुने दीर्घकालिन योजना तथा आयोजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा जोड दनु पर्ने देखिन्छ ।**

१.४ वनजङ्गलको विवरणः

वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न वनजङ्गलको महत्वपूर्ण भुमिका रहन्छ । वनजङ्गलको उपस्थिति पानीको स्रोतको आधार, वातावरणीय शुद्धता र पर्यावरणीय संरक्षणका हिसावले एक अनिवार्य सर्तहो । बोट विरुवा वा वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन मानव सभ्यताको एक सूचक मात्र नभई मानव जीवनको निम्ति नभइ नहुने अक्सिजनको प्रमुख स्रोत समेत हो । वनजङ्गलकै उपस्थिति र मात्राका कारण पर्यावरणीय सन्तुलन समेत कायम रहन सक्दछ । फुङ्लिङ नगरपालिकाको हकमा यहांको मुख्य प्राकृतिक सम्पदाको रुपमा वनजंगल र यस भित्र रहेका विभिन्न प्राणी जगत तथा वनस्पतीलाइनै लिने गरिन्छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल भू-भाग मध्ये ६३.६१ % भू-भाग वनजङ्गले ओगटेको पाईएको छ भने बिभिन्न स्थान र क्षेत्रमा वा रुख कटानी भएका क्षेत्रहरूमा योजनाबद्ध वृक्षारोपण समेत हुने गरेको अवस्था छ । वनजङ्गलले ओगटेको क्षेत्रफलको तुलनामा प्राप्त विवरणको क्षेत्रफल केही कमी देखिएकोले यसको विस्त्रित विवरण समेत अध्यावधिक गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ । वडागत रुपमा प्राप्त विवरणका आधारमा कुल २१ वटा वनक्षेत्र रहेको पाईएकोमा ७ वटा सरकारी वन, ११ वटा सामुदायिक वन र ३ वटा निजी वन रहेको अवस्था देखिनछ जसको विवरण तालका नं. १.५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

लोडसल्लो, गोब्रेसल्लो, चिलाउने, उत्तिस, सखुवा, साँझ, दयारो, लाम्पाते, साज, दयारो, कटुस, टिमुर, चाँप, लागिगुराँस, मौवा, काउलो जस्ता बिभिन्न प्रजातिका रुख बिरुवा पाईने सराकारी तथा सामुदायिक वनहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि स्थानीय घरपरिवारको समेत सकृय सहभागिता रहेको पाईन्छ भने निजी वन समेत क्रमस बिस्तार हुँदै गएका छन् तर यीनको बैधानिकताकालागि दर्ता प्रकृया भित्र ल्याउनु पर्ने अवस्था देखिएको छ । नगरपालका क्षेत्र भित्र रहेको सरकारी तथा सामुदायिक वन लगायतका वनजङ्गलहरूले यस नगरपालिकाको वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न महत्वपूर्ण योगदान दिईरहेका छन् भने यीनिहरूको थप संरक्षण र सम्बर्द्धनले यस स्थानमा पशुपालनकालागि आवश्यक घाँस र इन्धनकालागि दाउरा समेतको खाँचो टार्ने गरेको पाईन्छ । आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत फुङ्लिङ नगरपालिकाका पुराना र ख्याति कमाएका **वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै क्रमस बिकसित हुँदै गएका सामुदायिक तथा निजी वनको वृक्षारोपण सहितको थप विकास, बिस्तार र संरक्षण गरी जैविक विविधताले भरिएका उल्लेखित लगायतका वन जंगललाई वन्यजन्तु संरक्षण तथा मनोरञ्जन स्थल सहितको पर्यटकीय स्थल बनाउन सकिने समेतका सम्भावना रहेका कारण यस नगरको समृद्धि निर्माणमा यथेष्ठ योगदान पुऱ्याउन सक्ने अवस्था रहेको छ ।**

तालिका नं.१.५: नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको वनजङ्गलको विवरण

वार्डन	क.सं.	वनको नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था
१	१.१	निजि वन	वडा भरीनै दर्ता नभएका	सल्ला, चिलाउने, उत्तिस ३००० रोपनीमा
२	२.१	सरकारी वन	सल्लाहबारे गैरीधारा	सल्ला २०० रोपनीमा
	३.१	सरकारी वन	सल्लाह बारे गरीधारा	विवरण सङ्कलन गर्नु पर्ने
	३.२	मालवाँसे, भिरकुना गहुले वन जङ्गल (सरकारी)	गुहेले	सरकारी, नापी नभएको वन उक्त स्थानमा सखुवा, साझ, दयारो र अन्य प्रजाती का विरुवा रुख भएको
	३.३	सोते वन तथा रैके जंगल	गुहेले, आगेदिभ	सरकारी वन हो । लाम्पाते, साज, सखुवा, दयारो आदि बोट विरुवा रहेको वन
३	३.४	खोलाखेत, गुहेली भटेटार वन	गुहेले	नापीमा तर्दा व्यक्तिका नाममा जग्गा धनी प्रमाण रहेको
४	४.१	तोक्मे सामुदायिक वन		बिभिन्न जातका बोट बिरुवा तथा रुप उपलब्ध रहेको
५	५.१			विवरण उल्लेख नभएको

६	६.१	वन जङ्गल	वडा भित्र	विवरण प्राप्त नभएको र दार्त समेत नरहेका
७	७.१	तोक्मेडाँडा सामुदायिक वन	तोक्मेडाँडा	२४० रोपनिमा सल्ला, कटुस, चिलाउने
	७.२	तारेभिर सामुदायिक वन	डाँडागाउँ	१२० रोपनिमा सल्ला कटुस, चिलाउने
८	८.१	बानथुम्की तथा सिउरेनी सामुदायिक वन	बानथुम्की	२७ हेक्टर कटुस, उत्तिस, चिलाउने, सल्ला
	८.२	कस्तुरी निजी वन	सुकेटार	९० रापनी उत्तिस, टिमुर, सल्ला
	८.३	ओम पाथिभरा निजी वन	सुकेटार	४३ रापनी उत्तिस, टिमुर, सल्ला
९	९.१	देउराली सामुदायिक वन		९०० रोपनी , चाँप, गुराँस, गोब्रे सल्ला, कटुस
	९.२	सरकारी वन		४०० रोपनी गुराँस, सल्लो, कटुस
१०	१०.१	इसेरा सामुदायिक वन	इसेरा टोल	४ हेक्टरमा उत्तिस, चिलाउने, मौवा
	१०.२	फुरुम्बु खर्क सामुदायिक वन	फुरुम्बु	२५ हेक्टरमा काउलो रेडपान्डा
	१०.३	मयाम पातल सामुदायिक वन	पाथिभरा क्षेत्र	६० हेक्टरमा लालिगुरास रानि चाप तीते चाप काउलो
	१०.४	वनपाला सामुदायिक वन	मुस्कान चोक	मौवा ९० रोपनी उत्तिस, चिलाउने सिमल
११	११.१	पाथिभरा सामुदायिक वन	फु.न.पा. ११ सिम्बु निकास	५५ हेक्टर, लोडसल्लो, गोब्रेसल्लो, लालिगुँरास
	११.२	लालिगुँरास सामुदायिक वन	फु.न.पा. ११ सिम्बु यायाखा	३० हेक्टरमा लोड सल्लो गोब्रेसल्लो लालिगुरास
	११.३	सरकारी वन	फु.न.पा. ११	चॉप, लोड सल्लो गाब्रेसल्लो र लालिगुरास
जम्मा		**२१**		

श्रोतः आवधिक नगरपालिका विकास योजना वडागत विवरण सङ्कलन, २०७७

१.५ धार्मीक, सांस्कृतिक तथा पर्यटन पूर्वाधारः

१.५.१ सास्कृतिक तथा धार्मीक पृष्ठभूमि :

फुङ्लिङ नगरपालिकामा परापूर्वकालदेखिनै विभिन्न जातजाती तथा धार्मीक समुदायको बसोवास रहेको पाईन्छ । यस नगरपालिका भित्र बसोवास गर्ने बिभिन्न समुदायले परम्परादेखिने मानाउँदै आएका चाडबर्प लगायत बिभिन्न जातजाती सँग सम्बन्धित मठ मन्दिर, गुम्बा लगायतका धार्मीक स्थलहरूले समेत यस क्षेत्रको पहिचानलाई जोगाईराख्न सफल भएको अवस्था छ । यस नगरपालिका भित्र बिभिन्न प्रकारको धार्मीक आस्था र विचार हुँदाहुँदै पनि धार्मीक तथा जातीय सहिस्णुता सहितको एकाता यस नगरपालिकाको एक महत्वपूर्ण गहनाको रुपमा रहेको कारण सांस्कृतिक तथा धार्मीक विभिदता भित्रको एकताका आधारमा आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत समृद्धिको मार्ग निर्माणमा बलियो योगदान पुग्न सक्ने प्रसस्तै सम्भावनाहरू रहेको देखिन्छ । फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका चण्डेश्वर धाम, मुक्तेश्वर मन्दिर लगायत पर्यटकीय स्थलनको रुपमा प्राचिन कालदेखिनै परिचित पाथीभरा देबीको मन्दिर विकासको एकीकृत गुरुयोजना तर्जुमा र आवश्यक पर्यटन पूर्वाधारहरू निर्माण गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटककालागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको पर्यटन क्षेत्रको रुपमा निर्माण विकास गर्न सकिने अवस्था छ । यती धेरै महत्व बोकेका तालिका नं. १.६ मा उल्लेखित ऐतिहासिक, धार्मीक तथा सास्कृतिक धरोहरहरू यस नगरपालिकाको समृद्धि निर्माणका महत्वपूर्ण स्रोतयुक्त आधारस्तम्भहरू हुन । यीनै स्रोत तथा आधार स्तम्भहरूको समयानुकुल स्तरउन्त्तीका साथमा आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत दिगो विकासको संरचनागत विकास योजना तर्जुमा गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन विकासको एक दरिलो आधार निर्माण गर्न सकिने पर्याप्त संभावना छन् । **यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत उल्लेखित ऐतिहासिक, धार्मीक तथा सास्कृतिक धरोहरहरूलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा थप विकास र विस्तार गरी रोजगारी समेतको सृजना गर्दै सर्वसाधारण नगरबासीको जीवनस्तरलाई थप मजबुत वनाउंन सक्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको देखिन्छ ।**

तालिका नं.१.६: धार्मीक स्थलहरूको बिबरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
	१.१	शिवालय मन्दिर	सेगुम्बा	मन्दिर हाल निजि
	१.२	शिहँदेबी मन्दिर	लप्सी बोटे टोल	मन्दिर
१	१.३	धानपुराहाङ मन्दिर	नाङगे	मन्दिर जग्गा
२	२.१	गुम्बा	देउलिङ्गे	भवन जग्गा
	३.१	मुक्तेश्वर नाँग मन्दिर	मेदिवुङ, सिटौला गाउँ	६ रापनी जग्गा भएको मुहानमा पानी ट्याङ्की वनाएको फलाम च्यादरको १ वटा ट्रस्ट व्लक भएको नाँग को पुजा स्तम्भ रुवरुप निमार्ण गरिएको
	३.२	पृथीवेलास पाटी डाँडा शिव शंकर मन्दिर	फुङलिङ-३ मेदिवुङ, पाटी डाँडा	१ रोपनी जग्गा भित्र १८३६ मा स्थापना भएका ईटा ढुङ्गाको मन्दिर भित्र शिव शंकर भोलेबाबाको मुर्ति रहेको र पुरानो पार्टी समेत भएको
	३.३	गेहेश्वर शिव मन्दिर मेदिवुङ	वा.सु.सं मा.वि छेउ	१९१६ मा गेहनाथ वराल ले स्थापना गरेको शिव परिवारका मुर्तिहरू भएको पुरानो त्यही स्थानमा इटा वनाई निमार्ण भएको मन्दिर छ पुरानो र जिर्ण
	३.४	शिव मन्दिर	ससस्त्र क्याम्प छेउ	१ रापनी जग्गा दाता वाट निःशुल्क प्राप्त छ (दशनामी समाज बाट निर्मित)
	३.५	विश्व व्रम्ह रुपी शिला महादेव मन्दिर	भाटे घाट	भाटेघाट जाने मोटर बाटो खुल्ने काममा फेला परका शिला हो । उक्त शिला भेटिएको स्थानमा महादेव शिव मन्दिर निमार्ण तथा भौतिक पुर्वाधार तथा आवश्यक ५ रोपनी जग्गा छ
३	३.६	राम वशिस्ट मन्दिर	फुङलिङ -३ क्यानिम्र	श्री राम भगवानको मन्दिर भएको १ वटा ट्रसको ब्लक रहेको सार्वजनिक ट्वाईलेट सामान्य रहेको अस्थाई खानेपानी छ कम्पाउन्ड सामान्य रहेको
	४.१	हर्कजङ्ग गुठी मन्दिर	जिमिपोखरी कोप्चे	मन्दिर, जग्गा, घेराबारा, पोखरी
	४.२	शिवालय मन्दिर	शिवालय चोक	मन्दिर, जग्गा
	४.३	भिन्तुना मन्दिर	भिन्तुना जौबारी	मन्दिर, जग्गा
	४.४	जलकन्या मन्दिर	कोप्चे सानो धारा	खानेपानी जग्गा मन्दिर, जग्गा नभएको
	४.५	गणेशथान मन्दिर	कोप्चे ठूलो धारा	हर्कजघ गुठीको मन्दिर, जग्गा नभएको
	४.६	शिव मन्दिर	कोप्चे ठूलो धारा	हर्कजघ गुठीको जग्गामा मन्दिर, जग्गा नभएको
	४.७	सरस्वती मन्दिर	भानु जन स्कूल	भानु जन माविको जग्गामा
	४.८	सिंहदेवी मन्दिर	कोठेबारी	सामुदायिक वनको जग्गामा
	४.९	कोठेवारी देवीथान	कोठेबारी	जग्गा भएको
	४.१०	फुङ्लिङ देवीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको
	४.११	थेवे चौकी देवीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको
	४.१२	बरबोटे देवीथान	एङ्देन टोल	जग्गा भएको
	४.१३	माछा पोखरी देवीथान	माछापोखरी टोल	जग्गा भएको
४	४.१४	ओजाहाङ देवीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको
	५.१	हनुमान शिब कृष्ण रामजानकी मन्दिर	बिरेन्द्र चोक	जग्गा, मन्दिर सामान्य
	५.२	सिहँ देबि मन्दिर	उकाली पानी	जग्गा, मन्दिर सामान्य
५	५.३	दुर्गा मन्दिर	सिर्जना टोल	जग्गा, मन्दिर सामान्य

	५.४	शिवालय मन्दिर	उकाली पानी	जग्गा, मन्दिर सामान्य
	५.५	भिम्सेन मन्दिर	बिरेन्द्र चोक	जग्गा, मन्दिर सामान्य
	५.६	कृष्टीथ बत्तिस मण्डली	सिर्जना टोल	भवन
	५.७	किरात मांहिम		
	६.१	पाथिभरा मन्दिर	पैयाँबोटे	मन्दिर, जग्गा
	६.२	शिवालय मन्दिर गुरुङ गुम्बा भोटे गुम्बा	एयरपोर्ट	मन्दिर, जग्गा, गुम्बा
	६.३	डिमाछोलिङ गुम्बा	गुम्बा डाँडा	भवन निर्माण जग्गा, गुम्बा
	६.४	भोटे गुम्बा	डाँडाबारी	गुम्बा, जग्गा
	६.५	माङहिम किरात	बिहीबारे	जग्गा, भवन
	६.६	महादेव थान	ओखरे	जग्गा
६	६.७	पाथिभरा मन्दिर	बाँझोगरा	जग्गा तथा मन्दिर
	७.१	किरातेश्वर महादेब बौद्ध स्तुपा	तोक्मेडाँडा	मन्दिर, जग्गा, घेराबारा, खानेपानी
	७.२	मुर्ति ढुङ्गा	मुर्ति ढुङ्गा	जग्गा
७	७.३	मुधिम कोक्मा माङ्हिम	सामुदायिक वन	जग्गा उपलब्ध रहेको
	८.१	शिवालय मन्दिर	मानेढुङगा	जग्गा, मन्दिर
	८.२	चारपाटे ढुङगा मुर्ती निर्माण मन्दिर	चारपाटे	मन्दिर, जग्गा
	८.३	सानो पाथिभरा मन्दिर	पैंयुबोटे	जग्गा
	८.४	किरात कोइच सुनुवार मन्दिर	ल्याङवा	जग्गा
	८.५	सनसरी माई मन्दिर	सल्लेरी	सामान्य अवस्था
८	८.६	महाँदेवस्थान	पैंयुबोटे सुकेटार	जग्गा उपलब्ध रहेको
	९.१	सिद्धि डाँडा मन्दिर	सिद्धि डाँडा	जग्गा, मन्दिर
	९.२	जगदम्वा कालिका मन्दिर	काकौगाऊँ	मन्दिर, जग्गा
९	९.३	पाथिभरा मन्दिर	पाथिभरा डाँडा	मन्दिर, जग्गा
	१०.१	पाथिभरा मन्दिर	पाथिभरा डाँडा	जग्गा मन्दिर
	१०.२	महादेव थान	महादेव थान	हाल भएको
१०	१०.३	सानो पाथिभरा मन्दिर	भ्याकुरे	जग्गा सानो कुटी
	११.१	महादेव थान	सिस्ने	जग्गा मन्दिर
	११.२	पाथिभरा मन्दिर (ठूलो)	फुङ्लिङ नगरपालिका, फक्ताङलुङ र सिरजिंगा गाउँपालिकाको संगम स्थल मा अवस्थित	ऐतिहासिक देवीको मन्दिर (संघीय तथा प्रादेशिक महत्वको धार्मीक स्थलको रुपमा परिचित र स्थापित)
	११.३	थामडाँडा सानो पाथिभरा मन्दिर	थामडाँडा	जग्गा नभएको
११	११.४	गुप्तेश्वरी	निकास	जग्गा नभएको

	११.५	भन्ज्याङ पाथिभरा मन्दिर		जग्गा नभएको
	११.६	सिंहदेवी मन्दिर		जग्गा नभएको
	११.७	गुरासे डॉडा सानो पाथिभरा		जग्गा नभएको
	११.८	चिचिनतेम्बेवा देविथान		जग्गा नभएको
जम्मा		६१		

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७ तथा आवधिक योजना तर्जुमा सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं. १.४ सांस्कृतिक तथा धार्मिक स्थलहरूको बर्तमान अवस्थिति

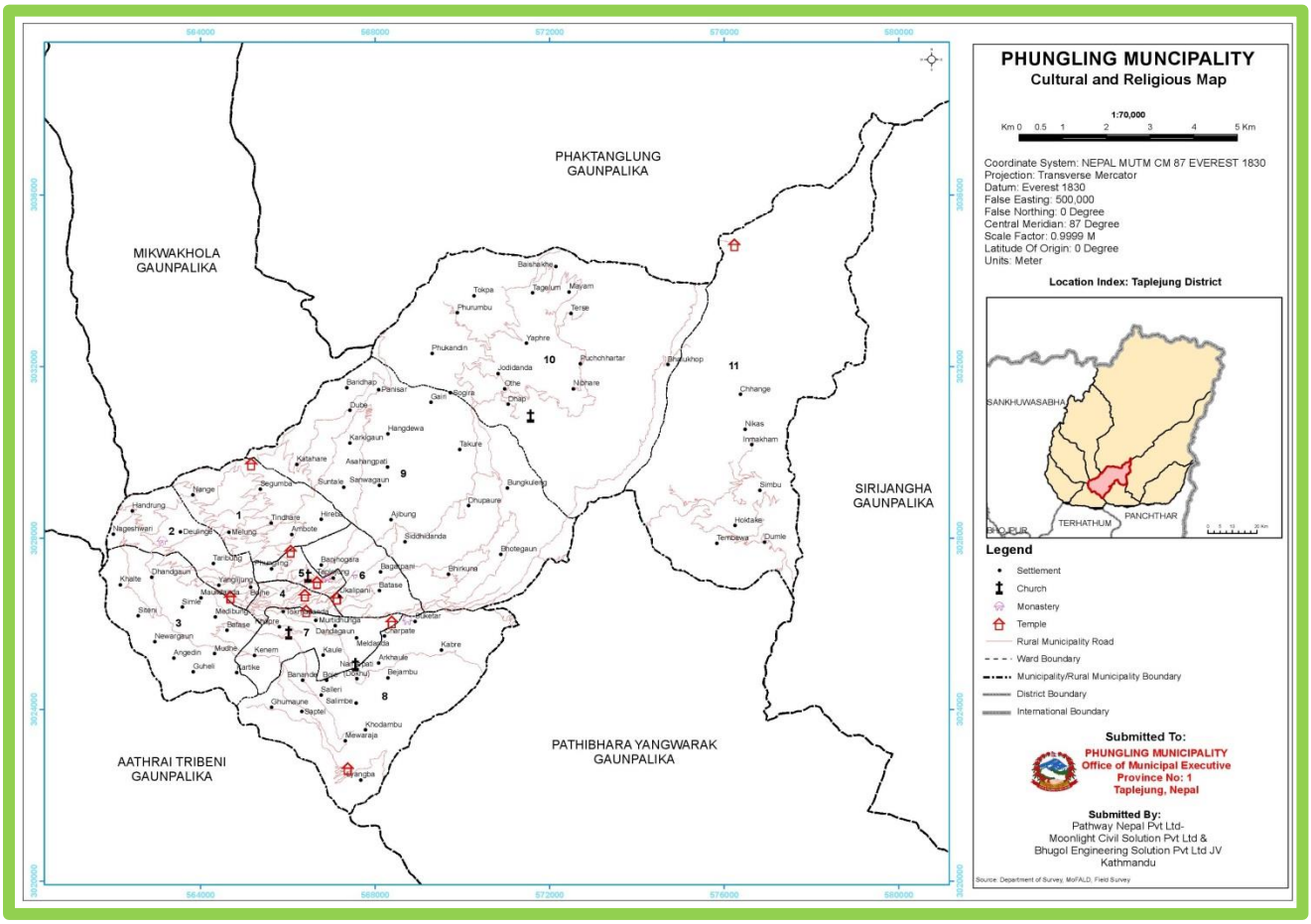

१.५.२ पर्यटन पूर्वाधारः

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र ऐतिहासिक महत्वका पोखरी, सिमसार, गुफा, थुम्का, ढुङ्गा, वनभोज स्थल लगायतका बिभिन्न पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् । आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको सर्वेक्षण २०७७ का आधारमा यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मीक स्थल बाहेकका शहीद स्मृति पार्क, रविन्द्र स्मृति पार्क, चारपाटे ढुँगा पर्यटन स्थल, ओखेचौर पार्क, शिवालय र देउराली भित्री सामुदायिक वनको गुप्ते क्षेत्रमा बिश्व शान्ति पार्क लगायतका पूर्वाधारहरू समेत बिद्यामान छन् । यस नगर भित्र रहेका तालिका नं. १.७ (क), (ख) र (ग) मा उल्लखे भएका पर्यटकीय स्थलहरू संरक्षण र सम्बर्द्धनको पर्खाइमा रहेका छन भने केहि स्थानलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने योजना वनाई नगरपालिकाले कार्य आरम्भ

समेत गरेको साथै केहि स्थानमा संरक्षणको कार्य समेत हुन थालेको अवस्था छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाले तयार गर्ने आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा यी पूर्वाधार समेतलाई समेटेर एकीकृत पर्यटन विकास गुरुयोजना तयार पारी नीतिगत, योजनागत र बजेट व्यवस्थापन सहितका पर्यटकीय स्थलका रुपमा व्यवस्थित गर्न सकिने सम्भावना रहेको अवस्था छ । तसर्थ यी क्षेत्रहरूको दिगो विकास र व्यवस्थापनले रोजगारीको विकास हुनुको साथै आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको आवागमनमा हुने बढोत्तरीले नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा समेत गणनायोग्य योगदान पुग्न सक्ने अवस्था रहेको छ ।

तालिका नं. १.७ (क): पोखरी तथा ताल तलैया

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७ तथा आवधिक योजना तर्जुमा सर्वेक्षण, २०७७

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
३	३.१	वोझोघारी नागथान पोखरी	फुङलिङ-३, पोखरी गौरी गाँउ	४ रोपनी जग्गामा १४० मीटर वरीपरी ५ फूट गहिरो पोखरी रहेको, ढुङ्गा को पर्खाल लगाएको नागथान पुरानो वाल को मन्दिर स्थापना गरेको
५	५.१	सरस्वती पोखरी	बिरेन्द्र चोक	फुङ्लिङ न.पा.को मुख्य बाजर भित्र अवस्थित पोखरी, सामान्य रुपमा रहेको
७	७.१	किरात चोक पोखरी	मेलडाँडा	पोखरी
८	८.१	बेजम्बु पोखरी	बेजम्बु	जग्गा उपलब्ध रहेको तथा पोखरी जिर्ण रहेको
९	९.१	ओखे चौर ताल	ओखे	निर्माणाधिन
	९.२	सिद्धि डाँडा पोखरी	सिद्धि डाँडा	पोखरी छ
१०	१०.१	छायाँ पोखरी	मयाम	ताल, जग्गा छ
११	११.१	सिस्ने पोखरी	सिस्ने युमाखाम,	ताल, हाल सञ्चालनमा
जम्मा		**८**		

तालिका नं. १.७ (ख): झर्ना, थुम्का, डाँडा

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
१	१.१	चुलि ढुङ्गा	निकिजुङ टोल	हाल नभएको
२	२.१	गैरीडाँडा	देउलिङ्गे	हाल नभएको
	२.२	पाथिभरा डाँडा	पाथिभरा डाँडा	डाँडा मात्र हाल
३	३.१	च्यानीपाखा छेउको थुम्का डाँडा	च्यानीपाखा छेउ	हाल हावासाल पार्टी भएको र उक्त ठाँउबाट वडा नं. ३ को ७० % भाग देख्न सकिने
४	४.१	भिन्तुना डाँडा		रमणीय स्थलको रुपमा रहेको
५	५.१	नाँग झर्ना	फुनपा ५	व्यवस्थित नभएको
	५.२	थुम्का तथा डाँडा	फुनपा ५	पहिचान गर्न बाँकी रहेको
६	६.१	छरछरे झर्ना	योवाजोङ	हाल सामान्य
	६.२	छाङखोला झर्ना	बतासे	हाल सामान्य
७	७.१	चिलढुङ्गा भ्यू टावर		जग्गा उपलब्ध रहेको
	७.२	लभडाँडा भ्यू टावर		जग्गा उपलब्ध रहेको
८	८.१	कालिडाँडा	कालिडाँडा	जग्गा उपलब्ध रहेको

	८.२	संसारी डाँडा	सालिम्बे	सार्वजनिक जग्गा उपलब्ध रहेको
	९.१	चारपाटे भ्यूटावर	चारपाटे	निर्माणाधिन
	९.२	गुप्ते डाँडा, थुम्का	गुप्ते	निर्माणाधिन
	९.३	संखर्ने बुङकुलुङ गुरुङ सबदाहा गृह	बुङकुलुङ	पैदल यात्री मार्ग
	९.४	कटहरे कामी डाडा	साबिक ४,५	पैदल यात्री मार्ग
	९.५	थुम्मा आसाङपाटी लामपोखरि	साबिक ६,३	पैदल यात्री मार्ग
९	९.६	बैदारे गाईगाडे,लामपोखरी सैसले देउराली	साबिक७,८,३,२,१	पैदल यात्री मार्ग
	१०.१	चुच्चे ढुङगा	लामाथान चोक	ढुङगा
	१०.२	थवाङ झरना		छालुङ छाँगा
१०	१०.३	सिस्ने झरना	मयाम	सिस्ने
	११.१	सोली डाँडा	सोली डाँडा	हाल डाँडामात्र
११	११.२	सिकारीस डाँडा	साविक वडा नं. ४	हाल डाँडामात्र रहेको
जम्मा		२४		

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७ तथा आवधिक योजना तर्जुमा सर्वेक्षण, २०७७

तालिका नं.१.७ (ग) होम स्टे, पार्क, पिकनिक स्पट, मनोरञ्जन स्थल

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
१	१.१	हिरेवा शिवालय मन्दिर देखि तमोर नदी छेउ ञ्याफ्टिङ, पार्क समेत		नभएको
	३.१	आँगेदिम पुछार भट्टेटार होम स्टे	भाटे खोला खेत, भट्टेटार	१०० रोपनी तमोर खोला किनारामा जग्गा भएको पर्ती जग्गा सदुपयोग साथै तमोर नदिको माछा पाइने, खोलामा रेफ्टीङ समेट खेल्ने पाईने
	३.२	पाटीघर संङग्रालय		१९१८ मा निर्मित भएको साथै जिर्ण अवस्थामा
३	३.३	वा.सु.मा.वि मुनी च्याने पाखा रमिते डाँडा भ्यु टावर		२ रापनी जग्गा सरकारी रहेको र सार्वजनीक रुपमा प्रयोग भईरहेको
४	४.१	सहिद पार्क		सामान्य अवस्थामा रहेको
	५.१	पार्क निमार्ण	बिरेन्द्र चोक	हाल नभएको
५	५.२	चिल्ड्रेन पार्क निर्माण	बजार क्षेत्र आसपास	स्थानको पहिचान हुन बाँकी रहेको
	६.१	होमस्टे	गैरी गाउँ	हाल १० घरमा सञ्चालनमा
	६.२	गुरुङ सँङ्ग्रहालय	गैरी गाउँ	भवन जग्गा
	६.३	सतल डाँडा एग्रो होमस्टे	सतल डाँडा	हाल १० घरमा सँचालनमा
	६.४	किरात याक्थुङ कलाकार मँञ्च	फुलपाती डाँडा	हाल भाडाँमा
६	६.५	सुकेटार होमस्टे	सुकेटार	हाल १० घरमा सञ्चालन

	७.१	शहीद स्मृति पार्क	तोक्मेडाँडा	निमार्णाधिन अवस्थामा रहेको
	७.२	बाल उद्यान	सामुदायिक वन तोक्मेडाँडा	जग्ग भएको तर पूर्वाधार निर्माण नभएको
७	७.३	तारेभिर रक क्लाईम्बिङ	डाँडागाउँ	स्थान भएको तर पूर्वाधार निर्माण नभएको
	८.१	चारपाटे काली डाँडा पिकनिक स्पट,	काली डाँडा	जग्गा खानेपानी
	८.२	पैंयुबोटे थुम्की सादु डाँडा	पैंयुबोटे	सार्वजनिक जग्ग उपलब्ध रहेको
	८.३	हिटी केदार टोल होमस्टे	हिटी	जग्गा जमिन उपलब्ध रहेको
८	८.४	फन पार्क	हिटी मेहेले	हाल नभएको
	९.१	लप्से खोला शिवालय	लप्से खोला	हाल नभएको
	९.२	ओखे चौर पार्क	ओखे	हाल नभएको
	९.३	भालेढुङगा	नाङ्गेङ डाँडा	हाल संरचना नभएको
९	९.४	होमस्टे संचालन	ओखे,सीदिडाँडा भोटे गाउँ, सैसले, गुप्ते	नभएको
	१०.१	लामापोखरी चुच्चेढुङ्गा ,चमेरे गुफा, विर्ने डाडा, डाडुढुङ्गा किराँत माडहिम निर्माण		मन्दिर निर्माण
	१०.२	वुध्दको मुर्ती	विर्नेडाडा	
	१०.३	शिवको मुर्ती	गुन्द्रे डाडामा	
	१०.४	श्रीजंघाको मुर्ती	तेर्छेडाडामा	
	१०.५	सात मुले	डढेले टोल	पानी उम्लिने
	१०.६	गडीडाडावाट, काफलेपाटी,		नभएको
१०	१०.७	सुकेटारवाट काफलेपाटी केवुलकार निर्माण		नभएको
११	११.१	तेम्बेवा (सिम्बु युमाखाम होमस्टे	फु.न.पा ११	हाल नभएको
जम्मा		**३१**		

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल् / बस्तुगत बिबरण २०७७ तथा आवधिक योजना तर्जुमा सर्वेक्षण,

१.६ जनसाङ्खिक विवरण :

वर्तमान अवस्थामा स्थानीय सरकारको हेसियतमा कृयाशिल रहेका स्थानीय तहलाई दिगो विकास निर्माणको आधारभुत जगको रुपमा स्थापित गर्दै तीव्र गतिको विकासका साथ समृद्धि निर्माणको बाटो प्रसस्त गर्नु आजको गहन जिम्मेवारी र अभिभारा पनि हो । मानवीय स्रोत र साधनको समयोचित प्रयोग विना विकास असम्भव छ भन्ने कुरा बिश्वका बिभिन्न घट्ना तथा परिवेशले स्पष्ट पारिसकेको अवस्था छ । कुनै पनि क्षेत्रको विकासको अर्को एक प्रमुख आधार त्यस क्षेत्रको जनसङ्ख्या र त्यसको बनोट पनि हो । लोक-कल्याणकारी नीतिहरूको निर्माण र कार्यान्वयन त्यतीखेर मात्र सफल हुन सक्दछ जतिखेर जनसङ्ख्याको संरचनालाई विशेष महत्व दिदै मानवीय स्रोतको सहि पहिचान र परिचालन गर्न सिकन्छ । मानव आवश्यकता बमोजिम विकास निर्माणलाई अघि बढाउन उत्पादनसील उमेर समुह तथा महिला-पुरुषको संख्या तथा तीनको क्षमताको पहिचान एक महत्वपूर्ण पक्ष हो भने अर्को पक्ष सम्बन्धित स्थानीय तहको क्षेत्रफल र उक्त क्षेत्रफलमा बसोवास गर्ने जनसमुदायको जनघनत्व र तीनले उपभोग गरिरहेको सेवा सुविधा तथा भावी आवश्यकता हुन । यीनै विषय बस्तुलाई समेटेर भावी योजना तर्जुमा हुने भए बाट २०६८ सालको केन्द्रिय तथ्याङ्क विभागको प्रतिवेदनका आधारमा फुङ्लिङ नगरपालिकामा कुल ५६४० घरपरिवारमा २६४०६ जनाको बासोबास रहेको देखिएकोमा यस

नगरपालिकाले तयार पारेको नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा बिगतको घरपरिवार संख्यामा ५०० ले घटेर ५१४० मा आईपुगेको तथा ४४८ सख्यामा जनसङ्ख्या घटेर कुल २५९५८ पुगेको पाईएको छ । बर्तमान आधुनिक दुनियाका आवश्यकता तथा शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, रोजगारी लगायतका सहज सेवा सुविधा उपलब्ध हुने आसामा बिशेषत पहाडी जिल्ला बाट क्रमस मानिसहरू तराई तर्फ बसाई सरेर जाने प्रकृयाले तिब्रता पाईरहेको यस परिवेशमा यो नगरपालिका समेत मुक्त नभएको प्राप्त नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७ बाट स्पष्ट देखिएका कारण आगामि दिनमा नगरपालिकाले आफ्ना सेवा प्रवाह र बिकास निर्माणका कार्यलाई दीर्घकालिन सोच बमोजिम आवधिक योजना तर्जुमा गरी प्राथतिकताका आधारमा कार्यान्वयनमा ल्याई थप प्रभावकारी बनाउँदै बर्तमान बसाई सराईलाई स्वभाविक रुपमा रोकिने तर्फ बिशेष भूमिका निर्वाह गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ । बर्तमान जनसाङ्खिक बिबरण तालिका नं १.८ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.८: नगरपालिकाको घरपरिवार तथा जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

घरपरिवार र जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण, २०७७						फुङ्लिङ नगरपालिकाको जनसङ्ख्या, २०६८ को आधारमा	
वडा नं	घरपरिवार	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	जम्मा जनसङ्ख्या	घर परिवार	जनसङ्ख्या
१	२८३	७६१	७४६		१५०७		
२	४८१	१२१४	१०९७		२३११		
३	६४१	१६४८	१६२६		३२७४		
४	४८८	१२१३	११८६		२३९९		
५	४१९	१००६	९९३		१९९९		
६	४००	९८२	९५४		१९३६		
७	२३५	६२७	५८५		१२१२		
८	५०५	१३८१	१२९१		२६७२		
९	८०२	२१९९	१९९१		४१९०		
१०	५७७	१४१८	१२८२	१	२७०१		
११	३०९	८९६	८६१		१७५७		
जम्मा	५१४०	१३३४५	१२६१२	१	२५९५८	५६४०	२६४०६
%		५१.४०	४८.५८	०.००३८	१००.०	२०६८ को आधारमा घटेको	
जनघनत्व (प्रति बर्ग कि.मि.)					२०६.७३	५००	४४८
लैङ्गिक अनुपात (महिला/पुरुष)					०.९४५		१.६९
औषत परिवार सङ्ख्या					५.०५		

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल् / वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.६.१ जातजातीका आधारमा घरपरिवार तथा जनसङ्ख्या बितरणः

जातीय एकता नेपालीको सर्व स्वीकार्य पहिचान हो । घरपरिवार सर्वेक्षणका आधारमा यस नगरपालिका भित्र २८ भन्दा बढी जातजातीको बसोबास रहेको पाईएको छ । यस नगर भित्र बसोबास गर्ने जातजाती मध्ये सवै भन्दा बढी १६४४ घरपरिवारमा ८०४९ (कुल जनसङ्ख्याको ३१.०१ %) लिम्बु, ६१० घरपरिवारका ३४१४ (कुल जनसङ्ख्याको १३.१५ %) ब्राम्हण, ६३२ घरपरिवारका ३४०४ (कुल जनसङ्ख्याको १३.११ %) क्षेत्री तथा ५२० घरपरिवारका २७५४ (कुल जनसङ्ख्याको १०.६१ %) गुरुङ जातीहरूको बसोबास रहेको पाईएको छ । यसरी यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र मुख्य गरी लिम्बु, क्षेत्री, ब्राम्हण तथा गुरुङ जातीको बाहुल्यता देखिएको छ भने ठकुरी, थारु, कुर्मी, टोप्केगोला, तेली, यक्खा, यादव,

राजबंसी, बलुङ, हिमाली ब्राम्हण गरी १० जाती लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको पाईएको छ। नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने जातीगत घरपरिवार र जनसङ्ख्याको विस्त्रित विवरण तालिका नं.१.९ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १.९: जातजाति अनुसार घरपरिवार तथा जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण

जातजाति अनुसार जनसङ्ख्या सम्बन्धी विवरण				
क्र.सं.	**जात/जाति**	**घरपरिवार**	**जनसङ्ख्या**	**%**
१	तामाङ्ग	२३६	११७१	४.५१
२	क्षेत्री	६३२	३४०४	१३.११
३	ब्राम्हण	६१०	३४१४	१३.१५
४	नेवार	९२	४९४	१.९०
५	दमाई/ढोली	८९	४६१	१.७८
६	कामी	२९२	१४५१	५.५९
७	सुनवार	११६	६२९	२.४२
८	घर्ती/भुजेल	२४	१२६	०.४९
९	सार्की	६६	३१२	१.२०
१०	ठकुरी	१	३	०.०१
११	मगर	७४	३६५	१.४१
१२	लिम्बु	१६४४	८०४९	३१.०१
१३	गुरुङ्ग	५२०	२७५४	१०.६१
१४	थारु	४	२०	०.०८
१५	शेर्पा	३०९	१५९५	६.१४
१६	राई	१६०	७८८	३.०४
१७	कुर्मि	१	१	०.००
१८	खवास	७	४१	०.१६
१९	टोप्केगोला	२	१५	०.०६
२०	तेली	१	६	०.०२
२१	भोटे	९	३४	०.१३
२२	मारवाडी	१०	५०	०.१९
२३	याक्खा	१	५	०.०२
२४	यादव	३	१६	०.०६
२५	राजबंसी	१	३	०.०१
२६	बलुङ्	१	३	०.०१
२७	सन्यासी/दस्नामी	८५	४०७	१.५७
२८	ब्राम्हण (हिमाली)	३	१२	०.०५
२९	अन्य (योगी/गिरी/सन्यासी/भारती/बन)	१४	१५५	०.६०
३०	दलित	९	४४	०.१७
३१	नखुलेको	१२४	१३०	०.५०
जम्मा		५१४०	२५९५८	१००.०

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल् / वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.६.२ उमेर समुह तथा लैङ्गिकताका आधारमा जनसङ्ख्या बितरणः

फुङ्लिङ नगरपालिकाको जनसङ्ख्यालाई जम्मा १६ वटा उमेर समुहमा राखेर अध्ययन गर्दा ४ वर्ष मुनिका १७५२, ५ देखि ९ वर्ष सम्मका २३४८, १० देखि १४ वर्षका २३९५ तथा १५ देखि १९ वर्षका २६२३ गरी ९११८ रहेकोमा १८ वर्ष सम्मका उमेर समुहका मानिसहरू बालबालिकामा पर्ने भएकाले उक्त सङ्ख्या करिव ८५९३ जना भन्नाले (४३७२ बालक तथा ४२२१ बालिका) कुल जनसङ्ख्याको ३३.१० % बालबालिकाको रहेको अवस्था छ। यसै गरी १९ वर्ष देखि ५९ वर्ष सम्मको सकृय उमेर समुह भित्र पुरुष ७६१८ तथा महिला ७०४१ गरी कुल १४६५९ (कुल जनसङ्ख्याको ५६.४७ %) रहेको छ भने अर्ध सकृया उमेर भन्नाले ६० देखि ७४ वर्ष सम्मका पुरुष ९७५ र महिला ९५७ गरी १९३२ (कुल जनसङ्ख्याको ७.४४%) साथै ७५ वर्ष भन्दा माथि उमेर समुहमा पुरुष ३१९ र महिला ३१८ गरी ६३७ जना (कुल जनसङ्ख्याको २.४५%) मात्र रहेको पाईएको छ भने ६१ पुरुष र ७५ महिला गरी कुल १३६ जनाको वास्तविक अवस्था खुल्न सकेको छैन। घरपरिवार सर्वेक्षण बाट प्राप्त विवरणका आधारमा यस नगर भित्र सकृय उमेर समुहको उपस्थिति उल्लेख्य रहनु साथै अर्ध सकृय उमेर समुह संग उपलब्ध ज्ञान र सिपलाई यस संग ऐक्यवद्धता गर्न सकेमा विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा यस नगरपालिकाले छोटो समयमानै गणनायोग्य साथै दिगो विकास लक्ष्य बमोजिमको प्रतिफल प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था रहेको छ। उल्लेखित तथ्याङ्कहरूको विस्त्रित विवरण तालिका नं. १.१० र चित्र नं. १.५ मा उल्लेख गरिएको छ।

चित्र नं. १.५: उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

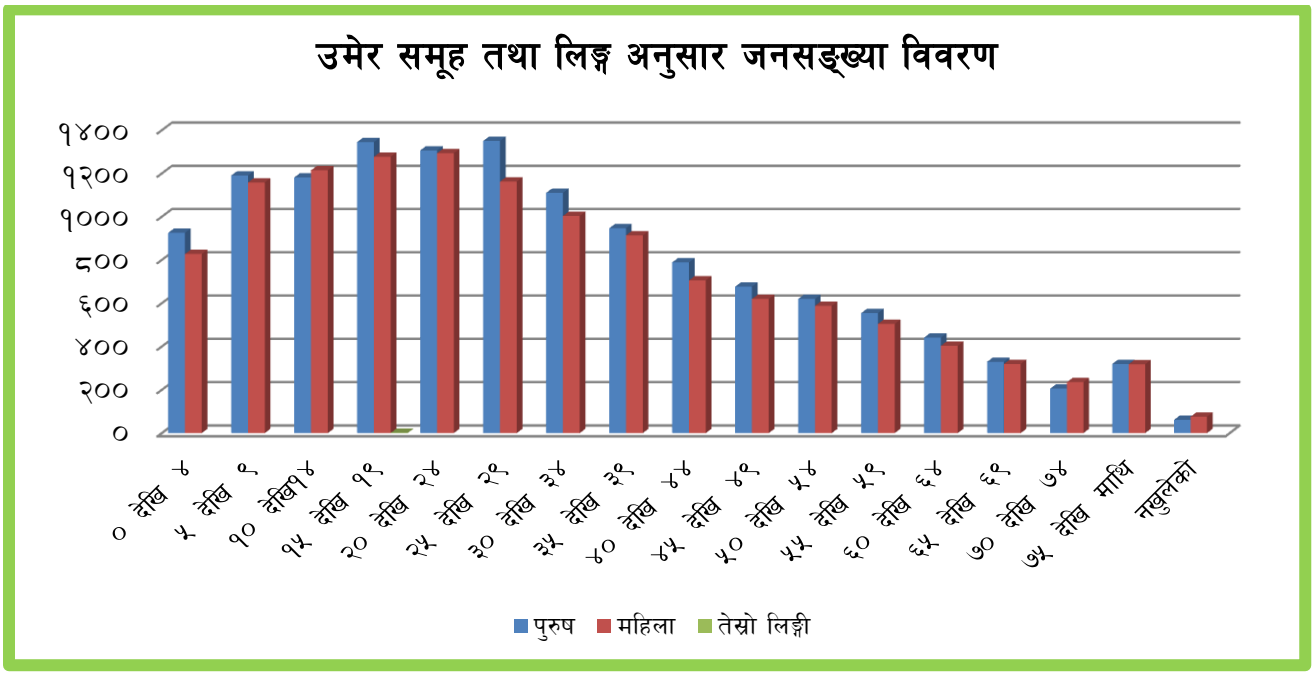

तालिका नं. १.१०:उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसङ्ख्या विवरण				
उमेर	**पुरुष**	**महिला**	**तेस्रो लिङ्गी**	**जम्मा**
० देखि ४	९२५	८२७		१७५२
५ देखि ९	११९०	११५८		२३४८
१० देखि१४	११८१	१२१४		२३९५
१५ देखि १९	१३४५	१२७७	१	२६२३
२० देखि २४	१३०६	१२९३		२५९९
२५ देखि २९	१३५०	११६२		२५१२

३० देखि ३४	१११०	१००३		२११३
३५ देखि ३९	९४६	९१३		१८५९
४० देखि ४४	७८८	७०५		१४९३
४५ देखि ४९	६७६	६१९		१२९५
५० देखि ५४	६१९	५८७		१२०६
५५ देखि ५९	५५४	५०४		१०५८
६० देखि ६४	४४१	४०३		८४४
६५ देखि ६९	३२९	३१९		६४८
७० देखि ७४	२०५	२३५		४४०
७५ देखि माथि	३१९	३१८		६३७
नखुलेको	६१	७५		१३६
जम्मा	१३३४५	१२६१२	१	२५९५८

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल् / वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७ आर्थिक विकासः

आर्थिक समृद्धि मानव सभ्यता र विकासको एक प्रमुख आधार स्तम्भ र सूचक हो । कुनै पनि स्थान र क्षेत्रमा उपलब्ध रहेका वा हुने स्रोत र साधन साथै उक्त क्षेत्रमा सञ्चालित आर्थिक कृयाकलाप र त्यसमा आधारित विकास आर्थिक समृद्धिका प्रमुख आधारहरू हुन । कुनै पनि स्थान र क्षेत्रमा बसोवास गर्ने मानिसहरूले दैनिक रुपमा सञ्चालन गर्ने आर्थिक उपार्जन संग सम्बन्धित कृयाकलाप, उपलब्ध स्रोत र साधन तथा तीनको समुचित सदुपयोग साथै त्यस बाट प्राप्त प्रतिफलका आधारमा यस क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने नागरिकको आर्थिक अवस्था र जीवन स्तरको पहिचान हुन सक्दछ । आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीका सन्दर्भमा गरिएको स्थलगत अवलोकन तथा वडा स्तरमा गरिएको सामुहिक छलफल र विगतको अवस्था समेत बाट प्राप्त विवरणका आधारमा फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान अवस्थाको सरसर्ति अध्ययन गर्दा यस क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने नगरपालिका बासिहरूले अवलम्वन गर्ने आर्थिक गतिविधिका विषयगत क्षेत्र र तीनको आर्थिक हैसियतका विषय देहाय बमोजिम रहेको देखिन्छ ।

१.७.१ बिभिन्न पेशा व्यवसायमा संलग्नको विवरणः

पेशा व्यवसाय वा काम आर्थिक समृद्धि निर्माणको एक प्रमुख मार्ग मात्र हैन यसले मानसिक तथा शारीरिक सकृयतालाई समेत चलायमान बनाउने हुँदा स्वास्थ्य सँग समेत यसको प्रत्यक्ष प्रभाव रहन्छ । विकसित मुलक र हामिमा यहि फरक छ कि उनिहरू कामलाई स्वास्थ्य र सुख सँग जोडेर हेर्दछन भने हामि काम गर्नु लाई दुःख र नगर्नुलाई शुख ठान्दछौ । आजको यस आधुनिक र प्रतिस्पर्धात्मक दुनियमा हाम्रो परम्परागत सोचलाई परिवर्तन गर्न आवश्यक छ । वर्तमान अवस्थामा फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र ८३२४ जना (३२.०७ %) कृषि तथा पशुपन्छी पालन व्यवसाय, ११३१ जना (४.३६ %) उद्योग तथा व्यापार व्यवसायमा साथै बिद्यालय जाने बालबालिका र घरेलु काममा सम्लग्न गृहिणी बाहेक अन्य मानिसहरू ज्याला मजदुरीमा तथा सीपमुलक श्रममा संलग्नता रहेको पाईएको छ । खाद्य कृषि तथा बजार सेवा बिभागको २०१६/१७ को वार्षिक प्रतिवेदनका आधारमा यस नगरपालिकाको कुल ग्रहस्त उत्पादनको केहि अंस कृषि र गैर कृषि क्षेत्र को योगदान रहेको अवस्था देखिएको भएता पनि समयको गति र स्थानीयबासीको विकास प्रतिको चाहाना बमोजिम आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीका सिलसिलामा स्थानीय सरोकारवाला सँग गरिएको छलफलका आधारमा आजका अवधि सम्म आईपुग्दा समेत यस अनुपातमा खासै फेरबदल आउन सकेको देखिदैन । यस नगरपालिकाका प्रमुख कृषि उत्पादनहरूका बारेमा अध्ययन गर्दा मुख्य गरी अन्न बालि, तेलहन बालि, दालहन बाली, नगदे बाली, फलफूल बालीको व्यवसायीक उत्पादनकालागि पकेट तथा ब्लकहरूको निर्माण गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना रहेको छ भने नगदेबाली (बिशेष गरी अलैची, गोलभेडा, अदुवा, सुन्तला, कागती) र पशुपन्छी बालिको हकमा गाई तथा भैसीपालन

मार्फत दुध तथा दुग्ध पदार्थको उत्पादन र खसि बाख्रा, कुखुरा, सुँगुर बँगुर साथै माछापालन बाट माछा मासु र अण्डा उत्पादन गरी आत्म निर्भर मात्र हैन निकासी समेत गर्न सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

यस नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधिलाई चलायमान बनाउनकालागि ११ वटै वडामा बिभिन्न पेशा व्यवसायहरू सञ्चालनमा रहेको अवस्था देखिएको छ भने पेशा व्यवसाय गर्नकालागि होटल कुक तथा क्याटरिङ, सवारी चालक, सहचालक, सिकर्मि, डकर्मी, नर्स तथा अनिमि, पशु प्राविधिक, प्लम्बर, ब्यूटीपार्लर, बिद्युत जडान, मेकानिक्स, सिलाईबुनाई, सेकुरिटी शिपयुक्त जनशक्ति समेत रहेको अवस्था छ ।

समृद्धि निर्माणको आधार स्तम्भको रुपमा स्थापित आर्थिक रुपमा सकृय श्रम शक्तिको रुपमा रहेका युवाहरू रोजगारिकालागि बिदेशिने गती रोकिन सकेको छैन । नगरपालिकाको वर्तमान बैदेशिक रोजगारीमा बिदेशिने जनशक्तिको बिवरण अध्ययन गर्दा बिभिन्न कामको सिलसिलामा जापान तथा कोरिया, ईराक, अफ्गानिस्तान, सीरीय, यमन र लेवनान, अष्ट्रेलिया, अमेरिक, युरोप, खाडिमुलुक (अरव, कतार, मलेसीय, दुवई) र केहि मात्रामा भारत जाने समेत गरी १०८६ जना जनशक्ति बिदेशिएको अवस्था देखिन्छ । तसर्थ यस नगरपालिकाको आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले प्रतिपादन गरेको दीर्घकालिन सोच र लक्ष्यका आधारमा आर्थिक रुपले सकृय उमेरका जनशक्तिको बिदेश पलायनलाई रोक्न तथा नगरपालिकाको जनसङ्ख्यालाई बढोत्तरी गर्न साथै वर्तमान स्थानीयबासीको आय आर्जनमा दोब्बरले बृद्धि गरी आर्थिक समृद्धिको आधार तयार गर्न शिपयुक्त जनशक्तिको विकास, औद्योगिक, व्यापारिक तथा व्यवसायीक गतिविधिहरूको बृद्धि साथै कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीकिकरण र पर्यटन विकास यहाँका प्रमुख बिकल्पको रुपमा देखिएकाले सोहि बमोजिमका योजना तर्जुमा गर्न अनिवार्य देखिएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बिभिन्न पेशा ब्यवसायमा सम्लग्न रहेकाहरूको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. १.११ र १.१२ साथै चित्र नं. १.६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं. १.६: पेशा व्यवसायमा सम्लग्न जनसङ्ख्या बितरण

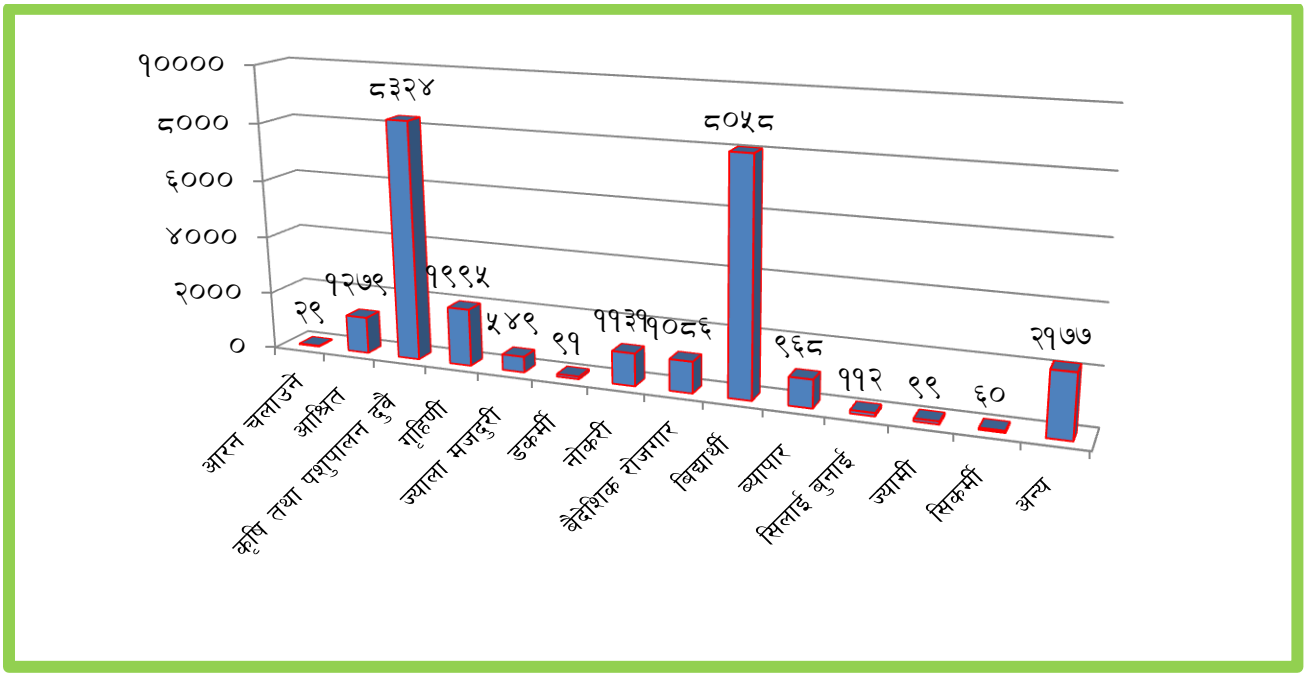

तालिका नं.१.११: पेश व्यवसायमा सम्लग्नताका आधारमा जनसङ्ख्या बितरण

क..सं.	पेसा व्यवसाय	जनसङ्ख्या	%
१	आरन चलाउने	२९	०.११
२	आश्रित	१२७९	४.९३

३	कृषि तथा पशुपालन दुवै	८३२४	३२.०७
४	गृहिणी	१९९५	७.६९
५	ज्याला मजदुरी	५४९	२.११
६	डकर्मी	९१	०.३५
७	नोकरी	११३१	४.३६
८	बैदेशिक रोजगार	१०८६	४.१८
९	बिद्यार्थी	८०५८	३१.०४
१०	ब्यापार	९६८	३.७३
११	सिलाई बुनाई	११२	०.४३
१२	ज्यामी	९९	०.३८
१३	सिकर्मी	६०	०.२३
१४	अन्य	२१७७	८.३९
जम्मा		२५९५८	१००.०

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल् / वस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं. १.१२: पेशामा सम्लग्नताको आधारमा जनसङ्ख्याको वितरण

क.सं.	पेशामा सम्लग्नता	वडा											जम्मा जनसङ्ख्या
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	आरन चलाउने	३	३	६	०	०	३	०	१	७	४	२	**२९**
२	आश्रित	८०	५८	२००	१९८	१२	११९	२९	१३२	१९७	१४८	१०६	**१२७९**
३	कृषि तथा पशुपालन दुवै	४३४	१४५२	९०५	१३७	७४	२४६	३६७	८३३	१९८५	१०२३	८६८	**८३२४**
४	गृहिणी	२४२	६२	२७८	३९०	२२५	३१८	९४	२६४	९८	२४	०	**१९९५**
५	ज्याला मजदुरी	३९	४२	३९	३०	५	१२८	१८	५८	४९	१३८	३	**५४९**
६	डकर्मी	६	८	६	२३	१२	१२	२	५	७	१०	०	**९१**
७	नोकरी	४७	१४२	१७७	१७१	१२७	८५	१२२	९०	८९	२८	५३	**११३१**
८	बैदेशिक रोजगार	९०	८३	१४९	११९	११०	६४	६७	१५३	९६	९१	६४	**१०८६**
९	बिद्यार्थी	४६०	३५९	११४५	८९०	७३८	६२६	३६१	८५४	१२५५	८१६	५५४	**८०५८**
१०	ब्यापार	२४	६४	९४	२५६	२०८	८६	६६	२४	३१	८२	३३	**९६८**
११	सिलाई बुनाई	२	५	२५	२९	११	७	९	०	१३	९	२	**११२**
१२	ज्यामी	०	७	४०	०	३	१	१६	१५	१	९	७	**९९**
१३	सिकर्मी	०	१	४	१३	१	२४	४	५	२	६	०	**६०**
१४	अन्य	८०	२५	२०६	१४३	४७३	२१७	५७	२३८	३६०	३१३	६५	**२१७७**
जम्मा		**१५०७**	**२३११**	**३२७४**	**२३९९**	**१९९९**	**१९३६**	**१२१२**	**२६७२**	**४१९०**	**२७०१**	**१७५७**	**२५९५८**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं.१.७: ब्यवसायिक क्षेत्रको बर्तमान अवस्थिति

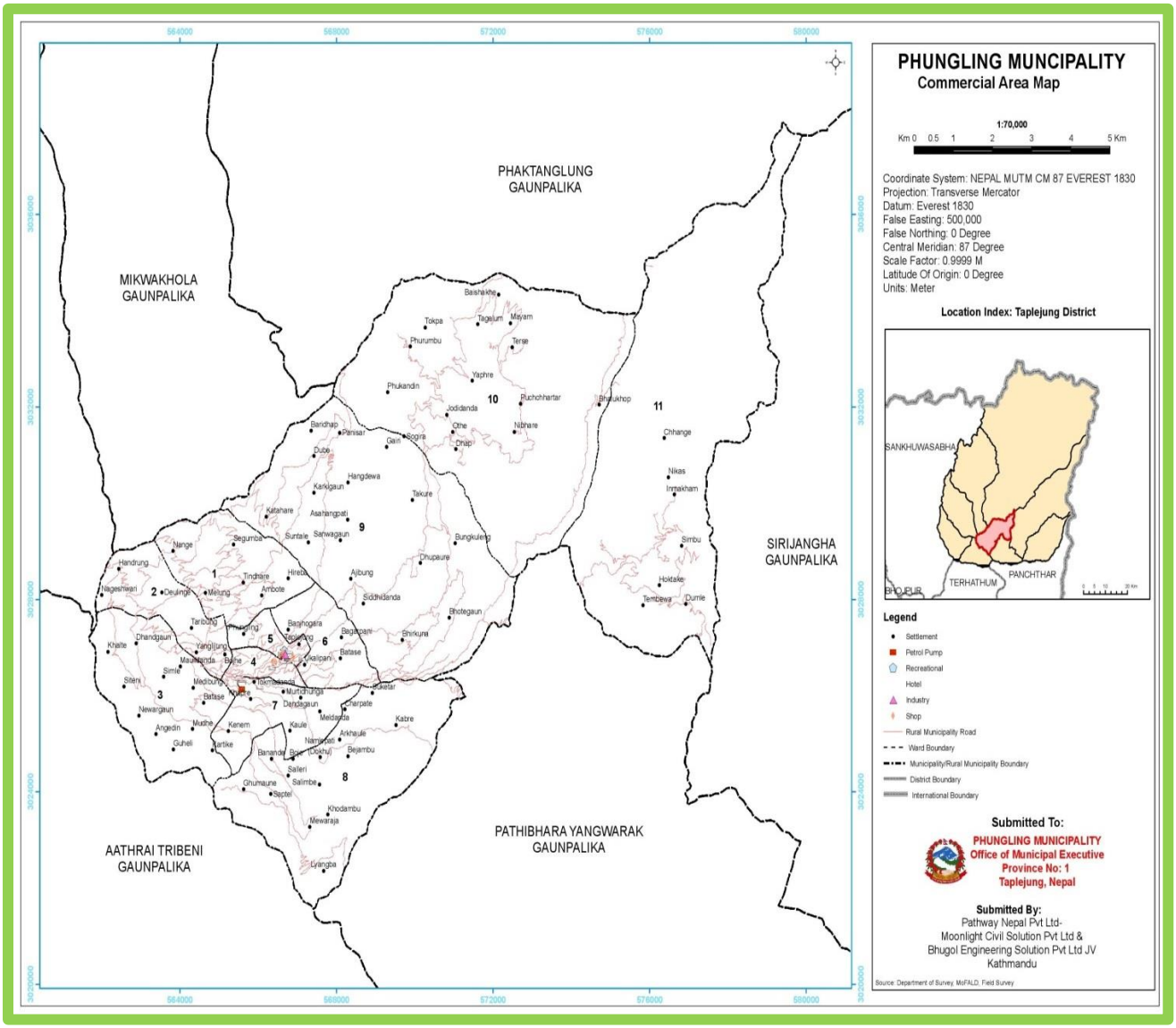

१.७.२ खाद्या सुरक्षाको अवस्थाः

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बर्तमान खाद्या सुरक्षाको अवस्थाको अध्ययन गर्दा यस नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/ बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवार हरू मध्ये आफ्नै कृषि उत्पादनले १० देखि १२ महिना खान पुग्ने परिवारको सङ्ख्या ११४४ (कुल घरपरिवारको २२.२६ %) रहेको पाईएको छ भने ३ महिना पनि खान नपुग्ने घरपरिवारको सङ्ख्या १५१५ (कुल घरपरिवारको २९.४७ %)रहेको देखिन्छ । समग्र घरपरिवारहरू मध्ये ९८९ (कुल घरपरिवारको १९.२४ %) घरपरिवारको आफ्नो उत्पादन नभएको तथा आफ्नो दैनिक आवश्यकता पुर्ताल गर्नकालागि अरुको उत्पादनमा भर पर्नु पर्ने अवस्था रहेको देखिएको छ । यस नगरका स्थानीयबासीले आफ्नो कृषि उत्पादनले नधानेको अंस अधियाँ कमाई गरेर, नोकरी वा ज्याला मजदुरी गरेर, व्यापार व्यवसाय गरेर, पशुपन्छी वा तीनबाट उत्पादित बस्तु बिक्रि बितरण गरेर, बैदेशिक रोजगारी तथा बैंक बित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएर पुर्ताल गरिरहेको वा गुजारा टारिरहेको अवस्था रहेको पाईएकोछ । समग्रमा यस नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सम्पूर्ण

घरपरिवारको आफ्नै कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको विस्त्रित विवरण तालिका नं. १.१३ र चित्र नं. १.८ मा उल्लेख गरिएको छ भने यसको थप अध्ययनकालागि यसै नगरको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ मा उल्लेख भएको छ ।

चित्र नं.१.८: आफ्नै कृषि उत्पादनले खान पुग्ने अवधिका आधारमा घरपरिवार

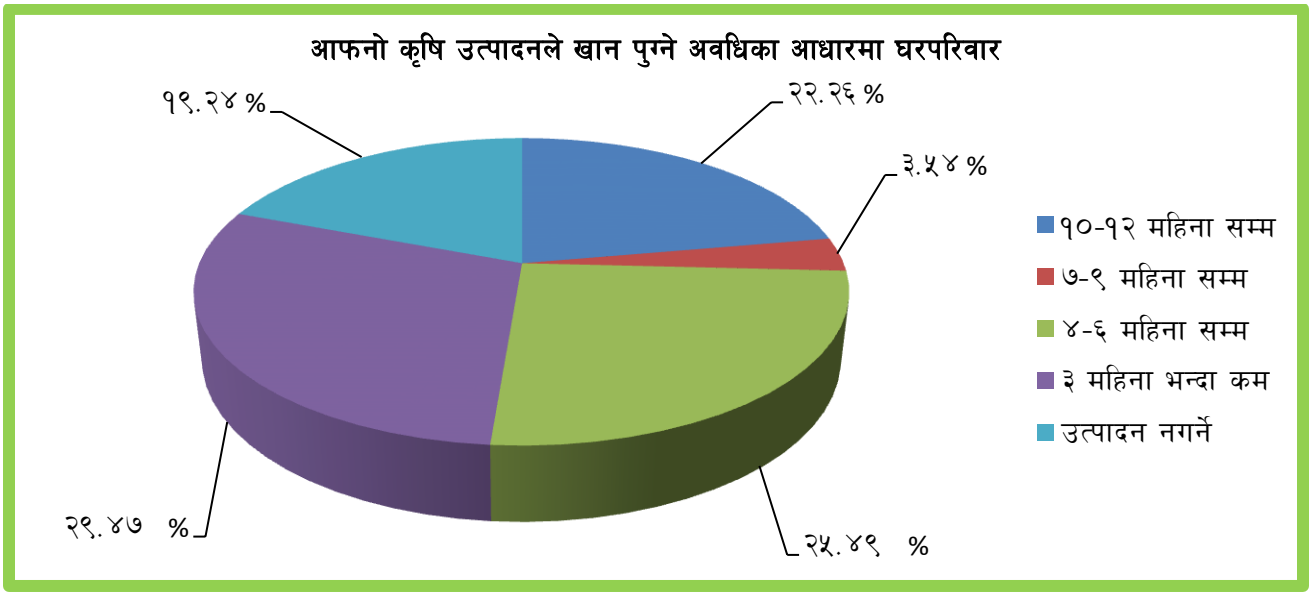

तालिका नं.१.१३:आफनै कृषि उत्पादनले खान पुग्ने अवधिका आधारमा घरपरिवार विवरण

आफनो कृषि उत्पादनले खान पुग्ने अवधिका आधारमा घरपरिवार						
वडा	**घरपरिवार सङ्ख्या**					
	१०-१२ महिना सम्म	**७-९ महिना सम्म**	**४-६ महिना सम्म**	**३ महिना भन्दा कम**	**उत्पादन नगर्ने**	**जम्मा**
१	१५८	७	७३	४१	४	२८३
२	४४	१७	१०५	३०८	७	४८१
३	७२	१५	१४६	१४१	२६७	६४१
४	७	१	१३	३८	४२९	४८८
५	२६९	३३	६७	३१	१९	४१९
६	८४	६	१६८	८५	५७	४००
७	६८	४	४७	१०४	१२	२३५
८	७४	२०	१६१	१७९	७१	५०५
९	१०५	४७	२१४	३३९	९७	८०२
१०	२३८	२८	११९	१७०	२२	५७७
११	२५	४	१९७	७९	४	३०९
जम्मा	११४४	१८२	१३१०	१५१५	९८९	५१४०
%	२२.२६	३.५४	२५.४९	२९.४७	१९.२४	१००.०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.२.१.वार्षिक रुपमा हुने कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरणः

आवधिक योजना तर्जुमा स्थलगत सर्वेक्षणका आधारमा यस नगरपालिका भित्र अन्नबालीको रुपमा धान, मकै, गहुँ तथा कोदो प्रमुख रुपमा हुने गरेको पाईन्छ भने दालहन, तेलहन, आलु तथा अन्य प्रकारका तरकारी साथै केहि महत्वपूर्ण नगदेबालिहरूको उत्पादन हुने गरेको पाईन्छ । तेलहन बालीको हकमा तोरी, फिलुङ्गे र तिल प्रमुख रुपमा रहेको छ भने अन्य नगदेबालिको हकमा अदुवा, चिया, अलैची तथा बेसार प्रमुख रुपमा रहेका छन् । स्थानीयबासी बाट प्राप्त जानकारीका आधारमा अन्न बालिको हकमा सवै भन्दा बढी उत्पादन कमस धान, मकै र गहुँ तथा दलहनको हकमा सवै भन्दा बढी मास, मस्याम लगायतको देखिएको भएता पनि मात्रात्मक अवस्था धेरै न्यून रहेको छ । तेलहनको हकमा तोरी, फिलुङ्गे, तील तथा भटमासको सवै भन्दा बढी उत्पादन हुने गरेको विवरण पाईन्छ भने नगदे बालिमा चिया, अदुवा, बेसार र अम्लिसो को उत्पादन तुलनात्मक हिसावले सवै भन्दा बढी रहेको देखिएको छ । तरकारी बालीको हकमा भन्ने हो भने आलु, फुलकोभी, वन्दाकोभी, रायो साग, टमाटर लगायतका उत्पादनहरूको प्रमुख प्रधानता रहेको छ । बर्तमान अवस्थामा उन्नत जातका धान, मकै तथा गहुँका प्रकारहरू समेत प्रयोगमा आएको पाईएको छ भने यी लगायतका उत्पादनको मात्रात्मक अवस्थाको आधारमा यस गाँपालिकामा कृषिको व्यवसायीकिकरणलाई प्राथमिकता दिदै यसै क्षेत्रबाट नगरपालिकाको समृद्धि निर्माणको मार्ग निर्माण गर्ने गरी आगामि योजना तयार गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

१.७.२.२. कृषि उत्पादन तथा यिनमा प्रयोग हुने मलखाद र किटनासक विषादीः

जैबिक तथा प्राङ्गरिक कृषि उत्पादनकालागि प्रयोग गरिने मल र किटनासक विषादी प्रयोगको प्रकार र सम्बन्धित उत्पादनमा रहने यसका अवशेष प्रमुख सूचकहरू हुन । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र कृषि कार्यमा संलग्न अधिक मात्रमा घरपरिवारले कम्पोष्ट वा गोवरमलको प्रयोग गर्ने गरेको पाईएको छ भने केहि घरपरिवारले जैबिक मलको समेत प्रयोग गर्ने गरेको पाईएको छ । प्राङ्गरिक तथा जैविक मलको अपर्याप्तताका कारण केहि परिवारले रासायनिक मलको पनि प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । जेहोस कम्पोष्ट माल, गोवरमल तथा जैबिक मलको प्रयोग गर्ने घरपरिवार संख्या अधिक मात्रमा रहनु प्राङ्गरिक कृषि उत्पादनको सम्भावनाको एक सकारात्मक सूचक रहेको अवस्था देखिन्छ ।

यस नगरपालिका भित्र उत्पादन हुने विभिन्न कृषि उत्पादनहरू जस्तै तरकारी बालीमा बिशेष गरी लाई, खुम्रे, डडुवा, ढुसी तथा गवारो राते, फलफूल खेति तर्फ लाई, खुम्रे, डडुवा, ढुसी, सन्तलाको पात पहेँलो हुने, फल झर्ने, फल कुहिने तथा फल झर्ने तथा खाद्यान्न बालीमा समेत लाई, डडुवा, ढुसी, गवारो, पात सुक्ने, पदेरो जस्ता रोगहरू लाग्ने गरको देखिन्छ । यती हुँदाहुँदै पनि यी रोगहरूको नियन्त्रणकालागि अत्याधिक घरपरिवारले कुनै पनि प्रकारको रासायनिक किटनासक विषादीको प्रयोग नगरेको उल्लेख गरेको अवस्था समेत देखिन्छ । जेहोस उपरोक्त विवरणहरू बाट आगामि दिनमा प्राङ्गरिक तथा गोवरमलको प्रयोग र जैविक किटनासक विषादीको प्रयोगको दिगो व्यवस्थापन गरी अर्गेनिक कृषि उत्पादनलाई व्यवसायीक रुपमा अघि बढाउने गरिका योजना यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत सम्बोधन र कार्यान्वयन हुन अनिवार्य देखिएको छ ।

१.७.३ पशुपन्छी पालनको वर्तमान अवस्था र विकास

यस नगरपालिकाका स्थानीयबासीले बिगत लामो समय देखि धेर थोर पशुपन्छी पालन गर्ने र त्यसबाट दैनिक जीवन यापनकालागि सहयोगि बनाउने कार्यमा लागि रहेको पाईन्छ । विद्यमान स्थानीय सिपमा आधारित पालन गरिएको पशुहरूमा गाई, भैंसी, बाखा र सुँगुर बंगुर रहेका छन् जसबाट दुध तथा मासुको उत्पादन मात्र नभई खेतीपाती वा कृषि उत्पादनकालागि गोबरमलको उत्पादनका आधारका रुपमा समेत स्थापित रहेका छन् । पछिल्लो समयमा आएर कमस विकास हुँदै गएको व्यवसायीक पशुपन्छी पालनमा उन्नत जातका पशुहरूको हिस्सा कुल पशुको तुलनामा बृद्धि हुँदै गएको पाईन्छ भने कृत्रिम गर्भाधान सेवा प्रवाह बाट समेत उन्नत जातको पशुबाली विकासमा सहयोग पुगिरहेको अवस्था देखिन्छ । यस नगरपालिकाका धेरैजसो घरपरिवारले गाई, गोरु, भैंसी, राँगा, बाख, भेडा, खसी बोका, सुंगुर बंगुर, हाँस कुखुराहरू मध्ये कुने एक वा एक भन्दा बढी मिश्रीत रुपमा समेत पालन गर्ने गरेको पाईएको छ भने यसरी पालिएको पशुपन्छीहरूको संख्या विकासे तथा स्थानीय गरी दुवै जातको रहेको देखिन्छ । तसर्थ यस एकीकृत आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत व्यवसायीक पशुपन्छी पालन र उन्नत जातको पशुपन्छीको मात्रात्मक विकास र स्थानीय जातीको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने गरिको योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको क्षेत्रमा दरिलो ढँग बाट अगाडि बढ्न अति आवश्यक देखिएको छ ।

चित्र नं.१.९: पशुपालन क्षेत्रको बर्तमान अवस्थिति

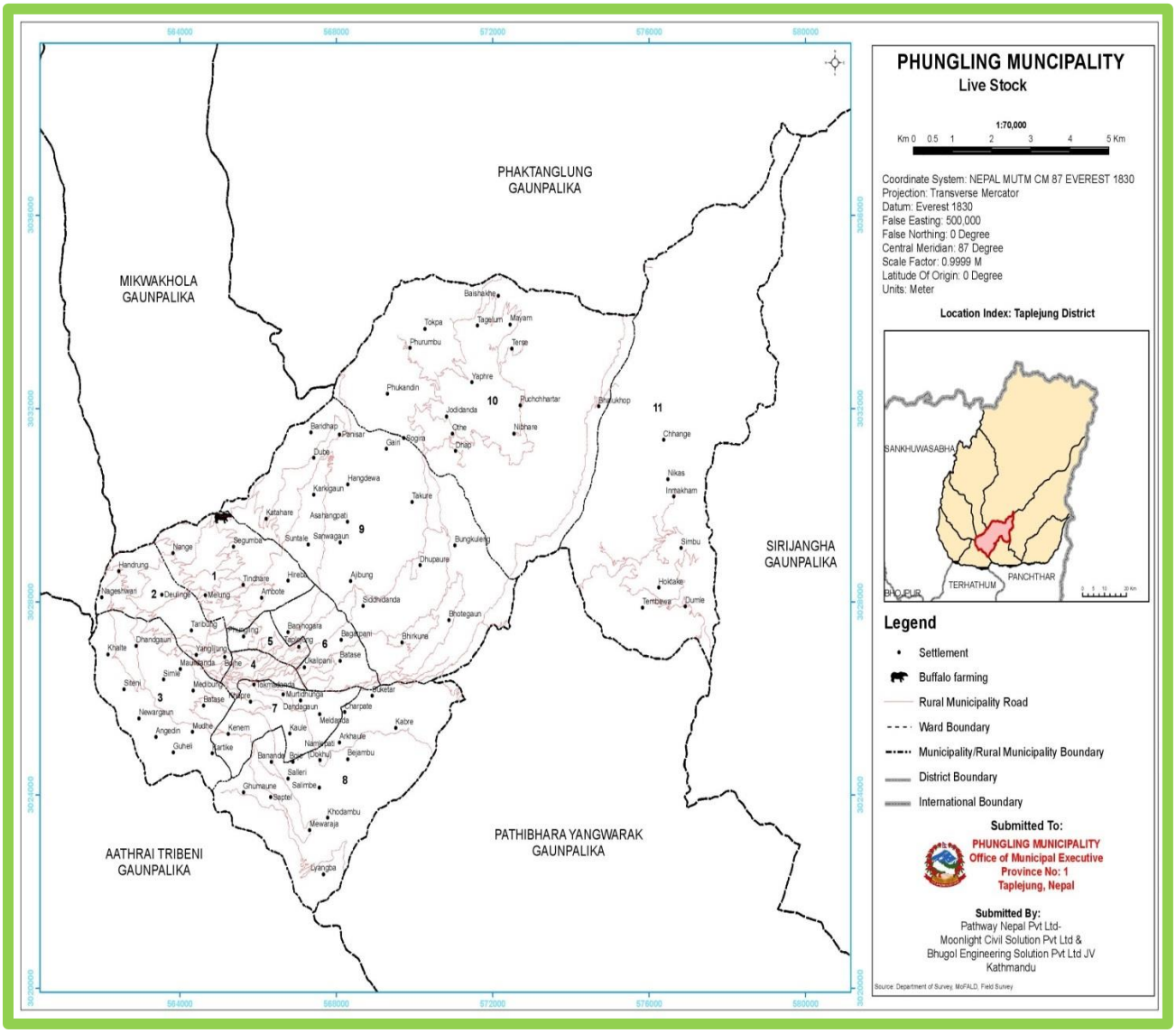

१.७.३.१ पशुपन्छी जन्य उत्पादन सम्बन्धी वर्तमान विवरण:

यस नगरपालिकामा वर्तमानमा पशुपन्छी पालन बाट उत्पादनहुने पशुजन्य पदार्थहरूको बास्तविक मात्रात्मक विवरण प्राप्त हुन नसकेता पनि स्थानीयबासी तथा सरोकारवालाहरूको भनाईका आधारमा दुध, दहि, घिउ, मासु उत्पादन भई बिक्रि बितरण समेत भई रहेको तथा आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख भईरहेको अवस्था देखिन्छ । यसको अर्थ यहॉका स्थानीयबासीहरू पशुजन्य उत्पादनहरू आफ्नो दैनिक उपभोगमा मात्र नभई बिक्रि बितरण बाट व्यवसायिक सिपको क्षमता विकास सॅगै आर्थिक आम्दानिको श्रोतको रुपमा समेत प्रयोग गरिरहेका देखिन्छ । यो आफैंमा व्यवसायिक पशुपन्छी पालनमा एक सकारात्मक सङ्केत रहेको मानिन्छ । तसर्थ यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत पशुपन्छी पालन र तीनबाट उत्पादित बस्तुको समयोचित व्यवस्थापनकालागि आवश्यक न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको निर्माण विकास, पशु गोठ सुधार, नश्ल सुधार, पशु आहारको विकास, चरन क्षेत्रको विकास, पशुपन्छीमा देखा पर्ने गरेका रोगहरू जस्तै: रेविज, खोरेत, पिपिआर, स्वाईन फिवर, भ्यागुते, चरचरे, नाम्ले, माटे, थुनेलो र प्रजनन् सम्बन्धी समस्याको सहज समाधानकालागि पशु स्वास्थ्य सेवाको समयोचित प्रवन्ध र सुनिस्चितता, बजार सञ्जाल निर्माण बिकास र व्यवस्थापन लगायतका बहु पक्षिय

आयाम सँग सम्बन्धित दिगो योजनाको निर्माण विकास गरी लागनी सहितको कार्यन्वयनको पक्षलाई व्यवस्थित र भरपर्दो बनाउन अनिवार्य देखिएको छ ।

१.७.४ कृषि, पशुपन्छी व्यवसायमा सम्लग्न केन्द्र तथा समुह सम्बन्धी विवरणः

आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारिका क्रममा भएका छलफल, अन्तरकृया तथा गोष्ठीमा औँल्याइएका विषय बस्तु समेतको अध्ययन गर्दा समग्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धिको एक प्रमुख मार्गको रुपमा कृषिको आधुनिकिकरण र व्यवसायीकिकरण रहेको ठहर भएको छ । विद्यमान अवस्थामा यस नगरपालिका भित्र कृषि तथा पशुबालिका पकेट क्षेत्र, तीनमा आधारित सेवा केन्द्र र कृषक समुह समेत समुहहरू कृयाशिल रहेको अवस्था छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाले आफ्नो आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा स्थापित रहेका सम्बन्धित कृषि सेवा केन्द्र र कृषक समूहलाई विशेष परिचालन गरी तथा आवश्यक परेको अवस्थामा यस प्रकारका संस्थाहरूको थप व्यवस्था समेत गरी कृषि तथा पशुपन्छी बालीको व्यवसायीकिकरणमा योजनाबद्ध कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न सके अर्थिक तथा सामाजिक समृद्धिको लक्ष्य प्राप्त गर्न कठिन नहुने अवस्था देखिएको छ ।

१.७.५ भू-स्वामित्वको अवस्था

वर्तमान अवस्था यहाँका स्थानीयबासी घरपरिवारले प्रयोग वा उपभोग गर्दै आउनुभएको जग्गा जमिनको प्रकृति केलाएर हेर्दा खेत, पाखोबारी, वन तथा ऐलेनी जग्गामा बिभक्त रहेको र सोहि बमोजिम उपभोग हुँदै आएको देखिन्छ । स्थालगत सर्वेक्षण विवरणका आधारमा उपभोगकालागि उपलब्ध जग्गा जमिन मध्ये ग्रामिण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने अधिकांस घरपरिवार सँग कृषि योग्य जग्गा जमिन रहेको अवस्था छ । नेपाल कृषि प्रदान देश हो । यस नगरपालिकाको मुख्य आर्थिक विकासको आधार कृषिनै भएको तथा अधिकांश मानिसहरू कृषि पेशामानै निर्भर रहेको पाउनुले पनि कृषिको व्यवशायीकिकरण यस नगरको अवको आर्थिक विकासको प्रमुख आधार वन्न पुगेको छ । यस नगरको आर्थिक विकास र समृद्धिकालागि गरिवी न्यूनिकारणमा आधारित कृषि योग्य जमिनको उत्पादकत्व बृद्धि र कृषिको लागि अनुपयुक्त रहेका जग्गा जमिनको प्रयोगको बैकल्पिक व्यवस्था समेतको आवधिक योजनाको तर्जुमा र उक्त योजनामा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी आय आर्जनका बहुआयामिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएकोछ ।

मानव समुदायको स्थायीत्व वा स्थायी बसोबासकालागि आवश्यक बिबिध बिषय मध्ये जग्गा जमिनको उपलब्धता र त्यसमा उस्को स्वामित्वको बिषयले समेत निकै ठूलो प्रभाव पार्दछ । पारिवारिक वा व्यक्तिगत रुपमा उपलब्ध जग्गा जमिन र त्यसमा अन्तरनिहित अधिकार स्थायीत्वको एक प्रमुख कारक समेत मानिने गरिन्छ मात्रै नभै सुरक्षाको प्रत्याभुतिको आधार समेत मानिने गरिन्छ । तसर्थ यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र पारिवारिक रुपमा जग्गा जमिनको स्वामित्व (लालपूर्जा) को अवस्था के रहेको छ भन्ने बिषयमा गरिएको अध्ययन बाट कुल ५१४० घरपरिवार मध्ये ४०९० (कुल घरपरिवारको ७९.५७ %) घरपरिवारको आफ्नै परिवारका सदस्यको नाममा स्वामित्व (लालपुर्जा) रहेको पाईएको छ भने १०५० (कुल घरपरिवारको २०.४३ %) परिवारको नाममा स्वामित्व (लालपुर्जा) नरहेको अवस्था देखिएको छ । यसै विवरणलाई वडागत रुपमा अध्ययन गर्दा जग्गा जमिनको स्वामित्व नभएका घरपरिवार सवै भन्दा बढी वडा नं. ९ मा रहेको र सवै भन्दा कम वडा नं. ७ मा रहेको पाईएको छ । यस नगर भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवार मध्ये ५ रोपनीा भन्दा कम जग्गा जमिन हुने घरपरिवार सङ्ख्या ३०.०६ % रहेको पाईएको छ भने ५ देखि १० रोपनी सम्म हुने १६.८३ %, ११ देखि २० रोपनी हुने १३.७७ % तथा २० रोपनी भन्दा माथि हुनेको सङ्ख्या १६.१३ % रहेको देखिन्छ भने २३.२१ % को केहि पनि खुलेको छैन । जग्गा जमिनको मात्रा नखुलेका ११९३ घरपरिवार मध्ये १०५० घरपरिवारको जग्गाको लालपुर्जा नभएको पाईएको छ भने ४३ घरपरिवारको कुनै पनि विवरण प्राप्त हुन सकेको छैन । जग्गा जमिनको मात्रा नखुलेका घरपरिवार मध्ये १०७८ घरपरिवारको जग्गाको लालपुर्जा नभएको पाईएको छ भने १६९ घरपरिवारको कुनै पनि विवरण प्राप्त हुन सकेको छैन । जग्गा जमिनमा परिवारको स्वामित्व रहे नरहेको तथा जग्गा जमिनको मात्रा सम्बन्धी विवरण तालिका नं. १.१४, १.१५ र १.१६ साथै चित्र नं.१.१० र १.११ मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं.१.१० : जग्गाको स्वामित्व (लालपुर्जा) भए र नभएको आधारमा घरपरिवार

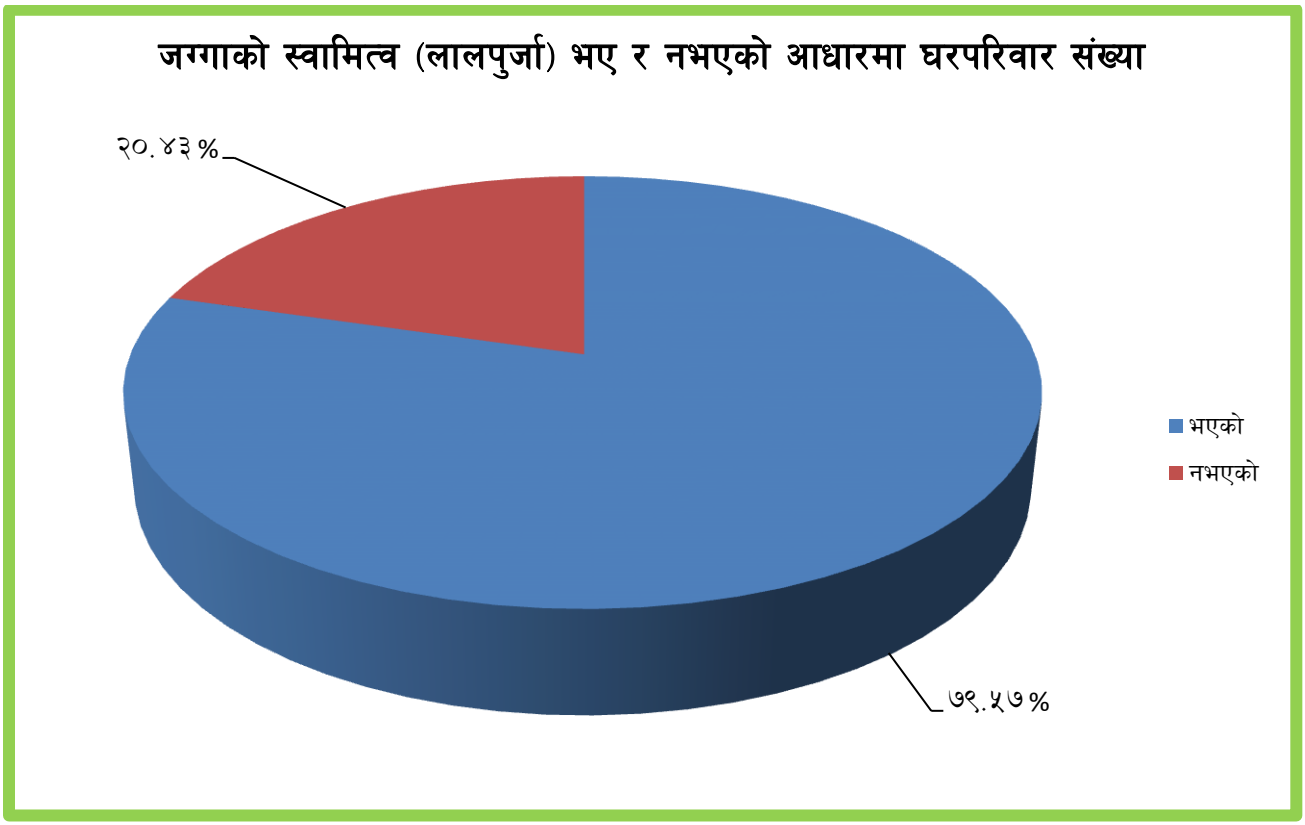

तालिका नं. १.१४: जग्गा जमिनको पारिवारिक स्वामित्व (लालपुर्जा) सम्बन्धी घरपरिवार विवरण

क.सं.	जग्गाको लालपुर्जा	जम्मा सङ्ख्या	%
१	भएको	४०९०	७९.५७
२	नभएको	१०५०	२०.४३
जम्मा सङ्ख्या		५१४०	१००.०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं. १.१५: जग्गा जमिनको पारिवारिक स्वामित्व (लालपुर्जा) सम्बन्धी वडागत घरपरिवार विवरण

क.सं.	जग्गाको लालपुर्जा	वडा											जम्मा सङ्ख्या
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	भएको	२०८	३८६	५२१	४१६	२६३	३६६	२२६	३७३	५९५	४४३	२९३	४०९०
२	नभएको	७५	९५	१२०	७२	१५६	३४	९	१३२	२०७	१३४	१६	१०५०
जम्मा सङ्ख्या		२८३	४८१	६४१	४८८	४१९	४००	२३५	५०५	८०२	५७७	३०९	५१४०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं. १.११: जग्गा जमिन मात्राका आधारमा घरपरिवार विवरण

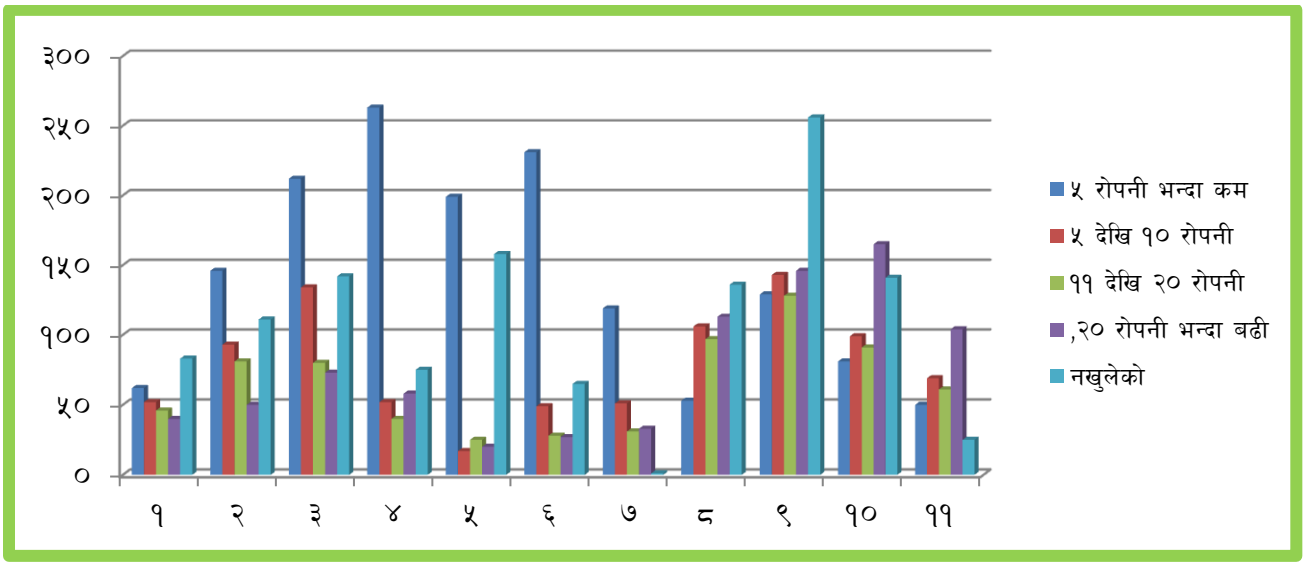

तालिका नं १.१६: घरपरिवारका नाममा रहेको जग्गा जमिनको क्षेत्रफलका आधारमा घरपरिवार विवरण

वडा नं	५ रोपनी भन्दा कम	५ देखि १० रोपनी	११ देखि २० रोपनी	२० रोपनी भन्दा बढी	नखुलेको	जम्मा परिवार सङ्ख्या
१	६२	५२	४६	४०	८३	२८३
२	१४६	९३	८१	५०	१११	४८१
३	२१२	१३४	८०	७३	१४२	६४१
४	२६३	५२	४०	५८	७५	४८८
५	१९९	१७	२५	२०	१५८	४१९
६	२३१	४९	२८	२७	६५	४००
७	११९	५१	३१	३३	१	२३५
८	५३	१०६	९७	११३	१३६	५०५
९	१२९	१४३	१२८	१४६	२५६	८०२
१०	८१	९९	९१	१६५	१४१	५७७
११	५०	६९	६१	१०४	२५	३०९
जम्मा	**१५४५**	**८६५**	**७०८**	**८२९**	**११९३**	**५१४०**
%	**३०.०६**	**१६.८३**	**१३.७७**	**१६.१३**	**२३.२१**	**१००.०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.६ घरमुलिको विवरण

परम्परा देखिनै पित्री सत्तात्मक हाम्रो पारिवारिक अवस्थाका कारण महिलाहरू अहिले सम्म पनि पारिवारिक शोषण र उत्पिडनमा रहिरहनु परेको अवस्था छ। आजको यस आधुनिक दुनियामा सामाजिक सशक्तिकरण र महिला हिँसा विरुद्धको अभियान घरपरिवारबाटै थालनि गर्नु सान्दार्भिक हुन्छ र पर्दछ पनि । यसको एक कडीको रुपमा रहेको घरपरिवारको नेत्रीत्वमा महिलाको हिस्साको प्रतिसतले निर्धारण गर्दछ । पित्री सत्तात्मक हाम्रो सामाजिक संरचनाले महिलालाई परिवार सञ्चालन व्यवस्थापन र पारिवारिक निर्णयमा अलिक कमजोर ठान्दछ । विगतमा महिलाहरू घरपरिवार मुलिको रुपमा

कृयाशिल घरपरिवारको सङ्ख्या न्यून रहेको भएता पनि बदलिदो विश्व परिवेश, सञ्चारका माध्यमा बाट विश्व परिवेशका यथार्थ चित्रणहरूको अनुभव र शिक्षाको क्षेत्रमा महिलाहरूको पहुँच बृद्धिका कारण फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र घरमुलिको रुपमा महिलाहरूको सम्लग्नता क्रमस बढ्दै गएको पाईन्छ । यस बारेमा स्पष्ट विवरण प्राप्त हुन नसके पनि स्थानीयबासिको भनाई अनुसार बिगतको तुलनामा यो संख्या बढ्दो क्रममा रहेका कारण सन्तोसको सास फेर्न सकिने अवस्था देखिएको छ । यस नगरपालिकाले आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत महिला हक हित र सशक्तिकरणमा आधारित लक्षित योजना र कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्ने साथै घरजग्गाको स्वामित्वमा महिलाको सहभागिता बृद्धि तर्फ बिषेश कार्यक्रम सञ्चालन व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

१.७.७ घरको बनोट र सेवा उपभोगको आधारमा घर परिवारः

१.७.७.१ घरको वनोटको आधारमा घरपरिवार विवरणः

आवास र त्यसमा उपलब्ध सेवा सुविधा मानव सभ्यता र विकास मापनको अर्को एक सूचकको रुपमा लिईन्छ । घर मानिसको सुरक्षित बसोबासको प्रमुख आधार पनि हो । हाम्रा पारिवारिक दैनिकिहरूको सञ्चालन व्यवस्थापन मात्र हैन सुरक्षाको सुनिस्चितता समेत यहि बाट प्राप्त हुने गर्दछ । हाम्रा आवसहरू सामाजिक र आर्थिक रुपले सुरक्षित मात्र हैन सम्भावित प्राकृतिक प्रकोप बाट समेत सुरक्षित रहन अति आवश्यक छ र रहन्छ पनि । सुरक्षित आवासको प्रत्याभुति यसको बनोटमा निर्भर रहने गर्दछ । तसर्थ फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने नगरबासीहरूको घरको बनोट र त्यसको अवस्थस्थाका बारेमा घरपरिवार सर्वेक्षण मार्फत गरिएको अध्ययनमा कुल ५१४० घरपरिवार मध्ये ४५० (कुल घरपरिवारको ८.७५ %) घरपरिवारको घर कच्ची र झूप्रो (खरको, परालको वा बांसको टाटी र खर वा टिनाको छाना) ले बनेको, ४३१ (कुल घरपरिवारको ८.३९ %) घरपरिवारको ढुंगा र माटोको जोडाई र खरको छाना भएको, ३४६१ (कुल घरपरिवारको ६७.३३ %) ढुंगा र माटोको जोडाई र टिनाको वा ढुंगाको छाना भएको, २९९ (कुल घरपरिवारको ५.८२ %) ईटा वा ढुंगा र माटोको जोडाई सिमेण्टको प्लष्टर गरिएको र टिनाको छाना भएको, ३२४ (कुल घरपरिवारको ६.३० %) ईटा वा ढुंगा र सिमेण्टको जोडाई आर.सि.सि.ढलानको छाना भएको पाईएको छ भने ४४ (कुल घरपरिवारको ०.८६ %) फ्रेम स्ट्सक्चर, ईटा वा ढुंगा र सिमेण्टको जोडाई आर.सि.सि.ढलानको छाना भएको देखिन्छ ।

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र विगतमा बनेका तथा वर्तमानमा बनिरहेका पारिवारिक घरहरू भुकम्प प्रतिरोधी छन या छैनन् भन्ने बिषयमा अध्ययन गर्दा यसै नगरको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ समेतका आधारमा कुल घरपरिवार मध्ये समग्र घरको बनोटको अवस्था अध्ययन गर्दा यस नगर भित्र भुकम्प प्रतिरोधी क्षमता भएका मानिएका फ्रेम स्ट्रक्चरका घरहरू निर्माण गर्ने कार्यले पछिल्लो समयमा आएर गति लिन थालेको पाईन्छ भने वडागत अवस्था हेर्दा कुल ७२ वटा फ्रेम स्ट्रक्चरका घरहरू मध्ये वडा नं. ५ मा मात्र ६२ वटा (कुल फ्रेम स्ट्रक्चरका घर मध्ये ९०.२७%) रहेका छन भने १, ६, ७, ८ र ११ मा गरी जम्मा ५ वटा वडामा फ्रेम स्ट्रक्चरका कुनै पनि घर नबनेको तथा नरहेको अवस्था देखिएको छ । यती मात्र हैन यस नगरपालिका भित्र स्थानीयबासीले वनाएका घरहरू २ वा ३ तले सम्म रहेका देखिन्छन भने ३ र ४ तला सम्मका घरहरू समेत निर्माण गर्ने कार्यको थालनि भएको पाईन्छ । जेहोस वडागत रुपमा गरिएको स्थालगत अध्ययन तथा नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ समेतका अधारमा अहिले पनि यस नगरपालिकामा बसोवास गर्ने धेरै नगरबासीहरू असुरक्षित आवासमा बस्न बाध्य रहेको देखिन्छ भने निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनि रहेका घरपरिवारले बस्न लायक कच्चि घर समेत निर्माण गर्न नसकिरहेको अवस्था छ । तसर्थ यस नगरपालिकाले आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत स्थानीयबासीको जीवनस्तर माथि उठाउँने साथै भवन निर्माण संहितालाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याएर सुरक्षित आवासको सुनिस्चितता गर्न अनिवार्य देखिएको छ । पारिवारिक घरको बनोटको आधारमा घरपरिवार बिबरण तालिका नं. १.१७ र चित्र नं. १.१२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.१७: घरको प्रकार तथा किसिमका आधारमा घरपरिवार विवरण

क.सं.	घरको प्रकार तथा किसिम	जम्मा घर	%
१	कच्ची र झूप्रो (खरको, परालको वा बांसको टाटी र खर वा टिनाको छाना)	४५०	८.७५
२	ढुंगा र माटोको जोडाई र खरको छाना	४३१	८.३९
३	ढुंगा र माटोको जोडाई र टिनाको वा ढुंगाको छाना	३४६१	६७.३३
४	ईटा वा ढुंगा र माटोको जोडाई सिमेण्टको प्लष्टर गरिएको र टिनाको छाना	२९९	५.८२
५	ईटा वा ढुंगा र सिमेण्टको जोडाई आर.सि.सि.ढलानको छाना	३२४	६.३०
६	फ्रेम स्ट्सक्चर, ईटा वा ढुंगा र सिमेण्टको जोडाई आर.सि.सि.ढलानको छाना	४४	०.८६
७	अन्य	१३१	२.५५
जम्मा सङ्ख्या		५१४०	१००.०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं. १.१२: घरको बनोटको आधारमा घरपरिवार विवरण

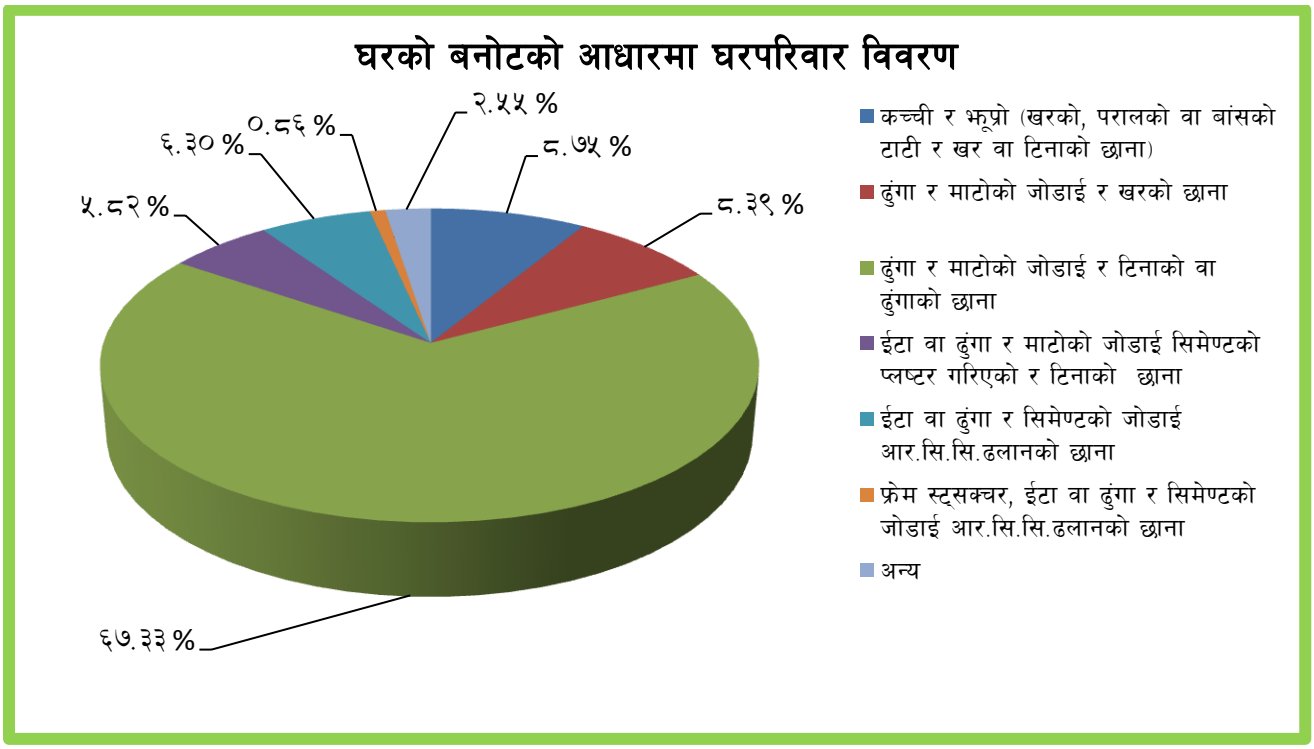

१.७.७.२ आफु बसोवास गर्दै आएको घरको स्वामित्व तथा नक्सा पास गरेको सम्बन्धीका आधारमा घरपरिवार विवरण:

यस नगरपालिका भित्र बसोवास गर्ने कुल ५१४० घर परिवार मध्ये ४२७४ (८३.१५ %) परिवारको आफ्नै निजी घर रहेको अवस्था रहेको छ भने ५७६ (११.२१ %) अरुको घरमा भाडामा बसिरहेको पाईएको छ । यस नगर भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवार मध्ये ५९ घरपरिवार सुकुम्बासी रहेको पाईएको छ भने १४४ घरपरिवार अरुको घरमा मिलेर बसेको अवस्था देखिन्छ । यती मात्र हैन अरुको जग्गा कुतमा, बन्दगी तथा अधियामा कमाएर उनिहरूकै घरमा बस्ने हरूको सङ्ख्या समेत

क्रमस १, २१ र २३ रहेको छ । उपरोक्त विवरणका आधारमा यस नगर भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवारहरू मध्ये ८६६ परिवारको आफ्नो घर नभएको पाईएको छ । बिगतमा साविक ताप्लेजुङ नगरपालिका बाहेकका गाविसहरू जुन अहिले नगरपालिकाको अङ्ग भएका छन तीनमा जनशक्तिको अभाव र बाध्यकारी व्यवस्था नभएका कारण नक्सा पास गरेर मात्र घर बनाउने पद्धतीको विकास हुन नसकेको भएता पनि वर्तमान अवस्थामा स्थानीयबासीले आ-आफ्नो घर निर्माण गर्दा अनिवार्य रुपमा नगरपालिका बाट नक्सा पास गर्नु पर्छ भन्ने मान्यता क्रमस स्थापित हुँदै गएको अवस्था देखिन्छ । तसर्थ भुकम्प जस्तो प्रकृतिक प्रकोप बाट शुरक्षित रहनकालागि यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत घरनक्सा पासकालागि भवन संहिताको पूर्ण कार्यान्वयन हुन अनिवार्य देखिएको छ । घरको स्वमित्व सम्बन्धी बिबरण तालिका नं.१.१८ र चित्र नं. १.१३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं. १.१३: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

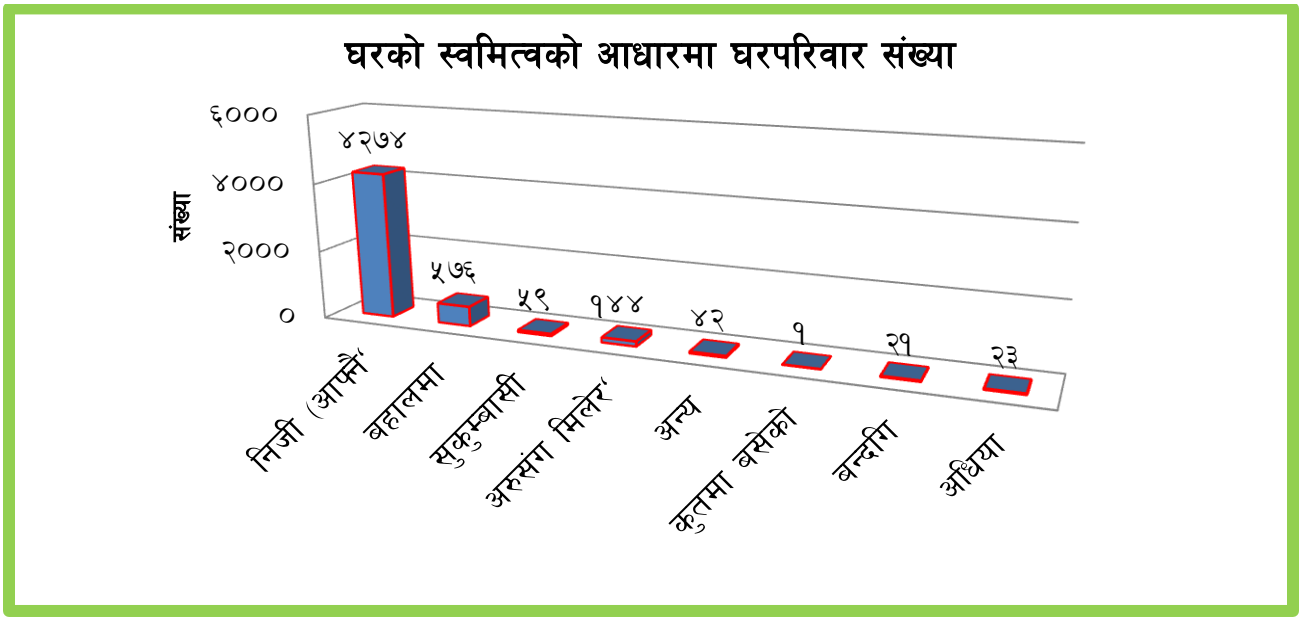

तालिका नं. १.१८: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवार संख्या

वडा	घर तथा भवनको स्वामित्व								जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या
	निजी (आफ्नै घर)	बहालमा	सुकुम्बासी	अरुसंग मिलेर बसेको	अन्य	कुतमा बसेको	बन्दगी	अधिया	
१	२०९	४२	२९	१	२	०	०	०	२८३
२	४२३	४७	४	७	०	०	०	०	४८१
३	५२९	५८	८	६	१५	१	१३	११	६४१
४	३७८	९२	०	१८	०	०	०	०	४८८
५	२५१	१४०	०	२६	२	०	०	०	४१९
६	३६९	२	०	९	१	०	८	११	४००
७	२३०	०	०	०	५	०	०	०	२३५
८	४०४	७४	१	२४	१	०	०	१	५०५
९	६८८	९४	४	९	७	०	०	०	८०२
१०	५०३	२७	६	३२	९	०	०	०	५७७

११	२९०	०	७	१२	०	०	०	०	३०९
जम्मा	**४२७४**	**५७६**	**५९**	**१४४**	**४२**	**१**	**२१**	**२३**	**५१४०**
%	८३.१५	११.२१	१.१५	२.८०	०.८२	०.०२	०.४१	०.४५	१००.०

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.८.सेवा सुविधा उपभोगको आधारमा घरपरिवार विवरणः

आर्थिक विकास र अवस्थाको अर्को सूचक मानिस तथा घरपरिवारले उपयोग गर्ने उपलब्ध स्रोत र साधनको प्रयोग पनि हो । आजको यस आधुनिक दुनियामा विभिन्न प्रकारका साधन र सुविधाको प्रयोग एक अनिवार्य सर्तको रुपमा स्थापित हुँदै आएका छन् । प्रत्येक घरपरिवारले यस्ता साधनको प्रयोग आफ्नो आर्थिक हैसियत र अवसरका आधारमा उपभोग गर्दै आई रहेका छन् । यसरी साधन र सुविधाको प्रयोग गर्ने संख्या दिन प्रतिदिन बढ्दो अवस्थामा छ साथै रहनुपनि पर्दछ । व्यक्तिगत तथा घरायसी रुपमा प्रयोगमा आउने टेलिफोन लगायतको सञ्चार, बत्ती तथा उज्यालोको श्रोत, खाना पकाउने इन्धनको श्रोत तथा चुल्होका प्रकार, यातायात तथा ढुवानीका साधन लगायतका साधन र स्रोतको प्रयोगको मात्राले व्यक्ति, परिवार तथा नगरपालिकाबासीको आर्थिक हैसियत र पारिवारिक व्यवस्थापनलाई समेत सूचित गर्ने गर्दछ ।

१.७.८.१ सञ्चार सुविधा उपभोगको आधारमा घरपरिवार विवरणः

यस नगरपालिका भित्रको विद्यमान सञ्चार सुविधाको विषयमा स्थालगत अध्ययन गर्दा अहिले पनि नगरपालिकाका मुख्य बजार केन्द्र बाहेकका धेरै टोल, बस्ती र स्थानमा सञ्चार सुविधा उपलब्ध हुन सकेको देखिदैन । यती हुँदाहुँदै पनि विभिन्न साधनहरू मध्ये सञ्चार साधनको प्रयोगकर्ताहरू सबै भन्दा बढी रहेको देखिएको छ । यस नगरपालिका भित्र ताप्लेजुङ जिल्ला सहित बिभन्न छिमेकि जिल्ला साथै नेपालका बिभिन्न टेलिभिजन तथा रेडियो लगायत पत्र पत्रीका र इन्टरनेट सेवा बाट सञ्चार सेवा उपलब्ध भई रहेको पाईन्छ । नेपाल टेलिकम र एनसेल दुवैको 3G Network उपलब्ध छ भने ADSL, N-Cell, NTC आदी कम्पनीहरूले ईन्टरनेट सेवा प्रवाह गर्दै आईरहेका छन साथै सेटलाईट च्यानल डिस होम मार्फत नगरपालिकाबासीहरूले टिभि कार्यक्रमहरूको सेवा उपभोग गरिरहेको पाईन्छ तथा हुलाक सेवा समेत यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेको छन् । यस नगरको नगर प्रोफाईल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा घरपरिवारले प्रयोग गरिरहेका सञ्चार सेवा सुविधाको हकमा अध्ययन गर्दा ६१.९२ % ले रेडियोको सुविधा उपभोग गरिरहेको देखिन्छ भने ५३.६२ % को घरमा टि.भि., १०.२१ % को घरमा कम्प्यूटर तथा १०.७२ %ले नेट इन्टरनेट र ७३.५५ % ले मोवाईल टेलिफोनको उपभोग गरिरहेको पाईएको छ । उल्लेखित विवरणका आधारमा यस नगर भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवारमा प्रत्येक दिन नयाँ नयाँ सेवा सुविधा उपभोग गर्ने क्रम क्रमस बृद्धि हुँदै गईरहेको पाईएको छ ।

उल्लेखित विवरणको आधारमा रेडियो, टेलिभिजन र मोवाइलको प्रयोग गर्नेको संख्या अन्यको तुलनामा सबै भन्दा बढी देखिएको छ भने विज्ञता तथा शैक्षिक चेतनाको अभावका कारण कम्प्यूटर र ईन्टरनेटको प्रयोग भने तुलनात्मक रुपमा कम रहेको देखिन्छ । यती मात्र हैन यस नगरपालिकाका अधिकॉस स्थानमा टेलिफोन टावरको समस्या रहेको छ भने कतिपय स्थानमा यो सेवा पुग्न समेत सकेको अवस्था छैन । तसर्थ अवको दुनियामा झोला रहित शिक्षण सिकाईको विकास र विस्तारकालागि बालबालिकाले कम्प्यूटर र ईमेलको पर्याप्त प्रयोग गर्न पाउने तर्फ विशेष शैक्षिक योजना समेत सञ्चालन गर्नु पर्ने भएको साथै व्यापार व्यवसाय र सुरक्षा सञ्जाललाई प्रविधियुक्त र सहज बनाउन आवश्यक रहेका कारण यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा एकीकृत बस्ति विकासको माध्यम बाट छरिएर रहेको बस्तिलाई एकै स्थानमा ल्याउने साथै सञ्चार सेवा र पहुँचलाई बिस्तार र सहज बनाई यसको अधिकतम प्रयोग बाट नगरबासिहरूको आय आर्जनको बाटो प्रसस्त गर्ने खालका योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वनय गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिनु पर्ने आवश्यकत महसुस भएको छ । सञ्चार तथा मनोरञ्जन सेवा सँग सम्बन्धित सुविधा उपभोगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार बिबरण तालिका नं.१.१९ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.१९: घर परिवारले प्रयोग गरिरहेको सञ्चार सेवा सुविधाको प्रकार

घर परिवारले प्रयोग गरिरहेको सेवा सुविधाको प्रकार					
वडा नं	**रेडियो**	**टि.भि**	**कम्पयुटर**	**ईन्टरनेट**	**मोवाईल-टेलिफोन**
१	११८	१११	१४	४	२६१
२	३९३	३२९	२३	९	४७७
३	३५३	२८०	६५	१८	४९०
४	२७७	३७०	१४८	१८०	४६६
५	१८२	३०५	१२८	१३४	४१२
६	४१	१२३	११	२१	१७७
७	२३८	१८२	४८	८९	२३८
८	३५३	२४१	२६	४	३६७
९	६६६	३९६	५०	३	३७३
१०	३९१	२५४	८	८९	५२१
११	१७२	१६६	४	०	०
जम्मा	**३१८४**	**२७५७**	**५२५**	**५५१**	**३७८२**
%	**६१.९२**	**५३.६२**	**१०.२१**	**१०.७२**	**७३.५५**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिवरण, २०७७

चित्र नं.१.१४: सञ्चारका श्रोतको बर्तमान अवस्थिति

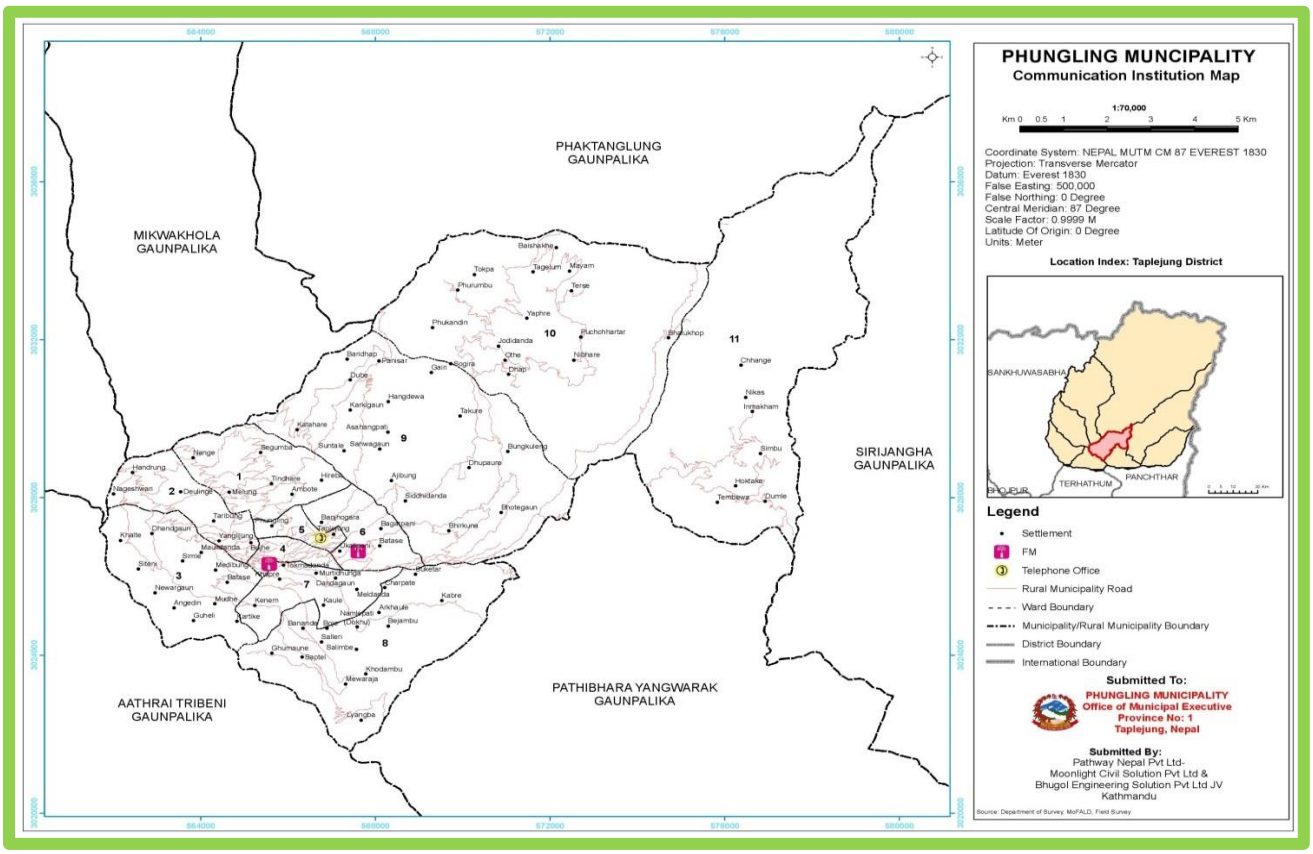

१.७.८.२ बत्ती तथा उज्यालोको श्रोत प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

दैनिक मानव जीवन सञ्चालनकालागि उज्यालो एक प्रमुख आधार हो । विगतको तुलनामा यस आधुनिक दुनियामा उज्यालोको स्रोतको रुपमा विद्युत साथै बैकल्पिक उर्जाका रुपमा सौर्य शक्ति तथा बायोग्यांसको समेत प्रयोग दिनानुदिन बढ्दै गएको पाईन्छ । जलस्रोतको धनी देश नेपालको हकमा यसको भरपुर उपयोग एक अनिवार्य सर्तहो । उज्यालो मात्र हैन खाना पकाउने उर्जाको रुपमा समेत यसलाई विकास र विस्तार गर्न सके नेपालको आर्थिक समृद्धि धेरै टाढा छैन । तमोर नदी लगायतका साना तथा ठूला पर्याप्त खोला वा जलका श्रोत हुँदा हुँदै पनि यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र अहिले पनि बिद्युत बितरण र आपुर्ति पूर्ण हुन सकेको छैन । फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा यस नगरका कुल घरपरिवार मध्ये फुङ्लिङ नगरपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षणका आधारमा अध्ययन गर्दा कुल घरपरिवार मध्ये ४६२१ (८९.९० %) घरपरिवारले विद्युत सेवा उपभोग गरिरहेको अवस्था देखिएको छ भने अहिले पनि यस नगरपालिकाका ३८९ (कुल घरपरिवार सङ्ख्याको ७.५७ %) विद्युत सेवको पहुँच पुग्न सकेको देखिएन भने १३० घरपरिवारको बिबरण खुल्न सकेको छैन । वडागत विवरण अध्ययन गर्दा विद्युत सेवा नपुगेका सवै भन्दा बढी घरपरिवार सङ्ख्या वडा नं. ३ मा १०६ रहेको छ भने सवै भन्दा कम वडा नं. ११ मा २ मात्र रहेको पाईएको छ । समग्रमा विद्युत सेवाको पहुँच बिस्तारकालागि वडा नं. ११, ४, ७ र २ ले सामान्य प्रयास गरेमात्र पनि पुग्ने अवस्था देखिएको छ भने अन्य वडाले केहि थप प्रयास गर्न आवश्यक देखिएको छ । समग्रमा विद्युत सेवाको पहुँच बिस्तारकालागि वडा नं. ११, ४, ७ र २ ले सामान्य प्रयास गरेमात्र पनि पुग्ने अवस्था देखिएको छ भने अन्य वडाले केहि थप प्रयास गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

आजको यस आधुनिक दुनियामा समेत यस नगरपालिका भित्र केहि घरपरिवारले मट्टीतेल (किरोसन) को सहायताले टुकि बालेर उज्यालोका आवश्यकता पुरा गरिरहेको पाउनु विडम्वनायुक्त देखिन्छ । उज्यालोको लागि किरोसन प्रयोगका कारण उल्लेखित घरपरिवारका बालबालिकाले आधारभुत आवश्यकताको बस्तु उज्यालोको अभावमा पठन पाठनमा कठिनाई भोगिरहेको पाईन्छ भने स्वास्थ्यमा समेत प्रतिकुल असर परिरहेको छ । तसर्थ बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि समेत यस नगर भित्रका सवै घरपरिवारले न्यूनतम रुपमा उज्यालोको स्रोत विद्युत, सोलार वा बायो ग्यॉसको सहज प्रयोग गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्न यस आवधिक योजना मार्फत दिगो आधार निर्माण गर्न अति आवश्यक देखिएको छ । विद्युत सेवाको पहुँच पुगे नपुगेको आधारमा घरपरिवारको विस्त्रित विवरण तालिका नं. १.२० र चित्र नं. १.११ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.२०: विद्युत सेवा उपलब्धताको आधारमा वडागत घरपरिवार विवरण

वडा नं	बिजुली बत्ती जडान गरेका	बिजुली बत्ती जडान नगरेका	नखुलेको	जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या	जडान गर्नेको प्रतिसत
१	२४९	३१	३	२८३	८८
२	३८७	१८	७६	४८१	८०।५
३	५३३	१०६	२	६४१	८३।२
४	४८०	७	१	४८८	९८।४
५	४०२	१६	१	४१९	९५।९
६	३७७	२२	१	४००	९४।३
७	२१८	१०	७	२३५	९२।८
८	४३८	६७	०	५०५	८६।७
९	७१८	८४	०	८०२	८९।५
१०	५४८	२६	३	५७७	९५
११	२७१	२	३६	३०९	८७।७
जम्मा	**४६२१**	**३८९**	**१३०**	**५१४०**	**८९।९**
%	८९.९०	७.५७	२.५३	१००.०	९०.२

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं.१.१५: विद्युत सेवा उपलब्धताको आधारमा घरपरिवार

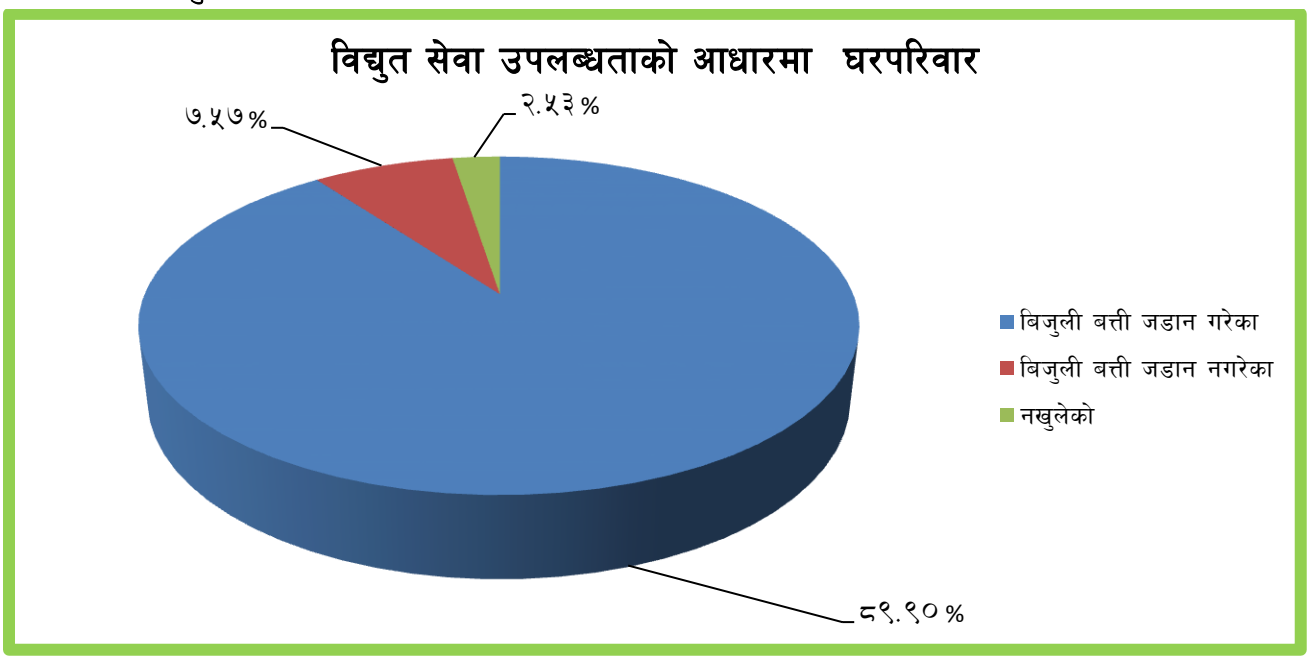

चित्र नं.१.१६ बिद्युत ट्रन्सफरमरहरूको बर्तमान अवस्थिति

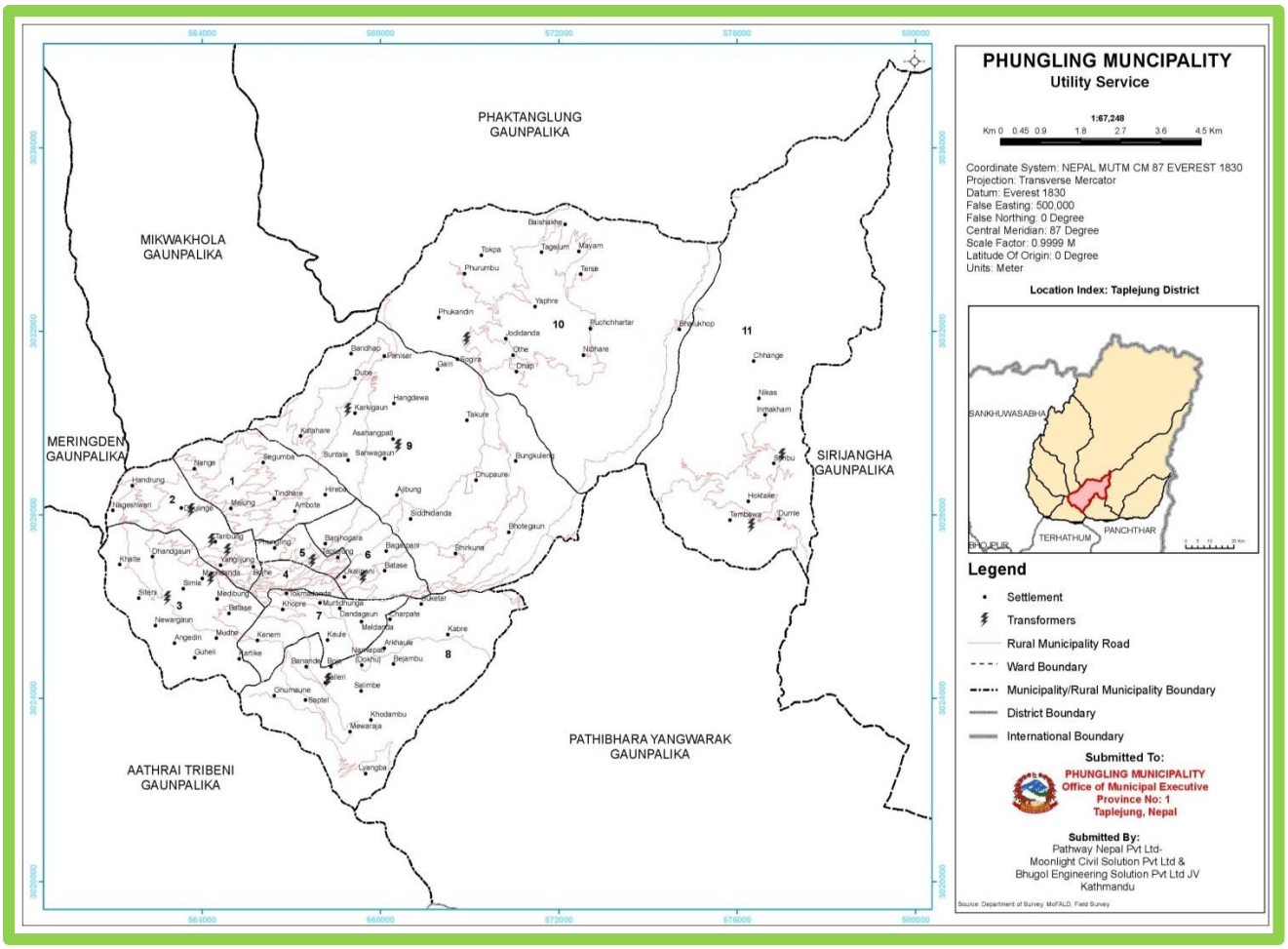

१.७.८.३ खाना पकाउने इन्धनको श्रोत प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

खाना पकाउनकालागि प्रयोग गरिने ईन्धनको प्रकृति र चुलोको प्रकार मानव सभ्यता र स्वास्थ्यको दृष्टीकोणको हिसावले एक महत्वपूर्ण सूचकको रुपमा लिईने गरिन्छ । खाना पकाउने इन्धनको प्रभाव मानव स्वास्थ्य (बिशेष गरी भान्सामा खाना पकाउन सम्लग्न रहने) मा बढी पर्ने गर्दछ । परम्परागत रुपमा प्रयोगमा रहेका चुलो तथा खाना पकाउन प्रयोग हुने दाउरा बाट निस्कने धुँवा बाट मानव फोक्सोमा गम्भिर असर पर्नगई कालान्तरमा दमको रोग लगायतका अन्य बिबिध रोग ब्याधिको असर समेत देखा पर्न सक्दछ । बिशेषत नेपाली परम्परा र संस्कृति बमोजिम महिलाहरू नै बढी भन्दा भढी यस कार्यमा सम्लग्न हुने भए बाट प्रभावित हुनेमा पनि उनिहरूको नै संख्या बढी हुने गर्दछ । फुङ्लिङ नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा यस नगर भित्र बसोवास गर्ने घरपरिवारले खाना पकाउनकोलागि प्रयोग गर्दै आएका इन्धनको पयोगको अवस्था अध्ययन गर्दा दाउरा, किरोसन तेल, एल.पि.ज्ञास, गोवर ग्याँसको प्रयोग गर्ने गरेको अवस्था देखिन्छ । यस नगरपालिका भित्रका कुल घरपरिवार मध्ये खाना पकाउने इन्धनको रुमा परम्परागत रुपमा दाउराको प्रयोग गर्ने घरपरिवार को सङ्ख्या सवै भन्दा बढी ४५२१ (८८.० %) रहेका पाईएको छ भने त्यसपछी एलपि ग्याँसको प्रयोग गर्ने २४८१ (४८.३ %) देखिन्छ । यस विवरणका आधारमा उल्लेखित घरपरिवार मध्ये खाना पकाउनकालागि दुई वा दुई भन्दा बढी प्रकारको ईन्धन (बिशेषत दाउरा र एल.पि.ग्याँस, एल.पि.ग्याँस र विद्युत, दाउरा र गोवर ग्याँस एस्तै एस्तै) को प्रयोग गर्ने घरपरिवार को सङ्ख्या २५७४ (५०.०६ %) रहेको देखिन्छ ।

खाना पकाउन प्रयोग भई रहेका चल्होको प्रकारका अध्ययन गर्दा ४८.६६ % ले ग्याँस चुल्हो, ३३.५८ % ले धुँवा रहित चल्हो, ५८.४८ % ले अगेनो वा माटोको चुल्हो, ०.८० % ले स्टोभ र ०.१२ % ले भुसे चुल्होको प्रयोग गरिरहेको पाईन्छ । यस विवरणका आधारमा एक वा एक भन्दा बढी प्रकारको चुल्हो प्रयोग गर्नेको संख्या समेत पर्याप्त रहेको देखिन्छ । विगतको बिवरणहरूलाई आधार मान्दा एल.पि.ज्ञॉसको मात्र प्रयोग गर्ने घरपरिवारको संख्या क्रमस बढ्दै गई रहेको पाईन्छ भने धेरै जसो ग्रामिण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने घरपरिवारले दाउराको प्रयोग गरिरहेको अवस्था छ । यसका अतिरिक्त केहि घरपरिवारले बायो ज्ञॉसको समेत प्रयोग गरेको अवस्था छ भने केहि घरपरिवारले एक भन्दा बढी प्रकारका ईन्धनका श्रोतहरूको प्रयोग गरिरहेको अवस्था छ । ईन्धनको श्रोतको रुपमा दाउराको प्रयोग गर्ने घरपरिवारले यसको आपुर्ति निजी तथा सामुदायिक र सार्वजनिक वन बाट गर्ने गरेका छन् । वर्तमान अवस्थामा समेत खाना पकाउन दाउराको प्रयोग गर्ने घरपरिवारले प्रयोग गर्ने चुल्होको प्रकार अधिकांसमा परम्परागत रुपकै रहेको देखिन्छ । जेहोस नगरपालिकाका ग्रामिण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने नगरबासीको स्वास्थ्य रक्षाकालागि आधुनिक प्रविधिको धुँवा रहित सुधारिएको चुल्होको व्यवस्थापन एक अनिवार्य सर्तको रुपमा देखा परेको छ । तसर्थ यस नगरपालिकाको आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत मुख्य गरी महिलाको स्वास्थ्य रक्षा लगायत इन्धनको सहि सदुपयोग र वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि दिगो विकासको योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन अनिवार्य देखिएको अवस्था छ । इन्धनको श्रोतको प्रयोग र चल्होको प्रकार तथा अवस्था सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. १.२१ र १.२२ तथा चित्र नं. १.१७ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.२१: खाना पकाउने ईन्धनको श्रोतको प्रयोगको प्रकारका आधारमा घरपरिवार विवरण

वाड	इन्धनको श्रोतको प्रयोगको आधारमा घरपरिवारको विवरण							जम्मा	दुइ वा सो भन्दा बढी इन्धन प्रयोग गर्ने
	एल.पि.ग्याँस	दाउरा	मट्टीतेल	बिद्युत्	गोवरग्याँस	गुईठा	अन्य		
१	६४	२७९	०	०	६	०	०	३४९	६६
२	१७७	४०९	०	१	४	०	०	५९१	११०
३	२८०	५८२	०	६	१४	०	०	८८२	२४१
४	४४४	२७४	०	२	१	०	०	७२१	२३३
५	४००	२६२	०	१	०	०	०	६६३	२४४
६	३०७	३७०	२	३	२	०	०	६८४	२८४

७	२००	२३४	०	०	०	०	०	४३४	१९९
८	२६७	४९७	०	७	६	०	०	७७७	२७२
९	२६५	७३८	०	१४३	५	०	०	११५१	३४९
१०	७६	५७०	४	०	०	०	१	६५१	५७७
११	१	३०६	१	०	०	०	०	३०८	(१
जम्मा	**२४८१**	**४५२१**	**७**	**१६३**	**३८**	**०**	**१**	७२११	२५७४
%	४८.२७	८७.९६	०.१४	३.१७	०.७४	०.००	०.०२	१४०.२९	५०.०६

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं. १.१७: खाना पकाउने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

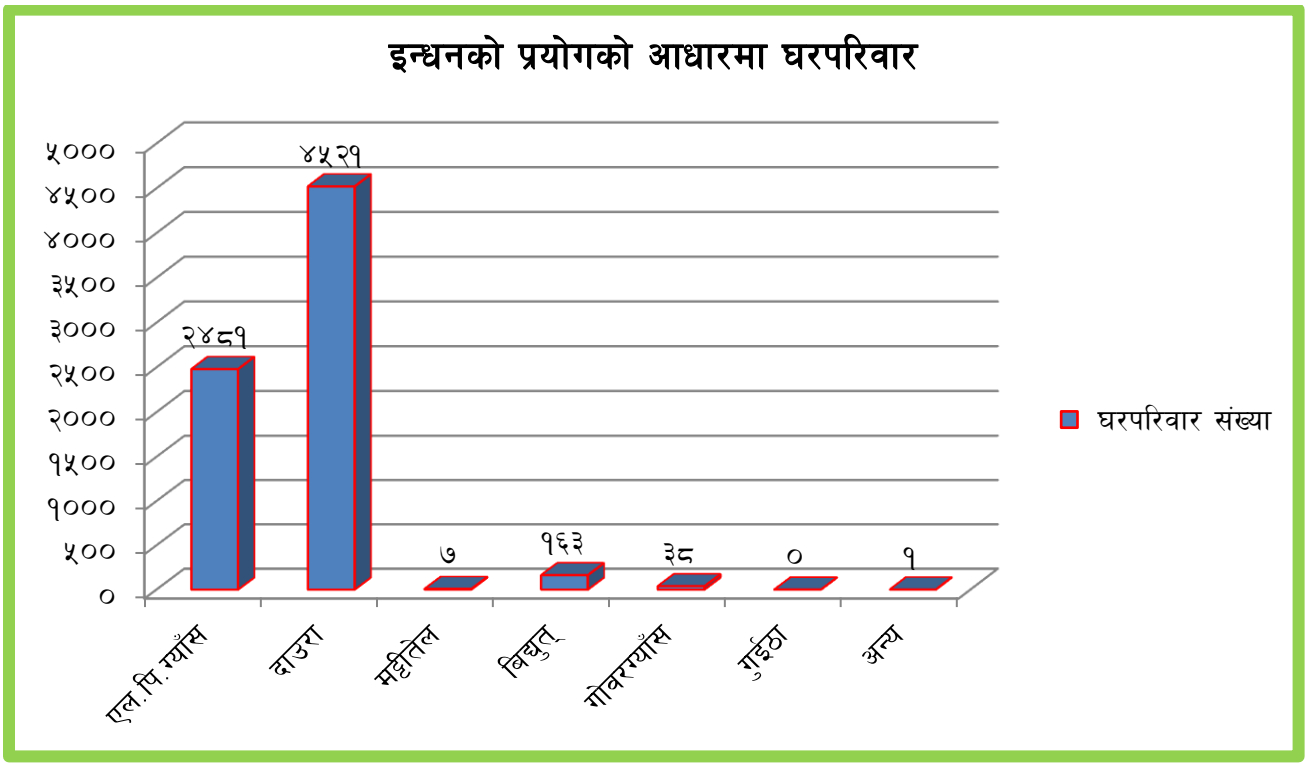

तालिका नं. १.२२ : खाना पकाउन प्रयोग गरिने चूल्होका प्रकारका आधारमा घरपरिवार

वडा नं	ग्याँस चुल्हो	धूवाँरहित चुल्हो	अगेनो वा माटोको चुल्हो	स्टोभ	भुसे चुल्हो	हिटर	जम्मा परिवार सङ्ख्या
१	६७	१७७	१०५	०	०	१	३५०
२	२००	१२०	३४०	०	०	०	६६०
३	२९७	११०	४९६	३७	०	६	९४६
४	४४६	७७	१९७	०	२	०	७२२
५	४००	२६	२३६	०	०	१	६६३
६	३०४	६४	२९३	१	०	३	६६५
७	२०२	४२	१९६	०	०	०	४४०
८	२६६	५५	४४३	२	०	४	७७०

९	२२९	३००	४११	१	१	२५	९६७
१०	७७	४२५	२७९	०	१	०	७८२
११	१३	३३०	१०	०	२	२	३५७
जम्मा	**२५०१**	**१७२६**	**३००६**	**४१**	**६**	**४२**	**७३२२**
%	**४८.६५८**	**३३.५८**	**५८.४८**	**०.८०**	**०.१२**	**०.८२**	**१४२.५**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.८.४: घरपरिवारको स्वामित्वमा रहेका यातायात तथा ढुवानीका साधन

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवारले आफ्नै स्वामित्वमा आफ्नो सुविधाकालागि वा यातायात तथा ढुवानी र निर्माण व्यवसाय साथै कृषि व्यवसाय सँग सम्बन्धित साधनको प्रयोग गरिरहेका छन या छैनन् भन्ने बिषयको अध्ययन गर्दा यस नगरको नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा यातायातका साधनको रुपमा ४६२ घरपरिवार सँग मोटरसाईकल र ३५ घरपरिवार सँग ट्याक्सी, ६ घरपरिवार सँग कार रहेको पाईएको छ भने कृषि बाली तथा ढुवानीमा प्रयोग गर्ने गरी ४६ घरपरिवार सँग ट्र्याक्टर साथै ढुवानीकालागि मात्र प्रयोग गर्ने गरी २ घरपरिवार सँग ट्रक रहेको अवस्था देखिएको छ। समग्रमा हेर्दा यस नगरपालिका भित्रका कुल ५१४२ घर परिवार मध्ये ५७० (११.०८ %) घरपरिवार कुनै न कुनै प्रकारका सवारी वा कृषि र ढुवानीमा प्रयोग हुने साधनको प्रयोग वा उपयोग गरिरहेको अवस्था पाईएको छ। उल्लेखित सेव सुविधा उपभोग समेतका विस्त्रित विवरण तालिका नं. १.२३ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. १.२३: यातायात तथा ढुवानीका साधन भए नभएको आधारमा घरपरिवार विवरण

यातायात तथा ढुवानी का साधन भए नभएको आधारमा घरपरिवार विवरण											
वार्ड नं.	**साईकल**	**मोटरसाईकल**	**ट्याक्सी**	**बस**	**ट्र्याक्टर**	**अन्य**	**कार**	**माइक्रो बस**	**ट्रक**	**ट्रिपर**	**जम्मा**
१	०	२०	१	०	४	०	०	०	०	०	**२५**
२	०	३०	१	०	५	०	०	०	०	०	**३६**
३	०	७८	३	०	५	०	१	०	०	०	**८७**
४	०	९०	६	०	११	१२	४	०	१	०	**१२४**
५	०	७२	१२	०	११	०	१	०	०	०	**९६**
६	०	४	१	०	०	०	०	०	०	०	**५**
७	०	४४	२	०	३	३	०	०	०	०	**५२**
८	०	५५	०	०	१	२	०	१	१	०	**६०**
९	१	४०	१	०	०	०	०	०	०	०	**४२**
१०	०	२३	७	०	२	०	०	०	०	०	**३२**
११	०	६	१	०	४	०	०	०	०	०	**११**
जम्मा	**१**	**४६२**	**३५**	**०**	**४६**	**१७**	**६**	**१**	**२**	**०**	**५७०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.९ आम्दानी, खर्च तथा ऋण सम्बन्धी विवरण

आम्दानी र खर्च बित्तीय सन्तुलनका प्रमुख अङ्गहरू हुन। यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवारको वार्षिक आम्दानी र खर्चको सन्तुलन कुन अवस्थामा रहेको छ र यसले शहरी गरिवीको अवस्थालाई कसरी सम्बोधन गरिरहेको छ भन्ने बिषयमा अध्ययन गर्न अनिवार्य रहेका कारण यसै नगरको नगर प्रोफाइल्र बस्तुगत बिबरण, २०७७ लाई आधार मानी अध्ययन बिश्लेषण गर्दा देहाय बमोजिमको अवस्था देखिएको छ।

१.७.९.१ वार्षिक आयः

फुङ्लिङ नगरपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरूको आम्दानीको मुख्य श्रोतको रुपमा कृषि तथा पशुबाली र तीनबाट हुने उत्पादन, वन, घरेलु तथा साना उद्योग, थोक तथा खुद्रा ब्यापार, होटल, रेष्टुरेण्ट, पर्यटन तथा सेवाका क्षेत्रहरू रहेको अवस्था छ । उपरोक्त उल्लेखित बिभिन्न श्रोत मध्ये कृषि तथा पशुपालन यहाँको मुख्य पेशाको रुपमा देखिएको छ । क्रमस बिकसित वा निर्माण हुँदै गरेका शहरी, ग्रामिण तथा कृषि सडक, सूचना प्रविधिको विकास र पहुँचमा भएको बृद्धि, कृषि तथा वनजन्य औद्योगिक कच्चा पदार्थको उपलब्धताका कारण क्रमस साना तथा घरेलु उद्योगहरूको विकास र बिस्तार साथै नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका वनजङ्गल र तीनमा आधारित जैविक बिभिदता यहाँका आर्थिक विकास र आय आर्जनका सहयोगि क्षेत्रहरू मानिएको छ । यीनै क्षेत्रहरूको सदुपयोग गरी यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने नगारिकहरूले आफ्नो दैनिक जीवनलाई सञ्चालन व्यवस्थापन गरिरहेका छन् ।

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने उल्लेखित ५१४० घरपरिवारहरू मध्ये २०९५ (कुल घरपरिवारको ४०.७४ %) घरपरिवारको मासिक आम्दानी रु ५ हजार वा सो भन्दा कम रहेको पाईएको छ भने ८०३ (कुल घरपरिवारको १५.६२ %) घरपरिवारको रु ५ हजार देखि १० हजार सम्म रहेको देखिएको छ । यसै गरी १० हजार भन्दा माथि १५ हजार सम्म मासिक आम्दानी हुने परिवार ४४१ (कुल घरपरिवारको ८.५८ %) मात्र रहेको तथा सो भन्दा माथि रु १ लाख सम्म मासिक आम्दानी गर्ने घरपरिवार १५८८ (कुल घरपरिवारको ३०.८८ %) रहेको देखिन्छ । यस नगर भित्र मासिक १ लाख भन्दा बढी आम्दानी भएका घरपरिवार मात्र ७८ (कुल घरपरिवारको १.५२ %) रहेको अवस्था छ भने १३५ घरपरिवारको मासिक आम्दानी खुल्न सकेके छैन । उल्लेखित बिबरणका आधारमा बिश्लेषण गर्दा यस नगर भित्र शहरी गरिवीको अवस्था गणनायोग्य रहेको देखिएका कारण यसको न्यूनिकारण तथा निरपेक्ष गरिवीको अन्त्यकालागि आवधिक नगरपालिका बिकास योजनाको माध्यम बाट दिगो आर्थिक पूर्वाधार निर्माण सँग सम्बन्धित योजनालाई प्रथम प्राथमिकतामा राखि योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । नगरबासीहरूको औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी तालिका नं. १.२४ मा उल्लेख गरिएको छ

तालिका नं. १.२४: औसत मासिक पारिवारिक आम्दानीका आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.सं.	औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी	घरपरिवार सङ्ख्या	छ
१	१००० देखि २००० सम्म	९६०	१८.६७
२	२००१ देखि ३००० सम्म	२७६	५।.३७
३	३००१ देखि ५००० सम्म	८५९	१६.७१
४	५००१ देखि १०००० सम्म	८०३	१५.६२
५	१०००१ देखि १५००० सम्म	४४१	८.५८
६	१५००१ देखि २५००० सम्म	६९३	१३.४८
७	२५००१ देखि ५०००० सम्म	७०८	१३.७७
८	५००००१ देखि १००००० सम्म	१८७	३.६४
९	१००००० देखि माथि	७८	१.५२
१०	नखुलेको	१३५	२.६३
	जम्मा	**५१४०**	**१००.०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.९.२ वार्षिक खर्च तथा बचतः

यस नगरपालिकामा बसोवास गर्ने घरपरिवारले आफ्नो आम्दानीको ठूलो हिस्सा दैनिक खानपिनका लागि आवश्यक खाद्य पदार्थ, लत्ता कपडा लगायतका सामाग्रिको खरिद गर्न साथै आफ्ना छोराछोरीको शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि कार्यकालागि आवश्यक बिउबिजन र खेतीपाती गर्न लगायतको क्षेत्रमा खर्च गरेको पाईन्छ । एउट साधारण श्रम गर्ने मानिसलाई आफ्नो दैनिक जीवन स्वस्थ सञ्चालनकालागि कम्तिमा दैनिक २२५० किलो क्यालोरी शक्तिको आवश्यकता पर्दछ । यस

नगरपालिकाको औषत घरपरिवार संख्या झण्डै ५ रहेको यस अवस्थमा प्रत्येक घरपरिवारकालागि औषत दैनिक ११२५० किलो क्यालोरी शक्तिको न्यूनतम आवश्यकता रहेको छ । दैनिक रुपमा ज्याला मजदुरी गर्ने साथै गर्भिणी तथा सुत्केरी महिलाको लागि अझ थप शक्तिको आवश्यकता पर्ने हुँदा यो मात्रा अझै थप हुन जाने देखिन्छ । न्यूनतम रुपमा प्रति परिवार दैनिक ११२५० किलो क्यालोरी शक्ति प्राप्त गर्न कम्तिमा आजको मूल्यलाई आधार बनाउने साथै हाम्रै खेत बारीमा उत्पादन हुने खाद्यान्न बालीको प्रयोग गर्ने हो भने पनि कम्तिमा न्यूनतम शक्ति प्राप्त गर्न ५ जनाको एक परिवारकालागि खाद्यान्नमा मात्र मासिक रु १७ हजार ५ सय देखि रु २१ हजार सम्म खर्च लाग्ने हुन्छ । यस यथार्थतालाई केन्द्र बिन्दुमा राख्दा यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने कुल घरपरिवार मध्ये कुल २१९४ (कुल घरपरिवारको ४२.७० %) को मासिक बचत सुन्य रहेको पाईएको छ भने २०८६ (कुल घरपरिवारको ४०.५८ %) घरपरिवारले अधिकतम मासिक रु ५ हजार सम्म मात्र बचत गर्न सकेको अवस्था देखिएको तथा सो भन्दा माथि मासिक रुपमा बचत गर्ने घरपरिवार ७३९ (कुल घरपरिवारको १४.३८ %) मात्र रहेको अवस्था छ भने १२१ घरपरिवारको बिबरण प्राप्त हुन सकेन ।

फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल् / वस्तुगत बिबरण, २०७७ मा उल्लेखित विवरणका आधारमा बिश्लेषण गर्दा एका तर्फ मासिक पारिवारिक आम्दानी रु १५ हजार भन्दा कमहुने घरपरिवारको संख्या ६४.९४ % को हाराहारी रहनु साथै बि.सं. २०६८ सालको भन्दा २०७७ साल असोजको जनसङ्ख्या कम देखिनुका कारण धेरै मानिसहरू आर्थिक उपार्जन र जनजीविकाकालागि यहाँबाट पलायन भई अन्यत्रै बसाई सरेर गई रहेको प्रस्ट देखिन आएको छ । तसर्थ यस नगरपालिकाले यहाँका मानिसलाई यहिं बस्ने मात्र हैन अन्यत्र बाट फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र स्थायी बसोबास गर्न सक्ने गरी आउने वातावरणको श्रृजना गर्न आय आर्जन, पेशा व्यवसाय साथै रोजगारीको श्रृजनाका श्रोतहरूको पहिचान र कार्यान्वयनकालागि आगामि दिनमा थप कृयाशिल हुन आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत व्यवसायीक कृषि तथा पशुपन्छी पालन साथै आय आर्जन संग सम्बन्धित बैकल्पिक आयोजनाहरूको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरण र कार्यान्वयन गरी आर्थिक उपार्जनमा दिगो आधार निर्माण गर्नु पर्ने एक अनिवार्य सर्तको रुपमा देखिएको छ । आफ्नो कुल पारिवारिक आम्दानी बाट माथि उल्लेखित खर्च ब्यवस्थापन गरी औसत मासिक पारिवारिक बचतको अवस्थाका आधारमा घरपरिवार विवरण तालिका नं. १.२५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.२५: औसत मासिक पारिवारिक बचतका आधारमा घरपरिवार विवरण

क्र.सं.	औषत मासिक बचत	सङ्ख्या	%
१	शुन्य (बचत नहुने)	२१९४	४२।७
२	५०० देखि १००० सम्म	९४४	१८।४
३	१००१ देखि २००० सम्म	५५१	१०।७
४	२००१ देखि ३००० सम्म	८८	१।७१
५	३००१ देखि ५००० सम्म	५०३	९।७९
६	५००१ देखि १०००० सम्म	३२९	६।४
७	१०००० देखि माथि	४१०	७।९८
८	नखूलेको	१२१	२।३५
	जम्मा	**५१४०**	**१००।०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/वस्तुगत बिबरण, २०७७

१.७.९.३ बैंक बित्तीय संस्था बाट ऋण लिएको अवस्थाः

समग्र नगरपालिकाबासीहरूले सामान्य रुपमा ब्यापार ब्यवसाय सञ्चालन तथा आफ्ना पारिवारिक आवश्यकता पुरा गर्नकालागि बैंक बित्तीय संस्था बाट ऋण लिने गरेका छन् । यसरी लिएको ऋण के कामकालागि लिएको हो त्यसको विवरण स्पष्ट रुपमा प्राप्त हुन नसकेको भएता पनि केहि सरोकारवाला सँगको छलफलका आधारमा आफनो वार्षिक कमाई वा आम्दानिले पारिवारिक आवश्यकता पुरा गर्न नसक्ने अवस्था रहेका कारण शिक्षा, स्वास्थ्य उपचार, लत्ताकपडा लगायतका सामाग्रिको व्यवस्थापनकालागि ऋण लिएको अवस्था देखिन्छ । सारै न्यून मात्रामा मात्र उद्योग, व्यापार व्यवसाय सञ्चालन गर्नकालागि ऋण लिएको आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारिका क्रममा देखिएको छ । तसर्थ आफ्ना

दैनिक घरायसी सरसामान खरिदकालागि लिईरहेको ऋणलाई व्यवसायिक कारोवार र आय आर्जनमा सदुपयोग हुने तर्फ नगरपालिकाका योजना लक्षित हुनु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

१.७.९.४ बसाई सराईको अवस्थाः

यस नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ आधारमा यस नगर भित्र कुल ४७ घरपरिवार अन्यत्र बाट बसाई सरी आएको अवस्था देखिएको छ भने १०३ घरपरिवार बसाई सरेर अन्यत्र गएको अवस्था पाईएको छ । यस बिबरण बाट यस नगर भित्र बासाई सरेर आउनेको भन्दा जानेको संख्या २.१९ गुणाले बढी रहेको पाईएको छ । तसर्थ यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र नगरबासीहरूको दिगो र सुरक्षित बसोवासकालागि दिगो आय आर्जनमा आधारित योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने भए बाट यस आवधिक योजना मार्फत बिशेष आय आर्जन र आर्थिक सवलिकरण सँग आवद्ध योजनाको पहिचान, छनौट र कार्यान्वयनको ज्वलन्त आवश्यकता देखिएको छ ।

१.७.१० नगरपालिका क्षेत्र भित्र बाट हुने आयात तथा निर्यातको अवस्थाः

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बिभिन्न प्रकारका अन्नबाली, दालहन बाली, तेलहन बाली, तरकारी बाली, फलफूल बाली, नगदेबाली, जडिबुटी, पशुवाली उत्पादन लगायतका उत्पादनहरू उत्पादन हुने र स्थानीय स्तरमा उपभोग हुने बाहेकका उत्पादनहरू धेर थोर रुपमा अन्य नगर, गाउपालिका र जिल्ला लगायत विदेशमा समेत निकासी हुने गरेको अवस्थाहरू समेत देखिएका छन् । यस विवरणले कृषिको व्यवसायीकिकरण बाट उत्पादन हुने बस्तुहरूको निर्यातको सम्भावनालाई इङ्कित गरेको मात्र हैन यस नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धिको मेरुदण्डको रुपमा कृषि तथा पशुपन्छी पालन व्यवसायलाई अघि बढाउन सकिने पर्याप्त आधारहरू देखाएका छन् । तसर्थ यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत स्थापित दीर्घकालिन सोच र त्यसमा आधारित लक्ष्य प्राप्ति तर्फ आन्तरिक उत्पादन बृद्धि र निर्यात प्रवर्द्धनमा आधारित योजना तर्जुमाका साथ अघि बढ्न अनिवार्य देखिएको छ ।

१.७.११ सिंचाईको श्रोतः:

कृषिको व्यवसायीकिकरणका लागि सिंचाई सुविधा र यसको दिगो उपलब्धता र व्यवस्थापन एक अनिवार्य आवश्यकता र सर्तहो । सिंचाईको सुविधाको हकमा स्थानीय खोला नाला बाट ल्याईएका कुलो प्रमुख श्रोतको रुपमा रहेको अवस्था छ भने केहि वडामा तमोर नदी बाट लिफ्ट प्रविधि बाट समेत व्यवस्थापन गर्न सकिने अवस्था रहेको पाईएको छ । समग्रमा वर्तमान अवस्थामा नगरपालिकाका कृषि योग्य जमिनमा सम्बन्धित घरपरिवारले, स्थानीय स्तरमा रहेका खोला बाट निकालिएका र सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेका ३४ वटा कुलोहरू बाट आफुले लगाएको बालिनालिमा सिंचाईको व्यवस्थापन गरिरहेको देखिन्छ भने कृषि उत्पादनमा भर पर्नु पर्ने बाँकि घरपरिवार बर्षातको पानीमा निर्भर रहनु पर्ने बाध्यता रहि रहेको छ । सिंचाईको श्रोतको वर्तमान अवस्थाका बारेमा स्थलगत अध्ययन समेत गरिएकाले वर्तमान श्रोत र भावी योजनाका बारेमा सम्बन्धित खण्डमा उल्लेख गरिएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका अधिकांस कुलोहरू मर्मत सम्भारको उचित प्रवन्ध र व्यवस्थापनको अभावमा जिर्ण अवस्थामा रहेको पाईएको छ । तसर्थ माथिनै उल्लेख गरिए बमोजिम यस नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धिको प्रमुख गन्तब्यको रुपमा रहेको कृषिको व्यवसायीकिकरणका लागि दिगो सिंचाईको व्यवस्था हुने गरी नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको आवश्यकता अनिवार्य छ । नगरपालिका क्षेत्र भित्रको वर्तमान सिंचाईका पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण तालिका नं.१.२६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.२६: सिंचाई सम्बन्धी पूर्वाधारहरू विवरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
	१.१	हिरवा चिचौरा मेलुङ्वाङ्गे, आम्बोटे सिंचाई कुलो	हिरेवा खोला	सामान्य रुपमा हाल २००० रोपनीमा सुविधा पुगोको
	१.२	सुवागी सिंचाई कुलो	हिरेवा चिचौरा खोल्सा	सामान्या रुपमा हाल ५०० रोपनीमा सुविधा पुगेको
	१.३	थाङ्ने खोल्सादेखी चिउरीको बोट हुँदै नाङ्गे सिंचाई		सामान्या
१	१.४	हर्राबोटे चिलाउने डाँडा सिचाई		सामान्या
२	२.१	मेदीबुङ तल्लो कुलो हुदै तारीबुङ कबै	सिद्धिडाँडा	सामान्या रुपमा हाल ९०० रोपनीमा

	२.२	खहरे सिंचाई कुलो	खहरे	सामान्या रुपमा हाल ३०० रोपनीमा
	२.३	सल्ला बोटे सिंचाई कुलो	सल्ला बोटे	सामान्या रुपमा हाल ३०० रोपनीमा
	३.१	माथिल्लो मेदिवुङ सिंचाई कुलो आयोजना मेदिवुङ	साउने मेदिवुङ	फुङलिङ न.पा. ६ को सिद्धिडाडाँ देवी खोला मुहान भई फुङलिङ न.पा. ५, ४, २ हुदै वजार भित्रको ढल समेत बग्ने हुदा ३ नं. वडा को साउने पाथिभरा मन्दिर समिप बाट बहने सिंचाई कुलो छ
	३.२	तल्लो मेदिवुङ सिंचाई कुलो आयोजना फुङलिङ न.पा. ६, ५, ४, १, २, ३ नं. वडा प्रभावित आयोजना		फुङलिङ न.पा. ९ को लाप्से ओला देखी खोला मुहान हुदै वडा नं. ६, ४, १, २ हुदै ३ नं. वडाको ६० प्रतिशत सिंचाई गदै गरेको कच्ची माटो मा कुलो मात्र रहेको
	३.३	मेदिवुङ च्यनिपाखा डाँडापरी ढाँडगाँउ सिंचाई आयोजना	पाखा डडाँगाउ	तल्लो मेदवुङ सिंचाई कुलो बाट वा.सु. मा.वि. हुदै तलको क्षेत्रलाई प्रभावित पर्ने कुलो रहेको
	३.४	भाँडीखोला मुहान भई बहानदे घुम्ति देखी वयानिम्र सिंचाई आयोजना	क्याम्रि मुढे	वहानन्दे दोभान मोटर बाटो निमार्ण हुँदा उक्त कुलो तहस नहस भएको ६० घरधुरी को १५ सय रोपनी जग्गा सिन्चीत हुने
	३.५	भाँडीखोला झाक्रीडाडाँ कार्तिके हलि बोटे गुहेली सिंचाई कुलो आयोजना	फुङलिङ-३ कार्तिके हलि बोटे गुहेल	झाक्रीडाडाँ देखि मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न नसकिएको कच्ची कुलो मात्र रहेको जतातै भिर पाखामा व्यवस्थित विना संचालित छ
	३.६	आले खोल्सा मुहान भई त्रिशट्ठी खाल्टे भगेनी सिंचाई कुलो आयोजना	त्रिशट्ठी भगेनी	त्रिशट्ठी ब्याँसिमा भास पहिरोमा पर्ने कुलो भएको हुदा यो साल वनाएको कुलो अर्को साल सोही ठाउमा नरहर्ने बगिरहने
	३.७	ब्यपारे खोला मुहान भई कोल्वोटे, फलाँटे सिंचाई कुलो आयोजना फुङलिङ ३ आँगेदिम	कोलबोटे फलाटे	ब्यापारे खोल्सी मुहान देखि कोल्वोटे गिरी गाँउ सम्म वगुवा धर्ती भएकोले पानी लाँन कस्ट भएको
	३.८	डाडाँ घर मुनी घलेडाडाँ दमैडाडाँ सिंचाई कुलो आयोजना	सरुपे दमैडाडाँ	घलेडाडाँ जंगल वारी देखी दमैडाडाँ सम्म माटो ढुङ्गामा कुलो रहेको
	३.९	तमोर नदीको नाङ्रुङ स्थानबाट मेदिवुङ् बा.सु.मा.वि माथि लिफ्टीङ् सिंचाई परियोजना	नाङ्रुङ	तमोर नदी को पानी लाई लिफ्टीङ् बाट हिउँदो को महिनामा सिंचाई व्यवस्थापन गर्न सकिने सम्भावना
	४.१	तल्लो मेदीबुङ सिंचाइ कुलो	खतिवडा टोल	सामान्या रुपमा हाल ४० रोपनीमा
	४.२	माथिलो मेदीबुङ सिंचाइ कुलो	बालमन्दिर	सामान्या रुपमा हाल ३० रोपनीमा
४	४.३	थोपा सिंचाइ जार	तिनधारे	सामान्या रुपमा हाल १० रोपनीमा
	५.१	राज कुलो	बिरेन्द्र चोक	वडा नं. १, २, ३, ४ र ५ को करिव १०० रोपनी जग्गामा सिंचाई सुविधा पुगेको
५	५.२	थोपा सिंचाई	उकाली पानी ठूलो गाउँ	वर्तमानमा व्यवस्था नभएको
६	६.१	रमिते कुलो	हिमाली पाखा देखि रमिते जाने	सामान्य अवस्था
७	७.१	काहुले सिंचाइ कुलो	काहुले	सामान्या रुपमा हाल सिंचाइ
	८.१	थामखर्क मुहान बाट चारपाटे सिंचाई	थामखर्क	२००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सँचालनमा
	८.२	भाडी खोला सिंचाई	भेदबारी	२००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सञ्चालनमा
८	८.३	खोष्टे राते खोला सिंचाई	मेवाराजा	३००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सञ्चालनमा

	८.४	क्यानिम सालिम्बे सिंचाई कुलो	सालिम्बे	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको
	८.५	क्यानिम बहानन्दे साप्तेल कुलो	साप्तेल	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको
९	९.२	लप्से चिनेवा	लप्से	२००० रोपनी सिचाइ, हाल संचालन
	९.४	धुपैरे सिंचाई योजना	धुपैरे	सामान्य सञ्चालनमा रहेको
	९.५	देवी खोला सिंचाई योजना	देवीखोला	सामान्य सञ्चालनमा रहेको
१०	१०.१	ओइराङ खोला सिंचाई	सातमुले	१५०० रोपनी हाल सामान्या रुपमा सञ्चालनमा
जम्मा		३४		

श्रोतः आवधिक नगरपालिका बिकास योजना सर्वेक्षण, २०७७

१.७.१२ उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विवरणः

आर्थिक विकासको मेरुदण्डको रुपमा स्थापित हुनुपर्ने उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको अवस्था फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र कस्तो रहेको छ र यसले स्थानीय बासिको जीवनस्तरमा के प्रभाव पारेको छ भन्ने विषयमा अध्ययन गर्दा उद्योगहरूको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको हकमा कुटिर, खरेलु तथा साना गरी जम्मा ४७ वटा मात्र उद्योग व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको अवस्था देखिन्छ भने मझोल तथा ठुला उद्योगहरू सञ्चालनमा आउन सकको पाईदैन । यसैगरी व्यापार व्यवसायको लेखाजोखा गर्दा वडा नं. ४ र ५ सहितका नगरपालिका केन्द्र तथा जिल्ला सदरमुकाम बाहेकका क्षेत्रमा खासै व्यापार व्यवसाय गर्ने पसल तथा संघ संस्थाहरू सञ्चालन सारै न्यून रहेको देखिएको छ । समग्रमा यस नगरपालिका भित्र ११२४ वटा व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको अवाधिक नगरपालिका विकास योजना सर्वेक्षण, २०७७ बाट प्राप्त देखिएको छ भने नगरपालिकामा सूचिकृत वा दार्ता भएकाको संख्या मात्र २९१ देखिन्छ । उल्लेखित विवरणहरूले के संकेत गर्दछन् भने नगरपालिकाले आगामि दिनमा उद्योग, व्यापार र व्यवसायको क्षेत्रमा अवलम्वन गर्ने नीति तथा कार्यक्रमका आधारमा कम्रस आर्थिक विकासका पूर्वाधारहरूको विकास हुँदै जाने र सोहि बमोजिम आर्थिक समृद्धिको मार्ग सुनिस्चित हुनेछ भने वर्तमान अवस्थाका करिव ७४ % व्यापार व्यवसायलाई नगरपालिकामा सूचिकृत गराई थप व्यापार व्यवसायका क्षेत्रको बिस्तार गर्न अनिवार्य भएका कारण एकीकृत आवधिक नगरपालिका विकास योजनालाई आर्थिक विकासका यावत क्षेत्रमा केन्द्रित गरी योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको वातावरण सृजना गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालित उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको विवरण तालिका नं.१.२७, १.२८ र १.२९ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.२७: उद्योगको विवरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था
१	१.१	तिनधारे फर्निचर उद्योग		चालु अवस्थामा रहेको
	१.२	कुटानी पिसानी मिल		चालु अवस्थामा रहेको
२	२.१	प्लाईउड, कच्चा पदार्थ	हाडद्राङ दोभान	हाल संचालनमा
३	३.१	गिट्टी ढुँगा कसर	ढाँडगाउँ	ढुङ्गा प्रसस्त रहेको
	३.२	भेनियर उद्योग	सिम्ले	रुख पर्याप्त रहेको
४	४.१	लक्ष्मी पाउरोटी,	माथिल्लो गोस लाईन	भाडामा सञ्चालनमा
	४.२	लक्ष्मी ग्रील उद्योग	माथिल्लो गोस लाईन	भाडामा सञ्चालनमा
	४.३	कञ्चनजङ्घा ढाका उद्योग		सामान्य रुपमा उत्पादन हुने गरेको

	४.४	अल्लो खाँडी तथा राडिपाखी उद्योग		कच्चा पदार्थ बाहिर बाट ल्याई सामानय रुपमा उत्पादन तथा बिक्रिबितरण
	४.५	इरोमन मल्टि एग्रिकल्चर उद्योग		सामान्य रुपमा सञ्चालित
	४.६	लक्ष्मी घरेलु राईस मिल		सामान्य रुपमा सञ्चालित
	५.१	नेपाली कागज उद्योग	हुलाक चाक	सञ्चालनमा रहेको
	५.२	काठ मिल	बुद्द चोक	सञ्चालनमा रहेका
	५.३	धान कुटने मिल	बिरेन्द्र चोक	सञ्चालनमा रहेका
	५.४	आधुनिक इटा उद्योग	सिर्जना चोक	सञ्चालनमा रहेका
५	५.५	राडी तथा गलैचा उद्योग	बिरेन्द्र चौक उकाली पानी	नभएको तथा स्थानीय बासी इच्छुक देखिएको
	६.१	कञ्चनजङगा हिमाली उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा
	६.२	पाथिभरा हिमाली उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा
	६.३	छिरीङ नेपाली हाते कागज उद्योग	डाँडाबारी	हाल सञ्चालनमा
	६.४	कौशिला ढाका राडी उधोग	बाझोगडा	हाल सञ्चालनमा
६	६.५	सिर्जना राडी पाखी उधोग	गुम्बाडाँडा	हाल सञ्चालनमा
	७.१	कनकाइ भेनिगर उद्योग	चार गाउँ टोल	चालु अवस्थामा
७	७.२	कैजले लघु उद्यमी ढाका उद्योग	चार गाउँ टोल	चालु अवस्थामा
	८.१	कञ्चनजङगा रिमालिका उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा
	८.२	कृषी उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा
	८.३	पाथिभरा रिमालिका उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा
	८.४	छिरीङ नेपाली हाते कागज	डाँडाबारी	हाल सञ्चालनमा
	८.५	कौशिला ढाका राडी उधोग	बाझोगडा	हाल सञ्चालनमा
	८.६	सिर्जना राडी पाखी उधोग	गुम्बाडाँडा	हाल सञ्चालनमा
	८.७	ताप्लेजुङ भेनियर उद्योग	हिटि	कच्चा पदार्थ उत्पादन, काठ
	८.८	चारपाटे राडिपाखी उद्योग	चारपाटे	कच्चा पदार्थ उत्पादन तथा निर्यात
	८.९	दोखु बाँस उद्योग	बोझे	बाँसका फर्निचर निर्माण
८	८.१०	मुकुम्लुङ जुस उद्योग	रजाहा हिटी टोल, दोखु	सुन्तला, आँप, लिची, नास्पती, उखु, आरु, आलुचा, किवी, एभोकाडो, मौवा, हल्दीबेद, चिउरी, अम्बा तथा भुइस्याउ लगायतको जुस उत्पादन
९	९.१	धान चामल मिल		कुटानी पिसानी
जम्मा		४७		

श्रोतः आवधिक नगरपालिका बिकास योजना सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं. १.१८: नगरपालिका भित्र रहेको उद्योगहरूको अवस्थिति

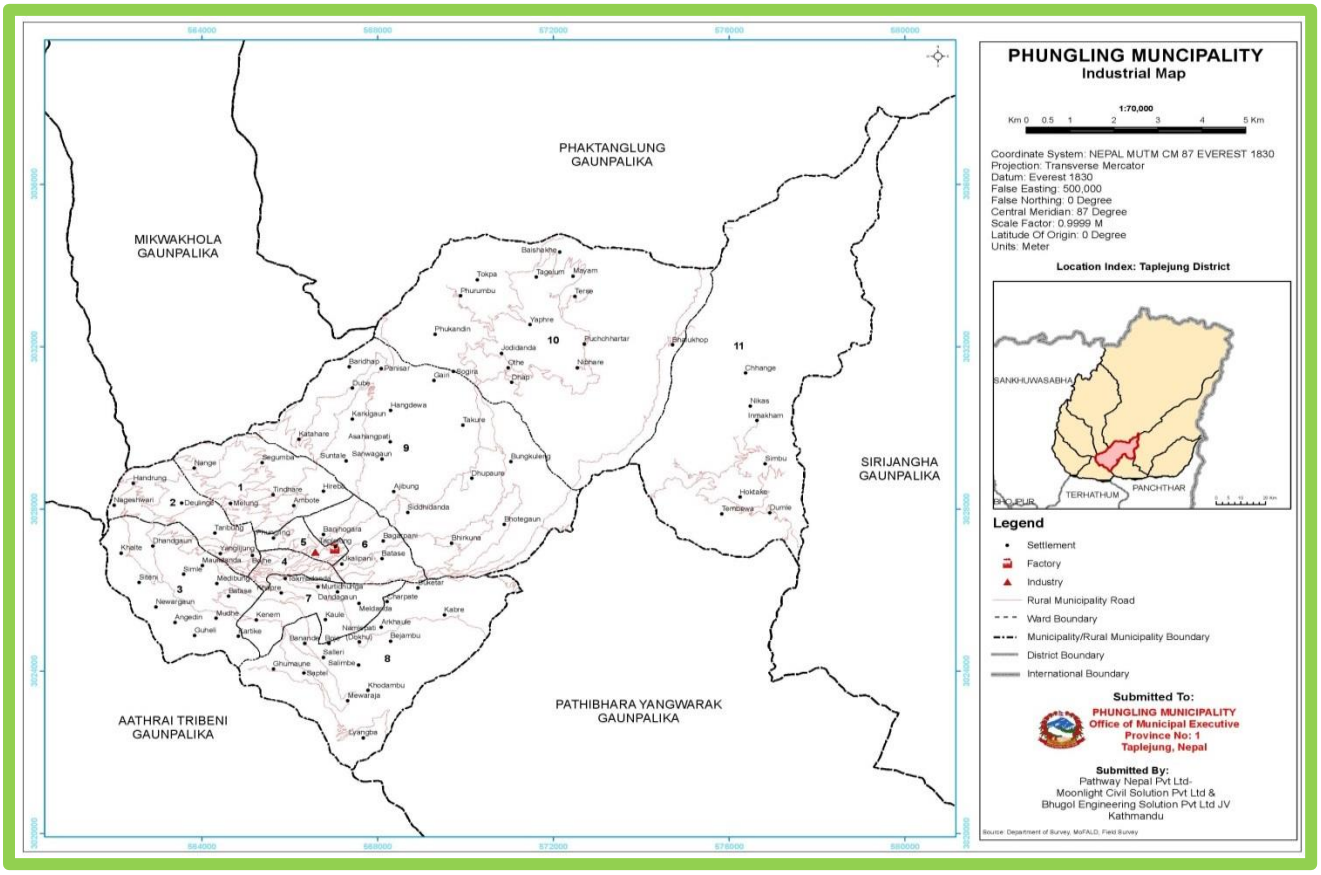

तालिका नं.१.२८: नगरपालिकामा सूचिकृत भएका व्यापार व्यवसायको विवरण

क.सं.	पसल व्यवसायको नाम र प्रकृति	जम्मा संख्या
१	मासु पसल	२३
२	किराना पसल	६९
३	तरकारी पसल	२
४	सप्लायर्स तथा डिलर्स	१५
५	कपडा पसल तथा जुत्ता चप्पल पसल	३८
६	उद्योग तथा कलकारखाना	१०
७	इलेक्ट्रोनिक्स पसल	८
८	मोवाईल तथा कम्प्यूटर	१२
९	निर्माण व्यवसाय तथा सेवा	४७
१०	कस्मेटिक पसल	१०
११	ब्युटि पार्लर	३
१२	आयल स्टोर	१
१३	सुनचाँदी पसल	११
१४	सैलुन	६
१५	मेडिकल हल	५

१६	अस्पताल तथा नर्सिङ होम	४
१७	कोशेली घर	३
१८	पुजा स्टोर	२
१९	भॉडा पसल	३
२०	एग्रोभट	३
२१	संघ, परामर्श सेवा तथा केन्द्र	४
२२	पशुपन्छी पालन फर्म	१
२३	अन्य पसल तथा व्यवसायहरू	११
कुल जम्मा		**२९१**

श्रोतः नगरपालिका नगर प्रोफाइल् र बस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं.१.२९: नगरपालिका भित्र सञ्चालमा रहेका व्यापारी व्यवसायको संख्या

		वडा नं. तथा संख्या											
क.सं.	**नाम**	**१**	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**	**७**	**८**	**९**	**१०**	**११**	**जम्मा**
१	दाल, चामल तथा किराना पसल	८	५	३	१५०	३०	६०	५०	१५०	३	११०	८	५७७
२	होटल, रेष्टुरेण्ट, कोल्ड स्टोर चिया, खाजा तथा खाना पसल	०	६	४	५०	५०	१००	१५	२०	०	४०	३	२८८
३	लत्ता कपडा पसल (थान)	०	०	०	५०	४०	०	०	१०	०	०	०	१००
४	कपडा पसल (रेडिमेड)	०	०	०	६०	१०	०	०	५	०	०	०	७५
५	मासु पसल (माछा समेत)	०	२	०	५	५	५	०	५	०	०	०	२२
६	भॉडाकुँडा पसल	०	०	०	३०	२	०	०	१	०	०	०	३३
७	सुनका गहना पसल	०	०	०	१०	१०	१	०	०	०	०	०	२१
८	गाडी सोरुम	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
९	गाडी वर्कसप	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
१०	फर्निचर	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	४
११	ग्यारेज	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	२
जम्मा		**८**	**१३**	**७**	**३६३**	**१४७**	**१६६**	**६५**	**१९१**	**३**	**१५०**	**११**	**११२४**

श्रोतः आवधिक नगरपालिका विकास योजना सर्वेक्षण, २०७७

१.७.१३ बैंक, बित्तीय तथा सहकारी संस्थाहरूको अवस्था

फुङ्लिङ नगरपालिकाको आर्थिक विकास र विस्तारकालागि बित्तिय श्रोतको पर्याप्तता एक अनिवार्य सर्तहो । यस नगरका नगरपालिकाबासिको वित्तिय आवश्यकतालाई पुरा गर्ने र आर्थिक समृद्धिमा साझेदारी गर्ने कार्यकालागि बैंक तथा बित्तीय संस्था ११ वटा, लघुबित्त संस्था ३, ईन्स्योरेन्स कम्पनी २, बचत तथा ऋण सहकारी संस्था १२, कृषि सहकारी २३, बहुद्देशीय सहकारी ७, जलबिद्युत सहकारी ३ गरी कुल ६१ वटा कृयाशिल रहेको छन भने जिल्ला स्थित सहकारी संघको सङ्ख्या २ रहेको छ । यस नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लघुबित्त बित्तीय संस्था तथा बैंकहरू कृयाशिल भईरहेको पाईएता पनि केहि सहकारी संस्था बाहेक अधिकॉस बैंक तथा बित्तीय संस्था वडा नं. ४ र ५ भित्र नगरपालिका केन्द्र तथा जिल्ला सदरमुकाममा केन्द्रित रहेको अवस्था छ । यसको अलावा कृषि क्षेत्र र कृषि व्यवसायमा बिशेष योगदान पुऱ्याउने कार्यमा भने कृषि सहकारी संस्थाहरूको योगदान उल्लेख्य रहेको अवस्था देखिन्छ । उपरोक्त विवरणका आधारमा बैंक तथा बित्तीय संस्थाको उपस्थिति बढ्दै जानु तथा स्थानीय स्तरमा कृयाशिल रहेका सहकारी संस्थाहरूको क्षमतामा बढोत्तरी हुँदै जानु एक सुखद पक्ष हो । यस प्रकारका संस्थाहरूको स्थापना, विकास र विस्तारले रोजगारी श्रृजना हुनुको साथै आर्थिक उपार्जनका क्षेत्रमा स्थानीयबासीको पहुँचमा बृद्धि हुने भए बाट नगरपालिकाले बित्तीय क्षेत्र विकास र विस्तारका विषयमा योजना तर्जुमा गरी नीतिगत तथा रणनीतिगत आधारहरू तयार गरी स्थानीयबासी सवैको बैंक खाता हुने र बैंक तथा बित्तीय क्षेत्रमा पहुँचको विकास र बिस्तरा हुने वातावारणको श्रृजना गर्न अनिवार्य छ । यती मात्र हैन दिगो आर्थिक विकास र बिस्तारकालागि बैंक तथा बित्तीय संस्थाहरूको स्थायित्व र सुरक्षाको पूर्ण प्रत्याभुति हुने वातावरण समेत निर्माण गर्न नगरपालिकाको बिशेष भुमिका हुन अनिवार्य देखिएको छ । नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालित बैंक बित्तीय संस्था साथै सहकारीहरूको बिबरण तालिका नं.१.३० मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं.१.१९: बैंक तथा बित्तीय संस्थाको बर्तमान अवस्थिति

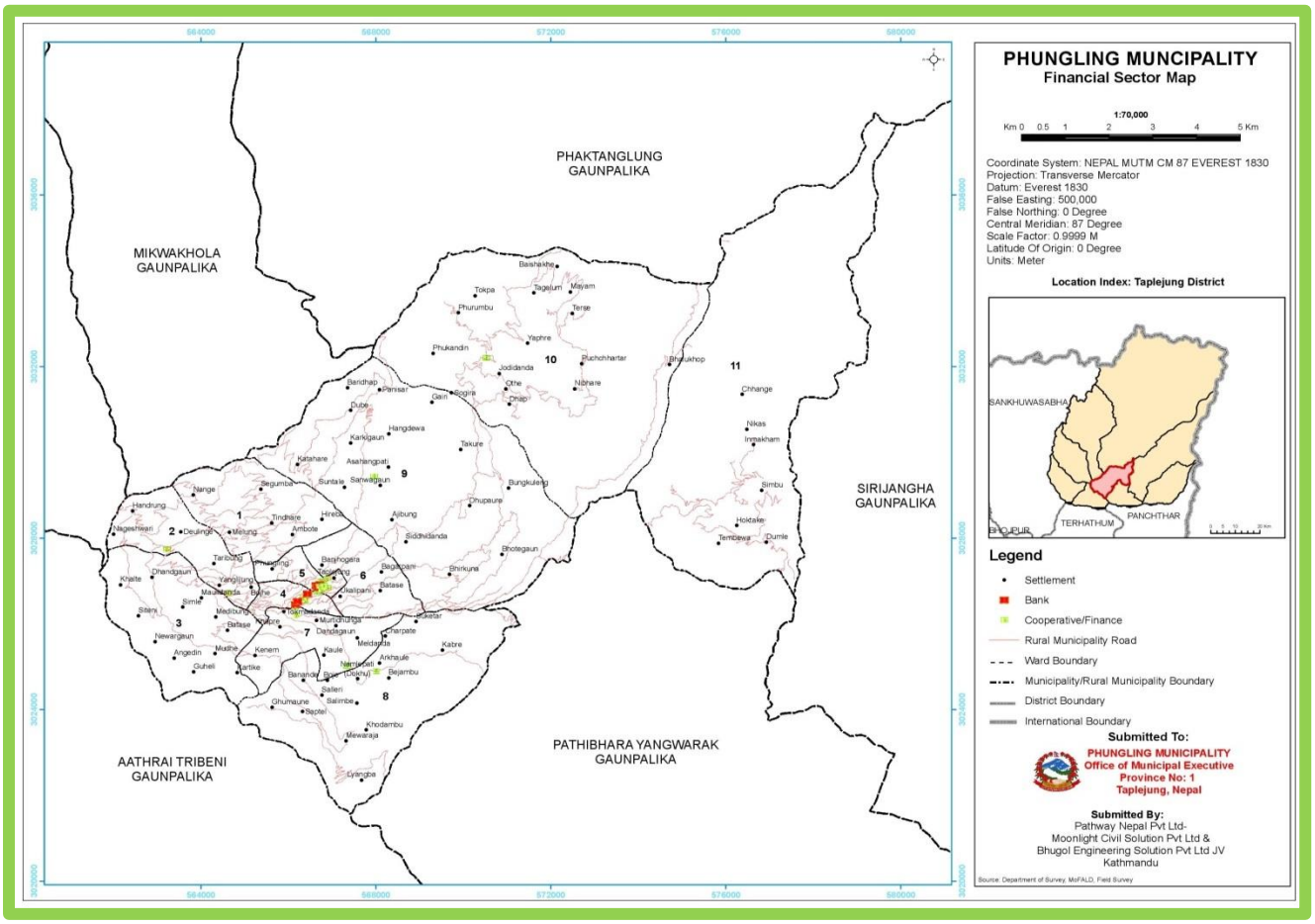

तालका नं.१.३०: बैंक, बित्तीय संस्था साथै सहकारी संस्थाको विवरण

क.सं.	बैंक तथा बित्तीय संस्था र सहकारीहरुको नाम	वडा नं.
क. बैंक तथा बित्तीय संस्था		
१	एन.आई.सि.एसिया बैंक लिमिटेड	४
२	सेन्चुरी बैंक लिमिटेड	४
३	एस.वि.आइ बैंक लिमिटेड	४
४	एन.एम.बि. बैंक लिमिटेट	५
५	ग्लोवल आइ.एम.ई. बैंक लिमिटेट	५
६	गण्डकी विकास बैंक लिमिटेट	५
७	सिद्धार्थ बैंक लिमिटेट	५
८	माछापुच्छे बैंक लिमिटेट	५
९	लक्ष्मी बैंक लिमिटेड	५
१०	नेपाल बैंक लिमिटेड	५
११	सानिमा बैंक लिमिटेड	५
ख. लघू बित्त संस्था		
१	स्वदेशी लघुबित्त बित्तीय संस्था	
२	नेरुडे लघुबित्त बित्तीय संस्था	५
३	निर्धन उत्थान लघुबित्त बित्तीय संस्था	५
ग. इन्स्योरेन्स कम्पनी		
१	आइ एम इ लाईफ इन्स्योरेन्स	
२	शिखर इन्स्योरेन्स	४
घ. सहकारी संस्था		
घ.१ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था		
१.१	राष्ट्रसेवक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	४
१.२	नागरिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	४
१.३	चेलिमाईती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	४
१.४	पञ्चकन्या बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	४
१.५	शुभलाभ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५
१.६	शिक्षक हित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५
१.७	लक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५
१.८	सल्लेरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५
१.९	सहयात्री बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	५
१.१०	शिलाजित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	७
१.११	आसाङपाटी महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	९
१.१२	चुच्चे ढुङ्गा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	१०
घ.२: कृषि सहकारी संस्था		
२.१	सूर्योदय कृषि सहकारी संस्था लि.	२
२.२	याङलिजुङ कृषि सहकारी संस्था लि.	२
२.३	कञ्चनजङ्घा कृषि सहकारी संस्था लि.	३
२.४	फुङ्लिङ कृषि सहकारी संस्था लि.	३

२.५	मेदिबुङ उन्नत पशुपालन र कृषि सहकारी संस्था लि.	३
२.६	जनमुखि सरोकार कृषि सहकारी संस्था लि.	४
२.७	तमोर महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	४
२.८	युवा कल्याणकारी कृषि सहकारी संस्था लि.	४
२.९	पहाडी अलैची कृषि सहकारी संस्था लि.	४
२.१०	न्यू कञ्चनजङ्घा कृषि सहकारी संस्था लि.	५
२.११	फक्ताङलुङ कृषि सहकारी संस्थ लि.	५
२.१२	श्रमिक कृषि सहकारी संस्था लि.	५
२.१३	हिमाली ग्रामिण कृषि सहकारी संस्था लि.	६
२.१४	नमुना महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	७
२.१५	मेवा ल्याङ्वा कृषि सहकारी संस्था लि.	७
२.१६	उज्यालो सामुदायिक कृषि सहकारी संस्था लि.	७
२.१७	पाथिभरा कृषि सहकारी संस्था लि.	८
२.१८	पाथिभरा चिया उत्पादन सहकारी संस्था लि.	९
२.१९	हाङ्देवा कृषि सहकारी संस्था लि.	९
२.२०	मध्य पहाडी अलैची कृषि सहकारी संस्था लि.	९
२.२१	पाथिभरा महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	१०
२.२२	फावाखोला महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	११
२.२३	नोवेल कृषि सहकारी संस्था लि.	
घ.३ बहूद्देशीय सहित अन्य सहकारी संस्था		
३.१	आधारशिला बहुद्देशीय सहकारी संस्था लि.	४
३.२	सदाबहार दुध उत्पादक सहकारी संस्था लि.	४
३.३	कञ्चनजङ्घा सामुदायिक बहुमुखी सहकारी संस्था लि.	४
३.४	पूर्वेली पर्यटन सहकारी संस्था लि.	५
३.५	कामुधेनु दुध उत्पादन सहकारी संस्था लि.	५
३.६	ताप्लेजुङ बहुद्देशीय सहकारी संस्था लि.	५
३.७	हिमाली महिला सहकारी संस्था लि.	९
घ.४ जलबिद्युत सहकारी संस्था		
४.१	चिमाल जलबिद्युत सहकारी संस्था लि.	४
४.२	मध्य फावाखोला जलबिद्युत सहकारी संस्था लि.	५
४.३	याफ्रे मैवाखोला बिद्युत सहकारी संस्था लि.	९
घ.५ जिल्ला सहकारी संघ		
५.१	बचत तथा ऋण जिल्ला सहकारी संघ लि.	५
५.२	जिल्ला सहकारी संघ लि.	५
कुल जम्मा		

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ तथा आवधिक ययोजना सर्वेक्षण, २०७७

१.८ सामाजिक विकासः

मानव जीवनको स्तरीकरण र सभ्यताको आर्को एक महत्वपूर्ण पक्ष सामाजिक विकास हो । नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने नगरबासीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य सरसफाई र मानव अधिकार तथा विकासका कार्यमा सहभागिता लगायतका विषय प्रतिको चेतना र उल्लेखित विषयहरूमा उपलब्ध स्रोत युक्त शहरी तथा ग्रामिण पूर्वाधारको अवस्थाले सूचित गर्ने गर्दछ ।

हाम्रा वर्तमान नगरपालिकाहरूको अधिकाङ्स भूगोल ग्रामाणि पूर्वाधार त्यसमा पनि पिछडिएको ग्रामिण अवस्था आधारित छन् । फुङ्लिङ नगरपालिकाको सदरमुकाम फुङ्लिङ बजार बाहेकका यस नगरका अधिकाङ्स वडाहरू समेत यस्तै परिवेशमा रहि रहेका छन् । विश्वव्यापि समस्याको रुपमा रहेको शहरी तथा ग्रामिण गरिवी साथै अव्यवस्थित पूर्वाधार आर्थिक तथा सामाजिक समृद्धिका प्रमुख चुनौती हुन र रहेका छन् । तसर्थ फुङ्लिङ नगरपालिकाले दिगो विकासमा आधारित समृद्धि निर्माणका लागि सामाजिक विकासमा आधारित न्यूनतम पूर्वाधार र पूर्वाधार विकासमा आधारित नगरपालिकाबासीको चेतना विकास र सहभागिता लाई केन्द्र विन्दुमा राखेर आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

१.८.१ शिक्षाः

शिक्षा मानव जीवनको तथा मानव विकास सुचकाङ्कको एक अनिवार्य आधार सर्त हो । सहज र सुलभ रुपमा गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्न पाउनु मानव जीवनको नैसर्गिक अधिकार हो । यस अधिकार बाट बन्चित हुन नदिन बालबालिकाको पहुंच भित्र बालविकास केन्द्र, विद्यालय तथा महाविद्यालयहरूको सुविधा उपलब्ध हुन अनिवार्य छ । फुङ्लिङ नगरपलिकाको समृद्धि तथा विकास यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने नगरपालिका बासीको शैक्षिक स्थिति तथा यस क्षेत्र भित्र रहेका शैक्षिक सस्थाको स्तर र अध्ययन अध्यापन गराईने विषयमा निर्भर गर्ने गर्दछ । दिगो विकास लक्ष्यका आधारमा सन् २०३० सम्ममा सवैले प्राथमिक शिक्षा पाएका हुनेछन साथै सवै तहको लैङ्गिक बिभेदको अन्त्य भएको हुनेछ भन्ने रहेको छ । यसै लक्ष्यका आधारमा नेपाल सरकारले समेत सवै नेपालीलाई कम्तिमा साक्षर बनाउने नीति तथा रणनीति लिएको अवस्था छ । शिक्षालाई समृद्धि निर्माणको एक आधार सूचकको रुपमा स्वीकारिएको बिश्व परिवेशलाई समेत मनन् गर्दा यस नगरपालिकाले समेत प्राविधिक शिक्षा विकासका साथ शैक्षिक पूर्वाधारको विकास र गुणस्तर सुधारमा बिशेष योजना निर्माण गरी अघि बढ्न अनिवार्य देखिएको छ ।

चित्र नं.१.२०: शैक्षिक संस्थाहरूको बर्तमान अवस्थिति

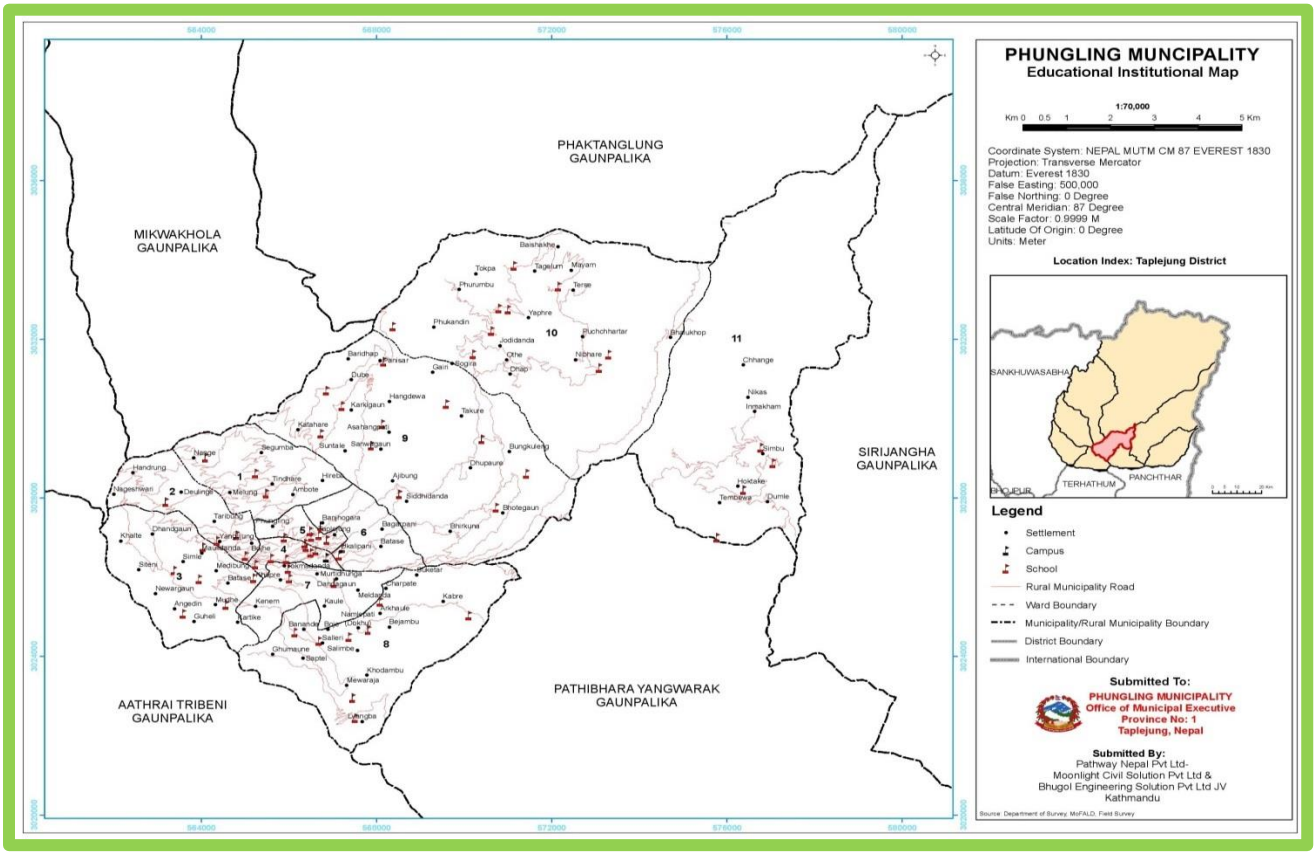

१.८.१.१ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण र उपलब्ध सुविधाः

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र रहेका शैक्षिक संस्था र तीनिहरूले अवलम्वन गरेको शैक्षिक स्तरका विषयमा अध्ययन गर्दा १ वटा उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने क्याम्पस, १ वटा संस्कृत माध्यमिक विद्यालय सहित ८ वटा माध्यमकि तह सम्म अध्ययन हुने र ४१ वटा आधारभुत तहको अध्ययन हुने गरी कुल ४९ वटा सामुदायिक विद्यालय, २ वटा धार्मीक विद्यालय तथा १४ वटा संस्थागत विद्यालय सञ्चालनमा रहेको अवस्था देखिन्छ । यस नगरपालिकामा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरू मध्ये न्यून संख्यामा पूर्व प्राथमिक विद्यालय र अधिक संख्यामा आधारभुत तहको (कक्षा १ देखि ८ सम्म) रहेको अवस्था छ भने न्यून मात्रामा माध्यमिक तहको कक्षा ९ र १० तथा कक्षा ११ र १२ को अध्ययन हुने विद्यालय धेरै कम मात्रमा रहेको देखिन्छ । यसरी यस क्षेत्रका शैक्षिक संस्थाहरू शिक्षा क्षेत्रको विकासमा कृयाशिल रहेको भएता पनि **बाल शिक्षाकालागि अति आवश्यक र अनिवार्य रहेको सामुदायिक बालविकास केन्द्रहरूको पूर्ण विवरण आउन सकिको छैन भने विद्यालय स्तरमा सञ्चालित बाल विकास केन्द्रहरूलाई थप ब्यवस्थापन र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक छ** । सञ्चालनमा रहेका सवै विद्यालयको अवस्था अध्ययन गर्दा केहिमा बिद्यार्थिको संख्या अत्यन्तै न्यून, केहिमा शिक्षकको अभाव, प्रायस सवै विद्यालयमा शौचालय, घेराबारा, खेलमैदान, खानेपानी, बालमैत्री कक्ष, बिज्ञान प्रयोगशाला, पुष्तकालय, विद्यालय विकास गुरुयोजना समेतको अभाव तथा अपर्याप्तता, विद्यालयहरू आर्थिक रुपले कमजोर, अभिभावकहरूमा आफ्ना छोरा छोरी प्रति चनाखोपनको अभाव, शिक्षकहरूमा प्रतिवद्धताको अभाव समेतका अवस्थाहरू देखिएकोले नगरपालिका बाहिर आफ्ना छोराछारी पढाउन लैजाने प्रथा र समय अगावै विद्यालय छाड्ने अवस्थाको अन्त्य लगायत बालमैत्री वातावरणमा गुणस्तरीय र ब्यवहारिक शिक्षाको सुनिस्चिताताकालागि यस एकीकृत अवाधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत भौतिक पूर्वाधार निर्माण सहितको बिशेष योजना तर्जुमा र बजेट व्यवस्थापन एक अनिवार्य सर्तको रुपमा देखिएको छ । नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालित बिद्यालयहरूको बिबरण तालिका नं.१.३१ देखि १.३३ सम्ममा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.३१: सामुदायिक विद्यालयहरूको विवरण

सामुदयिक विद्यालय (आधारभुत र माद्यमिक तह) को नाम, स्तर				
क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	सञ्चालित कक्षा	वर्तमानमा उपलब्ध सेवा सुविधा
वार्ड नं. १				
१.१	दृर्गम क्षेत्र आधारधृत बिधालय	सेगुम्बा	१ देखि ५	३ रोपनी जग्गा, कच्ची भवन ३, ७० जनाको क्षमता भएका डेस्क बेन्च, शौचालय तथा खानेपानीको सुविधा रहेको
१.२	महेन्द्र आधारधृत बिधालय	आम्बोटे	१ देखि ८	जग्गा ८ रोपनी, १ कच्ची र २ पक्की गरी ३ वटा भवन, ७० जनाको क्षमता भएका डेस्क बेन्च, शौचालय तथा खानेपानीको सुविधा रहेको
१.३	नरकन्या आधारधृत बिधालय	टिम्बुरे	१ देखि ५	३ रोपनी जग्गा, कच्ची भवन ३, ६० जनाको क्षमता भएका डेस्क बेन्च, शौचालय तथा खानेपानीको सुविधा रहेको
१.४	नाङ्गे आधारधृत बिधालय	नाङगे	१ देखि ५	२.२५ रोपनी जग्गा, कच्ची भवन २, ६० जनाको क्षमता भएका डेस्क बेन्च, शौचालय तथा खानेपानीको सुविधा रहेको
वार्ड नं. २				
२.१	विरेन्द्र मा बि	देउलिङगे	१ देखि १२	जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल प्राप्त नभएको, १ वटा कच्ची र ६ वटा पक्की गरी ७ वटा भवन, खेलमैदान, खानेपानी, शौचालयको सुविधा रहेको
२.२	सान्ति आ बि	बोझे	१ देखि ७	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन

				नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
२.३	याङलिजुङ आधारभुत बिद्यालय	तारेबुङ	१ देखि ५	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ३				
३.१	श्री मेदिवुङ आधारभुत विद्यालय	मेदिवुङ घिमिरे गाउँ	१ देखि ५	२ रोपनी जग्गा छ । ४ कोठे ढुङ्गा माटोको भवन र २ वटा शौचालय, सामान्य खेल मैदान
३.२	श्री वरडाँडा आधारभुत विद्यालय,	आँगेदिम	बाल कक्षा देखि ५	२ रोपनी जग्गा छ । माटो, टिनको छाना भएको ४ कोठे भवन छ । २ कोठे ट्रस्टव्लक छ । अस्थाई खानेपानी छ सामान्य खेलमैदान छ ।
३.३	श्री बाल सुवोधिनी संस्कृत माध्यमिक विद्यालय	मेदिवुङ	१ देखि १२	४२ रोपनि जग्गा ३ वटा पुराना भवन २ वटा पुराना व्लक अस्थाई खानेपानी कामचलाउ सामान्य ४ कोठा भएको शौचालय ३० थान कम्प्युटर भएको कम्प्युटर कक्षा
३.४	श्री मुढे आधारभुत विद्यालय	मुढे, सल्लेरी	बाल कक्षा देखि ५	ढुङ्गा माटोको भवन १, कोठा २ भएको, व्लक १, सामान्य शौचालय १, खानेपानी अस्थाई, खेल मैदान समान्य छ ।
३.५	श्री सिम्ले आधारभुत विद्यालय	सिम्ले	बाल कक्षा देखि ५	११ रोपनी जग्गा ढुङ्गा माटोको २ कोठे पुरानो भवन र ३ वटा २, २ कोठे ट्रस्ट वाला वल्क, समान्य खेल मैदान कामचलाउ २ कोठे शौचालय
३.६	फुङलिङ आधारभुत विद्यालय	पिपलडाँडा	बाल कक्षा देखि ३ सम्म	२ रोपनी जग्ग, २ कोठे ढुङ्गा माटो को भवन, २ कोठे ट्रस्ट ब्लक अस्थाई शौचालय भएको तर खानेपानी व्यवस्था नभएको
वार्ड नं. ४				
४.१	बाल मन्दिर आधारभुत बि	जिमि पोखरी	१ देखि ५	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
४.२	भानुजन मा बि	आम्बिटार	१ देखि १२	८ वटा पक्की भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालय तथा घेराबाराको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ५				
५.१	पाथिभरा आ बि	उकाली पानी	१ देखि ५	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ६				
६.१	बगरबारी आधारभुत विद्यालय	बगरबारी	१ देखि ५	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, साधारण खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
६.२	बाँझोगरा आधारभुत	बाजोगरा	१ देखि ७	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन

	विद्यालय			नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
६.३	अमर स्मृति आधारभुत विद्यालय	ओखरे	१ देखि ३	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, साधारण खेलमैदान, खानेपानी र शौचालय तथा घेराबाराको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ७				
७.१	युवा बर्ष मा बि	कैजले	१ देखि १०	३ वटा पक्की भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
७.२	दिपज्योती आ बि	खोप्रे	१ देखि ३	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ८				
८.१	सिद्धकाली मा.वि	बोझे	१ देखि १२	१ वटा कच्ची र २ वटा पक्की गरी ४ वटा भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.२	मेवा राज आधारभुत बिधालय	बहान्दे	१ देखि ८	४ वटा कच्ची र २ वटा पक्की गरी ६ वटा भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.३	जलकन्या आधारभुत बिधालय	मेवाराजा	१ देखि ५	३ वटा कच्ची र १ वटा पक्की गरी ४ वटा भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, सामान्य खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.४	काब्रे आधारभुत विद्यालय	काभ्रे	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, सामान्य खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.५	शिवालय आधारभुत बिधालय	नाम्लेपानी	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, सामान्य खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.६	बिध्याज्योति आधारभुत बिधालय	चारपाटे	१ देखि ५	२ वटा पक्की भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
८.७	यलम्बर आधारभुत बिधालय	ल्याङवा	१ देखि ३	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ९				
९.१	भगवति आधारभुत बिधालय	च्यानडाँडा	१ देखि ५	जग्गा, २ वटा कच्ची भवन, खानेपानी, शौचालय
९.२	डाँडा आधारभुत बिधालय	पानीसार	१ देखि ८	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
९.३	तमोरनदी आधारभुत विद्यालय	करहरे	१ देखि ८	१ वटा कच्ची र १ वटा पक्की गरी २ वटा भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.४	दुर्गा आधारभुत बिधालय	बुङ्कुलुङ	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.५	गैरीगाउँ आधारभुत	गैरी गाउँ	१ देखि ३	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन

	बिधालय			नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.६	जनता माध्यामिक बिधालय	आसाडपाटी	१ देखि १२	४ वटा कच्ची र २ वटा पक्की गरी ६ वटा भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.७	लक्ष्मी आधारभुत बिधालय	खतिवडा टोल	१ देखि ५	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.८	पाथिभरा आधारभुत बिधालय	सिद्रीडाँडा	१ देखि ५	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
९.९	शिब आधारभुत बिधालय	भोटेगाउँ	१ देखि ८	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेका
वार्ड नं. १०				
१०.१	गौरी शँकर आधारभुत बिधालय	मुस्कान चोक	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, साधारण खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.२	जनकल्याण आधारभुत बिधालय	मयाम टोल	१ देखि ५	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.३	मयाम माध्यामिक बिधालय	गोल्फेडाँडा	१ देखि १०	५ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.४	पाथिभरा आधारभुत बिधालय	जोगीडाँडा	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.५	जनता आधारभुत बिधालय	गडिडाँडा	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेक
१०.६	नाम्जे चौतारा आधारभुत बिधालय	नाम्जे डाँडा	१ देखि ५	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.७	पाथिभरा माता आधारभुत बिधालय	भ्याकुरे	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
१०.८	महाकाली आधारभुत बिधालय	मयाम सिरान	१ देखि ५	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
वार्ड नं. ११				
११.१	दिपेन्द्र आधारभुत बिधालय	बिचितेम्बेवा	१ देखि ५	१ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
११.२	सरस्वति आधारभुत बिधालय	सिम्बुडाँडा	१ देखि ८	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा

				रहेको
११.३	सिम्बु माध्यामिक बिधालय	तेम्बेवा	१ देखि १०	३ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
११.४	पबित्र आर्दश आधारभुत बिधालय	सिम्बु	१ देखि ५	२ वटा कच्ची भवन, जग्गा रहेको तर क्षेत्रफल यकिन नभएको, खेलमैदान, खानेपानी र शौचालयको सुविधा रहेको
जम्मा (४९)				

क्याम्पस, धार्मीक विद्यालय तथा बालविकास केन्द्र

वडा.नं.	**शिक्षालयको नाम**	**स्थान**		**वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)**
१. उच्च शिक्षालय (क्याम्पस)				
४	पाथिभरा बहुमुखी क्यामपस	क्याम्पस लाईन		भवन, जग्गा, शौचालय, घेराबारा
२. धार्मीक विद्यालय				
६.१	कञ्चनजङ्घा बोधसदन तमु			
९.१	साङ्वु दिक्क्षेलीङ गुम्बा			

श्रोत: अवाधिक योजना सर्वेक्षण, २०७७

तालिका नं.१.३२: विद्यालयमा उपलब्ध भवन तथा कक्षाकोठाको विवरण

क.सं.	**विद्यालयको नाम**	**वडा नं.**	**जग्गा जमिन (रोपनी)**	**भवन संख्या**		**पुष्तकालाय र अध्ययन केन्द्र**		**कक्षा कोठा संख्या**
				कच्ची	**पक्की**	**छ**	**छैन**	
१	दुर्गम क्षेत्र आधारभुत वि.	१	३।००	३			छैन	९
२	महेन्द्र आधारभुत बिद्यालय	१	८।००	१	२		छैन	१२
३	नाङ्गे आधारभुत वि.	१	२।२५	२			छैन	७
४	नरकन्य आधारभुत वि.	१	३।००	३			छैन	९
५	बिरेन्द्र मा.वि.	२		१	६	छ		२१
६	शान्ति आधारभुत बिद्यालय	२		३			छैन	९
७	याङलिजुङ आधारभुत बिद्यालय	२		३			छैन	९
८	बरडाँडा आधारभुत वि.	३		३			छैन	७
९	मेदिबुङ् आधारभुत वि.	३		३			छैन	७
१०	बालसुबोधनी संस्कृत मा.वि.	३		२	२	छ		१२
११	मुढे आधारभुत बिद्यालय	३		२			छैन	६
१२	सिम्ले आधारभुत बिद्यालय	३	११	५			छैन	१४
१३	फुङ्लिङ आधारभुत बिद्यालय	३		२			छैन	७
१४	बालमन्दिर आधारभुत बिद्यालय	४		३			छैन	७
१५	भानुजन मा.वि.	४			८	छ		१९

१६	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	५		२			छैन	८
१७	बगरबारी प्रा.वि.	६		३			छैन	८
१८	बाँझोगरा आधारभुत बिद्यालय	६		३			छैन	९
१९	अमर स्मृति आधारभुत बिद्यालय	६		१			छैन	४
२०	युवाबर्ष मा.वि.	७		०	३	छ		१३
२१	दिपज्योती आधारभुत बिद्यालय	७		१			छैन	४
२२	सिद्धकाली मा.वि	८		२	२	छ		१५
२३	मेवाराज आधारभुत बिद्यालय	८		४	२	छ		१२
२४	जलकन्या आधारभुत बिद्यालय	८		३	१		छैन	६
२५	काब्रे आधारभुत विद्यालय	८		१			छैन	६
२६	शिवालय आधारभुत बिद्यालय	८		१			छैन	७
२७	बिद्याज्याती आधारभुत बिद्यालय	८			२		छैन	४
२८	यलम्बर आधारभुत बिद्यालय	८		१			छैन	४
२९	भगवती आधारभुत बिद्यालय	९		२			छैन	६
३०	डाँडा आधारभुत बिद्यालय	९		२			छैन	८
३१	तमोर नदी आधारभुत बिद्यालय	९		१	१		छैन	१०
३२	दुर्गा आधारभुत बिद्यालय	९		१			छैन	३
३३	गौरीगाउँ आधारभुत बिद्यालय	९		२			छैन	६
३४	जनता मा.वि.	९		४	२		छ	२३
३५	लक्ष्मी आधारभुत बिद्यालय	९		२			छैन	६
३६	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	९		३			छैन	१०
३७	शिव आधारभुत बिद्यालय	९		२			छैन	७
३८	गौरीशंकर आधारभुत बिद्यालय	१०		१			छैन	४
३९	जनकल्याण आधारभुत बिद्यालय	१०		२			छैन	७
४०	मयाम मा.वि.	१०		५			छ	१८
४१	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	१०		१			छैन	४
४२	जनता आधारभुत बिद्यालय	१०		१			छैन	६
४३	नाम्जे चौतारा आधारभुत वि.	१०		२			छैन	७
४४	पाथिभरा माता आधारभुत बिद्यालय	१०		१			छैन	४
४५	महाकाली आधारभुत बिद्यालय	१०		३			छैन	१०
४६	दिपेन्द्र आधारभुत बिद्यालय	११		१			छैन	६
४७	सरस्वती आधारभुत बिद्यालय	११		२			छैन	५
४८	सिम्बु मा.वि.	११		३			छ	१२

४९	पवित्र आदर्श आधारभुत बिद्यालय	११		२			छैन	८
धार्मीक विद्यालय								
५०	कञ्चनजङ्घा बोधसदन तमु	६		१			छैन	३
५१	साङ्वु दिक्क्षेलीङ गुम्बा	९		२			छैन	८
जम्मा				**१०४**	**३१**	**०**		**४३६**

तालिका नं.१.३३: विद्यालयमा उपलब्ध प्रयोगशाला, डेष्कबेन्च, खेलमैदान, शौचालय र खानेपानीको सुविधा सम्बन्धी विवरण

क.सं.	बिद्यालयको नाम	वडा नं.	प्रयोगशाला		डेष्क बेञ्च क्षमता जना	खेलमैदान क्षेत्रफल बर्ग मि.	शौचालय सुविधा		स्वच्छ खानेपानी सुविधा	
			छ	छैन			छ	छैन	छ	छैन
१	दुर्गम क्षेत्र आधारभुत वि.	१		छैन	७०	छ	छ		छ	
२	महेन्द्र आधारभुत बिद्यालय	१		छैन	१८०	६००	छ		छ	
३	नाङ्गे आधारभुत वि.	१		छैन	६०	छ	छ		छ	
४	नरकन्य आधारभुत वि.	१		छैन	६०	छ	छ		छ	
५	बिरेन्द्र मा.वि.	२	छ		४००	१५००	छ		छ	
६	शान्ति आधारभुत बिद्यालय	२		छैन	८०	छ	छ		छ	
७	याङलिजुङ आधारभुत बिद्यालय	२		छैन	६०	छ	छ		छ	
८	बरडाँडा आधारभुत वि.	३		छैन	६०	साधारण	छ			छैन
९	मेदिबुङ् आधारभुत वि.	३		छैन	६०	छ	छ		छ	
१०	बालसुबोधनी संस्कृत मा.वि.	३	छ		२३०	१६००	छ			
११	मुढे आधारभुत बिद्यालय	३		छैन	५०	छ	छ		छ	
१२	सिम्ले आधारभुत बिद्यालय	३		छैन	९०	छ	छ		छ	
१३	फुङ्लिङ आधारभुत बिद्यालय	३		छैन	५५	छैन	छ		छ	
१४	बालमन्दिर आधारभुत बिद्यालय	४		छैन	६०	छ	छ		छ	
१५	भानुजन मा.वि.	४	छ		२४०	५६१६	छ			छैन
१६	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	५		छैन	६०	छ	छ		छ	
१७	बगरबारी प्रा.वि.	६		छैन	७०	साधारण	छ		छ	
१८	बाँझोगरा आधारभुत बिद्यालय	६		छैन	५५	छैन	छ		छ	
१९	अमर स्मृति आधारभुत बिद्यालय	६		छैन	४५	साधारण	छ		छ	

२०	युवाबर्ष मा.वि.	७		छैन	२२०	छैन	छ		छ	
२१	दिपज्योती आधारभुत बिद्यालय	७		छैन	३५	छ	छ		छ	
२२	सिद्धकाली मा.वि	८	छ		२५०	१२००	छ		छ	
२३	मेवाराज आधारभुत बिद्यालय	८	छ		१२०	छ	छ		छ	
२४	जलकन्या आधारभुत बिद्यालय	८		छैन	९०	२१	छ		छ	
२५	काब्रे आधारभुत विद्यालय	८		छैन	६०	साधारण	छ		छ	
२६	शिवालय आधारभुत बिद्यालय	८		छैन	५४	साधारण	छ		छ	
२७	बिद्याज्याती आधारभुत बिद्यालय	८		छैन	२५	छ	छ		छ	
२८	यलम्बर आधारभुत बिद्यालय	८		छैन	२०	छैन	छ		छ	
२९	भगवती आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	९०	१२०			छ	
३०	डाँडा आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	७५	छ	छ		छ	
३१	तमोर नदी आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	१२०	१२००	छ		छ	
३२	दुर्गा आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	८०	२५०	छ		छ	
३३	गौरीगाउँ आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	६०	छ	छ		छ	
३४	जनता मा.वि.	९	छ		२२५	१२००	छ		छ	
३५	लक्ष्मी आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	३२	छैन	छ		छ	
३६	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	५०	छ	छ		छ	
३७	शिव आधारभुत बिद्यालय	९		छैन	५०	छ	छ		छ	
३८	गौरीशंकर आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	४०	साधारण	छ		छ	
३९	जनकल्याण आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	५०	छ	छ		छ	
४०	मयाम मा.वि.	१०	छ		२५०	१८००	छ		छ	
४१	पाथिभरा आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	४०	छ	छ		छ	
४२	जनता आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	६०	छ	छ		छ	
४३	नाम्जे चौतारा आधारभुत वि.	१०		छैन	६०	छ	छ		छ	

४४	पाथिभरा माता आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	४०	छ	छ		छ	
४५	महाकाली आधारभुत बिद्यालय	१०		छैन	७०	छ	छ		छ	
४६	दिपेन्द्र आधारभुत बिद्यालय	११		छैन	६०	छ	छ		छ	
४७	सरस्वती आधारभुत बिद्यालय	११		छैन	५५	छ	छ		छ	
४८	सिम्बु मा.वि.	११	छ		२००	१२००	छ		छ	
४९	पवित्र आदर्श आधारभुत बिद्यालय	११		छैन	६०	छ	छ		छ	
धार्मिक बिद्यालय										
५०	कञ्चनजङ्घा बोधसदन तमु	६		छैन	३५	छैन	छ		छ	
५१	साङ्वु दिक्क्षेलीङ गुम्बा	९		छैन	७०	साधारण	छ		छ	
जम्मा			**८**	**४३**	**४७३१**		**५०**		**४८**	**२**

श्रोतः आवधिक नगरपालिका विकास योजना स्थलगत सर्वेक्षण तथा नगरपालिकाको अभिलेख, २०७७

१.९. स्वास्थ्य तथा सरसफाई

१.९.१ स्वास्थ्य सेवाको पहुंचः

स्वस्थ नागरिकको बसोवास नगरपालिका समृद्धिको एक प्रमुख आधार हो । फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान अवस्थाको अध्ययनका आधारमा सामान्य सेवा सुविधा र जनशक्ति रहेको जिल्ला अस्पतालका अतिरिक्त यस नगरपालिका भित्र निजी क्षेत्रका सामान्य २ वटा बाहेक कुनै पनि सुविधा सम्पन्न अस्पताल रहेको अवस्था देखिदैन । यस नगरपालिकामा आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, निजी क्लिनिक, फार्मेसी लगायतले केहि मात्रमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिरहेको अवस्था देखिन्छ । फुङ्लिङ नगरपालिकामा विभिन्न वडामा रहेका बर्थिङ सेन्टर बाट मातृ शिशु सेवा अन्तरगत स्वास्थ्य कर्मिहरू बाट सुरक्षित सुत्केरी गराउने गरिएको छ भने परिवार नियोजन का ५ बिधी र ३ बिधीको सेवा प्रवाहको क्षेत्रमा उल्लेख्य योगदान गरिरहेको देखाएको छ ।

बालबालिकाको स्वास्थ्य रक्षा सवै अभिभावकको प्रमुख कर्तब्य र जिम्मेवारी हो । बालबालिकाको स्वास्थ्य रक्षा सहितको भविश्य अभिभावकको जिम्मामा रहन्छ । बालबालिकालाई लाग्न सक्ने सम्भावित रोग तथा त्यस प्रकारको रोग लाग्न नदिन समय सिमा भित्रै बालबालिकालाई अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्ने खोपका बारेमा अभिभावक सचेत, चनाखो र जानकार हुनै पर्दछ । सवै उमेर समुहका मानिसका सवै प्रकारका रोगको उपचार लगायत गर्भवती महिलाको हकमा आमा र बच्चा दुवैको स्वास्थ्य रक्षाकालागि विभिन्न प्रकारका स्वास्थ्य सेवा तथा खोप अनिवार्य हुन आउछ । यस नगरपालिका भित्र सुविधा सम्पन्न अस्पताल नभएको कारण मुख्य स्वास्थ्य उपचारकालागि धेरै जसो घरपरिवार प्राथमिक उपचार स्वरुप सर्वप्रथम आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्रको निर्भर रहने गरका छन भने थप उपचारको आवश्यकता परेमा आफ्नो क्षमता र पहुंचको आधारमा ९ देखि १२ घण्टाको दुरीमा रहेका विर्तामोड, धरान, विराटनगर र इटहरीमा अवस्थित अस्पाताल तथा स्वास्थय केन्द्र र शिक्षण अस्पताल साथै केहि केहि भारतको सिलिगुढी सम्म पनि जाने गरेको पाईएको छ । यसको अलावा स्वास्थ्य उपचारकालागि यदाकता परम्परागत धामी झाँक्रीको समेत सहारा लिने गरेको अवस्था समेत देखिएको छ । यसका अतिरिक्त यस नगरपालिका भित्रको पोषणको अवस्थाको अध्ययन गर्दा केहि बालबालिका कुपोषित रहेको अवस्था समेत देखिएको छ । तसर्थ यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत कुपोषणको अन्त्यकालागि समेत बिशेष योजना निर्माण गर्न अनिवार्य देखिएको छ ।

स्वास्थ्य सुरक्षाको उपरोक्त अध्ययन बाट यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सुविधा सम्पन्न कम्तिमा ५० सैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको आवश्यकता महशुस भएको छ भने वर्तमान अवस्थामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको कुनैको भवन

नभएको, कुनैको भवन जिर्ण रहेको, केहिमा परिक्षण तथा सेवा प्रवाहकालागि आवश्यक उपकरणको अभाव रहेको, दक्ष जनशक्तिको अभाव र न्यूनता रहेको, कुनैमा न्यूनतम पूर्वाधारको रुपमा आवश्यक शौचालय, खानेपानी, घेराबारा, प्रतिक्षालय, पार्किङ स्थाल लगायतको अभाव रहेको अवस्था रहेकाले स्वास्थ्य संस्थामा सर्वसाधारण नागरिक साथै महिला तथा बालबालिकाको पहुंचलाई सहज बनाउन यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत विद्यामान स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्षमता र आवश्यक पूर्वाधारको थप व्यवस्थापन र विस्तार तथा यसै नगरपालिका भित्र रहेको जिल्ला अस्पतालाई कम्तिमा ५० शैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रुपमा विकास गर्न तथा शहरी आधारभुत स्वस्थ्य केन्द्र नभएका वडाम सम्पूर्ण पूर्वाधार सहित निर्माण विकास गरी सञ्चालन व्यवस्थापन गर्नकालागि योजना तर्जुमा गर्न अनिवार्य देखिएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र वर्तमानमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण र तीनको अवस्था तालिका नं.१.३४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

चित्र नं.१.२१: स्वास्थ्य संस्थाहरूको बर्तमान अवस्थिति

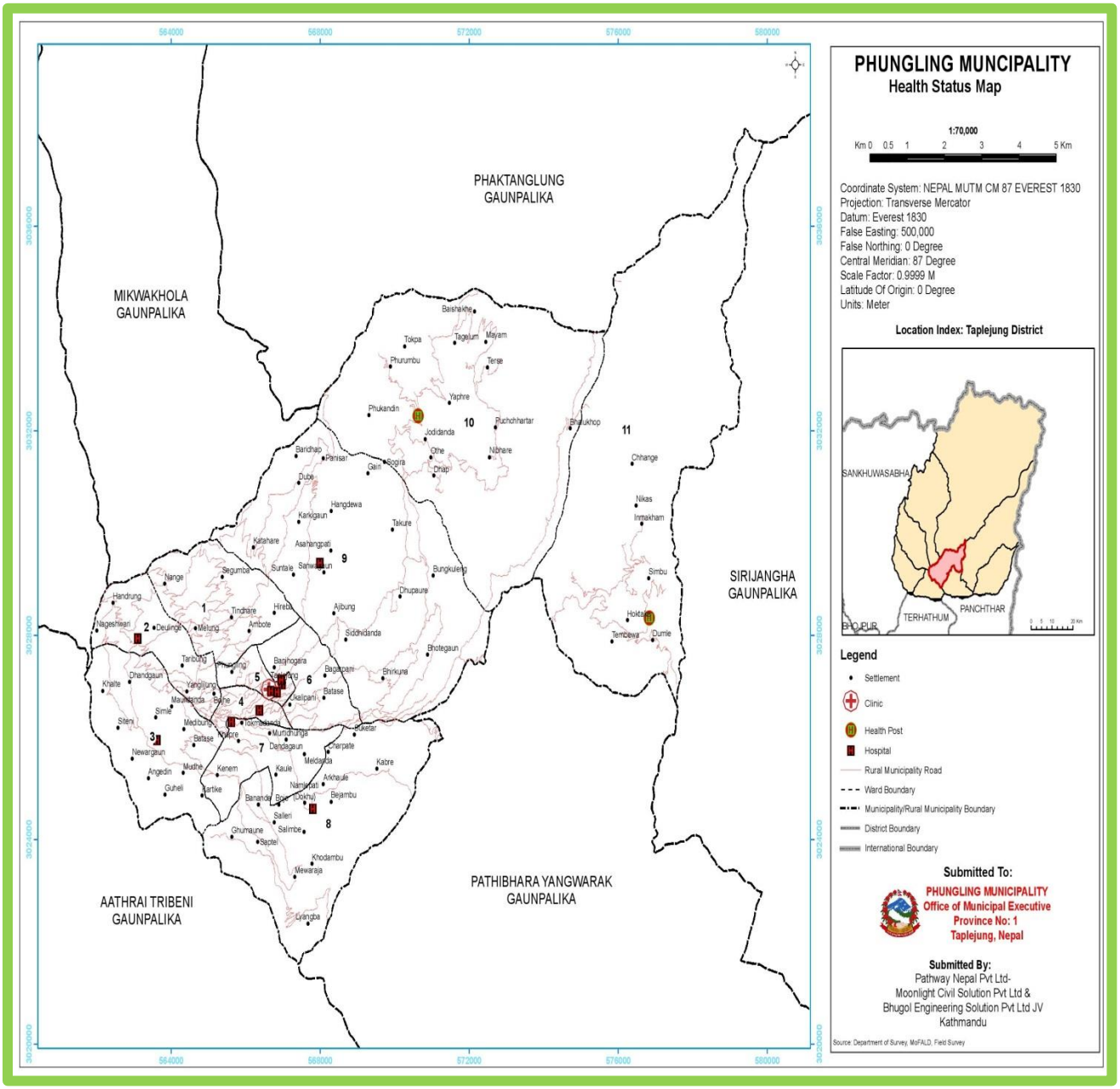

तालिका नं.१.३४: नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू, उपलब्ध पूर्वाधार र सेवाको विवरण

अस्पताल, आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र स्वास्थ्य चौकी लगायत				
१ सरकारी स्तरबाट सञ्चालित				
वडा नं.	क.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	ठेगाना	वर्तमान अवस्था
२	२.१	सहरी आभारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	देउलिङ्गे	प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
	३.१	सिम्ले आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	डाँडागाँउ	दाता बाट निशुल्क प्राप्त ३ रोपनी जग्गा वडाको नाममा रजिस्ट्रेसन पास भएको
	३.२	खोपकेन्द्र पालुवा चोक सिम्ले	सिम्ले	१ रोपनी जग्गा सहरी स्वास्थ्य केन्द्र पालुवा चोकको नाममा रहेको सामान्य ढुङ्गा, माटो को भवन बाट सेवा दिदै गरेको
	३.३	खोप केन्द्र	मेदिबुङ घिमिरे गाउँ	प्रथामिक उपचार को कार्य, १ रोपनी जग्गा दाता बाट प्राप्त भएको
	३.४	खोपकेन्द्र आँगेदिम	साजेवारी	१ रोपनी जग्गा सर्वजानिक रहेको
३	३.५	क्यानिम खोप केन्द्र		१ रोपनी जग्गा दाता बाट सहायोग प्राप्त हुने अवस्था रहेको
४	४.१	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र)		निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको
५	५.१	उकाली पानी स्वास्थ्य चौकी	उकाली पानी	जग्गा खरीद
६	६.१	जिल्ला अस्पताल ताप्लेजुङ	टुके	OPD, बर्थिङ्ग सेन्टर, प्राथमिक सेवा, QR सहितको
७	७.१	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	कॉशघारी खोल्सापारी	निर्माणाधिन, सेवासुविधा सुरु
	८.१	दोखु स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र)	नाम्लेपाटी	प्रथामिक उपचार
	८.२	ल्याङ्वा खोप केन्द्र	ल्याङ्वा	खोपकेन्द्र सञ्चालनमा रहेको
८	८.३	गाउँघर क्लिनिक		
	९.१	हाङदेवा स्वास्थ्य चौकी	आसाङपार	जग्गा, भवन रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
९	९.२	सुकेटार सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुकेटार	जग्गा, भवन रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
	१०.१	फुरुम्बु स्वास्थ्य चौकी	जोगीडाँडा	प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
१०	१०.२	शहरी स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र	मयाम	जग्गा उपलब्ध रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
	११.१	फावाखोला स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र)	वनपाला टोल	बर्थिङ सेन्टर तथा प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
११	११.२	फावाखोला स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र)	वनपाला टोल	बर्थिङ सेन्टर तथा प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह
अन्य		खोप केन्द्र		सवै वडाका बिभिन्न स्थानमा रहेका
निजी स्तर बाट सञ्चालित				

४.१	तम्मोर हस्पिटल	माथिलो रोड	हाल भाडाँमा प्रथामिक उपचार
६.१	डिचेन आखाँ अस्पताल	टुके	आखाँ सम्बन्धी उपचार

श्रोतः आवधिक नगरपालिका विकास योजना स्थलगत सर्वेक्षण, २०७७

१.९.२. आयोडिन युक्त नुनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

मानव स्वास्थ्य रक्षाकालागि आयोडिनको उपलब्धता एक अनिवार्य सर्त हो । खाद्य पदार्थ बाट प्रत्यक्ष रुपमा धेरै कम आयोडिन मात्र उपलब्ध हुने भएकाले आयोडिनयुक्त नुनको प्रयोग पर्याप्त प्रचलनमा आएको मात्र नभई यो एक अनिवार्य आयोडिन उपलब्धताको आधार भएको छ । मानव शरिरको रक्षाकालागि नभइ नहुने **थाइरोक्सिन हर्मोनको** विकासकालागि आयोडिन नभै नहुने तत्वको रुपमा मानिन्छ । नुन आयोडिन समिश्रणकालागि उपयुक्त माध्यम हो । तसर्थ आयोडिनको अभावमा हुन सक्ने सम्भावित रोग थाइराईड (यसको विकसित रुप गलगांड समेत हो) बाट बच्नका लागि आयोडिनयुक्त नूनको प्रयोगलाई अनिवार्य मानिएको छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान वस्तुगत अवस्थाको स्थलगथत वडागत अध्ययन गर्दा केहि घरपरिवारले अहिले पनि आयोडिन युक्त नून प्रयोग नगर्ने गरेको अवस्था देखिएको छ । तसर्थ आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा यस विषयलाई विशेष प्राथमिकतामा राखि आयोडिन युक्त नूनको प्रयोगका विषयमा नगरबासिहरूमा थप जनचेतनाको अभियान सञ्चालन गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

१.९.३ स्वास्थ्य, सरसफाई र वातावरणीय चेतनाको विकास र अवसरका आधारमा घरपरिवार

स्वास्थ्य र सरसफाई मानव सभ्यताको एक प्रमुख सूचक हो । मानिसले आफु सधै स्वस्थ र सभ्य रहन उसले आफैले उत्पादन गरेको फोहोरमैलाको सहि विसर्जन गर्छ या गर्दैन, शौचालयको उचित प्रवन्ध गरेर त्यसको सहि प्रयोग गर्छ या गर्दैन, शौचालयको प्रयोग पछि त्यसको सरसफाई तथा साबुन पानीले हात धुने परिपाटिको विकास भएको छ या छैन, शुद्ध र सुरक्षित पिउने पानीको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ, यी तमाम विषयमा रहेको अभिभावकको चेतनास्तर र उनिहरूले दैनिकिको रुपमा अवलम्वन गर्ने प्रकृया र पद्धतिले बालबालिकाको स्वास्थ्य रक्षा र उनिहरूको स्वास्थ्य र सरसफाई प्रतिको चेतना सहितको आनिवानिको विकासमा गहिरो प्रभाव पार्दछ ।

यो नगरपालिका मुख्य बजार केन्द्र फुङ्लिङ बजारलाई छाडेर अधिकाङ्स क्षेत्र ग्रामिण बस्तिहरूको बाहुल्यता भएको स्थान हो । यस नगरपालिकाको अन्य स्थानको तुलनामा नगरपालिका तथा जिल्ला सदरमुकाम लगायतका केहि मूख्य बजार केन्द्रहरूमा केहि घना बस्ती रहेको छ र फोहोरमैलाको निस्कासन समेत अन्य क्षेत्रको तुलनामा बढी हुने गरेको पाईन्छ । जिल्ला सदरमुकाम र फुङलिङ बजार यसै नगरपालिका भित्र रहेका कारण अन्य बजार केन्द्रका तुलनामा निकै घना पनि छ । अधिकाङ्स घर तथा बस्तीहरूबाट निस्कने **फोहोरमैला मध्ये करिव ७५% भन्दा बढी जैविक फोहोर निस्कने गरेको** अवस्था देखिन्छ तर यसको आधिकारिक विवरण स्पष्ट हुन सकेको छैन । बिशेष गरी नगरका ग्रामिण बस्तीहरूमा उत्पादन हुने फोहोर घर नजिकैको बारीमा खाल्डो वनाएर मल बनाउन प्रयोग गर्ने गरेको अवस्था छ जुन आफैमा अत्यन्तै सकारात्मक विषय बस्तु हो । यसका अलावा अजैविक फोहोरको रुपमा निस्कने फलाम, टिना, ब्याट्री, सिसाका बोतल जस्ता बस्तुहरू घरघरमा आउने अनौपचारिक सङ्कलकहरूलाई सम्बन्धित घरधनीले विक्रि गर्ने गरेका छन् भने प्लाष्टिक र अन्य अजैविक फोहोरहरू जलाउन वा अब्यवस्थित विसर्जन गर्ने गरेको अवस्था देखिन्छ ।

फुङ्लिङ नगरपालिकाको मुख्य बजारहरूको फोहोर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्पष्ट रुपमा कसैले पनि लिएको देखिदैन भने यसको सम्पूर्ण व्यवस्थापन नगरपालिका स्वयम्ले गर्दै गरेको पाईन्छ । यस नगर भित्र बसोबास गर्ने स्थानीयबासीले आफुले उत्पादन गरेको फोहोरमैलाको बिषर्जन गर्ने प्रकृतिको अवस्था अध्ययन गर्दा यस नगरको नगर प्रोफाइल्/बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा २७५६ घरपरिवार (कुल घरपरिवारको ५३.४८%) ले आफ्नै कम्पाउण्डमा फाल्ने वा थुपार्ने गरको पाइएको छ भने ७१३ घरपरिवार (कुल घरपरिवारको १३.८७%) ले फोहोर थुपार्ने ठाउँमा, ६१० घरपरिवार (कुल घरपरिवारको ११.८६%) ले कम्पोष्ट मल बनाउने साथै ६७ घरपरिवार (कुल घरपरिवारको १.३०%) ले खोला तथा खोल्सामा फाल्ने गरेको देखिएको छ । प्राप्त विवरणका आधारमा ८६८ घरपरिवार (कुल घरपरिवारको १६.८८%) ले मात्र नगरपालिका बाट फोहोर उठाउन जाने साधनलाई जिम्म लगाउने गरेको अवस्था देखिएको छ । मुख्य बजारहरूमा भने अधिकाङ्स घरपरिवारले आफुले उत्पादन गरेको फोहोरमैला सडक किनारा छेउमा फाल्ने गरेको अवस्थाका कारण यसले भविश्यमा कठिन परिस्थितिको सृजना गर्न सक्ने कुरामा दुई मत छैन । तसर्थ फुङ्लिङ नगरपालिकाले आगामि

दिनमा फोहोरमैलाको उपयुक्त व्यवस्थापनकालागि फोहोरमैलाको उत्पादनमानै कमि ल्याउने तथा फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वनयमा ल्याउन अनिवार्य देखिएको छ । यस नगरपालिकाको फोहोरमैला बिषर्जनको प्रकृया र उपयोग भईरहेका वडा नं. ३ मा अवस्थित स्थानहरूको विवरण तालिका नं.१.३५, १.३६, १.३७ साथै चित्र नं. १.२२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.३५ : फोहोरमैला व्यवस्थापनको प्रकृतिका आधारमा घरपरिवार विवरण

क.सं.	फोहोरमैला व्यवस्थापन	जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या	%
१	फोहर थुपार्ने ठाँउमा	७९१	१५.३९
२	घरमानै लिन आउछ	८८०	१७.१२
३	आफ्नै कम्पाउण्डमा	२६६६	५१.८७
४	कम्पोष्ट मल बनाइन्छ	५२१	१०.१४
५	नदि वा खोल्सामा	१२१	२.३५
६	अन्य	१६१	३.१३
जम्मा		५१४०	१००.०

श्रोत:फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्रबस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं. १.३६: फोहोरमैला व्यवस्थापनको प्रकृतिका आधारमा वडागत घरपरिवार विवरण

क.सं.	फोहोरमैला व्यवस्थापन	वडा नं.											जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	फोहर थुपार्ने ठाँउमा	१५७	३	३	१	११	२७३	०	२०३	५८	८२	०	**७९१**
२	घरमानै लिन आउछ	०	६२	२०	२४८	२५८	५०	४७	०	१८३	११	१	**८८०**
३	आफ्नै कम्पाउण्डमा	९२	४०६	५६९	२३१	७४	१	१	२९८	४९७	२८४	२१३	**२६६६**
४	कम्पोष्ट मल बनाइन्छ	५	४	३	३	७५	०	१७५	३	७	१५५	९१	**५२१**
५	नदि वा खोल्सामा	२६	३	१	२	०	७३	१०	०	४	१	१	**१२१**
६	अन्य तथा नखुलेको	३	३	४५	३	१	३	२	१	५३	४४	३	**१६१**
जम्मा		**२८३**	**४८१**	**६४१**	**४८८**	**४१९**	**४००**	**२३५**	**५०५**	**८०२**	**५७७**	**३०९**	**५१४०**

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं. १.२२: **फोहोरमैला व्यवस्थापनको प्रकृतिका आधारमा घरपरिवार विवरण**

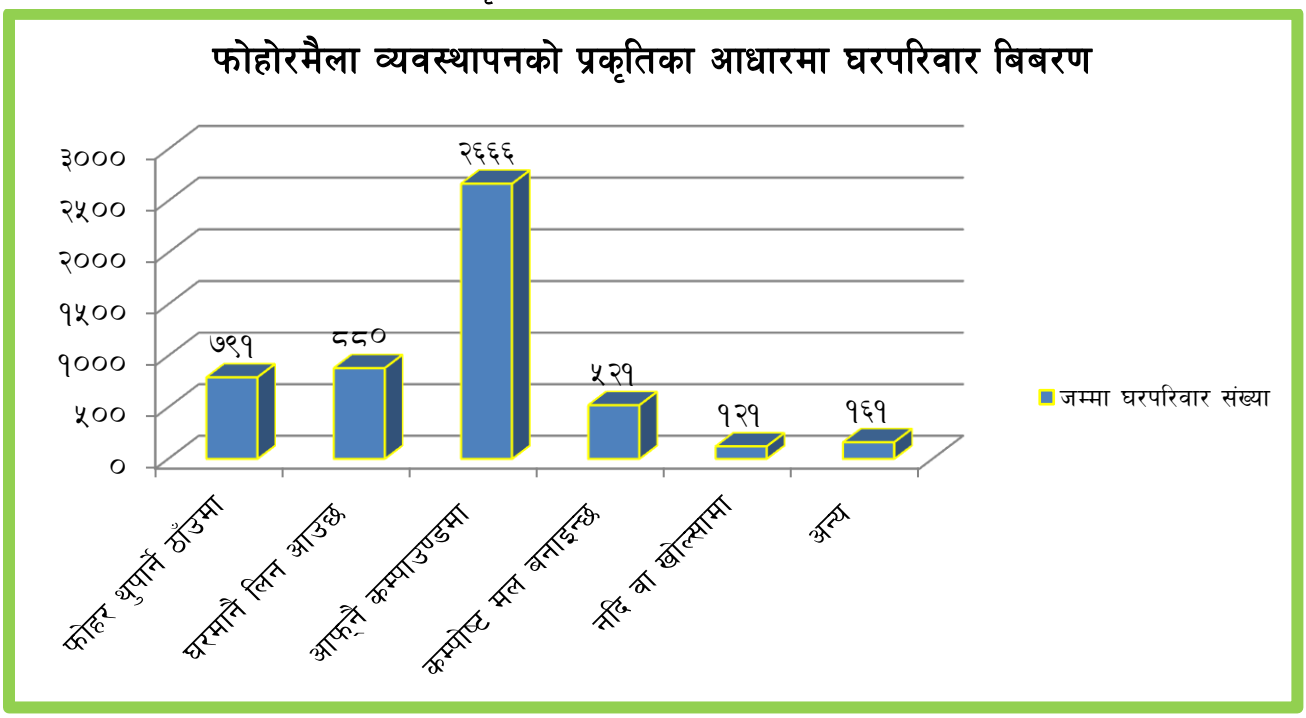

तालिका नं.१.३७: वर्तमान फोहोरमैला बिषर्जन स्थलको विवरण

क्र.सं.	स्थलको नाम	ठेगाना	वर्तमान अवस्था	स्थानीयबासीको चाहाना
१	भिरकुना मालवाँसे फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल	माँलवासे, भिरकुना वडा नं. ३	फुङलिङ नगरपालिका का वजार क्षेत्र को फोहोर मैला २०७१ साल देखि हाल सम्म फ्याक्ने गरेको जग्गा व्यक्ति कै जग्गा धनी प्रमाण भएको साथै अव्यवस्थीत तरिकाले फोहोर मैला सिसा वोतल फ्याक्दै गरेको अवस्था सडक ४ मी. कच्चि पुगेको ।	व्यक्तिको नाममा सर्वे नापी भएको हुदा १०० रोपनी जग्गा धनीले उचित मुल्यमा दिन मञ्जुर गरेको अवस्था रहेकोले सो जग्गा फुङलिङ नगरपालिकाले भविष्य सम्मलाई व्यवस्थीत भौतिक संरचना वनाई कुहिने र नसड्ने चिज छुछ्याई व्यवस्थापन गर्ने र नगरको आम्दानी वढाउने
२	भगेरे भिर	वाड नं.३	डम्पिङ साईडको रुपमा प्रयोग भई रहेको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गर्ने, मेसिन उपकरण समेतको व्यवस्थापन गरी फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको रुपमा विकास र व्यवस्थापन गर्ने

श्रोत: आवधिक नगरपालिका विकास योजना स्थलगत सर्वेक्षण, २०७७

१.९.४ शौचालय, शौचालयको प्रयोग र त्यसको सरसफाईको विवरण:

१.९.४.१ शौचालय, शौचालयको प्रयोग र त्यसको सरसफाईका आधारमा घरपरिवार विवरण

मानव सब्यता र आवश्यकतालाई प्राथमिकिकरणको हिसावले केलाउदा वा राख्दा खाना बनाउने भान्साघर तथा बासबस्ने स्थान भन्दा मानव जीवनको पहिलो र अनिवार्य आवश्यकता व्यवस्थित शौचालय र त्यसको सहि सदुपयोग हो । खुला स्थानमा विसर्जन गरिने दिसा पिसावका कारण झाडापखाला, आउँ हैजा लगायतका रोगहरूको प्रकोप अत्यन्त धेरै हुने मात्र हैन कहिलेकाहि महामारिको रुप समेत लिने गर्दछ । तर मानव समुदायले विगत देखिनै यसलाई प्रथम प्राथमिकतामा राखेको पाईदैन । विकासोन्मुख तथा अल्प विकसित मुलुकहरूमा यसको अवस्था झन विकराल रहदै आएको छ ।

अभिभावकले बालबालिकालाई कस्तो घरायसी वातावरणमा हुर्कने र विकसित हुने व्यवस्थापन गर्दछन उनीहरूको आनी बानी र व्यवहार समेत त्यसै अनुरुप विकसित हुंदै जाने गर्दछ । तसर्थ शौचालयको प्रयोगको वर्तमान अवस्था विगतमा हाम्रा अभिभावकहरूले अपनाएको व्यवहारिक पक्षको प्रतिविम्ब हो ।

वर्तमान अवस्थामा नेपाल खुला दिसा मुक्त देशको रुपमा घोषित भैसकेको यस अवस्थामा फुङ्लिङ नगरपालिका त्यस बाट अलगै रहने कुरै भएन । खुला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणाा तथा कार्यान्वयनकालागि पारिवारिक रुपमा प्रयोगमा आउने शौचालयको पूर्ण व्यवस्थापन साथै सार्वजनिक स्थल र कार्यालयहरूमा प्रयोगमा आउने शौचालयको उपलब्धता, पर्याप्तता तथा व्यवस्थापन र सरसफाईको स्तर यसका महत्वपूर्ण सूचकहरू हुन । यिनै सूचकहरूको वर्तमान अवस्थाका बारेमा नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ का आधारमा बर्तमानमा १९७ घरपरिवार (कुल घरपरिवार सङ्ख्याको ३.८३ %) को शौचालय नभएको अवस्था देखिएको छ भने ७३ घरपरिवारको वास्तविक अवस्था खुल्न सकेको छैन । यस नगरका अति आवश्यक रहेका सार्वजनिक स्थल वा स्थानमा समेत सार्वजनिक शौचालयको पूर्ण व्यवस्थापन हुन सकेको देखिएन । वडागत रुपमा पारिवारिक शौचालयको अवस्था हेर्दा वडा नं. ७ का मात्र सतप्रतिसत घरपरिवारमा शौचालय निर्माण भई प्रयोगमा आएको देखिएको छ भने सवै भन्दा बढी वडा नं. ३ मा ४५ वटा घरपरिवारमा शौचालय नभएको अवस्था छ भने वडा नं. ७ लाई अलग गरेर हेर्दा सवै भन्दा कम शौचालय नभएकोमा वडा नं. ४ र २ रहेका छन् जस्मा क्रमस ३ वटा र ४ वटा शौचालय निर्माण भएको अवस्थामा यसलाई समेत पूर्णता दिन सकिन्छ साथै अन्य वडामा समेत पूर्णता दिन सकिने देखिएको छ ।

यस नगर भित्र बसोबास गर्ने घरपरिवारले प्रयोग गर्ने शौचलायको प्रकृति र स्तरको अवस्था हेर्दा ३९५१ (कुल घरपरिवारको ७६.८७ %) घरपरिवारको साधारण पक्की तथा ४७४ (कुल घरपरिवारको ९.२२%) घरपरिवारको फ्लस सहितको पक्की रहेको छ । यसै गरी ४२२ (कुल घरपरिवारको ८.२१ %) को खाल्डे प्रकृतिको पूर्ण कच्ची रहेको छ भने २९३ (कुल घरपरिवारको ५.७० %) घरपरिवार मध्ये केहिको नखुलेको तथा केहि परिवार शौचालय बिहिन रहेका कारण खोला, जङ्गल तथा खोल्सा छेउ वा किनारमा यत्र तत्र जाने गरेको अवस्था पाईएको छ ।

प्रत्येक मानिसले शौचालयको प्रयोग पछि यसको सरसफाई र सावुन पानीले आफ्नो हात धुनु व्यक्तिगत तथा पारिवारिक र सामुदायिक स्वास्थ्य रक्षाका लागि अनिवार्य सर्त हो । यसै बिषयमा घरपरिवार सर्वेक्षण मार्फत प्राप्त विवरणको अध्ययन गर्दा यस नगर भित्रका ९४ (कुल घरपरिवारको १.८३ %) घरपरिवारले शौचालयको प्रयोग पछी साबुन पानीले हात धुने गरेको पाईएन । यसको अर्थ सावुनपानीले हात धुनु पर्ने महत्वका बिषयमा थप सचेतनाको आवश्यकता समेत देखिएको छ । सामाजिक सचेतनाका कारण वर्तमान अवस्थामा केहि सुधार हुंदै गएको भएता पनि यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत शौचालय नभएको घर परिवारले अनिवार्य शौचालय निर्माण गर्ने तथा सत प्रतिसतले शौचालयको पूर्ण सरसफाई, सावुन पानीको पर्याप्त व्यवस्था र समय समयमा मर्मत सम्भार गर्ने बानिको विकास गराउन थप कृयाशिल हुनु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । घरपरिवारमा शौचालय भए नभएको र यसको व्यवस्थापन सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. १.३८ देखि १.४२ तथा चित्र नं. १.२३ देखि १.२५ सम्मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १.३८: शौचालय भए र नभएका आधारमा वडागत घरपरिवार संख्या

शौचालय भए र नभएका आधारमा वडागत घरपरिवार सङ्ख्या				
वडा नं.	**भएका**	**नभएका**	**नखुलेको**	**जम्मा**
१	२५०	३१	२	२८३
२	४७७	४	०	४८१
३	५७४	४५	२२	६४१
४	४८४	३	१	४८८
५	४११	८	०	४१९
६	३९०	१०	०	४००

७	२३५	०	०	२३५
८	४७४	३१	०	५०५
९	७२२	३२	४८	८०२
१०	५५१	२६	०	५७७
११	३०२	७	०	३०९
जम्मा सङ्ख्या	**४८७०**	**१९७**	**७३**	**५१४०**
%	९४.७५	३.८३	१.४२	१००.०

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/बस्तुगत बिवरण, २०७७

चित्र नं.१.२३: शौचालय भए र नभएका आधारमा वडागत घरपरिवार

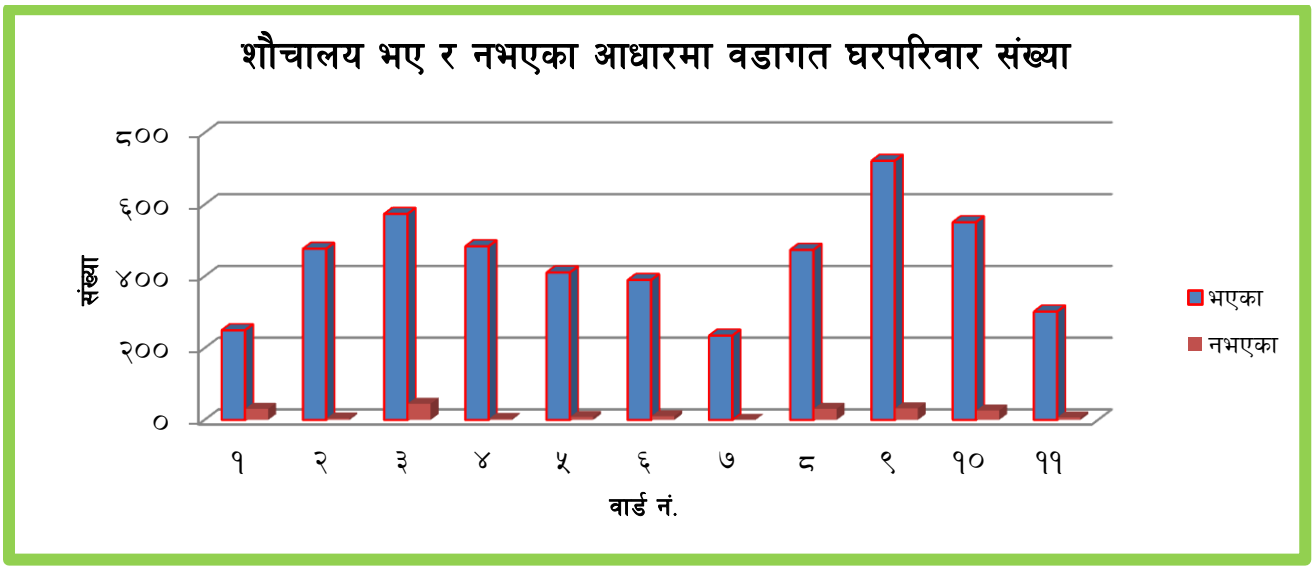

चित्र नं. १.२४: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार

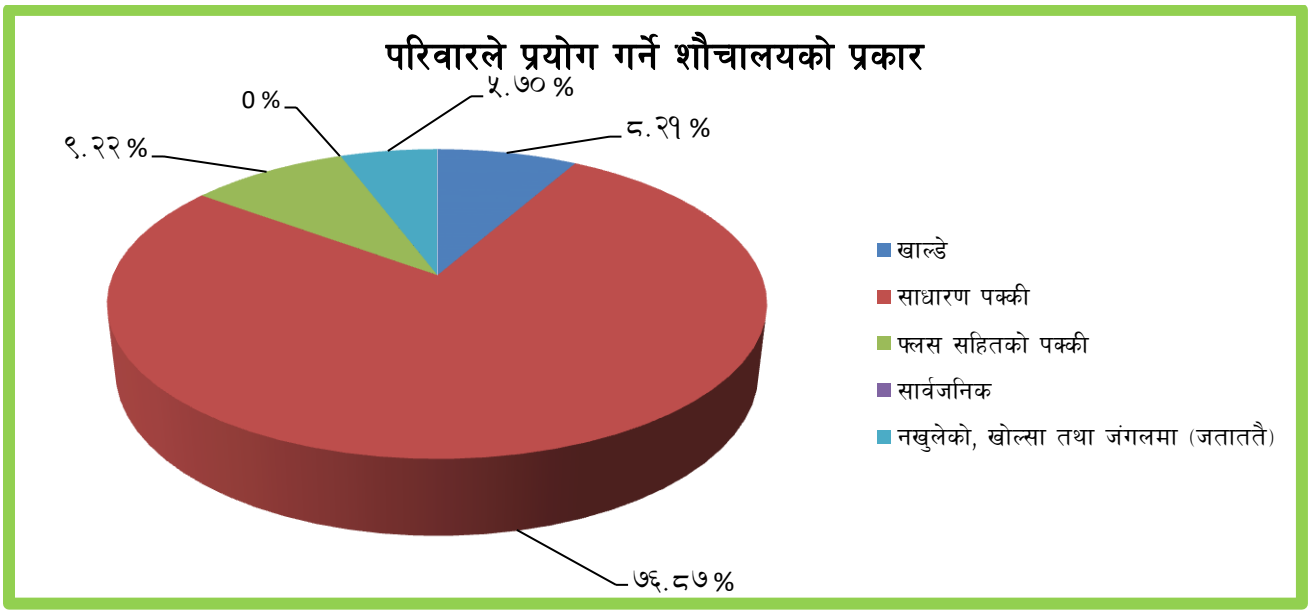

तालिका नं.१.३९: घरपरिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारका आधारमा घरपरिवार विवरण

क.सं.	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार	जम्मा	%
१	खाल्डे	४२२	८.२१
२	साधारण पक्की	३९५१	७६.८७
३	फ्लस सहितको पक्की	४७४	९.२२
४	सार्वजनिक	०	०.००
५	नखुलेको, खोल्सा तथा जंगलमा (जताततै)	२९३	५.७०
जम्मा सङ्ख्या		५१४०	१००.०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं. १.२५: शौचालयको प्रयोग पछि सावुन पानीले हात धुने गरे नगरेको अवस्था

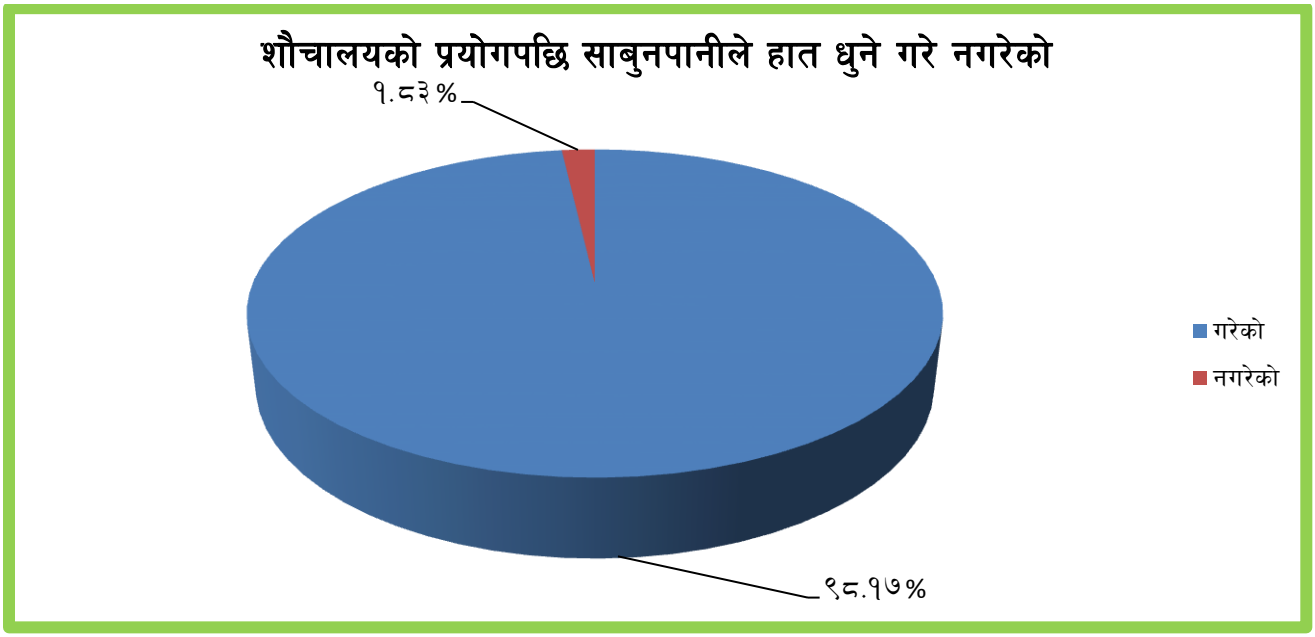

तालिका नं. १.४०: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार र प्रयोगको वडागत विवरण

परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार र प्रयोगको अवस्था													
क.सं.	शौचालयको प्रयोग	वडागत											जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	खाल्डे	१३	२३	३६	१५	९	१०	११	६३	२०३	१३	२६	४२२
२	साधारण पक्की	२३०	४२५	५१९	३६८	२२५	३४७	१५१	४०६	५१४	४९२	२७४	३९५१
३	फ्लस सहितको पक्की	७	२९	१९	१०१	१७७	३३	७३	५	५	२१	४	४७४
४	सार्वजनिक	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	खोल्सा तथा जंगलमा (	३१	०	४५	३	०	१०	०	३१	३२	२६	५	१८३

	जतातै)												
६	नखुलेको	२	४	२२	१	८	०	०	०	४८	२५	०	११०
जम्मा सङ्ख्या		**२८३**	**४८१**	**६४१**	**४८८**	**४१९**	**४००**	**२३५**	**५०५**	**८०२**	**५७७**	**३०९**	**५१४०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं.१.४१: शौचालयको प्रयोग पछि सावुन पानीले हात धुने गरे नगरेको आधारमा घर परिवार विवरण

क.सं.	साबुनपानीले हात धुने	जम्मा	%
१	गरेको	५०४६	९८.१७
२	नगरेको	९४	१.८३
जम्मा सङ्ख्या		५१४०	१००.०

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं.१.४२: शौचालयको प्रयोगपछि साबुनपानीले हात धुने गरे नगरेको आधारमा वडागत घरपरिवार

क.सं.	साबुनपानीले हात धुने	वडागत											जम्मा	%
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११		
१	गरेको	२८२	४७८	६३९	४८७	४१९	३९८	२३५	४७२	७९०	५३८	३०८	५०४६	९८.२
२	नगरेको	१	३	२	१	०	२	०	३३	१२	३९	१	९४	१.८
जम्मा सङ्ख्या		**२८३**	**४८१**	**६४१**	**४८८**	**४१९**	**४००**	**२३५**	**५०५**	**८०२**	**५७७**	**३०९**	**५१४०**	१००

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

१.९.४.२ विद्यालयमा शौचालय, शौचालयको प्रयोग र त्यसको सरसफाईको विवरण

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक संस्थाहरूमा शौचालय रहे नरहेको तथा रहेको भए पर्याप्त रहेको नरहेको भन्ने विषयमा अध्ययन गर्दा तालिका नं. १.३३ मा उल्लेख भए बमोजिम प्रायस सवै विद्यालयमा शौचालय रहेको पाईएको भएता पनि पर्याप्त नरहेको, केहिमा खर तथा बॉसका भाटाले बारेको, केहिमा मात्र पानीको सुविधा उपलब्ध रहेका साथै केहिमा मात्र छात्र र छात्राकालागि अलग अलग रहेको पाईएको छ । केहि विद्यालयले पछिल्लो समयामा आएर निर्माण र मर्मत सम्भारमा सामान्य पहल गर्न थालेको अवस्था रहेको देखिएको भएता पनि खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणाा गरिएको यस अवस्थामा विद्यालयमा रहेका शौचालयको अवस्था यकिन गरी आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत सवै विद्यालयहरूमा बिद्यार्थिको चाप बमोजिम पर्यप्त शौचालयको अभावलाई पुरा गर्न, पर्याप्त पानीको उपलब्धता सहित सरसफाईमा रहेको कमजोरी र लापरवाहिको अन्त्य, छात्रा र छात्रकालागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था, चेन्जिङ कक्षको निर्माण विकास लगायतका पूर्ण सरसफाई सँग सम्बन्धित योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन अनिवार्य देखिएको छ ।

१.९.४.३ सार्वजनिक शौचालय, शौचालयको प्रयोग र त्यसको सरसफाईको विवरण

खुला स्थलमा हुने दिसा पिसावका कारण एक तर्फ दुर्घन्ध फैलन्छ भने अर्को तर्फ रोगको प्रकोपमा बढोत्तरी भई हैजा समेत फैलन सक्ने सम्भावना प्रवल रहन्छ । यती मात्र हैन खुला दिसा मुक्त क्षेत्र विकास र घोषणाकालागि समेत उपयुक्त स्थानमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन एक अनिवार्य सर्त समेत हो । हाम्रा दैनिक आवश्यकताको परिपूर्तिकालागि बजार केन्द्रहरूको प्रयोग अनिवार्य छ र रहन्छ पनि । साप्ताहिक रुपमा लाग्ने हाट बजार देखि लिएर दैनिक व्यापार व्यवसाय सञ्चालन हुने बजार क्षेत्र तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा सार्वजनिक शौचालयको

व्यवस्था हुन अनिवार्य छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरूमा सुविधा सम्पन्न शार्वजनिक शौचालयहरू नरहेको अवस्था छ भने भएका पनि ब्यवस्थित सञ्चालनको पर्खाइमा छन् । वडा नं. ४, ५, ९ र १० मा १-१ वटा गरी जम्मा ४ वटा मात्र सार्वजनिक शौचालय सामान्य अवस्थामा सञ्चालमा रहेको अवस्था छ । तसर्थ यस नगरपालिकाले तयार गर्न लागेको आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा मुख्य बजार केन्द्र सहित उपयुक्त र आवश्यक स्थान लगायत सर्वजनिक आवतजावत हुने कार्यालयहरूमा समेत सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको विषयलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखि यसको कार्यान्वयनमा जोड दिन अनिवार्य देखिएको छ । यस नगर भित्र सञ्चालनमा रहेको सार्वजनिक शौचालयको सङ्ख्यात्मक विवरण तालिका नं.१.४३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.४३: सार्वजनिक शौचालयको विवरण

वार्ड नं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	गर्नु पर्ने कार्य
४ र ७	तोक्मेडाँडा सार्वजनिक शौचालय	तोक्मेडाँडा	हाल सञ्चालनमा रहेको	संरक्षण, सम्बर्द्धन र स्तरोन्नती
५	सार्वजनिक शौचालय	फाल्गुनन्द चौक	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको	स्तरोन्नती गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने
९	सार्वजनिक शौचालय	लामपोखरी खेल मैदान	सञ्चालनमा रहेको	मर्मत सम्भार र स्तरोन्नती
१०	सार्वजनिक शौचालय	काप्लेपाटी	भएको	स्तरोन्नती साथै थप नयाँ निर्माण

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ तथा आवधिक योजना तर्जुमा सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं.१.२६: सार्वजनिक शौचालयको वर्तमान अवस्थिति

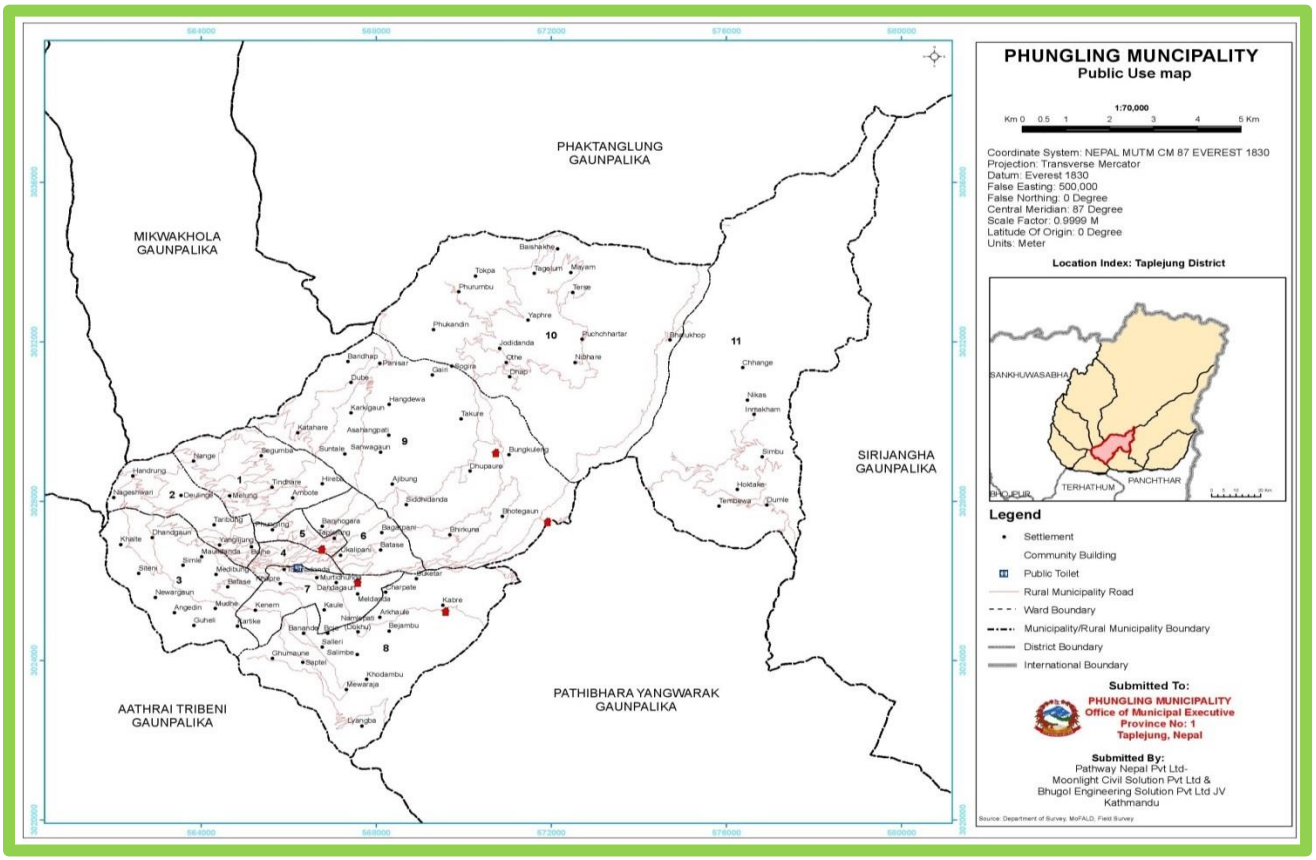

१.९.५ सफा र सुरक्षित खानेपानीको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

पानी प्राणी जगतको जीवन हो । पानी विना जीवन असम्भव छ । पानी अन्य प्राणीकालागि मात्र हैन शुक्ष्म जीवाणुको बॉच्ने र बासस्थानको एक प्रमुख आधार समेत हो । मानिसलाई लाग्ने रोगहरू मध्ये आउं, हैजा, झाडापखाला लगायतका पेट संग सम्बन्धित करिव ८० % रोगहरूको स्रोत पानी र पानीमा हुने जिवाणुनै हो । मानव जातीको बाल्यकाल तथा बृद्धकालमा रोग प्रतिरोधात्मक शक्ति कम हुने भए बाट बालबालिकाका तथा बृद्धबृद्धाकालागि प्रयोग गरिने पानीको शुद्धिकरणमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ । यसको अर्थ अन्य उमेर समुहले समेत शुद्ध र सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्न अनिवार्य छ । पानी पिउनु अघि वा हाम्रो दैनिक खाद्य पदार्थमा पानीको प्रयोग गर्नु अघि शुद्धिकरण एक अनिवार्य सर्त हुन आउंछ । पानीको स्रोत देखि उपयोग वा उपभोगको स्थल र क्षण सम्म यसमा कहि कतै बाट दुषित हुन नदिने तर्फ विशेष ध्यान दिनु पर्दछ भने पानीलाई उमालेर मात्र प्रयोग गरेमा यसको माध्यमबाट मानिसमा सर्ने वा लाग्ने रोगको प्रकोप न्यून हुन जान्छ । यस नगरको नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ बमोजिम २६२३ (कुल घरपरिवारको ५१.०३ %) घरपरिवारको व्यक्तिगत धारा रहेको पाईएको छ भने ७९० (कुल घरपरिवारको १५.३७ %), १०२७ (कुल घरपरिवारको १९.९८%) घरपरिवारले कमस सार्वजनिक र सामुदायिक धाराको प्रयोग गरिरहेको अवस्था छ । यस नगरका कुल घर परिवार मध्ये ३७९ ले छिमेकिको धारामा निर्भर रहेका छन भने २७९ (५.४३%) घरपरिवार नदी, खोला वा मुहनमा निर्भर रहेका तथा ४२ घरपरिवारले कुवाको पानी उपभोग गरिरहेका छन् । मानव सभ्यताले तिब्र गति लिईरहेको यस आधुनिक दुनियॉ तथा परिवेश र अवस्थामा समेत यस नगरपालिकाका ३२१ (६.२३ %) घरपरिवार कुवा, नदी तथा खोला, मुलधारको जरुवा पानीको उपभोग गर्न बाध्य रहेको अवस्था छ ।

चित्र नं.१.२७: खानेपानी धाराहरूको बर्तमान अवस्थिति

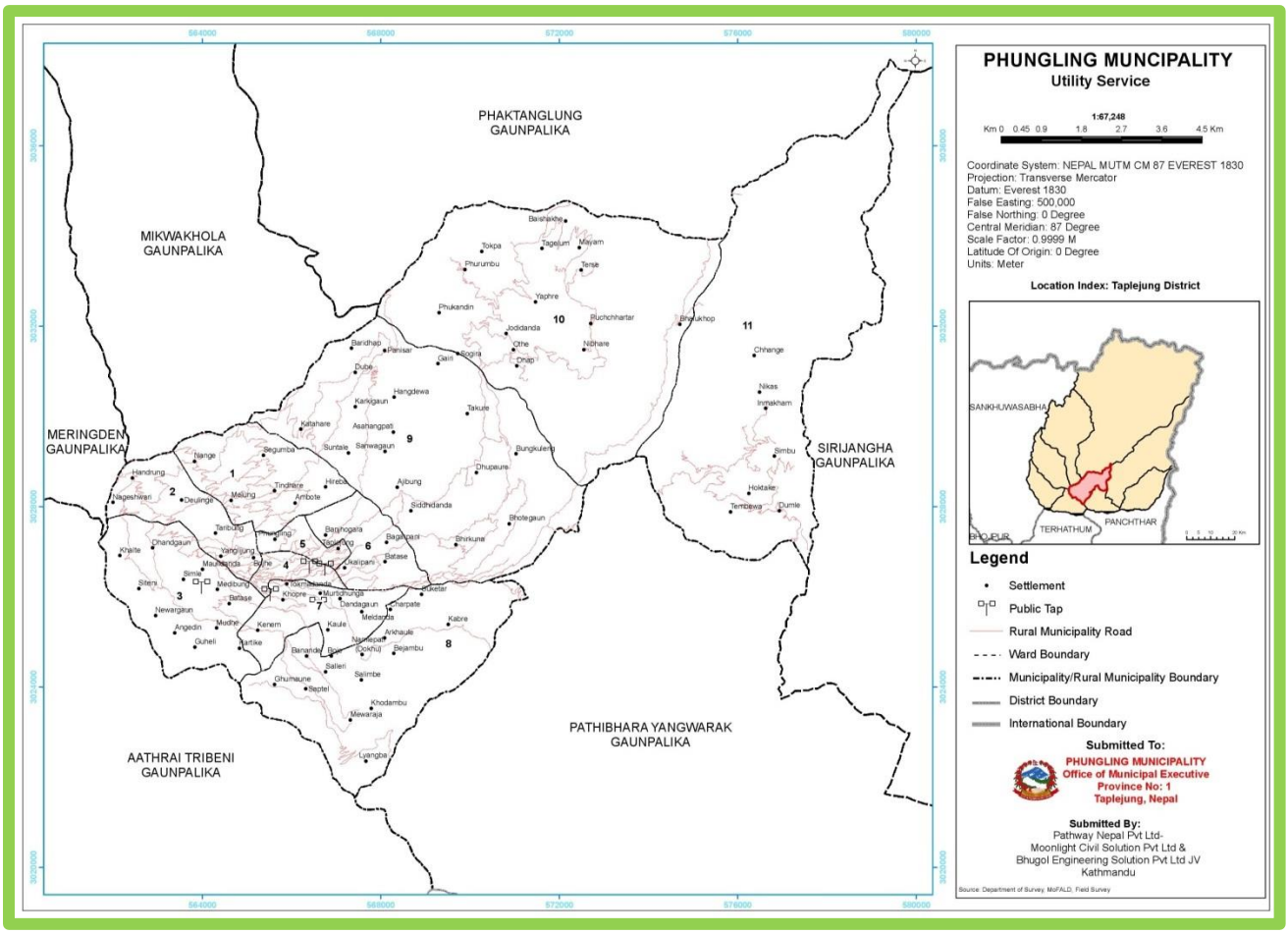

यस नगरपालिका भित्र खानेपानीको श्रोतको वडागत अवस्था अध्ययन गर्दा प्रायस सवै वडामा कुनै न कुनै प्रकृतिका गरी ६४ वटा खानेपानी योजना कुनै सञ्चालनमा तथा कुनै निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको तथा उल्लेखित आयोजनाहरू बाट कुल ५१४० घरपरिवार मध्ये ५१०६ घरपरिवारले सेवा उपयोग गरिरहेको देखिएता पनि निर्माणधिन बाहेक अधिकांस योजनाहरू र अब्यवस्थित रहेको अवस्था देखिन्छ । तसर्थ नगरपालिकाबासीको पूर्ण स्वास्थ्य रक्षाकालागि आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत शुद्ध, स्वस्थ र सुरक्षित पानीको उपलब्धता तर्फ नगरपालिकाको दीर्घकालिन योजना लक्षित हुनु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । नगर क्षेत्र भित्र रहेका खानेपानीका श्रोत तथा प्रयोगको बर्तमान अवस्थाका बारेमा तालिका नं.१.४४ देखि १.४६ र चित्र नं. १.२७ र २८ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.४४: खानेपानी स्रोतको अवस्थाका आधारमा घरपरिवार विवरण

क.सं.	खानेपानी स्रोतको अवस्था	जम्मा	%
१	ब्यक्तिगत धारा	२६२३	५१.०३
२	सार्वजनिक धारा	७९०	१५.३७
३	सामुदायिक धारा	१०२७	१९.९८
४	छिमेकीको धारा	३७९	७.३७
५	कुवा	४२	०.८२
६	नदी तथा खोला वा मुहान	२७९	५.४३
जम्मा सङ्ख्या		५१४०	१००.०

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं. १.२८: खानेपानीको श्रोतको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

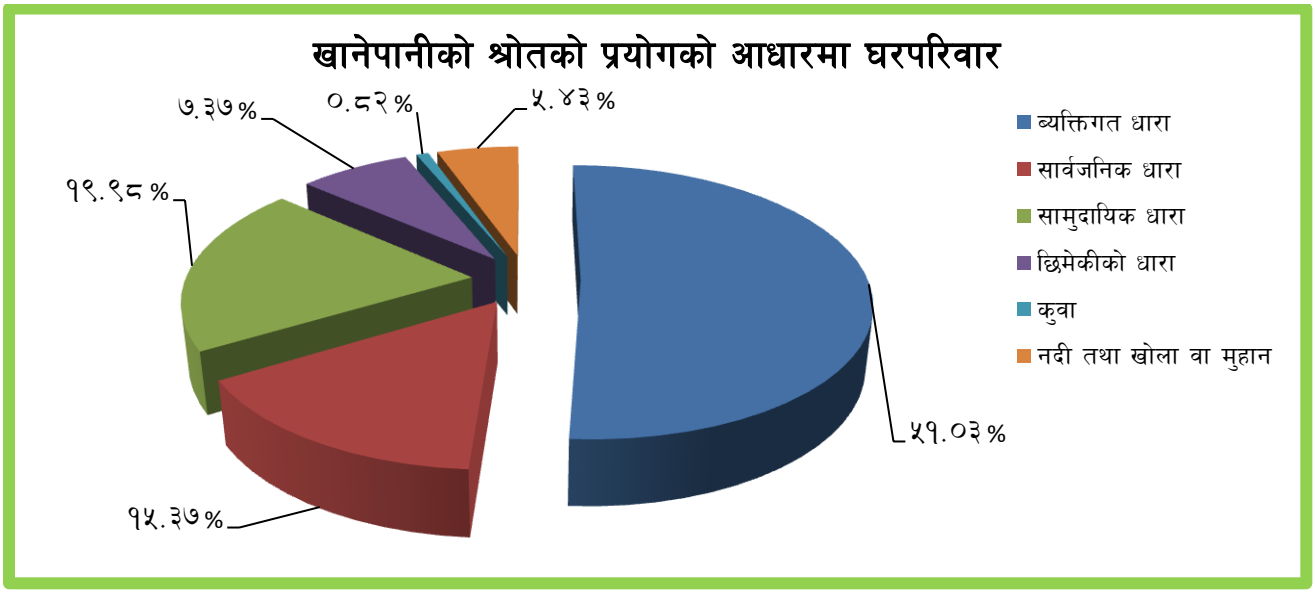

तालिका नं.१.४५: सफा र सुरक्षित खानेपानीको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

क.सं.	खानेपानी स्रोतको अवस्था	वडागत											जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	ब्यक्तिगत	२३२	१७	२६२	४४६	२६७	२८०	१६	३९०	३९२	२९०	३१	२६२३

	धारा												
२	सार्वजनिक धारा	८	८	१०६	२७	१०२	९९	१८	१४	१३५	११	२६२	७९०
३	सामुदायिक धारा	०	४४८	१९६	६	३	१६	१२८	९	६१	१५९	१	१०२७
४	छिमेकीको धारा	२४	४	६५	९	४७	५	०	५२	११३	५५	५	३७९
५	कुवा	१७	४	७	०	०	०	०	१०	०	२	२	४२
६	नदी तथा खोला वा मुहान	२	०	५	०	०	०	७३	३०	१०१	६०	८	२७९
जम्मा सङ्ख्या		**२८३**	**४८१**	**६४१**	**४८८**	**४१९**	**४००**	**२३५**	**५०५**	**८०२**	**५७७**	**३०९**	**५१४०**

श्रोतः फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

तालिका नं.१.४६: नगर क्षेत्र भित्र खानेपानीको श्रोत र प्रयोगको अवस्थाको बिबवरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्थामा उपलब्ध सेवा
	१.१	तिन धारे धारा खानेपानी आयोजना	तिनधारे	३० घरधुरी हालमा
	१.२	रमिते खानेपानी आयोजना	अम्बोरे	३३ घरधुरी हालमा
	१.३	चिसापानी खानेपानी आयोजना	सेलडाँडा	३० घरधुरी हालमा
१	१.४	भुकुबुङ खानेपानी आयोजना	भुकुबुङ	हाल ६ घरधुरी
	२.१	बोझे खानेपानी आयोजना	बोझे	५० घरधुरी
	२.२	कटकुवा खानेपानी आयोजना	तारीबुङ	१०० घरधुरी
	२.३	बरधारा खानेपानी आयोजना	बोझे	६० घरधुरी
	२.४	गुरुङडाँडा खानेपानी आयोजना	देउलिङ्गे	८० घरधुरी
	२.५	रिजाल लाईन खानेपानी आयोजना	रिजाल लाईन	५० घरधुरी
	२.६	लहरेगाउँ खा.पा.आयोजना	लहरेगाउँ	६० घरधुरी
२	२.७	खहरे नागेश्वरी खा.पा.आयोजना	नागेश्वरी	१६ घरधुरी
	३.१	ताप्लेजुङ वृहत खानेपानी आयोजना	फुङलिङ - १,२,३,४,५,६,७,८ वडाहरु	देवी खोला मुहान भई हाल फुङलिङ नगरपालिका ६,७,२,३,४,५ का केही उपभोक्ता लाई मिटर वाला खाने पानि विस्तार अब्यवस्थित, पानी खान स्वच्छ र योग्य नभएको करिव २५०० धारा संञ्चालित पुर्ण सन्तुस्टी नभएको
	३.२	कटुवाल धारा मुहान बाट मेदिवुङ्ग, च्यानेपाखा, ढाँडा गाँउ सिम्ले खानेपानी आयोजना र च्यानेपाखा ढाँडागाँउ	फुङलिङ -३ ढाँडागाउँ	मुहान बाट नाला गाडी वा.सु.मा.वि. मेदिवुङ छेउमा ८० हजार लिटर को ट्याङ्की मात्र वनाएको पाइप लाइन व्यवस्थापन गर्न बॉकी रहेको
	३.३	साउने जुकेपानी मुहान संरक्षण तथा पाईप विस्तार एक घर एकधारा व्यवस्थापन, मेदिवुङ	बराल गाउँ, वैदारगाँउ, स्याल डाँडा	मुहान बाट सामान्य ट्याङ्की वनाई दुःख ले खानेपानी प्रयोग भएको हिउँदमा मुहान सुकी अती अभाव देखिएको
	३.४	ब्यापारे मुहान बाट गल्फने, नेवारडाडाँ कोल्वोटे खानेपानी आयोजना	नेवार डाडाँ	प्रति मिनेट ५ लिटर पानीको श्रोत भएको मुहान संरक्षण र पाइप लाइन विस्तार नभएको
३	३.५	जुकेपानी मुहान भई आँगेदिम, तल्लो टारी सखुवाटार खानेपानी योजना	आँगेदिम	वहानन्दे, दोमान मोटर बाटो निमार्ण कार्यले मुहान पुरै विग्रीएको, छोपेको छ, प्रति सेकेण्ड ३ लिटर पानीको स्रोत भएको तर पाइप लाइनको

				व्यवस्थापन नभएको ।
	३.६	वेतेनी मुहान भई पौडेलगाउ सिम्ले, पालुङ्गा चोक खानेपानी योजना	सिम्ले	पुरानो २०४४ साल मा वृटिस वेल्फर वाट टोल २ मा ९ वटा धारा वनाई प्रयोग भएको, वर्तमान अवस्थामा जिर्ण भएको र पाइप टुका टुका भएको
	३.७	आलेधारा मुहानगरी टारघर, खाल्टे, सिकारीडाडाँ, भगेनी खानेपानी योजना	सिकारीडाडाँ	मुहान संरक्षण भएको छ । पाइप लाइन विस्तार गरी टारघर मा र सिकारी डाडाँ सम्म पुऱ्याएको अवस्था ।
	३.८	सिमरौटा मुहान गरी क्यानिम मुढे खानेपानी योजना	क्यानिम्	प्रति मिनेट ३ लीटर पानीको स्रोत रहेको अस्थाई, रुपमा ४७ घरधुरीले प्रयोग गर्दै गरेको ।
	३.९	झाकीडाडाँ मुहान भई कातिके हर्ला गुहेली खानेपानी		सामान्य रुपमा मुहान संरक्षण भई खानेपानी उपलब्ध रहेको
	३.१०	ढाँडधारा मुहान भई सिटौला गाउँ बतासे खानेपानी		रिजर्भ ट्याङ्कि जिर्ण रहेको, पाईप टुका टुका भएको
	३.११	गुरागाई धारा मुहान भई कौसिघर, बाटोघर, पाँचगाउँ खानेपानी		सामान्य ट्याङ्कि बाट खानेपानी उपलब्ध हुने गरेको
	४.१	ठुलो धारा	जिमि पोखरी कोप्चे	१०० घरधुरी
	४.२	सानो धारा	कोप्चे	१०० घरधुरी
	४.३	कारबारी धारा	हिलिहाङ चोक	५० घरधुरी
	४.४	शिवालय धारा	शिवालय चोक	५० घरधुरी
	४.५	कुवापानी धारा	हिलिहाङ चोक	१० घरधुरी
४	४.६	पधेरे धारा	माछा पोखरी टोल	१५ घरधुरी
	५.१	नाँग धारा खानेपानी आयोजना	बुद्द चोक	५० घरधुरी
	५.२	जानकी मन्दिर खानेपानी आयोजना	बिरेन्द्र चोक	१५० घरधुरी
	५.३	कोकले खानेपानी आयोजना	बिरेन्द्र चोक	२० घरधुरी
	५.४	लालचन खानेपानी आयोजना	उकाली पानी	१० घरधुरी
५	५.५	हल्दार खानेपानी आयोजना	उकाली पानी	१० घरधुरी
	६.१	बतासे ग्रमिण खानेपानी आयोजना	बतासे	१५० घरधुरी
	६.२	डाँडाबारी खानेपानी आयोजना	डाँडाबारी	५६ घरधुरी
	६.३	बिहेबारे खानेपानी आयोजना	बिहेबारे	१०० घरधुरी
	६.४	फुलपाती डाँडा खानेपानी आयोजना	फुलपाती	३० घरधुरी हालमा
	६.५	खरीबटे खानेपानी आयोजना	मेल खरीबोटे	२० घरधुरी हालमा
	६.६	सतल डाँडा खानेपानी आयोजना	सतल डाँडा	७० घरधुरी
६	६.७	बाझोघरा ओखरे खानेपानी आयोजना	बाझोघरा	१५० घरधुरी
	७.१	देबिखोला बृहत खानेपानी आयोजना	देबिखोला	१०० घरधुरी
	७.२	कमाने धारा खानेपानी आयोजना	घोडेचौर	२० घरधुरी
	७.३	बुडयौली खानेपानी आयोजना	बुडयौली	२० घरधुरी
७	७.४	गोपाल घर खानेपानी आयोजना	गोपाल घर	२० घरधुरी
	८.१	ढाडबारी बेजुम्बु खानेपानी आयोजना	ढाडबारी	२५ घरधुरी
	८.२	चारपाटे खानेपानी आयोजना	चारपाटे	६० घरधुरी हालमा
८	८.३	साप्तेल भेदाबारी घुमाउने खानेपानी आयोजना	अधेरी	२० घरधुरी हालमा

	८.४	चिसा पानी मुहान खानेपानी आयोजना	लेङवातल्लो टोल	४० घरधुरी हालमा
	८.५	अधेरी मेवा लेङवा खानेपानी आयोजना	अधेरी	९० घरधुरी
	८.६	किंरात चोक खानेपानी आयोजना	किंरात चोक (ठाउँ नभएको)	५० घरधुरी
	८.७	रमिते खानेपानी आयोजना	रमिते	३२ घरधुरी, ट्याङकी
	८.८	घयाङ्ग खानेपानी आयोजना	घयाङ्ग	३५ घरधुरी
	८.९	कोदार हिटी,सल्लेरी, बहानन्दे खानेपानी योजना	हिटी बहानन्दे	५५ घरधुरी
	९.१	साबिक ४,५,६,७ लाई वृहत खानेपानी आयोजना	एक ठाउँमा मुहान नभएको	अस्थाई
९	९.२	वृहत खानेपानी आयोजना	साविक १, २, ३, ९ र ८	सामान्य
	१०.१	गल्लाते खानेपानी आयोजना	नयाँ वन	२०० घरधुरी
	१०.२	सिस्ने खोला खानेपानी आयोजना	सिस्ने खोला	हुदै गरेको
	१०.३	फुरुम्बु खानेपानी आयोजना	फुरुम्बु खोला	३०० घरधुरी
१०	१०.४	टारघर मित्लुङ पावागाउँ	वागेनी	९० घरधुरी
	११.१	सिस्ने खानेपानी आयोजना	कातिके, वनपाला, सिम्बु सिस्ने	जिर्ण अवस्थामा सञ्चालनमा
	११.२	काढेखोला खानेपानी आयोजना	निकास	१६ घरधुरी
	११.३	धाप्र खोला खानेपानी आयोजना	युमाखाम	३० घरधुरी
	११.४	वडारे गैरी गाँउ खानेपानी आयोजना	गैरीगाँउ	जिर्ण अवस्थामा सञ्चालन
११	११.५	फावाखोला खानेपानी आयोजना	निकास-युमाखाम-सिम्बु-दुम्ले	निर्माणाधिन
जम्मा		६४		५१०६ घरधूरी

श्रोतः आवधिक नगरपालिका बिकस योजन सर्वेक्षण, २०७७

१.१० बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनः

समृद्ध राष्ट्र निर्माणको बलियो जग बाल अकिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनले मात्र सम्भव छ । आजका बालबालिका भोलिका यस देशका उत्तराधिकारी हुन । एक स्वस्थ बालकको जन्म आमाको स्वास्थ्य र तन्दुरुस्ती संग प्रत्यक्ष निर्भर रहने गर्दछ । प्रत्येक बालबालिकाको मानसिक, शारिरीक, सम्बेगात्मक र सामाजिक विकासको पाटो साथै उनिहरूको क्षमता र बौद्धिकता आमाको गर्भमा हुने भ्रुणको विकास देखि १८ बर्षको उमेर सम्ममा झण्डै ८५ % को हाराहारिमा हुने गर्दछ जसकालागि उनिहरूले नियमित रुपमा आमाको गर्भबाटै प्राप्त गर्ने पोषण, संरक्षण, हेरचाहा, पारिवारिक मायां ममता, शिक्षा लागायत सामाजिक वातावरणले निर्धारण गर्दछ । कुनै पनि मानव जन्मनकालागि आमाको गर्भमा बिजारोपण भएको तेश्रो हप्तामा दिमागको स्वरुप र चौथो हप्तामा आँखाको स्वरुप वनदछ । यसको अर्थ मानव जीवनको पहलो अँग दिमाग र दश्रो अँग आँखा हो भन्ने कुरामा दुइमत रहेन । बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको विषय प्रत्यक्ष परोक्ष रुपले गर्भावस्था देखिनै आमाको स्वास्थ्य रक्षा बाट उठान भई १८ बर्षको उमेर सम्म नियमित हुने गर्दछ । त्यसैले यस विषयलाई आमाको स्वास्थ्य रक्षा संग जोडिएर हरिएन भने यो संधै अपुरो हुन्छ । विश्वब्यापि रुपमा बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनका क्षेत्रमा गरिएका हाल सम्मका प्रयासहरू यिनै विषय बस्तुलाई समेटिएर गरिएका छन्, पाईन्छन र हुनु पर्दछ पनि । तसर्थ बालबालिकाका नैसर्गिक अधिकारहरूलाई समस्टिगत रुपमा देहाय बमोजिम संक्षेपिकरण गरेर हेर्न सकिन्छ ।

- स्वस्थ र सुरक्षित जन्मको अधिकार
- पर्याप्त पोषण तथा पोषणयुक्त खानाको अधिकार

- परिवारमा बस्न पाउने अधिकार
- स्वस्थ र सुरक्षित बातावरणीय समाजमा बांच्न र हुर्कन पाउने अधिकार
- नामको अधिकार
- राष्ट्रियताको अधिकार
- सुलभ स्वास्थ्यलाभ तथा स्वास्थ्य उपचार र स्वस्थ शारिरीक विकासको अधिकार
- शिक्षा, खेल तथा मनोरञ्जनको अधिकार
- सामाजिक हिंसा, दुर्ब्यवहार तथा श्रम शोषण बाट संरक्षणको अधिकार
- पारिवारिक, सामाजिक तथा सस्थागत कृयाकलापहरूमा सहभागिताको अधिकार
- स्वतन्त्रता, स्वातन्त्र अभिब्यक्ति तथा सकृय जीवनको अधिकार
- सामाजिक सम्मान र हैसियतको अधिकार

उपरोक्त अधिकारहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धनकालागि फुङ्लिङ नगरपालिका स्तरमा भएका प्रयासहरू यस प्रकार रहेको पाईएका छन् ।

१.१०.१ बाल पोषण र खोपको अवस्था

पोषण युक्त खाना लगायत मानव शरिरकालागि नभै नहुने तथा मानव जीवनको शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक विकासकालागि अति आवश्यक महत्वपूर्ण पौष्टिक तत्वहरूको भण्डार हो । यहि भण्डार बाट मानव जीवनकालागि आवश्यक पोषक तत्वहरू प्राप्त हुने गर्दछन । यदी प्रत्यक्ष रुपले हामिले उपभोग गर्ने खाद्य पदार्थ बाट आवश्यक पोषक तत्वहरूको पूर्ती हुन सकेन भने बाह्य श्रोत बाट समेत उपभेग गर्न अनिवार्य छ । यसर्थ फुङ्लिङ नगरपालिकाका महिला तथा बालबालिकाले उपभोग गरिरहेको पोषिलो खानेकुराको बारेमा कहि कतै स्पष्ट विवरण प्राप्त हुन सकेको पाईदैन भने आवश्यक पोषक तत्वको उपलब्धता र यसको प्रभावका बारेमा के कस्तो अवस्था रहेको छ साथै गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला तथा बालबालिकाका लागि पोषणको उपलब्धता गराउने गरेको अवास्थाका बारेमा समेत स्पष्ट विवरण उल्लेख हुन सकेको छैन । तथापि पोषण र खोपका बारेमा यस नगरपालिकाका स्थानीयबासीहरूले चासो राख्ने गरेको अवस्था देखिन्छ । यस प्रकारको चासो र सेवा प्रवाहको सुरुवात र प्रयास आफैमा सकारात्मक रहेको देखिएको छ भने यसको दिगो व्यवस्थापनकालागि आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले बाल प्रोफाइल् तथा बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक योजना तर्जुमा समेतमा सम्बोधन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएकोछ ।

१.१०.२ पञ्जिकरण तथा जन्मदर्ताको अवस्था

सेवा प्रवाहका हिसावले पञ्जिकरण एक अनिवार्य सर्त हो । पञ्जिकरणको विवरणले नगरपालिकाबासीका विविध प्रकारका व्यक्तिगत घट्नाका विषयको वस्तुस्थिति प्रकाशमा ल्याउने गर्दछ साथै सामाजिक न्याय र समानताको चित्रण समेत गर्ने गर्दछ । बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि बालबालिकाको जन्म दर्ता एक अनिवार्य सर्त समेत हो । फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र रहेका बालबालिकाहरूको जन्मदर्तको अवस्थाको अध्ययन गर्दा जन्म दर्ताको कार्य नियमित भई रहेको र यो प्रकृया प्रत्येक बर्ष उस्तै उस्तै रहेको अवस्था देखिन्छ । बालबालिका जन्मेको ३५ दिन भित्र अनिवार्य जन्म दर्ता गराउनु पर्दछ । जन्म दर्ता भएका र नभएकाको तुलनात्मक स्थितिको अध्ययनकालागि बालबालिकाको यथार्थ विवरण उल्लेख हुनु पर्नेमा विगतमा त्यसो नभएको कारण आगामि दिनमा यसको थप अध्ययन गरी जन्मदार्ता गराउने कार्यलाई पूर्णता दिनकालागि यस एकीकृत आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत विशेष योजना र कार्यक्रम निर्धारण गरी अभियाननै सञ्चालन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

१.१०.३ पञ्जिकरण तथा घट्ना दर्ताः

स्थानीय सरकारको हैसियतमा फुङ्लिङ नगरपालिकाले नियमित रुपमा जन्मदर्ता, विवाह दर्ता, मृत्यू दर्ता सम्वनध विच्छेद, बसाईसराइ लगायतका अति आवश्यकीय पञ्जिकरण सम्बन्धिका कार्यहरू गर्दै आएको पाईन्छ । यस नगरपालिका भित्र यस अवधिमा घट्ना दर्ताको आधारमा ४६० जनाको जन्म भएको, विगत १ बार्ष भित्र ५२ जना पुरुष र ५८ जना महिला गरी कुल ११० जनाको मृत्यु भएकोमा ९३ जनाको मात्र मृत्यू दर्ता भएको, ६६ जनाको विवाह दर्ता साथै ८ जोडिको

सम्बन्ध बिच्छेद भएको अवस्था देखिएको छ । आगामि दिनमा व्यक्तिगत घट्ना दर्ता गर्ने गराउने कार्यलाई आवधिक योजना मार्फत अभियानगत योजना तर्जुमा गरी तोकिएको समय सिमा भित्र अनिवार्य घट्ना दर्ता गराउनै पर्ने कार्यलाई अघि बढाउन अनिवार्य देखिएको छ । उल्लेखित बिबरणहरू तालिका नं १.४७ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.४७: व्यक्तिगत घट्ना दर्ता सम्बन्धी वडागत विवरण

व्यक्तिगत घट्ना दर्ता सम्बन्धी विवरण (२०७७ असार मसान्त सम्मको)							
	विवरण						
					बसाई सराईमा सम्लग्न घरपरिवार		
वडा नं.	जन्म	मृत्यू	विवाह	सम्बन्ध बिच्छेद (जोडी)	आएको	गएको	जम्मा
१	४०	७	५	०	२	९	६३
२	४१	९	८	२	८	१०	७८
३	४५	८	३	०	५	८	६९
४	३५	५	३	०	६	९	५८
५	३५	६	२	५	७	८	६३
६	४२	७	६	०	३	५	६३
७	४०	५	५	०	२	७	५९
८	५०	१०	९	१	२	९	८१
९	५०	१३	८	०	५	११	८७
१०	४१	११	९	०	५	१२	७८
११	४१	१२	८	०	२	१५	७८
जम्मा	४६०	९३	६६	८	४७	१०३	७७७

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७

१.१०.४ बालविवाह को अवस्था:

विवाह मानव जीवन र सभ्यताको एक अनिवार्य सर्तहो तर यसको पनि सिमा हुन्छ । नेपालको कानूनले २० बर्षको उमेर भन्दा अगावै हुने विवाहलाई बालविवाहको रुपमा लिई गैरकानूनी मानेकोछ भने बिज्ञानको आधारमा १८ बर्ष भन्दा अगाडी हुने विवाह शारिरीक तथा मानसिक हिसावले समेत जोखिमयुक्त मानिएकोछ । सामाजिक कुसंस्कारका रुपमा विद्यमान अवस्थामा रहेको बालबालिकामा हुने हिंसा तथा आफ्नो निहित स्वार्थका कारण सामाजिक अन्धविश्वासलाई साथ दिन अभिभावकहरूले आफ्ना छोराछोरीको कलिलो उमेरमानै गरिदिने विवाह कानूनी रुपमा गम्भिर प्रकृतिको सामाजिक अपराधको रुपमा मानिन्छ तसर्थ बालविवाह एक सामाजिक अपराध हो । धार्मीक तथा सास्कृतिक अन्धविश्वासका कारण तथा आर्थिक दुरावस्थाका कारण बिगत लामो समय देखि आजसम्म पनि समाजमा बालविवाहका घट्ना हुने गरेको पाईन्छ । समग्रमा यस नगरपालिकामा विवाहित र अविवाहित लगायत बाल बिवाहको विषयमा पूर्णरुपले आगामि दिनमा गरिने घरपरिवार सर्वेक्षण बाट प्राप्त हुने विवरणका आधारमा यकिन अवस्थाको विश्लेषण हनेछ । यस नगरपालिकाको समग्र वैवाहिक अवस्थाको अध्ययन गर्दा कुल जनसङ्ख्या मध्ये १३८२६ (५३.२६ %) जना बिवाहित रहेको तथा बालबालिकाको सङ्ख्या समेत एक मुष्ठ जोड्दा ११४५१ (४४.११ %) अविवाहित रहेको पाईएको छ भने ६८१ (२.६२ %) जना एकल रहेको अवस्था देखिन्छ । हाम्रो समाजमा धर्म र परोपाकार तथा जिम्मेवारी मुक्त हुने हिसावमा १८ वर्ष उमेर नपुग्दै बालबालिकाको विवाह हुने गरेको अवस्था छ । यस बिषयमा फुङ्लिङ नगरपालिकाको अवस्था अध्ययन गर्दा विगत ५ वर्ष भित्र ८२ घरपरिवारका ३९ जना बालक र ४३ जना बालिका गरी ८२ जना बालबालिकाको १८ बर्ष भन्दा कम उमेरमानै विवाह भएको पाईएको छ । बाल विवाह सम्बन्धी वडागत विवरणको अध्ययन गर्दा क्रमस वडा नं. २, ५, ६ र ११ बाल विवाह मुक्त वडाको रुपमा देखिएको छन् । बाल बिवाह जस्तो सामाजिक अपराध बाट बालबालिकालाई जोगाउन र

उनिहरूको जीवन रक्षा तथा उज्जल भविश्य निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउन अनिवार्य भएकोले यस नगरपालिकाले वर्तमान संबिधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन सहित प्रचलित ऐन कानून बमोमिज आवधिक योजना मार्फत विशेष नीति तथा योजना समेत तयार गरी सामाजिक रुपमानै बाल विवाहको अन्त्य गर्ने तर्फ विशेष भुमिका निर्वाह गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ। बैवाहिक अवस्थाका बारेमा तालिका नं. १.४८, १.४९ तथा चित्र नं. १.१८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं.१.४८: वैवाहिक स्थितिका आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

बैवाहिक स्थितिका आधारमा जनसङ्ख्या बिबरण				
वडा नं	**विवाहित**	**अविवाहित**	**एकल**	**जम्मा जनसङ्ख्या**
१	७६०	७०१	४६	१५०७
२	१२३५	९८७	८९	२३११
३	१७५६	१४०६	११२	३२७४
४	१२९७	१०९४	८	२३९९
५	११०९	८५८	३२	१९९९
६	१०४१	८६०	३५	१९३६
७	६९०	४६६	५६	१२१२
८	१३४५	११८७	१४०	२६७२
९	२१८४	१९२५	८१	४१९०
१०	१३६६	१२६०	७५	२७०१
११	१०४३	७०७	७	१७५७
जम्मा	**१३८२६**	**११४५१**	**६८१**	**२५९५८**
%	**५३.२६**	**४४.११**	**२.६२**	**१००.०**

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं. १.२९: समग्र वैवाहिक अवस्थाका आधारमा वडागत जनसङ्ख्या

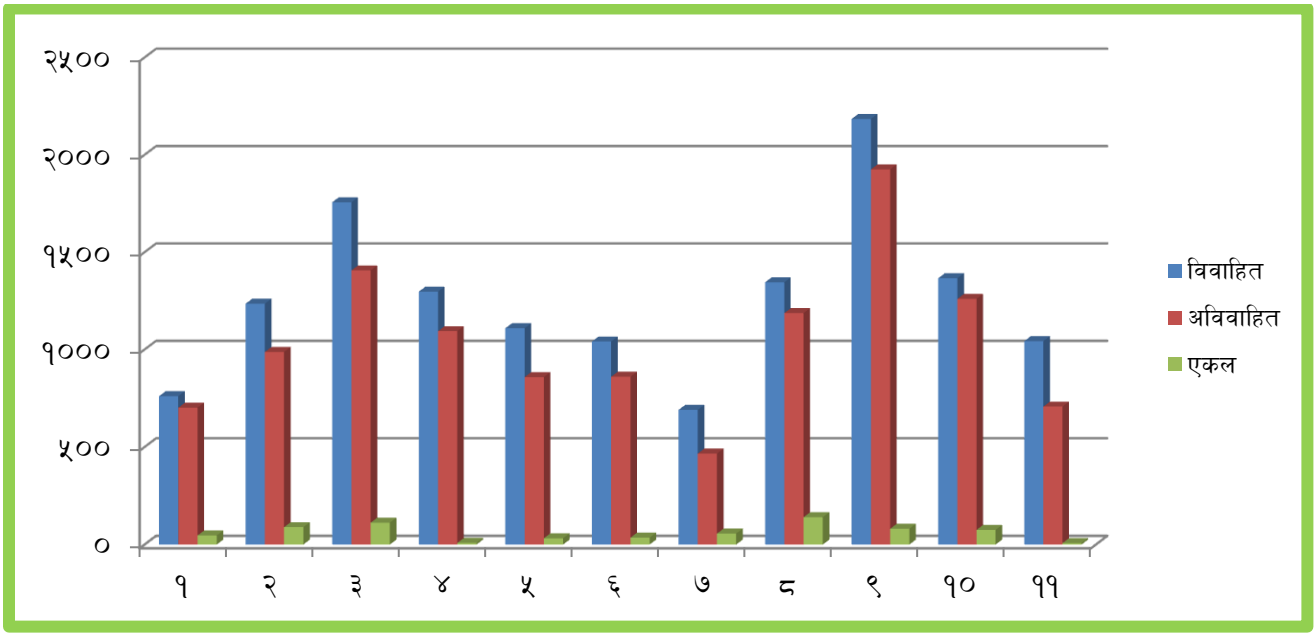

तालिका नं.१.४९: बाल विवाह सम्बन्धी विवरण:

बिगत ५ बर्ष भित्र १८ बर्ष मुनिका बालबालिकाको बिवाह भएको आधारमा घरपरिवार तथा बालबालिकाको सङ्ख्यात्मक बिबरण					
वडा नं	परिवार सङ्ख्या		विवाहित सङ्ख्या		जम्मा परिवार सङ्ख्या
	छ	छैन	छोरा	छोरी	
१	२	२८१	१	१	२८३
२	०	४८१	०	०	४८१
३	१	६४०	१	०	६४१
४	९	४७९	८	१	४८८
५	०	४१९	०	०	४१९
६	०	४००	०	०	४००
७	२	२३३	१	१	२३५
८	२१	४८४	१०	११	५०५
९	२६	७७६	१०	१६	८०२
१०	२१	५५६	८	१३	५७७
११	०	३०९	०	०	३०९
जम्मा	**८२**	**५०५८**	**३९**	**४३**	**५१४०**

श्रोत: फुङ्लिङ नगरपालिका घरपरिवार सर्वेक्षण, २०७७

१.१०.५ बाल श्रमको अवस्था:

बाल श्रम शोषण एक अर्को सामाजिक अपराध हो । शारिरीक, मानसिक तथा सम्बेगात्मक रुपले विकासको क्रममा रहेका बालबालिकाको बाँच्न पाउने अधिकार, संरक्षणको अधिकार, विकासको अधिकार र सहभातिको अधिकारको सुनिस्चितता गर्नु पर्ने बेलामा उनीहरूलाई श्रममा लगाउनु गैरकानूनीमात्र हैन गैर सामाजिक समेत हो । समाजमा ब्यप्त गरीवी, सामाजिक अन्धविश्वास र जातीय तथा बर्गिय विभेदका कारण विध्यालय उमेरका कयौं बालबालिकाहरू शिक्षाको उज्यालो घाम बाट बन्चित भई अर्काको घर वा अन्य कुनै श्रम स्थलमा श्रम गर्न बाध्य छन । बालश्रम न्यूनिकरण तथा क्रमिक अन्त्यकालागि विगत लामो समय देखि विभिन्न सरकार तथा विभिन्न संघ सस्थाहरू कृयाशिल भएकै कारण बालश्रम शोषणको कार्य केहि हदमा घटेको र घट्दो क्रममा रहेको भएता पनि यसको पूर्ण रुपले अन्त्य हुन सकेको छैन । आवधिक योजना तर्जुमाको वडागत छलफलका समयमा फुङ्लिङ नगरपालिकामा अहिले पनि यदाकदा बालबालिकाकालाई घरपरिवार तथा उद्योग, होटल लगायतका क्षेत्रमा बालबालिकाहरूलाई बाल श्रममा लागउने गरेको बताईन्छ । यीनिहरूले गर्ने गरेको कामको विवरण र उमेर र लैङ्गिक अवस्था खुल्न नसकेको भएता पनि फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बालबालिकाहरू घरेलु काम तथा अन्य विभिन्न श्रमयुक्त काममा संलग्न रहेको अनुमान छ । तसर्थ यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत बाल प्रोफाइल् समेत तयार पारी अभियानगत सञ्चालन बाट निकृष्ट प्रकार लगायत सवै प्रकारको बालश्रमको अन्त्य तर्फ विशेष योगदान गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

१.१०.६ बालक्लव तथा बाल सञ्जालको अवस्था:

आजका बालबालिका भोलिका यस मुलुकका तथा यस समाजका उत्तराधिकारी हुन । शिक्षा, कला, सस्कृति र सभ्यताको करिव ९० % पाठ आमाको गर्भ बाट सुरु भई १८ बर्षको उमेर सम्ममा बालबालिकाले ग्रहण गरिसक्नु पर्दछ । यसकालागि बाल अधिकार संरक्षण र संबर्द्धनका साथमा बालक्लव मार्फत बाल सहभागिता एक अनिवार्य सर्त हो । बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन अन्तरगत बाल सहभागिता एक महत्वपूर्ण पक्षको रुपमा स्थापित रहेको छ । बालबालिकाका विषयमा हुने सवै प्रकारका गतिविधिहरूमा उनीहरूले चासो राख्ने तथा सार्थक सहभागिता जनाउन पाउनु उनीहरूको नैसर्गिक अधिकार भित्र पर्दछ । बाल सहभागित संग सम्बन्धित तमाम नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूको ब्यवस्थित सञ्चालन

व्यवस्थापन गर्न बालक्वलको गठन तथा परिचालन एक महत्वपूर्ण पक्ष हो । वर्तमान अवस्थामा बालक्लवको गठन र परिचालन विध्यालय र समुदाय गरी २ वटा क्षेत्र र तहबाट गरिन्छ । वर्तमान अवस्थामा सामुदायिक बालक्लव र विद्यालय स्तरीय बालक्लवको यथार्थ विवरण प्राप्त हुन नसकेता पनि यस विषयमा यथार्थ विवरण सङ्कलन गरी बालमैत्री स्थानीय शासनको माध्यम बाट यस नगरपालिकाले बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनमा बालसहभागिताको सुनिस्चितताकालागि योजना बद्ध रुपमा अघि बढ्न अनिवार्य देखिएको छ ।

१.११ भौतिक पूर्वाधार र त्यसको अवस्थाः

१.११.१ फुङ्लिङ नगरपालिकाको कार्यापालिका तथा वडाकार्यालय भवन

स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित स्थानीय तहहरूबाट जनतालाई नियमित र प्रभावकारी सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यहरू सञ्चालन गर्न श्रोत र साधनयुक्त सुविधा सम्पन्न कार्यालय भवन एक अनिवार्य र अपरिहार्य सर्तहो । स्थानीयबासिलाई स्थानीय सरकारको काम कर्तब्य निर्वाह गर्न कृयाशिल रहेको फुङ्लिङ नगरपालिका संग आफ्नै स्वामित्वको कार्यालय भवन रहेको भएता पनि वर्तमान सेवा प्रवाहको हिसावे यो अत्यन्तै सानो र साँघुरो समेत रहेका कारण केहि अँस भाडामा लिएर समेत सञ्चालन गरिरहेको अवस्था देखिन्छ ।

चित्र नं.१.३०: सरकारी निकाय तथा नगरपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूको बर्तमान अवस्थिति

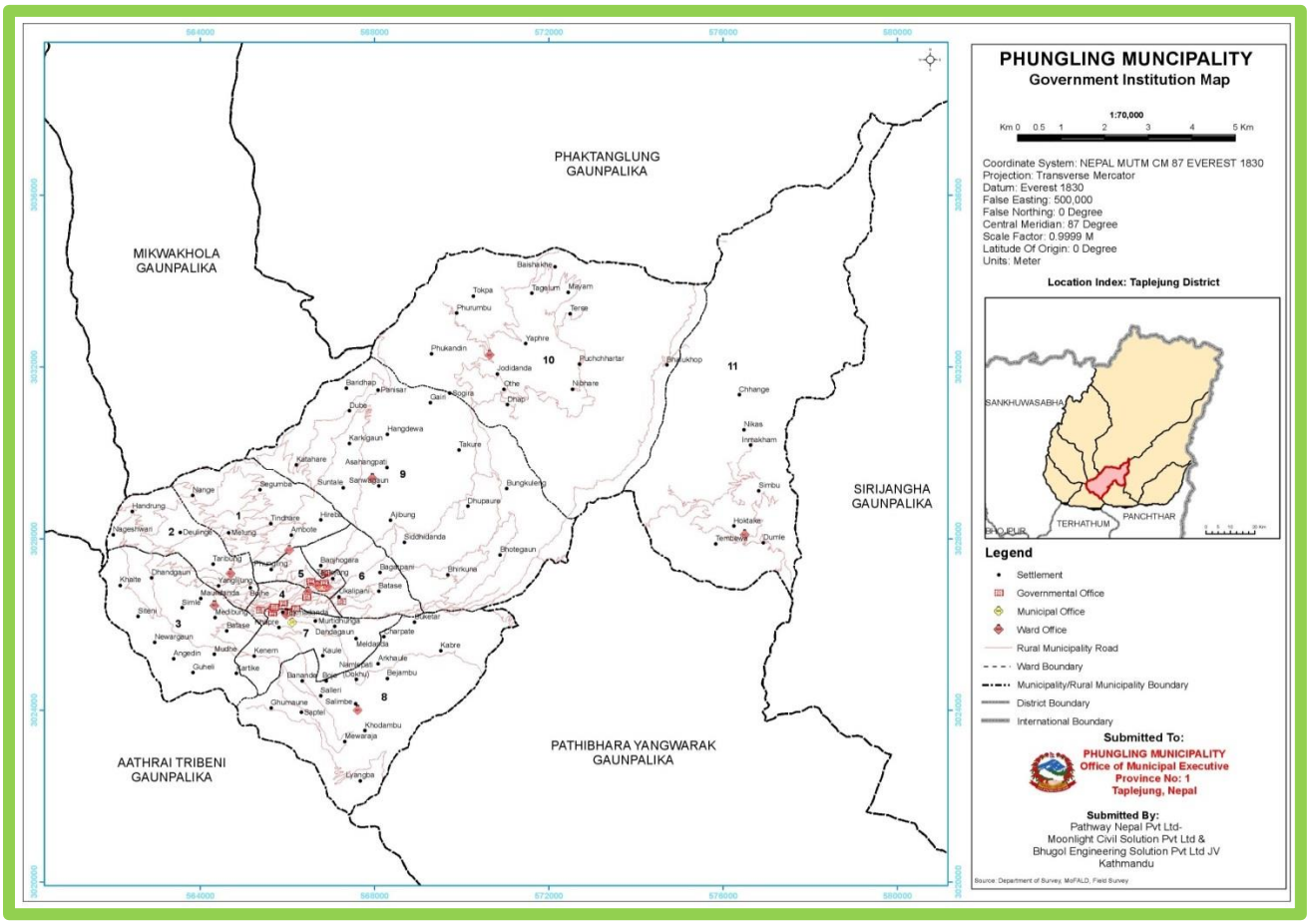

जम्मा ११ वटा वडा मध्ये वडा नं. ५ को कार्यालय भवनको हकमा भने वर्तमान निर्माणधिन अवस्थामा रहेको नगर कार्यपालिकाको भवन निर्माण सम्पन्न भए पछी वर्तमानमा नगर कार्यपालिका भवन सञ्चालनमा रहेको आफ्नै भवनमा सञ्चालन हुने छ भने वडा नं १ को निर्माणधिन अवस्थामा रहेको तथा वडा नं. ८, ९ र १० को आफ्नै कार्यालय भवन रहेको भएतापनि जिर्ण तथा कच्ची रहेका कारण पुन निर्माण तथा स्तरोन्नतीको आवश्यकता रहेको तथा वडा नं. २,

३, ४, ६ र ११ को वडा कार्यालय भवनको हकमा आवश्यक मात्रामा जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी नयाँ निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । यस नगरपालिकाका संग रहेका अन्य श्रोत र साधनको मात्रा र अवस्था खुल्न सकेको छैन । भाडामा लिएर सञ्चालनमा रहेको नगरपालिकाको कार्यालय भवन आवश्यकता भन्दा सानो भएका कारण यस नगरपालिकाले प्रवाह गर्नु पर्ने सेवामा धेरै कठिनाई उत्पन्न भइरहेको देखिएको कारण स्थनीय सरकारको हैसियतमा यसले प्रवाह गर्नु सेवा सुविधालाई प्रभावकारी र सुविधा सम्पन्न बनाउन सवै वडाकार्यालयका भवन हरूमा पूर्ण रुपले कार्यालय कक्षहरू, खानेपानी, शौचालय, कम्पाउड घेराबारा, पार्किङ स्थल, प्रतिक्षालय, सुरक्षा पोष्ट सहितका पूर्वाधारहरू सहित भवन निर्माणको कार्यलाई तत्काल कार्यान्वनयमा ल्याउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ । बर्तमानमा नगरपालिकाको नगर कार्यपालिका भवन र वडाकार्यालयहरूको भवनको बिबरण तालिका नं. १.५० मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५० : नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालय भवनहरूको बिबरण

वार्ड नं.	नाम	वर्तमान अवस्था
७	नगर कार्यपालिका भवन	निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको
१	वडा कार्यालय भवन	निर्माणधिन अवस्थामा
५	वडा कार्यालय भवन	वर्तमान नगर कार्यपालिका भवन
८	वडा कार्यफ्य भवन	रहेको तर स्तरोन्नतीको आवश्यकता रहेको
९	वडा कार्यालय भवन	कच्ची भवन रहेको
१०	वडा कार्यालय भवन	रहेको तर स्तरोन्नतीको आवश्यकता रहेको
२, ३, ४, ६ र ११	वडा कार्यालय भवन	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी नयाँ निर्माण गर्नु पर्ने

श्रोत: आवधिक योजना सर्वेक्षण,२०७७

१.११.२ बसपार्क तथा बस स्टेसनहरू:

फुङ्लिङ नगरपालिका जिल्लाको सदरमुकाम तथा एक मात्र नगरपालिका समेत रहेका कारण व्यवस्थित र सुविधा सम्पन्न सवारी तथा ढुवानीका साधन पार्किङ गर्ने स्थलहरू निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य छ । दिन प्रतिदिन बढ्दै गरेको शहरीकरण र घना बजार विकासका कारण भविश्यमा ट्राफिक व्यवस्थापनमा कठिनाई उत्पन्न नहुने तर्फ बेलैमा उपयुक्त योजनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन अनिवार्य छ । वर्तमान अवस्थामा यस नगरपालिकाको वडा नं. ४ मा सामान्य रुपको बसपार्कको निर्माण हुँदै गरेका अवस्था छ । अवको २० बर्ष पछि यस बसपार्कले धान्न सक्ने अवस्था देखिदैन मात्र हैन यस नगरपालिकाको वर्तमान अवस्थालाई अध्ययन गर्दा निर्माणधिन बस पार्कले भविश्यमा टर्मिनलको भवनको मात्र भुभिका निर्वाहा गर्न सक्ने अवस्था रहेको देखिन्छ । यती मात्र हैन दिन प्रतिदिन बिस्तार हुँदै गरेका सडक सञ्जाल तथा सवारी तथा ढुवानीका साधनको बढ्दो प्रयोग साथै कृषि उपकरणको माग समेतलाई केन्द्रविनदुमा राखेर वडागत हिसावले वर्तमान अवस्थामानै नगरपालिका क्षेत्र भित्र ढुवानीका साधन सहितका अन्य साधनको समेत पार्किङ स्थाल क्रमिक रुपले निर्माण व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य छ । यो नगरपालिकाका धेरै जसो वडाहरू ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका कारण भिवश्यमा हुने यातायातका साधनको बढोत्तरीलाई समेत ध्यानामा राखि वर्तमान अवस्थामानै स्थानीय वडागत पार्किङ स्थलहरूको व्यवस्थापनमा ध्यान दिन अपरिहार्य छ । वर्तमान अवस्थामा नगरका भिभिन्न स्थानमा दैनिक र नियमित रुपमा सञ्चालन हुने केहि सवारीका साधनहरूलाई यात्रु चडाउन र ओराल्न तथा केहि समय खडा गरी राख्नकालागि प्रयोगमा आएका स्थलहरूलाईनै बस पार्कको रुपमा परिभाषित गरिने गरेको समेत पाईएको छ । सडकका किनाराहरूमा अब्यवस्थित रुपले जतातते पार्किङ गरिंदा दुर्घटना समेत हुने गरेको स्थानीय बासीको भनाई रहेको पाईन्छ । तसर्थ उल्लेखित जानकारीका आधारमा भविश्यमा यातायातको साधनकालागि ब्यवस्थित पार्किङ स्थलको आवश्यकता पर्ने भएका कारण समयमानै यस नगरपालिकाले सवारीका साधन (बस, टेक्सी, कार, जिप, भ्यान लगायत) पार्किङकालागि उपयुक्त जमिनको व्यवस्थापन गरी पार्किङ स्थलको निर्माणको योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने साथै ट्राफिक व्यवस्थापनलाई समेत सहज र

व्यवस्थित बनाउन समयमानै मुख्य बजार लगायत ग्रामिण क्षेत्रका उपुक्त स्थानमा यातायातका साधनको पार्किङ स्थाल तथा स्टेसन तोकि सोहि बमोजिमको व्यवस्थापकीय कार्य आरम्भ गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ । नगर क्षेत्र भित्र रहेका यातायातका साधनको पार्किङ स्थाल सम्बन्धी विवरण तालिका नं.१.५१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५१: वर्तमान यातायात र ढुवानीका साधनकालागि पार्किङ स्थलको अवस्थाको विवरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
३	३.१	बसपार्क	साउने पानी हेलिप्याड	हेलिप्याड जिल्ला प्रशासन छेउ मुनी साउने पानी निरौला वन्धुहरूको दर्ता जग्गा धनी प्रमाण भित्रको ठुला टार वारी ३, ४ परीवारको १०० रोपनी जग्गा भएको
४	४.१	फुङलिङ वसपार्क		नगर स्तरीय बस पार्क हाल निमार्णाधिन
६	६.१	बस पार्क तथा स्टेसन	सुकेटार	जग्गा भएको
जम्मा		**३**		

श्रोत: आवधिक योजना सर्वेक्षण,२०७७

१.११.३ सडक, ढल, नाला तथा पुल पुलेसाहरू

यस नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धिको प्रमुख आधार कृषि तथा पर्यटनको विकास भएकाले सडक सञ्जाल नपुगेका टोल तथा बस्तिमा यातायात पूर्वाधारको रुपमा सडक विस्तार गर्ने साथै ग्रामिण स्तरमा रहेका कृषि सडकहरूको स्तरउन्नती गर्दै सवै खाले मौषममा यातायात तथा ढुवानीका साधन सञ्चालन हुन सक्ने बनाउने र वर्तमान माटोका सतह भएका कच्ची सडकलाई न्यूनतम रुपमा ग्रभेल गर्ने साथै ग्राभेल गरिएका सडकलाई क्रमस प्राथमिकताका आधारमा कालो पत्रे गर्ने गरी यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले सम्बोधन गर्न अनिवार्य देखिएकोछ । फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र विद्यमान सडकको सङ्ख्या र स्तर तथा अवस्थाको बारेमा यसै नगरपालिकाको सडक गुरु योजना तयार भएको अवस्था देखिदैन ।

चित्र नं.१.३१: सडक सञ्जालको बर्तमान अवस्थिति

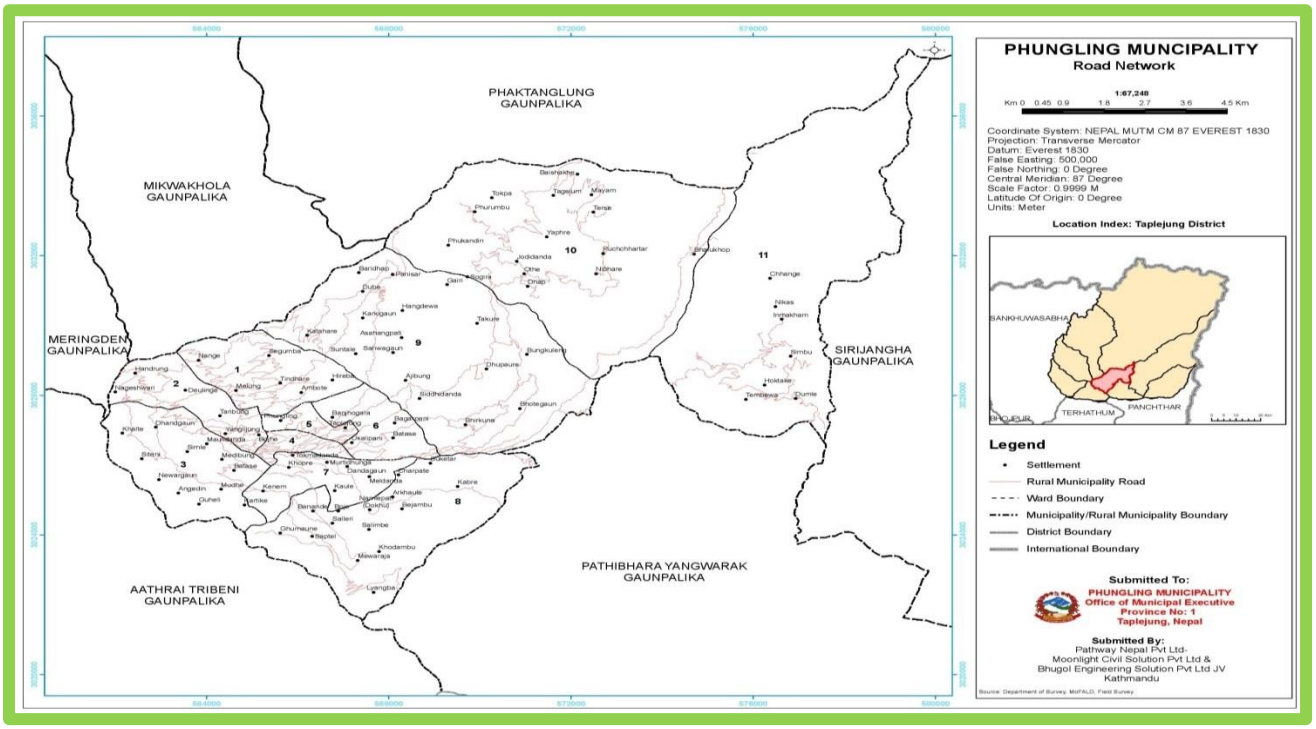

आवधिक योजना तयारीका क्रममा गरिएको वडागत अध्ययनका आधारमा उल्लेख गरिए बमोजिम सवै वडामा गरी कुल ४०० कि.मि. भन्दा बढीको सडक सञ्जाल रहेको अवस्था देखिएको छ भने प्रायस अधिक सडकहरू कच्ची वा माटोको सतह भएका कारण बर्सातको समयमा आवागमनमा कठिनाई उत्पन्न हुने गरेको अवस्था देखिन्छ । दिगो सडक व्यवस्थापनकालागि सडकको दुवै किनारामा पानीको सहज निकास हुन अनिवार्य छ । अधिकांस सडक पहाडि भू-भागमा रहेका कारण सडकको उपयुक्त किनारामा मात्र नाला निर्माण गर्न आवश्यक रहेको भएता पनि यसको यकिन विवरणकालागि थप मापन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएकोछ । यस नगरपालिकाका केहि महत्वपूर्ण स्थानमा पक्कि पुल तथा कलभर्टको अनिवार्य आवश्यकता देखिएको भएता पनि हाल सम्म केहि स्थानमा पुल र केहि स्थानमा सामान्य फड्के प्रकारका पूर्वाधार बाहेक दिगो व्यवस्थापन सहितका पुल तथा कलभर्ट निर्माण हुन सकेको अवस्था देखिएन । तसर्थ सडक पूर्वाधार सँग सम्बन्धित तालिकामा उल्लेख गरिएको अवस्थालाई गहिरो अध्ययन र बिश्लेषण गरी यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत प्राथमिकताका आधारहरू कमसेकम बर्षै भरी यातायात र ढुवानीका साधन चल्न सक्ने गरी सडक पूर्वाधार निर्माण गर्न योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा लैजान अनिवार्य देखिएको छ ।

चित्र नं.१.३२: ढल तथा नालाको बर्तमान अवस्थिति

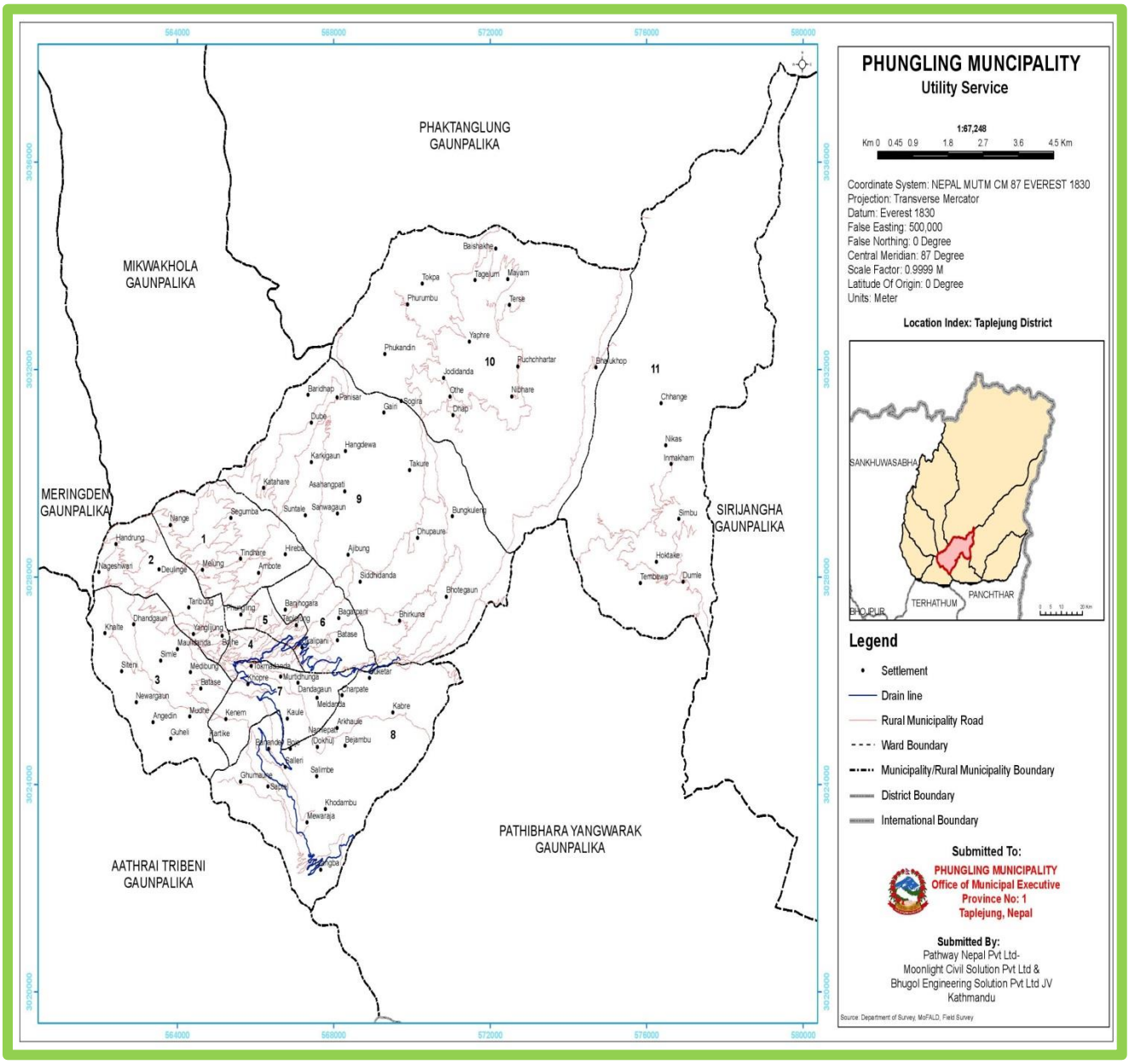

१.११.४ सामुदायिक भवन, सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराः

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सामुदायिक भवन, पाटीपौवा तथा चौताराहरूको स्तर र अवस्था सहितको अध्ययन गर्दा यस नगरपालिकाका बिभिन्न वडामा सामान्य स्वरुप र पूर्वाधार सहितका २२ वटा सामुदायिक भवन र २० वटा पाटी पौवा तथा चौतार रहेको अवस्था छ । यस नगरपालिका भित्र मानिसहरूको मृत्यू पछि दाहसंस्कार सम्पन्न गरी चौतार वा पाटी पौवामा मलामिहरूलाई खाजा खुवाउने र आराम गर्ने प्रवन्धकालागि सञ्चालनमा रहेका केहि पाटी, पौवा र मलामि टहराहरू र चौतारा मर्मत सम्भार र जिर्णोद्धारका पखाईमा रहेका छन् । यस आवधिक योजना मार्फत कम्तिमा आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतकि कृयाकलापहरूको सञ्चालन व्यवस्थापनमा सहजता लयउने गरी कम्तिमा एक वाड एक सामुदायिक भवन सहित यस नगरपालिका भित्र रहेका पाटी, पौवा, चौतरा जस्ता सार्वजनिक महत्वका क्षेत्र तथा स्थानहरूको उचित संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गर्ने गरी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने आवशयकता देखिएको छ । नगर भित्र रहेको सामुदायिक भवन साथै पाटी पौवा तथा चौतार सम्बन्धी विवरण तालिका नं.१.५२ र १.५३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५२: सामुदायिक भवन, सार्वजनिक पाटीपौवा तथा चौताराहरू

वडा नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)
	३.१	नवोदित युवा परिवार समुदायिक भवन माथिल्लो डाडाँगाउ	ढाडाँगाउँ	१ रोपनी जग्गा मध्ये २ कोठे ढुङ्गा, माटो, काठ र टिनको छाना भएको भवन बाहेक को जग्गा भिरालो छ
	३.२	आधारभुत स्वाँस्थ्य केन्द्र समिप सिम्ले सामुदायिक भवन	सिम्ले	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र पालुवा चोक को समिप ३ रोपनी जग्गा सम्याई सकेको
	३.३	पृथीवेलास सामुदायिक पार्टी भवन मेदिवुङ पाटी डाडाँ	फुङलिङ-३ मेदिवुङ लामोघर	१ रोपनी जग्गाको केही भागमा सामुदायिक भवन पाटी जिर्ण रहेको
	४.१	संस्कार भवन	गणेश थान	निर्माणधिन
४	४.२	तमोर महिला भवन	हुलाक टोल	निर्माणाधिन
५	५.१	पाथिभरा सामुदायिक भवन (सिटी हल)		जिर्ण अवस्थामा रहेको
	७.१	किरातचौक सामुदायिक भवन		निर्माणाधिन अवस्थामा
७	७.२	केलाङ भवन		निर्माधिन अवस्थामा
	८.१	देउराली सास्कृतिक यूवा क्लव भवन	वेजम्वु	दर्ता,भवन, जग्गा
	८.२	देउराली आमा समूह भवन	संचारी डाँडा	दर्ता, जग्गा
	८.३	लालिगुरास जनसाँस्कृतिक परिवार	रमिते	दर्ता,भवन, जग्गा
	८.४	किँरात चोक सामुदायिक भवन	किरात चोक	दर्ता, जग्गा
	८.५	हिटी बहानन्दे सामुदायिक भवन	बहानन्दे	जग्गा उपलब्ध रहेको
	८.६	बोझे कोलवारी बरबोटे सामुदायिक भवन	बोझे	जग्गा उपलब्ध रहेको
८	८.७	चारपाटे बहुद्देशीय सामुदायिक भवन	चारपाटे	जग्ग उपलब्ध रहेको
	९.१	रामेटार सा. भ.	रामेटार	जग्गा, कच्चि भवन, शौचालय
	९.२	हिले आमा समुह सा. भ.	सुकेटार	जग्गा, शौचालय
	९.३	भण्डारी गाउँ सा. भ.	भण्डारी गाँउ	जग्गा, कच्चि भवन
९	९.४	सिस्ने सा. भ.	कुङकुलुङ टोल	जग्गा, भवन

	९.५	ओखे चौर सा. भ.	ओखे चौर	जग्गा, कच्चि भवन
	९.६	जनजाती सा. भ.	लाम्पोखरी	जग्गा, कच्चि भवन
१०	१०.१	याफे सामुदायिक भवन	याफे	दर्ता भवन जग्गा
जम्मा		**२२**		

श्रोतः आवधिक योजना सर्वेक्षण,२०७७

तालिका नं.१.५३: पाटी पौवा तथा चौतराहरूको विवरण

वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)**
१	१.१	मलामी पाटी,	हाडद्रुङ	भएको
	१.२	मलामी पाटी	सेगुवा	जग्ग भएको
२	२.१	सार्की चौतारा	सार्की टोल	भएको
	२.२	बिरबले चौतारा	तारीबुङ	भएको
	२.३	लहरे गाउँ	लहरे	हाल भएको
३	३.१	भाटेघाट बिश्राम स्थल पाटी भवन भाटे	गुहेंलि	२ रोपनी जग्गा भएको मलामी बिश्राम गर्ने र फर्कदा खाजा खाने ब्लक पार्टी भवन रहेको ।
	३.२	बराल गाँउ पाटीडाडाँ पार्टी	मेदिवुङ	पुरानो पार्टी जिर्ण भै सकेको ३ रोपानी जग्गा रहेको वराल वंश प्रतिस्थानले धार्मीक कार्य गर्ने स्थान
	३.३	मसाने घाट पाटी	सिकारी डाँडा मुनी	दोभान वारी समाने घाट विभिन्न जात जातिको समाधि स्थल भएको खोला हिउडमा समुदायले चन्दाबाट वनाएको पार्टी जिर्ण साथै खोलाले लानआटेको
	३.४	वृद्धचौतारी तथा वृद्ध पुस्तकालय	घिमीरे गाँउ	मेदिवुङघिमीरृ गाँउ गिरी गाँउ समिप १ रोपनी जग्गा रहेको
	३.५	मदन स्मृती पार्क तथा प्रतिक्षालय	मेदिवुङ	वा.सु.स.मा.वि. मेदिवुङ जननेता मदन भण्डारी ले आधारभुत तह देखि कक्षाँ ९ सम्म अध्ययन गरेको अभिलेख गरेको हुदाँ उक्त विद्यालयको ४२ रोपनी जग्गा मध्ये २ रोपनी जग्गा भित्र मदान सुवोधिनी प्रतिक्षालय निमार्ण गर्ने ।
	३.६	भीमसेन थान चौतारी तथा प्रतिक्षालय	सिम्ले	फुङलिङ -३ को पालुवा चोक को भिमसेन थान मन्दिर समिप वृद्ध चौतारी छ पूर्वाधार विस्तार छैन् ।
	३.७	मसाने घाट मलामी विश्राम पार्टी भवन	सिकारी डाडाँ मुनी	२ रोपनी जग्गा मध्ये पहिरो गई ढुङगा माटो काठ, टिनको छाना भएको भवन पार्टी धराप अवस्थाममा छ ।
५	५.१	सरस्वती कुण्डमा प्रतिक्षालय	बिरेन्द्र चोक	हाल भएको
	५.२	नाम्दु खोला चौतारा	ठुलो गाउँ	हाल भएको
६	६.१	मलामी खाजा घर	झयाल खानडाँडा	करीब ५०० घरधुरी हालमा प्रयोगमा
	६.२	रमिते चौतारा	बाँझोगरा	हाल २०० घरधुरि

७	७.१	बृद्ध चौतारी	तोक्मेडाँडा	निर्माणाधिन हाल
८	८.१	सेति चौतारा	चारपाटे	करीब ५०० घरधुरी हालमा प्रयोगमा
	९.१	बृद्ध चौतारी	आसाडपाटी	जग्गा नभएको
९	९.२	मलामी पाटी	मसाने घाट,भुटाने चौक	२ वटा रहेको
जम्मा		२०		

श्रोतः आवधिक योजना सर्वेक्षण,२०७७

१.११.५ खेल मैदानः

सारिरिक शुगठन र स्वास्थ्य रक्षा साथै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय भाईचाराको विकास र पहिचानका लागि बिभिन्न प्रकारका खेल एक अनिवार्य आवश्यकता भित्र पर्दछन् । आज बिश्वमा खेलको माध्यम बाट बिभिन्न मुलुकहरूले आफ्नो पहिचानमा ब्यापकता ल्याउन र विश्वा सामु आर्थिक गतिविधिको बाटो निर्माण गर्न सकेका कयौं उद्धारण हाम्रो सामु छन् । विद्यालय स्तरीय खेलमैदानको विकास र व्यवस्थापन बाट बालबालिकाको क्षमताको खाजी गर्न होस वा विद्यालय उमेरबाट बाहिरिए पछि खेलक्ष्येत्र बाट मुलुकको छवी उच्च राख्न र आर्थिक समृद्धिमा योगदान गर्न खेलकुदको महत्वपूर्ण योगदान रहन्छ । वर्तमान अवस्थामा यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका केहि सामुदायिक र अधिकाङ्स संस्थागत विद्यालयमा पर्याप्त खेल मैदानको व्यवस्था हुन सकेको देखिदैन भने नगरपालिका तथा जिल्ला स्तरको निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको फुङ्लिङ रङ्गशाला सहित वडा स्तरमा रहेका जम्मा १४ वट सामान्य स्तरकार खेलमैदानमा सामान्य प्रकृतिका खेलकुद सँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने गरेका छन् । सम्बन्धित सरोकारवाला सँग गरिएका वडागत छलफल तथा अध्ययनका आधारमा यस नगरपालिकाले समेत खेलकुदको माध्यम बाट आफ्नो पहिचान उच्च बनाउन सक्ने थुप्रै सम्भावना रहेको कारण यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत नगर तथा जिल्ला स्तरीय साथै एक वाड एक वाडास्तरीय खेल मैदानको अवधारणा बमोजिम सम्भावित खेलमैदनहरूकोलागि आवश्यक जग्गा जमिनको व्यवस्थापन सहित न्यूनतम पूर्वाधार निर्माण, विकास र प्रवर्द्धन गर्नु पर्ने आवश्यकता महशुस भएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र वर्तमानमा रहेका खेलमैदानहरूको विवरण तालिका नं.१.५४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५४: नगर क्षेत्र भित्र रहेका खेलमैदान र तीनको अवस्था सम्बन्धी विवरण

वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**वर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)**
ख. खेल मैदान सम्बन्धी विवरण				
२	२.१	फुङ्लिङ रङ्गशाला	तारीबुङ	हाल निर्माणाधिन
	३.१	वडा स्तरीय खेल मैदान	सिम्ले, ढाँडागाउँ	१६ रोपनी जग्गा फुङ्लिङ न.पा-३ का नाममा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा भएको र हाल ७० मी. लम्बाई ३० मी. चौडाई मात्र सम्याई सामान्य काम चलाउ
	३.२	सिंटेनी , सिकारीडाडाँ, भलिवल खेलमैदान सिटेनी	सिटेनी	२ रोपनी जग्गा गो भलिवल कोट वनाई खेल खेल्दै गरेको
	३.३	सुवर्ण भुमी आँगेदिम साजेवारी खेल मैदान	आँगेदिम	३ रोपनी जग्गा टोल सुधार समितिका नाममा सवर्ण भुमी आँगेदिम नाम राखेको र भलिबल दुःख ले खेल्दै गरेको
	३.४	फुङ्लिङ खेलमैदान पिपलडाडाँ गैरी गाँउ	गैरीगाँउ	२ रोपनी जग्गा क्लवका नाममा रहेको उक्त जग्गा मा सामान्य खेल खेल्ने गरेको
३	३.५	माथिल्लो मेदिवुङ खेल मैदान	मेदिवुङ	३ रोपनी जग्गा मात्र सरकारी भएको

४	४.१	कभर्ड हल	माछा पोखरी	भएको
	४.२	कभर्ड हल	थेवे टोल	भएको
	४.३	कभर्ड हल	वाल मन्दिर टोल	भएको
९	९.१	लाम्पोखरी खेल मैदान	लाम्पोखरी	९ साइज प्याराफिट
	९.२	नन्दमाया खेल मैदान	सैसेल	७ साइज प्याराफिट
१०	१०.१	मिनी स्पोंटीङ खेलमैदान	गडीडाँडा	हाल सञ्चालनमा
११	११.१	फावाखोला खेल मैदान	तेम्बेवा	निर्माणधिन
	११.२	सरस्वति आ.वि.खेल मैदान	कात्तिके	सँचालनमा हाल
जम्मा		१४		

श्रोत: आवधिक नगरपालिका विकास योजना सर्वेक्षण, २०७७

१.११.६ पार्क, वनस्पती उद्यान तथा खुला क्षेत्र

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका बिभिन्न स्थानलाई पार्क सहितको एकीकृत पर्यटकीय स्थालनको विकास गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना रहेको देखिनछ । नगरपालिकाको दिगो विकासमा योगदान पुऱ्याउने गरी खुला क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्नु पर्ने हुन्छ । यस नगर क्षेत्र भित्र शहीद स्मृति पार्क, रविन्द्र स्मृति पार्क, चारपाटे ढुँगा पर्यटन स्थल, ओखेचौर पार्क, शिवालय र देउराली भित्री सामुदायिक वनको गुप्ते क्षेत्रमा बिश्व शान्ति पार्क जस्ता महत्वपूर्ण पार्कहरू रहेको अवस्था छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका साना तथा ठूला पार्क, वनस्पती उद्यान तथा खुला क्षेत्रहरूको प्राप्त विवरण समेतका आधारमा थप खुला क्षेत्र रहन सक्ने स्थानहरूको खोजी र पहिचान गरी मानवीय सभ्यता संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत पार्क निर्माण विकास सहितका खुला क्षेत्र सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार पारी यसको सफल कार्यान्वयन बाट रोजगारीको श्रृजना र आय आर्जनका क्षेत्रमा योगदान योग्य बनाउन आवश्यक देखिएको छ ।

१.१२ बिभिन्न समिति तथा सामाजिक संघसंस्था साथै टोल विकास संस्थाहरू:

स्थानीय तहका सर्वसाधारण जनतालाई चेतना र शिप सँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन व्यवस्थापन गरी क्षमता विकास र सामाजिक सशक्तिकरण गर्न अन्तराष्ट्रिय, राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैरसरकारी संघसस्था तथा बिभिन्न समितिहरूको साथ र सहयोग अपरिहार्य रहन्छ । यस फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र ५१ वटा सामुदायिक संस्था, ४० वटा कृषक समुह, ३४ वटा वन समुह, २७ वटा सहकारी संस्था, ३३ वटा परंपरागत समुह, ५२ वटा आमा समुह, ५ वटा नागरिक सचेतना केन्द्र साथै ४६ वटा टोल विकास संस्थाहरू गरी कुल २८८ वटा सामाजिक संघ संस्थाहरू प्रत्यक्ष रुपमा कृयाशिल रहेको अवस्था छ । दिगो विकास लक्ष्यमा आधारित यावत विषय बस्तुलाई सहज र सरल कार्यान्वयनकालागि सहयोगिको भुमिका निर्वाह गर्ने गराउने गरी आगामि दिनमा नगरपालिकाले संघसस्था सञ्चालन व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, ऐन, कानून तथा योजना र कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन अनिवार्य देखिएको छ भने वर्तमान नगरपालिकाहरू स्थानीय सरकारको रुपमा कृयासिल रहिरहेको यस अवस्थामा स्थानीय विकास निर्माण तथा स्थानीय सामाजिक सशक्तिकरणमा स्थानीय टोल तथा बस्तीको साथी वा साझेदार र सहयोगिको रुपमा टोल विकास संस्थाहरूको भुमिका अहम् रहन्छ । यसै विषयलाई सहायोग पुऱ्याउने हैसियतले टोल विकास संस्थाहरूको महत्व दिन प्रतिदिन स्थापित हुँदै गएकाले गठन हुन नसकेका तथा नभएका, गठन भएका तर नपुग भएका स्थानहरूमा गठन गर्ने साथै विकास निर्माण र सामाजिक सशक्तिकरणका क्षेत्रमा अग्रणी दायित्व निर्वाह गर्ने गरी यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले सम्बोधन गर्न अनिवार्य देखिएको छ । यस नगर भित्र रहेका बिभिन्न संघ संस्था सहित टोल विकास संस्थाहरूको विवरण तालिका नं.१.५५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५५:सामुदायमा आधारित सामुदायिक संघ संस्था सम्बन्धी संख्यात्मक विवरण

नगरपालिका क्षेत्र भित्र वडागत रुपमा रहेका सामुदायमा आधारित सामुदायिक संघ संस्था सम्बन्धी संख्यात्मक विवरण										
वडा नं.	सामुदायिक संस्था	कृषक समुह	वन समुह	सहकारी संस्था	गैससवा क्लव	परम्परागत समुह	आमा समुह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल विकास संस्था	जम्मा
१	६	४	२	२		३	५	१	५	२८
२	५	४	३	२		२	५		४	२५
३	३	३	२	३		५	६		४	२६
४	४	४	४	३		३	५		३	२६
५	६	३	३	३		२	५		५	२७
६	७	४	४	२		३	४		३	२७
७	५	२	३	२		२	४	१	४	२३
८	४	४	३	३		३	५		५	२७
९	३	३	४	१		४	४	१	४	२४
१०	४	५	२	३		२	५	१	५	२७
११	४	४	४	३		४	४	१	४	२८
जम्मा	**५१**	**४०**	**३४**	**२७**	**०**	**३३**	**५२**	**५**	**४६**	**२८८**

श्रोत: नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/बस्तुगत बिबरण, २०७७

चित्र नं.१.३३: गैरसरकारी संघ संस्थाको बर्तमान अवस्थिति

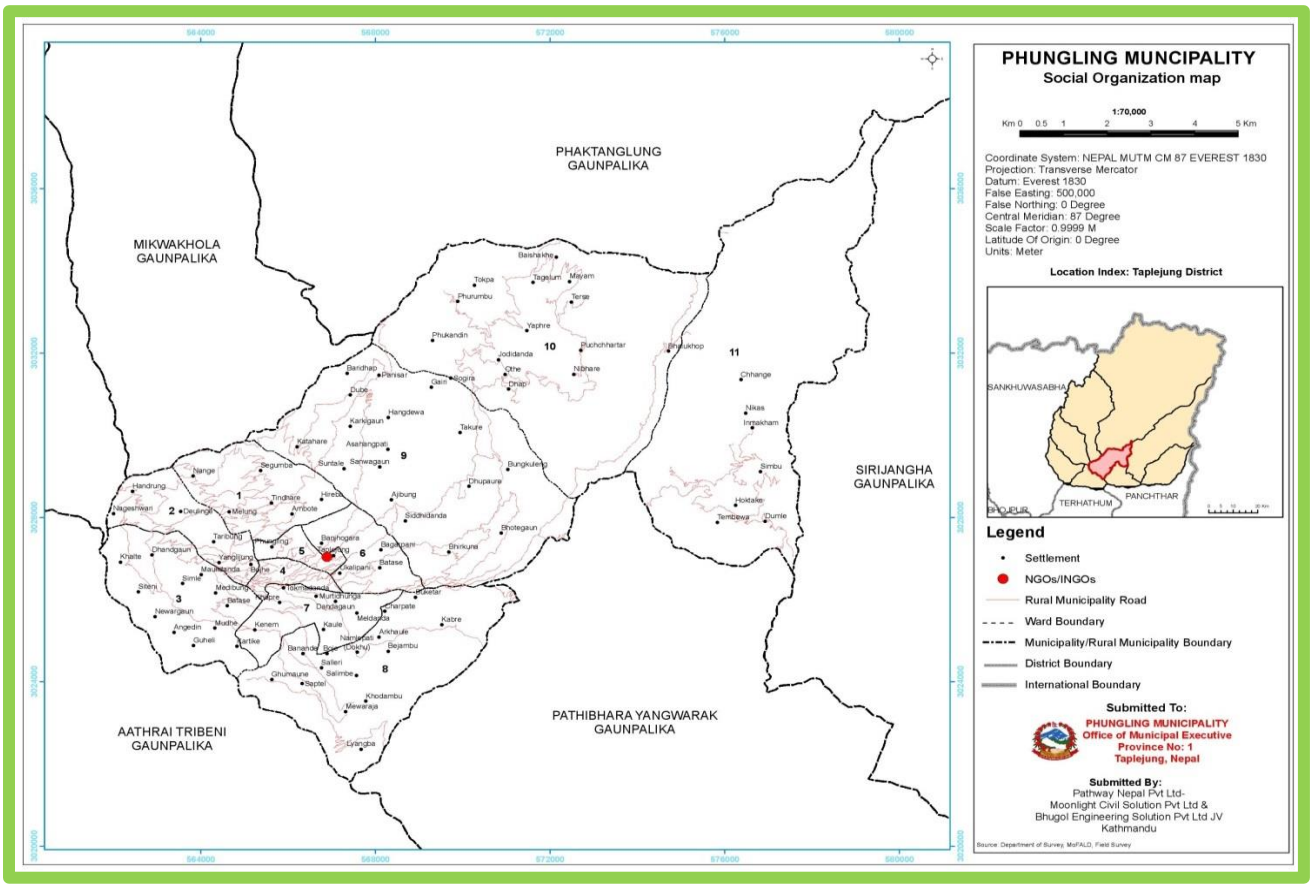

चित्र नं.१.३४: बिभिन्नि निकायहरूको बर्तमान अवस्थिति

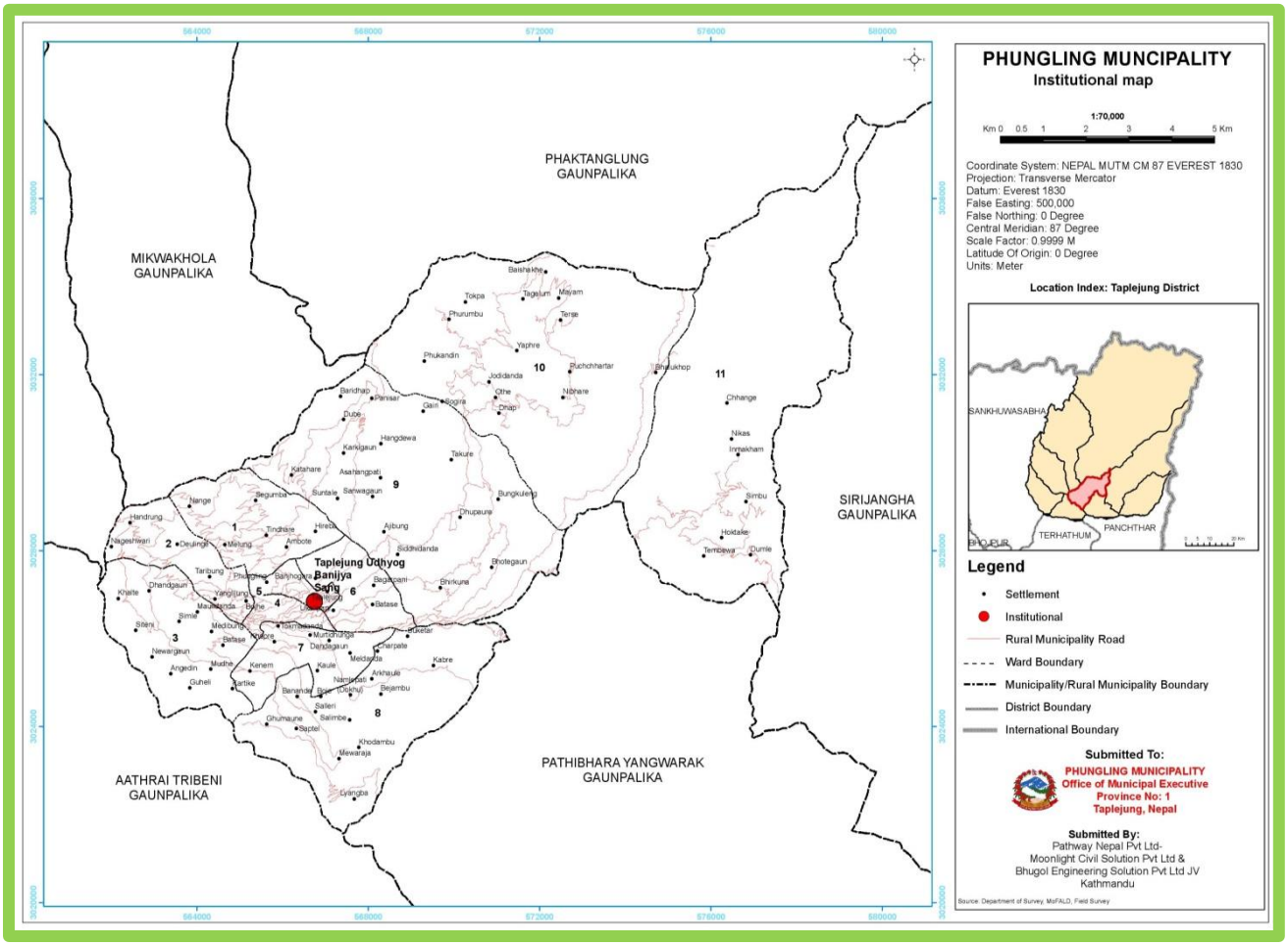

१.१३ प्रकोप तथा प्रकोप व्यवस्थापनः

प्रकोप व्यवस्थापन स्थानीय तहको एक अर्को महत्वपूर्ण जिम्मेवारी भित्र पर्दछ । वर्तमान ऐन कानूनले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने स्थानीयबासिलाई प्राकृतिक लगायतका प्रकोप बाट जोगाउन समयमानै सचेत गराउन तथा आवश्यक नीति निर्माण र विशेष योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु एक अनिवार्य सर्तको रुपमा रहेको छ । यस नगरपालिक भित्र बिगत बर्षहरूमा बाढी, पहिरो, असिना, भूकम्प लगायतका बिभिन्न प्रकोप बाट पिडित हुनु परेका केहि अवस्था स्थानीयबासीहरूको भनाई बाट स्पष्ट देखिन्छ । वर्तमान अवस्थामा बिश्वब्यापि रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरसको प्रकोपले समेत यस नगरको दिगो विकासमा निकै ठूलो चुनौती थपि दिएको भएता पनि स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास र कृषि उपजको आत्मनिर्भताको अपरिहार्यतलाई भने अवसरको रुपमा पहिचान गरिदिएको छ । बिगत बर्षहरूमा घट्ने गरेका र भविश्यमा समेत सम्भाना रहि रहेका यस प्रकारका प्रकोप सँग सम्बन्धित परिणाम समयमानै प्रकोप व्यवस्थापनका हिसावले पूर्वाधार र आवश्यक श्रोत र साधनको पूर्व तयारी नगर्दा वा असावाधानीका कारण उत्पन्न भएको अवस्था देखिन्छ । यस नगर भित्र आवधिक योजना तयारीका समयमा प्राप्त वडागत विवरणका आधारमा सूचिकृत भएका तटवनधन निर्माण गर्नु पर्ने स्थानहरू जम्मा ३९ वटा रहेका देखिनछन् । अन्य ससानाको हकमा सूचिकृत हुन बाँकि रहेका पनि हुन सक्छन । यस नगरपालिकाका कुनै पनि वडामा तथा सिंगो नगरपालिकामा प्रकोप व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै पूर्व तयारीको पूर्ण व्यवस्थापन गर्न सकिएको छैन । आगामि दिनमा सम्भावित बाढी पहिरो समेतको प्रकोप र जोखिम बाट स्थानीयबासिलाई समयमानै जोगाउन सचेतना कार्यक्रम सहित संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट आवश्यक आर्थिक श्रोत र साधनको समयमानै व्यवस्थापन गरी बिभिन्न खोला किनारामा तटवनधन निर्माण सहितका कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याउन अनिवार्य देखिन्छ । वर्तमानमा सूचिकृत भएका तटवनधन निर्माण सँग सम्बन्धी वडागत विवरण तालिका नं.१.५६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५६: तटवनधन निर्माण गर्नु पर्ने स्थानहरूको विवरण

वा नं	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	तटवन्धनको वर्तमान अवस्था
बाढी, पहिरो नियन्त्रण तथा तटवन ध निर्माण				
	१.१	चिचौर खोल्सा पहिरो	चिचौर खोल्सा	हाल नभएको
	१.२	बाङग्रे खोल्सा पहिरो	बाङग्रे	हाल नभएको
	१.३	खसिनी खोल्सा पहिरो	खसिनी खोल्सा	हाल नभएको
	१.४	थाङने खोल्सा पहिरो	तमोर खोला	हाल नभएको
१	१.५	आर्चय चौतारा देखी हिरीया दोभान		हाल नभएको
	२.१	सल्लाह बोटे देखि खहरे	सल्ला बोटे खहरे	हाल नभएको
२	२.२	खसेनि खोल्सा	खसेनि खोल्सा	हाल नभएको
	४.१	सार्के खोल्सा	फुङलिङ टोल	हाल नभएको
४	४.२	खसेनि खोल्सा	फुङलिङ टोल	हाल नभएको
	५.१	विरेन्द्र चोक देखि सार्के खोल्सा	सल्ला बोटे खहरे	हाल नभएको
	५.२	हल्दार खोल्सा	उकाली पानी	हाल नभएको
५	५.३	चिचोरा खोला	रेडक्स छेउ	हाल नभएको
	६.१	बगरबाही तमोर खोला	बगरबाही	हाल नभएको
	६.२	बिहिबारे खोला नियन्त्रण	बिहिबारे	हाल नभएको
	६.३	डॉडाबारी खोला नियन्त्रण	डॉडाबारी	हाल नभएको
६	६.४	रिटेनीङ पर्खाल निर्माण	सुकेटार बसपार्क छेउ	हाल नभएको
	७.१	केनीम खोल्सी पहिरो	केनीम खोल्सा	हाल भएको
	७.२	केनीम खोल्सी लहरे ढुङ्गा	लहरे ढुँगा	निर्माणाधिन
७	७.३	केनीम खोल्सी, नोपाल चौर	नेपाल चौर	निर्माणाधिन
	८.१	ल्याङवा खोली पाखा पहिरो हिटी	ल्याङवा	सामान्य तटवनध निर्माण
	८.२	अल्ले भित्ले थाम खर्क	अल्ले	तटवनधन निर्माण नभएको
	८.३	मेहेले चिहानडॉडा	मेहेले	तटवनधन निर्माण नभएको
८	८.४	बोझे मा.वि. मास्तिर	बोझे	तटवनधन निर्माण नभएको
	९.१	हाङदेवा पहिरो	भोटे गाउँ देखि वुढिदह मसाने	अलि तटवनधन
९	९.२	चिनिया पहिरो	सहिसले देखि हिरेवा दोभान	सामान्य तटवनधन
	१०.१	कुदुवा खोला भाङे पहिरो	काकौ गाउँ	हाल तटवनधन
	१०.२	वरबोटे चन्दा बारी पहिरो	फुरुम्बु	हाल केही नभएको
	१०.३	पखेरे पहिरो नियन्त्रण	सिकुटार	हाल केही नभएको
१०	१०.४	मुस्कानचौक मित्ललुङ		हाल केही नभएको
	११.१	काप्ला सिहँ सुर्के पहिरो	निकास	हाल भएको
	११.२	गहिरी गाउँ पहिरो	निकास	हाल भएको
	११.३	खगेन्द्र पहिरो	ठुलो खर्क	हाल भएको
	११.४	बरबोटे घरछेउ पहिरो	बरबोटे	हाल भएको
	११.५	पन्छुवा खोला पहिरो		हाल केही नभएको
	११.६	सरस्वति आ.वि. खेल मैदान पहिरो	कात्तिके	हाल केही नभएको
११	११.७	फावाखोला खेल मैदान छेउको	तेमवेवा	हाल केही नभएको

	११.८	देशमायाँ राई घरछेउ पहिरो	युमाखाम	हाल केही नभएको
	११.९	आदर्श आ.वि. छेउ	सिम्बु	हाल केही नभएको
	११.१०	देविथान छेउ पहिरो	तेम्बेवा	हाल केही नभएको
जम्मा		३९		

श्रोत: आवधिक नगरपालिका विकास योजना सर्वेक्षण, २०७७

चित्र नं.१.३५: खोला तथा नदीहरूको बर्तमान अवस्थिति

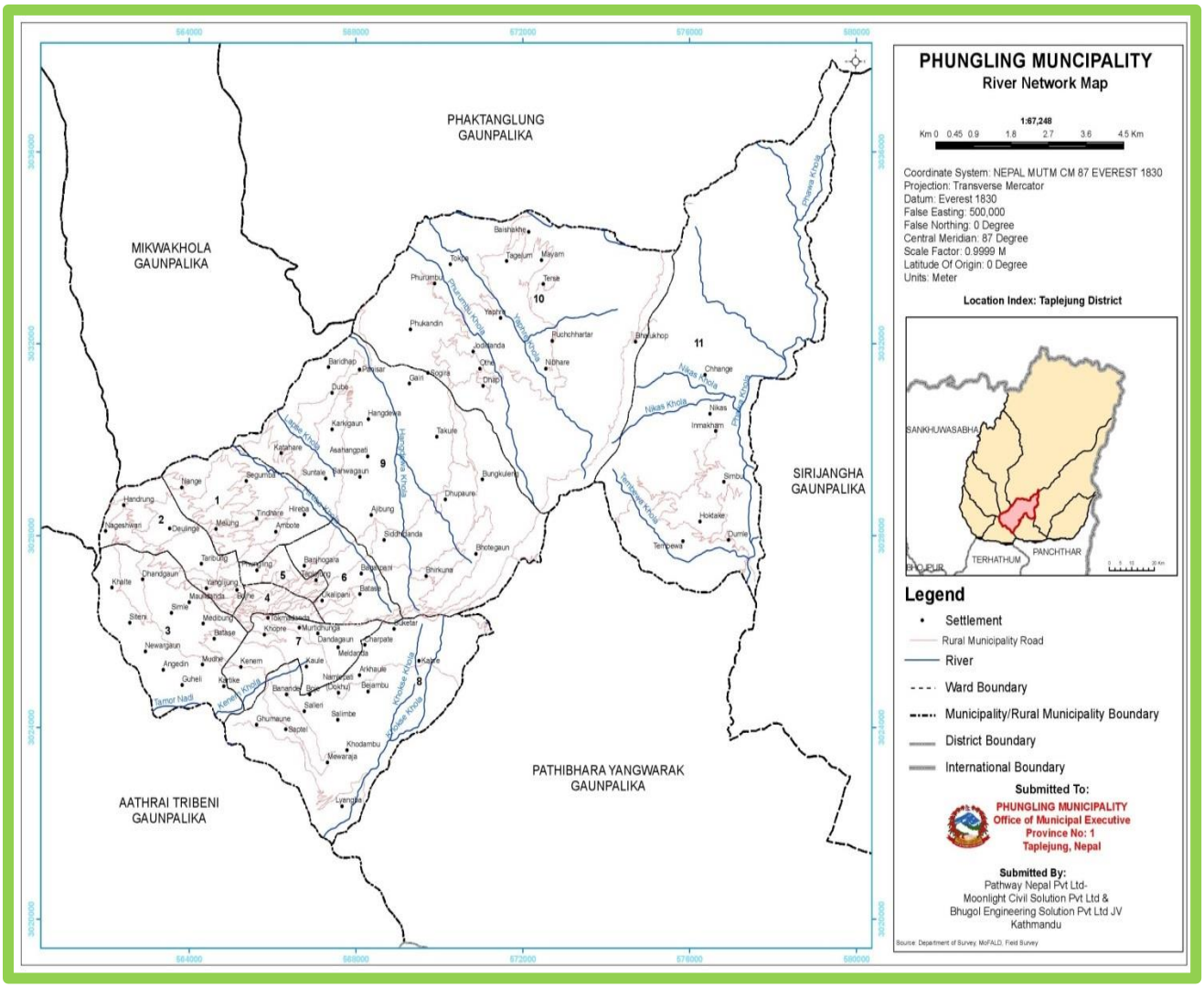

१.१४ सुरक्षा सञ्जाल र वर्तमान अवस्था

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्रमा घट्न सक्ने सामाजिक अपराध लगायतका सुरक्षा सँग सम्बन्धित सम्भावनालई ध्यानमा राखेर सुरक्षा सम्यन्त्रलाई विषेश सतर्क राख्न सुरक्षा सञ्जालको व्यवस्था गरिएको देखिन्छ । हाल यस क्षेत्रमा सशस्त्र प्रहरी क्याम्प, जिल्ला प्रहरी कार्यालय सहितका बिभिन्न स्थानमा रहेका प्रहरी चौकी तथा पोष्टको व्यवस्था गरिएको देखिन्छ । यस क्षेत्रको सुरक्षा अवस्थालाई थप मजबुत बनाउन नगरपालिकाले समेत स्थानीय सरकारको हैसियतमा प्रदेश सरकार समेतको समन्वय र सहयोगमा सम्बन्धित सुरक्षा ईकाइ तथा पोष्टहरूलाई थप ब्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन योजनाबद्ध भुमिका निर्वाह गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

चित्र नं.१.३६: शुरक्षा निकायहरूको बर्तमान अवस्थिति

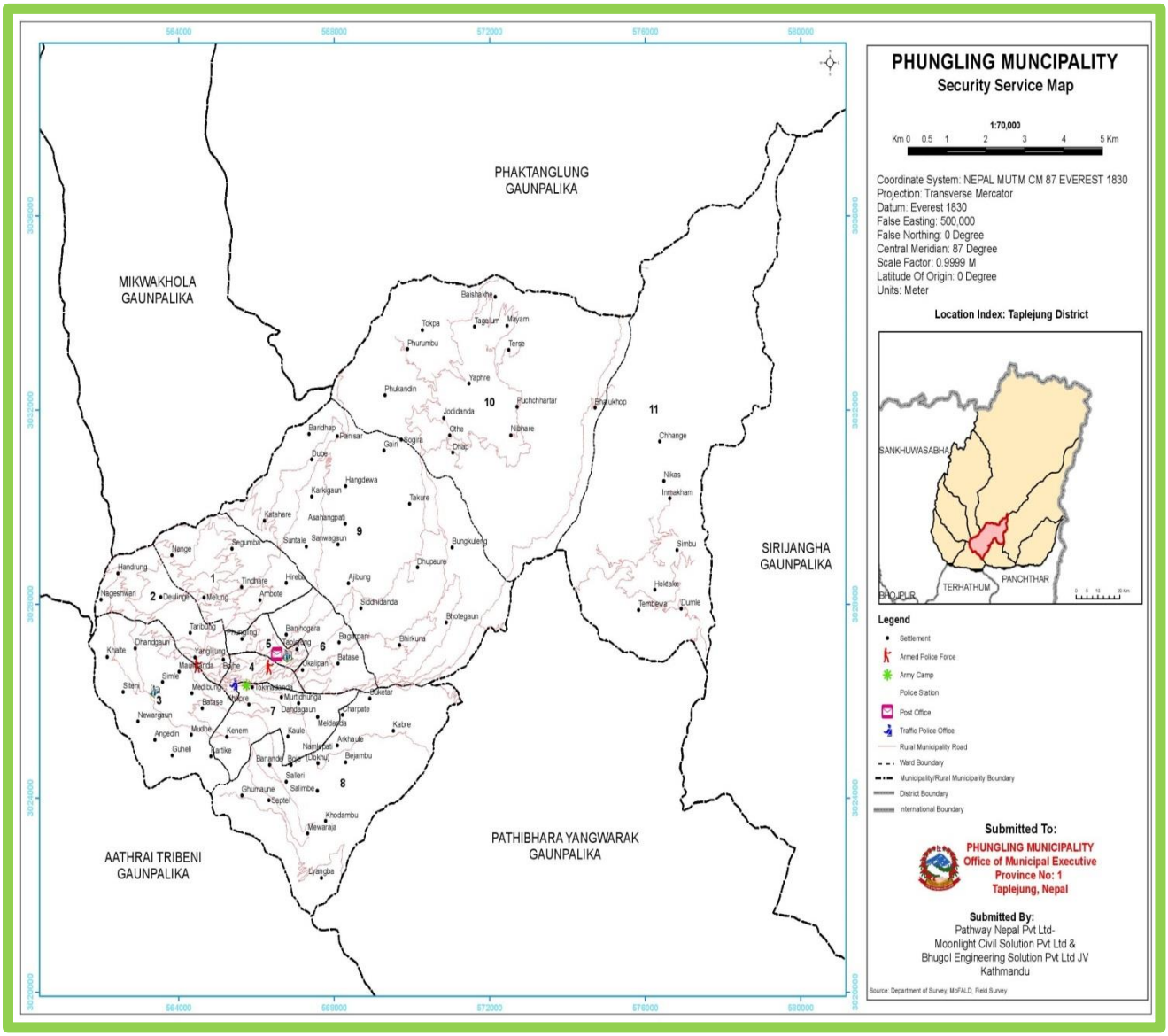

१.१५ फुङ्लिङ नगरपालिकामा विद्यमान दरवन्दी र कर्मचारी परिचालनको अवस्था

फुङ्लिङ नगरपालिका साविकको १ वटा नगरपालिका र ३ वटा गाविसहरूलाई पुनरसंरचित गरी स्थानीयबासिलाई एकीकृत सेवा प्रवाह गर्ने गरी नगरपालिकाको स्वरुप ग्रहण गरेको यो स्थानीय तह जनशक्तिको पर्याप्तताको हिसावले मध्यम स्तरको अवस्थामा रहेको पाईन्छ । वर्तमान संविधान बमोजिम स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी वहन गरिरहेको यस नगरपालिकाले सेवा प्रवाह संग सम्बन्धित नगरपालिकाबासीहरूका दैनिक आवश्यकता पुरा गर्न स्थानीय सरकारको हैसियतमा ब्यवस्थित सांगठनिक संरचना तयार पारेर सोहि बमोजिम कार्य विवरण सहितको जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य देखिन्छ ।

नगरपालिकाको अभिलेखका आधारमा वर्तमानमा स्वीकृत दरवन्दी ५१ रहेको पाईएको छ । कर्मचारी समायोजन बाट समेत गरी नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालय तर्फ स्थायी ५१ र करार २० गरी कुल ७१ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन भने स्वीकृत दरबन्दीको आधारमा हेर्ने हो भने ३४ पद मात्र पूर्ति भएको र १९ पद खालि रहेको देखिन्छ साथै पूर्ति

भएका पद मध्ये सहलेखापालमा २ जना कर्मचारी स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी कार्यरत रहेका छन् । बर्तमानमा कार्यरत ७१ कर्मचारी मध्ये अधिकृत वा सो सरह (प्रमुख प्र.अ. समेत) ९, ना.सु. वा सो सरह १८, खरिदार वा सो सरह १९, कार्यालय सहयोगि वा सो सरह १८, सवारी चालक तथा सहचालक ६ साथै सफाई कर्मचारी १ रहेकामा जम्मा संख्या मध्ये प्रशासनिक तर्फ ४६, प्राविधिक तर्फ २० र साधारण तर्फ ५ कार्यरत रहेको अवस्था छ । कार्यरत कर्मचारीहरूलाई नगरकार्यपालिका तर्फका समान्य तथा कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक बिकास, राजस्व प्रशासन, योजना तथा शहरी विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास (शिक्षा समेत), स्वास्थ्य शाखा तथा उपशाखामा जिम्मेवारी दिईएको पाईन्छ भने वडा कार्यालय तर्फका कर्मचरीले वडाका दैनिक विकास र सेवा प्रवाह सँग सम्बन्धित कार्यहरू गरिरहेको अवस्था छ ।

नगरपालिका अन्तरगत बिभिन्न वडामा सञ्चालनमा रहेको स्वास्थ्य संस्थाहरूमा (नगर कार्यपालिका अन्तरगत स्वास्थ्य शाखा बाहेक) कार्यरत कर्मचारीहरूको अध्ययन गर्दा प्राविधिक तर्फ २६ र प्रशासन तर्फ (कार्यालय सहयोगि) ४ गरी कुल ३० जना रहेका छन् । प्राविधिक तर्फ कार्यरत कुल २६ जना मध्ये अधिकृत (छैटों तह) वा सो सरह भन्नाले जनस्वास्थ्य निरिक्षक र अहेव समेत २ जना, नायब शुब्बा वा सो सरह (पाँचौ तह) भन्नाले अ.हे.व. तथा अ.न.मि. समेत गरी ८ जना, खरिदार वा सो सरह (चौथो तह) भन्नाले अ.हे.व. वा अ.न.मि. गरी कुल १६ जनाले सेवा प्रवाह गरिरहेको अवस्था छ । समग्र नगरपालिका अन्तरगत नगर कार्यपालिका, वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरू समेत कुल १०१ जना कर्मचारि मार्फत नगरका अत्यावश्यक र दैनिक प्रशासन सँग सम्बन्धित सेवा प्रवाह गरिरहेको अवस्था छ । कुल १०१ मध्ये प्रशासन तर्फ ५०, प्राविधिक तर्फ ४६ तथा साधारण तर्फ ५ रहेकामा अधिकृत स्तरका ११, ना.सु स्तरका २६, खरिदार स्तरका ३५ र अन्य २९ ले नगर सेवा प्रवाहमा योगदान गरिरहेका छन् ।

तसर्थ **स्थानीय तहहरू स्थानीय सरकारको रुपमा कृयाशिल भई स्थानीयबासीका आधारभुत आवश्यकता परिपुर्ति, विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा प्रभावकारिता ल्याउन वर्तमान संबिधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम कर्मचारिहरूको न्यूनतम दरबन्दी श्रृजना तथा सोहि बमोजिम पदपूर्ति हुन सकेको अवस्था नरहेका कारण यस आवधिक योजना मार्फत आवश्यक कर्मचारी दरवन्दीको प्रस्ताव तयार पारी सोहि बमोजिम व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य देखिएको छ** । बर्तमान अवस्थामा कार्यरत कर्मचारीको बिबरण तालिका नं. १.५७ र १.५८ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५७ :फुङ्लिङ नगरपालिकामा कार्यरत तहगत कर्मचारीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	पद तथा सेवा तह	जम्मा संख्या	नियुक्तिको प्रकृति			कैफियत
			स्थायी	अस्थायी	सेवा करार	
१. नगर कार्यपालका र वडा कार्यालयमा कार्यरत						
१	अधिकृत वा सो सरह (प्रमुख प्र.अ. समेत)	९	८	०	१	
२	ना.सु. वा सो सरह	१८	१८	०	०	
३	खरिदार वा सो सरह	१९	१४	०	५	
४	कार्यालय सहयोगि वा सो सरह	१८	११	०	७	
५	सवारी चालक तथा सहचालक	६	०	०	६	
६	सफाई कर्मचारी	१	०	०	१	
जम्मा		७१	५१	०	२०	
२. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी						
२.१	जनस्वास्थ्य निरिक्षक तथा सिनियर अ.हे.व अधिकृत छैटौं तह	२	२	०	०	
२.२	सिनियर अ.हे.व तथा अ.न.मि. पाँचौ तह	८	७	०	१	
२.३	अ.हे..व तथा अ.न.मि. चौथो तह	१६	६	०	१०	
२.४	कार्यालय सहयोगि	४	१	०	३	
जम्मा		**३०**	**१६**	**०**	**१४**	
कुल जम्मा		**१०१**	**६७**		**३४**	

श्रोतः नगरपालिका नगर प्रोफाइल/बस्तुगत बिबरण, २०७७ तथा नगरपालिकाको अभिलेख, २०७७

तालिका नं.१.५८: प्रशासनिक तथा प्राविधिक कर्मचारीको बिबरण

क.सं.	कर्मचारीको बिषयगत कार्यक्षेत्र	अधिकृत (सातौ/छैटों तह) वा सो सरह	नायब शुब्बा वा सो सरह (पाँचौ तह)	खरिदार वा सो सरह (चौथो तह)	सवारी चालक तथा सहचालक	कार्यालय सहयोगि वा सो सरह साथै सफाई	जम्मा
क. नगर कार्यपालिका र वडा कार्यालय तर्फ							
१	प्रशासन	७	८	११	२	१८	४६
२	प्राविधिक	३	९	८	०	०	२०
३	साधारण	०	०	०	४	१	५
जम्मा		**९**	**१८**	**१९**	**६**	**१९**	**७१**
ख. स्वास्थ्य केन्द्र तर्फ							
१	प्रशासन	०	०	०	०	४	४
२	प्राविधिक	२	८	१६	०	०	२६
३	साधारण	०	०	०	०	०	०
जम्मा		**२**	**८**	**१६**	**०**	**४**	**३०**
कुल जम्मा		**११**	**२६**	**३५**	**६**	**२३**	**१०१**

श्रोत: नगरपालिका नगर प्रोफाइल्/बस्तुगत बिबरण, २०७७ तथा नगरपालिकाको अभिलेख, २०७७

१.१६ सांगठनिक संरचना:

कुनै पनि कार्यालय, संघ तथा संगठनको दैनिक जीवन सञ्चालनकालागि उपयुक्त र जवाफदेही सांगठनिक संरचना एक अनिवार्य सर्तहो । फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान सांगठनिक संरचनाको अध्ययन गर्दा विद्यमान अवस्थामा प्रशासन तथा कानून शाखा, योजना तथा प्रविधिक शाखा, आर्थिक बिकास शाखा, लेखा शाखा, सूचना प्रविधि शाखा, आलेप शाखा, राजश्व शाखा, शिक्ष शाखा, महिला तथा बालबालिका शाखा, स्वास्थ्य शाखा, सामाजिक सुरक्षा तथा पन्जिकरण शाखा समेत ११ वटा शाखा तथा वडा नं. १ देखि ११ सम्म गरी ११ वटा वडा कार्यालयहरू कृयाशिल रहेको देखिएता पनि कर्मचारिको अभावका कारण एकै ब्यक्तिले दुई वा दुई भन्दा बढि शाखा, उपशाखा तथा ईकाइको जिम्मेवारी समेत सम्हालिरहेको अवस्था छ । स्थानीय सरकारको हैसियतमा सेवा प्रवाह र बिकास निर्माणका कार्यकालागि न्यूनतम कर्मचारीको उपस्थितिको सुनिस्चितता नभएका कारण सर्वसाधारण सेवाग्राहिले छिटो छरितो रुपमा सेवा प्राप्त गर्न कठिनाई रहिरहेको छ भने विकास निर्माणका कार्यहरू समेत प्रभावित भएको अवस्था छ ।

समग्र नगरपालिकाको नीति निर्माण, बजेट व्यवस्थापन र योजना तर्जुमका विषयमा नगर कार्यपालिकालाई सहयोग गर्न बजेट अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति, न्यायीक समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, स्थानीय राजश्व परामर्श समिति लगायतले कार्य जिम्मेवारी लिईरहेको अवस्था छ भने यी समितिहरूको काम कारवाहिमा समेत सहयोग र समन्वय गर्ने गरी पूर्वाधार विकास समिति, बिधायन समिति, सामाजिक विकास समिति, सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास समिति, आर्थिक विकास समिति, वातावरण तथा बिपद् ब्यवास्थापन समिति लगायतका विषयगत समितिहरू समेत कृयाशिल रहेको अवस्था छ । समग्र नगर सभा तथा नगर कार्यपालिकाको संरक्षण र नेत्रीत्व नगरपालिकाको प्रमुख र उपप्रमुखले आ-आफ्नो जिम्मेवारीका क्षेत्रहरू सम्हालिरहेको अवस्था छ भने विद्यमान ऐन नियम बमोजिम नगर सभा र नगर कार्यपालिकाले गरेका निर्णयहरूको कार्यान्वयनको जिम्मेवारी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सम्हालिरहेको अवस्था छ ।

फुङ्लिङ नगरपालिका पुनसंरचीत भए पस्चात तथा वर्तमान जनप्रतिनिधि निर्वाचित भए पछिका नगर सभा बाट उल्लेखित सांगठनिक संरचना तयार पारिएको भएता पनि संगठनिक संरचनाले मागे बमोजिमको जनशक्ति व्यवस्थापन भने हुन सकेको देखिदैन । यतीमात्र हैन दरवन्दी श्रृजना र व्यवस्थापनका विषयमा संघीय सरकार र स्थानीय सरकार बिचको बुझाई र गराईमा रहेको फरक पनले कतिपय कर्मचारी विना दरवन्दी करारमा नियुक्त भई कार्यरत रहेको अवस्था छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले माग गरे बमोजिम नगरपालिकाले दरबन्दि समेत पारित गरी मन्त्रालयमा पठाईएको भएता पनि उक्त प्रस्ताव पूर्ण रुपले कार्यान्वयनमा आउन सकेके पाईदैन । वर्तमान सांगठनिक संरचनाले मागे अनुसार कतिपय शाखामा शाखा अधिकृतको समेत व्यवस्था हुन सकेको छैन । प्रायस सवै शाखामा उपशाखा वा ईकाईको

व्यवस्था नहुँदा शाखागत र तहगत कार्य सम्पादन र समन्वयको कार्य समेत प्रभावकारी हुन सकेको छैन । तसर्थ वर्तमान अवस्थामा स्थानीय सरकारको हैसियतमा सम्पादन गर्नु पर्ने सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कार्यहरूको समयबद्ध कार्यान्वयनकालागि आवश्यक सांगठनिक संरचान तयार पार्ने र सोहि संरचनाले मागे बमोजिम कम्तिमा शाखा अधिकृत र सहायक कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य देखिन्छ भने उपरोक्त शाखा मतहतका उपशाखा तथा ईकाइहरू समेत बिभक्त गरी तथा वडा कार्यालयहरूमा समेत थप जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न अनिवार्य देखिएकोछ । तसर्थ **वर्तमान सांगठनिक संरचानमा समयानुकुल परिमार्जन, परिमार्जित सांगठनिक संरचना बमोजिम आवश्यक कर्मचारीको दरवन्दी श्रृजना, श्रृजित दरवन्दी अनुसार नपुग भएका स्थानमा दक्ष कर्मचारीको पदपूर्ति, तथा सवै कर्मचारीको शाखागत तथा व्यक्तिगत कार्य विवरण तयार पारी वर्तमान संबिधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन मार्फत प्राप्त अधिकारको पूर्ण कार्यान्वयनमा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले सम्बोधन गर्नु पर्ने अवस्था देखिएको छ ।**

१.१७ फुङ्लिङ नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतको स्थिति तथा वर्तमान आय व्ययको विबरण

१.१७.१.१ आन्तरिक आय तर्फः

यस नगरपालिकाले आफ्नो एकीकृत आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमा गरिरहंदा प्रस्तावित योजनाहरूको सफल कार्यान्वयनकालागि आवश्यक पूँजीको व्यवस्थापन कसरी हुन सक्दछ यसको विश्लेषण र प्रस्ताव आवश्यक रहन्छ । यो नगरपालिका भर्खरै पुन संरचित भएर कार्यान्वयनको प्रारम्भिक चरणमा रहेको तथा साविकमा केहि भाग नगरपालिका र केहि भाग गाविसको हैसियतमा ग्रामिण अवस्थामा रहेकाले पूर्वाधार विकासको हिसावले मध्यम स्तरको नै रहेको पाईन्छ । यस नगरपालिकाले आफ्नो स्थापनाकाल देखिनै आन्तरिक आम्दानीलाई फराकिलो पार्ने प्रयास गरिरहेको भएता पनि स्थानीय सरकारको हैसियतमा नगरपालिकाबासीका आवश्यकता पूरा गर्नकालागि पूर्वाधार विकासका तमाम योजनाहरूकालागि संघीय, प्रादेशिक सरकार लगायतको बाह्य अनुदानमा निर्भर रहि रहनु परेको अवस्था पाईन्छ ।

फुङ्लिङ नगरपालिकाले आ.व. २०७५/७६ का लागि प्रस्ताव गरेको प्रस्तावित आयको विवरणको अध्ययन गर्दा आन्तरिक आय तर्फ बाह्य आयको तुलनमा अधिक न्यून रहेको देखिन्छ । वर्तमान नगरपालिकापालिका सञ्चालन व्यवस्थापनको हिसावल यो आय धेरै न्यून रहेको छ । कर तथा गैर कर राजश्वको दायरालाई अझै सुद्रिढ, फराकिलो, र प्रगतिशिल बनाउन अपरिहार्य छ । नेपाल सरकारले लागु गरेको एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४ ले स्थानीय तहको आय तथा खर्च सम्बन्धी संकेत सहितका शिर्षकहरू तथा त्यसको व्याख्या विस्तृत रुपमा गरेको छ । स्थानीय तहमै कर, सेवा शुल्क, दस्तुर, बिक्री, स्रोत परिचालन, लगानी तथा अन्य आय बापत स्थानीय स्तरमै संकलन हुने आय नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत तर्फको राजश्व अन्तरगत पर्दछन् तथा यस्ता आय संकलनका सन्दर्भमा सम्बन्धित नगरपालिकालाई नै अधिकार प्रदान गरिएको छ ।

यस नगरपालिकालाई आन्तरिक आयको हिसावले बलियो नगरपालिकाको रुपमा स्थापित गर्न कर राजश्वा तथा गैरकर राजश्वाको स्थापित र संभावित क्षेत्र र दरवन्दिको खोजि र विस्तार गर्न तथा नगरपालिकाले स्थानीय कर तथा दस्तुरका अलावा नगरपालिका क्षेत्रमा विभिन्न सेवा प्रवाहका कार्यलाई प्रभाकारी रुपमा संचालन गर्ने र कृषि, पर्यटन, उद्योग, व्यापार व्यवसायको विकास र विस्तारमा विशेष योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न सके सो बाट सेवा शुल्क समेत संकलन हुन सक्ने भएका कारण मनग्य आय संकलन गर्न सकिने सम्भावनालाई विचार गर्दै आगमी दिनमा त्यस तर्फ ध्यान दिनु पर्ने देखिएकोछ । साथै यस नगरपालिकालाई आन्तरिक आयको हिसावले समेत बलियो बनाउन बिद्यामान संघीय तथा प्रदेश ऐन कानून समेतका आधारमा स्थानीय ऐन, निमय वा कार्यविधि समेत निर्माणका साथ छिटो भन्दा छिटो कर तथा राजश्वको संभाब्यता अध्ययन गरी उक्त अध्ययनले औल्याएका राजश्वको क्षेत्र र दायराहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन यस एकीकृत नगरपालिका विकास योजनाले सम्बोधन गर्नु पर्ने टङ्कारो आवश्यकता देखिएको छ ।

कुनै पनि सरकार, संस्था वा निकायको बिकासको गति वा कृयाशिलता उसको आर्थिक अवस्था र क्षमतामा निर्भर रहने गर्दछ । स्थानीय सरकारको हैसियतमा यस नगरपालिकाले निर्वाह गर्नु पर्ने बिकास निर्माण र सेवा प्रवाहका तमाम कार्यको प्रत्यक्ष प्रभाव आर्थिक सक्षमतामा निर्भर रहने गर्दछ । यस नगरपालिकाले बिगत बर्षहरूमा आन्तरिक तथा बाह्य

आय आर्जनमा प्राप्त गरेको सफलता र सम्भावित अवस्थाका बारेमा अध्ययन गर्दा आ.व. २०७५/७६ को वास्तविक आय आन्तरिक तर्फ रु ५२ लाख ३७ हजार ०३७ मात्र आम्दानी भएकोमा स्थानीय स्तरमा कर प्रशासन र राजश्वका क्षेत्रको सुधारकालागि गरिएको सामान्य प्रयासका आधारमा समेत अघिल्लो आर्थिक बर्षको तुलनामा आ.व. २०७६/७७ मा ५६.५९ % ले बृद्धि भई रु ८२ लाख ८५१ पुग्न गएको छ भने **आ.व.** २०७७/७८ मा समेत ८४.७३ % बृद्धि भई रु १ करोड ५१ लख ५० हजार पुग्ने अनुमान सहित बार्षिक नीति कार्यक्रम नगर सभा बाट पारित भएको अवस्था देखिन्छ ।

यसै गरी बाह्य आय तर्फ अध्ययन गर्दा आ.व. २०७५/७६ मा संघीय सरकार बाट बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु ४६ करोड ८७ लाख ३० हजार ३८ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा ११.८५ % ले बृद्धि भई कुल रु ५२ करोड ४२ लाख ६३ हजार २२२ पैसा ८० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महॉमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव १०.३३ % ले बृद्धि भई कुल रु ५७ करोड ८४ लाख ४५ हजार १५० पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ । यसै गरी प्रदेश सरकारको तर्फ बाट समेत उपरोक्त बमोजिमका बिभिन्न शिर्षक अन्तरगत आ.व. २०७५/७६ मा बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु १ करोड ८८ लाख ७ हजार ७३९ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा ४८.७५ % ले बृद्धि भई कुल रु २ करोड ७९ लाख ७७ हजार २०९ पैसा ३० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महॉमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव ४.३६ % ले बृद्धि भई कुल रु २ करोड ९१ लाख ९८ हजार पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ । समग्रमा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त भएको तथा चालु आ.व.मा प्राप्त हुने आयको एक मुष्ठ अध्ययन गर्दा आ.व. २०७५/७६ मा बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु ४८ करोड ७५ लाख ३७ हजार ७७७ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा १३.२७ % ले बृद्धि भई कुल रु ५५ करोड २२ लाख ४० हजार ४३२ पैसा २० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महॉमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव १०.०३ % ले बृद्धि भई कुल रु ६० करोड ७६ लाख ४३ हजार १५० पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ । यस नगरपालिकाको आन्तरिक तथा बाह्य आयको बर्तमान अवस्था सम्बन्धी बिबरण तालिका नं.१.५९ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.५९: नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको बिबरण

नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको बिबरण					
क.सं.	**आय शिर्षक**	**आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ**	**आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ**	**आ.व. २०७७/७८ को अनुमान**	**कैफियत**
१	सम्पति कर	८४६२१९.०	९२७२६०.०	२०००००	
२	मालपोत तथा भूमिकर	०.०	५४८६१.०	२०००००	
३	घरनक्सा पास दस्तुर	२६३२०५.०	११६५०३.०	६४५०००	
४	दर्ता शुल्क	४०६५००.०	६३३३००.०		
५	हाटबजार कर	१३६८५.०	५९९००५.०	२५००००	
६	सवारी साधन कर	०.०	०.०	१००००	
७	मनोरञ्जन कर	०.०	०.०	६५०००	मेला उत्सव समेत
८	बहाल बिटौरी कर	९०५५८२.०	४४९५७६७.०	१२०००००	
९	घर बहाल कर			१५०००००	
१०	फोहोरमैला ब्यवस्थापन शुल्क			१००००००	
११	बिज्ञापन कर	०.०	०.०	०	
१२	ब्यवसाय कर	१०७८०५०.०	१५२३५५.०	२५९००००	पशू सेवा समेत

१३	व्यवसाय भिडियो कर	०.०	०.०		
१४	प्रकृतिक श्रोत उपयोग कर	०.०	०.०	२०२५०००.०	
१५	पन्जीकरण शुल्क	१२५०५००.०	९२५४००.०		
१६	सिफारिस शुल्क	०.०	२९६४००.०	१२५०००.०	अमिन सेवा समेत
१७	वडा बाट प्राप्त समेत			४९६००००.०	
१८	अन्य बिबिध	४७३२८५.०	०.०	३८००००.०	
जम्मा		**५२३७०२६.०**	**८२००८५१.०**	**१५१५००००.०**	
१९	अ.ल्या.	१६६४६१००.०	६११००६१.०	१३०१००००.०	
कुल जम्मा		**२१८८३१२६.०**	**१४३१०९१२.०**	**२८१६००००.०**	

श्रोत: नगरपालिकाको अभिलेख, २०७७

१.१७.१.२ संघीय तथा प्रदेश सरकार तर्फ:

फुङ्लिङ नगरपालिकामा संघीय तथा प्रदेश सरकार (बित्तीय समानिकरण समेत तथा राजश्व बॉडफॉड) बाट प्राप्त आयको अध्ययन गर्दा संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने बित्तीय समानिकारण अनुदान, सशर्त अनुदान, बिशेष अनुदान लगायत राजश्व बॉडफॉड बाट रकम प्राप्त हूने गरेको छ भने स्थानीय उपभोक्ताको लागत सहभागिता समेत एक महत्वपुर्ण आम्दानीको रुपमा लिईएको अवस्था छ । यो रकम फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल आयको करिव ९५ % भन्दा बढी हुन आउछ । यसरी फूङ्लिङ नगरपालिकाले आन्तरिक तथा संघीय तथा प्रदेश सरकार र अघिल्लो बर्षको मौज्दात समेत बाट गरी आफ्ना विकास निर्माणका कार्यहरू सञ्चालन व्यवस्थापन गदै आएको अवस्था छ । यस नगरपालिकालाई प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट बार्षिक रुपमा प्राप्त भएको तथा आ.व.२०७७/७८ को अनुमान समेतको अवस्था तालिका नं. १.६० र १.६१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.६०: प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त तथा आन्तरिक समेतको कुल आम्दानीको बिबरण

प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त आम्दानीको बिबरण					
क.सं.	**आय शिर्षक**	**आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ**	**आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ**	**आ.व. २०७७/७८ को अनुमान**	**कैफियत**
१. प्रदेश सरकार बाट					
१.१	बित्तीय समानिकरण अनुदान	३५९८०००.०	७२१६०००.०	७१७००००.०	
१.२	शसर्त अनुदान	१५००००००.०	४११५०००.०	५१००००००.०	
१.३	विशेष अनुदान	०.०	०.०	०.०	
१.४	समपुरक अनुदना	०.०	०.०	१००००००००.०	
१.५	राजश्व बांडफांड	६४०९७३९.०	५४४१२०९.३	६९२८०००.०	
१.६	प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र कार्यक्रम	७३००००००.०	११२०५०००.०		
जम्मा		**१८८०७७३९.०**	**२७९७७२०९.३**	**२९१९८०००.०**	
२. संघीय सरकार बाट					
१.१	बित्तीय समानिकरण अनुदान	१५८३००००००.०	१५२२००००००.०	१५०३००००००.०	
१.२	शसर्त अनुदान	२२२४९७०००.०	२४४६८८०००.०	२६७१००००००.०	
१.३	विशेष अनुदान	०.०	०.०	१७००००००.०	
१.४	समपुरक अनुदना		५३००००००.०	६७००००००.०	

१.५	राजश्व बांडफांड	५३७२२४३८.०	५२२०६२२२.८	७७३४५१५०.०	
१.६	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	५२९०००.०	०.०	०.०	
१.७	सामाजिक शुरक्षा भत्ता	३३६८१६००.०	५६९६९०००.०	६००००००.०	
१.८	स्थानीय पूर्वाधार बिकास साझेदारी कार्यक्रम		१२९००००.०		
जम्मा		**४६८७३००३८.०**	**५२४२६३२२२.८**	**५७८४४५१५०.०**	
कुल जम्मा (प्रदेश तथा संघीय)		**४८७५३७७७७.०**	**५५२२४०४३२.२**	**६०७६४३१५०.०**	
आन्तरिक आम्दानी (अ.ल्या. समेत)		**२१८८३१२६.०**	**१४३१०९१२.०**	**२८१६००००.०**	
कुल जम्मा (आन्तरिक तथा बाह्य)		**५०९४२०९०३.०**	**५६६५५१३४४.२**	**६३५८०३१५०.०**	

श्रोत: नगरपालिकाको अभिलेख तथा बजेट पुष्तिका, २०७७

तालिका नं.१.६१: आन्तरिक तथा बाह्य आयको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	आय शिर्षक	आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान	%
१	अ.ल्या बाहेकको आन्तरिक आय	५२३७०२६.०	८२००८५१.०	१५१५००००.०	२.४३
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त आय	४८७५३७७७७.०	५५२२४०४३२.२	६०७६४३१५०.०	९७.५७
जम्मा		**४९२७७४८०३.०**	**५६०४४१२८३.२**	**६२२७९३१५०.०**	**१००.००**

श्रोत: नगरपालिकाको अभिलेख तथा बजेट पुष्तिका, २०७७

१.१७.२ नगरपालिकाको आ.व. २०७७/७८ को प्रस्तावित व्यय विवरण

यस नगरपालिकाको समग्र खर्चलाई बिश्लेषण गर्दा चालु तथा पूँजीगत खर्च अन्तरगत बिभक्त गरी कार्यान्वयन गदै आएको अवस्था देखिन्छ । बर्तमान अवस्थामा बिगत देखिनै भन्दै आएको पूँजीगत खर्च भनेर ब्याख्या वा बिभक्त गरिने रकमलाई पूँजीगत लगानीको अवधारण अन्तरगत ब्याख्या गरेर अघ बढ्न आवश्यकता देखिएको छ । चालु खर्च अन्तरगत दैनिक कार्यालय सञ्चालन तथा कर्मचारी र जनप्रतिनिधि समेतको पारिश्रमिक तथा सेवा सुविधा बापत बिनियोजना गरिने रकमलाई लिने गरिन्छ भने आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतक तथा भौतिक पूर्वाधार सहितका पूँजी निर्माणमा बिनियोजना गरिने रकमलाई पूँजीगत लगानी (खर्च) भनिने गरिन्छ ।

यस नगरपालिकाले बिगत देखिनै आफुले प्राप्त गरेको आयलाई यीनै शिर्षक अन्तरगत रकम बिनियोजना गरी सञ्चालन गर्दै आएको तथा त्यसको प्रतिनिधि वा निरन्तरताको कम बमोजिम अघिल्लो बर्षलाई आधार मान्दै नीतिगत ब्यवस्थाका साथ आ.व. २०७७/७८ कालागि नगर सभा बाट पारित गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको चालु खर्च र पूँजीगत लगानीको अवस्था अध्ययन गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बाहेकको हकमा चालु खर्च रु ३९ करोड ६० लाख ५५ हजार १५० भन्नाले कुल बजेटको ५८.३६ % तथा पूँजीगत लगानी तर्फ २३ करोढ ९७ लाख ४८ हजार भन्नाले कुल बिनियोजनको ४१.६८ % रहेको देखिएको छ । बिषयगत शिर्षक अन्तरगतको खर्च तथा लगानीको अवस्था अध्ययन गर्दा सामाजिक शुरक्षा भत्ता बाहेकको हकमा सवै भन्दा बढी रु १५ करोड २२ लाख ५ हजार भन्नाले कुल बिनियोजनको २६.४३ % भौतिक पूर्वाधार निर्माण बिकासमा र सवै भन्दा कम २ लाख १७ हजार भन्नाले कुल बिनियोजनको ०.०३८ % रहेको अवस्था छ । यस आारमा भन्ने हो भने अहिले पनि यस नगरपालिकाले मावन संसाधन बिकासलाई धेरै कम महत्व दिएको अवस्था रहेको छ अथवा भौतिक पूर्वाधार बिकासको तुलानामा नगन्य अवस्थामा हेरिएको देखिन्छ । एकातर्फ भौतिक पूर्वाधार बिकासका क्षेत्रमा लगानीको मात्रा मानव संशाधन बिकासको तुलनामा अधिक रहेको देखिएको भएता पनि कुल पूँजीगत लगानीको

तुलनामा चालु खर्च अत्याधिक रहेको पाईएको छ । यती मात्र हैन बिगत देखिनै कतिपय बिकास खर्चलई समेत चालुखर्चमा समावेश गरिएको अवस्था समेत रहेको देखिन्छ ।

अनुपातिक हिसावमा भन्ने हो भने यस भन्दा अघिका बर्षहरूमा समेत करिव यस्तै यस्तै अवस्था रहेको देखिएकोले नगरपालिकाले आवधिक नगरपालिका बिकास योजना मार्फत चालु र अनुत्पादक खर्चमा पर्याप्त कटौति गरी आर्थिक बिकास, पूँजीगत लगानी र मानव संसाधन बिकास सँग सम्बन्धित आयोजना तथा कार्यक्रममा लगानी बृद्धि गरी स्थानीयबासीको प्रविधि र प्रविधिगत क्षमता बिकास सँग सँगै आम्दानीमा बढोत्तरी ल्याउने र यसैको माध्यम बाट नगरको समग्र आयलाई गुणात्मक बनाउने तर्फ लक्षित र कृयाशिल हुन अनिवार्य देखिएको छ । नगरपालिकाको आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजना बजेटको संक्षिप्त तथा बिषयगत शिर्षक बमोजिमको बिबरण तालिका नं.१.६२ तथा यस संग सम्बन्धित बिषयगत शिर्षकमा बिनियोजन गरिएको बिबरण १.६२ को (क), (ख), (ग) र (घ) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.१.६२ : नगरपालिकाको आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजना बजेटको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	बिषयगत शिर्षक	आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु		जम्मा	
		चालु खर्च	पूंजीगत लगानी रु		%
१	कार्यालय सञ्चालन	९०९२३१५०.०		९०९२३१५०.००	१५.७९
२	सामाजिक बिकास	१०५४५०००.०	३७३३८०००.००	४७८८३०००.००	८.३१६
३	आर्थिक बिकास	१२००००००.०	८३००००००.००	९५००००००.००	१.६५
४	वातावरण तथा बिपद् ब्यवस्थापन	१५५००००.०	४९५०००.००	२०४५०००.००	०.३५५
५	प्रशासकीय सुशासन	४८००००.०	३००००००.००	७८००००.००	०.१३५
६	बित्तीय सुशासन तथा सार्वजनिक सुनुवाई	३००००००.०		३००००००.००	०.०५२
७	कानून तथा न्यायिक समिति	२४००००००.०		२४००००००.००	०.४१७
८	मानव संसाधन बिकास	२१७०००.०		२१७०००.००	०.०३८
९	संघीय सशर्त	२२८२९००००.०	३८८१००००.००	२६७१००००००.००	४६.३९
१०	शन्ति सुब्यवस्था	०.०	२३००००००.००	२३००००००.००	०.३९९
११	पूर्वाधार बिकास	०.०	१५२२०५०००.०	१५२२०५०००.००	२६.४३
१२	अन्य (आन्तरिक आयको फरक खर्चमा मिलान)	१५००००.०	०.०	१५००००.००	०.०२६
जम्मा		**३३६०५५१५०.०**	**२३९७४८०००.०**	**५७५८०३१५०.०**	**१००.०**
%		**५८.३६**	**४१.६४**	**१००.०**	
१३	**सामाजिक सुरक्षा भत्ता**	**६००००००००.०**	**०.०**	**६००००००००.०**	
कुल जम्मा		**३९६०५५१५०.०**	**२३९७४८०००.०**	**६३५८०३१५०.०**	
%		**६२.२९**	**३७.७१**	**१००.०**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

१.६२ (क): **भौतिक पूर्वाधार निर्माण बिकास तर्फ**

क.सं.	बिषयगत शिर्षक	आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु	%	कैफियत
१	सडक निर्माण (मोटरेवल)	३४८७००००.०	३५.९०	

२	सडक निर्माण (पदमार्ग)	६२१००००.०	६.३९	
३	पुलपुलेसा	११०००००.०	१.१३	
४	ढल तथा नाला निर्माण	४९५००००.०	५.१०	
५	सिंचाई तर्फ	२००००.०	०.२१	
६	भवन निर्माण	१३८००००.०	१४.२१	
७	खेल मैदान	१४००००.०	१.४४	
८	तटबन्धन तथा खोल्सी नियन्त्रण	१२००००.०	१.२४	
९	समपुरक कोषमा	३००००००.०	३०.८९	
१०	अन्य बिबिध	३४००००.०	३.५०	
जम्मा		**९७१३००००.०**	**१००.००**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

१.६२ (**ख**): **आर्थिक बिकास तर्फ (संघीय सरकारको सशर्त अनुदान समेत)**

क.सं.	**बिषयगत शिर्षक**	**आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु**	**%**	**कैफियत**
१	कृषि बिकास कार्यक्रम	११७५००००.०	२९.४०	
२	पशुबाली बिकास तथा सेवा	९९१००००.०	२४.८०	
३	पर्यटन पूर्वाधार बिकास	१३०००००००.०	३२.५३	
४	सहकारी बिकास	१८००००००.०	४.५०	
५	उद्योग तर्फ	३५००००००.०	८.७६	
जम्मा		**३९९६००००.०**	**१००.००**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

१.६२ (**ग**): **समाजिक बिकास तर्फ**

क.सं.	**बिषयगत शिर्षक**	**आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु**	**%**	**कैफियत**
१	शिक्षा बिकास	९१७८०००.०	२.९०	
२	स्वास्थ्य सेवा	१०९१५०००.०	३.४५	
३	खेलकुद कार्यक्रम	३७७५०००.०	१.१९	
४	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण	११२००००००.०	३.५४	
५	खानेपानी तथा सरसफाई	१७२०५०००.०	५.४४	
६	संस्कृति प्रवर्द्धन	१२००००००.०	०.३८	
७	माथि उल्लेखित शिर्षकहरुमा संघीय सरकारको सर्शत अनुदना शिर्षक बिभक्त हुन बांकि रहेको)	२६२९००००००.०	८३.१०	
जम्मा		**३१६३७३०००.०**	**१००.००**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

१.६२ (घ): **बन वातावरण तथा सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता बिकास**

क.सं.	बिषयगत शिर्षक	आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु	%	कैफियत
१	बन वातावरण तथा बिपत ब्यवस्थापन	२०४५०००.०	३५.५२	
२	सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता बिकास	१३१२०००.०	२२.७९	
२.१	सवै वडामा इन्टरनेटके पहुंच बिस्तरा		०.००	
२.२	बिद्युतिय सेवा तथा :क्ष्व		०.००	
२.३	समक्षा गोष्ठी, नगरिक बडा पत्र		०.००	
२.४	नगर आवधिक योजना		०.००	
२.५	बस्तस्थिति बिबरण		०.००	
२.६	जनप्रतिनिध तथा कर्मचारी क्षमता बिकास		०.००	
३	बिधायन समति	८००००००.०	१३.९०	
२.७	न्यायिक समति	१६००००००.०	२७.७९	
जम्मा		**५७५७०००.०**	**१००.०**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

ङ. चालु खर्च

क.सं.	बिषयगत शिर्षक	आ.व. २०७७/७८ को बिनियोजित रकम रु	%	कैफियत
१	कार्यालय सञ्चालन	९०९२३१५०.०	२७.०७	
२	सामाजिक बिकास	१०५४५०००.०	३.१४	
४	आर्थिक बिकास	१२००००००.०	०.३६	
५	वातावरण तथा बिपद् ब्यवस्थापन	१५५००००.०	०.४६	
६	प्रशासकीय सुशासन	४८००००.०	०.१४	
७	बित्तीय सुशासन तथा सार्वजनिक सुनुवाई	३००००००.०	०.०९	
८	कानून तथा न्यायिक समिति	२४००००००.०	०.७१	
९	मानव संसाधन बिकास	२१७०००.०	०.०६	
१०	संघीय सशर्त	२२८२९००००.०	६७.९६	
११	अन्य	१५००००.०	०.००	
जम्मा		**३३६०५५१५०.०**	**१००.०**	

श्रोत: नगरपालिकाको बजेट पुष्तिका, २०७७

भाग २
आवधिक नगरपालिका विकास योजना निर्माणको औचित्य, दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, कार्य परिधि, योजना तर्जुमा दृष्टिकोण तथा प्रकृया र अध्ययन विधि

२.१ आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमाको औचित्यः

फुङ्लिङ नगरपालिका ऐतिहासिक पृष्ठभूमि सहितको ताप्लेजुङ जिल्लाको समृद्धि निर्माणका आधारभुत श्रोत र साधनको सम्भावना नै सम्भावना बोकेको एक मात्र नगरपालिका हो । वर्तमान संबिधानको कार्यान्वयन सँगै स्थानीय तहले स्थानीय सरकारको हैसियतमा स्थानीय जनताको आवश्यकता र चाहाना बमोजिम जनताकै घरदैलो सम्म विकास निर्माण र सेवा प्रवाहलाई सहज रुपमा पुऱ्याउने जिम्मेवारी प्राप्त भएको छ । लामो समय सम्म स्थानीय तह जनप्रतिनिधि विहिन रहे । विगतमा स्थानीय तहमा स्थानीय आवश्यकता बमोजिमका आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा सास्कृतिक विकासका योजनाहरू प्रकृयागत रुपमा समयबद्ध ढंगले आगाडि बढ्न सकेनन् । फुङ्लिङ नगरपालिका पनि वर्तमान संबिधानको कार्यान्वयन सँगै नेपाल सरकारको पछिल्लो निर्णय बमोजिम स्थापित भएको नयाँ नगरपालिका हो । फुङ्लिङ नगरपालिका साविकको ताप्लेजुङ नगरपालिका सहित विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका न्यून पूर्वाधार भएका हाङदेवा, फुरुम्बु र फावाखोला गाउँ विकास समिति समेत एकीकृत गरी स्थापित भएको कारण मुख्य बजारका केहि भाग छाडेर आधिकांस पूर्वाधारयुक्त संरचनाहरू ग्रामिण स्तरकानै छन् । दिगो सहरी विकासको आवधारणा बमोजिम यस नगरपालिका भित्र उपलब्ध भौगोलिक बनावट र आवस्थितिलाई नगर पूर्वाधार विकासको आवसरमुखि क्षेत्रको रुपमा स्वीकार्दै भू-उपयोग योजनाका साथ आगामी २० बर्ष भित्र आवश्यक न्यूनतम शहरी सेवा सहितको समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने कार्यको जग प्रारम्भ बाटै बसाउन आनिवार्य भएका कारण यसै नगरपालिकाको आ.व. २०७६/७७ को बार्षिक नीति कार्यक्रमले आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमाको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।

विद्यमान सिमिति स्रोत र साधनका विच विना योजना गरिने विकास निर्माणका कार्य सिमित घेरा भित्रै आस्थाई हुने मात्र हैन कमजोर समेत हुने गरेका कयौ उद्धारण हाम्रा समु छन् । बिगत लामो समय देखि हाम्रो देश नेपाल पनि यीनै चुनौति बाट गुज्रिरहेको छ । बिगतका घट्नाक्रमहरूले जनताका आधारभुत आवश्यकता एकातिर र सञ्चालन हने विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका योजना आर्कातिर भएका कयौं उद्धाहरण हाम्रो माझमा रहेका छन् । पुराना र महत्वपूर्ण योजना सम्पन्न नहुँदै प्रत्येक वर्ष स्थानीय तहले थप योजनाको खोजी र सञ्चालनमा धेरै समय र लागत खर्चिनु परिरहेको आवस्था विद्यमान छ । तसर्थ जनताको माझबाट स्थानीय आवश्यकता बमोजिमका दिगो विकासमा आधारित आर्थिक, सामाजिक, भौतिक र सास्कृतिक विकास संग सम्बन्धित योजनाहरूको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरण गरेर आवश्यक स्रोत र साधनको व्यवस्थापन सहित कार्यान्वनयको थालनि गर्न आपरिहार्य भएकोले यो आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

यस नगरपालिकाको समृद्धिमा आधारित विकासको गतिलाई सुरुबाटै व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन गर्ने मान्यताका साथ प्रस्तुत दस्तावेजलाई समय सापेक्ष बनाउने प्रयास गरेर यो स्वरुपमा प्रस्तुत गरिएको हो । यस आवधिक योजना प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गरिएका योजनागत विषय वस्तुहरू यसै नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणमा आधारित तथा योजना तयारीका बखत गरिएको स्थालगत अध्ययन र वडा तथा नगरपालिका स्तरीय भेला बैठक साथै नगरपालिकाको आभिलेख समेतमा आधारित रहेका छन् । यसका आतिरिक्त विषयगत विवरणहरूमा जनप्रतिनिधि र सर्वसाधारण नगरपालिकाबासी सँग गरिएका छलफल साथै विषयगत कार्यालयहरू संग रहेका वर्तमान आभिलेख समेतलाई समेट्ने प्रयास गरिएको छ ।

उपलब्ध बिवरण नगरपालिकाले बिगत बर्षहरूमा सञ्चालनमा ल्याएका योजना तथा तीनमा प्राप्त गरेको सफलता, जनप्रतिनिधिहरूले औल्याएका विषय वस्तु साथै बहुवर्षको कार्यक्रमको लक्ष्य साथै आम्दानी र लगानीको निश्चित प्रवृत्ति (trend) विश्लेषणको आधारमा सूचकहरू निर्माण गरी प्रक्षेपण गरेर आगामी पाँच वर्षको लागि (आ. व.२०७७/७८-२०८१/८२) यो "**आवधिक नगरपालिका विकास योजना**" तयार गरिएको छ । यो एक Integrated, indicfative र comprehensive दस्तावेज भएकोले उल्लेखित प्रक्षेपणबाट तथ्यांक र लगानीका परिमाणहरूमा तात्विक भिन्नता नहुने आनुमान गरिएको छ ।

वर्तमान आवस्थामा देश भित्रै तथा विश्वव्यापी रुपमा देखा परेका नौला आवधारणा र देशको राजनैतिक परिवर्तनलाई आत्मसात गर्ने खालका उद्देश्य, नीति र कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरिनुपर्ने आवश्यक्तालाई क्रमिक रुपमा पूरा गर्दै लैजान सम्बन्धीत परिच्छेदहरू तर्जुमा गरिएका छन । ग्रामिण तथा सहरी गरिबी जस्तो संवेदनशील पक्ष, वालआधिकार, आपांगता र लक्षित समुदायका लागि ल्याउनुपर्ने थप विशेष नीति र योजनाहरू तर्जुमा गरिएका छन । आवधिक योजनाको खाका तयारीका क्रममा वर्तमान परिवर्तित सन्दर्भ र समसामयिक आवश्यक्तालाई पूर्ण सम्बोधन गर्न थप कार्यमूलक रणनीतिहरू समेत तय गरिएका छन ।

आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमाका लागि प्राप्त आन्तिम प्रतिवेदनलाई मूल आधार मानी फुङ्लिङ नगरपालिकाले नगरपालिकाको वस्तुगत आवस्था र समसामयिक परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै यसमा उल्लेख भएका दीर्घकालिन सोचमा आधारित लक्ष्य, उद्देश्य र सूचक सहितका कार्यक्रमहरूलाई आन्तिम रुप प्रदान गर्नेछ । आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमा गर्ने कार्यमा नगरपालिकाको निर्णय तथा तयारिका क्रममा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी, स्थानीयबासी र सरोकारवाला संघसंस्थाको हार्दिकतापूर्ण सहयोग र सहकार्य आनिवार्य गरिएका कारण वडा र नगरपालिकाको वस्तुस्थिति, समस्या तथा आवसरहरू बारे सही तस्वीर आउन सम्भव भएको हो । वडागत भेलामा विषयगत निकाय, गैसस, नागरिक समाज, टोल संगठन, सरोकारसमूहहरूसँग भएको छलफल र आन्तरक्रिया तथा स्थलगत अवलोकनको माध्यमबाट प्राप्त सुझावहरू समेत समेटी यो आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

२.२ दीर्घकालिन सोच

फुङ्लिङ नगरपालिकालाई दिगो शहरी विकासको माध्यम बाट एक समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा निर्माण विकास गरी मानव बसोबासकालागि सुविधा सम्पन्नसहरको रुपमा विकास गर्न कृयाशिल रहेको छ । दीर्घकालिन सोच निर्माण र योजनाको प्राथमिकता किटानकालागि कार्यपालिकाका पदाधिकारी तथा नगरसभा सदस्यहरु, विषयगत समितिका पदाधिकारीहरू, वडा सचिवहरू तथा विषय बिज्ञहरू सम्मिलित छलफल र विगतमा यस नगरपालिकाले निर्धारण गरेका नीति निर्णय र लक्ष्य समेतका आधारमा वर्तमान वस्तुगत अवस्थाको विश्लेषण र भावि संभावना सहित आएका विचार र भावि कार्यदिशालाई समेत समेटेर विगतमा स्थापित गरिएको दीर्घकालिन सोचलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी आवधिक नगर विकास योजनाका माध्यम बाट योजनाका माध्यम बाट ७ वटा सम्भाावना सहितका विषयगत आधार क्षेत्रको पहिचान गरी तीनको कार्यान्वयन सहितको आवश्यकता र दिगो विकासमा केन्द्रित देहाय बमोजिमको दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य निर्धारण गरिएको छ ।

"यातायात सञ्जाल, व्यवसायिक कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार,
शिक्षा, स्वास्थ्य र औद्योगीक विकास फुङ्लिङ समृद्धिका आधार"

२.२.१ दीर्घकालिन सोच निर्माणका बिषयगत आधार क्षेत्रः

फुङ्लिङ नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका संभावना र अवसरहरूको पहिचान गरी तिनिहरूको प्राथमिकता क्रमका आधारमा दीर्घकालिन सोच निर्माण गरिएको छ । यस दीर्घकालिन सोच निर्माणका विषयगत र क्षेत्रगत पूर्वाधार निर्माण सहितका मुख्य आधारहरू देहय बमोजिम रहेका छन्

क. यातायात सञ्जाल

- कालो पत्रे, ग्राभेल र बाँकि कच्चि गरी ४०० भन्दा बढी कि.मि. को हाराहारीमा सडक सञ्जाल रहेको
- नगरपालिकाका सवै वडामा यातायात सञ्जालको बिस्तार क्रमिक रुपले हुँदै गरेको
- आगामी ४ बर्ष भित्र वर्तमानमा कायम रहेका अधिकांश कच्ची सडकहरू ग्राभेल भई बाह्रै महिना यातायात तथा ढुवानीका साधन सहज सञ्चालन हुन सक्ने अवस्थाको विकास हुने
- क्रमिक रुपले ग्राभेल भईसकेका सडकहरू कालोपत्रे हुने क्रममा रहेका
- नगरपालिकाले सडक गुरुयोजना तयार पार्ने कार्यमा जुटिरहेको
- सडकको नामाङ्कन सहित मुख्य सडक, कृषि सडक, पर्यटन सडक, आवासिय सडक, औद्योगीक सडक, पर्यटन पद मार्ग समेतमा बर्गिकरण गरी सडक सञ्जाललाई व्यवस्थित बनाउने नीतिगत निर्णय सहित योजनाको तयारीमा नगरपालिका जुटिसकेको अवस्था रहेको

ख. व्यवसायिक कृषिः

- फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल भू-भाग मध्ये करिव दुई तिहाई क्षेत्र कृषि कार्यमा प्रयोग भईरहेको
- कृषिविकास रणनीति २०१५-२०३५ लाई मार्ग दर्शकको रुपमा लिई स्थानीयकरण गर्ने साथै यस नगर भित्र रहेका कृषि उपज र उत्पादनका आधारमा व्यवसायिक रुप प्रदान गर्न सकिने
- अन्न बाली, दालहन बाली, नगदे बाली, फलफूल बालीको व्यवसायिक उत्पादनकालागि पकेट तथा ब्लकहरूको निर्माण गर्न कार्य अघि बढेको
- नगदेबालीको रुपमा स्थापित रहेका अलैची, अदुवा, किवी, एभोकाडो, कफी, दाँतेओखर, सुन्तला, कागती केरा लगायतको उत्पादन बृद्धि गर्दै आय आर्जन मार्फत गरिवी निवारणमा सहयोग पुऱ्याउन सकिने तथा नेपाल सरकार कृषि विकास मन्त्रालय अन्तरगत सञ्चालन गरिने प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना मार्फत अलैंची कृषि जोन लगायत अन्य आयोजनाहरू सँग समन्वय गरी आवश्यक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सकिने अवस्था रहेको
- गोलभेडा, आलु, च्याउ लगायतका तरकारी जन्य उत्पादनका लागि अर्ग्यानिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरी रासायनिक मलको प्रयोगलाई विस्थापित गर्न र अर्ग्यानिक क्षेत्र घोषणाा गर्न सकिने अवस्था रहेको
- नगरपालिका भित्र उत्पादित कृषिजन्य वस्तुहरूको बजारको सुनिस्चितताका लागि नगरपालिकाले भुमिका निर्वाह गर्ने गरी योजना तजुर्मा गर्ने कार्यलाई अघि बढाईएको
- नश्ल सुधार,पशु स्वास्थ्य सुधार साथै एक घर एक सुधारिएको गोठ तथा खोर निर्माण विकास कार्यक्रमका माध्यम बाट स्थानको पहिचान सहित व्यवस्थित बनाएर उन्नत जातका पशु उत्पादनमा जोड दिने सकिने
- पशुबालीमा गाई तथा भैसीपालन मार्फत दुध तथा दुग्ध पदार्थको उत्पादन र खसि बाख्रा, भेडा, कुखुरा, सुँगुर बँगुर साथै माछापालन बाट माछा मासु र अण्डा उत्पादन गरी आत्म निर्भर मात्र हैन निकासी समेत गर्न सकिने सम्भावना रहेको तथा मूख्य गरी ट्राउट माछा पालनको श्रोत केन्द्रको रुपमा समेत विकास गर्न सकिने सम्भावना रहेको
- नगर क्षेत्र भित्र बाट बग्ने खोला मार्फत गरिने स्थलगत तथा लिफ्ट सिँचाई आयोजना मार्फत सिँचाईको पर्याप्त सम्भावना रहेको
- पशुपन्छी आहारकालागि अन्नबाली लगायत चरन क्षेत्र साथै डाले तथा भुँइघाँसको व्यवस्था पर्याप्त गर्न सकिने
- कृषि तथा पशुपन्छी बालीको प्रवर्द्धन र विकास, आवश्यक कच्चा पदार्थ लगायतका सवै सामानको सहज ओसार पसार साथै उत्पादिन वस्तुको सहज निकासी तथा बिक्रिबितरणकालागि सडक सञ्जालको राम्रो र पर्याप्त व्यवस्था क्रमस हुँदै गएको
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका र रहने कृषि, बचत तथा ऋण र बहुदेशीय सहकारीको प्रवर्द्धन र विकास गरी आर्थिक विकास र रोजगारी प्रवर्द्धनका क्षेत्रमा कृयाशिल गराउन सकिने

ग. पर्यटन पूर्वाधार

- धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू, चण्डेश्वर धाम, शहीद स्मृति पार्क, रविन्द्र स्मृति पार्क, चारपाटे ढुँगा पर्यटन स्थल, मुक्तेश्वर मन्दिर, ओखेचौर पार्क, शिवालय र देउराली भित्री सामुदायिक बनको गुप्ते क्षेत्रमा बिश्व शान्ति पार्क, गुप्ते चारपाटे सनराइज भ्यू टावर लगायतको एकीकृत पर्यटन विकास गुरुयोजना तयार पारी पर्यटकीय स्थलका रुपमा व्यवस्थित गर्न सकिने सम्भावना रहेको
- पर्यटकीय स्थलको रुपमा प्राचिन कालदेखिनै परिचित फुङ्लिङ नगरपालिका, फक्ताङलुङ र सिरजिंगा गाउँपालिकाको संगम स्थलका साथमा पाथिभरा याङबरक गाउँपालिकाको समिपमा रहेको पाथीभरा देबीको मन्दिर विकासको लागि सम्युक्त साझेदारीमा एकीकृत गुरुयोजना तर्जुमा र आवश्यक पर्यटन पूर्वाधारहरू निर्माण गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटककालागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको पर्यटन क्षेत्रको रुपमा निर्माण विकास गर्न सकिने
- यस नगरपालिकाको उल्लेख्य क्षेत्र वनजङ्गलले ओगटेको साथै जैविक विविधताले भरिएको बन जंगललाई बैज्ञानिक तथा कृषि बन व्यवस्थापनको माध्यमबाट व्यवस्थित गरी जडीबुटी उत्पादन र प्रशोधन, नर्सरी विकास, बन्यजन्तु संरक्षण तथा मनोरञ्जन स्थल सहितको पर्यटकीय स्थल वनाउन सकिने साथै
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको आवागमन र बसाईलाई सहज बनाउन गुणस्तरीय बासस्थान सहितका होम स्टे, होटल व्यवसाय सहित एकीकृत पर्यटन विकासलाई एक बिशिष्टिकृत उद्यमको रुपमा विकास गर्न सकिने रमणिय स्थल सहितको सम्भावना रहेको
- संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा सुकेटार हवाई मैदानको थप विकास गरी बाह्रै महिना सञ्चालन हुने सक्ने सम्भावना रहेको

घ. शिक्षा

- फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र १८ वटा निजी तथा ५१ वटा सरकारी गरी कुल ६९ वटा आधारभुत, माध्यमिक विद्यालय (३ वटा उच्च माध्यमिक बिद्यालय) र १ वटा क्याम्पस समेत स्थानीय स्तरमा बालविकास केन्द्रहरू समेत सञ्चालनमा रहेका साथै यिनै शैक्षिक संस्थाहरू शिक्षा क्षेत्रको विकासमा कृयाशिल रहेका
- कृषि तथा पशुपन्छी बाली प्रवर्द्धन र विकासकालागि प्राबिधिक शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पूर्वाधारको सहज व्यवस्थापन गर्न सकिने
- नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित प्रविधिक शिक्षालाई उच्च प्राथमिकता दिई सञ्चालनमा ल्याउने गरी नगरपालिकाले प्राथमिकताकासाथ कार्यान्वयनमा ल्याएको
- चिया, अन्न बाली तथा पशुपन्छीबालीको विकासकालागि स्थानीय फुङ्लिङ अध्ययन अनुसन्धान केंन्द्र स्थापना गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन नगरपालिका सक्षम रहेको

ङ. स्वास्थ्य (जनस्वास्थ्य तथा पशु र कृषि बाली स्वास्थ्य समेत)

- यस नगरपालिकामा एक वटा जिल्ला अस्पताल, बिभिन्न वडामा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द, स्वास्थ्य चौकी, क्लिनिक र औषधी पसल समेत रहेका साथै स्वास्थ्य संग सम्बन्धित संस्था तथा पसलहरूले नियमित सेवा प्रवाह गरी रहेका छन् भने विभिन्न वडामा रहेका बर्थिङ सेन्टर बाट मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भई रहेको
- वर्तमान जिल्ला अस्पताललाई सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रुपमा विकास गर्न सकिने तथा यसकालागि बेड संख्या समेत थप गरी ५० सैयाको बिशेष सुविधा युक्त अस्पतालको रुपमा विकास गर्ने तयारी समेत भईरहेको
- खानेपानी पूर्वाधारको क्रमिक विकास भई रहेका कारण आगामी ३ बर्ष भित्र यस नगरका अधिकांस स्थानमा सुविधा बिस्तार हुने

- पशुपन्छी स्वास्थ्य सेवा अस्पताल तथा कृषिबाली विकासकालागि माटो परिक्षण समेतका परिक्षणशालाको विकास गर्न नगरपालिका प्रतिवद्ध रहेको
- कृषि बिषादीको प्रयोग बाट कृषि बालीमा हुने संक्रामक रोगहरूको नियन्त्रण गर्न सकिने सम्भावना रहेको

च. औद्योगीको विकास

- फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र वर्तमानमा स्थापित भएका उद्योगको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै औद्योगीक ग्रामको स्थापना र विकास सहित कृषि उपजमा आधारित उद्योगहरूको थप विकास गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना रहेको ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने कच्चा पदार्थ, स्रोत साधन र सीपमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योग स्थापना, विकास र प्रवर्द्धन गरी औद्योगीक उत्पादनमा बढोत्तरी ल्याउन सकिने
- कृषि उत्पादनहरूलाई कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग गरी गुणस्तरीय खाद्य वस्तुहरूको उत्पादन गर्ने उद्योगहरूको स्थापना र विकास मार्फत रोजगारी समेत प्रसस्त सृजना गर्न सकिने धेरै सम्भावना रहेको
- कृषि उत्पादनमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना र विकास बाट बैदेशिक रोगारीमा जाने जनशक्तिको मात्रामा ठूलो कटौति गर्न सकिने

२.३ लक्ष्य

फुङ्लिङ नगरपालिकाले यस नगरपालिकालाई दीर्घकालिन सोचमा आधारित समृद्धिको मार्ग प्रसस्त गर्न देहाय बमोजिमको लक्ष्य निर्धारण गरेको छ

"वि.सं. २०८२ साल असार मसान्त भित्र यातायात, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक तथा प्रशासनिक लगायतका पूर्वाधारहरूको आधारभुत स्तर निर्माण गरी फुङ्लिङ नगरपालिकाको दिगो विकास र समृद्धि निर्माणको आवश्यक जग स्थापित भएको हुनेछ साथै आगामी २० बर्ष भित्र ताप्लेजुङ जिल्लाको सामाजिक सुरक्षा सहितको सुविधा सम्पन्न तथा शिपयुक्त मानवीय श्रोत र साधनको विकासका साथमा वर्तमान मानव विकास सूचकाङ्कको अवस्थामा सत प्रतिसतले बृद्धि भई समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा विकसित भएको हुनेछ"

२.४.उद्देश्य

यस नगरपालिकाले स्थापित गरेको दीर्घकालिन सोच तथा विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा प्राप्त गर्ने सक्ने उपलब्धी सहितको लक्ष्य बमोजिम उक्त दीर्घकालिन सोच र लक्ष्य लाई पुरा गर्न दहाय बमोजिमका उद्देश्य स्थापित गरिएको छ ।

वर्तमान संबिधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन लगायत प्रचलित ऐन कानूनको अधिनमा रहि यस नगरपालिकाको समृद्धिको मार्ग प्रशस्त गर्न स्थानीय आवश्यकता बमोजिमनगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, साँकृतिक तथा भौतिक विकास तथा भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि २० बर्षे दीर्घकालीन सोचले निर्धारण गरेका लक्ष्य प्राप्त गर्न कम्तिमा ५ वर्षे अवधिको **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना, २०७७"** तर्जुमा गर्ने ।

- नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण र वर्तमान अवसर र भावि संभावना समेतका आधारमा नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोचअनुरुप दिगो विकास लक्ष्यमा आधारित यस आवधिक नगर विकासयोजनाले स्थापित गरेका विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न सवै विषयगत क्षेत्रका गुरु योजना समेत तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासको उद्देश्य लिएको आवधिक नगर विकास योजना अर्न्तगत भू-उपयोग नीति र योजना सहितको भौतिक विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, वातावरण विकास र व्यवस्थापन, वित्तीय विकास र व्यवस्थापन साथै संस्थागत विकास र व्यवस्थापन जस्ता विषयगत क्षेत्रहरू र तदनुरुप लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजा, रणनीति, कार्यक्रमहरू, बजेट निर्धारण तथा सरोकारवालाहरूको पहिचानलाई समेत एकीकृत गरी अल्पकालीन तथा दीर्घकालिन योजना तर्जुमा गर्ने ।
- आवधिक नगर विकास योजनामा समावेश भएका विषयगत क्षेत्रमा आधारित योजनाहरूको सफल कार्यान्वयन बाट फुङ्लिङ नगरपालिकालाई एक व्यवस्थित, सक्षम र समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने

- दिगो विकास लक्ष्य सहितका संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट निर्धारण गरेका विषयगत क्षेत्र र तीनमा आधारित योजनाहरूलाई स्थानीयकरण गरी समृद्धिको मार्ग प्रशस्त गर्ने
- निर्धारित योजनाहरू सफल कार्यान्वयन बाट फुङ्लिङ नगरपालिकाको समृद्धि निर्माणमा सबै सरोकारवालालाई सकृय सहभागि गराउने
- नगरपालिकाको दिगो विकासमा आधारित योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहभागि गराएर स्थानीयबासीको अपनत्व स्थापित गर्ने
- स्थानीयबसी समक्ष विकास निर्माणका विषयमा निर्वाचनताका सार्वजनिक रुपमा गरिएका प्रतिवद्धतालाई सुशासनको माध्यम बाट साकार पार्ने
- समग्रमा फुङ्लिङ नगरपालिकालाई गणनायोग्य मानव विकास सूचाकङ्कको आधारमा मानव बसोबास योग्य सुविधा सम्पन्न र समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा निर्माण र विकास गर्ने

२.५ कार्य परिधि

माथि उल्लेखित उद्देश्यहरूले आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको प्रमुख पक्षहरूलाई सम्बोधन गर्दै निम्न कार्य परिधि स्पष्ट पारेको छ :

क) नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/वस्तुस्थिति विवरण लाई समेत आधार मानिएको

ख) दीर्घकालीन सोचको साथै स्रोत सम्भावना र विकासलाई निर्देशित गर्न सक्ने गरी स्थलगत अध्ययन र अवलोकन समेत गरी आग्रणी क्षेत्रको पहिचान र आन्तर्निहित आवसर, समस्या तथा चुनौतिको पहिचान तथा विश्लेषण गरिएको

ग) दीर्घकालीन भौतिक विकास योजनाको तर्जुमा गर्दा नगरपालिकाको भविष्यको भौतिक स्वरुप, भू-उपयोग, भौतिक पूर्वाधार निर्माणका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रहरूको पहिचान र किटान, सहरी बिस्तारका क्षेत्रहरू र वातावरणीय संवेदनशील पक्ष र क्षेत्रहरूलाई समावेश गरिएको

घ) आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमा गर्दा भौतिक विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, बातावरिणीय विकास र संरक्षण, बित्तीय विकास र व्यवस्थाप साथै संस्थागत विकास र व्यवस्थापन गरी ७ वटा विषयगत क्षेत्रमा बिभक्त गरी योजनाको स्वरुप तयार गरिएको

ङ) उल्लेखित विषयगत क्षेत्रका क्षेत्रगत लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजा, सूचकहरू, पुस्टँयाईका आधारहरू, जोखिम पक्षहरू, कार्यक्रमको पहिचान गरी तर्कबद्ध प्रणाली (Logical Framework) मा प्रस्तुत गरिएको

च. तर्कबद्ध प्रणाली (Logical Framework) का साथमा विषयगत योजनाहरूको नाम, ठेगान, वर्तमान अवस्था, अव गर्न प्रस्ताव गरिएको विषय, प्राथमिकता नम्बर र सम्बन्धित योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवार निकाय समेत उल्लेख गरिएको तालिका प्रस्तुत गरिएको

च) बहु-क्षेत्रगत लगानी योजना आन्तर्गत आल्पकालीन र दीर्घकालीन प्राथमिकता प्राप्त योजना, आयोजना/कार्यक्रमहरू तीनको लागत आनुमान र बित्तिय श्रोतहरू तथा उत्तरदायी संस्थाहरू आदि, समावेस गरिएको

छ) योजना कार्यान्वयन, आनुगमन मूल्यांकन पक्षहरू समेत उल्लेख गरिएको

२.६ योजना तर्जुमा दृष्टिकोण (Planning Approach)

माथि उल्लेखित उद्देश्यहरूको परिपूर्तिको लागि योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा निम्न दृष्टिकोण आपनाइएको छः

क) आवधिक नगरपालिका विकास योजना लाई संघ, प्रदेश र स्थानीय स्तरका योजनाहरूसंग आवद्ध गरी विकास योजना प्रणाली (Development Planning System) को एक महत्वपूर्ण आंगको रुपमा हेर्ने ।

ख) बिगतमा नगरपालिकाले तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएका आवधारणा, नीति, योजना, कार्यक्रम र प्रकृयालाई आवश्यकतानुसार परिमार्जन र बिकसित गर्दै लैजाने ।

ग) आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमाकालागि विद्यमान तथा बदलिएको परिवेशमा आव बन्ने ऐन, नियम तथा निर्देशिकाले प्रतिपादित गरेका तथा गर्न सक्ने आवधारणा, विधि र सान्दर्भिक निर्देशनहरूलाई यथासक्य आपनाइएको छ तर तथ्यांङ्क लगायत बदलिएको परिवेश संगै बन्नु पर्ने ऐन, नियम र निर्देशिकाको आभाव तथा आन्य व्यवहारिक कठिनाईहरूले आपनाउन नसकेका हदसम्म समयको माग र आवश्यकता बमोजिम भविश्यमा क्रमिक रुपले परिमार्जन समेत गर्दै लैजाने ।

घ) तर्जुमा गरिने दीर्घकालीन भौतिक तथा भौतिक पूर्वाधार विकास योजना नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासको लागि निर्धारण गरिएको दीर्घकालीन सोचबाट निर्देशित गरिने तथा आल्पकालीन विषयगत योजनाहरूको लागि स्थानगत आधार (Spatial Framework) प्रदान गर्ने ।

ङ) नगरपालिकाको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक विकास सँग सम्बन्धित विषयगत मध्यमकालीन योजना, कार्ययोजना र रणीतिक योजनाहरू (प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन, वालमैत्री योजना, आपांगता, एच आइ भि एड्स, महामारी लगायतका स्वास्थ्य संग प्रत्यक्ष जोडिएका विषय वस्तु लगायत) लाई आबद्ध (align) गर्दै लैजाने ।

च) बहु-क्षेत्रगत लगानी योजना आन्तर्गत कार्यक्रमहरू/आयोजनाहरू पहिचान गर्दा यस नगरपालिकाले तथा यस नगरपालिकामा समावेश भएका साविकका गाविसहरूले विगतमा सफलतापूर्वक सम्पन्न गरेका उत्कृष्ट प्रयोग र विधिहरू (Best practices) लाई समावेश गर्ने प्रयास गर्ने तथा फुङ्लिङ नगरपालिकाको आय र श्रोतको वास्तविक धरातललाई दृष्टिगत गरी लगानी योजना प्रस्ताव गर्ने ।

२.७ योजना तर्जुमा प्रकृया (Planning Process)

२.७.१ योजना तर्जुमाकालागि आपनाइएका विधि

क) नगरपालिकाका आध्यक्ष, उपाध्यक्ष र कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरू, विषयगत समितिका पदाधिकारी, कार्यालयका जिम्मेवार कर्मचारीहरू लगायत सरोकारवाला पक्ष र क्षेत्र समेतलाई समेटेर नागरिक समाज, बुद्धिजिवीहरू, समाजसेवीहरूको सहभागितामा वार्ड भेला समेत गरी सहभागितात्मक सुझाव तथा सरसल्लाह लिने कार्य गरिएको

ख) तर्कबद्ध प्रणालीमा आधारित विषयगत विकास योजना तथा लगानी कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको

ग) यी दुवै विधिको आभ्यास गरिंदा निम्न कदमहरुको आवलम्बन गरिएको

१) कार्य विवरणमा उल्लेख भएका विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरू सम्बन्धी फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान वस्तुस्थितिहरूको आबलोकन तथा समीक्षा (situation analysis) को आधारमा सापेक्षित मूल समस्या, सवालहरू तथा चुनौती र आवसरहरूको पहिचान गर्ने प्रयास गरिएको

२) वस्तुस्थिति र समस्या/सवालहरूको आधारमा लक्ष्य, उद्देश्य तथा नतिजाहरू/कार्य नीतिको प्रतिपादन गरी विभिन्न विषयगत योजनाहरू तथा दीर्घकालीन भौतिक विकास योजनाको तर्जुमा र कार्यक्रमहरूको प्रस्ताव गरिएको

३) बदलिएको परिवेश संगै दिगो विकासको खाका सहित फुङ्लिङ नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धिको मार्ग तयार गर्न प्राविधिक, आर्थिक र संस्थागत पक्षलाई दृष्टिगत गरी योजनाहरू कार्यान्वयनको ठोस सुझावको प्रस्ताव गरिएको

२.७.२ अध्ययन विधि

क) अध्ययनको सिलसिलामा बिभिन्न पुस्तक, लेख, आनुसन्धानात्मक कृतिहरू, फुङ्लिङ नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण, वार्षिक प्रतिवेदन, वार्षिक कार्यक्रम, नगरपालिकाको कार्य क्षभता, आवधिक योजना तर्जुमा राष्ट्रिय आवधारणा, योजना मापदण्ड, भौतिक विकास योजना प्रतिवेदन, दिगा विकास लक्ष्य आदि संकलन तथा अध्ययन गरिएको ।

ख) पूर्व तयारी कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी कार्यपालिकाका पदाधिकारी, योजना तर्जुमा समितिका पदाधिकारी, बजेट तर्जुमा समितिका पदाधिकारी, विषयगत समितिका पदाधिकारीहरू संग छलफल, आन्तरकृया, दीर्घकालिन सोच र योजनाको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरणको कार्य गरिएको ।

ग) फुङ्लिङ नगरपालिकाको भविष्यमा पुग्ने इच्छित आवस्थाको (desired state) को प्रतिकको रुपमा दीर्घकालीन सोच (Long term Vision) प्रस्ताव तयार गरिएको ।

घ) फुङ्लिङ नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण, टोपोग्राफिक नक्शाहरू, विभिन्न सरकारी, आर्ध-सरकारी, सामाजिक संस्थाहरू, फुङ्लिङ नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू र आन्य निकायहरूका प्रतिनिधिहरू सँग छलफल गरी सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक एवं पूर्वाधार सम्बन्धी प्राप्त विविध सूचना/तथ्याङ्कको विश्लेषणेको आधारमा नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण समेत यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको एक आङ्गको रुपमा स्वीकारिएको ।

ङ) फुङ्लिङ नगरपालिकामा भू-उपयोग तथा पूर्वाधारहरू (सडक, खानेपानी, वर्षेढल लगायत) सम्बन्धी वर्तमान स्थिति प्रष्ट देखिने नक्शाहरू तयार गरिएको ।

च) ११ वटै वडाहरूमा विभिन्न सरोकारवालाहरू, सामुदायिक विकास संस्थाहरू, आगुवा व्यक्तित्व तथा समाजसेवीहरूको सहभागितामा आन्तरक्रिया भई समस्या पहिचान, प्राथमिकिकरण तथा सुझावहरू प्राप्त गरिएको

छ) नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण, वडा भेला तथा विभिन्न स्तरमा भएको छलफल, स्थलगत अवलोकन र परामर्शको आधारमा फुङ्लिङ नगरपालिकाका समस्या/सवालहरू तथा चुनौति र विकासका आवसरहरूको पहिचान गरिएको

ज) विषयगत क्षेत्रहरूसँग सम्बद्ध समस्या/सवाल र चुनौति/आवसरहरू सम्बन्धीत सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुतिकरण र छलफल गरिएको ।

झ) सहभागितात्मक आन्तिम कार्यशाला गोष्ठीमा आवधिक योजनाको मस्यौदा प्रस्तुतिकरण र सुझाव संकलन गरिएको ।

ञ) आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको खाका सहितको प्रतिवेदन तयार गरिएको ।

भाग ३ (तीन)

प्रमुख समस्या/सवाल तथा सम्भावना/अवसरहरू

दिगो विकासको अवधारणा बमोजिम फुङ्लिङ नगरपालिकालाई मानव बसोबासकालागि सुविधा सम्पन्न र बिकसित नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्न अनिवार्य छ। यस कार्यकालागि नगरपालिकाका समस्या र सवालहरू साथै सम्भावना र अवसरहरूको खोजी गरी प्राप्त र उपलब्ध अवसरहरूको सहि सदुपयोग गर्दै स्थापित दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यका आधारमा समस्या र सवालहरूको समाधानका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु यस नगरपालिकाको प्रमुख कर्तव्य भित्र पर्दछ। यस नगरपालिकाको वर्तमान अवस्थाका बारेमा जनप्रतिनिधि, कर्मचारी लगायत विभिन्न स्थानीय सरोकारवालाहरू संगको अन्तरकृया तथा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध तथ्याङ्क र विवरणका आधारमा देहाय बमोजिमका समस्या तथा सवालहरू साथै सम्भावना तथा अवसरहरू रहेको देखिन्छ। जसको संक्षिप्त स्वरुप तालिका नं. ३.१ मा रहेको छ।

तालिका नं.३.१: फुङ्लिङ नगरपालिका प्रमुख समस्या/सवाल तथा सम्भावना/अवसरहरू

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.१	नागरिक सहभागिता	• नगरपालिकाको समग्र सामाजिक आर्थिक, भौतिक, सांस्कृति तथा वातावरणीय विकास तथा रुपान्तरणका कार्यमा नगरपालिका बासीको सार्थक सहभागिता न्यून • शिपयुक्त जनशक्तिको उत्पादन र तीनको उचित उपयोगमा कमी • प्रतिभा पलायन • नयाँ परिवेश र परिवर्तन बमोजिम आवश्यक पूर्वाधारहरूको खाजी र व्यवस्थापनमा सामान्य ढिलाई	• नयाँ नगरपालिका भएको • स्थानीय तह स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित भएको • निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू बाट स्थानीय सरकारको नेत्रीत्व गरिएको • दिगो र सबल राजनैतिक आधारशीला निर्माण भएको • बौद्धिक र चेतनशील समाजको कमिक विकास भईरहेको • स्थानीय विकासमा स्थानीयबासीको चासो बढेको • नगर समृद्धिका आधारहरूको पहिचान गरिएको • नगरको समग्र समृद्धिमा नागरिक सहभागिताको प्रतिवद्धता प्राप्त भएको

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.२	जनसङ्ख्या	• नगरपालिकाको जनसङ्ख्या करिव स्थिर रहेको • श्रमयुक्त जनसङ्ख्याको कमिका कारण नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधिमा शिथिलता। • जनंख्याको बनावटमा झण्डै दुई तिहाई अंश बालक र जेष्ठ नागरिकहरूले ओगटेको हुँदा शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र युवा विकासको क्षेत्रमा थप प्रयासको आवश्यकता। • बसाई सरेर नगरपालिका बाहिर जानेको उच्च चाप • जनसङ्ख्या बृद्धि र स्थायीत्व कालागि बिशेष योजनाको कमी	• स्थायी बासोबास गर्ने नगरपालिका बासीमा विकास प्रतिको तिब्र ईच्छा रहेको • नयाँ नगरपालिका भएकाले बदलिएको परिवेश र समयको माग संगै जनचेतना अभिबृद्धिका साथ पूर्ण मापदण्ड सहितका नगरपालिकाका आवश्यक पूर्वाधार निर्माणकालागि प्रसस्तै सम्भावना र नगरपालिकाबासी को साथ रहने अवस्था रहेको

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.३	**भौतिक योजना तथा विकास**	• दिगो विकासमा आधारित योजनाको अभाव • नगरपालिका विकासका लागि नयां सोच विकासको आवश्यकता • स्तरीय पुर्वाधारहरूको कमी । • भौगोलिक बिकटता **३.१ सडक** • कालो पत्रे तथा ग्राभेल सडक न्यून रहेको साथै अधिकांस सडकहरू माटोको सतह मात्र भएका • अधिकांस खोला तथा खोल्सिमा पुल तथा कलभर्टहरूको अभाव • कृषिका पकेटक्षेत्रमा सडक पूर्वाधारको अभाव • बिद्यमान भौतिक पूर्वाधारहरूको मर्मत सम्भारमा कमि • यातायात तथा ढुवानीका साधनहरूका लागि पर्याप्त र ब्यवस्थित पार्किङ स्थलको अभाव **३.२ ढल तथा नाला** • गुरू योजनाको निर्माण हुन बॉकी रहेको • अवैज्ञानिक र ततकालिन स्थानीय समस्या हल गर्ने तिरमात्र जोड • मर्मत सम्भारको अभाव **३.३ खानेपानी** • शुद्ध र सुरक्षित खानेपानीको अपर्याप्त आपूर्ति • अधिकांस क्षेत्रमा वितरण लाईनको अभाव • खानेपानीको मुख्य श्रोत असुरक्षित • अपर्याप्त पानी भण्डारण टैङ्कीहरू • समयमै मर्मत सम्भारको अभाव • गुणस्तर परिक्षणको अभाव • सरोकारवाला संघ संस्थाहरूसंगको समन्वयमा कमी **३.४ विद्युत** • अपर्याप्त र अनियमित आपूर्ति • अझपनि धेरै घरपरिवारमा विद्युत अभाव • सिमीत सडक बत्ती • नयॉ क्षेत्रमा लाईन विस्तारको समस्या	• सवै प्रकारका विकास निर्माणका लागि पर्याप्त जग्गा जमिनको उपलब्धता । • आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीको अवस्थामा • संघीय तथा प्रदेश सरकार र स्थानीयबासीको सहभागिता • पर्याप्त सडक सञ्जाल सहित यातायातको सुगमता व्यवस्थापन गर्न सकिने • सडक पूर्वाधार सॅगै नाला निर्माणको प्रचुर सम्भावना • खानेपानीको श्रोतको पर्याप्त अवस्था • विद्युत ब्यवास्थापनकालागि राष्ट्रिय प्रसारण लाईनमा जोड्न सकिने तथा क्षमता बिस्तार गर्न सकिने • सञ्चार सेवा बिस्तारकालागि सरोकारवाला निकाय अग्रसर • वातावरण संरक्षण र विकासका लागि बिद्यालय शिक्षा मार्फत अघि बढ्न सकिने अवस्था

		• ट्रान्सफरमरको अभाव • लघुजलविद्युत आयोजनाको स्तर कमजोर **३.५ दूर सञ्चार** • वर्षमा झण्डै १२ देखि १५ % ले ग्राहक संख्यामा वृद्धि • प्रिपेड मोबाइलको माग बढी • लेन लाईन विस्तारको समस्या • सार्वजनिक टेलिफोन बुथहरूको अपर्याप्त **३.६ गाउपालिकाको वातावरण** • बजार लगायतका सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा हरित र मनोरञ्जन क्षेत्रको कमि तथा भएकाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा कमि • जल, वायु तथा ध्वनी प्रदूषणको प्रचुरता • फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र तथा ल्याण्डफिल साईड सहितको दिगो फोहोर मैला व्यवस्थापनको अभाव • फोहोर व्यवस्थापन गर्ने वैकल्पिक उपायहरूको कमी । • सरोकारवाला संघ संस्थाहरूसंगको समन्वय र साझेदारीमा कमी	

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.४	**समाजिक पूर्वाधार तथा सेवा**	**४.१ मानव शंसाधन विकास** • अझै पनि केहि बालबालिका विद्यालय बाहिर रहनु • सामुदायिक स्कुलहरूमा प्राथमिक तहमा dropout rate अधिक हुनु साथै तहको बृद्धि संगै dropout rate बढ्दै जानु । • विद्यालय स्तरमा प्राविधिक शिक्षाको अभाव । • संचालनमा रही रहेका सामुदायिक शैक्षिक केन्द्रहरूमा भौतिक पूर्वाधार र सुविधाहरूको अपर्याप्तता । • शिक्षित महिलाहरूको सख्यामा पर्याप्त वृद्धि हुन नसक्नु साथै सीप तथा क्षमता विकास तालिमको अभाव रहनु • महिलाहरूलाई रोजगारी दिन हिच्किचाउने पुरातनवादी संस्कार यथावत रहनु । • महिलाले घरको मात्र काम गर्न सक्छन, घर बाहिर काम गर्नु हुदैन भन्ने प्रचलन अझै सम्म जिवित रहनु	• बालमैत्री स्थानीय शासनको माध्यम बाट बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको कार्य सञ्चालन गर्नु पर्ने मान्यता स्थापित • विगतको तुलनामा नगरपालिकाबासीको शिक्षाको महत्वका बारेमा चेतनामा अभिबृद्धि हुंदै गएको साथै अभिभावकले आफ्ना छोरीहरूलाई समेत विद्यालय पठाउने कार्यमा सुधार हुंदै गएको । • सामाजिक चेतना अभिबृद्धिकालागि विभिन्न संघ सस्थाको कृयासिलतामा अभिबृद्धि हुंदै गएको । • राजनीति तथा विभिन्न संघ सस्थामा महिला सहभागित र प्रतिनिधित्वमा अभिबृद्धि हुंदै गएको • महिला तथा लक्षित बर्ग र समुदायमाथि हुने बिभेदको कमिक अन्त्य हुने कममा बृद्धि

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.४	**समाजिक पूर्वाधार तथा सेवा**	**४.२ समाजिक सुरक्षा** ● सुविधा युक्त अस्पतालको अभाव ● बिद्यालय पूर्वाधार, सामुदायिक भवन, सभा सम्मेलन केन्द्र, धार्मिक साथै पर्यटकीय स्थल पूवाधार लगायतको अपर्याप्तता ● स्वास्थ्य चौकीहरूको अपर्याप्तता साथै यन्त्र उपरकरण र विशेषज्ञ चिकित्सक तथा नर्सहरूको अभाव ● बलबालिका तथा महिलाको स्वास्थ्य प्रजनन् स्वास्थ्यमा सुधार, सरुवा रोग नियन्त्रणमा थप प्रयासको आवश्यकता ● शुद्ध र स्वस्थकर खाद्य पदार्थको उपभोगको सुनिस्चिता हुन नसकेको साथै खाद्य गुणस्तर नियन्त्रणमा कमी ● बालश्रम विद्यमान रहनु ● आपतकालीन तथा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकारण कालागि दिगो योजनाको अभाव ● महिला, असक्त, असहाय, बिधुवा तथा ज्येष्ठ नागरिक संरक्षण तथा सुरक्षाकालागि दिगो योजनाको अभाव	● नगर भित्र जिल्ला अस्पताल रहेको ● केहि वडाहरूमा स्वास्थ्य चौकिहरू स्थापित रहेका ● थोरै संख्यामा भए पनि स्वास्थ्यकर्मिहरू कृयाशिल रहेका ● उपभोक्ता सचेतना तर्फ जनचेतनाको कमिक बृद्धि ● सामाजिक पूर्वाधारहरूको कमिक विकास र बिस्तार ● प्रकोप नियन्त्रण तर्फ सचेत ● सामाजिक शुरक्षा योजना तयारीका लागि नीतिगत निर्णय लिन नगरपालिक तयार देखिएको

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.४	**समाजिक पूर्वाधार तथा सेवा**	● निरपेक्ष गरीवीको अन्त्य र सापेक्ष गरीवीको गहिराईमा थप कार्यको आवश्यकता ● सामुदायिक विकास, तथा लक्षित समुह समावेशीकरण र शसक्तिकरणमा बिशेष योजनाको अभाव ● शहरी ग्रामिण गरीवी (Urban Rural Poverty) चाहे अनुरुप नघटेको ● गाउपालिकामा गरिवी न्यूनीकरण कार्यक्रमको प्रभावकारितामा न्यूनता ● विशेष गरी दलित जनजाति र पछाडि परेका तथा पारिएको समुदाय तथा अन्य भिन्न क्षमता भएका नागरिकहरूको पहुँचमा अभिबृद्धि गर्ने दीर्घकालिन योजना र कार्यक्रमहको अभाव ● समाज तथा परिवारमा महिला विरोधी आर्थिक, राजनैतिक र सांस्कृतिक संरचना र मान्यता कायम रहिरहेको ।	● वडाहरूमा टोल सुधार समितिहरू गठन गरी कृयाशिल गराउने सोचको विकास ● नगरपालिका विकासमा अग्रणी भुमिका निर्वाह गर्न स्थानीय बासिन्दा परिचालित हुन तयार ● बर्तमान संविधानले स्थानीय तहमा महिला पदाधिकारी र प्रतिनिधिको उल्लेख्य उपस्थिति सुनिस्चित गरेको ● सकारात्मक विभेदको सिद्धान्तलाई तीव्र इच्छा शक्तिका साथ जीवन शैलीको रुपमा रुपान्तरण गर्दै चेतना, सूचना र आय आर्जनको वृहत प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउन नगरपालिकाले नगरसभाबाट निर्णय गरिसकेको ● महिलाको उपस्थिति र सहभागिता तथा निर्णय प्रक्रियामा वरावरी साझेदार गराउने कार्यमा अग्रगामी सोचको विकास हुँदै गएको

		• महिला असमानता न्यून गर्न चेतना, सूचना र आय आर्जनको वृहत प्याकेज कार्यक्रम जरुरी रहेको । • सूचना, चेतना, आयआर्जन र सहभागिता सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन हुन नसकेको	• शिप तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनकालागि नगरसभाले निर्णय लिई सकेको

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.५	**आर्थिक तथा रोजगारी स्थिति (Urban Economy)**	**५.१ श्रमशक्ति र रोजगारी** • निम्न आय भएका तथा शिप र क्षमता कम भएका मानिसहरू श्रमिकको रुपमा निर्माण, उद्योग तथा व्यापार र कृषिमा संलग्न • शिप र क्षमता सहितका स्तरीय जनशक्ति बैदेशिक रोजगारीका लागि विदेश पलायन भएका तथा रहेका जनशक्तिको उचित उपयोग हुन नसकेको • स्वरोजगारमुलक व्यवसायीक तालिमको कमि **५.२ औद्योगिक तथा व्यापारिक क्षेत्र** • सुदृढ औद्योगिक र व्यापारिक आधारशिला नभएको • सामाजिक तथा औद्योगिक भौतिक पुर्वाधारहरूको कमी • रोजगारी प्रदान गर्ने ठुला उद्योग तथा आयोजनाहरूको अभाव • मौजुदा उद्योगहरूको अवस्था कमजोर र सरकारी संरक्षणको अभाव • औद्योगिक ग्रामको अभाव साथै स्थानीय स्तरका कुटिर, लघु, घरेलु तथा साना गरी परम्परागत शिपमा आधारित उद्योगहरू लाई प्रोत्साहन र बजार सुनिस्चितताको अभाव • दिगो वातावरणीय सन्तुलनका वारेमा उद्योगीहरूमा चेतनाको कमी • नीति नियममा अस्पष्टता साथै सरकारी संयन्त्र भरपर्दो नहुनु • समयानुकुल प्रविधिको विकास	• उर्वर भूमी, बनजङ्गलको पर्याप्तता, पर्यटन पूर्वाधारहरूको पर्याप्त उपस्थिति र सम्भावना, उत्पादनलाई समृद्धि निर्माणका आधार बनाउने सकिने प्रसस्त सम्भावना, बजार सञ्जालको विकासको सम्भावना • कृषिको व्यवसायीकिकरण मार्फत कृषि उपजको बृद्धि र यसमा आधारित उद्योगहरूको विकासका माध्यम बाट उत्पादन, उत्पादकत्व र निकासीमा वृद्धि गर्न सकिने • सिंचाईको श्रोत पर्याप्त रहेकाले दिगो व्यवस्थापन र विकास गर्न सकिने • बिस्तार र व्यवस्थापन हुँदै गएको यातायात सञ्जालको विकासलाई आर्थिक उपर्जन सँग आवद्ध गरी दिगो आर्थिक विकासको आधार निर्माण गर्न सकिने • Value addition को दृष्टिले उद्योग, सूचना प्रविधि, होटल, पर्यावरण तथा सेवामूलक उद्योग, वित्तीय प्रविधि जस्ता उद्योग स्थापनाको प्रचुर सँभावना • ढुवानीको सुनिस्चितताकालागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्न सकिने • पाथिभरा मन्दिर, नजिकमा रहेका कञ्चनजंघा हिमाल लगायतका ऐतिहासिक महत्वका क्षेत्रको उपस्थिति रहेकाले पर्यटन विकासको दृष्टिकोणले समेत आर्थिक विकास हुने प्रचुर सम्भावना रहेको • सूचना प्रविधिको विकासलाई आधार मानेर Internet, web site वाट नगरपालिकाका विभिन्न सूचनाहरू लगायत कृषि उपजको मूल्य परिणामलाई ईच्छुक समुदायमा जानकारी गराई सम्भावित बजार र उत्पादन वीच सामन्जस्य ल्याई आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धि गर्न सकिने • आर्थिक उद्यम समूहको विकास गरी उत्पादन वस्तुलाई E-Commerece को माध्यमबाट राष्ट्रिय व्यवसायिक सञ्जालमा आवद्धताका साथ अन्तराष्ट्रियकरण गरी व्यवसायीक वृद्धि गर्न

		हुन नसक्नु ● वातावरण संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि बनेका ऐन नियमको कार्यान्वनय प्रभावकारी हुन नसक्नु ● थोक तथा खुद्रा व्यापारको लागि ब्यवस्थित बजार केन्द्र लगायतका पूर्वाधारको कमि साथै संरक्षणको अभाव ● अव्यवस्थित बजार तथा व्यापारी र व्यवसायीहरू बीच समन्वयको अभाव ● उद्यम विकास र व्यापार प्रवर्द्धन सम्बन्धी समन्वयात्मक विकासमा ज्ञानको कमि ● नगरपालिका क्षेत्रभित्रका प्राकृतिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय सम्पदाको संरक्षण, सम्बर्द्धन विस्तार हुन नसक्नु तथा ढिलाई ● ब्यवशायिक कृषि तथा पशुपन्छी बाली उत्पादनमा, संरक्षण र सम्बर्द्धनमा कमी ● सिंचाईका श्रोतको उचित व्यवस्थापन र दिगो व्यवस्थापनको अभाव ● माटो परिक्षणको अभाव साथै कृषिका पकेट क्षेत्र विकास र संरक्षमा स्पष्ट नीति निर्माण हुन नसकेको	सकिने
क.सं.	**विषयगत क्षेत्र**	**समस्या/सवालहरू**	**सम्भावना/अवसरहरू**
३.६	**नगरपालिकाको वित्तीय श्रोत तथा क्षमता**	● आन्तरिक राजस्वले दैनिक प्रशासनिक खर्चको एक चौथाई अंस समेत धान्न सक्ने अवस्था नरहेको ● उपभोक्ता लागत सहभागिता तथा संस्थागत लागत सहभागिता र साझेदारी नगन्य ● Computerised accounting system, Accounting manual तथा Corporate accounting system	● करको दायरा पुनरावलोकान गरी आन्तरिक राजस्व बृद्धिको प्रसस्त सम्भावना रहेको ● जनचेतना अभिबृद्धि र पारदर्सी खर्च प्रणलिको माध्यम बाट स्थानीय पूर्वाधार निर्माण र सामाजिक विकासका कार्यमा जनसहभागिता अभिबृद्धि गर्न सकिने साथै गैर सरकारी संघ सस्था संगको साझेदारीलाई थप बजबुत र बृद्धि गर्न सकिने ● नयॉ नगरपालिका भएकोले सुरु बाटै लेखा व्यवस्थापनलाई ब्यवस्थित गर्न सकिने ● नगर कार्यपालिका कार्यालय भवन निर्माण

		लगायतका भरपर्दो र विश्वसनीय लेखा प्रणालीको पूर्वाधार सहितको व्यवस्था लाई पर्याप्त र भरपर्दो पार्न बाँकि रहेको ● दक्ष र तालिम प्राप्त जनशक्तिको न्यूनता ● राजस्व श्रोत परिचालनका लागि आय वृद्धिमा तत्परता, आन्तरिक श्रोतको पहिचान र Resource mapping अभाव ● लेखा व्यवस्थापनकालागि पर्याप्त कार्यस्थलको अभाव ● आन्तरिक लेखापरिक्षण को सिफारिसमा मात्र खर्च गर्ने कानुनी व्यवस्था लाई थप भरपर्दो पार्न थप प्रयास गरिनु पर्ने ● ऐन नियममा व्यवस्था भएअनुसार प्रतिवेदन प्रणालीको विकास हुन नसकेको ● चौमासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिक समीक्षा गोष्ठीको प्रभावकारितामा थप प्रयासको खाँचो ● नगरपालिकाको सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेखको अभाव ● खर्च निर्देशिका तयार नभएको ● कमजोर बिबरण व्यवस्थापनका कारण सम्पति कर लगायत व्यवसायिक कर तथा राजश्व संकलन चुनौतिपूर्ण	भईरहेकोले सवै शाखा, उपशाखा तथा ईकाइ समेतकालागि सुविधायुक्त कार्यस्थलको व्यवस्थापन भईरहेको ● राजस्व समयमा बुझाउनेलाई पुरस्कार र ढिलो बुझाउने दण्डको व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन सकिने ● कर्मचारीलाई तालिमको माध्यम बाट efficient बनाउन सकिने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्रका कम उत्पादनयोग्य जमिनलाई बढी उत्पादनयोग्य बनाउन सकिने ● राजश्व सम्भाव्यता अध्ययनका माध्यम बाट समयानुकुल करको दर र दायरामा परिवर्तन गर्न सकिने ● करदाताको लागत सहित कर बुझाउनका लागि सरलीकृत प्रकृयाको व्यवस्थापन गर्न सकिने ● ससाना उत्पदानमुलक उद्योगको स्थापना तथा प्रवर्द्धनमा नगरपालिकाले आफ्नो भुमिकालाई बढाई रोजगारीको समेत सृजना गरी सर्वसाधारण नगरपालिका बासीको आय वृद्धि गर्न सकिने ● सडक वत्ती, विज्ञापन, सवारी पार्किङ्गलाई उचित व्यवस्थापन गरी आय वृद्धि गर्न सकिने ● यस नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका तथा स्वामित्वमा आउने लगायत नगरपालिकाले संरक्षकत्व प्रदान गर्नु पर्ने सार्वजनिक जग्गा तथा भवनको व्यवस्थित ढंगबाट संचालन गर्न सकेमा हाल असुली भईरहेको रकमको चार गुणा थप कर तथा गैर कर राजश्व प्राप्त गर्न सकिने ● प्रशासनिक खर्च नियन्त्रणका लागि आवश्यक रहेका दरवन्दी मात्र सृजना गर्न सकिने । ● कार्यरत कर्मचारीहरूको कार्यकुशलता मापन गरी त्यसको आधारमा काममा लगाउन सकिने ● ईन्धन तथा टेलीफोन लगायतका आन्तरिक खर्च कटौतिमा Log Book लाई अनिवार्य गर्न सकिने । ● बजेटको परिधिभित्र रही खर्च गर्ने परिपाटीलाई थप प्रभावकारी बनाउने सकिने ● पेश्की खर्च नियन्त्रण गर्न सकिने ● चन्दा दान उपहार आदिलाई कार्यविधिको निर्माण गरी नियन्त्रण गर्न सकिने

क.सं.	विषयगत क्षेत्र	समस्या/सवालहरू	सम्भावना/अवसरहरू
३.७	**नगरपालिकाको संस्थागत श्रोत तथा क्षमता**	• नगर कार्यपायलिकाको भवनको अभाव • केहि वडारूमा आफ्नै कार्यालय भवनको अभाव • कार्यलय भवन भएको वडाहरू अवस्था समेत अपर्याप्त • कर्मचारीको अभाव तथा प्राावधिक कर्मचारीको कमी • प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको बसाईमा तरलता • कर्मचारीहरूको कार्य विवरणको अभाव तथा कार्यकुसलताको आधारमा मुल्याङ्कन पद्धतीको विकासमा कमी • संगठन क्षमता अभिवृद्धिका लागि अभिलेख प्रणलीलको विकासको अभाव • कर्मचारीको सम्पती विवरण अद्यावधिक हुन नसकेको • कर्मचारीको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतको अभाव • योजना कार्यान्वयन र व्यवस्थापन पक्ष कमजोर • योजनाको प्राथमिकिकरण र वजेटको बीचमा तालमेलको कमी • योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा उपभोक्ताहरू संलग्नताको कमी • अन्तरशाखा कार्यगत संचार र समन्वयमा थप सुधारको आवश्यकता • प्र्याप्त कम्प्युटरको अभावमा शाखाहरूले अभिलेख लाई व्यवस्थित रुपमा राख्न नसकेको अवस्था • कतिपय शाखा/उपशाखाहरूलाई दराज च्याकहरूको समेत कमी • प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने सवारी साधनको अभाव • कार्यकक्ष साँघुरो भएको कारण कतिपय शाखालाई काम गर्न अप्ठेरो परेको अवस्था • कार्यान्वयन भएका योजनाहरूको मर्मत संभारको व्यवस्थामा कमी • मापदण्ड विपरित निर्माण भएका भवन तथा कम्पाउण्ड वाल नियन्त्रण हुन नसकेको अवस्था • घर निर्माण इजाजत अनिवार्य नभएको साथै निरीक्षण अनुगमनमा कमी • सिफारिसको लागि गरिने सर्जमिन, आदेश-पत्र तथा सर्जमिन मुचुल्काहरू स्वयम् निवेदकले वडा कार्यालय लाने तथा वडा कार्यालयवाट न.पा. मा ल्याउने कार्य गर्ने गरेको अवस्था • वातावरण संरक्षण तथा फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापनमा नगरपालिका पूर्ण सक्षम हुन नसकेको • नगरपालिका सफाईको लागि फोहर फाल्ने साधनको कमी तथा स्थानको अभाव • नगरपालिकाका सवारी साधन पार्किङ स्थलको कमी	• नगर कार्यपालिका भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको • केहि वडाकार्यालय भवन निर्माणकालागि जग्गाको व्यवस्थापन भएको साथै केहिको हुने तयारीमा रहेको • प्रचलित ऐन कानूनको आधारमा आवश्यक कर्मचारीको दरबन्दि सृजना गरी पदपूर्ती गर्न सकिने • आवधिक नगरपालिका विकास योजना निर्माण गरी योजना र बजेट विचको तालमेल, योजनाको प्राथमिकिकरण र यसैका आधारमा कार्यान्वयन गर्न सकिने • आवश्यकता अनुसारको सांगठनिक संरचना, कर्मचारीको कार्य विवरण, आवश्यक पूर्वाधार सहितको कार्यालय भवन, साधन र स्रोतको व्यवस्थापन सहित को शाखागत अन्तरसम्बन्ध विकास लगायतका सवै क्षेत्र र विषयमा आवश्यक व्यवस्थापन गर्न सकिने • स्थानीय कानूनहरूको निर्माण बाट सुशासन र कार्य प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्न सकिने

भाग ४ (चार)
स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,
दिगो विकास लक्ष्य
तथा
नगरपालिकाले अबलम्बन गर्न प्रतिवद्धता गरेका नीति तथा कार्यक्रम

नेपालको वर्तमान संबिधानले सामाजबाद उन्मुख राज्य प्रणाली र आर्थिक गतिविधिको परिकल्पना सहितको संघात्मक शासन व्यवस्थाको आधार तयार गरेको छ । आजको दुनियामा विकास एक अनिवार्य सर्त र आवश्यकताहो । यो मानव सभ्यता सँगसगै बिकसित हुँदै आएको छ, हुँदै जान्छ र जानु पर्दछ पनि । स्थानीय सरकार सञ्चालन र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाएर जनताको विकास प्रतिको उत्कण्ठ अभिलासा र चाहानालाई साकार पार्न संबिधानको मुल मर्म र भावनमा आधारित स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन ले विकास र सेवा प्रवाहमा गरेको व्यवस्था, दिगो विकास लक्ष्यले अवलम्बन गरेका परिमाणात्मक परिलक्ष्य र फुङ्लिङ नगरपालिकाले चालु आ.व. सम्ममा र आगामि दिनमा अवलम्बन गर्ने गरी गरेका प्रतिवद्धता, बिषयगत विकास र सेवा प्रवाहमा आधारित नीति तथा कार्यक्रम साथै यस नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल/वस्तुस्थिति बिबरण, २०७७ समेत आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको मुल आधार बन्ने भए बाट यीनै अवस्थाले उल्लेख गरेका विकास र सेवा प्रवाह सँग सम्बन्धित विषय वस्तुहरू देहाय बमोजिम संक्षिप्त रुपमा प्रस्तुत गरिएका छन ।

४.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनः

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन पद्धतिलाई संस्थागत गर्ने गरी नेपालको संबिधान जारी भए पस्चात स्थानीय विकासको पर्याप्त लक्ष्य र उद्देश्य बोकेर स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ कार्यान्वयनमा आएको पनि झण्डै ३ बर्ष पुरा भएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको प्रस्तावनामानै स्थानीय विकासको मुल आधार तय गरिनुले स्थानीय तहहरूको काम र कर्तब्यलाई मुल भागमानै समेटेको मात्र नभई **"समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली"** को राष्ट्रिय लक्ष्यलाई पुरागर्ने मूल अभियानमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले देहाय बमोजिमका विषयलाई आफ्नो प्रस्तावनामा समेटर कार्यान्वनको प्रकृयाको सुरुवात गरेको छ जुन यस प्रकार रहेका छन् ।

- नेपालको संविधान बमोजिम स्थनीय तहको अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह विचको सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्धन गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायीत्व, पारदर्शिता सुनिस्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न
- लोकतन्त्रका लाभहरूको समानुपातिक, समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी कानूनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप समाजबाद उन्मुख संङ्घीय लोकतान्त्रिक गाणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थनीय तह देखिनै सुद्रिढिकरण गर्न
- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतीलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायीक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्थाा गर्न

यती स्पष्टताका साथ कार्यान्वयनमा आएको स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले संबिधानत देहाय बमोजिमका २२ वटा एकल तथा १५ वटा साझा अधिकारका क्षेत्रहरूको प्रयोग र कार्यान्वयनको जिम्मेवारिलाई स्पष्ट पारेको छ । यस सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ४.१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ताालिका नं.४.१: संबिधान प्रदत्त स्थानीय तहका एकल तथा साझा अधिकारका सूची

क्र.सं	विषयहरू	
	एकल तथा साझा अधिकार (अनुसूची ८)	सङ्घ तथा प्रदेश संगको सहकार्यमा गर्ने साझा अधिकार (अनुसूची ९)
१	नगर प्रहरी	सहकारी

२	सहकारी संस्था	शिक्षा, खेलकूद र पत्रपत्रिका
३	एफ. एम सञ्चालन	स्वास्थ्य
४	स्थानीय कर (सम्पत्ति कर, घर बहाल कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर), सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत), दण्ड जरिवाना, मनोरञ्जन कर, मालपोत संकलन	कृषि
५	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन	विद्युत, खानेपानी, सिंचाइ जस्ता सेवाहरू
६	स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख संकलन	सेवा शुल्क, दस्तुर, दण्ड जरिवाना तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी, पर्यटन शुल्क
७	स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजनाहरू	वन, जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरुंगी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता
८	आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा	खानी तथा खनिज
९	आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ	विपद व्यवस्थापन
१०	स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता	सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण
११	स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाइ	व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्यांक
१२	नगर ँ सभा, नगर सभा, जिल्ला सभा, स्थानीय अदालत, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन	पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय
१३	स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन	सुकुम्बासी व्यवस्थापन
१४	घर जग्गा धनी पुर्जा वितरण	प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी
१५	कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी	सवारी साधन अनुमति
१६	ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन	
१७	बेरोजगारको तथ्यांक संकलन	
१८	कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, संचालन र नियन्त्रण	
१९	खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा	
२०	विपद व्यवस्थापन	
२१	जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण	

२२	भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास	

संबिधान प्रदत्त गरेका यीनै एकल र साझा अधिकारका क्षेत्रलाई व्यवस्थित, पारदर्शी रुपमा स्थानीय जनताको चाहाना र आवश्यकता बमोजिम विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा कार्य गर्ने गरी देहाय बमोजिमका स्थानीय विकासका अवअधारणा र क्षेत्राधिकारहरूको सुनिस्चितता गरेको छ ।

४.१.१ स्थानीय विकासको अवधारणाः

- दिगो विकास र समृद्धिमा आधारित व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिकाको आधार स्थानीय स्तर बाटै निर्माण गर्न
- आधारभुत सेवाका कार्यलाई दिगो, भरपर्दो, विश्वासिलो र पारदर्शि रुपमा स्थानीय स्तरबाटै प्रवाहको सुनिस्चितता गर्न
- स्थानीय स्तर (जग) बाटै आवश्यकताको पहिचान गर्न
- वस्ती, टोल तथा समुदायस्तर बाटै योजनाको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरण, विकास र विस्तार गर्न
- प्रत्यक्ष सरोकारवालाहरूको सहभागितालाई प्रभावकारी बनाउन
- समस्याको पहिचान एवं समाधानका उपायको खोजी स्थानीय स्तरमानै गर्न
- अपनत्व र दीगोपना बृद्धि गर्न
- पारदर्शिता र सुशासन कायम गर्न
- स्थानीय बासीको आत्मवल उच्च बनाउँदै समृद्धिको मार्गमा लाग्ने अभिप्रेरणा जगाउन
- सम्भव भए सम्मका न्यायीक निरोपणका कार्य स्थानीय सरकार बाटै सम्पन्न गर्न

४.१.२ क्षेत्रधिकारहरू

- ➢ स्थानीय कानूनको निर्माण (विधायीकि अधिकार)
- ➢ न्याय सम्पादन (न्यायीक अधिकार)
- ➢ विकास, सेवा प्रवाह, सुरक्षा र सुशासन (कार्यकारी)

४.१.२.१ स्थानीय कानूनको निर्माण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ५ दफा २०, २१ र २२ मा नगरपालिकाले स्थानीय सरकारको हैसियतमा स्थानीय आवश्यकता बमाजिम आफ्ना अधिकारका क्षेत्रहरूलाई व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन व्यवास्थपन गर्न स्थानीय कानूनको निर्माण गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसरी निर्माण गरिएको स्थानीय ऐनहरू बिधेयकको रुपमा रुपमा नगर सभामा पेश गरिने र नगर सभामा तत्काल कायम रहेको सदस्यको बहुमतले पारित गरी नगरपालिकाको प्रमुखले प्रमाणीकरण गरे पछी स्थानीय ऐन को रुपमा कार्यान्वयनमा आउने व्यवस्था गरेकोछ । तसर्थ नगरपालिकाले स्थानीय सरकारको हैसियतमा नगरपालिकाले आवश्यक ऐनहरू पारित गरी कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य गरेको छ । नगरापालिकाले स्थानीय सरकारको हैसियतमा कानून बाहेकका कुनै पनि कार्य गर्न बन्देज समेत गरेको अवस्था छ ।

४.१.२.२ न्याय सम्पादन सम्बन्धी अधिकार

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन को परिच्छेद ८ मा नगरपलिकाले गर्न पाउने न्यायिक कार्य सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । जस अनुसार संबिधानको धारा २१७ बमोजिम एक न्यायिक समितिको समेत व्यवस्था छ । यस समितिले देहाय बमोजिमका न्याय निरोपण गर्न पाउने गरी काम कर्तब्य र अधिकार साथै न्याय निरोपणको प्रकृया वा बिधिका बारेमा समेत स्पष्ट व्यवस्था गरेका अवस्था छ । न्यायिक समितिका अधिकार यस प्रकार छन् ।

क. न्यायिक समितिलाई बिबादको निरोपण गर्ने अधिकारहरू

- आलीधुर, बाँध पैनी, कुलो वा पानीघाटको बाँडफाँड तथा उपयोग
- अर्काको बाली नोक्सानी गरेको
- चरन, घाँस, दाउरा

- ज्याला मजदुरी नदिएको
- घरपालुवा पशुपन्छी हराएको वा पाएको
- जेष्ठ नगारकिको पालन पोषण तथा हेरचाह नगरेको
- नावालक छोरा छोरी वा पती पत्नीलाई इज्जत आमद अनुसार खान लाउन वा शिक्षा दिक्षा नदिएको
- बार्षिक २५ लाख रुपैंया सम्मको बिगो भएको घर बहाल र घर बहाल सुविधा
- अन्य व्यक्तिको घर, जग्गा वा सम्पतिलाई असर पर्ने गरी रुख बिरुवा लगाएको
- आफ्नो घर वा बलेसीबाट अर्काको घर, जग्गा वा सार्वजनिक बाटोमा पानी झारेको
- सँधियारको जग्गा तर्फ झ्याल राखी घर बनाउनु पर्दा कानून बमोजिम छोड्नु पर्ने परिमाणको जग्गा नछोडि बनाएको
- कसैको हक वा स्वामित्वमा भए पनि परापूर्वदेखि सार्वजनिक रुपमा प्रयोग हुँदै आएको बाटो, वस्तुभाउ निकाल्ने निकास, वस्तुभाउ चराउने चौर, कुलो, नहर, पोखरी, पाटी पौवा, अन्यष्ठि स्थल, धार्मिक स्थल वा अन्य कुनै सार्वजनिक स्थलको उपयोग गर्न नदिएको वा बाधा पुऱ्याएको
- संघीय वा प्रदेश कानूनले स्थानीय तहबाट निरोपण हुने भनी तोकाका अन्य बिबाद

ख. मेलमिलापको माध्यमबाट मात्र बिबादको निरोपण गर्नु पर्ने बिषयहरू

- सरकारी, सार्वजनिक, सामुदायिक बाहेककाको हकमा जग्गा अर्काले चापी, मिची वा घुसाई खाएको
- सरकारी, सार्वजनिक, सामुदायिक बाहेक आफ्नो हक नपुग्ने अरुको जग्गामा घर वा कुनै संरचना बनाएको
- पति-पत्नी बीचको सम्बन्ध बिच्छेद
- अङ्ग भङ्ग बाहेकको बढीमा एक बर्ष सम्म कैद हुन सक्ने कुटपिट
- गाली बैइज्जेती
- लुटपाट
- पशुपन्छी छाडा छाडेको वा पशुपन्छी राख्दा वा पाल्दा लापरबाही गरी अरुलाई असर पारेको
- अरुको आवसमा अनाधिकृत प्रवेश गरेको
- अर्काको हक भोगमा रहेका जग्गा आवद वा भोगचलन गरेका
- ध्वनी प्रदुषण गरी वा फोहोरमैला फ्याँकी छरछिमेकीलाई असर गरेको
- प्रचलित कानून बमोजिम मेलमिलाप हुन सक्ने व्यक्ति बादी भई दायर हुने अन्य देवानी र एक बर्ष सम्म कैद हुन सक्ने फौजदारी बिबाद

४.१.२.३ कार्यकारी अधिकारः

नगरपालिकालाई प्राप्त कार्यकारी अधिकारका क्षेत्र भित्र विकास, सेवा प्रवाह, सामाजिक सुरक्षा र सुशासन जस्ता महत्वपूर्ण विषय वस्तुहरू समेटिएका छन । जसको संक्षिप्त विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क. भौतिक विकास तथा भौतिक पूर्वाधार विकास

भौतिक विकास भित्र भू-उपयोग योजना निर्माणलाई मूख्य प्राथमिकतामा राखि भू-उपयोग सम्बन्धी ऐन, २०७६ को भावना र मर्म बमोजिम कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र, पर्यटकीय क्षेत्र, सहरी वा बजार क्षेत्र, व्यापारिक क्षेत्र, धर्मिक क्षेत्र, बन क्षेत्र, चनर क्षेत्र लगायतका क्षेत्रहरूको पहिचान, विभाजन र व्यवस्थापन गरी भू-उपयोग क्षेत्रको निरोपण गरिने छ भने भौतिक पूर्वाधार तर्फ आवासीय भवन, यातायात सञ्जाल, गुरुयोजना सहितका सडक, पुल, ढल तथा नाला निर्माण, बस, ट्रक, कार, मोटरसाईकल तथा साईकल लगायतका यातायातका साधनका लागि पार्किङ स्थाल, कृषिको व्यवसायिकिकरणकालागि आवश्यक सिंचाईका स्थायी पूर्वाधार, पर्यटकीय पूर्वाधारहरू, फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र तथा व्यवस्थापन, पशु बधशाला वा बधस्थल, खाने पानी पूर्वाधार (टैङ्कि तथा पाइपलाईन), पारिवारिक तथा सार्वजनिक शौचालय तथा शौचालयहरू, विद्युत तथा टेलिफोन सेवा पूर्वाधार, सभा हल, सम्मेलन केन्द्र तथा सामुदायिका भवन, रंगशाला वा खेलमैदान, मनोरन्जन स्थल वा केन्द्र, स्वास्थ्य केन्द्र तथा अस्पताल भवन, विद्यालय, विश्व विद्यालय भवन, व्यापारिक तथा व्यवसायीक केन्द्र स्थल तथा भवन लगायतका विषय वस्तुहरूलाई समेटेर विकास निर्माणको कार्यलाई अघि बढाईने छ ।

ख. आर्थिक विकास

समृद्धिको मुल आधार आर्थिक विकासनै हो । सवै स्थानीय तहले सवै प्रकारका विकास आयोजनाहरूलई आर्थिक विकास सँग आवद्ध गरेर मात्र अघि बढाउनु पर्ने आवश्यकता छ । तसर्थ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले संबिधान प्रदत्त अधिकारका क्षेत्रहरूको क्षेत्राधिकार सुनिस्चित गर्न आर्थिक विकास संग सम्बन्धित स्थानीय उत्पादन जस्तै सडक पूर्वाार सहितको यातायात सञ्जाल, कृषि, पशु तथा औद्योगिक उत्पादनहरूको विकास र विस्तार, व्यापारिक पूर्वाधारको विकास, पर्यटन पूर्वाारको विकास, रोजगार तथा स्वरोजगारको श्रृजना, हाट बजार व्यवस्थापन, ब्यवसायिक प्रदर्शनी स्थल, व्यवसाय प्रवर्द्धन र विकासकालागि लिंक रोडहरूको विकास र व्यवस्थापन, आयात निर्यात केन्द्र, साथै रोजगारमुलक शिक्षा, आर्थिक सूचना केन्द्र, तालिम केन्द्र लगायतका विषय वस्तुलाई प्रमुख कार्यक्षेत्रको रुपमा स्थापित गरेको छ ।

ग. सामाजिक पूर्वाधार विकास तथा सेवाः

आर्थिक समृद्धिको विश्वाब्यापि मान्यता र प्रधानता शिक्षाको विकास र विस्तारनै हो । शिक्षालई अझै गहिराईमा गएेर हेर्ने हो भने प्राविधक शिक्षा नेपालको समृद्धिको मुल आधार हो र रहन्छ पनि । यसै विषयलाई केन्द्रमा राखेर स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले सामाजिक पूर्वाधार विकास र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा देहाय बमोजिमका योजनागत र कार्यगत क्षेत्राधिकारहरू निर्धारण गरेको पाईन्छ । जस अन्तरगत पूर्व प्राथमिक शिक्षा, आधारभुत (प्राथमिक, निम्न माध्यमिक) शिक्षाको पूर्ण जिम्मेवारी र जवाफदेहिता साथै माध्यमिक तथा उच्च शिक्षा संग सम्बन्धित पूर्वाधार र गुणस्तर सुधार र प्रभावमा सहयोगी, साझेदारी र समन्वयात्मक जिम्मेवारी, आधारभुत जन स्वास्थ्य (मात्रृ शिशु स्वास्थ्य, पोषण, स्वास्थ्य केन्द्र तथा अस्पताल) को सञ्चालन व्यवस्थापन, खानेपानी (स्वस्थ र स्वचछ) को सुनिस्चितता, पिछडिएको बर्ग, क्षेत्र तथा लक्षित समुहमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन व्यवस्थापन गरी जीवनस्तरलाई गुणात्मक बनाउने दायीत्व, बालमैत्री स्थानय शासनको माध्यम बाट बाल अधिकारको सुनिस्चिता साथै बाल श्रम निवारण र बाल विवाहको अन्त्य, सामाजिक सुरक्षा (जेष्ठ नागरिक, अशक्त तथा अपाङ्ग र फरक क्षमता भएका समेत) को प्रत्याभुति, महिला विकास तथा यूवा विकास संग सम्बन्धित कार्यक्रमको सञ्चालन व्यवस्थापन, कला, सस्कृति, तथा साहित्य को संरक्षण र प्रवर्द्धन, गरिवी न्यूनिकरण र निवारण, सूचना प्रविधि, न्याय सम्पादन, आपतकालिन सेव संग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरूको सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने कार्य क्षेत्रको किटानी गरिएको छ ।

घ. वातावरण विकास तथा संरक्षणः

दिगो विकासको मुल आधार वातावरण संरक्षण र विकास एक अनिवार्य सर्तहो । विश्वब्यापि रुपमा बढ्दै गएको तापक्रम, वातावरण असन्तुलन र मानव उत्पादित फोहोरमैलाको सहि व्यवस्थापन अहिलेका बातावरण व्यवस्थापनका प्रमुख चुनौति रहि आएका छन् । यीनै विषयलाई ध्यानमा राखि स्थानीय तहहरूले स्थानीय सरकारको हैसियतमा वातावरण संरक्षण र सम्बर्द्धन तथा विकासमा दिगो विकासको आधार निर्माण गर्ने गरी फोहर संकलन केन्द्रको व्यवस्थापन गरी घरेलु फोहोर मैला सङ्कलन, व्यवस्थापन तथा प्रशोधन गर्ने, सामुदायिक कम्पोष्टिङ्ग प्लाण्टको स्थापना र विकास गर्ने, ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण प्रणलिको विकास गर्ने, धुलो तथा धुवा नियन्त्रण गर्ने, औद्योगिक तथा जल प्रदुषण नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्ने, बृक्षारोपण, बनजङ्गलको संरक्षण र विकास तथा पार्क तथा मनोरञ्जन केन्द्रको स्थापना र विकास, जैवीक विभिदता संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्ने साथै भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण विकास गर्दा अनिवार्य रुपमा प्रारम्भिक वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने कार्यलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

ङ. वित्तीय व्यवस्थापनः

कुनै पनि संघ, संस्था तथा कार्यालयको सुशासन वित्तीय व्यवस्थापनको आधार सूचक बाट मापन गरिन्छ । स्थानीय सरकारको हैसियतमा स्थानीय तहहरूले अवलम्बन गर्ने तथा व्यवस्थापन गर्ने वित्तीय प्रकृया, पद्धती र व्यवस्थापन बाट उस्को आर्थिक अनुशासन र आर्थिक विकासको दिगो मार्ग पहिचान हुन सक्ने भएकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहलाई कर तथा राजश्व सङ्कलन तथा व्यवस्थापन गर्न, सम्पति तथा दायित्वको अभिलेख राख्न, ब्यवसायिक लेखा प्रणली अपनाउन, computerise लेखा प्रणालिलाई व्यवस्थित गर्न, Accounting Manual निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन, आम्दानीको स्रोत पहिचान तथा परिचालन गर्न, आय वृद्धिका आधारमा वजेट व्यवस्थापन गर्न, असुल हुन वांकी तत्काल असुली गर्न, मासिक, त्रैमासिक तथा बार्षिक प्रतिवेदनलाई व्यवस्थित पार्न, खर्च निर्देशिका निर्माण

गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन, पेश्की नियन्त्रण गर्न, आन्तरिक लेखा परीक्षण, जिन्सी व्यवस्थापन, लेखा र वेरुजु फछ्र्यौटलाई प्रभाकारी पार्न, दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ ।

च. संस्थागत विकास, सुशासनः

संस्थागत विकास र सुशासन संगठन सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका प्रमुख अङ्गहरू हुन । यी अङ्गको प्रभावकारी व्यवस्थापन र कार्यान्वयन हुन नसके संगठनको अस्तित्वमाथि प्रस्न चिन्ह उठ्ने मात्र हैन संगठननै समाप्त हुने प्रवल सम्भावना रहने भएकाले संघात्मक शासन व्यवस्थाको मूख्य जग स्थानीय तह भएकाले यसै विषयलाई ध्यानमा राखि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहको जिम्मेवारी भित्र स्थानीय कानूनको निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने, सांगठनिक संरचना र संगठन व्यवस्थापन लाई प्रभावकारी पार्ने, कार्य प्रवाह प्रणालिको विकास गर्ने, दक्ष र क्षमतावान जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने, नागरिक वडापत्र साथै सूचना केन्द्र, सूचना प्रणाली web page तथा सहायता केन्द्र को व्यवस्था गरी नागरिकलाई सुसूचित गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत सरोकारवालाले विकास र सेवा प्रवाहका कार्यमा सहज पारदर्शिता अपनाउने, स्थानीय नगरबासीका न्यूनतम आवश्यकतालाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्ने, नियमित कार्यपालिकाको बैठक तथा निर्धारित समय सिम भित्र नगर सभा सञ्चालन गर्ने, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउने, GIS प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा ल्याउने साथै संस्थागत संजाल (Institutional network) समन्वय प्रणालीको विकास गरी विकासका कार्यमा सहयोगि तथा साझेदारीताकालागि अग्रसर स्थानीय सँघ संस्था र उपभोक्ता सँगको सम्बन्धलाई सँधै ताजा, गाढा र पारस्परिक हित अनुकुल हुने गरी व्यवस्थापन गर्ने लगायतका महत्वपूर्ण जिम्मेवारी निर्धारण गरेको छ ।

४.२ दिगो विकास लक्ष्य

सेप्टेम्बर २०१५ मा सम्पन्न ऐतिहासिक राष्ट्रसंघीय महाँसभाबाट १९३ सदस्य मुलुकहरूले पारित गरेर जनवरी १, २०१६ देखि लागु गरेको दिगो विकास लक्ष्यहरू (Sustainable Development Goals) नेपालको सन्दर्भमा अत्यन्तै समय सान्दार्भिक रहेकोछ । यो लक्ष्य मानव समाजका सवै पक्ष बाट निरपेक्ष गरिवीको अन्त्य गर्ने एउटा ऐतिहासिक, साहासिक र विश्वव्यापी सहमति हो । सन २०३० भित्र मानव जाती र पृथ्वीकालागि समतापूर्ण, न्यायसंगत र शुरक्षित विश्व निर्माण गर्नु रहेकोछ । दिगो विकासका १७ लक्ष्य र १६९ कार्य लक्ष्यहरू यस सन्सारलाई बदल्ने र सभ्य र विकसित समाजको निर्माण गर्ने दिगो विकास एजेण्डा २०३० को एउटा भाग समेत भएकाले उक्त विषयले नपालको दिगो विकास तथा फुङ्लिङ नगरपालिकाको दिगो विकासमा समेत योगदान पुऱ्याउने भएकाले यस नगरपालिकाको आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीका क्रममा यसलाई समेत आधार बनाउने गरी योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

४.३ नगरपालिकाले आगामि दिनमा अबलम्बन गर्न प्रतिवद्धता गरेका नीति तथा कार्यक्रम

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन पद्धतिलाई संस्थागत गर्ने गरी नेपालको संबिधान जारी भएको ४ बर्ष वितिसकेको छ । वर्तमान संबिधान जारी भए संगै राज्यको पुनरसंरचना मार्फत स्थानीय सरकारको हैसियतमा स्थापित प्रदेश नं. १ को ताप्लेजुङ जिल्लाको झण्डै मध्य भागको पहाडी भू-भागमा अवस्थित फुङ्लिङ नगरपालिकाले निर्वाचित जनप्रतिनिधिको उपस्थितिमा विकास र सेवा प्रवाहको कार्यको जिम्मेवारी सम्हालेको पनि ३ बर्ष पुरा भइसकेको छ । राष्ट्रिय लक्ष्यको रुपमा स्थापित **"समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली"** सङ्कल्पलाई पुरागर्ने मूल अभियानमा यस नगरपालिकाको तर्फबाट विषेश योगदान पुऱ्याउन, दिगो विकास लक्ष्य सँग आवद्ध रहने गरी यथार्थपरक दीर्घकालिन सोच निर्धारण र त्यसले स्थापित गरको लक्ष्यलाई गन्तब्यको मुख्य मार्गको रुपमा स्वीकर्दै स्थानीय आवश्यकताको पहिचान र व्यवस्थापन गर्न साथै विद्यमान र भविष्यमा प्राप्त हुने सम्पूर्ण श्रोत र साधनको परिचालन गर्ने कार्यमा केन्द्रिकृत रहन आवश्यक छ । उल्लेखित आधारमा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारिका क्रममा भएका अन्तरकृया, कार्यशाला गोष्ठी तथा वडागत र कार्यपालिकागत छलफल कार्यक्रम साथै भेला बैठकमा चालु आर्थिक बर्ष २०७६/७७ देखिनै यस नगरपालिकाले अवलम्बन गर्ने गरी प्रतिवद्धता जाहेर गरेका निर्देशक सिद्धान्त र मार्गदर्शनमा आधारित नीति तथा कार्यक्रमको भावार्थ देहाय बमोजिम रहेको अवस्था छ ।

४.३.१ निर्देशक शिद्धान्तः

संघीय सरकारले परिकल्पना गरेको तथा वर्तमान परिवेशमा दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिको माध्यम बाट समृद्धिको न्यूनतम आधार तयार पार्न अति आवश्यक र महत्वपूर्ण देखिएका समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको सपना साथै फुङ्लिङ नगरपालिकाले आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जुमाका बखत स्थापित गरेको दीर्घकालिन सोच तथा उक्त सोचमा आधारित दिगो विकास संग आवद्ध रहेका आधारभुत गन्तब्यहरू निर्धारण गरी मानव बसोबास योग्य समृद्ध नगरपालिका निर्माण गर्न देहाय बमोजिमका निर्देशक सिद्धान्तहरू स्वीकरिएको अवस्था छ ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालनकालागि आवश्यक सम्पूर्ण स्थानीय ऐन तथा नियमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित नगरपालिकाको जिम्मेवारीमा रहेका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीकालागि आवश्यक आचार संहिता निर्माण गरी विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहलाई समय सापेक्ष प्रभावकारी बनाउने
- फुङ्लिङ नगरपालिकाको समग्र भू-भागलाई उत्पादनमुलक बनाउन भू-उपयोग नीति तथा योजना र उक्त नीति तथा योजनामा आधारित नक्सा समेत तयार पारी भौतिक विकासको स्वरुप सुनिस्चित गर्ने
- भू-उपयोग नक्साका आधारमा नगरपालिकाको सम्पूर्ण भूभागलाई बर्गिकृत गरी समृद्धि निर्माणको कार्यमा उपयोग गर्न २० बर्षे लक्ष्य र योजना सहितको आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयार गर्ने साथै यस कार्यमा नगरपालिका बासीका आवश्यकताको पहिचान नीजहरूकै सहभागितामा तयार गर्ने
- गरिवी निवारण, आम्दानी र रोजगारी सिर्जना, समाबेशी तथा दिगो विकास र वातावरण संरक्षणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, लागत सहभागिता जुट्ने तथा निर्धारित समय सिमा भित्र सम्पन्न गर्न सकिने साथै स्थानीय श्रोत साधन र सिपको पर्याप्त प्रयोग गर्न सकिने टोल बस्ती हुंदै वडासमिति बाट प्राप्त भएका तथा श्रोत साधन र क्षमताको हिसावले वडा बाट सम्पन्न गर्न कठिन हुने नगरपालिका स्तरीय योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्रथम प्राथमिकता भित्र राख्ने
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई गुरुयोजनामा आधारित दिगो र गुणस्तरीय बनाउने
- दिगो विकास र वातावरण संरक्षण तथा सन्तुलनमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने ठूला तथा मध्यम प्रकारका योजनाको पहिचान गरी सोहि बमोजिम लगानिको सुनिस्चितता गर्ने
- नगरपालिकाको समग्र विकासकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकारका नीति, योजना, कार्यक्रम तथा बजेट समेतलाई समन्वयात्मक र कृयात्मक बनाउने
- स्थानीय श्रोत र साधनको खोजि र विकासका माध्यम बाट नगरपालिकाको दिगो आयको मार्ग पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- नगरपालिकाबासी जनसमुदायको जीवनस्तर उच्च बनाउन कृषिको व्यवशायीकिकरणकालागि पकेट क्षेत्रको पहिचना, घोषणाा र व्यवस्थापन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने साथै बजार सञ्जाल संग आवद्ध गर्ने
- यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका ऐतिहासिक तथा भौगोलिक रुपले महत्पूण रहेका स्थान लाई महत्वपूर्ण पर्यटक क्षेत्रको रुपमा विकास गरी रोजगारी सृजना र आर्थिक उपार्जनका केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने
- वितरणमुखि तथा परम्परागत शैलिमा बजेट बॉडफॉड र विनियोजन गर्ने विगतको परिपाटिमा सुधार गरी आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले प्राथमिकता किटान गरेका, नगरका गोरवका आयोजना तथा वडा बाट आवधिक योजना तर्जुमाका समयमा प्राथमिकिकरण भएर आएका महत्वपूर्ण बिषयगत र क्षेत्रगत योजनाहरूको निर्माण , सञ्चालत तथा व्यवस्थापन गर्ने

- संविधानको मुल मर्म र भावना साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम स्थानीयबासीको सार्थक सहभागितामा आधारित विकास निर्माणलाई प्राथमिकतामा राख्ने साथै काल्पनिक र देखावटी रुपमा हुन सक्ने उपभोक्ता सहभागिताको अन्त्य गर्ने
- शिक्षा, स्वास्थ्य, लक्षित बर्ग र समुदायमा आधारित सामाजिक समावेसीकरण, संरक्षण तथा अवसरको सुनिस्चिताका माध्यम बाट समानता सहितको सामाजिक विकास र परिवर्तनको दिगो आधार निर्माण गर्ने
- बालमैत्री स्थानीय शासनको पूर्ण कार्यान्वयन बाट सृजनसिल र क्षमतावान मानवीय श्रोतको दिगो जग स्थापित गर्ने
- नगरपालिकाको दिगो आन्तरिक आयको सुनिस्चितताका लागि पारदर्शिता, जवाफदेहिता तथा उत्तरदायी स्थानीय सरकारको संघीय परिकल्पनालाई साकार पार्ने सम्भाव्य सवै उपाय अवलम्बन गर्ने
- उत्पादनमा आधारित आर्थिक आधारसिला निर्माण गरी आत्मनिर्भर आन्तरिक आयआर्जन तर्फ केन्द्रित रहने
- नीजि क्षेत्र, सहकारी तथा सहयोगि र साझेदार संघ सस्थाको सार्थक उपस्थिति र साझेदारीलाई दिगो बनाउने तर्फ कृयाशिल रहने
- बलियो र भरपर्दो संस्थागत संरचना निर्माणका साथ सेवा प्रवाहलाई सर्वसाधारण नगरपालिकाबासीको पहुँच भित्र सहज रुपमा पुग्ने वातावरण सृजना गरी नगरपालिका बासीको विश्वासमा बढोत्तरी ल्याउने
- संस्थागत सुशासन कायम गरी नीतिगत, संस्थागत, प्रकृयागत तथा कार्यान्वयनगत तहमा हुन सक्ने सम्भावित भष्टचारको अन्त्यका लागि सुन्य सहनसिलता अपनाउने साथै सोहि बमोजिमका स्थानीय ऐन कानूनको समेत तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गर्ने
- नगर कार्यपालिका बाट प्रवाह हुने सवै प्रकारका सेवा सुविधा दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन बाट सहज, सम्भव र प्रभावकारी पार्ने
- संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन तथा स्थानीय तह सञ्चालन व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने प्रचलित ऐन कानून साथै संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्रतिपादन भई कार्यान्वयनमा आउने ऐन कानूनको पूर्ण पालनामा प्रतिवद्ध रहि नगरपालिका सञ्चालन व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने साथै नगरपालिका अफैले तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने स्थानीय ऐन, नियम, कार्यबिधि वा निर्देशिका तयार पारि कार्यान्वयनमा ल्याउने

४.३.२ नीति तथा कार्यक्रम प्रति नगरपालिकाको प्रतिवद्धताः

आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीका क्रममा प्रतिपादन गरिएको फुङ्लिङ नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच, दीर्घकालिन सोचमा आधारित लक्ष्य र उद्देश्य परिपूर्तिकालागि समृद्धिमा आधारित विकास निर्माण तथा सुशासनमा आधारित प्रशासनिक व्यवस्थापन र सेवा प्रवाहलाई निर्धारित लक्ष्य प्राप्तिमा प्रतिफलदायी बनाउन देहाय बमोजिमका विषयगत तथा क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अवलम्बन गर्ने प्रतिवद्धता प्राप्त भएका छन् । उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमका बारेमा प्रतिवद्धता सूची तयारीका बखत बिगतमा नगरपालिकाले अवलम्बन गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई समेत आधार पत्रको रुपमा स्वीकार गरिएका छन् जुन यस प्रकार छन् ।

४.३.२.१ भौतिक विकासः

- नगरपालिकाको समग्र भू-भागलाई वर्तमान अवस्था र भावि सम्भावनाका आधारमा अध्ययन विश्लेषण गरी दीर्घकालिन सोच र लक्ष्यमा आधारित भू-उपयोग नक्सा सहित कृषि क्षेत्र, वन क्षेत्र, पर्यटक क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, बजार क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र, धार्मिक क्षेत्र लगायतका अति आवश्यक र सम्भाव्य क्षेत्रमा विभक्त गरी सोहि बमोजिम भू-उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

- भू-उपयोगमा आधारित भूमिको प्रयोग र व्यवस्थापनकालागि आवश्यक ऐन तथा नियम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- भू-उपयोग र त्यसबाट उत्पादकत्वमा पार्ने सकारात्मक प्रभाव साथै नगरपालिकाबासीको जीवनस्तर माथि उठाउन यसले गर्ने योगदानका बारेमा जनसचेतना सञ्चालनकालागि सवै वडाकार्यालय मार्फत **" फुङ्लिङ भू-उपयोग सचेतना जागरण अभियान"** सञ्चालन गरिनेछ ।

४.३.२.२ भौतिक पूर्वाधार विकासः

क. सडक तथा यातायात पूर्वाधारः

- भू-उपयोग योजनाका आधारमा मापदण्ड सहितको सडक गुरुयोजना तयार गर्ने र उक्त गुरुयोजनामा आधारित रहेर कृषि सडक, औद्योगिक सडक, आवस क्षेत्र सडक, पर्यटन सडक (मार्ग) तथा पदमार्ग, बजार पहुँच सडक, नगरपालिका केन्द्र र वडाकार्यालय जोड्ने सडक जस्ता सडक पूर्वाधारमा बर्गिकृत गरी कार्यान्वयनमा लगिने छ
- सडक गुरुयोजनाका आधारमा प्राथमिकता प्राप्त अति आवश्यक सडकहरूलाई बह्रै महिना यातायात सञ्चालन सहित सहज आवागमन तथा ढुवानी गर्न सकिने गरी सडक पूर्वाधार निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सडक मापदण्ड बमोजिमको सेडब्याक छाडेर मात्र भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई कडाईकासाथ कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- विद्युत प्राधिकरण, दुरसञ्चार संस्थान तथा प्राधिकरण तथा खानेपानी वितरण केन्द्र बाट सडक किनारामा जडान हुने विद्युत पोल, टेलिफोन तथा केवुलका तार साथै खानेपानी पाईपलाईन लाई नगर कार्यपालिकाको समन्वयमा मात्र जडान तथा विस्तार गर्नु पर्ने गरी बाध्यात्मक तथा समन्वयात्मक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सतह नालाको व्यवस्था भएपछिमात्र सडक कालोपत्रे गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ साथै सवारी आवागमनको चाप र क्षमताका आधारमा भार बहन क्षमता हिसाव गरी कालो पत्रे सडकमा कालोपत्रको मोटाईको मात्रा निर्धारण गरी सोहि बमोजिम कार्यान्वयनको सुनिस्चित गरिनेछ ।
- यातायात पूर्वाधार निर्माण संग सम्बन्धित पुराना तथा चालु अवस्थाका आयोजनाहरूलाई प्रथम प्राथमिकतामा राखि पुरा गरिनेछ ।

ख. पुल तथा कलभर्टः

- आवागमनको चाप, भारी तथा हलुका सवारीका साधन साथै सामान्य आवागमनका आधारमा आवश्यक स्थानको पहिचान गरी पक्की तथा कच्चि साथै झोलुङ्गे पुलको निर्माण गरिनेछ ।
- पुल तथा कलभर्टको अभावमा एक बस्ती बाट अर्को बस्तीमा हुने आवागमनको कठिनाईको अन्त्य गरिनेछ ।
- पुल तथा कलभर्ट निर्माण संग सम्बन्धित पुराना तथा चालु अवस्थाका आयोजनाहरूलाई प्रथम प्राथमिकतामा राखि पुरा गरिनेछ ।

ग. आर्थिक विकासमा आधारित भौतिक पूर्वाधार

- फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बजर केन्द्रहरूलाई क्रमिकरुपले यस नगरपालिकाका मुख्य ग्रामिण सहरको रुपमा विकास गर्दै जाने तथा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना अवधिमा प्रथम, दाश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा परेका बजार क्षेत्रलाई आवश्यक सम्पूर्ण सेवा सुविधा सहितका **"फुङ्लिङ स्याटलाईट स्मार्ट सहर (Fungling Satellite Smart Town)"** को रुपमा क्रमिक रुपले निर्माण विकास गरिनेछ ।
- कृषिका पकेट क्षेत्र, पर्यटक स्थल, उद्योग कलकारखाना लगायतका क्षेत्रमा सडक विकास र विस्तारको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

- व्यवसायीक कृषि तथा पशुविकास कार्यक्रम अन्तरगत कृषि उत्पादनको बृद्धि तथा पशुपालनका लागि आवश्यक मल तथा विउ भण्डारन कक्ष, सिंचाईकालागि कुलो, आधुनिक यन्त्र उपकरण तथा मेसिनरी, विउविजन बैंक, पशुनस्ल सुधार गृह, नमुना आधुनिक गोठको निर्माण व्यवस्थापन, तालिम तथा शिप विकास केन्द्रको निर्माण विकास समेतमा सम्बन्धित व्यवसायी र सरोकारवालाको पहुँच अभिबृद्धि हुनेगरी आर्थिक विकासमा आधारित भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाईनेछ ।
- ऐतिहासिक तथा भौगोलिक बनावट र अवस्थितिका आधारमा पर्यटकीय क्षेत्रको पूर्ण सम्भावना बोकेको ऐतिहासिक महत्वको पाथिभरा मन्दिर सहितका अन्य स्थान र क्षेत्रलाई समेटेर छिमेधी गाउँपालिकाको समेत सहयोग र सहभागितामा पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गर्ने साथै उक्त गुरुयोजना बमोजिम पूर्ण सरंक्षण र विकास गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोगमा पर्यटकीय पूर्वाधारहरूको विकास गरिनेछ ।
- औद्योगिक ग्रामको लागि जग्गा व्यवस्थापन गरी आवश्यक भौतिक पूर्वाधार सहित औद्योगिक ग्रामको स्थापना गरी सम्भाव्य सवै खाले कुटिर, लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको स्थापना गर्ने साथै सम्भाव्य ठूला तथा मझौला उद्योगहरूको स्थापना र विकासमा समेत नगरपालिकाको तर्फ बाट विशेष सहुलियत र सुविधा उपलब्ध गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाई दिगो आर्थिक विकास र रोजगारी सृजनाको बलियो आधार निर्माण गरिनेछ ।
- कृषि तथा औद्योगिक उत्पादनलाई निर्यात मुखि बनाउन कम्तिमा **"एक वाड एक उत्पादन"** लाई प्राथमिकतामा राखि उक्त उत्पादनको बजारिकरणकालागि **"एक वाड एक व्यापारिक केन्द्र"** को स्थापन गरी आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।
- खाद्य भण्डार, सित भण्डार, सङ्कलन तथा विक्र केन्द्रको लागि आवश्यक जग्गा व्यवस्थापन गरी विस्त्रित डिजाईन सहित भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गरिनेछ ।
- दैनिक तथा साम्ताहिक हाटबजारहरूको पूर्ण व्यवस्थापन गरिनेछ ।

घ. वातावरण विकासमा आधारित भौतिक पूर्वाधार विकासः

- फोहोरमैला प्रशोधन वा व्यवस्थापन केन्द्रका लागि जग्गाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला प्रशोधन वा व्यवस्थापन केन्द्रका लागि आवश्यक भौतिक संरचना निर्माण गरी कार्यान्वनयमा ल्याईनेछ
- फोहोर सङ्कलन र ढुवानीालागि आवश्यक ढुवानीका साधनको व्यवस्थापन गरि नगरपालिकाका मूख्य बजार केन्द्रहरूको फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

ङ. सामाजिक विकासमा आधारित भौतिक पूर्वाधार

१. शिक्षा तथा खेलकुदः

- आवश्यकताको पहिचानका आधारमा नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूको न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार (विद्यालय भवन, कक्षा कोठा, डेष्क बेञ्च, शौचालय, चेन्जिङ कक्ष, खानेपानी, खेलमैदान, घेराबारा, पुष्तकालाय, विज्ञान प्रयोगशाला, टिफिन कक्ष, विद्युतीय सेवा लगायत) निमार्ण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न बनाईनेछ
- खेलकुदको विकासकालागि नगरपालिकास्तरीय एक खेलमैदानको निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- सवै वडाहरूमा एक एक वटा वडा स्तरीय खेलमैदानको निर्माण विकास गरि अन्तर वडा खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।

२. **स्वास्थ्य**

- संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालित जिल्ला अस्पताललाई कम्तिमा ५० सैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रुपमा स्तरोन्नती गरी त्यसको दिगो सञ्चालन व्यवस्थापनको आधार निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका बिभिन्न वडामा सञ्चालनमा रहेका विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र तथा स्वास्थ्य चौकिहरूकालागि आवश्यक न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार (भवन, परिक्षण कक्ष, बिरामी आराम कक्ष, औषधि भण्डारण तथा वितरण कक्ष, प्रतिक्षालय, खानेपानी पूर्वाधार, शौचालय, बिद्युतीय सेवा लगायत) को निर्माण व्यवस्थापन गरी सेवा प्रवाहलाई सहज तथा प्रभावकारी बनाइनेछ साथै प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र नभएका वडामा उक्त केन्द्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सवै वडामा खोपकेन्द्रहरूको निर्माण गरि महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूले जुनसुकै मौषम र परिस्थितिमा समेत सहज सेवा प्रवाह गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सार्वजनिक स्थलहरूमा जग्गाको व्यवस्था गरी सामुदायिक तथा सार्वजनिक शौचालायहरूको निर्माण तथा व्यवासथापन गरिनेछ ।

३. **खानेपानीः**

- नगरपालिकाका घना बस्ती भएको साथै भविष्यमा यस प्रकारको अवस्था आउने सम्भावना रहेका मूख्य बजार केन्द्रहरूमा खानेपानी ओभरहेड टैंकीको निर्माण तथा पाईपलाईनको व्यवस्थापन समेत गरी सवै नगरबासीलाई सुरक्षित खानेपानीको वितरण र उपभोगकको सुनिस्चितता गरिनेछ साथै यसकालागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग समेत समन्वय र साझेदारी गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सवै विद्यालय लगायत सार्वजनिक स्थलहरूमा खानेपानी पूर्वाधारको निर्माण गरि स्वस्थ र सुरक्षित पानीको सुनिस्चितता गरिनेछ ।
- सवै वडामा एक घर एक स्वस्थ, स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानी धाराको सुविधा उपलब्ध गराउने गरी खानेपानी पूर्वाधारको निर्माण विकास गरिनेछ ।

४. **सामुदायिक तथा समावेसी विकासमा आधारित भौतिक पूर्वाधार (सभा सम्मेलन हल, सामुदायिक भवन तथा जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्र तथा संग्रहालय लगायत)**

- नगरपालिका भित्र सञ्चालन हुने सवै प्रकारका सभा तथा सम्मेलन सञ्चालन गर्न सक्ने गरी करिव ५०० जना अट्न सक्ने **"फुङ्लिङ समृद्धि सभा हल"** को निर्माण गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा कम्तिमा करिव १०० देखि २०० जना सम्म अट्न सक्ने गरिका १-१ वटा सामुदायिक भवन निर्माण गरिने छ साथै सम्बन्धित सामुदायिक भवनको आसपासमा रहने गरी जेष्ठ नगारिक दिवा केन्द्रको निर्माण व्यवस्थापन गरी सञ्चलन गरनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने सवै जातजातीको पहिचान झल्कने एक **"फुङ्लिङ बहुसांस्कृतिक सङ्ग्रहालय"** निर्माण विकास गरिनेछ ।

५. **वित्तीय व्यवस्थापनमा आधारित भौतिक पूर्वाधार**

- वित्तीय व्यवस्थापनकालागि आवश्यक कक्षको निर्माण व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कम्प्यूटरको माध्यम बाट समग्र वित्तीय प्रणालिलाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन नगर कार्यपालिकाको भवनमा केन्द्रिय सर्भर जडान गर्ने साथै सवै वडामा कप्यूटर नेटवर्क तयार गरी सर्भरमा आवद्धता गराईनेछ ।

६ संस्थागत सुदृढिकरण र व्यवस्थापनमा आधारित भौतिक पूर्वाधार

- नगर कार्यपालिकाको कार्यालय भवन निर्माणकालागि आवश्यक जग्गाको व्यवस्था भई निर्माणधिन अवस्थामा रहेकोले सेवा प्रवाहलाई सहज र सुविधा सम्पन्न बनाउन कार्यकक्ष, सेवा प्रवाह कक्ष, प्रतिक्षालय, बैठक कक्ष, सभाहल, शौचालय, सुरक्षित खानेपानी सहितको सुविधा सम्पन्न नगर कार्यपालिका भवनको निर्माण गरिनेछ ।
- आफ्नै कार्यालय भवन नभएका वडा कार्यालयकालागि कार्यालय भवन, पार्किङ स्थल, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, बगैंचा लगायतका सुविधा सम्पन्न वडाकार्यालयहरू निर्माण गरिनुको साथै साँगुरो तथा न्यून र जिर्ण पूर्वाधार भएका स्थान बाट सेवा प्रवाह गरिरहेका वडाकार्यालयहरूको कार्यालय भवनमा थप पूर्वाधार निर्माण विकास गरी स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- नगर कार्यपालिका हाता भित्र GIS प्रविधि सहितको एकीकृत सूचना केन्द्र वा कक्षको निर्माण गरिनेछ
- सेवाग्राहिका सवारिका साधनको सुरक्षा व्यवस्थाकालागि व्यवस्थित पार्किङ स्थलको निर्माण गरिनेछ ।
- कार्यपालिका भवन तथा वडा कार्यालयको भवनमा समेत आवश्यक फर्निचर तथा यन्त्र उपकरणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

७ भुकम्प प्रतिरोधी, बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्र र वातावरण मैत्री भौतिक पूर्वाधारको निर्माणः

नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने व्यक्तिगत, पारिवारिक तथा संस्थागत भौतिक पूर्वाधारहरू अनिवार्य रपमा भुकम्प प्रतिरोधी तथा बालमैत्री, अपाङ्गमैत्र तथा वातावरण मैत्री बनाउन अनिवार्य गरिनेछ ।

४.३.२.३.आर्थिक विकासः

- व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालन योजना तथा यस अन्तरगत सञ्चालन गरिने कार्यक्रमकालागि पकेट क्षेत्र घोषणाा र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई भू-उपयोग योजनामा आवद्ध गर्ने र उक्त क्षेत्र र कार्यको दिगो विकासकालागि भू-उपयोगमा आधारित **व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालन कार्यविधि** निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- कृषिका पकेट क्षेत्र वा सुपर जोन निर्माण तथा व्यवस्थापनकालागि सवै वडाहरूका उपयुक्त टोल तथा वस्तीको माटो. परिक्षण गर्ने तथा उक्त परिक्षण बाट उपयुक्त देखिएका सम्बन्धित क्षेत्रलाई कृषिका पकेट जोन समेत घोषणाा गरी नगरपालिकाको ब्यवसायिक कृषि कार्यक्रम संग आवद्ध भएका कृषि बाली लगयत चरन क्षेत्र समेतको क्षेत्र पहिचान र छनौट सहित व्यवसायीक पशुपालन (गाई, भैंसी, खसी, बाखा, सुँगुर बँगुर, कुखुरा लगायत) को विकास र विस्तारकालागि सहुलियत दरमा उन्नत जातको बिउविजन, मलखाद, आहार, उपचार विधि लगायतका आवश्यक सेवा उपलब्ध गराई नगरपालिकाबासीलाई कृषिबाली तथा पशुबालीको व्यवसायीक उत्पादनमा आकर्सित गरिनेछ साथै यसकालागि प्रदेश र संघीय सरकारको समेत सहयोग जुटाउने तर्फ विशेष ध्यान दिईनेछ ।
- खाद्य भण्डार, सित भण्डार, सङ्कलन तथा विक्र केन्द्रको दिगो व्यवस्थापन बाट किसानहरूबाट उत्पादन गरिएका खाद्यान्न, तेलहन, दालहन, फलफूल लगायतका कृषि उपजहरूको उचित मूल्य प्राप्तिको सुनिस्चितता गर्नुको साथै बजार सञ्जाल निर्माण गरी उत्पादित वस्तुहरूको विक्रि वितरणको दिगो व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ब्यवसायिक रुपमा उत्पादित कृषि उपज तथा उत्पादनहरूको बजार तथा मूल्य सुनिस्चित बनाउन बजार सूचना केन्द्रको स्थापना र त्यस मार्फत बजार सञ्जालको विकास र विस्तारका लागि नगरपालिकाले व्यपारिक दुतको समेत भुमिका निर्वाह गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- यस नगरपालिकामा स्थापित रहेका तथा हुने उद्योग, कलकारखान, ब्यापार व्यवसाय लगायतका सवै क्षेत्रलाई आर्थिक उपार्जनको दिगो आधारको रुपमा निर्माण विकास गरिनेछ साथै कुटिर, घरेलु तथा साना उद्योगको स्थापना र विकासकालागि औद्योगिक ग्रामको सम्भाव्यता अध्ययन गरी गारई यसको स्थापना र विकास गरिनेछ ।

- व्यवसायीक कृषि पकेट क्षेत्र, पशुपालन क्षेत्र, पर्यटकीय क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र लगायतका आर्थिक विकास संग सम्बन्धित क्षेत्रमा यातायात सेवा प्रवाहकालागि सडक सञ्जालको विस्तार गरी बाहै महिना यातायात तथा ढुवानी र कृषि व्यवसायमा आधारित यन्त्र उपकरणको ढुवानी र आवागमनलाई सहजता प्रदान गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकाका उर्जाशिल युवायुवतिलाई आर्थिक उपार्जनको बलियो शक्तिको रुपमा विकास र परिचालन गर्नुको साथै स्थानीय पाठ्यक्रमको निर्माण गरी शिक्षण संस्था मार्फत आर्थिक उपार्जनमा आधारित व्यवसायीक शिक्षा कार्यक्रमको सञ्चालन गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकाको दिगो आर्थिक विकासकालागि अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्नु पर्ने बाहेकका सवै योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई क्रमिक रुपले उत्पादकत्वमा आधारित बनाईनेछ ।
- कृषि सहकारीलाई उनिहरूले कृषिको विकासमा पुऱ्याएको योगदानका आधारमा मात्र सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।
- कक्षा ६ भन्दा माथिका प्राविधिक धारका जेहन्दार विद्यार्थीको शिप र क्षमताका आधारमा एक निस्चित मापदण्ड समेत तयार गरी सम्बन्धित सरोकारवालालाई विशेष सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।

४.३.२.४ वातावरण विकासः

- ठोस तथा तरल फोहोर मैलाको उत्पादनलाई श्रोतमाने न्यूनिकरण र बर्गिकरण गरी व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- फोहोरमैला न्यूनिकरण तथा यसको दिगो व्यवस्थापन साथै फोहोरमैलाका कारण मानव स्वास्थ्य, समग्र वातावरण, आर्थिक क्षयीकरण साथै सामाजिक तथा सास्कृतिक विकासमा पार्ने प्रभव तथा असरका बारेमा नगरपालिका बासीलाई सुशिक्षित बनाईनेछ ।
- सवै शिक्षण संस्था, औद्योगिक प्रतिष्ठान, उद्योग, कलकारखान, सामुदायिक तथा सार्वजनिक स्थल, व्यापार व्यवसाय स्थाल लगायत नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सवै घरपरिवारले अनिवार्य डस्टविन तथा फोहोर सङ्कलन स्थलको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने साथै फोहोरमैला व्यवास्थापनमा नगरपालिकालाई सहयोग गर्नु पर्ने बाध्यत्मक व्यवस्था गरिनेछ ।
- धुलो, धुँवा, ध्वनी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनको कार्यलाई सामाजिक तथा व्यक्तिगत जीवन पद्धतीसँग आवद्ध गरिनेछ साथै धार्मिक तथा सामुदायिक संघ सस्थाहरूलाई समेत यस कार्यमा प्रतिवद्ध गराईनेछ
- यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सामुदायिक, कबुलियती तथा निजी बनहरूको दिगो विकास, सम्बर्द्धन र उपयोगकालागि गुरुयोजना समेत निर्माण गरी सञ्चालन व्यवस्थापन गरिनेछ

४.३.२.५ सामाजिक विकासः

१ शिक्षा तथा खेलकुद

- विद्यालय उमेरका सवै बालबालिकालाई अनिवार्य विद्यालय शिक्षाको सुनिस्चितता गरिनेछ
- विद्यालयमा भयरहित तथा बालमैत्री वातावरणमा शिक्षा आर्जन गर्न पाउने बाल अधिकारको सुनिस्चितता गरिनेछ
- दक्ष, सृजनशिल, प्रविधिमैत्री तथा कर्तब्यपरायण मानवीय श्रोतको विकासकालागि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने वातावारणको सुनिस्चितता गरिनेछ
- बालमैत्री विद्यालय विकास र व्यवस्थापनकालागि नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सवै विद्यालयहरूको सहभागितामा एक **"बालमैत्री विद्यालय निर्माण विकास समन्वय समिति"** को व्यवस्था गरी नगर शिक्षा समितिको प्रमुख साझेदार सहयोगिको रुपमा स्थापित गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षाका सवै तहलाई गुणस्तरीय बनाउन समन्वयको भुमिका निर्वाह गर्नुको साथै प्राविधक धारका शैक्षिक कार्यक्रमहरूलाई प्रत्यक्ष सहयोगको व्यवस्था गरिनेछ ।

- विद्यालय उमेरबाटै बालबालिकाको सहभागिता रहने गरी सम्भाव्य सवै प्रकारका खेलकुद तथा अतिरिक्त कृयाकलाप सँग सम्बन्धित कार्यक्रमको विकास र विस्तार गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा दक्ष र व्यवसायीक जनशक्तिको विकास गरिनुको साथै खेलको माध्यम बाट फुङ्लिङ को पहिचान स्थापित गर्ने तथा खेलाडिहरूको सूनिस्चित भविश्व निर्माणमा आर्थिक र सामाजिक रुपले संरक्षण र सुरक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२ स्वास्थ्यः

- बालबालिकाको बॉच्न पाउने अधिकार, गर्भिणी आमाको स्वास्थ्य रक्षा, नवजात शिसुको स्वास्थ्य रक्षा, पोषण सेवा र सुरक्षा, खोप सेवा लगायतका सवै प्रकारका स्वास्थ्य रक्षा सँग सम्बन्धित कार्यक्रमलाई एउटै डालोमा राखि **"फुङ्लिङ एकीकृत जीवन रक्षा"** कार्यक्रम सञ्चालन गरी बालबालिकाको भ्रुण रक्षा सहितको जीवन रक्षा र आमाहरूको मातृत्व रक्षाको सुनिस्चितता गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य रक्षाका आधारभुत सेवाको सहज पहुँचको विकास, दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन, आवश्यक औषधिको सहज र पर्याप्त उपलब्धता, स्वास्थ्य परिक्षणकालागि प्रविधमैत्री आधुनिक यन्त्र उपकरणको व्यवस्थापन, आपतकालिन सेवा प्रवाहको विस्तार समेतका आधारमा सवै उमेर समुह लगायत सवै बर्ग र तहका नगरपालिकाबासीको स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहज पहुँच सहितको सेवा प्राप्तिको सुनिस्चितता गरिनेछ ।
- सवै सामुदायिक विद्यालायमा अध्ययनरत बालिका तथा सार्वजनिक सेवामा कार्यरत किसोरीहरूका लागि सेनिटरी प्याडको प्रयोगको विकास र सुनिस्चितता गरिनेछ ।
- दिर्घरोगि, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, असहाय, बृद्धहरूको विशेष पहिचानका साथ स्वास्थ्य रक्षा र स्वास्थ्य व्यवस्थापनका क्षेत्रमा अभियान सञ्चालन गरिनेछ साथै सुलभ औषधी पसलको समेत व्यवस्था गरी सुगर र प्रेशरको रोग भएका ७० बर्ष नाघेका जेष्ठ नागरिकलाई निशुल्क औषधि वितरण गर्ने तथा मृगौला फेलभई नियमित डायलाइसिस गर्नु पर्ने विरामिहरूकालागि नगरपालिका बाट विशेष सहयोग उपलब्ध गराईनेछ
- स्वास्थ र सुरक्षित पिउने पानी उपलब्ध हुनु पर्ने नगरपालिकाबासीको आधारभुत आवश्यकताको परिपूर्ती गरिनेछ साथै पिउने पानिको गुणस्तर परिक्षणकालागि आवश्यक सम्यन्त्रको विकास गरिनेछ ।

३ लक्षित बर्ग तथा समुदायः

- लक्षित बर्ग र समुदाय समेतका अति बिपन्न परिवारको पहिचान गरी खाना, आवास, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी समेतको न्यूनतम आवश्यकताको परिपूर्तिको व्यवस्थापन गरी सामाजिक सुरक्षाको सुनिस्चिता गरिनेछ । साथै अतिविपन्न परिवारको आधारभुत आवश्यकताको परिपूर्तिकालागि **"अति विपन्न परिवार सामाजिक सुरक्षा कार्यविधि"** निर्माण गरी उनिहरूको जीवन रक्षाको सुनिस्चितता गर्न **"फुङ्लिङ अति विपन्न परिवार सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम"** सञ्चालन गरिनेछ ।
- लक्षित बर्गका निम्ति विनियोजन हुने रकमलाई समेत शिप विकास संग एकीकृत गरी सवै बर्ग, समुदायका विशेष रुपले पछाडि परेका तथा पारिएका महिला तथा यूवाहरूको सामाजिक, आर्थिक र राजनैतिक, सांस्कृतिक क्षमता र शिप विकासमा आधारित **"फुङ्लिङ लक्षित बर्ग तथा समुदाय क्षमता तथा शिप विकास कार्यक्रम"** सञ्चालन गरिनेछ तथा यसकालागि आवशयक उद्यमशाला र स्वरोजगार बैंक समेत स्थापना गरी सोहि उद्यमशाला मार्फत शिप विकासका सवै कार्यक्रम र स्वरोजगार बैंक मार्फत स्वरोजगारी श्रृजना गरिनेछ
- महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, जनजाती आदिबासी लगायतका सवै लक्षित बर्ग र समुदायको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकास, संरक्षण र प्रवर्द्धनमा आधारित कार्यक्रमहरू सञ्चालन व्यवस्थापन गरी सामाजिक समानताको दिगो आधार तयार गरिनेछ

- कला तथा साहित्य र संस्कृतिको जगेर्ना, विकास र प्रवर्द्धनकालागि स्थानीय जातजातीको संस्कृति समुह गठन गरी सञ्चालन व्यवस्थापनको प्रवन्ध गरिनेछ
- आपतकालिन सेवा प्रवाहकालागि संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोगमा क्रमस दमकल, एम्बुलेन्स, सववहान लगायतका आपतकालिन सेवा थप विस्तार सँगै सञ्चालन व्यवस्थपन गरिनेछ

४.३.२.६ वित्तीय व्यवस्थापनः

- कर तथा राजश्वका सम्भाव्य सवै क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरी उक्त अध्ययन प्रतिवेदन बाट प्राप्त सवैखाले कर तथा राजश्वका दायरा तथा दरको प्रगतिशिल कर तथा राजश्व प्रणलिका आधारमा निर्धारण गरिनुको साथै सोहि प्रतिवेदन मार्फत प्राप्त हुने सुझावहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- संघीय तथा प्रादेशिक ऐन कानून साथै यसै नगरपालिकाको आर्थिक ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम कर तथा राजश्व प्रशासन र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- वर्तमानमा भएका र भविष्यमा सञ्चालनमा आउने दैनिक तथा साम्ताहिक हाटबजार, पशुहाट तथा नगरपालिका क्षेत्र भित्रका खोला माछा मार्ने समेतलाई करको दायरा भित्र ल्याईने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र ब्यापार तथा व्यवसाय गर्ने लगायत सवै नगरबासीलाई कारको दायरामा सूचिकृत हुने कार्यलाई अनिवार्य गरिनुको साथै अति बिपन्न परिवारको बिबरण तयार पारी उनिहरूले गर्ने ब्यापार व्यवसाय लगायत सवै प्रकारका कर तथा गैर कर राजश्वको भार बाट मुक्त गरिनेछ ।
- कर प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त, पारदर्शी बनाउन कम्प्यूटरिकृत तथा नेटवर्किङ प्रणालि मार्फत सर्वसाधारणले घरमै बसी बसी आफ्नो दायीत्व भित्र पर्ने कर तथा राजश्व समयमानै भुक्तानी गर्न सकिने गरी **"फुङ्लिङ नगरपालिका एप"** प्रणालिको विकास गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको नाममा रहेको जग्गा जमिन सहितको सम्पति विवरण अध्यावधिक गरिनुको साथै सम्पति तथा दायीत्वको अभिलेखलाई दुरुष्त बनाईनुको साथै आय ब्यय प्रणालिलाई समेत व्यवसायीक लेखा प्रणालिमा आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिकाबासीलाई करका बारेमा नागरिकको दायीत्व र कर्तब्यको बोध हुने गरी सवै वडामा तथा घर घरमा चेतनामूलक कर शिक्षा प्रदान गरी चेतना अभिबृद्धि गरिनेछ साथै नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवा सुविधा प्रवाह सँग सम्बन्धित सवै खाले कार्यलाई कर बिबरण सूचिकरणमा आधारित बनाईनेछ ।
- लेखा शाखा बाट गरिनुपर्ने भुक्तानीलाई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनका साथ भुक्तानीकालागि प्राप्त हुन आएका योजना तथा कार्यक्रम सँग सम्बन्धित फायलहरूलाई टोकन प्रणालिमा आवद्ध गरी भुक्तानी हुने दिन र समयको सुनिस्चितता गरिनेछ ।
- सरोकारवाला कुनै पनि व्यक्ति तथा संघ सस्थाले नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिमको तिर्न बाँकि कर तथा राजश्व सरकारी बाँकि सरह असुल उपर गरिनेछ ।
- निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा रहेका भौतिक पूर्वाधारहरूको नियमित मर्मत सम्भारकालागि सञ्चालित **मर्मत सम्भार कोष** सञ्चालन व्यवस्थापनकालागि कार्यविधि निर्माण गरिने छ साथै रु ५ लाख भन्दा बढी लागतका सम्पूर्ण भौतिक पूर्वाधार संग सम्बन्धित योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको कुल लागतको २.५ प्रतिसत रकम मर्मतसम्भार कोषमा जम्मा गर्न अनिवार्य गरि मर्मत सम्भारकालागि दिगो आर्थिक श्रोतको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आन्तरिक लेखा प्रणालिलाई थप व्यवस्थित गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ साथै बाह्य लेखा परिक्षणको कार्यलाई समयमानै सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरपालिका बाट हुने सवै खाले खर्च लाई व्यवस्थित र पारदर्शी बानउन **खर्च निर्देशिका** तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनुको साथै जिन्सि व्यवस्थापनालागि खरिद ईकाई र निस्कासन ईकाइको छुट्टा छुट्टै व्यवस्था गरिनेछ ।
- पेश्कि नियन्त्रणकालागि एक **निर्देशिका तयार** गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- वित्तीय व्यवस्थापनकालागि दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- लेखा परिक्षणको कार्यलाई समयमानै सम्पन्न गर्ने साथै बेरुजु असुलिलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

४.३.२.७. संस्थागत विकासः

- नगरपालकाकालागि अति आवश्यक स्थानीय कानूनको निर्माण गरी तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- सङ्गठन संरचना तथा व्यवस्थापनका लागि बृस्त्रित अध्ययन गरी उक्त अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा सांगठानिक संरचना र व्यवस्थापनलाई सेवा प्रवाहको प्रभावकारितामा आधारित हुने गरी निर्माण गरिनेछ ।
- सवै वडासमितको कार्यालय तथा कार्यपालिका हाताभित्र नागरिक बडा पत्र मार्फत नगरपालिकाबासीलाई आधारभुत र अनिवार्य जानकारिका विषय वस्तुको बारेमा जानकारी गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगरपालिकाबासी लगायतका सवै सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ सस्थालाई सुशासनको प्रत्याभुति हुनेगरी सस्थागत सुशासनको दिगो व्यवस्थापन सम्यन्त्र निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिका बाट प्रवाह हुने सवै खाले सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन कार्य प्रवाह तालिका निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- सबैखाले भ्रष्टचार प्रति सून्य सहनसिलता अपनाईनेछ
- ऐन कानूनको परिधि भित्र रहेर आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन तथा उपलब्ध जनशक्तिको क्षमता विकासकालागि तालिम तथा अध्ययन भ्रमण समेतको व्यवस्था गरी सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी र जनमुखि बनाईनेछ ।
- अनुगमन तथा निरिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई तथा कार्यपालिकाको बैठक लाई नियमित र थप व्यवस्थित बनाईनेछ
- नगरपालिका बाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाहका साथै नगरबासीका आवश्यक सूचना व्यवस्थापन र भौगोलिक तथा बसोबास सूचिकरण र प्रवाहकालागि GIS प्रणालिको विकास गरी सोहि मार्फत सूचना प्रवाह सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
- छिमेकी गाउँपालिका लगायत सरोकारवाला संघ, सस्था तथा कार्यालय संग समन्वय र साझेदारी विकासकालागि नगरपालिका स्तरीय एक **"संस्थागत सञ्जाल समन्वय सम्यन्त्र"** को गठन गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- जनप्रतिनिधि नभएको बखत यस नगरपालिकाको क्षेत्रधिकार भित्र पर्ने भवन, जग्गा जमिन, पार्क तथा पोखरी समेतका सार्वजनिक तथा यस नगरपालिकाका सम्पतिहरू तत्कालिन समयमा विभिन्न व्यक्ति वा संघ संस्थालाई भाडामा दिईएको वा सित्तैमा प्रयोग गरिरहेकोमा त्यस प्रकारका सार्वजनिक सम्पति समेत नगरपालिकामै फिर्ता गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकाको विकास र समृद्धिमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ प्रत्येक बर्ष मिति र समय समेत निस्चिछ गरी फुङ्लिङ महोत्सवको आयोजना गरिनेछ । यसकालागि **फुङ्लिङ महोत्सव सञ्चालन व्यवस्थापन निर्देशिका** समेत निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका सवै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, नागरिक समाजका अगुवा, सामाजिक संघ संस्था र सेवाग्राहि सर्वसाधारण नागरिकलागि छुट्टा छुट्टै आचार संहिता निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासकालागि आवश्यक तालिम, गोष्ठी, अध्ययन अवलोकन भ्रमणको माध्यम बाट अनुभाव आदान प्रदान समेत गरि नगरपालिकाको समग्र विकास अभियानमा गुणस्तरीयता र प्रभावकारिता प्रदान गरिनेछ

भाग ५ (पाँच)
प्रक्षेपित आम्दानीको विवरण

५.१ बर्तमान आम्दानीका स्रोत तथा बार्षिक आय अवस्थाः

फुङ्लिङ नगरपालिका भर्खरै स्थापित भएको तथा उद्योग लगायतका कलकारखान तथा ब्यापार ब्यवशायको न्यून प्रभाव, पर्यटन विकासको अभाव, गुजारामुखि कृषि प्रणलिको विद्यमान अवस्था साथै भौतिक पूर्वाधारहरूको अभाव लगायत अधिकांस क्षेत्र ग्रामिण अवस्थामा रहेका कारण यस नगरपालिकाको बार्षिक आन्तरिक आय आवश्यकताको आधारमा अत्यन्तै न्यून छ । बर्तमान आन्तरिक आम्दानीलाई फरकिलो र प्रभावकारी बनाउन नसकेमा नगरपालिकाको बर्तमान आम्दानीले चालु खर्चको एक चौथाई अंस समेत धान्न सक्ने अवस्था देखिदैन । आ.व. २०७५/७६ को वास्तविक आय विवरणलाई अध्ययन गर्दा आन्तरिक आय तर्फ रु ५२ लाख ३७ हजार ०३७ मात्र आम्दानी भएकोमा स्थानीय स्तरमा कर प्रशासन र राजश्वका क्षेत्रको सुधारकालागि गरिएको सामान्य प्रयासका आधारमा समेत अघिल्लो आर्थिक बर्षको तुलनामा आ.व. २०७६/७७ मा ५६.५९ % ले बृद्धि भई रु ८२ लाख ८५१ पुग्न गएको छ भने **आ.व.** २०७७/७८ मा समेत ८४.७३ % बृद्धि भई रु १ करोड ५१ लख ५० हजार पुग्ने अनुमान सहित बार्षिक नीति कार्यक्रम नगर सभा बाट पारित भएको अवस्था छ। बर्तमान आन्तरिक आय सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ५.१ मा उल्लेख गरिएको छ।

बाह्य आय तर्फ अध्ययन गर्दा आ.व. २०७५/७६ मा संघीय सरकार बाट बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु ४६ करोड ८७ लाख ३० हजार ३८ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा ११.८५ % ले बृद्धि भई कुल रु ५२ करोड ४२ लाख ६३ हजार २२२ पैसा ८० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महाँमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव १०.३३ % ले बृद्धि भई कुल रु ५७ करोड ८४ लाख ४५ हजार १५० पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ। यसै गरी प्रदेश सरकारको तर्फ बाट समेत उपरोक्त बमोजिमका बिभिन्न शिर्षक अन्तरगत आ.व. २०७५/७६ मा बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु १ करोड ८८ लाख ७ हजार ७३९ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा ४८.७५ % ले बृद्धि भई कुल रु २ करोड ७९ लाख ७७ हजार २०९ पैसा ३० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महाँमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव ४.३६ % ले बृद्धि भई कुल रु २ करोड ९१ लाख ९८ हजार पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ । समग्रमा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त भएको तथा चालु आ.व.मा प्राप्त हुने आयको एक मुष्ठ अध्ययन गर्दा आ.व. २०७५/७६ मा बित्तीय समानिकरण, शसर्त अनुदान, बिषेश अनुदान र अन्य अनुदान गरी जम्मा रु ४८ करोड ७५ लाख ३७ हजार ७७७ प्राप्त भएकोमा आ.व. २०७६/७७ मा १३.२७ % ले बृद्धि भई कुल रु ५५ करोड २२ लाख ४० हजार ४३२ पैसा २० पुगेको छ भने कोभिड १९ को महाँमारीको अवस्थामा समेत अघिल्लो आ.व. को तुलनामा करिव १०.०३ % ले बृद्धि भई कुल रु ६० करोड ७६ लाख ४३ हजार १५० पुग्ने अनुमान सहित नगर सभा बाट पारित गरिएको छ। यस सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ५.२ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ५.१: नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको बिबरण

नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको बिबरण					
क.सं.	आय शिर्षक	आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान	कैफियत
१	सम्पति कर	८४६२१९.०	९२७२६०.०	२०००००	
२	मालपोत तथा भूमिकर	०.०	५४८६१.०	२०००००	
३	घरनक्सा पास दस्तुर	२६३२०५.०	११६५०३.०	६४५०००	
४	दर्ता शुल्क	४०६५००.०	६३३३००.०		
५	हाटबजार कर	१३६८५.०	५९९००५.०	२५००००	

६	सवारी साधन कर	०.०	०.०	१००००.०	
७	मनोरञ्जन कर	०.०	०.०	६५०००.०	मेला उत्सव समेत
८	बहाल बिटौरी कर	९०५५८२.०	४४९५७६७.०	१२००००००.०	
९	घर बहाल कर			१५००००००.०	
१०	फोहोरमैला ब्यवस्थापन शुल्क			१०००००००.०	
११	बिज्ञापन कर	०.०	०.०	०.०	
१२	ब्यवसाय कर	१०७८०५०.०	१५२३५५.०	२५९००००.०	पशू सेवा समेत
१३	ब्यवसाय भिडियो कर	०.०	०.०		
१४	प्रकृतिक श्रोत उपयोग कर	०.०	०.०	२०२५०००.०	
१५	पन्जीकरण शुल्क	१२५०५००.०	९२५४००.०		
१६	सिफारिस शुल्क	०.०	२९६४००.०	१२५०००.०	अमिन सेवा समेत
१७	वडा बाट प्राप्त समेत			४९६००००.०	
१८	अन्य बिबिध	४७३२८५.०	०.०	३८००००.०	
जम्मा		**५२३७०२६.०**	**८२००८५१.०**	**१५१५००००.०**	
१९	अ.ल्या.	१६६४६१००.०	६११००६१.०	१३०१००००.०	
कुल जम्मा		**२१८८३१२६.०**	**१४३१०९१२.०**	**२८१६००००.०**	

श्रोतः नगरपालिका कार्यालयको अभिलेख, २०७७

तालिका नं.५.२: प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त आम्दानीको बिबरण

प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त आम्दानीको बिबरण					
क.सं.	**आय शिर्षक**	**आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ**	**आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ**	**आ.व. २०७७/७८ को अनुमान**	**कैफियत**
१. प्रदेश सरकार बाट					
१.१	बित्तीय समानिकरण अनुदान	३५९८०००.०	७२१६०००.०	७१७००००.०	
१.२	शसर्त अनुदान	१५००००००.०	४११५०००.०	५१००००००.०	
१.३	विशेष अनुदान	०.०	०.०	०.०	
१.४	समपुरक अनुदना	०.०	०.०	१००००००००.०	
१.५	राजश्व बांडफांड	६४०९७३९.०	५४४१२०९.३	६९२८०००.०	
१.६	प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र कार्यक्रम	७३००००००.०	११२०५०००.०		
जम्मा		**१८८०७७३९.०**	**२७९७७२०९.३**	**२९१९८०००.०**	
२. संघीय सरकार बाट					
१.१	बित्तीय समानिकरण अनुदान	१५८३००००००.०	१५२२००००००.०	१५०३००००००.०	
१.२	शसर्त अनुदान	२२२४९७०००.०	२४४६८८०००.०	२६७१००००००.०	
१.३	विशेष अनुदान	०.०	०.०	१७०००००००.०	
१.४	समपुरक अनुदना		५३००००००.०	६७००००००.०	
१.५	राजश्व बांडफांड	५३७२२४३८.०	५२२०६२२२.८	७७३४५१५०.०	

१.६	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	५२९०००.०	०.०	०.०	
१.७	सामाजिक शुरक्षा भत्ता	३३६८१६००.०	५६९६९०००.०	६००००००.०	
१.८	स्थानीय पूर्वाधार बिकास साझेदारी कार्यक्रम		१२९००००.०		
जम्मा		**४६८७३००३८.०**	**५२४२६३२२२.८**	**५७८४४५१५०.०**	
कुल जम्मा (प्रदेश तथा संघीय)		**४८७५३७७७७.०**	**५५२२४०४३२.२**	**६०७६४३१५०.०**	
आन्तरिक आम्दानी		**२१८८३१२६.०**	**१४३१०९१२.०**	**२८१६००००.०**	अ.ल्या समेत
कुल जम्मा (आन्तरिक तथा बाह्य)		**५०९४२०९०३.०**	**५६६५५१३४४.२**	**६३५८०३१५०.०**	

श्रोत: नगरपालिका कार्यालयको अभिलेख, २०७७

बर्तमान अवस्थामा अघिल्लो बर्षको मौज्दातलाई अलग गरेर चालु बर्षको अनुमान सहित ३ बर्षको अध्ययन गर्दा फुङ्लिङ नगरपालिकाको कुल आम्दानीको औषत ९८.३५ % अंस संघीय तथा प्रदेश सरकारको अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र राजश्व बॉडफॉड समेत बाट भएको देखिन्छ भने नगरपालिकाको आन्तरिक आयको हिस्सा औषत १.६५ % मात्र रहेको अवस्था छ । तथापि यसको सकारात्मक पक्ष के रहेको छ भने आन्तरिक आम्दानीको मात्रा क्रमस बृद्धि हुँदै गएको अवस्था छ । यस सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ५.३ मा उल्लेख गरिएको छ । जे होस नगरपालिकाले राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन र कर प्रशासनलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र जनसहभागितामुलक बनाउँदै समग्र नगरको बिकास र समृद्धिमा नगरबासीको सहभागिता र साझेदारीलाई थप स्पष्ट पारेर आन्तरिक आय बृद्धि गर्नु पर्ने अवस्था रहेको देखिएको कारण आवधिक योजना तयारी सँग सँगै गरिएको राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा यस नगरको आन्तरिक आय उल्लेख्य बृद्धि गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना रहेको देखिएको छ ।

तालिका नं.५.३ आन्तरिक, संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त आयको बृद्धिको अवस्था सम्बन्धी बिबरण

क.सं.	आय शिर्षक	आ.व. २०७५/७६ को यथार्थ	%	आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ	%	आ.व. २०७७/७८ को अनुमान	%
१	अ.ल्या बाहेकको आन्तरिक आय	५२३७०२६.०	१.१	८२००८५१.०	१.४६३	१५१५००००.०	२.४३
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट प्राप्त आय	४८७५३७७७७.०	९८.९	५५२२४०४३२.२	९८.५४	६०७६४३१५०.०	९७.५७
जम्मा		**४९२७७४८०३.०**	१००	**५६०४४१२८३.२**	१००	**६२२७९३१५०.०**	**१००.००**

श्रोत: नगरपालिका कार्यालयको अभिलेख, २०७७

५.२: आवधिक योजना अवधिमा हुने आयको अनुमानित प्रक्षेपण

यस नगरपालिकाकको दिगो विकासकालागि बदलिएको परिवेश संगै आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर हुँदै जाने तर्फ नगरपालिकाले आफ्नो लक्ष्य सुनिस्चित गरी अघि बढ्ने योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने हुन्छ । तसर्थ यस नगरपालिकालाई क्रमस आन्तरिक आम्दानीको हिसावल बलियो र आत्म निर्भरता तर्फ अग्रसर गराउने प्रयासका लागि बास्तविक रुपमा राजश्वको क्षेत्र र सम्भावनाकालागि राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन समेतका आधारमा आगामि ५ बर्षको आय प्रक्षेपण गर्दा देहाय बमोजिमका आधारहरू निर्धारण गरि आय प्रक्षेपण गर्ने प्रयास गरिनेछ ।

- आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्न कर तथा राजश्यका क्षेत्र (दायरा) हरूको विस्तार गर्ने
- जनमुखि सेवा प्रवाह बाट सवै नगरपालिकाबासीलाई सहज कर, राजश्व तथा सेवाशुल्कको दायरामा ल्याउने
- आय आर्जनका विबिध क्षेत्रको पहिचान गरी नगरपालिकाबासीको आय बृद्धिलाई विशेष प्राथमिकतामा राख्ने
- आ.व. २०७७/७८ बाटै राजश्व व्यवस्थापनलाई सम्पति करमा आवद्ध गर्ने
- कर सेवालाई चुस्त, प्रभावकारी र दिगो बनाउने तथा सवै नगरपालिकाबासीहरू सहज करको दायरमा आउने गरी कर तथा राजश्व सञ्जालको विकास गर्ने

- सार्थक जनसहभागितालाई विशेष महत्वका साथ अघि बढाउने
- दाता र विकास साझेदार सवैलाई समन्वय सम्यन्त्र मित्र समेट्ने
- संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त हुने बिशेष अनुदान तथा शसर्त अनुदानलाई नगरपालिकाको बिकास कार्य क्षमता बृद्धि गरी कार्य सम्पन्नता क्षमताका आधारमा अघि बढ्ने रणनीति अवलम्बन गर्ने

उपरोक्त नीति अवलम्बन गरिएको अवस्थामा तथा संघीय सरकार बाट आगामि केहि बर्ष नियमित रुपमा अनुदान रकम प्राप्त भईरहने अपेक्षाका साथ यस नगरपालिकाकको आयमा उल्लेख्य बृद्धि गर्न सकिने सम्भावना रहेकाले यसै आधारमा आयको प्रक्षेपण गरिएको छ । यस प्रक्षेपणका आधारमा आ.व. २०७६/७७ को यथार्थ आय र आ.व. २०७७/७८ को अनुमानित आय बिबरणलाई आधार बर्षको रुपमा लिदै संबिधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन ले गरेको ब्यवस्था आधारमा गरिएको राजश्व सम्भाब्यता अध्ययन, २०७७ बाट प्राप्त बिबरणका आधारमा समेत राजश्वका दायरा फराकिलो ब्यवस्थापनका साथ नगरपालिका अघि बढ्न सके चालु आ.व.को तुलनामा आन्तरिक आय तर्फ आ.व. २०७८/७९ मा १५ %, त्यस पछिको पहिलो बर्षमा १२ % र बाँकि आ.व. हरूमा क्रमस १० % का दरले बृद्धि हुंदै जने अनुमान गरिएको छ ।

यसरी हुने बृद्धिमा आन्तरिक आय तर्फ सम्पती कर, घरबहाल कर, बहाल विटौरी कर, सवारी साधन कर (सवारी दर्ता, वार्षिक सवारी कर तथा सडक पूर्वाधार सेवा शुल्क), सिफारिश दस्तुर, ब्यवशाय रजिष्ट्रसन, पार्किङ्ग शुल्क, मनोरञ्जन कर, , रेडियो तथा एफ.एम सञ्चालन लगायतका बिभिन्न क्षेत्रलाई फराकिलो बनाएर पर्याप्त आय आर्जन गर्न सकिनेछ भने विज्ञापन कर, घरजग्गा रजिष्ट्रेशन सिफारिस समेतमा उल्लेख्य बृद्धि गर्न सकिने अनुमान गरिएको छ । यस नगरपालिकाका बिद्यमान श्रोतहरूको यथेष्ट परिचालन गरी राजश्व प्राप्तिमा उल्लेख्य बृद्धि गर्न सकिने अवस्था देखिएको भएता पनि नगरको आन्तरिक आयले यस नगरका बर्तमान आवश्यकता बमोजिम प्रस्ताव गरिएका बिषयगत र क्षेत्रगत बिकाय आयोजनाको लागत धान्न सक्ने अवस्था देखिदैन । तसर्थ बदिलिएको परिवेश संगै बढ्दो जनआकांक्षा र दिगो शहरी विकासको जग बसाल्न आन्तरिक आम्दानीले मात्र धान्न सक्ने कुनै अवस्था नरहेका कारण संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट नियमित सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षाका साथ आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका बिकास आयोजनाको सफल कार्यान्वयनकालागि संघीय र प्रदेश सरकार बाट दिईदै आएको बर्तमान अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण लगायतका सम्पूर्ण शिर्षमा मा करिव १० % को बृद्धि समेत गरि नियमित प्राप्त हुने तथा प्रदेश सरकार मार्फत राजश्व बॉडफॅड बाट र विकास साझेदार बाट मुख्य र विशेष महत्वका क्षेत्रमा समेत थप लगानी हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । आ.व. २०७६/७७ मा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त भएको रकम र आ.व. २०७७/७८ मा प्राप्त हुने भनि संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त जानकारीलाई आधार मानेर अध्ययन गर्दा नगरपालिकाले समयमानै आफ्नो कार्य योजना बमोजिमको कार्य सम्पादन क्षमताको प्रयोग गर्न सकेको अवस्थामा आ.व. २०७८/७९ मा आ.व. २०७७/७८ को तुलनामा १५ % र त्यस पछिका बर्षहरूमा क्रमस बाट १० % ले बृद्धि हुंदै जाने अनुमान गरिएको छ ।

उपरोक्त उल्लेखित अनुमानका आधारमा आ.व. २०७७/७८ को यथार्थ आम्दानी यकिन नभई सकेको अवस्थामा आ.व. २०७६/७७ लाई प्रारम्भिक र आ.व. २०७७/७८ प्रस्थान वा पूर्व तयारी आधार बर्षको रुपमा लिदै आ.व. २०७८/७९ देखि आ.व. २०८२/८३ सम्मको आन्तरिक तर्फ कुल आम्दानी रु ३९ करोड ९१ लाख २२ हजार ७४६ हुन सक्ने साथै संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट बित्तीय समानिकरण तथा राजश्व बॉडफॉड समेत बाट आगामि ५ बर्षमा रु ४ अरव १६ करोड ६० हजार ७१४ प्राप्त गर्न सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसरी फुङ्लिङ नगरपालिकाले आवधिक योजना अवधि भरमा आन्तरिक, संघीय तथा प्रदेश सरकारको बित्तीय समानिकरण सथै राजश्व बॉडफॉड बाट समेत गरी कुल रकम रु ४ अरव ५५ करोड ९१ लाख ८३ हजार ४६१ आम्दानी हुन सक्ने अनुमान गरिए बाट आवधिक नगरपालिका बिकास योजना तयार गरिरहदा यस योजनाले स्वीकारेका अग्रणी र फुङ्लिङका गौरवका योजना समेतमा हुने लगानी योजना समेत यसैको सेरोफेरोमा रहेर तयार गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनि समग्र नगरको आवश्यकता र भौगोलिक बिकटता समेतका आधारमा नगरबासीको चाहाना बमोजिम यसका अतिरिक्त स्थानीय उपभोक्ता र बिकास साझेदारको सहयोग अनिवार्य देखिएको छ । आवधिक नगरपालिका बिकास योजना तयार गरिरहँदा अन्य सहायोगि र साझेदार संघ सस्थाको साझेदारीको हिस्सालाई सदैव खुल्ला राखिएका कारण कुल आम्दानी यतीमानै सिमित रहन्छ भनेर किटन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छैन । कुल आयमा हुने मात्रात्मक बृद्धि र साझेदारहरूको सहभागितालाई कुन तहसम्मको आकर्षण गर्न सकिन्छ

भन्ने बिषय बिशुद्ध नगरपालिकाको पारदर्शिता बिकास र बित्तीय अनुसासन साथै कार्य क्षमता र प्रगति सूचकमा निर्भर रहने भएका कारण यसलाई स्वतन्त्र राखि आवधिक नगरपालिका योजना सँग सवै बिषयगत र क्षेत्रगत योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई मसिनु ढँग बाट समेट्ने प्रयत्न गरिएको छ । नगरपालिकाको प्रक्षेपित आयको संक्षिप्त तथा बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ५.४ देखि ५.८ सम्ममा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ५.४: नगरको आन्तरिक तथा बाह्य आयको प्रतिसत सहितको प्रक्षेपित संक्षिप्त बिबरण

आ.व.	आम्दानी जम्मा रु.			जम्मा आम्दानी %		
	आन्तरिक आय	बाह्य आय	जम्मा	आन्तरिक	बाहय	जम्मा
२०७८/७९	६२२३६२४२.४	६८१४०७४६५.०	७४३६४३७०७.४	८.३७	९१.६३	१००
२०७९/८०	७१५७१६७८.७	७४९५४८२११.५	८२१११९८९०.२	८.७२	९१.२८	१००
२०८०/८१	८०१५५५३६.४	८२४५०३०३२.७	९०४६५८५६९.१	८.८६	९१.१४	१००
२०८१/८२	८८१७१०९०.०	९०६९५३३३५.९	९९५१२४४२६.०	८.८६	९१.१४	१००
२०८२/८३	९६९८८१९९.०	९९७६४८६६९.५	१०९४६३६८६८.६	८.८६	९१.१४	१००
जम्मा	**३९९१२२७४६.६**	**४१६००६०७१४.६**	**४५५९१८३४६१.१**	**८.७५**	**९१.२५**	**१००**

तालिका नं.५.५: नगरको आन्तरिक तथा बाह्य आयको संक्षिप्त बिबरण

५ बर्षको जम्मा आम्दानी प्रक्षेपणको संक्षेपिकरण							
आ.व.	आन्तरिक तर्फ		बाह्य तर्फ (अन्तर सरकारी मात्र)				आन्तरिक तथा बाह्य गरी कूल रु
	कर तथा राजश्व सेवा शूल्क समेत	%	संघीय सरकार (बित्तीय समानिकारण तथा अनूदान)	प्रदेश सरकार (बित्तीय समानिकारण तथा अनूदान)	जम्मा	%	
२०७८/७९	६२२७९३९८.०	१५.५९	६४९२८९६६५.०	३२११७८००.०	६८१४०७४६५.०	१६.४	७४३६८६८६३.३
२०७९/८०	७१६२१३०८.०	१७.९३	७१४२१८६३१.५	३५३२९५८०.०	७४९५४८२११.५	१८.०	८२११६९५१९.५
२०८०/८१	८०२१११२१.२	२०.०८	७८५६४०४९४.७	३८८६२५३८.०	८२४५०३०३२.७	१९.८	९०४७१४१५३.९
२०८१/८२	८८२३२२३३.३	२२.०९	८६४२०४५४४.१	४२७४८७९१.८	९०६९५३३३५.९	२१.८	९९५१८५५६९.२
२०८२/८३	९७०५५४५६.७	२४.३०	९५०६२४९९८.५	४७०२३६७१.०	९९७६४८६६९.५	२४.०	१०९४७०४१२६.२
जम्मा	**३९९३९९५१७.४**	**१००.०**	**३९६३९७८३३३.८**	**१९६०८२३८०.८**	**४१६००६०७१४.६**	**१००.०**	**४५५९४६०२३२.०**

तालिका नं.५.६: नगरको आन्तरिक तथा बाह्य आयको संक्षिप्त बिबरण

५ बर्षको जम्मा आम्दानी प्रक्षेपणको संक्षेपिकरण							
आ.व.	आन्तरिक तर्फ		बाह्य तर्फ (अन्तर सरकारी मात्र)				आन्तरिक तथा बाह्य गरी कूल रु
	कर तथा राजश्व सेवा शूल्क समेत	%	संघीय सरकार (बित्तीय समानिकारण तथा अनूदान)	प्रदेश सरकार (बित्तीय समानिकारण तथा अनूदान)	जम्मा	%	
२०७८/७९	६२२३६२४२.४	१५.५९	६४९२८९६६५.०	३२११७८००.०	६८१४०७४६५.०	१६.४	७४३६४३७०७.४
२०७९/८०	७१५७१६७८.७	१७.९३	७१४२१८६३१.५	३५३२९५८०.०	७४९५४८२११.५	१८.०	८२१११९८९०.२
२०८०/८१	८०१५५५३६.४	२०.०८	७८५६४०४९४.७	३८८६२५३८.०	८२४५०३०३२.७	१९.८	९०४६५८५६९.१
२०८१/८२	८८१७१०९०.०	२२.०९	८६४२०४५४४.१	४२७४८७९१.८	९०६९५३३३५.९	२१.८	९९५१२४४२६.०
२०८२/८३	९६९८८१९९.०	२४.३०	९५०६२४९९८.५	४७०२३६७१.०	९९७६४८६६९.५	२४.०	१०९४६३६८६८.६
जम्मा	**३९९१२२७४६.६**	**१००.०**	**३९६३९७८३३३.८**	**१९६०८२३८०.८**	**४१६००६०७१४.६**	**१००.०**	**४५५९१८३४६१.१**

तालिका नं. ५.७: फुङ्लिङ नगरपालिकाको आ.व. २०७८/७९ देखि २०८२/८३ सम्मका लागि आन्तरिक आयको प्रस्तावित प्रक्षेपण

आ.व. २०७८/७९ देखि २०८२/८३ सम्मका लागि आन्तरिक आयको प्रस्तावित प्रक्षेपण								
बार्षिक अनुमानित आन्तरिक आय								
क.सं.	आय स्रोतका क्षेत्र	आ.व. २०७८/७९	%	आ.व. २०७९/८० (१५%)	आ.व. २०८०/८१ (१२ %)	आ.व. २०८१/८२ (१० %)	आ.व. २०८२/८३ (१० %)	५ बर्षको जम्मा आम्दानी रु
१	सम्पति कर	३५५७५८६३.८	५७.१६	४०९१२२४३.३	४५८२१७१२.५	५०४०३८८३.८	५५४४४२७२.१	२२८१५७९७५.५
२	भुमिकर (मालपोत)	१६४२६२३.६	२.६४	१८८९०१७.१	२११५६९९.२	२३२७२६९.१	२५५९९९६.०	१०५३४६०५.१
३	घर तथा जग्गा जमिन साथै मेसिनरी तथा उपकरण बहाल कर	९२१४००.०	१.४८	१०५९६१०.०	११८६७६३.२	१३०५४३९.५	१४३५९८३.५	५९०९१९६.२
४	उद्योग, ब्यापार तथा सेवा ब्यवाशाय							०.०
४.१	उद्योग ब्यवाशाय (दर्ता शुल्क समेत)	३४१८००.०	०.५५	३९३०७०.०	४४०२३८.४	४८४२६२.२	५३२६८८.५	२१९२०५९.१
४.२	ब्यापार ब्याशाय (दर्ता शुल्क समेत)	२१०३१२०.०	३.३८	२४१८५८८.०	२७०८८१८.६	२९७९७००.४	३२७७६७०.५	१३४८७८९७.४
४.३	ब्यवसायिक बिशेषज्ञ सेवा (दर्ता शुल्क समेत)	२९०३२५०.०	४.६६	३३३८७३७.५	३७३९३८६.०	४११३३२४.६	४५२४६५७.१	१८६१९३५५.२
५	सवारी साधन कर तथा पूर्वाधार शेवा शुल्क (सूचीकरण शुल्क समेत)	९३४०००.०	१.५०	१०७४१००.०	१२०२९९२.०	१३२३२९१.२	१४५५६२०.३	५९९०००३.५
६	विज्ञापन कर	४००००.०	०.६४	४६००००.०	५१५२००.०	५६६७२०.०	६२३३९२.०	२५६५३१२.०
७	मनोरञ्जन कर	२३६०००.०	०.३८	२७१४००.०	३०३९६८.०	३३४३६४.८	३६७८०१.३	१५१३५३४.१
८	बहालविटौरी कर	१८१०५००.०	२.९१	२०८२०७५.०	२३३१९२४.०	२५६५११६.४	२८२१६२८.०	११६११२४३.४

९	प्राकृतिक स्रोत उपयोग तथा कवाडी कर (प्रदेश सरकारको निर्णय बमोजिम उठाउने प्राकृतिक श्रोतको रकम यहाँ समाबेश गरिएको छैन)	६२१२७५०.०	९.९८	७१४४६६२.५	८००२०२२.०	८८०२२२४.२	९६८२४४६.६	३९८४४१०५.३
१०	अस्थाई तथा घुम्ति दैनिक तथा साप्ताहिक हाट, बजार, पसल तथा सेवा कर	१०३५२५५.०	१.६६	११९०५४३.३	१३३३४०८.४	१४६६७४९.३	१६१३४२४.२	६६३९३८०.२
११	सवारी पार्किङ्ग सेवा शुल्क	७८४७५०.०	१.२६	९०२४६२.५	१०१०७५८.०	१११११८३३.८	१२२३०१७.२	५०३२८२१.५
१२	पर्यटन शुल्क	२०६२५०.०	०.३३	२३७१८७.५	२६०९०६.३	२८६९९६.९	३१५६९६.६	१३०७०३७.२
१३	दस्तुर तथा सिफरिस शुल्क							
१३.१	शुल्क तथा दस्तुर (घर नक्सा पास दस्तुर समेत)	५४६९७००.०	८.७९	६२९०१५५.०	७०४४९७३.६	७७४९४७१.०	८५२४४१८.१	३५०७८७१७.६
१३.२	सिफारिस शुल्क	१११९२८०.०	१.८०	१२८७१७२.०	१४४१६३२.६	१५८५७९५.९	१७४४३७५.५	७१७८२५६.०
१४	दण्ड सजाय तथा जरिमाना:	५३९७००.०	०.८७	६२०६५५.०	६९५१३३.६	७६४६४७.०	८४११११.७	३४६१२४७.२
जम्मा		**६२२३६२४२.४**	**१००.०**	**७१५७१६७८.७**	**८०१५५५३६.४**	**८८१७१०९०.०**	**९६९८८१९९.०**	**३९९१२२७४६.६**
उपभोक्ता लागत सहभागिता (औषत १० लाखका दरलृ ११ वटा वडाको)		११००००००		१२६५००००.०	१४१६८०००.०	१५५८४८००.०	१७१४३२८०.०	७०५४६०८०.०
उपभोक्ता लागत सहभागिता समेतको जम्मा		७३२३६२४२.४	१००.०	८४२२१६७८.७	९४३२३५३६.४	१०३७५५८९०.०	११४१३१४७९.०	४६९६६८८२६.६

तालिका नं. ५.८: फुङ्लिङ नगरपालिका, संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त हुन सक्ने ५ बर्षको प्रक्षेपित अनुमानित आया बिबरण

संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त हुन सक्ने ५ बर्षको अनुमानित आय									
क.सं.	**बिषय शिर्षक**	**आ.व. २०७६/७७ यथार्थ रु**	**आ.व. २०७७/७८ को अनुमान रु**	**आ.व. २०७८/७९**	**आ.व. २०७९/८०**	**आ.व. २०८०/८१**	**आ.व. २०८१/८२**	**आ.व. २०८२/८३**	**आ.व. २०७८/८३ को कुल रु**
क. संघीय सरकार									
१	बित्तीय समानिकरण	१५२२०००००	१५०३०००००	१६५३३००००	१८१८६३०००	२०००४९३००	२२००५४२३०	२४२०५९६५३	१००९३५६१८३
२	शसर्त अनुदान	२४४६८८०००	२६७१०००००	२९३८१००००	३२३१९१०००	३५५५१०१००	३९१०६१११०	४३०१६७२२१	१७९३७३९४३१
	बिशेष अनुदान	०	१७००००००	१८७००००००	२०५७०००००	२२६२७००००	२४८८९७००	२७३७८६७०	११४१६५३७०
	समपुरक अनुदान	५३०००००	६७००००००	७३७०००००	८१०७०००	८९१७७००	९८०९४७०	१०७९०४१७	४४९९४५८७
३	नेपाल सरकार राजश्व बाँडफाँड	५२२०६२२२.८२	७७३४५१५०	८५०७९६६५	९३५८७६३१.५	१०२९४६३९४.७	११३२४१०३४.१	१२४५६५१३७.५	५१९४१९८६२.८
	सामाजिक शुरक्षा भत्ता	५६९६९०००	६०००००००	६६०००००००	७२६०००००	७९८६०००००	८७८४६०००	९६६३०६००	४०२९३६६००
४	स्थानीय पूर्वाधार बिकास साझेदारी कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम समेतका अन्य अनुदान	१२९०००००	०	१३०००००००	१४३०००००	१५७३०००००	१७३०३०००	१९०३३३००	७९३६६३००
जम्मा		**५२४२६३२२२.८**	**५७८४४५१५०**	**६४९२८९६६५**	**७१४२१८६३१.५**	**७८५६४०४९४.७**	**८६४२०४५४४.१**	**९५०६२४९९८.५**	**३९६३९७८३३३.८**
ख. प्रदेश सरकार									
१	बित्तीय समानिकरण	७२१६०००	७१७०००००	७८८७०००	८६७५७००	९५४३२७०	१०४९७५९७	११५४७३५६.७	४८१५०९२३.७
२	शसर्त अनुदान	४११५०००	५१०००००	५६१००००	६१७१०००	६७८८१००	७४६६९१०	८२१३६०१	३४२४९६११
३	बिषेश अनुदान	०	०	०	०	०	०	०	०
	समपुरक अनुदान		१०००००००	११०००००००	१२१०००००	१३३१०००००	१४६४१०००	१६१०५१००	६७१५६१००
	राजश्व बांडफांड	५४४१२०९.३	६९२८०००	७६२०८००	८३८२८८०	९२२११६८	१०१४३२८४.८	१११५७६१३.३	४६५२५७४६.१
४	प्रदेश निर्वाचन क्षेत्र कार्यक्रम	११२०५०००	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		**२७९७७२०९.३**	**२९१९८०००**	**३२११७८००**	**३५३२९५८०**	**३८८६२५३८**	**४२७४८७९१.८**	**४७०२३६७१**	**१९६०८२३८०.८**
जम्मा प्रदेश तथा संघीय		**५५२२४०४३२.१**	**६०७६४३१५०**	**६८१४०७४६५**	**७४९५४८२११.५**	**८२४५०३०३२.७**	**९०६९५३३३५.९**	**९९७६४८६६९.५**	**४१६००६०७१४.६**
आन्तरिक आम्दानी		१४३१०९१२	१५०००००००	६२२३६२४२.४	७१५७१६७८.७	८०१५५५३६.४	८८१७१०९००	९६९८८१९९०	३९९१२२७४६.६
कुल जम्मा (आन्तरिक तथा बाह्य		**५६६५५१३४४.१**	**६२२६४३१५०**	**७४३६४३७०७.४**	**८२१११९८९०.२**	**९०४६५८५६९.१**	**९९५१२४४२६**	**१०९४६३६८६८.६**	**४५५९१८३४६१.१**

भाग ६ (छ)
संस्थागत विकास योजना
सांगठनिक संरचना, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा जिम्मेवारी

६.१ जनशक्तिको आवश्यकता र व्यवस्थापनः

फुङलिङ नगरपालिका भर्खरै पुनरसंरचीत नगरपालिका भएको कारण वर्तमान संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम नगरपालिकाको हैसियतमा गर्नु पर्ने विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा तोकिएको समय सिमा भित्र तोकिएको गुणस्तरीय काम गर्न आवश्यक जनशक्तिको कमि रहेको छ । नगरपालिकको वर्तमान अवस्थालाई अध्ययन गर्दा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा अधिकृत तथा सहित जम्मा २७ जना स्थायी कर्मचारी कार्यरत रहेको अवस्था छ भने श्रोत व्यक्ति, ईन्जिनियर, रोजगार सम्योजक सहित २१ जना सेवा करामा गरी कुल ४८ जना कर्मचारी कार्यरत रहेको अवस्था देखिन्छ । वर्तमान अवस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई समान्य तथा कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, राजस्व प्रशासन, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, सरसफाई आदि शाखा तथा उपशाखामा जिम्मेवारी दिईएको भएता पनि राजश्व परिचालन, भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकास र सेवा प्रवाहकालागि स्वीकृत दरबन्दी ले समेत पुराहुन सकिरहेको अवस्था देखिदैन ।

वर्तमान अवस्थामा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले लिएको दीर्घकालिन सोच र यसै सोच बमोजिम स्थापित गरिएको लक्ष्य बमोजिम यस नगरपालिकाको समृद्धि र विकासलाई संग सगै अघि बढाउने मुल उद्देश्यका साथ नगरपालिकामा जम्मा ९ वटा शाखा, २५ वटा उपशाखा, १५ वटा इकाई, तथा ३ वटा निजी सचिवालय रहने साथै स्थानीय सेवालाई व्यवस्थित गर्न ११ वटै वडामा वडाकार्यालय रहेने व्यवस्था गरिएको छ । यसरी यी शाखा तथा उपशाखा र इकाईहरूमा जम्मा अधिकृत वा सो सरहका १६ जना, ना.सु. वा सो सरहका ३४ जना, खरिदार वा सो सरहका ८० जना, कार्यालय सहयोगी वा सो सरहका २६ तथा तालिकामा उल्लेख भएका अन्य पदमा २० समेत गरी कुल १७६ जना जनशक्तिको आवश्यकता रहने व्यवस्थाको प्रक्षेपण गरिएको छ । प्रक्षेपित कर्मचारिहरू १७६ मध्ये प्राविधिक ६१ र प्रशासन तर्फ ११५ जनाको आवश्यकता रहेको छ । प्रक्षेपित कर्मचारी मध्ये वडा कार्यालयमा वडा सचिवको जिम्मेवारी खरिदार वा सो सरहका कर्मचारिलाई दिँदा कुल खरिदारको संख्यामा ११ जना थप भई कुल ८४ हुन जाने तथा ना.सु. को संख्या ११ घट्न गई कुल ना.सु. २३ हुन जानेछ जसलाई नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरी व्यवस्थापन गर्नेछ । बिद्यालय शिक्षकको हकमा सम्बन्धित बिद्यालयको बिद्यार्थि संख्या, अध्ययन अध्यापन गरिने बिषय बस्तु समेतलाई आधारमानि निर्धारण गरिने भए बाट यहाँ प्रक्षेपित गरिएको छैन । यसमा पनि शाखागत रुपले हेर्नेहो भने सवै भन्दा बढी जनशक्ति वडा कार्यालयको समेत समन्वय र व्यवस्थापन गर्नु पर्ने भएकाले सामान्य प्रशासन शाखालाई आवश्यक देखिएको छ भने त्यस पछि दोस्रोमा सामाजिक विकास र तेस्रोमा शहरी पूर्वाधारका लागि आवश्यक देखिन्छ । उल्लेखित वा प्रस्तावित दरबन्दिहरू क्रमस सेवा विस्तार संगै क्रमस आगामि ५ बर्ष भित्र पदपूर्ती गर्दै जान सकिनेछ ।

कर्मचारीको आवश्यकता, त्यसमा आधारित पदपूर्ती र जनशक्ति व्यवस्थापनको हिसावले वर्तमान नगरपालिकाको आन्तरिक आयले धान्न सक्छ या सक्दैन यस तर्फ विशेष ध्यान पुऱ्याउन अति आवश्यक रहेको भएता पनि नगरपालिकाले स्थानीय सरकारको हैसियतमा सम्पादन गर्नु पर्ने कार्य जिम्मेवारीका आधारमा आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले परिलक्षित गरेका विकास अभियान सञ्चालनकालागि जनशक्ति र प्रविधियुक्त उपकरण र साधनको व्यवस्थापन अनिवार्य देखिन्छ । यस तथ्यलाई ध्यानमा राखि फुङलिङ नगरपालिकाले आन्तरिक आयमा बृद्धि र जनशक्ति व्यवस्थापनको पक्षलाई संगसंगै अघि बढाउन आवश्यक छ । जनशक्ति व्यवस्थापन गर्दा देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ ।

- नयाँ पदपूर्ती गर्दा योग्यता, दक्षता र शिप भएका जनशक्ति मात्र लिने
- पुराना जनशक्तिको शिप र दक्षता अभिबृद्धिकालागि प्रशिक्षण र सीप विकासको व्यवस्था मिलाउने
- दक्षता अभिबृद्धिमा अनिच्छुक र तोकिएको जिम्मेवारी पुरा नगर्ने जनशक्तिलाई आवशयक नीति नियम तर्जुमा गरी सेवा बाट मुक्त गर्ने

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, संघीय सरकारको निर्देशन समेतका आधारमा नगरपालिकाको आन्तरिक आय थप मजबुत नहुँदाका बखत सम्म सके सम्म सेवा करारमा मात्र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्दै जाने
- जनशक्तिको क्षमता र कार्यकुशलताको परिक्षण मापदण्ड प्रविधियुक्त बनाउने साथै सोहि बमोजिम मूल्याङ्कनको व्यवस्था र मापदण्ड मिलाई बृति विकास गर्ने
- दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने

समग्रमा फुङलिङ नगरपालिकाकालागि आवश्यक कर्मचारीको आवश्यकता देहाय बमोजिम रहने प्रक्षेपण गरिए बमोजिम सोको बिस्त्रित प्रंस्तावित बिबरण तालिका नं. ६.१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.१: आवश्यक कर्मचारी दरबन्दी

क्र.सं.	कर्मचारीहरूको प्रस्तावित दरबन्दी	कर्मचारीको आवश्यकता			कैफियत
		प्रशासन	प्राबिधिक	जम्मा	
क. नगर कार्यनगरपालिका (व्यवस्थापन तह)					
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	१		१	नेपाल सरकार
२	नायव सुब्बा पॉचौ तह	१		१	
३	खरिदार चौथो तह	५		५	
४	सवारी चालक	३		३	
जम्मा		**१०**		**१०**	
ख. नगर कार्यपालिका (शाखागत कर्मचारी विवरण)					
१	सामान्य प्रशासन शाखा (वडा कार्यालय समेत)				
१.१	शाखा अधिकृत छैटौ/सातौ तह (आलेप अधिकृत १ समेत)	२		२	
१.२	नायव सुब्बा पॉचौ तह (वडा कार्यालयमा खरिदार तहको वडा सचिव रहने अवस्थामा ना.सु.को संख्या ५ रहने)	१५ /५		१५ /५	
१.३	खरिदार चौथो तह (वडा कार्यालयमा खरिदार तहको वडा सचिव रहने अवस्थामा यो संख्या संख्या ३५ रहने)	२४/३५		२४/३५	सवै वडामाा कम्प्यूटर अपरेटर १-१ जना अनिवार्य समेत
१.४	सव ओभरसियर, खरिदान चौथो तह (प्राविधिक- वडा कार्यालय)		११	११	
१.५	कार्यालय सहयोगी (वडा कार्यालयमा ११)	१३		१३	सवैमा
जम्मा		**५४**	**११**	**६५**	
२	**आर्थिक विकास शाखा**				
२.१	शखा अधिकृत छैटौ/सातौं तह	१		१	शाखा प्रमुख
२.२	पशु विकास अधिकृत छैटौं तह		१	१	पशु चिकित्सक
२.३	कृषि विकास अधिकृत छैटौं तह		१	१	
२.४	पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक ना.सु.पॉचौं तह		१	१	

२.५	कृषि प्रा.सहायक ना.सु.पाँचौं तह		१	१	
२.६	ना.सु./लेखापाल पाँचौं तह	१		१	
२.७	पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक खरिदार चौथो तह		२	२	
२.८	कृषि ना.पा..स. खरिदार चौथो तह		२	२	
२.९	खरिदार/स.लेखापाल चौथो तह	१		१	क.अपरेटर समेत
२.१०	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**४**	**८**	**१२**	
३	**आर्थिक प्रशासन तथा राजश्व परिचालन शाखा**				
३.१	लेखा अधिकृत छैटौं/सातौं तह	१		१	
३.२	ना.सु./लेखापाल पाँचौ तह	१		१	
३.३	खरिदार/स.लेखापाल चौथो तह	२		२	क. अपरेटर समेत
३.४	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**५**		**५**	
४	**भूमि व्यवस्था तथा भवन नियमन शाखा**				
४.१	शाखा अधिकृत/ इन्जिनीयर छैटौं/सातौं तह		१	१	
४.२	नायव सुब्बा/सव इन्जिनीयर पाँचौ तह	१	१	२	
४.३	खरिदार/ सब ओभरसियर/अमिन समेत चौथो तह	१	३	४	
४.४	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**३**	**५**	**८**	
५	**शहरी पूर्वाधार विकास (योजना) शाखा**				
५.१	अधिकृत/ इन्जिनीयर छैटौं/सातौं तह		१	१	शाखा प्रमुख समेत
५.२	इन्जिनियर छैटौ तह		१	१	
५.३	नायव सुब्बा/सवइन्जिनीयर पाँचौ तह	१	२	३	
५.४	खरिदार/ सबओभरसियर चौथो तह	१	३	४	इलेक्ट्रिसियन १ समेत
५.५	कार्यालय सहयोगी	२		२	
जम्मा		**४**	**७**	**११**	
६	**सामाजिक विकास शाखा**				
६.१	अधिकृत छैटौं/सातौं तह	१		१	शखा प्रमुख
६.२	अधिकृत छैटौ तह (शिक्षा)	१		१	
६.३	अधिकृ छैटौं/सातौं तह (स्वास्थ्य)		१	१	
६.४	नायव सुब्बा पाँचौ तह (शिक्षा समेत)		२	२	
६.५	हे.अ./सि.अ.हे.ब. पाँचौ तह		२	२	
६.६	स्वास्थ्य प्रावधिक खरिदार चौथो तह		११	११	
६.७	ल्याब अ. खरिदार चौथो तह		१	१	

६.८	खरिदार चौथो तह	८		८	
६.९	कार्यालय सहयोगी	२		२	
जम्मा		**१२**	**१७**	**२९**	
७	**वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा**				
७.१	अधिकृत छैटौं/सातौं तह		१	१	
७.२	नायव सुब्बा पाँचौ तह	१		१	
७.३	खरिदार चौथो तह		२	२	
७.४	विपद व्यवस्थापन सहयोगी, सफाई कामदार तथा सवारी चालक	१४		१४	
७.५	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**१६**	**३**	**१९**	
८	**न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा**				
८.१	अधिकृत छैटौ तह	१		१	
८.२	नायव सुब्बा पाँचौ तह	१		१	
८.३	खरिदार चौथो तह	१		१	
८.४	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**४**		**४**	
९	**योजना अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा तथ्यांक शाखा**				
९.१	अधिकृत / इन्जिनियर छैटौं/सातौं तह		१	१	
९.२	नायव सुब्बा / सव ईन्जिनीयर पाँचौ तह	१	१	२	
९.३	खरिदार / सव ओभरसियर चौथो तह	१	२	३	
९.४	सुपरभाईजर (सडक निरिक्षक)		६	६	सुपरभाईजर ६ जना अन्यमा समाबेस
९.५	कार्यालय सहयोगी	१		१	
जम्मा		**३**	**१०**	**१३**	
कुल जम्मा		**११५**	**६१**	**१७६**	

नोटः

१. विषयगत कार्यालयबाट समायोजन भई आएका कर्मचारीहरूलाई विज्ञता र दक्षताका आधारमा गाउ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम जिम्मेवारी प्रदान गरिनेछ ।

२. बर्सातको समयमा सतह नालाहरू भरिन गई सडकमा पुग्न सक्ने सम्भावित क्षतिको न्यूनिकरणकालागि बढीमा ४ महिनाकोलागि सडक सुरक्षा कर्मीको रुपमा मासिक ज्यालादारीमा आवश्यकताका आधारमा केहि कामदार राख्न सकिने छ ।

६.२ संगठनिक संरचना: फुङलिङ नगरपालिकाको साङ्गठनिक संरचना देहाय बमोजिम रहने छ

६.२.१ नगर कार्यपालिका

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका (व्यवस्थापन तह)
१	प्रमुख प्र.अधिकृत	१
२	ना.सु.	१
३	खरिदार	५
४	सवारी चालक	३
जम्मा		१०

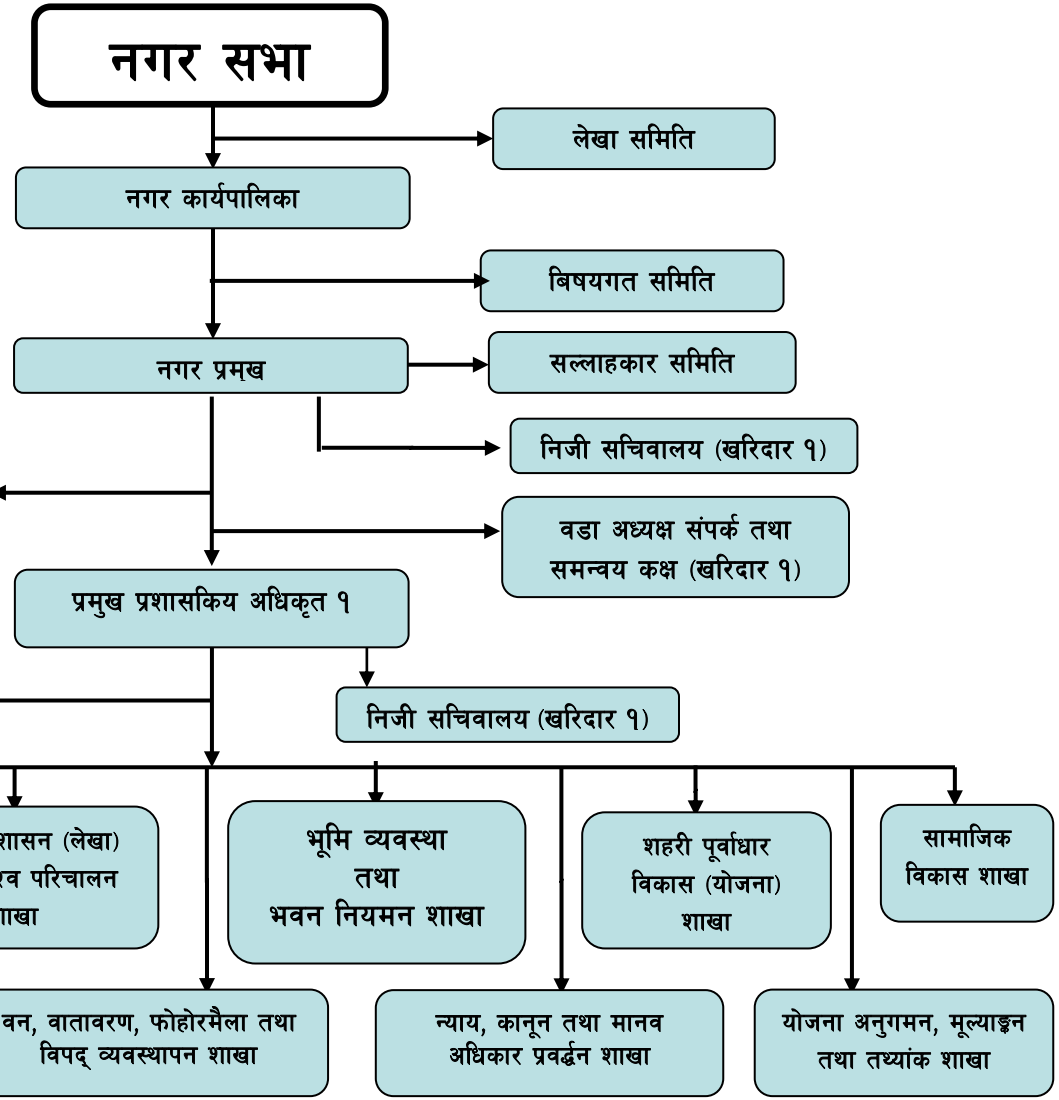

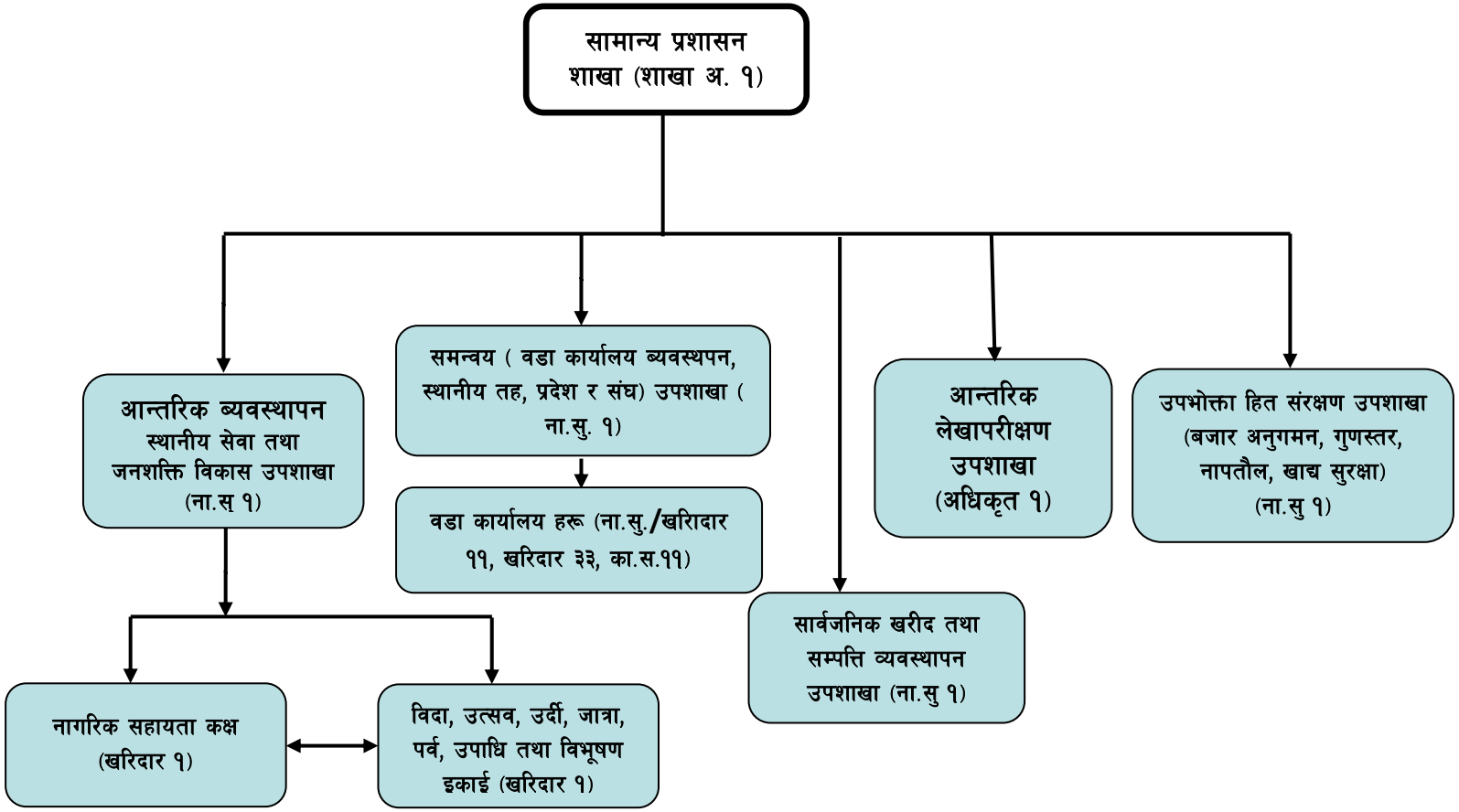

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका (सामान्य प्रशासन शाखा)	वडा कार्यालय	जम्मा
१	शाखा अधिकृत (आ.ले.प. समेत)	२	०	१
२	ना.सु. (वडा सचिव ना.सु/खरिदार समेत)	४	११	१६
३	खरिदार (कम्प्यूटर अपरेटर वडा कार्यालय समेत)	२	२२	२४
४	सव ओभरसियर (प्रविधिक)		११	११
५	कार्यालय सहयोगी	२	११	१३
जम्मा		**१०**	**५५**	**६५**

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	३
२	ना.सु.	३
३	खरिदार	५
४	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा		१२

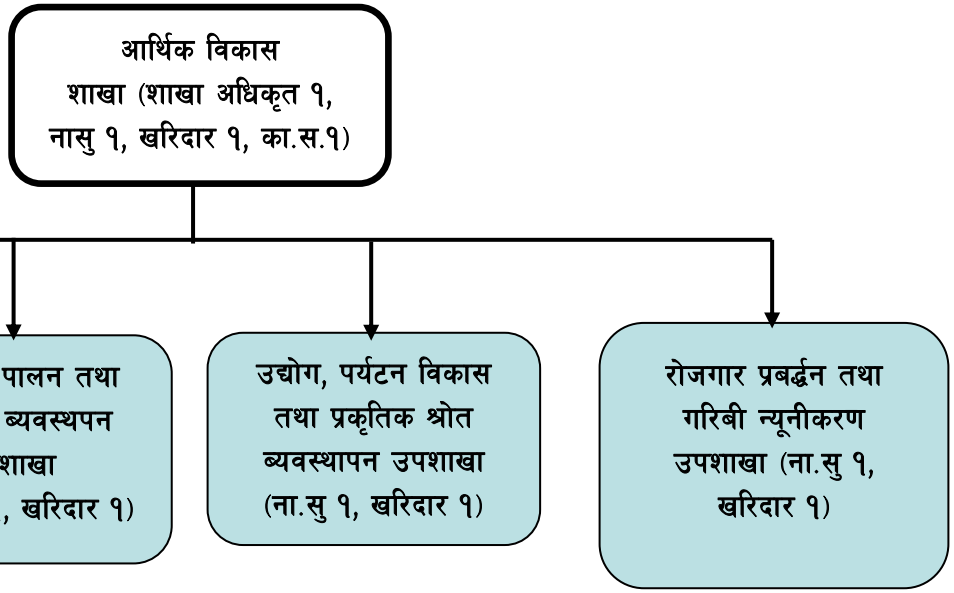

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	१
२	ना.सु.	१
३	खरिदार	२
४	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा		५

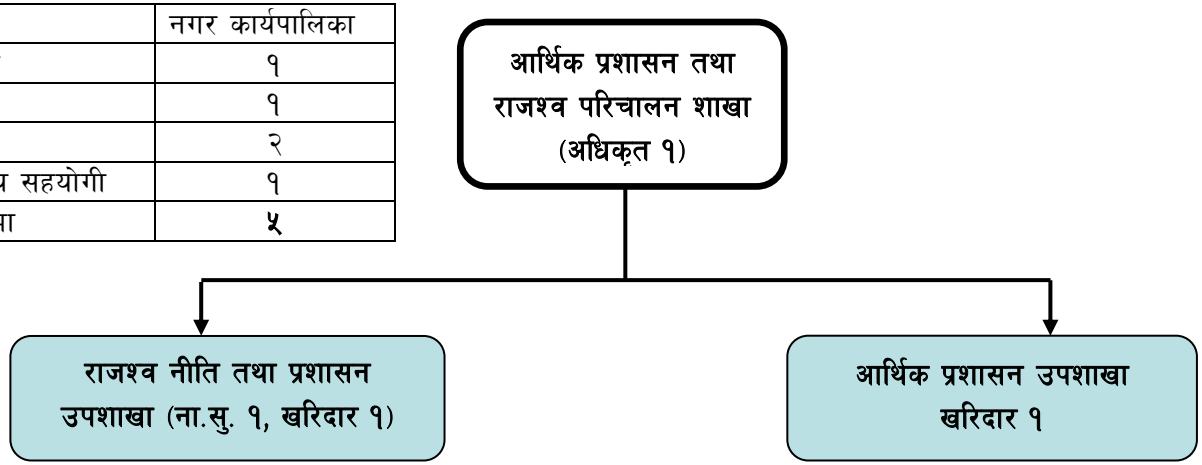

न्यूनतम आवश्यक जनशक्ति:

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	१
२	ना.सु.	२
३	खरिदार	४
४	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा		**८**

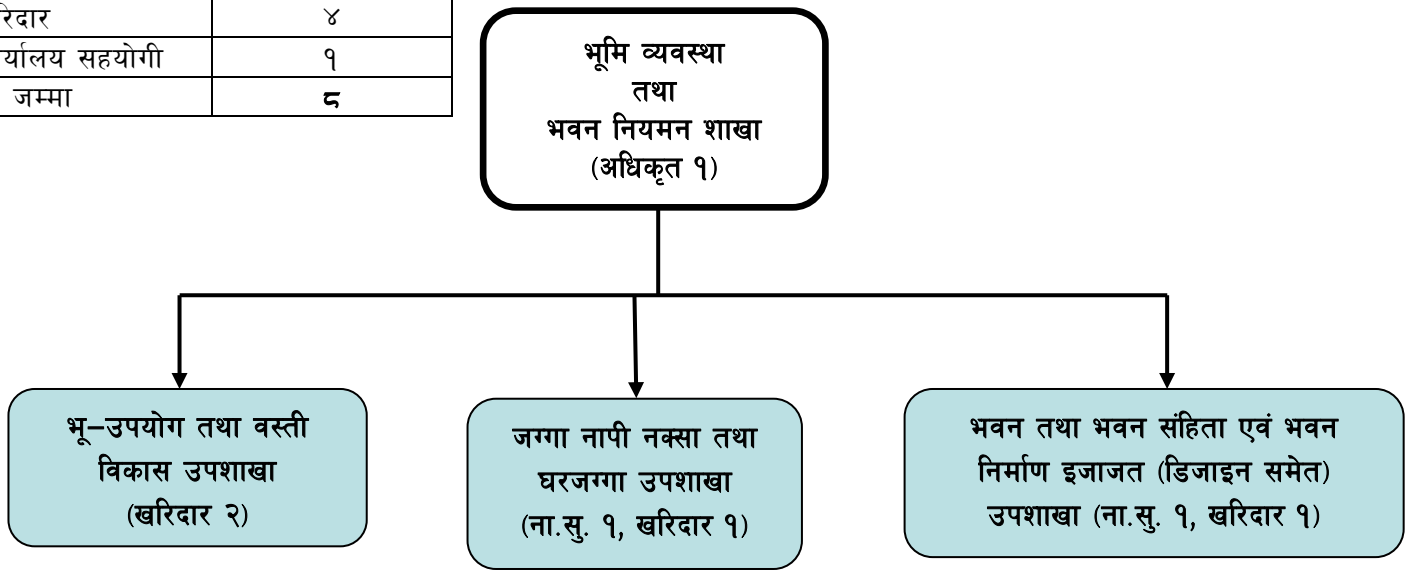

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत ई.	२
२	ना.सु. (जुनियर ई)	३
३	खरिदार (सव ई)	४
४	कार्यालय सहयोगी	२
जम्मा		११

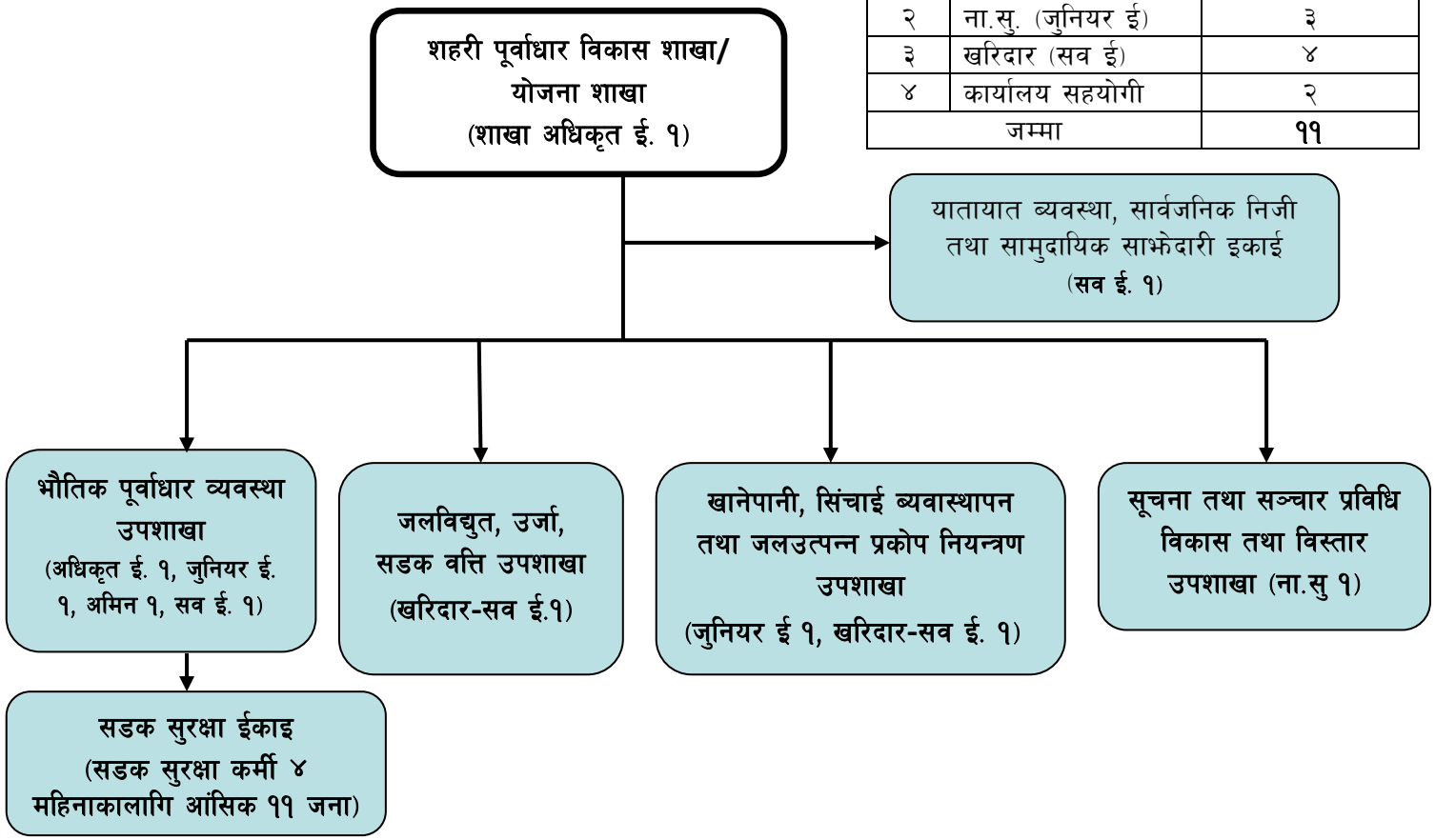

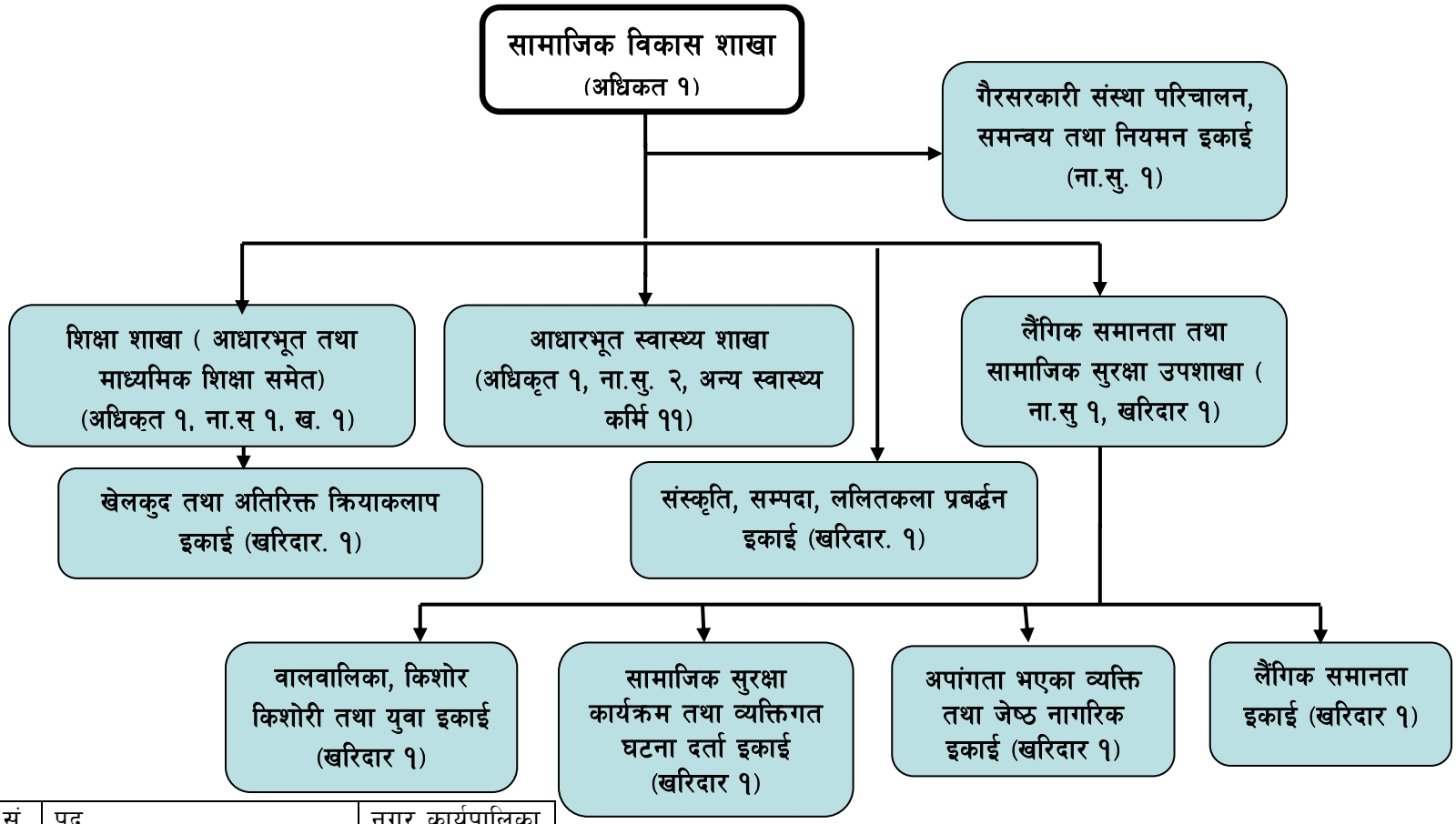

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	३
२	ना.सु.	५
३	खरिदार (स्वास्थ्य कमि समेत)	१९
४	कार्यालय सहयोगी	२
जम्मा		२९

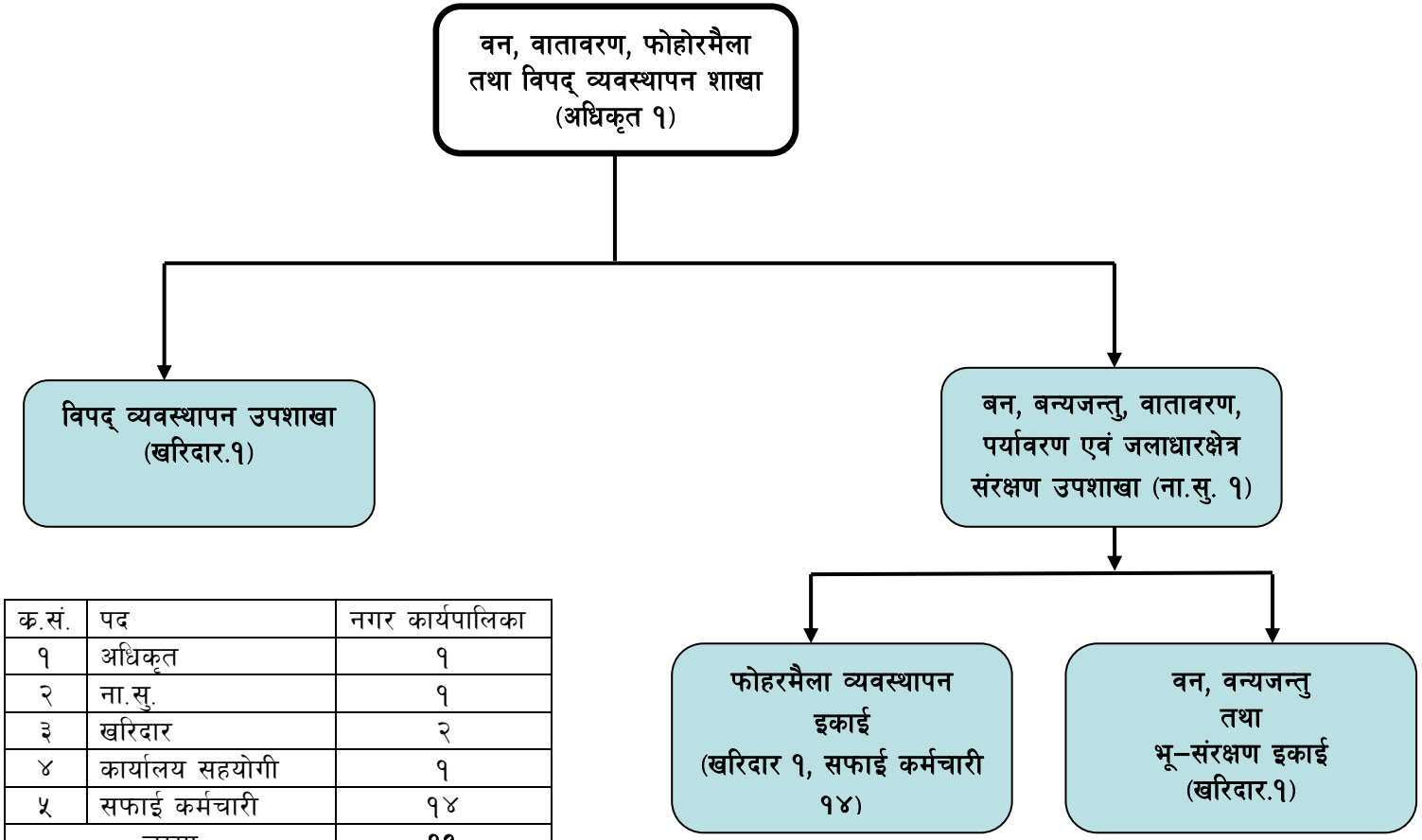

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	१
२	ना.सु.	१
३	खरिदार	२
४	कार्यालय सहयोगी	१
५	सफाई कर्मचारी	१४
जम्मा		१९

न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा (अधिकृत १)

विधायन उपशाखा (ना.सु. १)

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	१
२	ना.सु.	१
३	खरिदार	१
४	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा		४

न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन उपशाखा (खरिदार. १)

क.सं.	पद	नगर कार्यपालिका
१	अधिकृत	१
२	ना.सु.	२
३	खरिदार	३
४	सडक निरिक्षक सवै वडामा गरी	६
४	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा		१३

योजना अनुगमन,मूल्याङ्कन तथा तथ्यांक शाखा (अधिकृत १)

योजना अनुगमन मापदण्ड ब्यवास्थापन इकाई (ना.सु. १)

अनुगमन तथा मूल्यांकन इकाई (ना.सु. १)

तथ्यांक व्यवस्थापन इकाई (खरिदार. १)

६.२.२ वडा कार्यालयको सांगठनिक संरचान

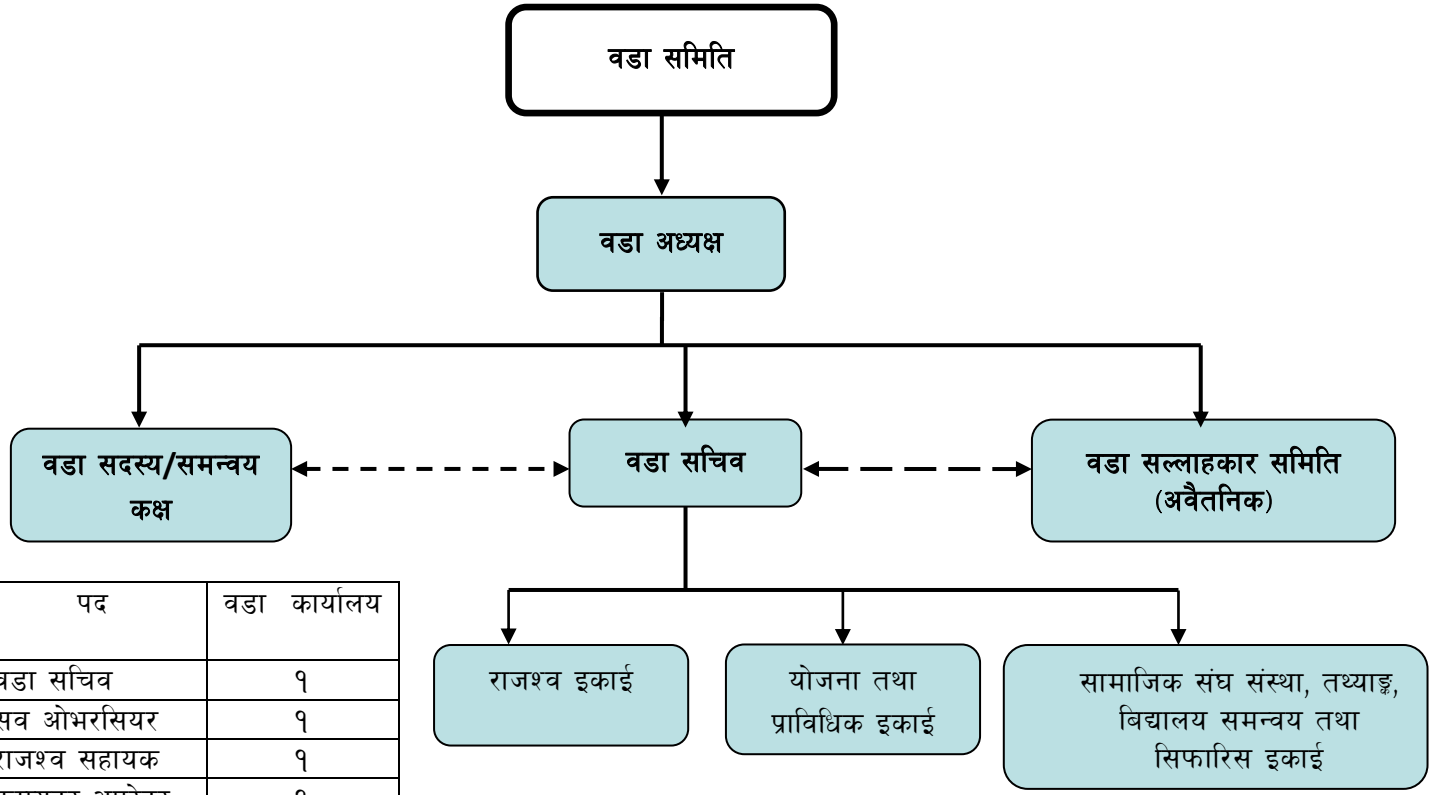

क. सं.	पद	वडा कार्यालय
१	वडा सचिव	१
२	सव ओभरसियर	१
३	राजश्व सहायक	१
४	कम्प्यूटर अपरेटर	१
५	कार्यालय सहयोगी	१
जम्मा (एक वडामा)		५
जम्मा ११ वडामा		५५

तालिका नं.६.२ : प्रक्षेपित जनशक्तिको संक्षिप्त विवरण

क.सं.	शाखा	अधिकृत वा सो सरह	ना.सु वा सो सरह	खरिदार वा सो सरह	का.स/सवारी चालक वा सो सरह	अन्य	जम्मा
क. गाउ कार्यनगरपालिका							
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहति	१	१	५	३		१०
ख. शाखागत कर्मचारी विवरण							
१	सामान्य प्रशासन शाखा (वडा कार्यालय समेत)	२	१५	३५	१३		६५
२	आर्थिक विकास शाखा	३	३	५	१		१२
३	आर्थिक प्रशासन तथा राजश्व परिचालन शाखा	१	१	२	१		५
४	भूमि व्यवस्था तथा भवन नियमन शाखा	१	२	४	१		८
५	शहरी पूर्वाधार विकास (योजना) शाखा	२	३	४	२		११
६	सामाजिक विकास शाखा	३	५	१९	२		२९
७	वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा	१	१	२	१	२	७
७.१	सफाई कामदर (सफाई साधन चालक तथा सडक सफाई समेत)					१२	१२
८	न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा	१	१	१	१		४
९	योजना अनुगमन मूल्याङ्कन तथा तथ्यांक शाखा	१	२	३	१	६	१३
जम्मा		**१६**	**३४**	**८०**	**२६**	**२०**	**१७६**

नोटः सांगठनिक संरचना र जनशक्ति नगरपालिकाको आवश्यकता बमोजिम परिवर्तन गर्न सकिने ।

६.३ बिषयगत शाखाको शाखागत तथा वडाको कार्य जिम्मेवारी

बदलिएको परिवेश संगै सस्थागत सुशासनको माध्यम बाट फुङलिङ नगरपालिकालाई व्यवस्थित र पारदर्शी रुपमा अघि बढाउन आवश्यक छ । यस नगरपालिकाको कार्य सम्पादनको प्रकृया र पद्धतीमा समेत परिवर्तन हुनु पर्ने मान्यताका साथ वर्तमान संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ समेतको मुल मर्म र भावना बमोजिम यस नगरपालिकाका विभिन्न शाखा, उपशाखा र इकाई साथै वडा कार्यालयहरूले दैनिक रुपमा सम्पादन गर्नु पर्ने कार्य जिम्मेवारी देहाय बमोजिम हुने व्यवस्था गरिएको छ । यस कार्य विवरणले विषयगत शाखामा काम गर्ने कर्मचारिहरूको व्यक्तिगत कार्य विवरण तयार गर्न सजिलो हुने तथा यस जिम्मेवारीका आधारमा कर्मचारीको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गर्न समेत सहज हुने अपेक्षा गरिएको छ । उल्लेखित कार्य जिम्मेवारीको व्यवस्थापन गर्दा बिषयगत शाखा तथा उपशाखाले आफुमतहतको जिम्मेवारी कर्मचारीको अभाव रहेका बेला आफैले सम्हाल्नु पर्ने अवस्था रहन सक्छ । शाखागत जिम्मेवारको हकमा यदी कुनै शाखा वा उपशाखा तथा इकाई थप्नु वा घटाउनु पर्ने, कुनै शाखा, उपशाखा वा इकाईको नाम परिवर्तन गर्नु पर्ने भए तथा कुनै शाखा वा उपशाखा र इकाईको जिम्मेवारी कुनै अर्को शाखा, उपशाखा तथा इकाईलाई दिनु पर्ने अवस्थाको सृजना भएमा समयको माग, सेवा प्रवाहको स्तर साथै स्थानीय आवश्यकता बमोजिम नगर कार्यपालिकको सुझाव समेतका आधारमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले समय समयमा परिवर्तन तथा हेरफेर गर्न समेत सक्नेछ ।

६.३.१. सामान्य प्रशासन शाखा

(क) आन्तरिक व्यवस्थापन, स्थानीय सेवा तथा जनशक्ति विकास उपशाखा

- स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड, सेवा शर्त, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- संविधानको धारा ३०२ बमोजिम समायोजन भई आएका कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने
- नगरपालिकाको संगठन विकास, सङ्गठन संरचना तथा दरबन्दी निर्धारण, जनशक्ति व्यवस्थापन र वृत्ति विकास को कार्य गर्ने
- स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग, प्रबर्द्धन र नियमन गर्ने
- मानव संसाधन विकासका लागि अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गर्ने
- नगरपालिकामा सार्वजनिक विदा, उत्सव, जात्रा, उर्दी आदिको व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय शान्ति समिति सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने
- कार्यपालिका तथा सभाको बैठक व्यवस्थापन गर्ने
- कार्यपालिकाको निर्णयहरूको विद्युतिय माध्यमबाट अभिलेखीकरण तथा प्रकाशन गर्ने
- कार्यपालिकाका विभिन्न समिति, उपसमिति, कार्यदलको बैठक व्यवस्थापन गर्ने

(ख) सार्वजनिक खरीद तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन उपशाखा

- नगरपालिकाको लागि सार्वजनिक खरीद तथा अन्य बन्दोबस्तीका सामान व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने
- सेवा तथा निर्माण व्यवसायको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने
- नगरपालिकाभित्रको सार्वजनिक तथा सरकारी सम्पत्ति, सामुदायिक सम्पत्ति, भवन, सडक, पसल, व्यवसाय, पूर्बाधार, उद्योग, खानी तथा खनीज, वन लगायतको विवरण अद्यावधिक गर्ने तथा अभिलेख राख्ने
- नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको अद्यावधिक गर्ने तथा अभिलेख राख्ने
- नगरपालिकास्थित सरकारी सम्पत्तिको एकीकृत विवरण राख्ने

(ग) समन्वय (वडा कार्यालय व्यवस्थापन, स्थानीय तह, प्रदेश र संघ) उपशाखा

- नगरपालिकाका वडा कार्यालयहरूको व्यवस्थापन र समन्वय गर्ने
- संघ तथा प्रदेश तहमा संविधान तथा कानुन बमोजिमको सहभागिता तथा प्रतिनिधित्व सम्बन्धी कार्य गर्ने
- जिल्ला समन्वय समितिसँगको समन्वय लाई नियमित र व्यवस्थित गर्ने
- वडा तहसँगको सम्पर्क र समन्वय गर्ने
- पत्राचार, सभा, समारोह, शिष्टाचार सम्बन्धिको कार्य गर्ने

- वडा तहमा भईरहेका प्रगति बिबरण प्रशासकीय अधिकृत मार्फत कार्यपालिकामा पेश गर्ने

(घ) उपभोक्ता हित संरक्षण उपशाखा (बजार अनुगमन, गुणस्तर, नापतौल, खाद्य सुरक्षा)

- स्थानीय व्यापार, वाणिज्य, वस्तुको माग, आपूर्ति व्यबस्थापन तथा अनुगमन गर्ने
- बजार तथा हाट बजार व्यवस्थापन गर्ने
- उपभोक्ता अधिकार तथा हित सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- स्थानीय वस्तुहरूको उत्पादन, आपूर्ति तथा निकासी प्रक्षेपण, मूल्य निर्धारण र अनुगमन गर्ने
- स्थानीय व्यापार र वाणिज्य सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय वस्तु र सेवा व्यापारको मूल्य तथा गुणस्तरको अनुगमन र नियमन सम्बन्धी कार्य गर्ने
- उपभोक्ता सचेतना, लक्षित उपभोक्ताको लगत व्यवस्थापन र स्थानीय वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर परीक्षण गर्ने गराउने
- खाद्य पदार्थको गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने गराउने
- खानेपानीको गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने गराउने
- स्थानीय व्यापार प्रवर्द्धन सहजीकरण र नियमन गर्ने गराउने
- स्थानीय बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र अभिलेखाङ्कन गर्ने

(ङ) आन्तरिक लेखापरीक्षण उपशाखा

- आन्तरिक तथा पूर्व लेखापरीक्षण गर्ने
- लेखापरीक्षण विवरण (बेरुजूको लगत समेत) को अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने
- अन्तिम लेखापरीक्षण कार्यमा सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्ने
- लेखापालनसम्बन्धी क्षमता विकास कार्य गर्ने

(च) विदा, उत्सव, उर्दी, जात्रा, पर्व, उपाधी, विभुषण इकाई

- स्थानीय चाडपर्व, सार्वजनिक विदा, उत्सव, जात्रा, उर्दी आदिको व्यवस्थापन गर्ने
- उपाधी तथा विभुषण सम्बन्धी सिफारिश, अभिलेख गर्ने

(छ) नागरिक सहायता कक्ष

- सर्वसाधारण नागरिकलाई नगरपालिकाको सेवा प्रवाह व्यवस्थापनका बारेमा जानकारी गारउने
- आवश्यकताका आधारमा सांगठनिक संरचनाका बारेमा जानकारी गारउने
- नागरिक तह बाट प्राप्त गुनासाको व्यवस्थापन गर्ने
- नगरपालिकाका आवश्यक काम कारवाहिका बारेमा जानकारी गराउने
- नगरिकलाई नगरपालिकाका भित्र आईपर्ने सवै प्रकारका खोज, आवश्यकता लगायतका सेवामा सहजिकरण गर्ने

६.३.२ आर्थिक विकास शाखा

(क) **कृषि तथा सहकारी कार्यालय व्यवस्थापन उपशाखा**

- कृषि, कृषि प्रसार, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- कृषि बजार सूचना, कृषि बजार तथा हाटबजारको पूर्वाधार निर्माण, साना सिँचाई निर्माण, तालिम, प्रविधि प्रसार, प्राविधिक टेवा, कृषि सामाग्री आपूर्ति र कृषक क्षमता विकास कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने
- कृषिजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महॉमारी रोगको नियन्त्रण गर्ने
- कृषि वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने
- कृषि प्रसार तथा जनशक्तिको प्रक्षेपण, व्यवस्थापन र परिचालन गर्ने
- उच्च मूल्ययुक्त कृषिजन्य वस्तुको प्रवर्द्धन, विकास तथा बजारीकरण गर्ने

- कृषिसम्बन्धी वीमा र कर्जा सहजीकरण सम्बन्धीका कार्य गर्ने
- शीत भण्डारणको व्यवस्थापन गर्ने
- कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक सेवा, टेवा, सीप विकास र सशक्तीकरण गर्ने
- कृषि बीउविजन, नश्ल, मलखाद र रसायन तथा औषधिहरूको आपूर्ति, भण्डारण, उपयोग र नियमन गर्ने
- कृषक समूह, कृषि सहकारी र कृषि सम्बन्धी स्थानीय सङ्घ संस्थाहरूको समन्वय, व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- कृषि सम्बन्धी प्रविधिको संरक्षण र हस्तान्तरण गर्ने
- कृषि तथ्याङ्कको व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली तथा कृषि सम्बन्धी सूचनाको प्रचारप्रसार गर्ने
- कृषि स्रोत केन्द्रको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने
- सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्डको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- स्थानीय सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन गर्ने
- सहकारी वचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी स्थानीय मापदण्ड निर्धारण र नियमन गर्ने
- सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय, केन्द्रीय, विषयगत, प्रादेशिक र स्थानीय संघ संस्थासँग समन्वय र सहकार्य गर्ने
- सहकारी सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
- स्थानीय सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- स्थानीय सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, विकास र परिचालन गर्ने

ख. **पशुपन्छी पालन तथा उत्पादन व्यवस्थापन उपशाखा**

- पशुपालन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- पशुपन्छी बजार सूचना, हाटबजारको पूर्वाधार निर्माण, तालिम, प्राविधिक टेवा, कृषक क्षमता विकास कार्यक्रमको सञ्चालन र नियमन गर्ने
- पशुपन्छीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रण गर्ने
- पशुपन्छी चिकित्सा सेवाको व्यवस्थापन गर्ने
- पशुनश्ल सुधार पद्धति विकास र व्यबस्थापन गर्ने
- पशुपन्छी सम्बन्धी बीमा र कर्जा सहजीकरण सम्बन्धीका कार्य गर्ने
- स्थानीय चरन तथा खर्क विकास र व्यवस्थापन गर्ने
- पशु आहारको व्यवस्थापन तथा गुणस्तर नियमन गर्ने
- स्थानीयस्तरमा पशुपन्छी सम्बन्धी तथ्याङ्कको व्यवस्थापन र सूचना प्रणालीको विकास गर्ने
- पशु बधस्थल र शीत भण्डारणको व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- पशुपालन तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने

(ग) उद्योग, पर्यटन विकास तथा प्रकृतिक श्रोत व्यवस्थापन उपशाखा

- लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता, नवीकरण, खारेजी र नियमन गर्ने
- लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने
- उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्ने
- व्यापारिक फर्म, पसलको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र नियमन गर्ने
- सीप विकास सम्बन्धी कार्यको प्रबर्द्धन गर्ने
- ठूला तथा मझौला उद्योग स्थापना र विकासमा समन्वयकारी भुमिका निर्वाह गर्ने साथै विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था गर्ने
- पर्यटन विकास सम्बन्धी स्थानीयस्तरको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- पुरातत्व, प्राचीन स्मारक तथा संग्रहालयको संरक्षण, सम्भार, प्रबर्द्धन र विकास गर्ने

- स्थानीय महत्वका धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको व्यबस्थापन गर्ने
- पर्यटकीय महत्वका स्थल तथा सम्पदाको पहिचान, संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने
- पर्यटन पूर्वाधार विकास तथा प्रोत्साहन गर्ने साथै पुरातात्विक, धार्मिक तथा सास्कृतिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा विकास गर्ने
- खानी तथा खनिज पदार्थ तथा प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, माटो, प्राकृतिक श्रोतजन्य वस्तु सर्वेक्षण, अन्वेषण, उत्खनन् सम्बन्धी कार्य गर्ने
- ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो लगायतका बस्तुको उपयोग सम्बन्धी नीति, दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र व्यवस्थापन गर्ने
- खनिज पदार्थ सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेखन तथा व्यबस्थापन गर्ने
- भौगर्भिक नक्सा तयार गर्ने तथा प्रकाशन गर्ने

(घ) रोजगार प्रबर्द्धन तथा गरिबी न्यूनीकरण उपशाखा

- गरिबी न्यूनिकरण तथा निवारण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
- गरिबी निवारणको स्थानीय रणनीति तर्जूमा गर्ने
- गरिब घरपरिवार पहिचान सम्बन्धी स्थानीय सर्वेक्षण, सूचना व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- गरिबी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय, प्रादेशिक र स्थानीय कार्यालय तथा निकाय सँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने
- रोजगार तथा बेरोजगारको तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन र सूचना प्रणालीको स्थापना गर्ने
- स्थानीयस्तरमा रहेका विदेशी श्रमिकको लगत सङ्कलन तथा सूचना व्यवस्थापन गर्ने
- पहिचान भएका गरिब घरपरिवार एवं लक्षित समूह सम्बन्धी स्थानीय योजना, कार्यक्रम, स्रोत परिचालन र व्यवस्थापन गर्ने
- संघीय र प्रदेश कानून बमोजिम स्थानीय तहमा सुकुम्बासीको पहिचान र अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने
- सुकुम्बासी सम्बन्धी जीविकोपार्जन र बसोबास व्यवस्थापन गर्ने
- रोजगारीका अवसर सिर्जना सम्बन्धीका विविध कार्य गर्ने

६.३.३ आर्थिक प्रशासन तथा राजश्व परिचालन शाखा

(क) आर्थिक प्रशासन उपशाखा

- आर्थिक नीति, ऐन, कार्यविधी मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन, आर्थिक प्रशासन र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने
- बजेट सीमा निर्धारण, बजेट तर्जूमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- सञ्चित कोष तथा आकस्मिक कोषको व्यवस्थापन गर्ने
- लगानी र लाभांशको व्यबस्थापन गर्ने
- लेखा व्यवस्थापन, खर्च, राजश्व, धरौटी, कार्यसञ्चालन कोष तथा अन्य सरकारी कोष तथा संपत्तिको एकीकृत विवरण व्यवस्थापन गर्ने
- समष्टिगत आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण तयार पार्ने
- ऋण तथा अनुदानको व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- लगानी प्रक्षेपण (सहकारी, सहकारी तथा निजी) र वित्तीय व्यवस्थापन गर्ने
- कारोबारको लेखांकन, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्ने
- आन्तरिक राजश्व सहित सम्पूर्ण आय व्ययको अनुमान गर्ने
- बेरुजू फछ्र्यौट गर्ने
- आर्थिक प्रशासन र व्यबस्थापन सम्बन्धी अन्य विषयका कार्य गर्ने

(ख) राजश्व नीति तथा प्रशासन उपशाखा

- राजश्व सम्बन्धी नीति, कानून तर्जूमा, कार्यान्वयन र नियमन (राजस्व चुहावट नियन्त्रण समेत) गर्ने
- सम्पत्ति कर, घरबहाल कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत), दण्ड जरिवाना, मनोरञ्जन कर, बहालविटौरी कर, घरजग्गा कर, मृत वा मारिएको जीवजन्तुको हाड, सिंग, प्वाँख, छालामा कर, प्राकृतिक स्रोत साधन, व्यवसायिक कर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन, बाँडफाँड, संकलन र नियमन, अन्य आय व्यवस्थापन गर्ने
- सार्वजनिक खर्च तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमन र सोको सङ्कलन तथा बाँडफाँड गर्ने
- आफ्नो क्षेत्रभित्र राजस्वका दर अन्य शुल्क निर्धारण, संघीय र प्रदेश कानून बमोजिम प्राकृतिक श्रोत साधन र सेवा शुल्क जस्ता रोयल्टी सङ्कलन, समन्वय र नियमन गर्ने
- स्थानीय पूर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क तथा दस्तुर (नीति, कानुन, मापदण्ड, नियमन, शुल्क निर्धारण, संकलन तथा व्यवस्थापन) सम्बन्धीको कार्य गर्ने
- मालपोत संकलन गर्ने
- कानुन बमोजिम ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो जस्ता प्राकृतिक श्रोतको सर्वेक्षण, अन्वेषण, उत्खनन र सो सम्बन्धी रोयल्टी सङ्कलन गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- सामुदायिक वनको सञ्चालन र व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी सङ्कलन गर्ने
- पानीघट्ट, कूलो जस्ता सेवा सञ्चालनबाट प्राप्त रोयल्टी सङ्कलन गर्ने
- प्राकृतिक स्रोतको उपयोग सम्बन्धी नीति निर्धारण र कार्यान्वयन तथा प्रदेश र संघीय मापदण्ड पालना गर्ने गराउने
- प्रचलित कानुन बमोजिम दण्ड जरिवाना गर्ने
- बाँकी बक्यौता रकमको लगत र असुल उपर गर्ने
- करदाता शिक्षा तथा करदाता विवरण अद्यावधिक गर्ने
- वित्तीय स्रोत साधनको समतामूलक बाँडफाँड गर्ने
- आर्थिक साधनको महत्तम उपयोग तथा परिचालन गर्ने
- राजश्व परामर्श समितिको सचिवायल सम्बन्धी कार्य गर्ने
- स्थानीय राजस्व प्रवर्द्धनका लागि प्रोत्साहनजन्य कार्य गर्ने
- राजश्वको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने गाराउने
- राजस्व सूचना तथा तथ्याङ्कको आदान प्रदान गर्ने
- संघीय तथा प्रदेश कानून बमोजिम बजेट घाटापूर्तिको स्रोत व्यवस्था गर्ने

६.३.४ भूमि व्यवस्था तथा भवन नियमन शाखा

(क) भू–उपयोग तथा वस्ती विकास उपशाखा

- नगरपालिकाको भू-उपयोग नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- शहरीकरण, बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- आधारभूत आवासका योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- नगरपालिका भित्र रहेका अव्यवस्थित बसोबास व्यवस्थापन कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- आधारभूत बसोवास सम्बन्धमा प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समन्वय गर्ने
- योजनाबद्ध र व्यबस्थित वस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा कार्यान्वयन गर्ने
- एकीकृत बस्ती विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र व्यबस्थापन गर्ने
- व्यवस्थित बस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- संघीय र प्रदेश कानुन बमोजिम स्थानीय तहमा सुकुम्वासी पहिचान र अभिलेख व्यवस्था गर्ने

- स्थानीयस्तरमा सुकुम्वासी सम्बन्धी जीविकोपार्जन र वसोवास व्यवस्था गर्ने

(ख) जग्गा नापी नक्सा तथा घरजग्गा उपशाखा

- भू-उपयोग योजना बमोजिम जग्गाको रेखाङ्कन तथा सिमा निर्धाधारण गर्ने
- प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यकता परे घरजग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण तथा लगत व्यवस्थापन गर्ने
- भूमिको वर्गीकरण अनुसारको लगत निर्धारण गर्ने
- जग्गाको कित्ताकाट र भूमी लगत (नक्शा, स्रेस्ता) निर्माण र संरक्षण गर्ने
- सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा प्राप्ति, मुआब्जा निर्धारण तथा वितरणमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने
- जग्गा विवाद समाधानमा मेलमिलाप र मध्यस्थता गर्ने
- विश्व सम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्व लगायत वन, सीमसार क्षेत्र, तटवर्ती क्षेत्रका जग्गा सम्बन्धी लगत तयार गर्ने

(ग) भवन तथा भवन संहिता एवं निर्माण इजाजत (डिजाइन समेत) उपशाखा

- भवन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- राष्ट्रिय भवन संहिता लाई स्थानीयकरण गर्ने तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति र नियमन गर्ने
- भवन निर्माणको नक्शा स्वीकृति, संशोधन, नियमन गर्ने
- सवै घरपरिवारको घर अभिलेख तयार पार्ने
- पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्बर्द्धन र पुनःनिर्माण गर्ने
- सरकारी भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवन, सभागृह तथा अन्य सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण, संरक्षण तथा मर्मत संभार गर्ने

६.३.५ शहरी पूर्बाधार विकास शाखा/योजना शाखा

(क) भौतिक पूर्वाधार व्यवस्था उपशाखा

- विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण तथा योजनाको कार्यान्वनय र नियमन गर्ने
- स्थानीय विकास नीति, अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तर्जूमा गर्ने
- आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, वातावरणीय, प्रविधि र पूर्वाधारजन्य विकासका लागि आवश्यक आयोजना तथा परियोजनाहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन गर्ने
- विकासका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र निर्धारण गर्ने
- दीर्घकालिन, आवधिक तथा बार्षिक विकास कार्यक्रम, आयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- विकास निर्माण प्रकृयामा स्थानीय जनसहभागिता अभिबृद्धिका कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- विकास योजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गर्ने गराउने
- उपभोक्ता समितिको विवरण तयारी तथा क्षमता विकास गर्ने
- संघीय र प्रादेशिक आयोजना, परियोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग गर्ने
- भवन, सभाहल, रङ्गशाला तथा खेलमैदान लगायतका सवै खाले भौतिक पूर्वाधार निर्माण व्यवस्थापनको मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक लगायत पुल, पुलेसा, कलभर्ट निर्माण तथा यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, भार क्षमता सहितको मापदण्ड तयारी, कार्यान्वनय तथा नियमन गर्ने
- स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, झोलुङ्गे पुल, पुलेसा र तटबन्धन सम्बन्धी गुरुयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र स्तरोन्नतिका आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत, सम्भार गर्ने
- विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने

(ख) जलविद्युत, उर्जा, सडक वत्ती उपशाखा

- साना जलविद्युत आयोजना, नवीकरणीय उर्जा तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी प्रविधि विकास र हस्तान्तरण, क्षमता अभिवृद्धि/प्रबर्द्धन गर्ने
- विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियमन गर्ने
- जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिदै बैकल्पिक र बहुउपयोगी उर्जा विकास कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- स्थानीय विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियमन गर्ने
- सडक वत्तीको व्यवस्था गर्ने
- बिद्युत बितरण प्रणालिको विकासमा बिद्युत प्राधिकरण तथा सो सँग समन्वय गरी उज्यालो फुङलिङको निर्माण, विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने
- सवै घरपरिवार, बिद्यालय, सार्वजनिक स्थल लगातमा बिद्युत लाईन प्रवाहको व्यवस्थापन गर्ने

(ग) खानेपानी, सिंचाई तथा जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण उपशाखा

- स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवा व्यवस्थापन गर्ने
- सार्वजनिक स्थलमा पिउने पानी व्यवस्थापन गर्ने
- पानी मुहान र स्रोतको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने
- एक घर एक धारा सहितको सुरक्षित खाने पानीको व्यवस्थापन गर्ने
- सिँचाई सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण र नियमन गर्ने
- सिँचाई सम्बन्धी गुरुयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र स्तरोन्नतिका आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत, सम्भार र नियमन गर्ने
- स्थानीय साना, सतह, लिफ्ट सिंचाई प्रणालीको सञ्चालन निर्माण, सुधार, मर्मत सम्भार तथा सेवा शुल्कको निर्धारण र सङ्कलन व्यवस्थापन गर्ने
- जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण सम्बन्धीका कार्य गर्ने
- तटबन्ध, नदी नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- साना जल उपयोग सम्बन्धी आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने

(घ) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास तथा विस्तार उपशाखा

- आफ्नो क्षेत्रभित्र इन्टरनेट सेवा, टेलिसेन्टर, केबुल तथा तारविहीन टेलिभिजन प्रसारणको अनुमति, नवीकरण र नियमन गर्ने
- एक सय वाटसम्मको एफ. एम. रेडियो सञ्चालन अनुमति, नवीकरण र नियमन गर्ने
- आफ्नो क्षेत्रभित्र पत्रपत्रिकाको प्रकाशन अनुमति, अभिलेख तथा नियमन गर्ने
- अभिलेख व्यवस्थापनमा नवीनतम सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्ने
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा सर्वसाधारण जनताको सहज र सरल पहुँच तथा सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- बैज्ञानिक अध्ययन, अनुसन्धान र प्रविधि विकासमा लगानी गर्ने
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्ने

(ङ) यातायात व्यवस्था, सार्वजनिक निजी तथा सामुदयिक साझेदारी ईकाई

- यातायात सुरक्षा व्यवस्थापन र नियमन गर्ने
- स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, भाडा दर निर्धारण र नियमन गर्ने

- ट्याक्सी सेवा अनुमती, व्यबस्थापन र नियमन गर्ने
- मध्यम क्षमताका मास ट्रान्जिट प्रणालीको नीति, योजना, मापदण्ड, कार्यान्वयन, नियमन गर्ने
- वातावरणमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, अपाङ्गता र लैङ्गिगमैत्री यातायात प्रणालीको प्रवर्द्धन गर्ने
- आधारभूत यातायात सम्बन्धमा प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग समन्वय गर्ने
- यातायात क्षेत्रमा लगानी अभिबृद्धि गर्ने
- यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच स्थापित गर्ने
- यातायात क्षेत्रमा वाताबरणमैत्री प्रविधिलाई प्रोत्साहन गर्ने
- निजी यातायात नियमन व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय सार्वजनिक–निजी तथा सामुदायिक साझेदारी सम्बन्धी स्थानीय नीति, योजना निर्माण गर्ने
- स्थानीय सार्वजनिक–निजी साझेदारीका आयोजना छनौट तथा कार्यान्वयन गर्ने
- सार्वजनिक सामुदायिक साझेदारीको विकास र विस्तार गर्ने
- स्थानीय विकासमा निजी क्षेत्रको सहभागिताको प्रबर्द्धन गर्ने
- निजी क्षेत्रलाई नगरको समग्र विकासमा अपनत्व श्रृजना गर्ने गारउने

६.३.६ सामाजिक विकास शाखा

(क) शिक्षा शाखा (आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, भाषा, कला तथा सस्कृति)

- प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा (गुरुकुल, गुम्बा आदि), निरन्तर सिकाइ तथा विशेष शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजना तर्जुमा, सञ्चालन, अनुमति र नियमन गर्ने
- नगर शैक्षिक पाठ्यक्रम तयार गर्ने साथै संघीय पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्रीको वितरण तथा कार्यान्वयन गर्ने
- विद्यालय शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने
- विद्यालयको नक्साङ्कन, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमन गर्ने
- शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र मर्मत सम्भार गर्ने
- आधारभूत तह (कक्षा ८) को परीक्षा व्यवस्थापन गर्ने
- विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धीको परीक्षण र व्यवस्थापन गर्ने
- विद्यार्थी प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन गर्ने
- शैक्षिक परामर्श सेवाको अनुमति तथा नियमन गर्ने
- स्थानीयस्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र स्तरीकरण गर्ने
- माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन गर्ने
- पुस्तकालय एवं पत्रपत्रिका सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय पुस्तकालय, वाचनालय तथा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने
- भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी स्थानीयस्तरको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- परम्परागरत रुपमा चलिआएका जात्रा तथा पर्वको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय महत्वका धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको व्यबस्थापनकालागि समन्वय गर्ने
- भाषा, संस्कृति, जात्रा, पर्व र ललितकलाको संरक्षण, प्रबर्द्धन र विकास गर्ने

(ख) खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप इकाई

- स्थानीयस्तरमा खेलकूद प्रशासन तथा सङ्घ संस्थाको नियमन र समन्वय गर्ने
- खेलकुदको संरचनाको पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन तथा विकास गर्ने

- खेलकूदको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने
- खेलकूद प्रतियोगीता आयोजना र सहभागीता गर्ने
- अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धीका कार्यहरू गर्ने

(ग) आधारभूत स्वास्थ्य शाखा

- आधारभूत स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन तथा नियमन गर्ने
- राष्ट्रिय तथा प्रदेशस्तरीय लक्ष्य र मापदण्ड बमोजिम स्थानीयस्तरको स्वास्थ्य सम्बन्धी लक्ष्य र गुणस्तर निर्धारण गर्ने
- राष्ट्रिय र प्रादेशिक मापदण्ड अनुरुप जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्लिनिक दर्ता, सञ्चालन अनुमति र नियमन गर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन र प्रबर्द्धन गर्ने
- अस्पताल र अन्य स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने गराउने
- स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापनकालागि सम्बन्धित शाखा सँग समन्वय गर्ने
- सरसफाई सचेतनाको अभिवृद्धि गर्ने
- रक्त सञ्चार सेवा तथा स्थानीय र शहरी स्वास्थ्य सेवाको प्रवन्ध गर्ने
- औषधि पसल सञ्चालन र नियमन गर्ने
- औषधिजन्य वनस्पति, जटीबुटी र अन्य औषधिजन्य वस्तुको उत्पादन, प्रशोधन र वितरण गर्ने गारउने
- स्वास्थ्य बीमा लगायतका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको व्यवस्थापन गर्ने
- औषधि तथा अन्य मेडिकल उत्पादनहरूको न्यूनतम मूल्य निर्धारण र नियमन गर्ने
- औषधिको उचित प्रयोग र सूक्ष्मजीव निरोधक प्रतिरोध न्यूनीकरण गर्ने
- औषधि र स्वास्थ्य उपकरणको खरीद, भण्डाण र वितरण गर्ने गराउने
- स्वास्थ्य सूचना प्रणालीको व्यवस्थापन गर्ने गराउने
- पब्लिक हेल्थ सर्भेलेन्स गर्ने
- प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक र प्यालिएटिभ स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन गर्ने
- स्वस्थ जीवनशैली, पोषण, शारीरिक ब्यायाम, योग अभ्यास, स्वास्थ्य वृत्तको पालना, पञ्चकर्म लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाको प्रवर्द्धन गर्ने
- जुनोटिक र कीटजन्य रोगको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्ने
- सुर्ति, मदिरा र लागू पदार्थजन्य वस्तुको प्रयोग नियन्त्रण तथा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने
- आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथिक, प्राकृतिक चिकित्सा लगायतका परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवाको व्यवस्थापन गर्ने
- जनस्वास्थ्य, आपतकालीन स्वास्थ्य तथा महामारीको नियन्त्रण योजना र कार्यान्वयन गर्ने
- सरुवा तथा नसर्ने रोगको नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्ने
- आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने

(घ) लैंगिक समानता तथा सामाजिक सुरक्षा उपशाखा

घ. १ लैंगिक समानता इकाई

- महिला हक सम्बन्धी नीति, योजना कार्यान्वयन, समन्वय र नियमन गर्ने
- महिलाको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक सशक्तिकरण, क्षमता विकास गर्ने
- लैगिक हिंसा निवारणका लागि निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, संरक्षणात्मक उपाय र पुनःस्थापना गर्ने
- लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने

घ. २ वालवालिका, किशोर किशोरी तथा युवा इकाई

- बालबालिकाको हकहीत संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- बालबालिकाको हकहीत संरक्षण गर्ने
- बालमैत्री शासकीय (बालमैत्री स्थानीय शासन) प्रवन्ध, बाल क्लब, बाल संरक्षण समिति तथा बाल सञ्जाल सम्बन्धीका कार्य गर्ने
- बालबालिकाको हकहीत संरक्षण सम्बन्धमा संघ, प्रदेश तथा अन्य निकायसँग सम्पर्क, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने
- बालबालिका परिवार सहयोग गर्ने
- बैकल्पिक स्याहार पद्धतिको कार्यान्वयन गर्ने
- बाल न्याय सम्बन्धीका कार्य गर्ने
- बाल गृह, पुनःस्थापना केन्द्र, शिशु स्याहार केन्द्र र बाल विकास केन्द्र व्यवस्थापन गर्ने
- असहाय बालबालिकाका, सडक बालबालिका व्यवस्थापन गर्ने
- बाल हिंसा नियन्त्रण गर्ने
- बालसुधार तथा पुनःस्थापना केन्द्र स्थापना, संचालन अनुमती र नियमन गर्ने
- आपत्कालीन तथा दीर्घकालिन बाल उद्धार कोष स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने
- युवा जागरण, सशक्तिकरण र परिचालन गर्ने
- युवा सीप, रोजगार तथा स्वरोजगार र उद्यमशिलता तथा नेतृत्व विकास गर्ने

ङ. अपांगता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिक इकाई

- जेष्ठ नागरिकको लगत, परिचयपत्र, सम्मान, स्वास्थ्य सुविधा, सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने
- जेष्ठ नागरिक क्लव, दिवा सेवा केन्द्र, भेटघाट स्थल, आश्रय केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने
- सङ्घ तथा प्रदेशसँगको समन्वयमा अपाङ्गता पुनःस्थापना केन्द्र तथा असक्त स्याहार केन्द्रको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा असहायको लगत अद्यावधिक, परिचयपत्र वितरण, सामाजिक सुरक्षा तथा सुविधाको व्यवस्थापन तथा वितरण गर्ने
- अपाँगता भएका व्यक्तिमैत्री पूर्वाधार निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति र असक्तहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने
- एकल महिला सहयोग सम्बन्धी कार्य गर्ने

(च) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता इकाई

- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
- सङ्घ तथा प्रदेशले निर्धारण गरेको मापदण्ड बमोजिम सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने
- सामाजिक सुरक्षाको कार्यान्वयनको लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सङ्घ संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने
- स्थानीय सामाजिक सुरक्षा योजना र व्यवस्थापन तथा आवश्यक तथ्यांक संकलन एवं व्यवस्थापन गर्ने
- आधुनिक प्रबिधिमार्फत व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाईसराई, सम्वन्ध विच्छेद र धर्मपुत्र धर्मपुत्री लगायत) गर्ने तथा अभिलेख व्यवस्थापन र प्रतिवेदन गर्ने

(छ) गैरसरकारी संस्था परिचालन, समन्वय तथा नियमन इकाई

- स्थानीयस्तरमा समाजकल्याण सम्बन्धी संघसंस्था (गैरसरकारी, सामाजिक तथा सामुदायिक संघसंस्था) को दर्ता, नवीकरण तथा नियमन गर्ने
- गुठी, कोष तथा अन्य ट्रष्टहरूको व्यवस्थापन गर्ने
- निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने
- समन्वय र परिचालन गर्ने

- सामाजिक संघसंस्था सम्बन्धीका अन्य कार्य गर्ने

६.३.७ वन, वन्यजन्तु, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा

(क) **वन, वन्यजन्तु, वातावरण, पर्यावरण एवं जलाधारक्षेत्र संरक्षण उपशाखा**

- वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण साथै योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- सामुदायिक, ग्रामीण तथा शहरी, धार्मिक, कवुलियती वनको संरक्षण, सम्वर्द्धन, उपयोग र नियमन गर्ने
- जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी, सर्भेक्षण, उत्पादन, सङ्कलन, प्रबर्द्धन, प्रशोधन, र बजार व्यवस्थापन गर्ने
- वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गीको संरक्षण, व्यवसायिक पालन, उपयोग र अनुगमन गर्ने
- स्थानीय प्राणी उद्यान (चिडियाखाना) को स्थापना र सञ्चालन गर्ने
- स्थानीय वन्यजन्तु पर्यटन र आयआर्जन गर्ने
- स्थानीयस्तरमा आखेटोपहारको व्यवस्थापन गर्ने
- वन, वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गीको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
- जैविक विविधताको अभिलेख राख्ने
- जलवायू परिवर्तन अनुकुलन कार्य गर्ने
- आय आर्जनमा आधारित जडीबुटीको संरक्षण, प्रबर्द्धन, व्यवस्थापन गर्ने
- बृक्षारोपण, हरियाली तथा हरित क्षेत्रको प्रर्वद्धन गर्ने
- वायु तथा ध्वनीको प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने
- हानिकारक पदार्थहरूको प्रयोग तथा प्रयोजनाको नियमन तथा नियन्त्रण गर्ने
- वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण गर्ने
- न्यून कार्वनमुखी तथा वातावरणमैत्री विकास अवलम्बन गर्ने
- वातावरण संरक्षण क्षेत्र निर्धारण र व्यवस्थापन गर्ने
- जलवायू परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम गर्ने

क.१ वन, वन्यजन्तु तथा भू–संरक्षण इकाई

- वन उपभोक्ता समूहको व्यवस्थापन गर्ने
- नदी किनार, नदी उकास, नहर किनार तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण व्यवस्थापन गर्ने
- निजी तथा व्यवसायिक वनको प्रबर्द्धन र नियमन गर्ने
- सार्वजनिक खाली जग्गा, पाखा वा क्षेत्रमा वृक्षारोपण, सम्भार, उपयोग र व्यवस्थापन गर्ने
- वन बीउ बगैँचा स्थापना, व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन गर्ने
- नर्सरी स्थापना, बिरुवा उत्पादन, वितरण, रोपण र प्रवर्द्धन गर्ने
- वन्यजन्तुबाट स्थानीय समुदायमा पर्ने प्रभाव रोकथाम, व्यवस्थापन गर्ने
- वन, वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गीको अभिलेखाङ्कन गर्ने
- रैथाने प्रजातिको संरक्षण र प्रवर्द्धन साथै मिचाहा प्रजातिको नियन्त्रण गर्ने
- सामुदायिक भूसंरक्षण र सोमा आधारित आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनजन्य सामुदायिक अनुकूलन बनाउने
- बाढी तथा पहिरो नियन्त्रण गर्ने

क.२ फोहरमैला व्यवस्थापन इकाई

- फोहरमैला सङ्कलन, पुनः उपयोग, प्रशोधन, विसर्जन र सोको सेवा शुल्क निर्धारण र नियमन गर्ने

- फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र सञ्चालनमा नआउंदा सम्म ल्याण्डफिल साईट व्यवस्थापन गर्ने
- सरसफाई तथा स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैलाको व्यवस्थापन गर्ने
- सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापन गर्ने

(ख) विपद् व्यवस्थापन उपशाखा

- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण तथा स्थानीयस्तरका आयोजनाको कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, जोखिम न्यूनीकरण कार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने
- विपद् पूर्व तयारी, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय गर्ने
- विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण गर्ने
- विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघ संस्था, निजीक्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य गर्ने
- विपद् कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत साधनको परिचालन गर्ने
- विपद् पश्चात् स्थानीयस्तरको पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण गर्ने
- विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
- प्राकृतिक प्रकोपको रोकथाम र पूर्व तयारी गर्ने
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्व सूचना प्रणाली सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने
- बारुण यन्त्र तथा एम्बुलेन्स साथै सववहानको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन गर्ने
- स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने

६.३.८. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन शाखा

(क) न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन उपशाखा

- न्यायिक समितिको सचिवालय, न्याय, कानून, मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा मेलमिलाप र मध्यस्थता, निर्णय तथा फैसला कार्यान्वयन गर्ने
- न्यायिक समितिको सचिवालय सम्बन्धी कार्य गर्ने
- संबीधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन लगायत प्रचलित ऐन कानूनको परिपालना भए नभएको बिषयमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने
- न्याय तथा कानूनी राज्यको परिपालना गर्ने गराउने
- मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने गराउने
- व्यक्ति र समुदायबीच मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन गर्ने
- न्यायिक निर्णय तथा फैसला कार्यान्वयन गर्ने गराउने

(ख) विधायन उपशाखा

- नगर कार्यपालिका तथा सभामा पेश गर्नुपर्ने विभिन्न नीति, नियम तथा कानूनको मस्यौदामा संयोजन र समन्वय
- नीति, कानुनको प्रमाणीक प्रतिको संरक्षण, प्रकासन र अभिलेख राख्ने
- विधायन व्यवस्थापन तथा तयारी सम्बन्धी नगर सभा तथा कार्यपालिकाले गरेका निर्णयको कार्यान्वयन गर्ने गराउने
- प्रचलित कानूनले तोकेका अन्य कार्य गर्ने

६.३.९. योजना अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा तथ्यांक शाखा

(क) **योजना अनुगमन मापदण्ड व्यवास्थापन**

- विकास आयोजना तथा परियोजना, कार्यक्रम, कार्य सञ्चालन तथा सम्पादन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन मापदण्ड सम्बन्धी नीति, कानून, निर्माण गर्ने

- स्थानीय विकास नीति, अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तर्जूमाकालागि अलग अलग अनुगमन तथा मूल्यांकन चेक लिष्ट तयार पार्ने
- आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, वातावरणीय, प्रविधि र पूर्वाधारजन्य विकासका सञ्चलित आयोजना तथा परियोजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन मापदण्ड सहितको चेकलिष्ट तयार पार्ने
- चेकलिष्टको माध्यम बाट आवधिक, बार्षिक लगायतका सवै खाले विकास कार्यक्रम तथा आयोजना निर्धारित समय सिमा भित्र सम्पन्न गर्ने गराउने बातावरण श्रृजना गर्ने
- विकास निर्माण प्रकृयामा सार्थक स्थानीय जनसहभागिताको सुनिस्चितता र सोको अभिबृद्धिको सुनिस्चितता विकास
- विकास योजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरे नगरेको नियमन गर्ने
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने

(ख) अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा

- निर्धारित मापदण्ड तथा चेकलिष्टका आधारमा विकास आयोजनाको अनुगमन, आवधिक प्रगति विवरण तयारी तथा प्रतिफलको समीक्षा गर्ने
- विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकनको आधार तथा प्रक्रिया निर्धारण गर्ने
- आयोजनाको अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने
- बिषयक्षेत्रगत नीतिको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने
- अनुगमन मूल्याङ्कन चेकलिष्टका आवश्यक पामदण्ड निर्धारण गर्न सहयोग गर्ने
- निर्धारित समय सिम भित्र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्य सम्पन्न गरि गराई सम्बन्धित शाखा, उपशाखा तथा कार्यालयम प्रतिवेदन पेश गर्ने
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका समयमा आईपर्ने समस्या समाधानकालागि प्रयासरत रहने साथै आवश्यकताका आधारमा माथिल्लो शाखा, उपशाखा वा कार्यालय र सोका प्रमुख समेतको सहयोग लिने

(ग) तथ्यांक व्यवस्थापन उपशाखा

- तथ्याङक संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने
- स्थानीय तथ्याङक संकलन, प्रशोधन, अभिलेखिकरण तथा वितरण गर्ने
    - ✓ आधारभूत तथ्यांक संकलन र व्यबस्थापन : जनसाङ्ख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्बाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ्य उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकाङ्क, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क सङ्कलन र प्रशोधन गरी सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्व चित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक गर्ने एवं अभिलेख राख्ने
    - ✓ बेरोजगारको तथ्यांक संकलन गर्ने
    - ✓ स्थानीय उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको तथ्याङ्क प्रणाली र अध्ययन अनुसन्धान गर्ने
    - ✓ सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क र सूचना व्यवस्थापन गर्ने
    - ✓ सम्पन्न भएका तथा चालू योजनाको विवरण राख्ने
    - ✓ बिषयत तथा क्षेत्रगत सूचना, तथ्यांकको संकलन, अभिलेख राख्ने
- प्रदेश तथा संघसँग तथ्यांक एवं सूचना आदानप्रदान र समन्वय गर्ने
- सम्भाव्य प्राकृतिक श्रोत तथा साधनको अभिलेख (प्रोफाईल) व्यबस्थापन गर्ने
- नगरपालिकाको आवधिक तथा वार्षिक कार्यक्रम र बजेट अभिलेखिकरण सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने

६.३.१० वडा समितिको कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्य विवरण

(क) वडास्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक गर्नेः

- आफ्नो वडा भित्रको बस्तुगत विवरण (नदीनाला, जैविक विविधता, खनिज पदार्थ, जनसङ्ख्याको बनोट, आर्थिक अवस्था, उद्योगधन्दा, शिक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण आदि) तयार गर्ने साथै नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने
- निजी घर तथा घर परिवारको लगत राख्ने
- ऐतिहासिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका सम्पदा, प्राचीन स्मारक, सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ती जग्गाको लगत राख्ने तथा संरक्षण गर्ने
- खुला क्षेत्र, चोक, घाट, पाटी, पौवा, सत्तल, धर्मशाला, मठ, मन्दिर, गुम्वा, मस्जिद, देवस्थल, मदर्सा, पर्ति जग्गा, डाँडापाखा, चरनक्षेत्र, पानीको मूल, पोखरी, तलाउ, इनार, कुवा, धारा, ढुँगेधारा, गुठीको जग्गा तथा घर, बाटो, सडक, पुल पुलेसा, कुलो नहर, पानी घट्ट, मिलको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी अद्यावधिक लगत राख्ने, संरक्षण गर्ने र खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचना सहितको वडाको पार्श्व चित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्ने

(ख) वडाका विकास निर्माणका योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा आवधिक प्रगति समीक्षा गर्नेः

- सहभागीतामूलक योजना तर्जुमा प्रणाली अनुसार बस्ती वा टोलस्तरबाट योजना तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी बस्ती तथा टोलस्तरीय योजनाको माग सङ्कलन, प्राथमिकीकरण तथा छनौट गर्ने
- टोल विकास संस्थाको गठन र परिचालन तथा वडाभित्र सञ्चालन हुने योजनाहरूका लागि उपभोक्ता समितिको गठन तथा सोको अनुगमन गर्ने
- वडाभित्रका योजना तथा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण, मर्मत सम्भार, रेखदेख तथा व्यवस्थापन गर्ने

(ग) वडाको समग्र विकासकालागि देहाय बमोजिमका निर्माणका कार्यहरू गर्ने

- बालउद्यानको व्यवस्था गर्ने
- अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम तथा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने
- पुस्तकालय, वाचनालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र, बालक्लव तथा बालसञ्जालको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने
- वडा तहको स्वास्थ्य केन्द्र तथा उप केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने
- बालबालिकाहरूलाई बि.सि.जि., पोलियो, भिटामिन "ए" लगायतको व्यवस्था गर्ने
- गर्भिणी महिला तथा बाल पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- वडा तहमा स्वास्थ्य जनचेतना विकास तथा स्वास्थ्य सूचना कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने
- शहरी तथा ग्रामीण स्वास्थ्य क्लिनिकको सञ्चालन गर्ने गराउने
- सार्वजनिक शौचालय तथा स्नान गृहको निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने गराउने
- वडास्तरीय सामुदायिक धाराको प्रबन्ध, कुवा, इनार तथा पोखरीको निर्माण, संरक्षण र गुणस्तर नियमन गर्ने
- घरबाट निकास हुने फोहरमैलाको सङ्कलन र व्यवस्थापन, चोक तथा गल्लीहरूको सरसफाई, ढल निकास, मरेका जनावरको व्यवस्थापन, सतही पानीको निकास तथा पानीको स्रोत संरक्षण गर्ने गराउने
- कृषि तथा फलफूल नर्सरीको स्थापना, समन्वय र प्रवर्द्धन तथा वडास्तरीय अगुवा कृषक तालिमको अभिमुखीकरण
- कृषि मलको माग सङ्कलन गर्ने तथा आपुर्तिकालागि सहयोग गर्ने
- कृषिमा लाग्ने रोगहरूको विवरण तयार गर्ने तथा निराकरणमा सहयोग गर्ने
- पशुपंछी विकास तथा छाडा चौपायाको व्यवस्थापन गर्ने
- वडाभित्रको चरन क्षेत्र संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय समुदायका चाडपर्व, भाषा संस्कृतिको विकासको लागि कला, नाटक, जनचेतनामूलक तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम गर्ने गराउने
- स्थानीय मौलिकता झल्किने सांस्कृतिक रीतिरीवाजलाई संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने
- वडाभित्र खेलकुद पूर्वाधारको विकास गर्ने

- अन्तर विद्यालय तथा वालक्लव मार्फत खेलकूद कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने गराउने
- वडा क्षेत्रभित्रको वाटोघाटो चालू अवस्थामा राख्ने तथा राख्न सहयोग गर्ने
- वडाभित्रका सडक अधिकारक्षेत्रमा अवरोध र अतिक्रमण गर्न नदिने
- बाटोघाटोको वाढी, पहिरो पन्छाउने
- कुटिर तथा घरेलु उद्योगको लगत सङ्कलन तथा सम्भाव्यता पहिचान गर्ने
- वडाभित्र घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गर्ने
- प्रचलित कानून बमोजिम व्यक्तिगत घटना दर्ता, अद्यावधिक र सोको अभिलेख संरक्षण गर्ने
- व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण तथा अभिलेख अद्यावधिक गर्ने
- वडालाई बालमैत्री बनाउने.
- वडाभित्र आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने
- विभिन्न समुदायका बीच सामाजिक सदभाव र सौहार्दता कायम गर्ने
- बालविवाह, महिला विरुद्धको हिँसा, छुवाछुत, दहेज तथा दाइजो, हलिया प्रथा, बालश्रम, मानव बेचविखन, निरक्षरता जस्ता सामाजिक कुरिती र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने गराउने
- प्रचलित कानूनको अधीनमा रही मालपोत तथा भूमि कर, व्यवसाय कर, वहाल कर, विज्ञापन कर, सःशुल्क पार्किङ्ग, नयाँ व्यवसाय दर्ता, सिफारिस दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन करको लेखाजोखा र सङ्कलन गरी नगरपालिकामा प्रतिवेदन सहित रकम बुझाउने
- असक्त बिरामी भएको बेवारिसे वा असहाय व्यक्तिलाई नजिकको अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्रमा पुर्याई औषधोपचार गर्न गराउने सहयोग गर्ने
- असहाय वा वेवारिस व्यक्तिको मृत्यु भएमा निजको दाह संस्कारको व्यवस्था मिलाउने
- सडक बालबालिकाको उद्धार र पुनर्स्थापना गर्ने गराउने
- वडाभित्रको सामुदायिक वन, वनजन्य सम्पदा र जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने
- वडा, टोल, बस्तीस्तरमा हरियाली क्षेत्र बिस्तार गर्ने गराउने
- वडालाई वातावरणमैत्री बनाउने
- प्राङ्गारिक कृषि, सुरक्षित मातृत्व, विद्यार्थी भर्ना, पूर्ण खोप, खुला दिशामुक्त सरसफाई, वातावरणमैत्री तथा बालमैत्री शासनजस्ता प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने गराउने

(घ) कानून बमोजिमका नियमन कार्य गर्नेः

- वडाभित्र सञ्चालित विकास योजना, आयोजना तथा संलग्न उपभोक्ता समितिहरूका कार्यको नियमन गर्ने
- घर निर्माण गुणस्तर तथा भवन संहिता र मापदण्ड अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्ने, सिकर्मी, डकर्मीलाई भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम दिने
- खाद्यान्न, माछा, मासु, तरकारी, फलफूल, पेय पदार्थ तथा उपभोग्य सामग्रीको गुणस्तर र मूल्यसूची अनुगमन गरी उपभोक्ता हित संरक्षण गर्ने
- वडाभित्रका उद्योग धन्दा र व्यवसायको प्रबर्द्धन र संरक्षण गरी लगत राख्ने
- हाट बजारको व्यवस्थापन गर्ने गराउने
- विद्युत चुहावट तथा चोरी नियन्त्रण गर्ने
- नाता, नागरिकता आदिको सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने
- आफ्नो भौगोलिक क्षेत्र भित्रको निर्माण कार्य तथा अन्य सेवाको प्रयोजनका लागि निर्माण सामग्री, ज्याला, भाडा, तथा महशूलको स्थानीय दररेट तोक्न नगरपालिकामा समन्वय गर्ने

- आफ्नो वडाभित्रका उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्था, निजी क्षेत्र लगायतका सबै विकास साझेदारहरूसँग विकास निर्माण तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा समन्वय गर्ने
- समय समयमा नेपाल कानूनले तोकेबमोजिम अन्य काम गर्ने

(ङ) अभिलेख व्यवस्थापन, सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने

- पञ्जिकरण, नागरिकता तथा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने
- कानून बमोजिम व्यक्तिगत घटनाको स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- संघीय कानून र मापदण्ड बमोजिम नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना (जन्म,मृत्यु, विबाह, बसाइ सराइ, सम्बन्ध विच्छेद र धर्मपुत्र र धर्मपुत्री लगायतको) को दर्ता गर्ने
- आधुनिक प्रविधि अपनाई व्यक्तिगत घटनाको अभिलेख व्यवस्थापन र प्रतिवेदन गर्ने
- नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रका लागि सिफारिस लगायतका महत्वपूर्ण अभिलेखको व्यवस्थापन गर्ने
- स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने
- स्थानीय स्तरको अभिलेख व्यबस्थापन गर्ने
- नाता प्रमाणित गर्ने
- नागरिकता तथा नागरिकताको प्रतिलिपि लिनका लागि सिफारिस गर्ने
- बहाल करको लेखाजोखा सिफारिस गर्ने
- कोठा खोल्न रोहबरमा बस्ने
- मोही लगत कट्टाको सिफारिस गर्ने
- घर जग्गा करको लेखाजोखा सिफारिस गर्ने
- जन्म मिति प्रमाणित गर्ने
- व्यापार व्यवसाय बन्द भएको, सञ्चालन वा ब्यापार व्यवसाय हुँदै नभएको सिफारिस गर्ने
- मिलापत्रको कागज गराउने निवेदन दर्ता गर्न सिफारिस गर्ने
- विवाह प्रमाणित तथा अविवाहित प्रमाणित गर्ने
- निःशुल्क वा सशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारिस गर्ने
- अङ्गेजी माध्यममा सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने
- घर पाताल प्रमाणित गर्ने
- व्यक्तिगत विवरण प्रमाणित गर्ने
- पुर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस गर्ने
- फरक, फरक नाम, थर, जन्म मिति तथा प्रमाणित दुवै नाम गरेको व्यक्ति एकै हो भन्ने ठहर भएमा सिफारीश गर्ने
- नाम, थर, जन्म मिति संशोधनको सिफारिस गर्ने
- जग्गा धनीपूर्जा हराएको सिफारिस गर्ने
- कागज र मन्जुरीनामा प्रमाणित गर्ने
- कित्ताकाट गर्न सिफारिस गर्ने
- संरक्षक प्रमाणित गर्ने तथा संस्थागत र व्यक्तिगत संरक्षक सिफारिस गर्ने
- जीवितसँगको नाता प्रमाणित गर्ने
- हकवाला वा हकदार प्रमाणित गर्ने
- नामसारी गर्न सिफारिस गर्ने
- जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारिस गर्ने

- मृतकसँगको नाता प्रमाणित तथा सर्जमिन सिफारिस गर्ने
- उद्योग ठाउँसारी गर्न सिफारिस गर्ने
- जीवित रहेको सिफारिस गर्ने
- पूर्व प्राथमिक विद्यालय खोल्ने सिफारिस र अनुमति दिने
- जग्गा मूल्याङ्कन सिफारिस प्रमाणित गर्ने
- विद्यालयको कक्षा थप गर्न सिफारिस गर्ने
- पालन पोषणको लागि सिफारिस गर्ने
- वैवाहिक अङ्गिकृत नागरिकता सिफारिस गर्ने
- आर्थिक अवस्था कमजोर वा बिपन्नता प्रमाणित गर्न वा आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्नता प्रमाणित गर्ने
- विद्यालय ठाउँ सारी गर्न सिफारिस गर्ने
- धारा तथा विद्युत जडानको लागि सिफारिस गर्ने
- प्रचलित कानून अनुसार प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिमको अन्य सिफारिस वा प्रमाणित गर्ने

भाग ७ (सात)
विषयगत तथा क्षेत्रगत योजना

आगामि २० वर्ष भित्र सुविधा युक्त सडक सञ्जाल **सहितको यातायात पूर्वाधार,** कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायिकिरण, पर्यटन विकास, औ**द्योगिक उत्पादन, शिक्षा, स्वास्थ्य,** निर्यात प्रवर्द्धन, प्रकोप व्यवस्थापन समेतको विकास गरी ताप्लेजुङ जिल्लाको एक मात्र नगरपालिकाको रुपमा स्थापित फुङ्लिङ नगरपालकालाई सुविधा सम्पन्न नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने दीर्घकालिन सोच, यसैमा आधारित लक्ष्य तथा उद्देश्यहरूको परिपूर्तिको बलियो आधार निर्माण गर्न योजनाहरूको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरण र कार्यान्वयन साथ आवधिक रुपमा योजनाहरू सञ्चालन व्यवस्थापन गरी समृद्धिको मार्ग प्रसस्त गर्न अनिवार्य छ । फुङ्लिङ नगरॅपालिकालाई आगामि ५ वर्ष भित्र समृद्धिको मार्गमा अघि बढाउने आधार तयार पर्न र आगामि २० वर्ष भित्र नगरपालिका स्तरको सुविधा सम्पन्न समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्ने मुलभुत लक्ष्य र उद्देश्यका साथ तयार गरिएको यस **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तयारिको सिलसिलामा सम्बन्धित सरोकारवालाको प्रत्यक्ष सम्लग्नता र सहभागितामा विषयगत क्षेत्रहरू संग सम्बन्धी वस्तुस्थितिहरूको पहिचान र अबलोकन तथा समीक्षा (Situation Analysis) गरी सापेक्षित रुपमा मूल समस्या, सवालहरू तथा चुनौती र अवसरहरूको पहिचान गर्ने प्रयास गरिएको छ । वर्तमान वस्तुस्थितिको यथार्थपरक विश्लेषणका साथ **"यातायात सञ्जाल, व्यवसायीक कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य र औद्योगिक विकास फुङ्लिङ समृद्धिका आधार"** भन्ने दीर्घकालिन सोचको विकास गरिएको र त्यसमा आधारित लक्ष्य, उद्देश्य तथा नतिजाहरू/कार्य नीतिको प्रतिपादन गरी विभिन्न विषयगत योजनाहरूको तर्जुमा र कार्यक्रमहरूको प्रस्ताव गरिएको छ ।

जस्तोसुकै श्रोत र साधनको सुविधा उपलब्ध भएता पनि विना पूर्व योजना गरिने विकास निर्माणका कार्य सिमित घेरा भित्र अस्थाई हुने मात्र हैन कमजोर तथा लागतको हिसावले समेत खर्चिलो हुन जान्छ । परम्परागत सैली र प्रकृयाका आधारमा पुराना र महत्वपूर्ण योजना सम्पन्न नहुंदै प्रत्येक वर्ष स्थानीय तहले थप योजनाको खोजी र सञ्चालनमा धेरै समय र लागत खर्चिनु परिरहेकोछ । वर्तमान अवस्थामा दिगो शहरी विकासको अवधारण बमोजिम जनताको माझ बाट स्थानीय आवश्यकता बमोजिमका दिगो विकासमा आधारित आर्थिक, सामाजिक, भौतिक र सास्कृतिक विकास संग सम्बन्धित योजनाहरूको पहिचान, छनौट, प्राथमिकिकरण गरेर आवश्यक श्रोत र साधनको व्यवस्थापन सहित कार्यान्वनयको थालनि गर्न अपरिहार्य भएकोले यो **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तर्जुमा गरिएको ब्यहोरा माथिनै उल्लेख गरिसकिएको छ । बढिमा आगामि १ वर्ष भित्र आवश्यक नीति निर्माणका साथ यस नगरपालिकाको भू-उपयोगको स्पष्ट खाका तयार गरिने तथा ५ वर्ष भित्र नगरपालिका स्तरको सेवा प्रवाहकालागि न्यूनतम भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथा वातावरणीय पूर्वाधारको निर्माण विकास गरी संस्थागत विकासको माध्यम बाट सुशासनको प्रत्याभुति दिने सुनिस्चितता सहितका प्राथमिकता प्राप्त योजनाहरू र तीनको सफल कार्यान्वयन बाट प्रप्त हुने अपेक्षित नतिजा वा प्रतिफल, सूचकहरू, कार्यक्रमहरू, जानकारिका श्रोतहरू, प्रमुख तथा सहायक जिम्मेवारी निर्वाहा गर्नु पर्ने पक्षहरू र योजनाको सफल कार्यान्वयनकालागि आईपर्न सक्ने सम्भावति जोखिम समेतलाई एकीकृत गरी **नगरका गौरवका आयोजना समेतको स्पष्ट खाका सहित** यो **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तयार गरिएको छ । यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना भित्र नगरका गौरवका आयोजनाको सूचीका र तीनको महत्व र प्राथमिकता समेत लाई एकीकृत र अन्तरसम्वनध समेत समेटेर प्राविधिक, आर्थिक र संस्थागत पक्षलाई दृष्टिगत गरी संस्थागत विकास, आर्थिक विकास, वित्तिय विकास, भौतिक विकास तथा भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, वातावरण विकास गरी नगरपालिका भित्र सञ्चालन हुने ७ वटा क्षेत्रगत र विषयगत योजनाहरूलाई तर्कबद्ध ढॉचा (Logical Framework) मा राखेर देहाय बमोजिमका विषयगत र क्षेत्रगत योजनाहरू कार्यान्वयनको ठोस प्रस्ताव सहितको प्रस्तुतिकरण गरिएको छ । यस प्रस्तुतिकरणले यस नगरपालिकाको ५ वर्षको आवधिक विकास र २० वर्ष भित्र प्राप्त हने परिणाम सहितको स्वरुप निर्धारण गरेको छ ।

७.१ नगरका गौरवका आयोजनाहरू

फुङ्लिङ नगरपालिकाले यस नगरको दिगो विकास आधारित समृद्धि निर्माणको मार्ग पहिचानका साथ स्थापित गरेको दीर्घकालिन सोच र त्यसमा आधारित लक्ष्य र उद्देश्य प्राप्तिकालागि केहि प्रमुख र महत्वपूर्ण आयोजनालाई नगरपालिका गौरवका आयोजनामा सूचिकरण गरी प्राथमिकिकरणका साथ कार्यान्वयन गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ । यस नगरपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था, भौगोलिक स्वरुप, जलबायु परिवर्तन सहितको वातावरणीय प्रभाव, वर्तमान आधुनिक दुनियाको मागमा आधारित विकास निर्माणको स्वरुप साथै कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीकिकरण र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित औद्योगिक विकास र ऐतिहासिक पृष्ठभूमि सहितको पर्यटन पूर्वाधारको अवस्था समेतलाई केन्द्र विनदुमा राखेर प्रस्ताव गरिएका नगरका गौरवका आयोजना भित्र सडक यातायात सञ्जाल सहितका पूर्वाधार, पर्यटन पूर्वाधार विकास, बसपार्क लगायत स्याटलाईट स्मार्ट शहरको समेत परिकल्पना गरिएको छ जुन यस प्रकार रहेका छन् ।

७.१.१ यातायात पूर्वाधार समेतका भौतिक पूर्वाधार सँग सम्बन्धित योजना

यातायात पूर्वाधार समेतका भौतिक पूर्वाधार सँग सम्बन्धित प्रस्ताव गरिएका कुल १८ वटा आयोजना मध्ये १३ वटा आयोजना प्राथमिकता नं. १ मा, ४ वटा आयोजना प्राथमिकता नं. २ मा र १ वटा आयोजना प्राथमिकता नं. ३ मा समेटिएका छन् । विषयगत र क्षेत्रगत हिसावले हेर्दा पर्यटन पदमार्ग समेत सडक पूर्वाधार निर्माण सँग सम्बन्धित ९ वटा, पदमार्ग छाडेर पर्यटन पूर्वाधार विकास सँग सम्बन्धित ३ वटा, कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायीककिरण सँग सम्बन्धित १ वटा, फोहोरमैला व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित १ वटा, बसपार्क निर्माण सँग सम्बन्धित २ वटा, नगर तथा जिल्ला स्तरीय खेल मैदान निर्माण संग सम्बन्धित १ वटा र सित भण्डार निर्माण १ वटा रहेका छन् । सडक निर्माण मध्ये नगर चक्रपथ (Ring Road) निर्माणकालागि धेरै लागतको आवश्यकता पर्ने भएकाले बहुवर्षे आयोजना अन्तरगत प्राथमिकता नं. ३ मा राखिएको साथै यस नगरमा निर्माण हुने यातायात सञ्जाल (सडक निर्माणलाई) सकेसम्म क्रमिक रुपले चक्रपथ सँग आवद्धता गर्दै लगिनेछ । उल्लेखित अयोजनाहरूको सफल कार्यान्वयनकालागि लागतको हिसावले नगरपालिकाको मात्र क्षमताले लागत धान्न कठिन हुने भए बाट संघीय तथा प्रदेश सरकार लगायत नगर विकास कोष लगायत अन्य सहायोगि तथा साझेदार सस्था वा नियकाय सँग समेत साझेदारी गरिने छ । प्राथमिकताका आधारमा यस आवधिक योजना अवधिमा प्रथम कार्यान्वयनमा प्राथमिकता नं. १ मा परेका आयोजना सम्पन भए पछि मात्र प्राथमिकता नं. २ र ३ का आयोजनाको कार्यान्वयन हुने छ । नगरपालिकाले २० वर्षे दीर्घकालन सोच निर्धारण गरेका आधारमा यस आवधिक योजना अवधिमा सम्पन्न हुन नसकेका योजना हरू त्यसपछिका आवधिक योजनामा प्रथम प्राथमिकता भित्र पर्ने छन् । नगरका गौरवका आयोजनाहरूको प्राथमिकता सूची र बिस्त्रित बिबरण देहाय बमोजिम क्रमस तालिका नं. ७.१.१ र ७.१.२ मा उल्लेख गरिएका छन् ।

तालिका नं.७.१.१: गौरवका आयोजनाको प्राथमिकता सूची

क.सं.	भौतिक पूर्वाधारको नाम	प्राथमिकता नं.			कैफियत
१	**सडक पूर्वाधार**	P1	P2	P3	
१.१	तिनवरे टिम्वुरे निगीजिङ मेल्लङ हुदै नाङ्गेबरडाँडा थाङ्ने दोभान सम्मको मादेन सडक	१			वडा नं. १
१.२	हेलिप्याड सशस्त्र केम्प एङलेजुङ तिनधारे पिपल बोट हुँदै डुङडुङगे देउलिङगे गहिरी गाउँ लहरे गाउँ हान्दुङ सम्मको मदन भण्डारी मार्ग (ख)	१			वडा नं. २
१.३	पराजुली चोक हुँदै विहिवारे चण्डेश्वरी धाम सम्मको चडशवरी धाम मार्ग	१			वडा नं. ६
१.४	तोक्मेडाँडा सुकेटार गुप्ते चारपाटे भ्यू टावरसम्मको तोक्मेडाँडा सुकेटार पदमार्ग पदमार्ग (पर्यटन पदमार्ग)	१			वडा नं. ७
१.५	मुस्कान चोक हुँदै गोल्फे सम्मको मुस्कान गोल्फे सडक	१			वडा नं. १०
१.६	नयाँ बसपार्क माछापाखरी देखि हिरेवा दोभान हुँदै फुङफुङे झरना		१		वडा नं. ४

	सम्मको फुङफुङे सडक				
१.७	घोडेचौर देखि छत्रे धारा सम्मको घोडेचौर सडक		१		वडा नं. ७
१.८	फावाखोला सिम्बु बनपाला हुँदै तेम्वेवा लाली देउराली सम्मको फावाखोला कञ्चजंघा पद मार्ग		१		वडा नं. ११
१.९	फुङलिङ चक्रपथ निर्माण			१	
२	**पर्यटन विकास तथा सांस्कृतिक संरक्षण**				
२.१	बहुसांस्कृतिक संगहालय निर्माण	१			
२.२	गुप्ते चारपाटे सनराइज दृष्यावलोकन केन्द्र (भ्यू टावर)	१			
२.३	सहिद स्मृति पार्क	१			
३	**फोहोरमैला प्रसोधन तथा व्यवस्थापन**	१			
४	**बस पार्क निर्माण**				
४.१	फुङलिङ बसपार्क निर्माण	१			
४.२	काफ्लेपाटि पाथीभरा बसपार्क निर्माण	१			पर्यटन प्रवर्धन
५	**फुङलिङ नगर तथा जिल्ला स्तरीय खेलमैदान निर्माण**	१			
६	**व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालन र औद्योगिक विकास**	१			
७	**शित भण्डार निर्माण**		१		
जम्मा		१३	४	१	

तालिका ७.१.२: नगरका गौरवका आयोजनाको बिस्त्रित बिबरण

प्राथमिकता कम अनुसारका गौरवका आयोजनाहरू				
प्राथमिकता नं. १				
क.सं.	आयोजनाको नाम	स्थान/ठेगाना	वर्तमान अवस्था	गौरवको आयोजनामा पर्नुको कारण
१	बहुसांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण	फु.न.पा. ६	२१ रोपनी जग्गा प्राप्त भई निर्माण कार्य बाँकी रहेको	नगर भित्र रहेका सबै जात जातहिरूको एकै ठाउँवाट संस्कार संस्कृतीको अध्ययन अनुसन्धान संरक्षण गर्न सकिने साथै मेची राजमार्ग वाट नजिकै पर्ने भएको हुनाले सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन समेत हुने
२	गुप्ते चारपाटे सनराइज भ्यू टावर	फु.न.पा ९	देउराली भित्रि सामुदायिक वन क्षेत्र भित्र पर्ने त्यस भ्यू टावरमा जाने कच्ची पदमार्ग निर्माण भएको	वर्तमानमा रहेको प्राकृतिक स्वरुप सहितको डाँडा लाई यथावत रहने गरी निर्माण गरिने साथै पाथीभरा मन्दिर जाने सडकवाट नजिकै भएको र फुङलिङ बजारको नजिकैको पर्यटन स्थल तथा ताप्लेजुङ जिल्लाको सबै पालकिहरू देख्न सकिने
३	देउरालि तेम्वेवा सिम्वु मुख्य मन्त्री सडक निर्माण	फु.न.पा ११	फुङलिङ बजार वाट देउराली लालिखर्क हुदै सिम्वु सम्म २७ कि.मि लम्बाईको सडकमध्ये ८ कि.मि सुकेटारसम्म कालोपत्रे भएको र अन्य ट्र्याक निर्माण भइ स्तरोन्नती भइ रहेको	कृषि तथा पशुबाली उत्पादनलाई बजारसम्म ल्याउन सहज हुने तथा सिरिजंघा र सिदिङवा गाउँपालिका जोडनुका साथै कञ्चनजंघा तिम्वुङ पोखरी जाने फुङलिङ नगरपालिकावाट सबै भन्दा छोटो सडक हुने हुनाले पर्यटन पवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने
४	सौरे तिनवरे टिम्वुरे नाङगे	फु.न.पा १	फुङलिङ बजारवाट १२ कि.मि.लम्बाईको ७ मिटर	नगरको तल्लो भेगको उत्पादनशिल क्षेत्रको कृषि तथा पशुबाली उत्पादनलाई बजारसम्म

	निगिजुङ सडक निर्माण		को चौडाइको कच्ची नालि सहित नर्माण सम्पन्न भई कालोपत्रे हुन वाँकी रहेको	ल्याउन सहज हुने तथा तमोर करिडोर हुदै मिक्वाखोला गाउँपालिका जोडिने
५	फुङलिङ बसपार्क निर्माण	फु.न.पा ४	फुङलिङ बसपार्क निर्माणका लागि ९ रोपानी जग्गा उपलब्ध भएको र उक्त जग्गामा साइट पर्खालहरू निर्माण भई रहेको बसपार्क सम्म कालोपत्रे सडक पुगेका	उक्त बसपार्क निर्माण कार्य सम्पन भए पछि तत्कालको अव्यवस्थित यातायात पार्किङ तथा यात्रुहरूलाई सहज हुने
६	फोहोरमैला प्रसोधन तथा व्यवस्थापन	उपयुक्त स्थानको खोजी भईरहेको	फुङलिङ बजार क्षेत्रको फोहोरमैला प्रसोधन तथा व्यवस्थापन गर्न चालु आर्थिक वर्षवाट न्यूनतम ४५ रोपनी जग्गा प्राप्तीका लागि बजेट व्यवस्था भएको र जग्गा प्राप्त भए पछि प्रशोधन तथा व्यवस्थापन गर्न डिपिआर गरि संरचना निर्माण सुरु गर्ने	यसवाट वतावरणलाई स्वच्छ र सन्तुलित वनाउनुका साथै फोहोर प्रसोधनवाट मल र पुन प्रयोग गर्न मिल्ने सामाग्री छुट्याई रोजगारी सिर्जना तथा फोहोर वाटै प्रशोधन तथा व्यवस्थापन गर्न लाग्ने खर्च व्यवस्थापन हुनेछ तथा यन्त्र उपकरण प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने भए बाट आय आर्जनमा सहयोग पुग्ने
७	काफ्लेपाटि पाथीभरा बसपार्क निर्माण	फु.न.पा ११	काफ्लेपाटि पाथीभरा बसपार्कको नाममा ७ रोपनी जग्गा रहेको छ भने बसपार्क सम्म जाने कच्ची सडक निर्माण भईसकेको र चालु आ.व. वाट बसपार्क निर्माण प्रारम्भ हुने अवस्थामा रहेको	पाथीभरा दर्शन गर्न आउने भक्तजनहरूले प्रयोग गरेका यातायतका साधनहरूकालागि पार्किङ व्यवस्थापनमा सहज भई बसपार्क क्षेत्रमा स्याटलाइट शहरको विकास हुने सम्भावना रहेको छ तथापि यस क्षेत्रवाट स्थानीय रोजगारी सिर्जना, पर्यटन आगमन वृद्धि, सुरक्षाको अनुभुति, नगर राजश्वमा वृद्धि र स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण लगायतका उपलब्धि हुनेछ
८	फुङलिङ नगर तथा जिल्ला स्तरीय खेलमैदान निर्माण	फु.न.पा २	फुङलिङ खेलमैदानका नाममा ३६ रोपनी जग्गा प्राप्त भई सकेको र उक्त प्राप्त जग्गामा खेलमैदान निमाण कार्य सुरु भई सम्याउने कार्य करिव सकिएको र डिपिआर गरि अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको सुविधा सम्पन्न विभिन्न खेलहरू खेल्न खेलाउन सकिने गरि निर्माण गरिने योजना रहेको	खेलमैदानलाई नगरको गौरवको सडकले छोएको छ भने निर्माण कार्य सम्पन्न पछि जिल्ला प्रदेश र राष्ट्रिय स्तरका खेलहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ साथै यस नगर भित्रका युवाहरूलाई विभिन्न खेल विकासका लागि सहयोग पुगि दक्ष खेलाडी उत्पादनको सम्भावना रहेको छ । यस खेलमैदानले आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटन प्रवर्द्धनमा समेत सहयोग पुग्ने प्रसस्त सम्भावना रहेको
९	व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालन	सम्भाव्य सवै वडामा	मूख्य बजार क्षेत्र छाडेर सवै वडामा कृषि योग्य तथा पशुपालनकालागि उपयुक्त जग्गा जमिनको अपलब्धता	नगरको दीर्घकालिन सोचमा व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालनलाई समेटिएको, वनजङ्गलाई छाडेर हेर्ने हो भने करिव २६ % हाराहारीको यस नगरको भूमि कृषि कार्यमा सदुपयोग

			रहेको साथै स्थानीयबासीहरूमा व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालन प्रति अभिरुची बढ्दै गएको अवस्था	भईरहेको, अत्यन्तै उर्वर माटो तथा हावापानी र तापक्रमको हिसावले मौषम अनुकुलका तथा बेमौषमी सम्भाव्य सवै अन्न, दालहन, तेलहन, फलफूल, तरकारी लगायतका सवै खाले उत्पादनकालागि पकेट क्षेत्रको विकास गर्न सकिने साथै पशुपन्छी पालनकालागि समेत वनजङ्गलको उपलब्धता र घाँसे तथा चरन क्षेत्रको विकास गर्न सकिने प्रसस्त सम्भाावना र अवसर रहेको साथै निर्यात प्रवर्द्धन र बजार सञ्जाल निर्माणमा नगरपालिकाले व्यवसायीक दुतको समेत भुमिका निर्वाह गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर गरेको साथै यस आवधिक योजनामा समेत समेटिएको कारण फुङ्लिङ समृद्धिको एक प्रमुख आधार वनन सक्ने देखिएको
१०	पराजुली चोक विहिवारे चण्डेश्वरी धाम लामपोखरी सावागाउँ वैदारे मित्लुङ सडक निर्माण	फु.न.पा ६, ९ र १०	१३ कि.मि. को पराजुली चोक विहिवारे चण्डेश्वरी धाम लामपोखरी सावागाउँ वैदारे मित्लुङ सडक खण्ड ६ मिटर चौडाइको ट्र्याक निर्माण भई सकेको छ र सडकको स्तरोन्नति कार्य भइरहेको	फुङ्लिङ बजारवाट नजिकको पर्यटकीय स्थल चण्डेश्वरी धामको दर्शन गर्न आउने आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरूको आवागमनमा वृद्धि हुने तथा गाँउ स्तरमा उत्पादित वस्तुहरू बजारसम्म ल्याउनमा सहज हुनुका साथै फक्ताङलुङ गाउँपालिकासँग जोडिने भएकाले दुइ पालिका बिच अन्तरसम्वनध विकासमा सहयोग पुग्ने
११	तोक्मेडाँडा सुकेटार गुप्ते चारपाटे भ्यू टावर पदमार्ग निर्माण	फु.न.पा.७ र ८	करिव ६ कि.मि. लामो तोक्मेडाँडा सुकेटार गुप्ते चारपाटे भ्यू टावर पदमार्ग ३० प्रतिशत सम्पन्न भई सकेको छ ।	यस पदमार्गले पैदलयात्रु हरूलाई आवत जावतमा सहजता ल्याई आन्तरिक तथा वाह्य पैदलयात्री पर्यटन प्रवर्द्धन हुनेछ । यस पदमार्ग हुदै सुकेटार एयरपोर्टवाट गुप्ते चारपाटे भ्यू टावरसम्म सहजै पुग्न सक्ने भएका कारण पैदल यात्रुहरूले ताप्लेजुङ जिल्लाकै दृष्यावलोकन गर्ने अवसर प्राप्त गर्नेछन
१२	सहिद स्मृति पार्क	फु.न.पा ४	फुङलिङ बजार नजिकै पर्ने तोक्मेडाडाँ सामुदायिक वन क्षेत्रमा सहिद स्मृति पार्क निर्माणका लागि पार्क स्थलको घेरावारा निर्माण भई रहेको छ । सहिद स्मृति पार्कको पुरानो डिपिआरले सवै कुरा नसमेटेको हुँदा नयाँ डिपिआरको कार्य गरी निर्माण कार्य प्रारम्भको तयारी गरिएको	फुङलिङ बजारवाट नजिकै रहेको यो पार्कले पर्यापर्याटनमा सहयोग पुग्नुका साथै आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सक्नेछ । रोजगारी सिर्जना गर्नुका साथै राजश्वमा वृद्धि हुनेछ ।
प्राथमिकता नं. २				
क.सं.	आयोजनाको नाम	स्थान/ठेगाना	वर्तमान अवस्था	गौरवको आयोजनामा पर्नुको कारण
१	हेलिप्याड	फु.न.पा २	९ कि.मि. लम्बाई र ८	यस सडकवाट फुङ्लिङ नगरपालिकाको

	शसश्त्र क्याम्प बासु मा.वि. तारेवुङ देउलिङ्गे लहरे गाउँ सडक निर्माण		मिटर चौडाइको सडक ट्र्याक निर्माण सम्पन भएको	तल्लो क्षेत्रवाट उत्पादिन कृषि वस्तुहरू बजार सम्म ल्याउन सहज हुनुका साथै मदन भण्डारी राजमार्ज र तमोर करिडोरसँग जोडिनुका साथै ४ वटा अन्तरपालिका सँग जोडिने भएकाले पालिका पालिका बिच अन्तरसम्वनध र समन्वयमा समेत बिस्तार विकास भई सह आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न सकिने
२	कफिहाउस खोप्रे छत्रे धारा वेजुम्वु काभ्रे पाथीभरा याङवरक जोडने सडक निर्माण	फु.न.पा ७ र ८	९ कि.मि. लम्बाई र ६ मिटर चौडाइको सडक ट्र्याक निर्माण भइसकेको	कृषि तथा पशुबाली उत्पादनलाई बजारसम्म ल्याउन सहज हुने तथा पाथीभरा याङवरक गाँउपालकि जोड्नलाई वैकल्पिक मार्गको रुपमा स्थापित रहेको
३	मुस्कान चोक गोल्फे मयाम चुच्चेढुङ्गा छाते देउरालि सोलि मादिम्वे सडक निर्माण	फु.न.पा वडा नं १० र ११	१८ कि.मि. सडक मध्ये ५ कि.मि नयाँ ट्र्याक निर्माण गर्न वाँकी रहेको	फुङलिङ नगरपालिका वडा नं १० र ११ लाई जोडन सकिने सडक भएको र वडा नं १० वाट तमोर करिडोर र फक्ताङलुङ गाउँपालिका जोडिने तथा ११ नं वाट पाथीभरा सडक र सिरजिंघा गाउँपालिका जोडिने हुनाले पर्यटन सडकको रपमा समेत महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने
४	तरकारी वालीको लागि शित भण्डार निर्माण	उपयुक्त स्थानको खोजी भई रहेको	उपयुक्त स्थानको पहिचान, छनौट र जग्गाको व्यवस्थापन हुन बॉकी रहेको	फुङलिङ नगरपालिका तथा अन्य क्षेत्रमा उत्पादिन तरकारी जन्य वस्तुहरूको शित भण्डार निर्माणका लागि आवश्यक जग्गा उपलब्ध गरि निर्माण गर्न सकिने र भण्डारण गरेको वस्तु हवाइ तथा यातायातद्धारा विभिन्न बजारसम्म पुऱ्याउनुका साथै अर्गानिक उत्पादनलाई वढाउन सकिने, व्यवसायिक कृषि उत्पादनमा किसानलाइ जोडदै आर्थिक उपार्जनमा सहयोग हुने र अर्गानिक उत्पादनमा चाहिने मलको लागि व्यवसायिक पशुपालनले सहयोग पुऱ्याउने छ भने वाहिरवाट आयातित तरकारी जन्य वस्तुमा कमि हुनेछ
५	ऐश्वर्य चौक इन्डियन वोयलफेयर शेर्पा टोल गाईगोडे सडक निर्माण	फु.न.पा ७	ऐश्वर्य चौक ईन्डियन वोयलफेयर नयाँ बसपार्क शेर्पाटोल गाईगोडे ५ कि.मि. लम्बाई र ६ मिटर चौडाईको ट्र्याक निर्माण भई सुधार बिस्तारको कार्य भईरहेको कारण दिगो बजार विकास हुँदै गरेको	यस सडकले बसपार्क जाने बैकल्पिक सडकको समेत काम गर्दछ भने बजारको तल्लो क्षेत्रलाई पुन बजार बिस्तार गर्न मदत पुऱ्याउँछ
प्राथमिकता नं. ३				
क.सं.	आयोजनाको नाम	स्थान/ठेगाना	वर्तमान अवस्था	गौरवको आयोजनामा पर्नुको कारण

१	**फुङ्लिङ चक्रपथः** पालुङवा चोक वैदारे मुस्कान चोक मयाम छाते फावाखोला लालिखर्क सुकेटार चारपाटे वेजम्वु हिटि नगर चक्रपथ (Municipal Ring Road) निर्माण	नगरका १ देखी ११ वटै वडा समेटिने	करिव ४५ कि.मि. मध्ये ८ कि.मि नयाँ ट्र्याक निर्माण गर्न वाँकी रहेको र अन्य ट्र्याक खोलिएको तर जोडन वाँकी	१ देखी ११ वटै वडाहरूलाई एक अर्कामा सडक सञ्जाल बाट जोडिने साथै अन्तर वडा सम्बन्धित आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक लगायतका कार्य सञ्चालन व्यवस्थापनमा सहज हुने साथै अन्तर वडा सम्बन्धित कृषि तथा पशु उत्पादनका वस्तुहरू, पर्यटन प्रवर्द्धन अवलोकन का लागि अतिनै महत्वपूर्ण रहेको

७.१.२. फुङ्लिङ स्याटलाईट स्मार्ट सहर (Fungling Satellite Smart Town):

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र ससाना तर महत्वपूर्ण बजार केन्द्रहरू बिगत देखिनै सञ्चालनमा आईरहेका छन् । केहि बजार केन्द्रहरू ऐतिहासिक महत्व सँग समेत जोडिएका छन् । यस नगरपालिकाको ठूलो क्षेत्रफलमा ग्रामिण स्तरको बसोबास रहेको, बिभिन्न बस्तीहरू छरिएर रहेका तथा केहि स्थानहरूको भौगोलिक वनोट समेत बिकटताले घरिएर रहेका कारण योजना तर्जुमाका समयमा यस प्रति बिशेष ध्यान पुऱ्याईएको छ । दिगो शहरी विकासको माध्यम बाट यस नगरपालिकाको सवै क्षेत्रफललाई व्यवस्थित शहरीकरणको स्वरुप प्रदान गर्न सकिने अवस्था छैन । तसर्थ यस नगरपालिकाले ऐतिहासिक महत्व सँग गासिएका र वर्तमानमा सामान्य सेवा प्रवाह गरिरहेका साथै भविष्यमा महत्वपूर्ण सेवा प्रवाह गर्न सक्ने बजार केन्द्रहरूलाई ठूलो सहर बाट व्यवस्थित तथा नियन्त्रित बजार (A town that is controlled by another one more powerful town) को अवधारणा अन्तरगत रहि फुङ्लिङ स्याटलाईट स्मार्ट सहरको रुपमा विकास र बिस्तार गरी ग्रामिण क्षेत्रमा छरिएर रहेको बस्तीलाई क्रमस बजार केन्द्रित एकीकृत बस्ती विकासको रुपमा स्थापित गर्दै कृषि योग्य जमिनलाई व्यवसायीक कृषि क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने अठोट गरेको छ । यस अठोट बमोजिम **काफ्लेपाटि पाथीभरा बजार, सुकेटार गुप्ते बजार र गडिडाँडा/मयाम बजार गरी ३ वटा बजार केन्द्रलाई** प्रथम चरणमा र **किराँत चोक/नाम्लेपाटि बजार, देउलिङ्गे लहरेगाउँ हान्द्रुङ बजार, तेम्वेवा/सिम्वु बजार, आसाङपाटि बजार, मित्लुङ/सिस्ने बजार र पालुङवा चोक बजार गरी जम्मा ६ वटा बाजर केन्द्रलाई** दोश्रो तथा तेश्रो चरणमा गरी **जम्मा ९ वटा बजार केन्द्रलाई** स्थानीयबासीको समेत सहभागितमा **स्याटलाईट स्मार्ट सहरको** रुपमा विकास र बिस्तार गर्ने गरी आवधिक योजना तर्जुमा गरेको छ । साधारणतय स्याटलाईट स्मार्ट शहर वननकालागि देहाय बमोजिमका सेवाहरूको न्यूनतम व्यवस्था अनिवार्य हुनु पर्ने भएकाले बिस्त्रित आयोजना तयारी र योजना कार्यान्वयनका समयमा यथेष्ठ ध्यान पुऱ्याईने छ ।

क. शुद्ध र सुरक्षित खानेपानी, नियमित बिद्युत सेवा, फोहोरमैलाको दिगो र व्यवस्थित व्यवस्थापन, सरसफाई, ढलनिकास र सो सँग सम्बन्धित सेवाहरूको प्रभावकारी प्रवाह

ख. सेवा उपभोगकालागि उपभोक्ताले धेरै समय सडकमानै कुर्नु पर्ने अवस्थाको अन्त्य हुने गरी फराकिला र सहज आवगमन गर्न सकिने सुविधा युक्त सडक र यातायात वा सवारीका साधनको सेवा प्रवाह

ग. आवश्यकता परेको बेला सहज उपलब्ध हुने गरि एम्बुलेन्स र दमकल जस्ता आपतकालिन सेवाको प्रवाह

घ. गरिवको लागि सुरक्षित आवसा, नागरिक सहभागिता, सञ्चारको पूर्ण व्यवस्थापन र सुशासन सहित सामाजिक तथा नागरिक सुरक्षाको पूर्ण प्रत्याभुती हुने गरिको शुरक्षा व्यवस्था

यसरी स्थापित हुने स्याटलाईट स्मार्ट शहरकालागि मूख्य गरी संस्थागत विकास, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास र आर्थिक विकास गरी जम्म ४ वटा खम्बाहरूहरूको न्यूनतम आधारहरू तयार भएको हुनु पर्नेछ । तसर्थ यी आधारभुत खम्बाहरूको व्यवस्थापनकालागि स्मार्ट रुपमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी सहज पूर्वाधार युक्त यातायात सञ्जाल र

पहुँच, शिक्षा, स्वास्थ्य, सञ्चार, बिद्युत, सामाजिक सुरक्षा सहितका न्यूनतम भौतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक पूर्वाधारहरू निर्माण गरिने छ जस्मा सुरक्षित आवस र सामाजिक समावेशिकरण समेत प्रमुख प्राथमिकता भित्र समेटिने छन् । यसरी निर्माण विकास हुने स्याटलाईट शहरहरू मध्ये प्रथम प्राथमिकतामा परेका ३ वटा बजार केन्द्रहरूको आ.व. २०७८/७९ भित्र गुरु योजना तयार गरिनेछ भने बॉकी दोश्रो प्राथमिकतामा परेका मध्ये क्रमस ३ वटाको आ.व. २०७९/८० र बॉकी ३ वटाको आ.व. २०८०/८१ मा गुरु योजना तयार गरी क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गरिने छ । उल्लेखित आयोजनाहरूको सफल कार्यान्वयनले फुङ्लिङ नगरपालिका मात्र हैन ऐतिहासिक पृष्ठभूमी बोकेको सिङ्गो ताप्लेजुङ जिल्ला र समग्र प्रदेश र मुलककै समृद्धि निर्माणमा योगदान पुग्ने भएकाले संघीय तथा प्रदेश सरकार र स्थानीयबासीको पर्याप्त साथ र सहयोगको आवश्यकता रहने भएकाले आर्थिक, प्राविधिक लगानी र साझेदारीकालागि यसै आ.व. बाट सम्बन्धित निकाय वा तहमा पहल गरिने छ । यस आवधिक योजनामा प्रस्ताव गरिएका स्याटलाईट स्मार्ट शहरहरूले दिगो शहरी विकासको अवधारणालाई मुर्त रुप दिन सहयोग पुग्ने, स्थानीय स्तरमा उत्पादिन कृषि तथा पशुबालीको सहज बिक्रि बितरण हुने, स्थानीयबासी अर्थिक रुपले सक्षम हुने, रोजगारीको श्रृजना हुने, छरिएर रहेका बस्तीहरू एकीकृत र सुरक्षित हुने साथै सेवा प्रवाहमा सहता हुने भएकाले स्याटलाईट स्मार्ट सहरको गुरु योजना तयारीका समयमा मूख्या गरी देहाय मोजिमका विषयगत तहहरू पुरा गरिनेछ ।

- तत्कालको आवश्यकता पहिचान गर्ने
- सुन्दर र व्यवस्थित शहरका न्यूनतम आधारहरू र तीनको व्यवस्थापनको पहिचान गर्ने
- सुन्दर र व्यवस्थित शहर विकासको तरिका प्रकृया निर्धारण गर्ने
- वर्तमान र भविष्यमा पुग्न चाहेको अवस्थाको बिचको खालि के हो सुनिस्चित गर्ने
- बित्तीय अवस्था र बजेटको उपलब्धताका बारेमा सुनिस्चितता गर्ने
- छोटो बाटो बाट लक्ष्य प्राप्त गर्न सक्ने उपायहरूको खोजी गर्ने
- नमुना आयोजनाको विकास र कार्यान्वयन गर्ने

प्रस्तावित स्याटलाईट स्मार्ट शहरहरूको बिबरण तालिका नं.७.१.३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.७.१.३: स्याटलाईट स्मार्ट सहरको रुपमा विकास गरिने वर्तमान बजार केन्द्रहरू

क.सं.	प्रस्तावित स्याटलाईट सहरको नाम	स्थान/ठेगाना वडा नं.	वर्तमान अवस्था	स्याटलाईट स्मार्ट सहरको रुपमा प्रस्ताव मा पर्नुको कारण
प्राथमिकता नं. १				
१	काफ्लेपाटि पाथीभरा बजार	फु.न.पा ११	काफ्लेपाटि पाथीभरा स्याटलाईट सहर फु.न.पा (सामुदायिक वन क्षेत्र) १० र ११ मा पर्ने काफ्ले पाटि क्षेत्रमा ७ रोपनी जग्गामा नयाँ बसपार्क निर्माण कार्य सुरु हुनेर पाथीभरा जाने सडकको अन्तिम गन्तव्य भएको हुदौं बसपार्क आसपासको जग्गामा बजार व्यवस्थापन गर्न सकिने अवस्था रहेको	हाल सम्म त्यस क्षेत्रमा रहेका होटल तथा पसलले पाथीभरा देवीको दर्शन गर्न आउने दर्शनार्थिहरूका लागि आवश्यक सेवा दिन अपुग रहेका साथै आवश्यक सेवा सुविधालाई पर्याप्त उपलब्ध गराउन नसकेको हुँदा व्यवस्थित नयाँ बजार स्थापना गरि पर्यटकलाई आवश्यक र उपयुक्त सेवा सुविधा उपलब्ध हुन सक्ने वनाउने, स्थानीय रोजगारी सिर्जना हुने, स्थानीय उत्पादित वस्तुको बजारीकरण, राजश्वमा वृद्धि पर्यटन प्रवर्द्धन हुने प्रसस्त सम्भावना रहेको
२	सुकेटार गुप्ते	फु.न.पा ६ र ९	सुकेटार गुप्ते क्षेत्र फु.न.पा ६ र ९	सुकेटार हवाईमैदना क्षेत्र रहेको,

	बजार		मा स्याटलाईट सहर निर्माणका लागि पर्याप्त जग्गा जमिन र उपयुक्त भुगोल रहेको	पाथीभरा जाने सडकको सुरुको विन्दु, पर्यटन क्षेत्रको रुपमा रहेको वातावरणिय सुन्दरताले भरिपूर्ण साथै विभिन्न हिमालहरू, ताप्लेजुङ जिल्ला तथा अन्य जिल्लाहरूको समेत दृष्यावलोकन गर्न सकिने
३	गडिडाँडा/मयाम बजार	फु.न.पा १०	अवस्थिति, वर्तमान अवस्था, भौगोलिक वनावट र प्रभाव क्षेत्र राम्रो रहेको	गडिडाँडा/मयाम स्याटलाईट सहर फु.न.पा १० मा गढिडाँडा आफैमा ऐतिहासिक महत्व वोकेको स्थान र उत्तर दक्षिण लोकमार्ग सडककले छोएको फुङलिङ नगरको भ्यू प्वाइन्ट क्षेत्र रहेको स्थानीय उत्पादनको बिक्रि केन्द्रको रुपमा विकास गर्न सकिनेछ भने मयाम क्षेत्रमा फक्ताङलुङ गाउँपालिकासँग जोडिने अन्तिम विन्दु भएकोले यो स्याटलाईट सहर निर्माण विकासकालागि राम्रो सम्भावना रहेकोछ
प्राथमिकता नं. २				
१	किराँत चोक/नाम्लेपाटि बजार	फु.न.पा ७ र ८	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	यस अर्न्तगत पर्ने दाश्रो तथा तेश्रो प्राथमिकतामा निर्माण विकास गरिने ग्रामिण स्याटलाईट सहरहरुवाट स्थानीय उत्पादित वस्तुहरुको संकलन र बजारीकरणमा सहजता अनतरपालिकाका लागि बजारको केन्द्र साथै प्रदेश तथा संघ स्तरीय सडकहरुले छोएको क्षेत्र भएको हुँदा कमस ग्रामिण स्याटलाईट सहरको रुपमा विकास गर्दै लाने सम्भावना रहेका छन ।
२	देउलिङ्गे लहरेगाउँ हान्द्रुङ बजार	फु.न.पा २	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	
३	तेम्वेवा/सिम्वु बजार	फु.न.पा ११	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	
प्राथमिकता नं. ३				
४	आसाङपाटि बजार	फु.न.पा ९	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	
५	मित्लुङ/सिस्ने बजार	फु.न.पा १०	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	
६	पालुङवा चोक बजार	फु.न.पा ३	सामान्य बस्ति तथा बजार रहेको साथै ग्रामिण आवश्यकता थोरबहुत पुरा गर्दै गरेको	

७.२ नगरका विषयगत र क्षेत्रगत आयोजनाहरू

७.२.१ संस्थागत विकास योजना
७.२.२ वित्तिय विकास तथा व्यवस्थापन योजना
७.२.३ आर्थिक विकास योजना
७.२.४ सामाजिक विकास योजना
७.२.५ वातावरण विकास योजना
७.२.६ भौतिक विकास योजना
७.२.७ भौतिक पूर्वाधार विकास योजना

७.२.१ संस्थागत विकास योजनाः

फुङ्लिङ नगरपालिकाको संस्थागत सुद्रिढिकरण र विकासकालागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधारहरूको आवश्यकता र व्यवस्थापन, नगरपालिका (नगरकार्यपालिका तथा वडाकार्यालयहरू) ले प्रवाह गर्नु पर्ने सेवाका क्षेत्रकालागि आवश्यक व्यवस्थापन साथै विकास निर्माण र सेवा प्रवाहकालागि जनशक्तिको व्यवस्थापनका सहितका योजना तथा कार्यक्रमहरूको स्पष्ट खाकाको किटान गरी यसको सफल कार्यान्वयन बाट प्राप्त गर्न सकिने अपेक्षित प्रतिफल, योजनाको तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन बाट देखिने सूचकहरू, योजना तथा कार्यक्रम र सूचकहरू थाहापाउन सकिने जानकारीका श्रोत साथै योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवार पक्ष र योजना सञ्चालन तथा कार्यान्वयनमा आइपर्न सक्ने सम्भावित जोखिम समेत उल्लेख गरि तर्कबद्ध ढाँचामा देहाय बमोजिम प्रस्ताव गरिएको छ । **वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका उल्लेखित विवरणहरूको पुन अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान र लगानीको बास्तविकताका आधारमा यस मस्यौदालाई सम्बन्धित सरोकारवाला सँगको विषयगत छलफलका आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।**

१. भौतिक पूर्वाधार विकास २.सेवा प्रवाह तथा जनशक्ति व्यवस्थापन ३. स्थानीय ऐन, नियम, कार्यबिधि तथा निर्देशिका				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलपा (योजना तथा कार्यक्रम) हरू	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
१. भौतिक पूर्वाधार विकास				
१.१ नगरपालिका कार्यालया भवन (नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालयहरू समेत) **क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा** कम्तिमा आगामि २० वर्षकालागि नगरॅपालिका बाट प्रवाह हुने सेवा तथा प्रशासनिक कार्यको क्षमता धान्न सक्ने गरी निर्माणाधिन फुङ्लिङ नगरपालिका नगर कार्यपालिका भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न भई आ.व. ०७७/७८ भित्र र प्राथमिकता क्रम अनुसार ७ वटा वडाको नयाँ वडा कार्यालय भवन निर्माण र ४ वटा वडाको वडा कार्यालय भवन स्तरोन्नती भई आ.व. ०८० /८१ भित्र पूर्ण र व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ।				
ख) कृयाकलपा (योजना तथा कार्यक्रम) ● नगरपालिका भवन तथा वडा कार्यालय हरूको भवन निर्माणकालागि नपुग रहेको जग्गा खरिद गर्ने वा प्राप्ति गर्ने ● निर्माणधिन नगरकार्यपालिका भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने तथा	१. फुङ्लिङ नगरपालकामा आफ्नै स्वमित्वमा रहेको जग्गामा निर्माणधिन नगरकार्यपालिका को कार्यालय भवनको निर्माण आ.व. २०७७/७८ मा पुरा भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ	● गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका	१. **प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगर कार्यपालिका ● सम्वनधित वडा कार्यालय २. **सहयोगीः**	● आर्थिक श्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● निर्माण

वडाकार्यालयका भवन निर्माणका लागि सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक घेराबारा, शौचालय, खानेपानी, पार्किङ, प्रतिक्षालय समेतको व्यवस्था रहने गरी आवश्यक ड्रईङ डिजाईन र लागत ईष्टिमेट (डिपिआर) तयार गर्ने ● वडा कार्यालय भवनहरू निर्माणकालागि कमस आवश्यक कनूनी प्रकृया पुरा गरी निर्धारित समय सिमा भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी वनाउने ● **तालिका नं. ७.२.१.१ मा उल्लेखित** विवरणका आधारमा सम्पूर्ण पूर्वाधारको व्यवस्थापन हुने गरी प्राथमिकताका आधारमा कमस सवै वडाका वडाकार्यालय भवनहरू निर्माण व्यवस्थापन गर्ने ● नगरकार्यपालिकाको कार्यालय भवन तथा वडा कार्यालय भवनहरूमा आबश्यक फर्निचर, कम्प्यूटर, प्रिण्टर, सर्वर, विद्युतीय सामान लगायत कार्यालयको व्यवस्थित सञ्चालनका लागि आवश्यक आधारभुत सामाग्रिहरूको खरिद गर्ने तथा व्यवस्थापन गर्ने	२. **तालिका नं.७.२.१.१** मा उल्लेखित फुङ्लिङ नगरपालिकाका निर्माणाधिन र ठेक्का सम्झौता भएको वडा नं. १ र ४ बाहेकका नयाँ निर्माण गर्नु पर्ने ५ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माणका लागि आवाश्यक ड्रईङ डिजाईन (डिपिआर) को कार्य आ.व. २०७८ साल जेष्ठ महिना भित्र सम्पन्न भएको हुनेछ साथै स्तरोन्नतीत गर्नु पर्ने ४ वटा वडा कार्यालय भवनको लगत ईस्टिमेट तयार भई कार्यान्वयन भएको हुने छ । ३. कम्तिमा आगामि २० वर्षको आवश्यक्ता धान्न सक्ने गरी आफ्नो कार्यालय भवन नभएका वा साँगुरो भएका फुङ्लिङ नगरपालिकाका वडा कार्यालय भवन निर्माण तथा स्तरोन्नती भई आ.व. २०७९/०८० भित्र पूर्ण क्षमताका साथ विकास तथा सेवा प्रवाहका कार्यहरू सञ्चालन गरेका हुनेछन ५. नयाँ निर्माण हुने तथा स्तरोन्नती हुने नगर कार्यपालिकाको कार्यलय भवन कम्प्यूटर तथा इन्टरनेट लगायतका सवै सेवा प्राप्त हुने गरी आ.व. २०७८/०७९ भित्रै पूर्ण रुपले व्यवस्थित भएका हुनेछन्	● कार्यालय भवनका डिपिआर तथा नक्साहरू ● नगरपालिकाको नक्सा पास किताव निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र ● स्थालगत अवस्था	● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निर्माण व्यवसायी ● निजी क्षेत्र	सामाग्रि ● कार्यालय कालागि आवश्यक सामाग्रि

१.२ नगर कार्यपालिका कार्यालय पार्किङ स्थाल **क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा** आ.व.२०७८/०७९ भित्र नगर कार्यपालिकाको हाता भित्र कार्यपालिका, वडा कार्यालय तथा कर्मचारी र सेवाग्राहीका सवारीका साधन पार्किङकालागि व्यवस्थित पार्किङ स्थालको निर्माण भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ भने वडा कार्यालयको हकमा कार्यालय भवन निर्माण सँग सँगै व्यवस्थापन भएका हुनेछन् ।				
ख) कृयाकलपा (योजना तथा कार्यक्रम) ● स्थानको व्यवस्थापन गर्ने ● आवश्यक ड्रईङ डिजाईन र लागत ईष्टिमेट गर्ने ● आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने ● कनूनी प्रकृया पुरा गरी निर्माण कार्य निर्धारित समय सिमा भित्र सम्पन्न गर्ने	१. नगर कार्यपालिकाको हकमा आ.व. २०७८/०७९ भित्र र वडा कार्यालयको हकमा वडा कार्यालय निर्माण सम्पन्न सँगै वडा कार्यालयको हाता भित्र सवारीका साधनहरू पार्किङ कालागि छाना सहितको पार्किङ स्थालको निर्माण कार्य पुरा भएको हुनेछ २. व्यवस्थित पार्किङ स्थाल सञ्चालनमा आए पछी सेवा ग्राहिहरूका सवारीका साधन सुरक्षित भएका हुनेछन्	● गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको नक्सा पास किताव निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र ● स्थालगत अवस्था	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगर कार्यपालिका ● सम्बन्धित वडा कार्यालय	● आर्थिक श्रोत ● निर्माण सामाग्रि ● स्थान
२. सेवा प्रवाहःतथा जनशक्ति ब्यवस्थापन				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलपा (योजना तथा कार्यक्रम) हरू	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
२.१ सवारी साधन तथा सामाजिक सुरक्षाका सवारी साधन तथा अन्य साधन **क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा** फुङ्लिङ नगरपालिकाका लागि आवश्यक सवारीका साधन तथा सामाजिक सुरक्षाकालागि आवश्यक दमकल, एम्बुलेन्स लगायतका सेव प्रवाहका साधनहरूको आ.व. २०८०/८१ भित्र व्यवस्थापन भई सवै प्रकारका सेवा प्रवाह र सामाजिक सुरक्षा संग सम्बन्धित विषयमा गुणस्तरीयता र प्रभावमा बढोत्तरी भएको हुनेछ ।				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) : ● आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने ● गुणस्तर र क्षमताको पहिचान गर्ने ● कनूनी प्रकृया पुरा गरी खरिद गर्ने ● नियमित सञ्चालन व्यवस्थापन र सेवा	१. फुङ्लिङ नगर कार्यपालिका क्षेत्र भित्र विद्युत सेवा विस्तार र निरिक्षण तथा अनुगमनका लागि १ वटा सवारीको साधन आ.व. २०७८/७९ भित्र सञ्चालनमा आएका हुनेछ	● नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगर कार्यपालिका ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार **२. <u>सहयोगी:</u>**	● आर्थिक श्रोत ● सवारीका साधन ● सरकारी नीति

प्रवाह गर्ने	२. नगरपालिकाले प्रवाह गर्नु पर्ने अत्यावश्यक सेवा भित्र रहेका कम्तिमा १ वटा दमकल र १ वटा एम्बुलेन्स आ.व. २०८०/८१ सम्ममा खरिद भई वा सहयोग प्राप्त गरी सञ्चालनमा आएका हुनेछन	• साधनको वस्तुगत उपस्थिति	• सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय • निजी क्षेत्र	

२.२ साङ्गठनिका संरचना तथा कार्य विवरण

क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा

आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको **भाग ६ मा गरि**एको प्रस्तावका आधारमा फुङ्लिङ नगरपालिकाको सांगठनिक संरचना अध्यावधिक र व्यवस्थित हुनुको साथै सो बमोजिमको कार्य विवरण समेत तयार भई कार्यान्वनयमा आएको हुनेछ तथा आवश्यक विषयगत समितिहरू समेत थप कृयाशिल भएका हुनेछन् ।

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) : • आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने • आवधिकनगरपालिका विबास योजना मार्फत प्रस्तावित सांगठनिक संरचना का आधारमा वर्तमान सॉगठनिक संरचना अध्यावधिक गर्ने • आवधिक नगरपालिका विकास योजना मार्फत प्रस्तावित शाखागत कार्य विवरण लाई परिमार्जन गरी वा नगरी कार्यान्वयनमा ल्याउने • शाखागत कार्य बिबरणका आधारमा कर्मचारीहरूको कार्य विवरण तयार गर्ने • विषयगत समितिहरूको समेत कार्यविवरण तयार गरी थप कृयाशिल वनाउने	१. फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान सांगठनिक संरचना वि.सं. २०७७ साल चैत्र महिना भित्र अध्यावधिक भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ २. सांगठनिक संरचना बमोजिम सवै शाखा तथा वडा कार्यालयहरूको कार्य विवरण वि.सं. २०७८ साल बैषाख महिना भित्र तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ३. शाखागत कार्य विवरणका आधारमा सम्बन्धित शाखामा काम गर्ने कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी बमोजिमको कार्य विवरण वि.सं. २०७८ साल जेष्ठ महिना भित्र तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ४. वि.सं. २०७७ साल चैत्र महिना सम्ममा विषयगत समितिहरू थप कृयाशल भएका हुनेछन्	• नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका • नगर सभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • तयारी कार्य विवरण हरू तथा विवरण पुस्तिका • प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत द्वारा सवै कर्मचारीलाई दिईएको शाखा गत तथा व्यक्तिगत कार्यविवरण पत्र	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** • नगर कार्यपालिका • प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत • सामान्य प्रशासन शाखा • सम्बन्धित वडा कार्यालय	• फुङ्लिङ नगरपालिका

२.३ दैनिक सेवा प्रवाह

क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजाः

सवै सेवा ग्राहिले फुङ्लिङ नगरपालिका बाट प्राप्त गर्नु पर्ने सेवा सर्वशुलभ, व्यवस्थित, पारदर्शी, समयबद्ध र प्रभावकारी रुपमा प्राप्त गरेका हुनेछन्

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● नागरिक वडा पत्र निर्देशिका तथा वडा पत्र तयार गर्ने ● अनुगमन तथा मुल्यांकन कार्यबिधि तयार गर्ने साथै चेकलिष्ट तयार पार्ने ● समय सिमा सहितको सेवाग्राहि कार्य प्रवाह तालिका तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ● नगरॅपालिकाको web pjge तयार गर्ने ● GIS प्रणालीको विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ● MIS (Manjgement Information System) को विकास र कार्यान्वयन गर्ने ● संस्थागत संजाल समन्वय समितिको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने ● आधुनिक प्रविधि तथा नेट ईन्टरनेटको पूर्ण सुविधा र मोवाइल एप्स सहितको सुचना केन्द्रको थप व्यवस्थापन र क्षेत्र बिस्तार गर्ने ● सवै वडाकार्यालयहरू बाट हुने सेवा प्रवाह विवरण तथा घट्ना दर्ता विवरणलाई सफ्टवयर र सूचना प्रणलीको माध्यम बाट नगर कार्यपालिकाको केन्द्रमा नियमित प्रवाह र प्रविष्ट हुने व्यवस्था मिलउने ● पत्र पत्रिका , स्थानीय एफ.एम. रेडियो लगायतका सञ्चारका साधनको	१. फुङ्लिङ नगरपालिकाको कार्य प्रवाह विवरण आ.व. २०७७/०७८ भित्र तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ २. सांगठनिक संरचना बमोजिम सवै शाखा तथा वडा कार्यालयहरू बाट सेवा ग्राहिले समय सिमा भित्र सेवा प्राप्त गर्ने कार्य थप प्रभावकारी भएको हुनेछ ३. शाखागत कार्य विवरणका आधारमा सम्बन्धित शाखामा काम गर्ने कर्मचारीहरूको सेवा प्रवाह कार्यमा गुणत्मक सुधार भएको हुनेछ ४. नगरपालिकाका सवै कर्मचारी हरूले सेवा प्रवाह, जिम्मेवारी र दायीत्वका विषयमा आ.व. २०७७/०७८ को चैत्र मसान्त भित्र तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन् ५. नगरपालिकाको वर्तमान web pjge आ.व. ०७७ /७८ को चैत्र महिना भित्र अध्याविधिक हुने साथै आ.व. ०७८ /७९ भित्र मोवाइल एप्स सञ्चालनमा आउने तथा आ.व. ०८० /०८१ भित्र GIS प्रणालीको	● नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नागरिक वडा पत्र बोर्ड तथा पुष्तिका, तयारी कार्य विवरण हरू, निर्देशिका तथा विवरण पुस्तिका ● सम्बन्धित शाखा, उपशाखा तथा इकाईका अभिलेखहरू	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगर कार्यपालिका ● सम्वनधित वडा कार्यालय **२. सहायक जिम्मेवारी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● गैर सरकारी संघ संस्था ● निजी क्षेत्र	● फुङ्लिङ नगरपालिका ● ऐन, नियम कार्यविधि र निर्देशिका ● संघ तथा प्रदेश सरकारका निर्णय हरू ● सहयोगी तथा साझेदार निकाय र संघ संस्था

प्रभावकारी प्रयोजन गरी सूचना प्रभाह गर्ने ● त्रैमासिक रुपमा नगर विकास सूचाङ्कहरू प्रकाशन गर्ने ● सार्बजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण र सामाजिक परिक्षण नियमित गर्ने ● गुनासो सुन्ने र व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी पार्ने ● योजनाको त्रैमासिक प्रगति क्यालेण्डर कार्यान्वयनमा ल्याउने	विकास र नेट ईन्टरनेटको पूर्ण व्यवस्थापन भई सेवा प्रवाहका सवै अङ्ग सूचना प्रणली भित्र आवद्ध भएका हुनेछन ६. आ.व. २०७८/७९ सम्ममा नगर क्षेत्रका सवै सरोकारवाला क्षेत्र, निकाय तथा अंगहरू समन्वयात्मक कार्य प्रणाली भित्र आवद्ध भई सेवा प्रभावमा प्रभावकारिता आएको हुनेछ			
२.४. जनशक्ति व्यवस्थापन **क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा** **फुङ्लिङ नगरपालिकाको सांगठनिक संरचना बमोजिम आवश्यक न्यूनतम जनशक्ति व्यवस्थापन भई विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका कार्यमा थप प्रभावकारिता र गुणस्तरियतामा वृद्धि भएको हुनेछ ।**				
<u>ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● सांगठन संरचना बमोजिम नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालयका लागि आवश्यक दरवनदी सृजना गर्ने ● विषयगत कार्यालय वा समायोजन बाट आएका कर्मचारिहरूलाई पूर्ण जिम्मेवारी प्रदान गर्ने ● प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यकताका आधारमा दरबन्दि आधारमा कर्मचारी हरूको स्थायी, तथा करारमा पदपुर्ती गर्दै जाने ● बिगत देखिनै अस्थायी तथा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई समेत नियमानुसार स्थायी गर्ने ● श्रोत व्यक्तिहरूको रोष्टर तयार गर्ने ● नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यलयका	१. सांगठनिक संरचना बमोजिमको दरवनदी आ.व. २०७७।७८ चैत्र महिना भित्र श्रृजना भएको हुनेछ २. आ.व. २०७८।०७९ भित्रमा कमिक रुपले आवश्यकताका आधारमा आर्थिक श्रोतले धान्न सक्ने गरी आवश्यक कर्मचारीहरू नियुक्ति भई वा समायोजन मार्फत प्राप्त भई सांगठनिक संरचना बमोजिम को दरबन्दि पदपुर्ति भएको हुनेछ ३. यस आवधिक योजनाको मध्यावधि सम्ममा सांगठनिक संरचना बमोजिम प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीहरू को योग्यता कम तथा	● नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● पदपुर्तिकालागि सार्वजनिक सूचना प्रकासन तथा सुचना पाटीहरू ● कर्मचारिको नियुक्ति पत्र	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगर कार्यपालिका ● सम्वनधित वडा कार्यालय **२. सहायक जिम्मेवारी:** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सम्बन्धित कर्मचारी ● सेवाग्राही ● सरोकारवाला व्यक्ति, निकाय तथा संघ संस्था	● फुङ्लिङ नगरपालिका ● ऐन, नियम कार्यविध,र निर्देशिका ● संघ तथा प्रदेश सरकारका निर्णय तथा निर्देशन हरू

कर्मचारीहरूलाई आन्तरिक तथा बाह्य रुपमा समेत विषयगत तालिम तथा प्रशिक्षण दिने ● नगरका सवै वडा अध्यक्ष, विभाग वा शाखाका जिम्मेवार कर्मचरीहरूलाई जिम्मेवारीका आधारमा कम्प्यूटर, नेटवर्क लगायतका सेवा प्रवाहका साधनको उपलब्ध गराउने	सेवा सुविधा नेपाल सरकारले तोके भन्दा कम नहुने गरी निर्धारण भई पूर्ण कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ			

३. स्थानीय ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिका

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलपा (योजना तथा कार्यक्रम) हरू	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **वि.सं. २०७७ साल पौष मसान्त भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाकालागि अति आवश्यक सवै प्रकारका स्थानीय ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका लगायत तयार भई पूर्ण रुपले कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन ।**				
ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाको सूची तयार पार्ने ● आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरी बिधायन समितिमा पेश गर्ने ● बिधायन समितिले आवश्यक अध्ययन तथा आवश्यकताको आधारमा परिमार्जन गरी पारित तथा प्रस्तावकालागि नगरकार्यपालिकामा पेश गर्ने ● आवश्यकता, प्रकृया र अधिकारका आधारमा नगरकार्यपालिका तथा नगरसभा बाट पारित गर्ने ● बिधायन समितिलाई पूर्ण कृयाशिल वनाउने ● आवश्यकताका आधारमा बिज्ञको राय, सुझाव वा सेवा लिने	१. वि.सं. २०७८ साल पौष मसान्त भित्र नगरपालिकाका लागि आवश्यक भु उपयोग ऐन, उपचार सहायता ऐन, वातारवण संरक्षण ऐन, कार्यालय व्यवस्थापन ऐन, भू-उपयोग ऐनको व्यवस्था गरी उर्वर भूमीलाई बाझो राख्न नपाईने लगायतका आवश्यक स्थानीय ऐन निर्माण वा अध्यावधिक भई पूर्ण रुपले कार्यान्वयनमा आएको हुनेछन २. वि.सं. २०७८ साल जेष्ठ महिना भित्र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन कार्यविधि, राजश्व सङ्कलन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, सामाजिक संघ संस्था कार्यविधि, बिपद व्यवस्थापन कार्यविधि, टोल सुधार	● नगरँ कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरँ सभाको निर्णय पुस्तिका ● सार्वजनिक सूचना प्रकासन तथा सुचना पाटीहरू ● सम्बन्धित ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाका पुष्टिकाहरू	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरँ कार्यपालिका ● सम्वनधित वडा कार्यालय **२. सहायक जिम्मेवारी:** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सम्बन्धित कर्मचारी ● सरोकारवाला व्यक्ति, निकाय तथा संघ संस्था	● फुङ्लिङ नगरँपालिका ● ऐन, नियम कार्यविध, र निर्देशिका ● संघ तथा प्रदेश सरकारका निर्णय तथा निर्देशन हरू

• जनगुनासो सङ्कलन र व्यवस्थापन कक्षको व्यवस्था गर्ने • आवश्यक कानूनको निर्माण गरी वडा स्तरमा विषयगत स्वयं सेवक समितिहरूको विकास गर्ने • वडा कार्यालय र सार्वजनिक स्थलमा समेत डिजिटल नागरिक बडापत्रको व्यवस्था गर्ने • सेवा प्रवाहलाई वर्तमान आधुनिक दुनियाको आवश्यकता र स्थानीय जनताको माग बमोजिम चुस्त, दुरुस्त, छिटो, छरितो, सरल, सहज, पारदर्शी, र प्रभावकारी वनाएर मुस्कान सहितको सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने	समिति गठन तथा परिचालन कार्यबिधि, संघ संस्था, कृषक समुह, महिला समुह दर्ता तथा सञ्चालन व्यवस्थापन कार्यबिधि, वन संरक्षा तथा सम्बर्द्धन र विकास कार्यविधि, प्रदुषण नियन्त्रण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, दैनिक कार्य संचालन कार्यविधि, लगायतका आवश्यक सम्पूर्ण कार्यविधि तथा निर्देशिका तयार भई कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् ३. नगरपालिकास्तरीय बिधायन समिति थप कृयाशिल भएको हुनेछ			

विषयगत रणनीतिः

- आवश्यकताका आधारमा नगरपालिका सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि अनिवार्य रहेका स्थानीय कानूनहरू निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ
- सामाजिक सुरक्षा ऐनलाई स्थानीयकरण गर्ने साथै नगरपालिकाबाट भएका ऐन नियम कार्यविधि बस्ती बस्ती सम्म जानकारी तथा अभिमुखिकारण गर्ने
- प्रचलित कानून बमोजिम वा सहयोगी र साझेदार संघ सस्था वा व्यक्ति संगको सहकार्य र साझेदारीमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय भवन तथा वडाकार्यालय भवन निर्माणकालागि आवश्यक जग्गा नपुग भए सोको प्राप्ति गरिनेछ
- वडा कार्यालय भवन निर्माणकालागि आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गर्न केन्द्र तथा प्रदेश सरकार संग समन्वय र साझेदारी गरिने छ ।
- सुशासन कार्यान्वयन तर्फ सार्बजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण र उपभोक्ता समितिबाट सार्बजनिक परिक्षणलाई व्यबस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- सुशासन ईकाइ र सार्बजनिक खरिद ईकाइलाई सक्रिय पारिने छ
- महिला सेवागाहीका लागि स्तनपान कक्ष व्यवस्थाा गर्ने, बालबालिका,जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र महिलालाई प्रथम प्राथमिकतामा राखेरा सेवा प्रवाह गर्ने साथै आवश्यकताका आधारमा टोकन प्रणालिको समेत विकास गर्ने
- स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूलाई नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र विकास निर्माण सूचना प्रवाहको सझेदारको रुपमा विकास गर्ने
- आयोजना स्थलमा होर्डिङ बोर्ड राख्ने, खर्च सार्बजनिक गर्ने, कार्यालयमा उजुरि पेटिका राख्ने, सहयोगी कक्ष स्थापना गर्ने, गुनासो सुन्ने अधिकारी र सम्पर्क अधिकारी तोक्ने, नगरकार्यपालिकाको प्रबक्ता तोक्ने, डिजिटल नागरिक वडापत्र, सिसि टि.भि. क्यामरा सञ्चालन गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाईने छ
- आन्तरिक तथा बाह्य स्तरमा पहिचान स्थापित गर्न समान हेसियत भएका राष्ट्रिय /अन्तराष्ट्रिय नगरपालिकाहरू संग भगिनी सम्वनध कायम गर्ने नगरपालिकाबासी संग सरोकार राख्ने यावत सूचनाहरूको संकलन, प्रशोधन, भण्डारण र प्रवाह गर्न सक्ने स्वचालीत आधुनिक सूचना, प्रबिधि मैत्री नगरपालिका सूचना केन्द्र तत्काल संचालन गरी वडा कार्यालय समेतमा बिस्तार गरिनेछ

- नगर कार्यपालिका (कार्य बिभाजन) नियमावली तथा नगर कार्यपालिका (कार्य सम्पादन) नियमावली समेतका आधारमा आवधिक नगरपालिका विकास योजान, २०७७ बमोजिम सांगठनिक संरचना र जनशक्ति ब्यबस्थापन तथा कार्यसम्पादन करारनामा गर्ने निति अबलम्वन गरिनेछ
- सांगठनिक संरचना र वर्तमान आवश्यकता बमोजिम दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने, प्रावधिक (इन्जिनियर, कृषि तथा पशु बिज्ञ साथै जनस्वास्थ्य प्राविधिक) जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने साथै वडा कार्यालयमा एक जना कम्प्यूटर अपरेटर र एक जना लेखा राख्ने खरिदार र सहायक कर्मचारी थप गर्ने
- प्रतेक वर्ष कर्मचारीहरूकालागि क्षमता अभिवृद्धि संग सम्बन्धित तालिमहरू संचालन गरिनेछ
- समायोजन भई आउने प्राबिधिक तथा प्रशासनिक श्रेत्रका कर्मचारीहरूको दिगो ब्यबस्थापन गरिनेछ
- नेपाल सरकार बाट स्विकृत दरबन्दि र नगरसभाबाट पारित थप दरबन्दिमा हाल कायम रहेका अस्थायी तथा करार सेवामा कार्यरत दक्ष कर्मचारीलाई नियमानुसार ब्यबस्थापन गर्दै थप गर्नु पर्ने कर्मचारीका हकमा नेपाल सरकारको नीति निर्देशन र प्रचलित ऐन नियम बमोजिम प्रकृया पुर्याइ पद पुर्ति गरिने
- वडा बाट हुने सेवाप्रवाहलाई प्रभावकारी वनाउने प्रत्येक दिन कम्तिमा १ जना वडा सदस्य अनिवार्य वाडाकार्यालयम उपस्थित हुनु पर्ने व्यवस्था गर्ने

तालिका नं. ७.२.१.१: नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालय भवनहरूको वर्तमान अवस्था र आगामि कार्ययोजना

नगरपालिका तथा वडा कार्यालयका (भवन, सभाहल, शौचालय, खानेपानी, पार्किङ स्थल, घेराबारा लगायत) पूर्वाधारहरूको वर्तमान अवस्था र आवश्यकता											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	वर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
क. नगर कार्यपालिका कार्यालय											
७	१.१	जग्गा जमिन		२१६२.१३ बर्ग मिटर जग्गा जमिन रहेको	जग्गा थप गरी न्यूनतम ५ रोपनी पुर्याउने	१००					
	१.२	कार्यालय भवन		रु ४,१८,०६,९९०।४८ पहिलेको, २,९७,७३,४१८।११ समपुरक कोष, ३० लाख जिल्ला समन्वय समितिको र बाँकि नगरपालिकाको गरी कुल भ्याट सहित रु ९,१४,२९,२५४।० लागत मा ३५५ बर्ग मि. क्षेत्रफलको नगर कार्यपालिका भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको	निर्माण सम्पन्न गर्ने		P1				
	१.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय निर्माण			उल्लेखित लागत अनुमानमा कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी र सभाहल मात्र समावेश भएकोले बाँकी सार्वजनिक प्रयोगको शौचालय, प्रतिक्षालय पार्किङ स्थल समेत निर्माण व्यवस्थापनगरी सुविधा सम्पन्न नगर कार्यपालिका भवन निर्माण लाई पूर्णता दिने	१००	P1	१			
	१.४	सभा हल		कार्यालय भवनको निर्माण लगत अनुमानमा समाबेस	कार्यालय भवन सँगै निर्माण सम्पन्न हुने		P1			१	

				भएको							
	जम्मा					**२००**		**१**	**०**	**१**	**०**
ख. वडा कार्यालयहरू											
	१.१	जग्गा जमिन		१५२६.२१ बर्ग मिटर जग्गा जमिन रहेको							
	१.२	आफ्नै कार्यालय भवन		४० लाख जिल्ला समन्वय समितिको र बाँकि नगरपालिकाको गरी कुल भ्याट सहित रु १,२२,०३,१७१।० लागत मा १२३.२१ बर्ग मि. क्षेत्रफलको वडा कार्यालय भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको	निर्माण सम्पन्न गर्ने	१२५	P1				
	१.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, प्रतिक्षालय निर्माण		नभएको	खानेपानी र सभा हल लागत अनुमानमा समावेश भएको र बाँकि कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा युक्त वनाउने	४०	P1	१			
	१.४	पार्किङ स्थल		नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	१०	P2	१			
	आ.व. २०७७/७८ मा कार्य हुने रकम घटाउने					**१२३**					
१	**जम्मा थप रकम**					**५२**		**२**	**०**	**०**	**०**
	२.१	जग्गा जमिन		जग्गा भएको			P1	१			
	२.२	आफ्नै कार्यालय भवन			नयाँ निर्माण गर्ने	१००	P1	१			
	२.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		नभएको	कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	४०	P1	१			
२	**जम्मा**					**१४०**		**३**	**०**	**०**	**०**

	३.१	जग्गा जमिन		जग्गादाताले ५ रोपनी दिने सुनिस्चित भएको तर रजिष्ट्रेसन पास हुन बाँकी रहेको	जग्गाको रजिष्ट्रसन पास यसै आ.व. भित्र गर्ने तथा जग्गा सम्याउने	५	P1	१			
	३.२	आफ्नै कार्यालय भवन			नयाँ निर्माण गर्ने	१००	P1	१			
	३.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		नभएको, हाल भाडामा सञ्चालन	कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	२५	P1	१			
३	**जम्मा**					**१३०**	**०**	**३**	**०**	**०**	**०**
	४.१	जग्गा जमिन		१२७.५० बर्ग मिटर जग्गा जमिन रहेको	जग्गा जमिन मिलाउने	१६	P1	१			
	४.२	कार्यालय भवन		२६ लाख जिल्ला समन्वय समितिको र बाँकि नगरपालिकाको गरी कुल भ्याट सहित रु ९१,०९,८१०।० लागत मा ७७ बर्ग मि. क्षेत्रफलको वडा कार्यालय भवन निर्माणको तयारी	नयाँ निर्माणका लागि ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भएको	१००	P1	१			
	४.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		नभएको	खानेपानी व्यवस्थापन र सभाहल लागत अनुमान तथा ठेक्कामा परेको तथा कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	४५	P1	१			
	आ.व. २०७७/७८ मा कार्य हुने रकम घटाउने					**९१**					
४	**जम्मा थप रकम**					**७०**		**३**	**०**	**०**	**०**
५	५.१	जग्गा जमिन		जग्गा जमिन भएको							

	५.२	आफ्नै कार्यालय भवन		भएको	वर्तमानमा नगर कार्यपालिकाले प्रयोग गरिरहेको तर नगर कार्यपालिकाको भवन निर्माण सम्पन्न भए पछी सोहि भवनमा वडा कार्यालय भवन सञ्चालन हुने साथै सो पछि आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने		P1	१			
	५.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		अपुग रहेको	स्तरोन्नती गर्ने तथा पूर्ण गर्ने	५७	P1	१			
	जम्मा					**५७**		**२**	**०**	**०**	**०**
	६.१	जग्गा जमिन		नभएको	जग्गा जमिन खरिद वा प्राप्ति गर्ने	५०	P1	१			
	६.२	आफ्नै कार्यालय भवन		नभएको तथा भाडामा सञ्चालन रहेको	कार्यालय भवन नयाँ निर्माण गर्ने	१००	**P1**	१		१	
	६.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय			कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	११५	**P1**	१			
६	**जम्मा**					**२६५**		**३**	**०**	**१**	**०**
	७.१	जग्गा जमिन		नभएको	जग्गा जमिन खरिद गर्ने	३०	P1	१			
	७.२	कार्यालय भवन		वडा अध्यक्ष श्री राजन कुमार गुरुङ को घरमा विना भाडा उपलब्ध गराईएको घरमा सञ्चालन भएको	सुविधा सम्पन्न कार्यालय भवन निर्माण गर्ने	१८०	P2	१			
	७.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय			कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	११०	P3	१			
७	**जम्मा**					**३२०**		**३**	**०**	**०**	**०**
८	८.१	जग्गा जमिन	सालिम्पे	भएको	नपुग भएकोले थप खरिद तथा प्राप्ति गर्ने	३०	P2	१			

	८.२	कार्यालय भवन		भएको	कार्यालय भवनको स्तरोन्नती गर्ने	१००	P1	१			
	८.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		नभएको	कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, पार्किङ स्थल निर्माण गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	७५	P1	१			
	८.४	शौचालय		भएको तर जिर्ण	नयाँ शौचालय निर्माण तथा भएकाको स्तरोन्नती गर्ने	६	P2	१			
	८.५	प्रतिक्षालय		नभएको	प्रतिक्षालय निर्माण गर्ने	१०	P2	१			
	जम्मा					**२२१**		**५**	**०**	**०**	**०**
	९.१	जग्गा जमिन		भएको	जग्गा जमिन थप तथा सम्याउने	१२	P1	१			
	९.२	कार्यालय भवन		कच्ची भवन रहेको	पक्की र व्यवस्थित कार्यालय भवन निर्माण गर्ने	८५	P1	१			
	९.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय			कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	३०	P1	१			
९	**जम्मा**					**१२७**		**३**	**०**	**०**	**०**
	१०.१	जग्गा जमिन		जग्गा भएको	थप जग्गा खरिद गर्नु पर्ने	१५	**P1**				
	१०.२	कार्यालय भवन		कार्यालय भवन भएको	स्तरोन्नती गर्ने	३५	**P2**				
	१०.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, पार्किङ स्थल तथा प्रतिक्षालय		नभएको	कम्पाउण्ड घेराबारा गर्ने लगाउने, पार्किङ स्थल तथा प्रतिक्षालय निर्माण गर्ने	५५	**P1**	१			
	१०.४	खानेपानी व्यवस्थापन र शौचालय		सामान्य	खानेपानीको पूर्ण व्यवस्था गर्ने साथै शौचालय स्तारोन्नती गर्ने	१४	**P1**	१			
१०	**जम्मा**					**११९**		**२**	**०**	**०**	**०**
	११.१	जग्गा जमिन		हाल नभएको	२ रोपनी गरिद गर्ने	१०	p_1	१			
११	११.२	कार्यालय भवन		हाल नभएको	नयाँ कार्यालय भवन निर्माण गर्ने	१००	p_1	१		१	

	११.३	कम्पाउण्ड घेराबारा, खानेपानी व्यवस्थापन, शौचालय, पार्किङ स्थल निर्माण, प्रतिक्षालय		हाल नभएको	कम्पाउण्ड घेराबारा लगाउने, खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने, शौचालय निर्माण गर्ने, पार्किङ स्थल वनाउने साथै प्रतिक्षालय को समेत निर्माण व्यवस्थापन गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	६५	p_1	१			
	जम्मा					**१७५**	**०**	**३**	**०**	**२**	**०**
वडा कार्यालयको कुल जम्मा						**१६७६**					
नगरपालिका र वडाकार्यालयको गरी जम्मा						**१८७६**					
नगरपालिकाको लागत						**१४५८**	७७.७२				
संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोग						**३९२**	२०.८९				
अन्य साझेदार						**२६**	१.३८				

७.२.२ वित्तिय विकास तथा व्यवस्थापन योजनाः

आर्थिक अनुशासनलाई दिगो राख्न वित्तिय विकास तथा व्यवस्थापन एक महत्वपूर्ण आयाम हो । बित्तीय पारदर्शिता जति बलियो हुन्छ संगठन पनि त्यतिनै बलियो हुँदै जान्छ । यस अन्तरगत फुङ्लिङ नगरपालिकाले स्थापित गरेको दीर्घकालिन सोच र लक्ष्य बमोजिम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने योजनाको सफल कार्यान्वयन तथा राजश्व सङ्कलन तथा व्यवस्थापन र परिचालनका क्षेत्रमा कार्यान्वनयन गरिनु पर्ने योजना तथा कार्यक्रम, उक्त योजना तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन बाट प्राप्त गर्न सकिने अपेक्षित प्रतिफल, उक्त प्रतिफल मापन गर्ने सूचकहरू, उक्त नतिजा तथा सूचक थाहापाउन सकिने जानकारीका श्रोत साथै योजना तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने तथा सफल पर्ने जिम्मेवार पक्ष र उक्त योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका बखत उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावित जोखिमहरू समेत उल्लेख गरी देहाय बमोजिम तर्कबद्ध ढाँचामा श्रोत व्यवस्थाप, वित्तीय सुशासन र पारदर्शिता समेत उल्लेख गरी वित्तिय विकास तथा व्यवस्थापन योजना प्रस्ताव गरिएको छ । प्रस्तावित योजनाहरू वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका विवरणहरूको पुन अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान र लगानीको आवश्यकतालाई केन्द्र बिन्दुमा राखेर सम्बन्धित सरोकारवाला सँगको विषयगत छलफलका आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१ श्रोत व्यवस्थापन, २. वित्तीय सुशासान र पारदर्शिता				
अपेक्षित प्रतिफल तथा नतिजा	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
१. श्रोत व्यवस्थापन **क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा** **आ.व. २०८१/८२ भित्र कर तथा गैर कर राजश्वका क्षेत्रमाको सम्भाब्यता अध्ययन भई उक्त अध्ययनका आधारमा निर्धारण गरिएको सेवा शुल्क र दस्तुरको दर तथा दायराको माध्यम बाट आफ्नो आन्तरिक आयलाई कमस बढोत्तरी गर्ने, संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त हुने रकमलाई कार्य सम्पादन क्षमता सँग मिलान गरी थप प्राप्तिको अवस्था श्रृजना गर्ने साथै दात्री तथा अन्य साझेदार संघ, संस्था र निकायको सहयोगलाई आकर्सित गरी आवश्यकता बमोजिमको बित्तीय श्रोत पर्याप्त, भरपर्दो, विश्वासिलो बनाउँदै दिगो आर्थिक विकासका माध्यम बाट फुङ्लिङ नगरपालिकाल कमस आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख भएको हुनेछ ।**				

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● राजश्व परार्मश समितिलाई थप कृयाशिल बनाउने ● कर तथा राजश्व सङ्कलन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि सहितका आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कायविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ● सफ्टवयर निर्माण तथा आवश्यकता अनुसार अध्यवधिक गर्ने ● कर तथा राजश्वको श्रोत नक्साङ्कन तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने ● लेखा शाखा तथा मतहतका उपशाखा लगायत सवै वडा कार्यालयमा कम्प्यूटर, प्रिण्टर, स्क्यानिङ मेसिन, फोटोकपि तथा फ्याक्स र लेमिनेसन मेसिन लगायतका अत्यावश्यक उपकरणको व्यवस्थागर्ने ● नगर कार्यपालिकामा सर्वर समेतको ब्यवास्था गरी सवै वडाकार्यालयलाई नेटवर्किङ प्रणाली भित्र आवद्ध गर्ने ● उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि तयार गर्ने ● उपभोक्ता लागत सहभागितालाई वास्तविक, यथार्थ परक र सार्थक बनाउने ● उपभोक्ता लागत सहभागिताको मूल मर्म भावना र महत्वका बारेमा स्थानीयबासीलाई प्रशिक्षित गर्ने	१. बि.सं २०७७ साल चैत्र महिना भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन सँग सम्बन्धी स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार भई पूर्ण रुपले कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ २. फुङ्लिङ नगरपालिकाको राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन आ.व. ०७७/०७८ को मंसिर महिना भित्र सम्पन्नभई आन्तरिक आम्दानीको दायरा फराकिलो हुनुको साथै वर्तमान वार्षिक आन्तरिक आय दोब्बर भन्दा बढीले वृद्धि हुने वातावरणको विकास भएको हुनेछ । ३. कर, तथा गैरकर सँग सम्बन्धित सेवा शुल्क तथा दस्तुर लाई नगरपालिकाको विकास निर्माण, सेवा प्रवाह तथा स्थानीयबासीको आर्थिक विकास संग सम्बन्धित कृयाकलाप सँग आवद्ध गरी सवै करदाता तथा सेवा ग्राहिलाई आ.व. ०७८/७९ सम्ममा राजश्व श्रोतको दायरा भित्र समेटिएको हुनेछ ४.उपभोक्ता समिति गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि समेत तयार भई उपभोक्ता लागत सहभागिता आ.व. २०७७/७८ को मध्य बाटै वास्तविक, पारदर्शी, बस्तुपरक र सार्थक भएको हुनेछ	● नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● अध्ययन प्रतिवेदन तथा दस्तावेज साथै पारित भएका ऐन, नियम तथा कार्यविधि र निर्देशिका ● नगरपालिकाको मासिक तथा वार्षिक आम्दानी विवरण	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगर कार्यपालिका ● वडा समितिका कार्यलयहरू ● करदाता **२. सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● नगरपाकि क्षेत्र भित्र बसोबास तथा व्यापार व्यवसाय गर्ने सम्पूर्ण सरोकारवाला ● उपभोक्ता	● आर्थिक श्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● इच्छा शक्ति

२. वित्तीय सुशासान र पारदर्शिता				
अपेक्षित प्रतिफल तथा नतिजा	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **वि.सं. २०७९ साल भित्र आधुनिक प्रविधिको प्रयोग, आर्थिक पारदर्शिता, न्यायोचित राजश्व प्रणाली, मितब्ययी श्रोत व्यवस्थापन तथा परिचालन र समग्र वित्तीय सुशासनको माध्यमबाट फुङ्लिङ नगरपालिकको वित्तीय व्यवस्थापन सुदृढ, सक्षम, प्रभावकारी र जन उत्तरदायी भएको हुनेछ**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● आर्थिक प्रशासन र परिचालन सम्बन्धी आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कायविधि तयार तथा अध्यावधिक गरी कार्यान्वयन गर्ने ● आवधिक नगरपालिका विकास योजना ले सूचीकृत तथा बर्गिकृत गरेका विषयगत क्षेत्रका योजनाहरूको प्राथमिकताका आधारमा मात्र बजेट विनियोजन गर्ने ● नगरपालकाको सम्पूर्ण लेखा प्रणालीलाई क्रमस व्यवसायीक लेखा प्रणाली (Corporate accounting system) मा आवद्ध गर्ने ● नगरपालिकाको वास्तविक सम्पत्तिको अभिलेख तयार गर्ने ● जीन्सि व्यवस्थापनका लागि खरिद ईकाइ र निस्कासन ईकाइलाई अलगअलग व्यवस्थापन गर्ने साथै राजश्व, लेखा, प्रशासन, जिन्सी शाखा बीच समन्वयात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने ● जनशक्ति व्यवस्थापन वा सेवा खरिद मार्फत आन्तरिक लेखा परिक्षणलाई प्रभावकारी बनाउने ● तोकिएको समय सिमा भित्र प्रत्येक वर्ष लेखा परिक्षणको कार्य सम्पन्न गर्ने ● कर्मचारीहरूलाई सेवाकालिन, राजस्व व्यवस्थापन तथा परिचालन, कम्प्युटर, पंजिकरण तथा नेतृत्व विकास लगायतका तालिम दिने ● बेरुजुको लगत तयार गर्ने साथै आवश्यकता पेरमा बेरुजु फछ्र्यौटकालागि एक विशेष समितिको निर्माण समेत गरी बरुजुलाई सुन्यमा झार्ने ● कर तथा गैर कर राजश्वको दायरा विस्तार गरी सबै	१. आ.व. २०७७/७८ को चैत्र मसान्त भित्र आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कायविधि तयार भएका हुनेछन २. आ.व. २०७८/७९ भित्र बर्तमान लेखा प्रणाली ब्यवसायिक लेखा प्रणालीमा रुपान्तरण हुने क्रमको सुरुवात भएको हुनेछ । साथै नगरपालिकाको बास्तविक सम्पतीको विवरण तयार भएको हुनेछ ३. आ.व. २०७७/७८ को पौष मसान्त भित्र बाटै योजनाको आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा बजेट बिनियोजन गर्ने आधार तयार भएको हुनेछ साथै अवण्डा शिर्षकमा बजेट राख्ने परिपाटीको अन्त्य हुनुको साथै आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले प्राथमिकता निर्धारण गरेका योजनाहरूलाई सोहि प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनमा लगिएको हुनेछ ४. आ.व. २०७८/०७९ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको वित्तीय प्रणाली	● नगर कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको प्रतिवेदन तथा दस्तावेज ● पारित भएका तथा कार्यान्वयनमा आएका नीति,	१. **प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगर कार्यपालिका ● वडा समितिको कार्यालय २. **सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र ● स्थानीयबासी	● आर्थिक श्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● इच्छा शक्ति

नगरपालिकाबासी लगायत उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय र तीनमा सम्लग्न हुने सरोकारवालालाई स्वघोषणाको माध्यम बाट स्वयम् करको दायर भित्र सहज समाहित हुने वातावरण श्रृजना गर्ने ● अनलाईनको माध्यम बाट नगर बासीले आफ्नै घर बाट राजश्व तथा सेवा शुल्क बुझाउन सक्ने व्यवस्था मिलाउने ● नगरपालिका बाट हुने सेवाप्रवाहका सवै विषय तथा क्षेत्रलाई राजश्व तथा सेवाशुल्क सञ्जालमा आवद्ध गर्ने ● आर्थिक प्रशासन लाई मितव्ययी र पारदर्शी बनाउने ● नियम र कानूनको अधिनमा रहेर मात्र नगरसभा बाट पारित भएको बजेटलाई कार्यान्वनयमा ल्याउने तथा जुन शिर्षक र विषयकालागि विनियोजन भएको हो सोहि शिर्षक र विषयमा खर्च तथा लगानी गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वनयमा ल्याउने ● अवण्डा शिर्षकमा बजेट राख्ने परिपाटीको अन्त्य गर्ने ● आर्थिक तथा बजेटको मासिक अवस्थाका बारेमा उपल्लो निकाय, विभाग वा शाखालाई नियमित जानकारी गराउने ● प्रत्येक वर्ष कम्तिमा ३ जना असल र अधिक करदातालाई **फुङ्लिङ करदाता तारा पुञ्ज** पुरस्कार बाट सम्मान गर्ने	जनउत्तरदायी हुनुको साथै नगरबासिहरू स्वतह कर तथा राजश्वको दायारामा आउने सहज वातावरण विकास भएको हुनेछ ४. आ.व. २०७९/०८० भित्र अनलाईन को माध्यम बाट नगरपालिका बासीले आफ्नै घर बाट राजश्व तथा सेवा शुल्क बुझाउन सक्ने प्रविधि प्रयोगमा आएको हुनेछ साथै त्यसबाट स्थानीयबासीहरू लाभान्वित भएका हुनेछन् ५. असल र अधिक करदाता हरू आ.व. २०७७/७८ बाटै सम्मानित हुने परिपाटीको थप विकास र व्यवस्थापन भएको हुनेछ	कार्यक्रम, ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिका		

रणनीतिः

- तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गर्ने
- वित्तीय व्यवस्थापन तथा श्रोत परिचालन संग सम्बन्धित सवै खाले स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- बजेट बिनियोजन गर्दा आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा समावेश भएका विषयगत क्षेत्रको महत्व र भारका आधारमा प्राथमिकता प्राप्त योजनामा मात्र कार्य सम्पन्न हुने गरी बजेट विनियोजन गर्ने
- सकेसम्म घाटा बजेट निर्माण नगर्ने यदी गर्नु पर्ने परिस्थिति श्रृजना भए त्यसको पूर्तालकालागि भरपर्दो आधार अनिवार्य खोजी र उल्लेख गर्ने
- बजेट सिमा निर्धारण समिति, बजेट तर्जुमा समिति र राजश्व परामर्श समितिलाई थप कृयाशिल बनाएर बजेट व्यवस्थापन तथा राजश्वका क्षेत्र र दायराको खोजी, व्यवस्थापन र विकासमा लगाउने
- अनुत्पादक खर्चको कटौति गरी व्यवसायिक कृषि तथा पशुपन्छी पालन, उद्योग, पर्यटन लगायतका उत्पादनमुलक योजना तथा आयोजना तथा सो सँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने योजना आयोजनामा अधिक लगानीको वातावरण सृजनागर्ने
- नगरपालिकाका सवै खाले विकास निर्माण संग सम्बन्धित विषय बस्तुलाई उत्पादन र उत्पादकत्वको मापदण्ड भित्र आवद्ध गर्ने

- राजश्व सम्भाव्यता अध्ययन तथा अध्यावधिक गरी कर तथा राजश्वका क्षेत्रहरूको पहिचान तथा नक्साङ्कन समेत गर्ने ।
- राजश्व तथा सेवा शुल्क दरलाई व्यवहारिक र पारदर्सी बनाउन निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाजसंग समन्वय र साझेदारी गर्ने
- नगरपालिकाबासीको आयआर्जन क्षमता संग मिलानहुने गरी व्यावहारिक राजश्व प्रणालीको विकास गर्ने
- राजश्वप्राप्तिका क्षेत्रका आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रगतलगानी र उपयोगको विश्वासिलो बातावरण श्रृजना गरी नगरबासिको विश्वास आर्जन गर्ने
- राजश्वको दायरा भित्र सहज रुपमा आउने करदातालाई विशेष सहुलियत प्रदानगर्ने
- मदिरा तथा सूर्तिजन्य पदार्थहरूको बेग्ला बेग्लै पसल राखी बिकिबितरण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । साथै छुट्टा छुट्टै प्रकृतिका व्यवसायकालागि छुट्टा छुट्टै व्यवसाय दर्ता गरी सञ्चालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ
- आर्थिक वर्षको क्रमस सुरु ३ महिनाभित्र, ६ महिनाभित्र र ९ महिना भित्र कर तथा राजश्व बुझाउनेको हकमा विशेष छुट, छुट र सामान्य छुटको व्यवस्था गर्ने
- तोकिएको समय सिमाभित्र बरुजु फछ्र्यौट गर्ने व्यक्तिलाई छुट तथा पुरस्कारको व्यवस्था मिलाउने
- व्यवसायिक लेखा प्रणालीको माध्यम बाट नगरपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र व्यवहरिक बनाउने
- नगरपालिकाका सबै वडा केन्द्रमा क्रमस बैंकिङ सेवाविस्तार गर्ने, बैंक तथा वित्तीय सस्थाहरूलाई परिचालन गरी बैंकिङ साक्षरता अभिवृद्धि गर्ने साथै नगरपालिकाको समेत साथ र सहयोगमा सवै नगरबासिको अनिवार्य बैंक खाता हुने व्यवस्था मिलाउने

७.२.३ आर्थिक विकास योजनाः

आर्थिक विकास समृद्धि प्राप्तिको एक प्रमुख मार्ग हो । फुङ्लिङ नगरपालिकाको अधिकांस भूभागको अधिकतम क्षेत्र भिरालो र केहि क्षेत्र समतल सहितको पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित रहेको र प्राकृतिक श्रोत र साधनको प्रचुरता रहेको भएता पनि आर्थिक विकास सँग सम्बन्धित आधारभुत पूर्वाधारहरूको भने न्यूनता रहेको छ । यस नगरपालिकालाई आर्थिक विकासको हिसावले एक सक्षम र आत्मनिर्भर नगरपलिकाको रुपमा क्रमस विकास गर्दै जान दीर्घकालिन सोच तथा त्यसमा आधारित लक्ष्य प्राप्तिकालागि देहाय बमोजिमका आर्थिक विकास सँग सम्बन्धित पूर्वाधार विकास, कृषि, औद्योगिक तथा व्यवसायिक विकास, संस्थागत विकास, रोजगारी सृजना र श्रोत व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित योजनाहरूको सफल कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य छ । तसर्थ यस नगरपालिकाले **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तयारीका अवस्थामा पहिचान भएको आर्थिक विकास सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयन बाट प्राप्त हुने अपेक्षित प्रतिफल, देखिने सूचकहरू, थाहापाउन सकिने जानकारीका श्रोतहरू, योजना कार्यान्वयनका जिम्मेवार पक्षहरू साथै योजना कार्यानवयनमा आईपर्ने जोखिमहरू समेत उल्लेख गरी देहाय बमोजिमका प्रस्ताव प्रस्तुत गरिएको छ । **वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका उल्लेखित विवरणहरूको पुन अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान र लगानीको बास्तविकताका आधारमा सम्बन्धित सरोकारवाला सँगको विषयगत छलफलका आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएकोछ ।**

आर्थिक विकास योजनाः

१. ब्यवसायिक कृषि २. पशुपन्छी पालन, ३. उद्योग व्यवसाय ४. पर्यटन विकास ५. व्यापार व्यवसाय, ६.रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारणः, ७. नगरपालिकाको क्षमता विकास

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
१. ब्यवसायिक कृषि (सिंचाइ समेतका भौतिक पूर्वाधार, उत्पादन तथा उत्पादकत्व व्यवस्थापन र बजार सञ्जल र आयात निर्यात केन्द्र समेत) **क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा** **फुङ्लिङ नगरपालिकाको करिव २५.९४ % को हारहारिमा रहेको कृषि योग्य जमिनलाई पूर्वाधार युक्त ब्यवसायिक कृषि क्षेत्रको रुपमा विकास गरी आगामि ५ वर्ष भित्र कृषि उत्पादनमा आन्तरकि रुपले आत्म निर्भर र ब्यवसायिक रुपले निर्यातयोग्य क्षमताको विकासको माध्यम बाट नगरपालिकाका कृषि ब्यवशायमा सम्लग्न नगरपालिकाबासीको वार्षिक आयमा दोब्बरले वृद्धि भएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): १. कृषि बालीको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने २. कृषि कार्यलाई ब्यवसायिक र प्राङ्गरिक वनाउन आवश्यक सवै स्थानीय ऐन, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिका निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ३. ब्यवसायिक कृषि कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थान र क्षेत्रको माटो परिक्षण गरी गुणस्तर र सम्भाबय बालीका सम्भावनाका बारेमा कृषकलाई जानकारी गराउने ४. सम्भाब्य कृषि बाली उत्पादनको आधारमा वडागत रुपमा देहाय बमोजिम का स्थानलाई ब्यवसायिक बिशेष पकेट क्षेत्र र पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी न्यूनतम रुपमा एक गाउं वा एक टोल एक उत्पादनको आधार निर्माण गर्ने **४.१. ब्यवसायिक कृषि कार्यका बिशेष पकेट क्षेत्रः** तालिका नं. ७.२.३.५ (क) मा उल्लेखित विवरणका आधारमा ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रम अन्तरगत बिशेष पकेट क्षेत्र निर्धारण सहित कृषक समुह समेतको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका माध्यम बाट कृषि उत्पादनमा आत्म निर्भरताका साथ निकासियोग्य उत्पादन गर्ने **४.२. पकेट क्षेत्रः** ● नगरपालिकाका अन्य सम्भाब्य स्थानको आवश्यक अध्ययन तथा अनुशन्धान गरी बिशेष पकेट क्षेत्रका अलावा अन्य पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने	१. आ.व. २०७७/७८ को सुरुवात बाटै **क. अन्न बालिमाः** धान, मकै, कोदो, फापर, जौ, गहुँ, जुनेलो **ख. तेलहन बालिमाः** भटमास तोरी, फिलुङ्गे, रायो, सरसीउ, सुर्यमुखी, तिल, आलस आदी **ग. दालहन बालीमाः** गहत, मास, केराउ, मटर, सिमी, चना, बोडी, मास, रहरी **घ. नगदे बालीमाः** अंलैचि, अदुवा, वेसार, अम्लिसो, अकवरे, चिया , कफि **ङ. फलफूल बालीमाः** सुन्तला, कागती, नासपाति, किवी, एभोकाडो, भुई स्याउ, स्यउ, अम्बा, अनार, चुथ्रो,	● नगर कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● कृषि व्यवसायमा सम्लगन कृषक समुह वा संघ संस्थाको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगर कार्यपालिका ● कृषि विकास संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय ● सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा सस्था वा समूह **२. सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● उर्वर जग्गा जमिनको उपलब्धता ● मलखाद ● प्रकृतिक प्रकोप ● रोगनिरोधक विषादी

● एउटै वडाका भिन्न टोल बस्तीलाई समेत अलग अलग पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिने व्यवस्था मिलाउने ५. बेमौषमी तरकारी खेतीलाई प्राथमिकता र प्रोत्साहनका साथ सहुलियत उपलब्ध गराउने ६. स्थानीय कृषकहरूलाई सुन्तला, कागती, मेवा, अम्बा, केरा, लगायतका सम्भाव्य फलफूल खेतीमा आकर्षण गर्ने साथै उपयुक्त क्षेत्रको छनौट गरी फलफूल पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने **७. सिंचाईको सुविधा र पूर्वाधार विकास** ● सवै वडाका कृषि योग्य जमिनमा सिँचाईकालागि वर्षातको पानीको मात्र निर्भरताको अन्त्यकालागि तालिका नं. ७.२.३.५ (ख) मा वडागत रुपमा प्रस्ताव गरिएका सवै वडामा गरी कुल ३९ वटा (प्रस्तावित नयाँ तथा पुराना) सिंचाई पूर्वाधारको प्राथमिकताका आधारमा निर्माण विकास गर्ने साथै सञ्चालनमा रहेका वा बिभिन्न कठिनाईका कारण नियमित सञ्चालन हुन नसकेका पुराना सिंचाई पूर्वाधारको मर्मत सम्भार र स्तरोन्नती गरी कृषकहरूलाई सुलभ सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउने ● बर्तमान श्रोत र पूर्वाधार बाट सिंचाईको सुविधा पुग्न नसक्ने सवै क्षेत्रमा तमोर नदीबाट लिफ्ट प्रविधि समेतका अन्य बैकल्पिक व्यवस्थाको खाजी गरी सिँचाईको सुविधा पुऱ्याउने ● विद्यमान अवस्थामा यस नगरपालिका भित्र कृषि तथा पशुबालिका पकेट क्षेत्र, तीनमा आधारित सेवा केन्द्र र कृषक समुहहरूको क्षमता विकास र बिस्तारकालागि थप सहयोग गर्ने **८. यन्त्र उपकरण** ● आधुनिक कृषि यन्त्रहरूको प्रयोगमा विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने ● आधुनकि यन्त्र उपकरणमा आधारित व्यवसायिक कृषि कार्यलाई बिशेष प्राथमिकताका साथ अघि बढाउने **९. कृषि बाली बिमा, किटनासक विषादी, बिउबिजन तथा मलको व्यवस्थापन** ● नगरपालिको समेत सहयोग र साझेदारीमा कृषि बाली बिमालाई	मेवा, आँप, लिची आदि **च. तरकारी बालीमाः** गोलभेडा, आलु, रयो साग, काउली, मुला, गाजर, काको, फर्सि, सिमी, लसुन, प्याज, स्कुस, लौका आदी लगायतका अर्ग्यानिक कृषि उत्पादनलाई ब्यवसायिक रुप प्रदान गरी उत्पादनको बिभिदिकरण र उत्पादकत्व वृद्धिको प्रसस्त सम्भावना रहेका प्रत्येक वडा र स्थान मा स्पष्ट रुपले पेकेट क्षेत्र किटान गरी कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ २. ब्यवसायिक कृषि कार्यमा सम्लग्न कम्तिमा ७५ % पकेट क्षेत्रहरूमा आ.व. २०८०/०८१ भित्र सिंचाईको पर्याप्त सुविधा पुगेको हुनेछ ३. आ.व. २०७७/०७८ बाटै बर्तमान गुजरामुखी कृषि प्रणली ब्यवसायिक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण			

अनिवार्य गर्ने ● प्राङ्गरिक किटनासक विषादीको उपयोगलाई प्राथमिकता दिने तथा पर्याप्त उपलब्धताको संयन्त्र निर्माण गर्ने ● रासायनिक किटनासक विषादीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने ● उन्नत जातको विउ विजन केन्द्र (सिड बैक) को स्थापना र विकास गर्ने साथै कृषकको रुची र आवश्यकता बमोजिमको विउ विजन उपलब्ध गराउने ● नर्सरीको स्थापना र विकास गर्ने ● निजी क्षेत्र समेतको सहयोग र साझेदारीमा प्राङ्गरिक मल उत्पादन गर्ने ● आवश्यकता परेको अवस्थामा कृषकलई सहज रुपमा मल तथा कृषि चुना समेत उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने ● सवै मौषम र समयमा उपलब्ध हुनेगरी कृषि बालीकालागि आवश्यक मल खाद भण्डारण केन्द्रको सम्बन्धित व्यवसायिहरू समेतको साझेदारीमा व्यवस्था गर्ने ● स्थानीय उत्पादनले नपुग भएको मलखाद आपुर्ती गर्ने साथै मल तथा विउ विजनमा कृषकहरूलाई विषेश सहुलियत प्रदान गर्ने ● प्रङ्गरिक रोगनिरोधक विषादीको सुलभ व्यवस्थापन गर्ने साथै कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने **१०. बजार सञ्जाल र आयत निर्यात केन्द्र** ● बिद्यामान अवस्थामा सञ्चालनमा रहेका बजार केन्द्रहरूमा कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा आयात निर्यात केन्द्रको स्थापन र विकास गर्ने ● कृषि उत्पादनको सहज विक्रि वितरणकालागि बजारको सुनिस्चितता प्रदान गर्ने प्रभावकारी बजार सञ्जाल निर्माण गर्ने ● नगरपालिकाले ब्यापारिक दुतको भुमिका र जिम्मवारी निर्वाह गर्ने **११. कृषि श्रोत केन्द्र तथा तालिम** ● कृषि श्रोत केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने ● कृषक समूह तथा कृषकहरूलाई निशुल्क रुपमा ब्यवशायमुलक तालिम दिने १२ **बिशेष कार्यक्रमः**	हुने कार्यले तिब्रता पाएको हुनेछ ४. कृषि उत्पादनहरूको निर्यातको मात्रामा वृद्धि भई फुङ्लिङ नगरपालिकाबासी को आयमा वृद्धि हुनुको साथै क्रयशक्तिमा विकास भएको हुनेछ ५. बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी, थोक तथा खुद्रा बजार, आवागमन, रहन सहन लगायत मानिसका दैनिक आर्थिक कृयाकलाप मा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ६. आ.व. २०८१/०८२ सम्ममा नगरपालिका को आन्तरिक आयमा कृषि क्षेत्रको उल्लेख्य योगदान र हिस्सा रहनुको साथै कुल आन्तरिक आयको १५ देखि २० % अंस यसै बाट पुरा भएको हुनेछ			

• प्रत्येक व्यवसायिक कृषि बाली उत्पादन फर्म तथा समूह बिच अन्नबाली, दलहन, तेलहन, तरकारी तथा फलफूल, बालिको उत्पादनको मात्रा र उत्पादकत्व वृद्धिका आधारमा वडागत रुपमा प्रथम, दाश्रो र तेश्रो हुने १-१ जनालाई वार्षिक रुपमा क्रमस रु १ लाख, ५० हजार र २५ हजारको नगद पुरस्कार बाट सम्मानित गर्ने • कृषिबालीका सम्भाव्य रोगका बारेमा बिशेष प्रकारको जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • कृषिबाली उपचारलाई गुणस्तरीय, समयबद्ध र प्रभावकारी वनाउने				
२) व्यवसायिक पशुपन्छी बालि विकास र प्रवर्द्धन (भौतिक पूर्वाधार, उत्पनद र उत्पादकत्व वृद्धि)				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पूर्वानुमान /जोखिम**
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा यस नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका आधुनिक कृषि उत्पादनमा पूर्ण रुपले प्रयोगमा आउन नसक्ने तथा खुल्ला रुपमा प्रयोग बिहिन रहेका जमिनलाई समेत सम्भाव्य क्षेत्रलाई एकीकृत गरी पूर्वाधार युक्त व्यवसायिक पशु पन्छी तथा माछा पालन क्षेत्रको रुपमा विकास गरी आगामि ५ वर्ष भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका दुध तथा दुग्ध पदार्थ, माछा, मासु, तथा अण्डा उत्पादन र उपभोगमा आत्म निर्भर हुनुको साथै निकासियोग्य क्षमताको विकास भई यस नगरपालिकाका उपरोक्त ब्यवशायमा सम्लग्न नगरपालिकाबासी को वार्षिक आयमा दोब्बरले वृद्धि भएको हुनेछ ।				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): १. पशुपन्छी बालीको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने २. पशुपन्छी पालन पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने • तालिका नं. ७.२.३.९ (क) बमोजिम सम्भाव्य सवै वडामा गरी प्रस्ताव भएका पशुपन्छी तथा माछा पालन सँग सम्बन्धित ५४ वटा आयोजना बाट गाई तथा भैसीपालन मार्फत दुध तथा दुग्ध पदार्थको उत्पादन र खसि बाखा, कुखुरा, सुँगुर बँगुर, खरायो, हाँस साथै माछापालन बाट माछा मासु र अण्डा उत्पादन साथै माहुरी पालन बाट मह उत्पादन गरी आत्म निर्भर मात्र हैन निकासी समेत गर्ने **३. गोठ सुधार, आहार तथा चरन क्षेत्र** • तालिका नं. ७.२.३.९ (क) मा प्रस्तावित भएका आयोजना तथा अन्य सम्भाव्य पकेट क्षेत्रमा गोठ तथा खोर सुधार कार्यक्रम	१. आ.व. २०७७/०७८ बाटै फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्रका कृषिबाली उत्पादनका लागि उपयुक्त नरहेका समेत सम्भाव्य सवै क्षेत्रको पहिचान गरी पशु पन्छी पालन, माछापालनका पेकेट क्षेत्र किटान गरी कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् २. प्रति वर्ष कम्तिमा २-२ वटा गाई, भैसी, बाखा, सुंगुर तथा बंगुर, कुखुरा र माछा पालन	• नगर कार्यपालिका को निर्णयपुस्तिका • नगरसभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • व्यवसायिक पशुपन्छी पालन संग सम्बन्धित फर्म तथा संघ संस्थाहरू को	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** • सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा सस्था • नगर कार्यपालिका • व्यवसायिक पशुपन्छी पालन संग सम्बन्धित निकाय, कार्यालय, फर्म तथा संघ	• आर्थिक स्रोत • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिनको उपलब्धता • आहार • प्रकृतिक प्रकोप

सञ्चालन गर्ने, एक घर एक सुधारिएको गोठ कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने साथै आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने ● तालिका नं ७.२.३.९ (ख) का प्रस्तावित ८ वटा लगायत फुङ्लिङ नगरपालिकाका बिभिन्न वडाका सम्भाव्य क्षेत्रको अध्ययन समेत गरी बिभिन्न क्षेत्रहरूमा **चरन क्षेत्र** विकास गर्ने साथै डाले र भुईघासको विकास गर्ने ● यस नगरपालिकका बिभिन्न खोला किनार तथा अन्य सम्भाव्य क्षेत्रको समेत पहिचान गरी र घाँस खेतिकालागि विउ वितरण गर्ने ● निजी क्षेत्र समेतको सहयोग र साझेदारीमा पशु पन्छी आहार उत्पादन उद्योगको स्थापना र विकासमा सहयोग गर्ने ● स्थानीय उत्पादनले नपुग भएको पशु पन्छी तथा माछाकालागि आवश्यक आहार आपुर्ती गर्ने । **४. उन्नत जातको बिउ विजन तथा यन्त्र उपकरण** ● दुध दुहुने, घाँस काट्ने, थलो सफा गर्ने लगायतका आधुनिक यन्त्र उपकरणहरूको प्रयोगमा विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने ● उन्नत जातको विउ विजन केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने, नश्ल सुधार–कृत्रिम गर्भाधान सेवाको विकास र विस्तारलाई थप प्रभावकारी वनाउने साथै बाखा पालनका लागि बोका, विर वितरण गर्ने ● मिसन कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम सञ्चालनकालागि न्यूनतम रुपमा २ वाड एक प्राविधिकको व्यवस्थापन गर्ने ● पोखरी निर्माणमा सहयोग गर्ने तथा माछा भूरा सहुलियत दरमा प्राप्त गर्न सहयोग गर्ने **५. पशुपन्छी बिमा तथा औषधी उपचार** ● रोगनिरोधक औषधीको सुलभ व्यवस्थापन तथा खोप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● नगरपालिकाको समेत सहयोग र साझेदारीमा पशुविमा कार्यक्रम लागु गरी प्रभावकारी वनाउने साथै नगरपालिका बाट	व्यवसायको स्थापना र विकास गरी आ.व. २०८१/८२ भित्र सवै प्रकारका कम्तिमा १०-१० वटा फारम सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ३. आ.व. २०८१/८२ भित्र सूचक ३ बमोजिमका फारमहरूबाट दैनिक कम्तिमा ४ हजार देखि ५ हजार लिटर दुध तथा दुग्ध पदार्थ, २ हजार देखि ३ हजार के.जी मासु, १ हजार देखि २ हजार के.जी माछा को उत्पादन भई देनिक ३० लाख भन्दा माथिको आर्थिक कारोवार भएको हुनेछ ४.आ.व. २०७९/८० भित्र बर्तमान गुजरामुखी पशुपन्छी तथा माछा पालन कार्य व्यवसायिक प्रणालीमा रुपान्तरण हुने कार्यले तिव्रता पाएको हुनेछ ५. फुङ्लिङ नगरपालिका बासीको आयमा वृद्धि भई क्रयशक्तिको विकास भएको हुनेछ ६. बैंक तथा वित्तीय संस्था,	अभिलेख ● स्थालगत अवस्था	संस्था २. **सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	● रोगनिरोधक विषादी ● यन्त्र उपकरण

विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने **६. सङ्कलन केन्द्र, श्रोत केन्द्र तथा तालिम** ● श्रोत केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने ● आन्तरिक तथा बाह्य बजार सञ्जाल निर्माण गरी बजारको सुनिस्चितता प्रदान गर्ने ● बर्तमानमा सञ्चालनमा रहेका तथा प्रस्ताव गरिएको बाजर केन्द्रहरूमा दुध तथा माछा साथै पशु पन्छी संकलन केन्द्रको स्थापन र विकास गर्ने (**बजार सञ्जल र आयात निर्यात केन्द्र समेत**) ● व्यवशायीहरूलाई निशुल्क रुपमा ब्यवशायमुलक तालिम दिने **७. बिशेष कार्यक्रमः** ● प्रत्येक फर्म तथा समूह बिच दुध तथा दुग्ध पदार्थ माछामासु, अण्डा उत्पादन किसानहरू बिच उत्पादनको मात्रा र उत्पादकत्व वृद्धिका आधारमा वडागत रुपमा प्रथम, दाश्रो र तेश्रो हुने १-१ जनालाई वार्षिक रुपमा क्रमस रु १ लाख, ५० हजार र २५ हजारको नगद पुरस्कार बाट सम्मानित गर्ने ● जानोटिक रोगका बारेमा बिशेष प्रकारको जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● पशुपन्छी उपचारलाई गुणस्तरीय, समयबद्ध र प्रभावकारी वनाउने ● एक घर एक गाई एक माई वा दाजुभाई तथा दिदीबैनी बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	सहकारी, थोक तथा खुद्रा बजार, आवागमन, रहन सहन लगायत मानिसका दैनिक आर्थिक कृयाकलापमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ७. यस आवधिक योजनाको अन्तिमि वर्ष आ.व. २०८१/८२ सम्ममा नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा पशुपन्छी पालन र उत्पादन क्षेत्रको उल्लेख्य योगदान र हिस्सा रहनुको साथै कुल आन्तरिक आयको १० % अंस यसै क्षेत्रबाट पुरा भएको हुनेछ			

३) उद्योग व्यवसाय (भौतिक पूर्वाधार, उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि साथै व्यवसाय स्थापना र बिस्तार)

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम

क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र कुटिर, घरेलु तथा साना उद्योगकालागि औद्योगिक ग्रामको स्थापना र सञ्चालन साथै मझौला र ठूला उद्योगहरूको स्थापना र विकास तथा चिया बगान र प्रशोधन केन्द्र समेत स्थापित भई रोजगारीको सृजना, औद्योगिक उत्पादनमा बढोत्तरी, निर्यातमुखि उत्पादनमा विस्तार हुनुको साथै यस नगरपालिकाका उपरोक्त ब्यवशायमा सम्लग्न नगरपालिकाबासीको वार्षिक आयमा दोब्बरले वृद्धि भएको हुनेछ ।

ख. कृयाकलाप : १. उद्योग व्यवसायको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने साथै नगरपालिका स्तरीय औद्योगिक विकास र प्रवर्द्धन ऐनको निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने २. तालिका नं. ७.२.३.१० मा प्रस्तावित वा उल्लेख भएका ४४ समेत गरी डेरि उद्योग, काचो कागत उद्योग, ढाका उद्योग, चिया प्रशोधन उद्योग, फलफूल, कफि, जडिबुटी प्रशोधन उद्योग र प्लाई उद्योग, कुटानि पिसानी, आरन, दारको ठेकी वनाउने उद्योग जस्ता लघु, घरेलु तथा साना उद्योग लगायत ईटा उद्योग सञ्चालन समेतको प्रसस्त सम्भावना रहेकोले औद्योगिक विकास र बिस्तारलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयन गर्ने **३. औद्योगिक ग्राम र उद्योग व्यवसायको सञ्चालन व्यवस्थापन** ● नगरपालिका स्तरीय औद्योगिक ग्राम तथा वडा स्तरीय पकेट औद्योगिक ग्रामको स्थापनाकालागि क्षेत्र निर्धारण गर्ने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्र रोजगारमुलक ठूला उद्योगहरूको स्थापना र विकासमा सहुलियत पूर्ण मापदण्ड निर्धारण गरी विशेष आकर्षण गर्ने ● निर्धारित औद्योगिक ग्राममा विद्युत, सडक, खानेपानी लगायतका पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरी उद्योगको स्थापना र सञ्चालन गर्ने सुरक्षित वातावरण तयार गर्ने ● औद्योगिक ग्राम कार्यान्वयनमा नआउँदका बखत सम्म ..... सम्भाव्य बजारमा दुग्ध पदार्थ प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने ● **पशुबधस्थालः** स्वस्थ र सुरक्षित मासु उत्पादन र बिक्रि बितरणकालागि सुरक्षित स्थानको पहिचान र छनौट गरी पशुबधस्थाल तथा बिक्रि कक्षहरूको निर्माण गरी वा गराई सुरक्षित र स्वस्थ मासु उत्पादन तथा बिक्रि बितरणको सुनिस्चितता गर्ने ● पशु पालन स्थलमा गोवर ग्यास प्लान्ट स्थापना गरी उर्जाको समेत व्यवस्थापन गर्ने ● बिभिन्न स्थानमा छरिएर रहेका उतपादनमुलक कुटिर, घेरलु तथा	१. आ.व. २०७८/७९ भित्र नगरपालिका स्तरीय फुङ्लिङ औद्योगिक ग्रामको स्थपना भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । साथै नगरपालिकाका सम्भाव्य सवै वडाहरूमा साना तथा मझौला पकेट औद्योगिक ग्राम समेतको स्थापना र विकास हुने कमको सुरुवात भएको हुनेछ । २. आ.व. २०७९/०८० भित्र फुङ्लिङ औद्योगिक ग्राम लगायत पकेट औद्योगिक क्षेत्रमा विद्युत, सडक, खानेपानी लगायतका पूर्वाधारहरूको विकास भएको हुनेछ ३. आ.व. २०७८/०७९ बाट फुङ्लिङ औद्योगिक क्षेत्र तथा पकेट औद्योगिक ग्राममा स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने कच्चा पदार्थ, स्रोत साधन र सीपमा आधारित घरेलु उद्योग लगायतका उद्योगहरूको स्थापना र सञ्चालन तथा अव्यवस्थित रुपमा रहेका कुटिर, घरेलु तथा साना	● नगर कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● निजी क्षेत्र संग समबन्धित संघ सस्थाका अभिलेख ● सम्बन्धित उद्योग व्यवसायको प्रगति प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** ● सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा सस्था ● नगर कार्यपालिका ● औद्योगिक प्रवर्धन संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय **२. सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	● सकृय निजी क्षेत्र ● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● प्रकृतिक प्रकोप ● यन्त्र उपकरण

साना उद्योगलाई औद्योगिक ग्राममा स्थानान्तरण कालागि प्रोत्साहान गर्ने ● निस्चित मापदण्ड तयार गरी रोजगारमुलक, अधिक मात्रामा स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोग गरी निर्यातमुखि र गुणस्तरीय उद्योग स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने उद्योगकालागि निस्चित ५ वर्ष सम्म स्थानीय कर तथा राजश्वमा ५० % छुट सहित आवश्यक सहुलियत प्रदान गर्ने साथै सम्बन्धित उद्योगिलाई विशेष सम्मान प्रदान गर्ने ● फलफूल, दुग्ध पदार्थ तथा मासु तथा अण्डाजन्य परिकार वनाउने उद्योग सञ्चालनकालागि साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने **४. बजार ब्यवास्थापन** ● औद्योगिक उत्पादनको सहज बजारिकरणकालागि आवश्यक सहयोग गर्न निजी क्षेत्रको समेत सहभागितामा तालिका नं. ७.२.३.५ मा प्रस्तावित भएका समेत गरी उपयुक्त स्थानको पहिचान र छनौट तथा व्यवस्थापन गरी **फुङ्लिङ निर्यात तथा विकि प्रवर्द्धन केन्द्रको** स्थापना, विकास र सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने ● आधुनिक र अत्याधुनिक प्रविधिको खोजी र व्यापार विस्तारकालागि नगरपालिकाले विशेष दुतको भुमिका निर्वाह गर्ने ● बजार सूचना सञ्जालको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने	उद्योगहरूको स्थानान्तरण हुन थालेको हुनेछ ४ फुङ्लिङ नगरपालिकाबासी को आयमा वृद्धि भई क्रयशक्तिको विकास भएको हुनेछ ५. बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी, थोक तथा खुद्रा बजार, आवागमन, रहन सहन लगायत मानिसका दैनिक आर्थिक कृयाकलापमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ६. नगरपालिकाको आन्तरिक उद्योग व्यवसाय क्षेत्रको उल्लेख्य योगदान र हिस्सा रहनुको साथै कुल आन्तरिक आयको १० % अंस यसै क्षेत्रबाट पुरा भएको हुनेछ			

४. पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन (भौतिक पूर्वाधार विकास र व्यवस्थापन)

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा आगामि ५ वर्ष भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सास्कृतिक महत्वका बिभिन्न पर्यटकीय क्षेत्र र स्थानहरूलाई एकीकृत, संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै कृषि तथा पशुपन्छी पालनको व्यवसायिकिकरण र वनजङ्गलको संरक्षण र प्रवर्धन भई धार्मिक, सांस्कृतिक, व्यवसायिक तथा जैबिक बिभिदता युक्त एकीकृत पर्यटन क्षेत्रको रुपमा स्थापित भएको हुनेछ।				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): १. तालिका नं. ७.२.३.१४ (क) देखि (घ) लगायत अन्य सम्भाव्य पर्यटकीय क्षेत्रहरूको खोजी समेत गरी तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने	१. आ.व. २०७८/०७९ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका ऐतिहासिक तथा धार्मिक क्षेत्र समेत समेटिने गरी	● नगरपालिका कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिका	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरपालिका कार्यपालिका ● सम्बन्धित	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर

२. धार्मिक, ऐतिहासिक तथा सास्कृतिक धरोहर ● नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको ऐतिहासिक पाथीभरा मन्दिर लगायतका तालिका नं. ७.२.३.१४ (क) मा उल्लेख भएका धार्मिक क्षेत्र समेत समेटिने गरी एकीकृत पर्यटन विकास गुरु योजना तयार गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्रका तालिका नं. ७.२.३.१४ (क) समेतका अन्य ऐतिहासिक तथा पुरातात्वीक महत्वका मठ मन्दिर लगायतको संरक्षण सम्बर्द्धन तथा पुनरनिर्माण गर्ने **३. सिमसार तथा पार्क र मनोरञ्जन स्थल निर्माण व्यवस्थापन** ● तालिका नं. ७.२.३.१४ (ख), (ग) र (घ) मा उल्लेख भएका समेत नगरपालिका भित्र रहेका नगरको गौरवको आयोजनामा समेटिएको शहीद स्मृति पार्क लगायत रविन्द्र स्मृति पार्क, चारपाटे ढुँगा पर्यटन स्थल, ओखेचौर पार्क, शिवालय र देउराली भित्री सामुदायिक वनको गुप्ते क्षेत्रमा बिश्व शान्ति पार्कको पूर्वाधारको निर्माण, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने ४. **दृष्यावलोकन केन्द्र निर्माणः** फुङ्लिङ नगरपालिका वडा नं. ९ मा प्राकृतिक रुपमा रहेको नगरको गौरवको आयोजना भित्र समेटिएको गुप्ते चारपाटे सनराइज अवलोकन डाँडा लाई फुङ्लिङ दृष्यावलोकन केन्द्रको रुपमा निर्माण गर्ने ५. पर्यटन पूर्वाधारहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै दिगो विकास र प्रयोगकालागि स्थानीय ऐन कानूनको निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ६. श्रोत व्यवस्थापनकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै स्थानीय, राष्ट्रिय साथै अन्तराष्ट्रिय सहयोगी र साझेदारहरू सँग समन्वय गर्ने ७. एतिहासिक महत्वको पाथीभरा देवी मन्दिर सम्म सहज आवागमनकालागि सम्भाव्य केवल कार सञ्चालन समेतका अन्य पर्यटक क्षेत्र निर्माण विकासकालागि	एकीकृत पर्यटन विकास गुरु योजना तयार भएको हुनेछ ३. आ.व. २०८१/०८२ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रको पुरातात्विक महत्वको पाथीभरा मन्दिर संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोग र सरोकारवाल स्थानीय तहको समन्वय र ब्यवस्थापनमा पूर्ण ब्यवस्थित हुनुको साथै उक्त स्थान सम्म सहज आवत जावतकालागि केवल कारको सञ्चालन भएको हुनेछ साथै तालिका नं. ७.२.३.१४ (क) देखि (घ) सम्ममा उल्लेख भएका ऐतिहासिक महत्वका मठमन्दिर, धार्मिक तथा सास्कृतिक महत्वका गुफा, डाँडा, पार्क, पोखरी लगायतको मर्मत सम्भार साथै स्तरोन्नती भएका हुनेछन् ४. आ.व. २०८०/८१ भित्र यस नगरपालिका भित्र रहेका ऐतिहासिक महत्वका पोखरी तथा सिमसार क्षेत्रको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन भई सुविधा सम्पन्न पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास भएका हुनेछन । ५. आगामि ५ वर्ष भित्र यस नगरको उच्च स्थानमा रहेको नगरपालिकाको गौरवको आयोजना अन्तरगत प्राकृतिक रुपमा रहेको गुप्ते चारपाटे	सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● निजी क्षेत्र संग समबन्धित संघ सस्था ● सहयोगी र साझेदार संघ सस्थाको दस्तावेज ● सम्बन्धित संघ सस्थाका अभिलेख ● स्थालगत अवस्था	व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा सस्था ● पर्यटन प्रवर्धन संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय २. **<u>सहयोगी</u>** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● ऐन नियम तथा कानून

संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहायोग र छिमेकी गाउँपालिका हरूको सम्युक्त समन्वय, साझेदारी तथा व्यवस्थापनमा बृहत्तर पाथिभरा बिकास कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा ल्याउने ८. वडा नं. ९ मा बिश्व शान्ति पार्कको निर्माण गर्ने	सनराईज डाँडा फुङ्लिङ दृष्यावलोकन केन्द्रको रुपमा निर्माण विकास भएको हुनेछ ।			

५) व्यापार व्यवसाय (भौतिक पूर्वाधार, व्यवसाय विस्तार र प्रवर्द्धन)

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा दीर्घकालिन सोच बमोजिमको व्यापार व्यवशाय विस्तार र विकासका माध्यम बाट हुने आर्थिक विकासकालागि लागि फुङ्लिङ स्याटलाईट स्मार्ट सहर बिकासको आधार, मुख्य बजार क्षेत्रमा सपिङ सेन्टर, व्यवस्थित सेड सहितका स्थानीय बजार, कृषि उत्पादनको संरक्षणकालागि कोल्ड स्टोरेज, खाद्यान्न संरक्षणकालागि गोदाम लगायतका बजार तथा बजार विस्तार विकासकालागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार समेतको विकास भई आर्थिक विकासका लागि बहुआयामिक क्षेत्रहरूको प्रभावमा बढोत्तरी भएको हुनेछ ।				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने ● फुङ्लिङ बजार सञ्जाल विकासकालागि एकीकृत बजार विकास गरुयोजना तयार गर्ने ● पुरानो बजारको रुपमा स्थापित भई बिद्यामान अवस्था सम्म सञ्चालनमा रहेका तालिका नं. ७.२.३.१२ (ख) मा उल्लेख भएका साथै आगामि दिनमा उत्पादन हुने बस्तुहरूको निर्यात प्रवर्द्धनकालागि ७.२.३.१२ (क) मा उल्लेख भएका बजार केन्द्रहरू लगायतका विभिन्न वडामा सञ्चालन भई रहेका बजारहरूको स्याटलाईट स्मार्ट सहर निर्माण बिकास सहितको दिगो व्यवस्थापनकालागि जग्गाको व्यवस्थापन साथै सुविधा सम्पन्न एकीकृत बजार सेडहरू, खानेपानी, शौचालय, प्रतिक्षालय लगायतका आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने ● आवश्यक जग्गा जमिनको व्यवस्थापन सहित तालिका नं. ७.२.३.१२ (ग) मा प्रस्ताव गरिएको	१. आ.व. २०७९/८० भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका बिभिन्न स्थानमा फुङ्लिङ स्याटलाईट स्मार्ट सहर बिकासको आधार तयार हुनुको साथै मुख्य बजार केन्दहरू थप व्यवस्थित भई बिभिन्न वडामा सञ्चालनमा रहेका दैनिक तथा साप्ताहिक हाट बजारमा सुविधा सम्पन्न एकीकृत बजार केन्द्र तथा तरकारी बजार सेड निर्माण भई सञ्चालन व्यवस्थापनमा आएका हुनेछन् २. आ.व. २०८०/८१ भित्र प्राथमिकता P1 मा परेका स्थानमा खाद्यान्न भण्डर तथा सित भण्डर (कोल्ड स्टोरेज) को निर्माण भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ ३. आ.व. २०७८/०७९ भित्र प्राथमिकता P1 मा उल्लेख भएका बजार क्षेत्र भित्र	● नगर कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● निजी क्षेत्र संग समबन्धित संघ सस्था ● सञ्चारका श्रोत ● स्थालगत अवस्था	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगर कार्यपालिका ● वडा कार्यालय ● सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा सस्था ● बजार प्रवर्धन संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय **२. सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● ऐन नियम तथा कानून

खाद्य शुरक्षा भण्डर तथा चिस्यान केन्द्रहरूको निर्माण गर्ने ● नगरपालिकाबासीलाई कम्तिमा ३ महिनाको आवश्यकता धान्ने गरी खाद्य पदार्थ (धान, चामल, गहुँ, मकै तथा दालहन आदी) को भण्डारणको व्यवस्था गर्ने ● कोल्ड स्टोरेज, एकीकृत सपिङ सेन्टर, खरिद विकि केन्द्र जस्ता पूर्वाधार निर्माणकालागि निजी क्षेत्र तथा साझेदार र सहयोगी सस्थालाई विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने ● सार्वजनिक निजी साझेदारी, सामुदायिक निजी साझेदारी, सार्वजनिक सामुदायिक निजी साझेदारी जस्ता विधि र प्रकृयालाई विशेष प्राथमिकतामा राखि कार्यविधि समेत निर्माण गर्ने ● निजी क्षेत्र बाट प्रवर्द्धित हुने र भएका आर्थिक विकास संग सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रलाई विशेष सहुलियत र सुविधा उपलब्ध गराउने	कम्तिमा एक एक वटा सहकारी डिपार्टमेण्ट स्टोरको निर्माण विकास भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ४. आ.व. २०८०/८१ भित्र यस नगर क्षेत्रमा उत्पादन भएको कृषि तथा पशुबाली को संरक्षण र सम्बर्द्धनकालागि नगरपालिका क्षेत्रमा कम्तिमा एक वटा कृषि उत्पादन सुरक्षा भण्डारको निर्माणकालागि उपयुक्त जग्गाको व्यवस्था भएको हुनेछ ।		साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	

६) रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारणः

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा यस आवधिक योजना अवधि भित्र कृषि, उद्योग, पर्यटन, व्यापार व्यवसाय लगायतका सम्पूर्ण आर्थिक विकास सँग सम्बन्धित कृयाकलापका कारण फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्रमा रोजगारी तथा स्वरोजगारीको विकास भई वर्तमान निरपेक्ष गरिविको मात्रा ५५ % र समग्र शहरी/ग्रामिण गरीवीको मात्रा कम्तिमा ६५ % ले घटेको हुनेछ ।				
<u>ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● संस्थागत सञ्जाल समन्वय समितिको निर्माण तथा सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने ● गरिव परिवारको पहिचान गरी परिचय पत्र बितरण गर्ने ● बेरोजगार तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गर्ने साथै	१. आ.व. २०७७/७८ को श्रावण महिना भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका संस्थगत सञ्जाल समन्वय समितिको गठन भई कृयाशिल भएको हुनेछ	● नगर कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय	**<u>१.प्रमुख जिम्मेवारीः</u>** ● नगर कार्यपालिका ● सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी

शिपविकास तालिमको माध्यम बाट युवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● प्रविधिको पहुँच बिस्तार गरी सचेतना कार्यक्रम मार्फत ब्यवसायिक कृषि तथा पशुपन्छी पालनमा यूवा यूवतीलाई विशेष सुविधाको व्यवस्था गरी आकर्षण गर्ने ● व्यापार व्यवसाय अभिवृद्धिकालागि सम्बन्धित सरोकारवालालाई उत्पादन, व्यवस्थापन र बजारिकरणका विषयमा तालिम प्रदान गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सहकारी संस्थाहरूको ब्यवस्थित सञ्चालन तथा विकासकालागि आवश्यकताका आधारमा विभिन्न विषयगत तालिम तथा सुविधा प्रदान गर्ने ● सहकारी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति र कार्यविधि समेत तयार गरी उनीहरूको पूर्वाधार विकास र क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सहकारी उद्योग, सहकारी कृषि तथा पशु पालन व्यवसाय, सहकारी पर्यटन विकास, सुपथ मूल्यका पसल लगायतका सहकारीमा आधारित उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय सञ्चालनमा विशेष सहायोग गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र स्थापित भई कृयाशिल रहेका कृषि सहकारीहरूले निजहरूको स्थापित उद्देश्य बमोजिम नगरपालिकाको समग्र नीति, योजना र कार्यक्रम सँग आवद्ध भई आर्थिक विकासमा सकृय रहने प्रतिवद्धताका साथ कार्यान्वयनमा आउने कृषि सहकारी संस्थालाई पुँजिगत अनुदान सहित प्रोत्साहन गर्ने	२. आ.व. २०७७/७८ को पौष मासन्त भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकामा बसोबास गर्ने गरिव घरपरिवार तथा बेरोजगारहरूको विवरण तथा तथ्याङ्क अध्यावधिक भएको हुनेछ ३.आ.व. २०७७/०७८ भित्र सहकारीमा आधारित तथा सो भन्दा बाहिर समेत बाट बर्तमान अवस्थामा रहेको उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायहरूको सञ्चालनमा ५० % बढोत्तरी आएको हुनेछ ४.आ.व. २०८१/८२ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र कम्तिमा थप ३५०० रोजगारी श्रृजना भई बर्तमान गरिवीमा ६५ % ले कमि आएको हुनेछ	पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● सहकारी तथा निजी क्षेत्र संग समबन्धित संघ सस्था र निकायहरूका प्रतिवेदन तथा प्रकासनहरू ● सञ्चारका श्रोत ● स्थालगत अवस्था	सहकारी सस्था ● बजार तथा उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय प्रवर्धन संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय २. **<u>सहयोगी</u>** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	● जग्गा जमिन तथा स्थानको उपलब्धता ● ऐन नियम तथा कानून

७) नगरपालिकाको क्षमता विकासः

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलापहरू (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा फुङ्लिङ नगरपालिका आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा मानवीय श्रोत परिचालन र विकास निर्माण कार्यको गती र व्यवस्थापनका हिसावले सक्षम र सुदृढ भएको हुनेछ ।				
<u>ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u>	१. आ.व. २०७७/७८ को आसोज	● नगर	**१.<u>प्रमुख जिम्मेवारीः</u>**	● आर्थिक

• फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र संस्थागत विकास र भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा सहयोगी रहेका यन्त्र उपकरण समेतका आधारमा आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा मानवीय र सेवा प्रवाह संग सम्बन्धित श्रोतको व्यवास्थापन गर्ने • नगरपालिकाका सवै वडाहरूमा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लघुवित्त विकास सस्था, वित्तीय सस्था तथा बैंकहरूको उपस्थिति र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी वनाउने • फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सवै आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतक तथा मानवीय श्रोतको परिचालन र व्यवासथपनकालागि आवश्यक कार्यविधि समेत तयार गरी उनीहरूको मात्रा र क्षमतालाई फुङ्लिङ नगरपालिकाको समृद्धि विकासमा परिचालन गर्ने • विदेशिएका यूवाहरूलाई स्वदेशमानै फर्काउन तथा यूवाहरूको विदेश तथा कामको खोजिमा स्वदेशकै अन्य स्थान र क्षेत्रमा हुने पलायनलाई रोक्न विशेष कार्यक्रमहरू उनिहरूकै सल्लाह र सुझावमा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने • घरपरिवार बचत कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने साथै बैंकिङ साक्षरता प्रदान गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू संग साझादरीको विकास गर्ने • नगरपालिकाले समेत बिशेष सहयोगको व्यवस्था सहित फुङ्लिङ नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवा संग आवद्ध गरी सवै घरपरिवारको अनिवार्य बैंक खाता हुने व्यवस्था मिलाउने । • लक्षित समुह वा परिवारले सञ्चालन गर्ने सवै प्रकारका आर्थिक उपार्जन संग सम्बन्धित कार्यकालागि न्यूनतम ब्याजदर र सहज रुपमा ऋण प्राप्त गर्न सक्ने अवस्थाको श्रृजना गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था र सहकारी सँग साझेदारी विकास गर्ने	महिना भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय तथा सेवा प्रवाह संग सम्बन्धित श्रोतको परिचालन र व्यवस्थापनको हिसावले सक्षम भएको हुनेछ २. आ.व. २०७८/७९ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका सवै सम्भाव्य वडाहरूमा बैंक तथा वित्तीय सेवाको पहुँच विस्तार भई सवै नगरपालिकाबासीको अनिवार्य बैंक खाता भएको हुनेछ ३. आ.व. २०७८/७९ भित्र सवै नगरपालिकाबासीले आफ्नो आवश्यकता बमोजिम व्यवसाय सञ्चालन व्यवस्थापनकालागि सहज र सरल रुपमा ऋण लिन सक्ने अवस्थाको श्रृजना र पहुँचमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ साथै परम्परागत रुपमा चर्को ब्याजमा साहुमहाजन बाट ऋण लिनु पर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको हुनेछ ४. आ.व. २०७८/७९ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका यूवा यूवतीको बैदेशिक रोजगारीमा जाने वर्तमान आकर्षणमा कम्तिमा ५० % ले न्यूनता आएको हुनेछ	कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका • नगरसभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • बैंक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी तथा निजी क्षेत्र संग समबन्धित संघ सस्था र निकायहरूका अभिलेख, प्रतिवेदन तथा प्रकासनहरू • स्थालगत अवस्था	• नगर कार्यपालिका • सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र • बैक तथा वित्तीय संस्था, सहकारी सस्था • बजार तथा उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय प्रवर्धन संग सम्बन्धित निकाय र कार्यालय २. **<u>सहयोगी</u>** • संघीय तथा प्रदेश सरकार • सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय • निजी क्षेत्र	स्रोत • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिन तथा स्थानको उपलब्धता • ऐन नियम तथा कानून

रणनीतिः

- आर्थिक विकास संग सम्बन्धित सवै खाले नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गर्ने
- आर्थिक विकासका तमाम योजना र कार्यक्रममा समन्वय स्थापित गर्न संस्थागत सञ्जाल समन्वय समितिको निर्माण गर्ने
- तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गर्ने
- गरिवी नक्साङ्कन तयार पार्ने साथै गरिव परिवारलाई परिचय पत्र दिने
- कृषि, पशुपन्छी पालन, उद्योग, पर्यटन, एकीकृत बजार लगायतका आर्थिक विकासमा आधारित सवै क्षेत्रलाई समेटेर एकीकृत आर्थिक विकास गुरुयोजना तयार गर्ने
- अर्थ, यन्त्र, उपकरण, प्रविधि, मानवीय श्रोत र साधनको व्यवस्थापनकालागि नगरपालिकाबासी, निजी क्षेत्र, संघीय तथा प्रदेश सरकार, सहायोगि तथा विकास साझेदार लगायतका सवै साझेदार र सहयोगीहरू संग समन्वय गरी साझेदारीको सुनिस्चितता गर्ने
- सार्वजनिक निजी साझेदारी, सामुदायिक निजी साझेदारी, सार्वजनिक सामुदायिक निजी साझेदारी जस्ता विधि र प्रकृयालाई विशेष प्राथमिकतामा राख्ने
- माटो परिक्षण गरी कृषिबाली उत्पादनको आधारमा पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने
- सिंचाईको पूर्वाधार नपुगेका क्षेत्रमा पूर्वाधार पुऱ्याउने, बेमौषमी तरकारी खेतीलाई प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्ने साथै कृषि यन्त्रको प्रयोगमा सहुलियत प्रदान गर्ने
- विउ विजन केन्द्र (सिड बैंक) को स्थापनासाथै नश्ल सुधार कार्यक्रम बिशेष महत्वका साथ सञ्चालन गर्ने
- नेपाल सरकार कृषि विकास मन्त्रालय अन्तरगत सञ्चालन गरिने प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अलैंची कृषि जोन लगायत अन्य आयोजनाहरू सँग समन्वय गरी आवश्यक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने
- ब्यवसायिक कृषि फर्म सञ्चालनमा कर छुट सहित विषेश सहुलियत प्रदान गर्ने तथा आवश्यक स्थानीय कानूनको निर्माण गरी आफु संग रहेको जग्गा जमिन शेयरमा रुपान्तरण गरी त्यस प्रकारका संस्था दर्ता गर्न र सामुहिक कृषि ब्यवशाय सञ्चालनमा विषेश भुमिका निर्वाह गर्ने
- नगरपालिकाले निर्धारण गरेका विशेष जातका बालि लगाएर प्रति रोपनी तोकिएको मात्रा भन्दा बढि उत्पादन गर्ने किसान तथा व्यवसायीलाई स्थानीय सरकारको हैसियतमा गणनायोग्य सुविधाहरू घोषणाा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- निजी क्षेत्र समेतको सहयोग र साझेदारीमा प्राङ्गरिक मल को उत्पादन गर्ने साथै मलखादमा फुङ्लिङ नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर वनाउन भण्डारण केन्द्रको व्यवस्था गर्ने
- रोगनिरोधक विषादीको सुलभ व्यवस्थापन गर्ने साथै प्राङ्गरिक (अर्गानिक) खेतीलाई प्रोत्साहन गरी रासायनिक मलको प्रयोगलाई विस्थापित गर्दै लाने
- श्रोत तथा संकलन केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने, ब्यवशायमुलक तालिम तथा सुरक्षित र सुनिस्चित बजार सञ्जाल निर्माण गर्ने
- चरन क्षेत्र, डाले तथा भुईघासको विकास र विस्तार गर्ने
- पशुपन्छी आहार उत्पाद तथा आवश्यक आहारको आपुर्ती गर्ने
- रोगनिरोधक औषधीको सुलभ व्यवस्थापन र खोप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- पशु तथा कृषि विमा लाई अनिवार्य गर्ने । यसकालागि आवशयकता रहेका संघीय तथा प्रदेश सरकार संग आवश्यक समन्वय गर्ने
- दुग्ध पदार्थ प्रशोधन केन्द्रको स्थापना, पशुबधस्थल निर्माण लगायतका कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिने

- औद्योगिक ग्राम तथा वडा स्तरीय पकेट औद्योगिक ग्रामको स्थापना गर्ने तथा आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने
- उद्योग, कृषि, पर्यटन, सहकारी तथा सांस्कृतकि विकास लगायतका आर्थिक विकासका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउने सवै खाले व्यवसायीक संघसस्था, कार्यालय तथा व्यक्तिलाई नगरपालिका बाट प्रवाह हुने सेवा सुविधामा विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने
- फुङ्लिङ निर्यात तथा विकि प्रवर्द्धन केन्द्रको स्थापना र विकास गर्ने
- पर्यटन विकासमा अन्तरगत धर्मिक, सास्कृतिक तथा ऐतिहासिक क्षेत्रहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गर्ने तथा यसकालागि निजी क्षेत्रलाई समेत आकर्सित गर्ने
- ग्रामिण स्याटलाईट स्मार्ट बजार/शहर तथा फुङ्लिङ बजार सञ्जालकालागि आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने
- नगरपालिकाका सवै वडाहरूमा वडाबासीको माग बमोजिम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था, लघुवित्त विकास सस्था, वित्तीय सस्था तथा बैंकहरूका कार्यालय तथा शाखा पुऱ्याउने
- घरपरिवार बचत कार्यक्रम र वित्तीय साक्षरताकालागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू संग साझादरी गर्ने तथा यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- सवै घरपरिवारको अनिवार्य बैंक खाता हुने व्यवस्था मिलाउने
- न्यूनतम ब्याजदर र सहज रुपमा आवश्यक आर्थिक श्रोत प्राप्त गर्न सक्ने अवस्थाको श्रृजना गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था र सहकारी संग साझेदारी विकास गर्ने
- आर्थिक विकासका सवैखाले क्षेत्रमा नगरपालिकाले औद्योगिक, ब्यापारिक तथा व्यवसायीक दुतको भुमिका निर्वाह गर्ने

क. ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रम (कृषिबाली, सिंचाई पूर्वाधार तथा कृषक समूह):

यस शिर्षक अन्तरगत सवै वडामा गरेर ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रमकालागि प्राथमिकता क्रम अनुसार P1, P2 र P3 मा क्रमस ३२, १२ र ६ गरी कुल ५० वटा आयोजना समेटिएका छन् । माटोको गुण र हावापानीको प्रभावका कारण नगरपालिका क्षेत्र भित्रको भौगोलिक स्वरुप बमोजिम स्थान बिशेषका आधारमा कृषिका पकेट क्षेत्र, जोन यहाँ उल्लेख गरे भन्दा केहि फरक समेत रहने सम्भावना रहेको छ । उल्लेखित ५० वटा आयोजना सञ्चालन व्यवस्थापनकालागि कुल रु १२ करोड ९१ लाख लाग्ने र उक्त लागत मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट ४ करोड ६ लाख तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार बाट ८ करोड ८३ लाख ब्यहोरिने गरी लागत साझेदारी अनुमान गरिएको छ । ब्यवसायिक कृषि विकासको माध्यम बाट आर्थिक समृद्धिको मार्ग दिगो बानउने नगरपालिकाको लक्ष्य बमोजिम ६४ % आयोजना प्राथमिकता P1 मा प्रस्तावित गरिएका र यीनको सफल कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि **कुल रकम रु ९ करोड ७० लाख (कुल लगानीको ७५.१४ %) लाग्ने अनुमान रहेको छ ।**

तालिका नं. ७.२.३.१: ब्यवसायिक कृषि उत्पादन बिकास अन्तरगतको लगानिको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	बिषय शिर्षक	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	३२	९७०।०	७५।१४	
२	P2	१२	२०६।०	१५।९६	
३	P3	६	११५।०	८।९१	
जम्मा		**५०**	**१२९१।०**	**१००।००**	
१	नगरपालिका		४०८।०	३१।६	

२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार		८८३।०	६८।४	
	जम्मा		**१२९१।०**	**१००।०**	

ब्यावसायिक कृषि बालीको विकास र प्रवर्द्धन साथै उत्पादकत्व वृद्धिकालागि आवश्यक सिंचाई पूर्वाधारको विकास र पर्याप्तता एक अनिवार्य सर्त हो । सिंचाई पूर्वाधार निर्माण विकास अन्तरगत सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेका पुराना तथा नयाँ निर्माण समेतका प्राथमिकता क्रम **P1** र **P2** मा क्रमस २७ र १२ गरी कुल ३९ वटा आयोजना परेका छन भने प्राथमिकता **P3** मा कुनै आयोजना परेका छैनने । यसले पनि ब्यवसायिक कृषिकोलागि सिंचाईको महत्वलाई थप स्पष्ट पारेको छ । प्रस्तावित सिंचाई पूर्वाधारको निर्माण व्यवस्थापनकालागि नगरपालिकाको तर्फ बाट रु ९ करोड ८० लाख र संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदारहरू बाट रु ३१ करोड २५ लाख गरी कुल रु ४१ करोड ५ लाख लाग्न सक्ने अनुमान गरिएको छ भने प्राथमिकता **मा P1 मात्र परेका २७ वटा आयोजनाकालागि मात्र पनि रु ३० करोड ९० लाख लाग्ने अनुमान** रहेको छ । उपरोक्त बिबरणका आधारमा समग्र नगसपालिकाको ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रम अन्तरगत सिंचाई पूर्वाधार विकासकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदारबाट निकै ठूलो सहायोगको आवश्यकता रहेको छ ।

तालिका नं. ७.२.३.२: कृषि बिकास कार्यक्रम अन्तगरगत सिंचाई पूर्वाधार बिकासको संक्षिप्त लगानी

क.सं.	प्राथमिकता शिर्षक	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	२७	३०९०.०	७५.२७	
२	P2	१२	१०१५.०	२४.७३	
३	P3	०	०.०	०.००	
जम्म		**३९**	**४१०५.०**	**१००.००**	
१	नगरपालिका		९८०.०	२३.९	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार		३१२५.०	७६.१	
जम्मा			**४१०५.०**	**१००.०**	

कृषि तथा पशुपन्छी पालनको ब्यवसायिक उत्पादनकालागि **कृषक समुहको महत्वपूर्ण** भूमिका रहन्छ । यस नगरपालिका भित्र कृषि तथा पशुपालन अन्तरगत समुह नै निर्माण गरेर निरन्तर कृयाशिल रहेका र रहने समेत गरी यस शिर्षक अन्तरगत ५७ वटा बिभिन्न समुहरू देखिएका छन् । नगरपालिकामा सूचिकृत भएका कृषि समूह तथा पशुपालन समूह क्रमस ७७ र ३९ गरी कुल ११६ को बिबरण रहेको भएता पनि आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारिका क्रममा यो संख्या निकै कम देखिएको छ । जे होस कृषक समूहको महत्वलाई मध्यनजर गरेरनै आवधिक नगरपालिका विकास योजना तर्जमामा यस क्षेत्रलाई बिशेष महत्वका साथ समेटिएको छ । उल्लेखित ५७ वटा मध्ये प्राथमिकता P1 मा ४७ वटा प्राथमिकता P2 मा ९ र प्राथमिकता P3 मा १ वटा परेका भएता पनि यस लक्ष्यले नगरपालिका क्षेत्रमा कृयाशिल हुन चाहाने सवै कृषक समूहलाई प्राथमिकताका साथ आर्थिक विकासको कार्यमा नगरपालिकाले साझेदारी गर्नेछ भने **कृषिको ब्यवसायिकिकरणमा अग्रणी भुमिका निर्वाहा गर्ने सवै आयोजनालाई नगरका गौरवका आयोजना भित्र समेटी कार्यान्वनयमा लगिने छ ।** यस साझेदारी अन्तरगत क्षमता विकास र प्रविधिक सहयोगमा नगरपालिकको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी रहने गरी कुल लगानी ५ करोड ४१ लाख खर्च गर्ने लक्ष्य लिएको**मा प्रथम प्राथमिकताकालागि रु ४ करोड २१ लाख** लाग्ने अनुमान छ । यस

शिर्षक अन्तरगतको कुल लागत १ करोड १८ लाख मात्र संघीय तथा प्रदेश सरकार वा अन्य विकास साझेदार संघ संस्था बाट प्रप्त गर्ने अपेक्षा राखिएको छ। उपरोक्त उल्लेखित शिर्षकहरूमा प्राथमिकता १ मा परेका आयेजनाकालागि आवधिक योजना भित्र कुल **लागत रु ४४ करोड ८१ लाख लाग्ने अनुमान** गरिएको छ।

तालिका नं. ७.२.३.३: कृषि बिकास अन्तरगत कृषक समूह बिकास र ब्यवस्थापनको संक्षिप्त लगानी

क.सं.	प्राथमिकता शिर्षक	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	४७	४२१.०	७७.८२	
२	P2	९	११०.०	२०.३३	
३	P3	१	१०.०	१.८५	
जम्मा		**५७**	**५४१.०**	**१००.००**	
१	नगरपालिका		४२३.०	७८.२	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार		११८.०	२१.८	
जम्मा		**जम्मा**	**५४१.०**	**१००.०**	

तालिका नं. ७.२.३.४: कृषि बिकास आयोजना अन्तरगतको कुल लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता शिर्षक	कृषि बिकास	सिंचाई	कृषक समूह	जम्मा
१	P1	९७०.०	३०९०.०	४२१.००	४४८१.०
२	P2	२०६.०	१०१५.०	११०.००	१३३१.०
३	P3	११५.०	०.०	१०.००	१२५.०
कुल जम्मा		**१२९१.०**	**४१०५.०**	**५४१.०**	**५९३७.०**

प्रस्तावित लागत व्यक्तिगत शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको नभई लागत अनुमान मात्र गरिएका बारेमा सबै जनाकार हुन आवश्यक छ। ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रम अन्तरगत प्रस्ताव गरिएका आयोजनाहरूको लागत अनुमान सहितको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.३.५ (क), (ख) र (ग) मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ७.२.३.५ (क): आर्थिक विकासमा कृषि पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता

आर्थिक विकासका पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता (अन्न, दालहन, तेलहन, फलफूल, तरकारी लगायत)											
								कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**बर्तमान अवस्था**	**अव गर्ने कार्य**	**अनुमानित लागत रु लाखमा**	**प्राथमिकता (P1, P2, P3)**	**न.पा स्तरीय**	**वडा स्तरीय**	**प्रदेश स्तरीय**	**केन्द्र स्तरीय**

	१.१	तोरी तथा सूर्यमुखि खेती	वडाका उपयुक्त स्थान	व्यवसायिक रुपमा खेति गरिएको छैन	व्यासायिक उत्पादन सुरु गर्ने	२	P1	१			
	१.२	फालफूल खेतीमा आँप, लिची, भूँइकटहर, केरा, सुन्तला, कागती, निवुवा तथा एभोकाडो खेती	वडाका उपयुक्त स्थान	व्यक्तिगत प्रयोगजन सँगै सामान्य रुपमा व्यवसायिक खेति समेत गरिएको	पूर्ण व्यवसायिक वनाउने	४७	P1			१	
१	१.३	उन्नत जातको बिउ बिजन बितरण	वडा भरी	कार्यक्रम नभएको	कार्यक्रम भित्र समावेश गरी माग बमोजिम कृषकलाई बितरण गर्ने	३	P1	१			
	२.१	सृन्तला पकेट क्षेत्र	तारीबुङ	२०० रोपनीमा सुन्तला	बिरुवा बितरण र रोग निरोधक आषधीको उपलब्धता	३०	P2			१	
	२.२	तरकारी खेती	गहीरीगाउँ	३०० रोपनीमा आलु, टमटर, कोवी	संचाई, मल, बिउँ र बिरुवा	२५	P1			१	
२	२.३	तरकारी खेती र सृन्तला	तारीबुङ	२०० रोपनीमा आलु, टमटर, कोवी, सुन्तला	मल बिउँ बिस्तार पानी	१५	P1			१	
	३.१	वनयजन्तु संरक्षण तथा, वाली रक्षा कार्यक्रम	तल्लो क्षेत्र	ढेडु बाँदर, मृग, दुम्सी, लगायतका वन्य जन्तु तल्लो क्षेत्रको वाली नाली नस्ट गरी दुःख दिएको	वन्य जन्तु रोकथाम तथा वाली संरक्षण गर्न क्षेत्र बिभाजन गरी जनशक्ति परिचालन वा बैकल्पिक उपायको प्रयोग गर्ने	५	P3	१			
	३.२	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण पकेट, विस्तार (केरा, आँप, लिची खेती)	तल्लो बस्ती गुहेली, आँगेदिन फागेडाडाँ, सिटेनी	सामान्य रुपमा खेती भई रहेको	उक्त क्षेत्रहरुमा वाली, वा फलफूल, तरकारी वालीको लागि सुरुमा, पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने र बिउ बिजन साथै प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने	४०	P1	१	१		
३	३.३	अन्न बाली	क्यानिम, कात्तिके, आंगेदिम, सिम्ले, सिटेनी तथा मेदिबुङ क्षेत्र	धान, मकै, गहुँ, कोदो जस्ता अन्नवालीको सामान्य खेती हुने गरेको	माटो परिक्षण गरी अन्नवाली पकेट क्षेत्र घोषणाा गर्ने साथै व्यवसायिक खेतिकालागि आवश्यक मल, बिउ तथा सिंचाईको व्यवस्थ ागर्ने	५०	P1			१	

	३.४	तरकारी बाली	क्यानिम, कात्तिके, आंगेदिम, सिम्ले, तल्लो मेदिबुङ क्षेत्र	२००० रोपनी जग्गाको परिधि भित्र प्याज, लसुन, कोवी, काउली, आलु लगायतका तरकारी बाली उत्पादन हुने गरेको	क्यानिम, कात्तिक, आंगेदिम, सिम्ले, तल्लो मेदिबुङ लाई आलु पकेट क्षेत्र, सिम्ले, तल्लो मेदिबुङ, पाँचगाउँ क्षेत्रलाई प्याज, लसुन, कोवी, काउली पकेट क्षेत्र घोषणाा गरी उन्त जाताको बिउ, मल तथा सिंचाईको व्यवस्था गर्ने साथै बर्तमान कृषि जोन बाट सुपर जोन सम्म लैजाने	४५	P1	१			
	३.५	फलफूल खेती	आंगेदिम, माथिल्लो मेदिबुङ	केरा, कागती, सुन्तला हरूको सामान्य रुपमा खेति हुने गरेको	आंगेदिम लाई केरा पकेट क्षेत्र साथै अन्य स्थानलाई कागती, सुन्तला पकेट क्षेत्र घोषणाा गरी ब्यवसायिक उत्पादनमा प्रोत्साहन र उन्नत जातको बिरुवा तथा मल समेतमा सहायोग गर्ने	५	P1	१			
	३.६	मसला बाली (बेसार, अदुवा तथा दालचिनी समेत)	वडाका उपयुक्त सुख्खा क्षेत्र	सामान्य रुपमा खेती हुने गरेको	वडा भित्रका सुख्खा माटो रहने क्षेत्रको छनौट गरी माटो परिक्षण, उन्नत जातको बिउ र मलको ब्यवस्थ ागर्ने	२०	P2		१		
	४.१	अन्न, दालहन, तेलहन, फलफूल खेती	वडाका बिभिन्न बस्तीमा	सामान्य रुपमा उत्पादन हुने गरेको	उन्नत जातको बिउ बिजन र मल उपलब्ध गराउने	४	P1	१	१		
	४.२	च्याउ खेती	वडा भित्र	नभएको	ब्यावसायिक खेतीकालागि प्रविधि र प्रोत्साहन सहयोग गर्ने	४	P1	१	१		
४	४.३	तरकारी खेती	वडा भित्र	सामान्य भएको	टनेल निर्माण, उन्नत जातको बिउ, मल मा सहयोग गर्ने	४	P1	१	१		
५	५.१	उकाली पानी आलु पकेट क्षेत्र	उकाली पानी	१०० रोपनीमा आलु	अर्गेनिक आलु पकेट क्षेत्र वनाउने तथा बिस्तार गर्ने साथै उन्नत जातको आलुको बिउ तथा मलको सर्वसुलभताकालागि सहयोग गर्ने तथा प्रविधि र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने	२०	P1	१		१	

	५.२	फलफूल तथा तरकारी खेती	वडाका उपयुक्त क्षेत्र	व्यवसायिक रुपमा खेती नभएको	माटो परिक्षण, उपयुक्त स्थानको सुनिस्चितता, पकेट क्षेत्र निर्धारणका साथमा वनदा, कोवी, फूलकोवी, मूला, सिमी, केराउ, खोर्सानी लगायतका तरकारी, किवी, एभोकाडो, हाते ओखर लगायतका फलफूल, तथा तेलहनको रुपमा भटमास खेतीलाई व्यवसायिक रुपमा विकास गर्ने	२५	P1	१		१	१
	६.१	बेमौसमी तरकारी खेति	सतल डाँडा	१०० रोपनीमा	पकेट क्षेत्र घोषणाा, व्यवसायिक फर्म दर्ता, उन्नत जातको बिउँ र मलको व्यवस्थापन गर्ने	५	P2	१			
६	६.२	बेमौसमी तरकारी खेति	वडाका अन्य उपयुक्र क्षेत्रमा	२५० घर धुरी	माटो परिक्षण, एक घर एक टनेलको व्यवस्थापन साथै व्यवसायिक फर्म दर्ता, उन्नत जातको बिउँ र मलको व्यवस्थापन गर्ने	३०	P1	१	१	१	
	७.१	निरौला कृषि फर्म	खोप्रे	तरकारी खेती ७० रोपनीमा	टनेल तथा सिंचाईको सुविधा	३	P2	१			
७	७.२	सँगिता कृषि फर्म	घोडेचौर	तरकारी खेती ७० रोपनीमा	टनेल तथा सिंचाईको सुविधा	१३	P2	१			
	८.१	चारपाटे आलु पकेट क्षेत्र	चारपाटे	६६० रोपनी जग्गामा आलु	उन्नत जातको बिउँ, मल, सिंचाई सुविधा र बजार ब्याबस्थान	८०	P1	१		१	
	८.२	साफतेल भेराबारी तरकारी पकेट क्षेत्र	साफतेल भेराबारी	२०० रोपनी तरकारी खेती	"	१००	P1			१	१
	८.३	बाझोगरा कृषि, फर्म	बाझोगरा	२७५ रोपनी तरकारी खेती फलफुल	"	५०	P2			१	१
	८.४	पाडरे कृषि, फर्म	पाडरे	१३ रोपनी तरकारी खेती फलफुल	"	२०	P2	१			
	८.५	तरकारी तथा फलफूल	सल्लेरी कोदार टोल	५०० रोपनीमा तराकारी तथा फलफूल खेती गर्ने	"	२०	P1	१	१		
८	८.६	केरा पकेट क्षेत्र	बहानन्दे हिटी साप्तेल भेदाबारी	१००० रोपनीमा खेती	"	१००	P1	१		१	

	८.७	अकबरे पकेट क्षेत्र	कोदार टोल	सामान्य रुपमा खेती भएको	टनेल, थोपा सिंचाई, पाईप, बिउ तथा मल व्यवस्थापन	१०	P1		१		
	८.८	अकवरे पकेट क्षेत्र	तल्लो तथा माथ्लो काव्रे	सामान्य रुपमा खेती भएको	"	१०	P2		१		
	८.९	ऑप लिची पकेट क्षेत्र	ल्याङ्वा, साप्तले भेदाबारी	सामान्य रुपमा खेती भएको	उन्नत जातको बिरुवा तथा मलको उपलब्धता	५	P2		१		
	८.१०	बेमौषमी तरकारी तथा फलफूल पकेट क्षेत्र	बोभ्के, बरबोटे, हिटी, बहानन्दे	सामान्य रुपमा खेती भएको	टनेल, थोपा सिंचाई, पाईप, बिउ तथा मल व्यवस्थापन	२५	P2	१	१		
	८.११	भटमास, तोरी, सूर्यमुखि पकेट क्षेत्र	नाम्ले, ह्याङ	सामान्य रुपमा खेती भएको	"	२०	P2	१	१		
	८.१२	सुन्तला, कागती, किवी, फलफूल पकेट क्षेत्र	बोभ्के, सालिम्बे, कोलबारी, बरबोटे	सामान्य रुपमा खेती भएको	सिंचाई, बिरुवा तथा मल	२०	P1	१		१	
	८.१३	अगानिक घिउसिमि खेती पकेट क्षेत्र	भिरकुना टोल	सामान्य रुपमा खेती भएको	टनेल, सिंचाई, बिउजिन तथा मलको व्यवस्थापन	५	P2		१		
	९.१	सुन्तला, कागती लगायत फलफूल पकेट क्षेत्र	उपयुक्त स्थानमा	सामान्य रुपमा हुने गरेको	व्यवसायिक खेतीकालागि कृषकलाई अभिप्रेरित गर्ने, माटो परिक्षण तथा उन्नत जातका बिरुवा बितरण गर्ने	१५	P1	१	१		
	९.२	फूल पकेट क्षेत्र	उपयुक्त स्थानमा	सामान्य रुपमा फूल लगाउने गरेको	माटोको परिक्षण गरी उन्नत जातको फूलको बिउ बितरण गर्ने र व्यवसायिक रुपमा खेती गर्न प्रोत्साहित गर्दै बजार सञ्जाल निर्माण गर्ने	१५	P1	१	१		
	९.३	अन्नबाली पकेट क्षेत्र	"	"	"	५०	P1	१	१		
	९.४	तेलहन बाली पकेट क्षेत्र	"	"	"	२०	P1	१	१		
९	९.५	दालहन पकेट क्षेत्र	"	"	"	४०	P1	१	१		
१०	१०.१	आलु पकेट क्षेत्र	धाप गाउँ	१९९ रोपनी जग्गामा आलु	बिउ, मल, सिंचाई, बजार ब्याबस्थान	२०	P3			१	

	१०.२	तरकारी पकेट क्षेत्र	लामाथान	तरकारी खेती	बिउ, मल, सिंचाई, बजार ब्याबस्थान	१५	P1	१		१	
	१०.३	चियाँ पकेट क्षेत्र	भ्याकुरे	३०० रोपनीमा चियाँ खेती	मल, सिंचाई, बजार ब्याबस्थान, घेराबारा	१०	P1			१	
	१०.४	कफी खेती उत्पादन पकेट क्षेत्र	साम्भेडाँडा	हाल नभएको	"	३०	P1				१
	१०.५	अर्गानिक चिया	गडीडाँडा	५० रोपनिमा	"	४०	P1			१	
	१०.६	मयाम, तागेलुङ,फुरुम्बु डाडागाउँ र याफे		४०० रोपनी	"	३०	P3			१	
	१०.७	निभारे सोगीरा, गडीडाडा निरौला गाउँ टारघर मित्लुङ		२०० रोपनी	"	२०	P3				१
	१०.८	चाम्लीङे हाथुपे भ्याकुरे लामाथान माटे		२०० रोपनी	"	२०	P3				१
	१०.९	कागती, सुन्तोला, किवी एभोकार्डो, दाते ओखर			माटोको जॉच, परिक्षण उत्पादन गरी व्यवसायिक रुपमा बिस्तार गर्ने	२०	P3				१
	११.१	किवी तथा फलफूल खेती		हाल नभएको	माटोको जॉच तथा व्यवसायिक खेति गर्ने	५०	P1			१	
११	११.२	बेमौसमी तरकारी खेती		हाल नभएको	"	३६	P1			१	
जम्मा		**५०**				**१२९१**	**०**	**२४**	**१६**	**१७**	**६**

तालिका नं. ७.२.३.५ (ख): सिंचाईका श्रोत तथा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी आयोजनाहरू

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
	१.१	हिरवा चिचौरा मेलुङ्वाङ्गे, आम्बोटे सिंचाई कुलो	हिरेवा खोला	सामान्य रुपमा हाल २००० रोपनीमा सुविधा पुगोको	कुलो मर्मत तथा बिस्तार गरी ६००० रोपनीमा सुविधा पुऱ्याउने	३००	P2				१
१	१.२	सुवागी सिंचाई कुलो	हिरेवा चिचौरा खोल्सा	सामान्या रुपमा हाल ५०० रोपनीमा सुविधा पुगेको	कुलो मर्मत तथा बिस्तार गरी १००० रोपनीमा सुविधा पुऱ्याउने	२०	P1	१			

	१.३	थाङ्ने खोल्सादेखी चिउरीको बोट हुँदै नाङ्गे सिंचाई		सामान्या	आरसिसि कुलो निर्माण	१०	P1	१			
	१.४	हर्राबोटे चिलाउने डाँडाँ सिचाई		सामान्या	पाईप मार्फत सिंचाई सेवा निर्माण	५	P1	१	१		
	२.१	मेदीबुङ तल्लो कुलो हुदै तारीबुङ कबै	सिद्धिडाँडा	सामान्या रुपमा हाल ९०० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी १५०० रोपनीमा सेवा बिस्तार गर्ने	१००	P2	१			१
	२.२	खहरे सिंचाई कुलो	खहरे	सामान्या रुपमा हाल ३०० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी ५०० रोपनीमा सेवा बिस्तार गर्ने	२५	P1	१		१	
२	२.३	सल्ला बोटे सिंचाई कुलो	सल्ला बोटे	सामान्या रुपमा हाल ३०० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी ६०० रोपनीमा सेवा बिस्तार गर्ने	३५	P1	१		१	
	३.१	माथिल्लो मेदिवुङ सिंचाई कुलो आयोजना मेदिवुङ	साउने मेदिवुङ	फुङलिङ न.पा. ६ को सिद्धिडाडाँ देवी खोला मुहान भई फुङलिङ न.पा. ५, ४, २ हुदै वजार भित्रको ढल समेत बग्ने हुदा ३ नं. वडा को साउने पाथिभरा मन्दिर समिप बाट बहने सिंचाई कुलो छ	उक्त सिंचाई आयोजना बाट ३०० घरधुरीको अन्दाज ५००० रोपनी जग्गा संचालीत हुने हुदाँ १५ कि.मी कुलो २ मि. पक्की वनाउने	१००	P1	१		१	१
	३.२	तल्लो मेदिवुङ सिंचाई कुलो आयोजना फुङलिङ न.पा. ६, ५, ४, १, २, ३ नं. वडा प्रभावित आयोजना		फुङलिङ न.पा. ९ को लाप्से ओला देखी खोला मुहान हुदै वडा नं. ६, ४, १, २ हुदै ३ नं. वडाको ६० प्रतिशत सिंचाई गदै गरेको कच्ची माटो मा कुलो मात्र रहेको	उक्त कच्ची माटो को कुलोलाई आर.सिसि. पक्की वनाई आवश्यक २६० मि. को पाइप खरिद तथा पुर्वाधार निर्माण	१००	P1	१		१	१
	३.३	मेदिवुङ च्यनिपाखा डाँडापरी ढाँडगाँउ सिंचाई आयोजना	पाखा डडाँगाउ	तल्लो मेदवुङ सिंचाई कुलो बाट वा.सु. मा.वि. हुदै तलको क्षेत्रलाई प्रभावित पर्ने कुलो रहेको	विद्यालयको जग्गा मा समेत रहेको कुलो ले जग्गा लाई समेत असर हुने हुदाँ पक्की वनाई भौतिक पुर्वाधार विस्तार गर्ने।	२०	P1	१		१	

	३.४	भाँडीखोला मुहान भई बहानदे घुम्ति देखी वयानिम्र सिंचाई आयोजना	क्याम्रि मुढे	वहानन्दे दोभान मोटर बाटो निमार्ण हुँदा उक्त कुलो तहस नहस भएको ६० घरधुरी को १५ सय रोपनी जग्गा सिन्चीत हुने	आवश्यक पाईप व्यवस्थापन साथै पक्की आर. सिसि गरी सुचारु गर्ने ।	५०	P2	१		१	
	३.५	भाँडीखोला झाकीडाडाँ कार्तिके हलि बोटे गुहेली सिंचाई कुलो आयोजना	फुङलिङ-३ कार्तिके हलि बोटे गुहेल	झाकीडाडाँ देखि मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्न नसकिएको कच्ची कुलो मात्र रहेको जतातै भिर पाखामा व्यवस्थित विना संचालित छ	भाँडीखोला मुहानमा आर.सिसि मेशी नरी वाँल व्यबस्थापन तथा भौतिक पवाधार आर.सिसि निमार्ण	५०	P2	१		१	
	३.६	आले खोल्सा मुहान भई त्रिशट्ठी खाल्टे भगेनी सिंचाई कुलो आयोजना	त्रिशट्ठी भगेनी	त्रिशट्ठी ब्याँसिमा भास पहिरोमा पर्ने कुलो भएको हुदा यो साल वनाएको कुलो अर्को साल सोही ठाउमा नरहर्ने बगिरहने	अब बगर्ने भासमा ग्याविङ तार जाली भरी १५० एम.एम. को पाईप खरिद गरी ब्यावस्थापन गरी संचालनमा ल्याउने ।	२५	P2	१		१	
	३.७	ब्यपारे खोला मुहान भई कोल्वोटे, फलाँटे सिंचाई कुलो आयोजना फुङलिङ ३ आँगेदिम	कोलबोटे फलाटे	व्यापारे खोल्सी मुहान देखि कोल्वोटे गिरी गाँउ सम्म वगुवा धर्ती भएकोले पानी लाँन कस्ट भएको	मुहान देखी कोल्टेवोटे गिरी गाँउ सम्म १५० मि. लम्बाई मा १५० एम.एम. को पाइप लागाउने	५	P2	१	१		
	३.८	डाडाँ घर मुनी घलेडाडाँ दमैडाडाँ सिंचाई कुलो आयोजना	सरुपे दमैडाडाँ	घलेडाडाँ जंगल वारी देखी दमैडाडाँ सम्म माटो ढुङ्गामा कुलो रहेको	जंगल वारी घलेडाडाँ सरुपे दमैडाडाँ सम्म पक्की ढलाई गर्ने	५	P2	१	१		
	३.९	तमोर नदीको नाङ्रुङ स्थानबाट मेदिवुङ् बा.सु.मा.वि माथि लिफ्टीङ् सिंचाई परियोजना	नाङ्रुङ	तमोर नदी को पानी लाई लिफ्टीङ् बाट हिउँदो को महिनामा सिंचाई व्यवस्थापन गर्न सकिने सम्भावना	फुङलिङ-३ को पुछार नाङरुङ भन्ने स्थानमा रहेको तमोर नदी को पानी लिफ्टीङ् बाटा करिव २५०० मि. माथि ल्याउने	१०००	P1	१		१	१
	४.१	तल्लो मेदीबुङ सिंचाइ कुलो	खतिवडा टोल	सामान्या रुपमा हाल ४० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी ७० रोपनीमा	१००	P1	१		१	१
	४.२	माथिलो मेदीबुङ सिंचाइ कुलो	बालमन्दिर	सामान्या रुपमा हाल ३० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी ५० रोपनीमा	१००	P1	१		१	
४	४.३	थोपा सिंचाइ जार	तिनधारे	सामान्या रुपमा हाल १० रोपनीमा	कुलो बिस्तार मर्मत गरी २० रोपनीमा	१५	P1	१			

	५.१	राज कुलो	बिरेन्द्र चोक	वडा नं. १, २, ३, ४ र ५ को करिव १०० रोपनी जग्गामा सिंचाई सुविधा पुगेको	पुर्ननिर्माण, मर्मत	२०	P1	१		१	
५	५.२	थोपा सिंचाई	उकाली पानी ठूलो गाउँ	वर्तमानमा व्यवस्था नभएको	आयोजनाको व्यवस्था गरी आवश्यक स्थानमा कार्यान्वयन गर्ने	१०	P1	१	१		
	६.१	रमिते कुलो	हिमाली पाखा देखि रमिते जाने	सामान्य अवस्था	मर्मत सम्भार सहित स्तरोन्नती गरी क्षेत्र समेत बिस्तार गर्ने	१००	P1	१		१	१
६	६.२	सिंचाई पूर्वाधार		नभएको	पाईपालाईनको व्यवस्था गर्ने साथै आवश्यकस्थानमा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण गर्ने र सिंचाईको प्रवन्ध गर्ने	१०	P1	१	१		
७	७.१	काहुले सिंचाइ कुलो	काहुले	सामान्या रुपमा हाल सिंचाइ	कुलो बिस्तार र मर्मत गर्ने	५०	P2	१		१	
	८.१	थामखर्क मुहान बाट चारपाटे सिंचाई	थामखर्क	२००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सँचालनमा	पक्की कुलो निर्माण	२००	P1	१			१
	८.२	भाडी खोला सिंचाई	भेदबारी	२००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सँचालनमा	पक्की कुलो निर्माण	१००	P2	१		१	
	८.३	खोष्टे राते खोला सिंचाई	मेवाराजा	३००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सँचालनमा	पक्की कुलो निर्माण	८०	P2	१		१	
	८.४	क्यानिम सालिम्बे सिंचाई कुलो	सालिम्बे	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको	पक्की कुलो निर्माण	१००	P2	१			१
८	८.५	क्यानिम बहानन्दे साप्तेल कुलो	साप्तेल	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको	पक्की कुलो निर्माण	८०	P1	१		१	
	९.१	घलबले सिँचाई आयोजना	हाडदेवा खोला	हाल नभएको	२००० रोपनी सिंचाई, नयाँ निर्माण	२००	P1	१			१
	९.२	लप्से चिनेवा	लप्से	२००० रोपनीमा सामान्या रुपमा सँचालनमा	मर्मत गर्नुपर्ने	१५०	P1	१			१
	९.३	हाडदेवा खोला वराल गाउँ	तिरिया	हाल नभएको	नयाँ निर्माण, १५०० रोपनी सिंचाई	१००	P1	१			१
९	९.४	धुपैरे सिंचाई योजना	धुपैरे	सामान्य सञ्चालनमा रहेको	मर्मत सम्भार गरी क्षमता बिस्तार गर्ने	५०	P1	१			

	९.५	देवी खोला सिंचाई योजना	देवीखोला	सामान्य सञ्चालनमा रहेको	मर्मत सम्भार गरी क्षमता बिस्तार गर्ने	२०	P1	१			
	९.६	लप्से चिनेवा सिंचाई योजना	लप्से साविक ४ र ५	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	३०	P1	१		१	
१०	१०.१	ओइराङ खोला सिंचाई	सातमुले	१५०० रोपनी हाल सामान्या रुपमा सञ्चालनमा	पक्की कुलो नभएको	४०	P1	१		१	
	१०.२	तम्मोर लिफ्ट सिंचाई	तमोर खोला	सञ्चालनमा नभएको	रोपनिमा	५०	P1	१			१
११	११.१	गोथले गहिरी टोल सिंचाई	तेम्बा	हाल सञ्चालनमा नभएको	पक्की कुलो २०० रोपनी	१५०	P2	१			१
	११.२	बागदौर-सिम्बु-दुम्ले सिंचाई	फावा खोला सिंचाई	सञ्चालनमा नभएको	पक्की कुलो १००० रोपनिमा	५००	P1	१			१
जम्मा		३९				४१०५		३३	१	१४	१२

तालिका नं. ७.२.३.५ (ग): कृषक समूह

आर्थिक विकासका पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता (कृषक समुह)											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	सुन्तला जात कृषक समुह	आम्बोटे	दर्ता भएको साथै १२०० रोपनिमा सञ्चालन	तालिम दिने, उन्नत जातको बिउँ उपलब्ध गराउने साथै बजार व्यवस्थापनमा सहायोग गर्ने	१०	P1		१		
	१.२	सरश्वती बहुउद्देसीय कृषक समुह		दर्ता भएको साथै १५ रोपनी तरकारी खेती सञ्चालन गरेको	"	२	P1		१		
२	२.१	देउलिङगे कृषक समुह	गहीरीगाउँ	दर्ता	"	३	P1		१		
	२.२	प्रगति कृषक समुह	तारीबुङ	दर्ता	"	३	P1		१		
	२.३	आलोक कृषक समुह	देउलिङ्गे	दर्ता	"	३	P1		१		
	२.४	जनकल्याण कृषक समुह	देउलिङगे	दर्ता	"	३	P1		१		

	२.५	सूर्यदय कृषक समुह	तारीबबुङ	दर्ता	"	३	P1		१		
	२.६	देवलिङ उनन्त कुखुरा पालन कृषक समुह	गहीरीगाउँ	दर्ता	तालिमबिउँ	३	P1	१			
	३.१	शिवशक्ति बहुद्देशीय कृषक समूह	माथिल्लो मेदिबुङ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1		१		
	३.२	मिलन मिस्त्रित कृषक समूह	सिम्ले, पाँच गाउँ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.३	बसन्त बहुद्देशीय कृषक समूह	आँगेदिम	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1		१		
	३.४	साधुधारा बहुद्देशीय कञ्चनजंघा महिला कृषक समूह	साधुबारी	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.५	सफल बहुद्देशीय परियोजना	क्यानिम, कात्तिके	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.६	हातेमालो कृषि महिला समूह	बाटोघर, पाँचगाउँ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.७	महिला तमोर सहाकारी समूह	घिमिरेगाउँ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.८	चन्द्रज्याती महिला समूह	भट्टराईगाउँ मेदिबुङ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.९	नवोदित बहुद्देशीय मिश्रित समूह	ढाँडगाउँ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
	३.१०	सूर्योदय महिला कृषक समूह	तल्लो मेदिबुङ	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	१०	P1	१			
३	३.११	क्यानिम् ताजा तरकारी ब्लक सञ्चालक समूह	क्यानिम्	दर्ता भई सामान्य कार्य गर्दै आएको	"	२०	P1			१	
४	४.१	पाथिभारा दिदिबहिनी कृषक समुह	फुङलिङ टोल	दर्ता	पाईप लाईन सिंचाई आधुनिक भट्टी तालिम बिउ	३	P1		१		

	४.२	माछा पोखरी कृषक समुह	माछा पोखरी	दर्ता	पाईप लाईन सिंचाई आधुनिक भट्टी तालिम बिउ	३	P1		१		
	५.१	उकाली पानी कृषक समुह	उकाली पानी	दर्ता १०० वटा खसि बाखा पालन भई रहेको	खोर सुधार गर्ने साथै उन्नत जातका बोका बितरण गरी उत्पादनमा थप प्रोत्साहित गर्ने	१०	P1	१	१		
५	५.२	कृषक समूह	बिभिन्न टोल बस्तिमा	५.१ मा उल्लखे भए बाहेक नभएको	बिभिन्न टोलमा कृषक समूह निर्माण गरी स्थानीय कृषकहरूलाई व्यवसाकिय कृषि कार्यमा लगाउने	५	P1	१	१		
	६.१	सतल डाँडा कृषक समुह	सतल डाँडा	३३ घरधुरीमा तरकारी कि बि दर्ता	क्षमता विकास, व्यवसाय प्रवर्द्धन तालिम दिने तथा उन्नत जानको बिउँ र मल उपलब्ध गराउने	१०	P1	१			१
	६.२	खरीबोटे कृषक समुह	खरीबोटे	३३ घरधुरीमा अलैचि४०० रोपनीमा , दर्ता रहेको	"	५	P1	१	१		
	६.३	डाँडाबारी कृषक समुह	डाँडाबारी	५६ घरधुरीमा तरकारी ३० रोपनीमा	"	५	P1	१	१		
	६.४	काउँले महिला कृषक समुह	बिहिबारे	८० रोपनी	बजार ब्यबस्थापन गर्ने	५	P1	१	१		
	६.५	फुलपाती डाँडा महिला समुह	फुलपाते	२५ रोपनी तरकारी	बजार ब्यबस्थापन गर्ने	५	P1	१	१		
	६.६	सेवालुङ कृषक समुह	बाझोगरा	३३ घरधुरीमा कागती सुन्तला १०० रोपनी	"	५	P2	१	१		
	६.७	गिताञ्जली कृषक समुह	गहिरी गाउँ	१०० रोपनीमा तरकारी	"	५	P2	१	१		
	६.८	सुकेटार कृषक समुह	सुकेटार	२०० रोपनी	"	१०	P1	१		१	
	६.९	बतासे कृषक समुह	बतासे	५०० रोपनी	"	२०	P1	१		१	
६	६.१०	बाँझोगरा कृषक समुह	बाँझोगरा	१५० रोपनी	"	७	P1	१		१	

	७.१	माछा पोखरी कृषक समुह	माछा पोखरी	दर्ता	पाईप लाईन सिंचाई आधुनिक भटी तालिम बिउँ	१५	P2		१		
	७.२	पाथिभारा दिदिबहिनी कृषक समुह	फुङलिङ टोल	दर्ता	पाईप लाईन सिंचाई आधुनिक भटी तालिम बिउँ	१५	P2		१		
	७.३	किरात चौक कृषक आमा समुह	किरात चौक	दर्ता	”	१५	P2		१		
७	७.४	जुनतारा कृषक आमा समुह	मेलबोटे	दर्ता	”	१५	P2		१		
	८.१	राधाकृष्ण महिला कृषक समुह	मेराजन	दर्ता	क्षमता विकास, जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउँ	२०	P2	१	१		
	८.२	उधम सिल कृषक समुह	साफतेल	दर्ता	"	१०	P2	१	१		
	८.३	कुम्भकर्ण कृषक समुह	रमिते	दर्ता	"	१०	P2	१	१		
	८.४	तागेरा किट बहुउद्देश्य पशुपालन समुह	बरबोटे	दर्ता ८ घार मौरी	क्षमता विकास, मौरी सहित घार बितरण	२०	P1	१	१		
	८.५	अम्बिका कालिका कृषि पशुपालन समुह		पशुपालन	"	५	P1	१	१		
८	८.६	मौरी पालन समुह	बोझे, बहानन्दे	२५० घर	"	१०	P1	१	१		
९	९.१	कृषक समुह		नभएको	पशुपालन, तरकारी खेती, फलफूल खेती लगायतका कृषक समुह निर्माण गर्ने साथै उनिहरूको क्षमता विकास र व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने	५०	P1	१	१		
	१०.१	सिर्जनशिल कृषक समुह	गडीडाँडा	दर्ता भएको	जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउ	१५	P1	१			
१०	१०.२	तागेरा किट बहुउद्देश्य पशुपालन	नेभारे	दर्ता ३० घार मौरी	घार खोर निर्माण	१०	P3	१		१	

	११.१	प्रगतिशिल युमाखाम मिश्रित कृषक समुह	युमाखाम	दर्ता भएको	टनेल, उन्नत जातको बिउ बिजन तथा किटनासक औषधीको व्यवस्थापन	१५	P1	१		१	
	११.२	सिस्ने मिश्रित कृषक समुह	कात्तिके	दर्ता भएको	टनेल, व्यवसायिक किवि खेति, सामुहकि फलफूल खेति	१०	P1	१			
	११.३	ताजा तरकारी भिरकुना कृषक समुह	भिरकुना	दर्ता भएको	टनेल, उन्नत जातको बिउ बिजन तथा किटनासक औषधीको व्यवस्थापन	५	P1	१			
	११.४	गाउँबेसी कृषक समुह	सिम्बु	दर्ता भएको	"	१०	P1	१			
	११.५	उन्नत अलैची कृषक समुह	तेम्वेवा	दर्ता भएको	"	७	P1			१	
	११.६	पूर्वि पहाडी अलैची कृषक समुह	निकास	दर्ता भएको	"	५	P1			१	
	११.७	दुम्ले मिश्रित कृषक समुह	दुम्ले	दर्ता भएको	जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउ	७	P1	१		१	
	११.८	बोझेनी कृषक समुह	चिसीन तेम्बेवा	दर्ता भएको	जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउ	७	P1	१		१	
	११.९	फावा खोला कृषक समुह	तेम्बेवा गहिरी गाउँ	दर्ता भएको	जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउ	७	P1	१			
	११.१०	ठोल उथान कृषक समुह	साबिकको ४	दर्ता भएको	जग्गा पाईप लाईन सिंचाई तालिम बिउ	५	P1	१			
११	११.११	वनपाला कृषक समुह	वनपाला	दर्ता भएको	टनेल, उन्नत बिउबिजन	५	P1		१		
जम्मा		**५७**				**५४१**	**०**	**३५**	**२०**	**६**	**१**

ख. ब्यवसायिक पशुपन्छी पलन तथा चरन क्षेत्र विकास कार्यक्रम

यस शिर्षक अन्तरगत सवै वडामा गरेर ब्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रमकालागि प्राथमिकता क्रम अनुसार P1, P2 र P3 मा क्रमस ३६, १४ र ४ गरी कुल ५४ वटा साथै चरन क्षेत्र बिकास अन्तरगत ८ वटा आयोजना गरी कुल ६२ वटा आयोजना समेटिएका छन् । चरन क्षेत्र र घाँसको उपलब्धता, हावापानीको प्रभावका समेतका कारण नगरपालिका क्षेत्र भित्रको भौगोलिक स्वरुप बमोजिम स्थान बिशेषका आधारमा पशुपन्छी पालनका पकेट क्षेत्र वा जोन यहाँ उल्लेख गरे भन्दा केहि फरक समेत रहने सम्भावना रहेको छ भने **पशुपालनको ब्यवसायिकिकरणमा अग्रणी भुमिका निर्वाहा गर्ने सवै आयोजनालाई नगरका गौरवका आयोजना भित्र समेटी कार्यान्वनयमा लगिने छ ।** उल्लेखित ५४ वटा आयोजना सञ्चालन व्यवस्थापनकालागि कुल रु १० करोड ४९ लाख र चरन क्षेत्र बिकास अन्तरतगतका ८ वटा

आयोजनाकालागि रु १ करोड ६५ लाख लाग्ने र उक्त दुवै आयोजनाकालागि लागत मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट ४ करोड ६४ लाख तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार बाट ७ करोड ५० लाख ब्यहोरिने गरी लागत साझेदारी अनुमान गरिएको छ । ब्यवसायिक पशुपन्छी पालन विकासको माध्यम बाट आर्थिक समृद्धिको मार्ग **दिगो बानउने नगरपालिकाको लक्ष्य बमोजिम ६६.७ % आयोजना प्राथमिकता P1 मा प्रस्तावित गरिएका र यीनको सफल कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि पशुपन्छी पालन बिकासमा कुल रकम रु ७ करोड २७ लाख र चरन क्षेत्र बिकासकालागि रु ९० लाख गरी कुल रु ८ करोड १७ लाग्ने अनुमान रहेको छ ।**

तालिका नं. ७.२.३.६: ब्यवसायिक पशुपन्छी पालन कार्यक्रमको कुल लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	बिषय शिर्षक	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	३६	७२७.०	६९.३०	
२	P2	१४	२७२.०	२५.९३	
३	P3	४	५०.०	४.७७	
जम्मा		५४	१०४९.०	१००.००	
१	नगरपालिका		३९४.०	३७.६	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार		६५५.०	६२.४	
	जम्मा		१०४९.०	१००.०	

तालिका नं. ७.२.३.७: ब्यवसायिक पशुपन्छी पालन कार्यक्रम अन्तरगत चरन क्षेत्र बिकासको कुल लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	बिषय शिर्षक	योजना संख्या	लागत रु (लाखमा)	%	कैफियत
१	P1	२	९०.०	५४.५५	
२	P2	४	६५.०	३९.३९	
३	P3	२	१०.०	६.०६	
जम्मा		८	१६५.०	१००.००	
१	नगरपालिका		७०.०	४२.४	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार		९५.०	५७.६	
	जम्मा		१६५.०	१००.०	

तालिका नं. ७.२.३.८: ब्यवसायिक पशुपन्छी पालन कार्यक्रम अन्तरगत प्राथमिकता क्रम अनुसारको कुल लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता शिर्षक	पशुपालन ब्यवसायिकिकरण	पशुपालन चरन क्षेत्र बिकास	जम्मा	कैफियत
१	P1	७२७.०	९०.०	८१७.०	
२	P2	२७२.०	६५.०	३३७.०	
३	P3	५०.०	१०.०	६०.०	
जम्मा		१०४९.०	१६५.०	१२१४.०	
लगानी साझेदारी					
१	नगरपालिका	३९४.०	७०.०	४६४.०	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार	६५५.०	९५.०	७५०.०	
जम्मा		१०४९.०	१६५.०	१२१४.०	

प्रस्तावित लागत व्यक्तिगत शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको नभई लागत अनुमान मात्र गरिएका बारमा सवै जनाकार हुन आवश्यक छ र बजेट बिनियोजन नगरपालिकाले बर्षिक रुपमा गर्ने भए बाट यसलाई आधार मान्न भने सकिनेछ । ब्यवसायिक पशुपन्छी पालन विकास कार्यक्रम अन्तरगत प्रस्ताव गरिएका ६२ वटा आयोजनाहरूको लागत अनुमान सहितको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.३.९ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ भने पशुपन्छी पालन सँग सम्बन्धित कृषक समूहको बिबरण तालिका नं. ७.२.३.५ (ग) मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२.३.९ (क): आर्थिक विकासमा पशुपन्छी पालन पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता

आर्थिक विकासका पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता (पशुपन्छी पालन)											
वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**बर्तमान अवस्था**	**अव गर्ने कार्य**	**अनुमानित लागत रु लाखमा**	**प्राथमिकता (P1, P2, P3)**	**कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता**			
								न.पा स्तरीय	**वडा स्तरीय**	**प्रदेश स्तरीय**	**केन्द्र स्तरीय**
१	१.१	उन्नत कृषि, फर्म	आम्बोटे	१६ बाखा, १३ सुगुर	उन्नत जातका बोका, खोर सुधार, बजार व्यवस्थापन	३	P1	१	१		
	१.२	बिहानी आमा समुह	मेलूङ	२० बाखा	उन्नत जातका बोका, खोर सुधार, बजार व्यवस्थापन	१०	P1	१	१		
	१.३	फुलमाया कोल्टी फर्म	मेलूङ	३०० जति कुखुरा	चल्ला बितरण, चारो तथा फर्म सुधार	५	P1	१	१		

	१.४	तिनधारे कृषि तथा पशुपालन	तिनधारे	५ टरकी ८ कुखुरा	चल्ला बितरण, चारो तथा फर्म सुधार	५	P1	१	१		
	१.५	स्थानीय कुखुरा पालन, बिउ बोका तथा बंगुर पालन	वडाका उपयुक्त स्थान	सामान्य रुपमा मात्र रहेको	व्यवसायिक रुपमा अघि बढाउने	३	P1	१	१		
	१.६	माछा पालन	वडाका उपयुक्त स्थान	खासै नभएको	व्यवसायिक खेतिकालागि प्रोत्साहन गर्ने	२	P2	१	१		
	२.१	कृखुरा पालन	देउलिङगे	३०० जति कुखुरा	चल्ला बितरण तथा फर्म सुधार	१५	P1	१			
	२.२	अन्डा उत्पादन	देउलिङगे	हाल नभएको	नयाँ व्यवसायिक फर्म विकास	१०	P2	१			
२	२.३	गाईपालन	तारीबुङ	हाल नभएको	नयाँ व्यवसायिक फर्म विकास	१५	P1	१			
	३.१	कृखुरा पालन	मेदीबुङ	३०० जति कृखुरा	फर्मको बिस्तार गर्ने साथै चल्ला उत्पादनमा समेत प्रोत्साहन गर्ने	१५	P2	१			
	३.२	अन्डा उत्पादन	मेदीबुङ	हाल नभएको	किसनहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने	१०	P3	१			
	३.३	गाईपालन	ढाँड गाउँ, पाँच गाउँ, सिम्ले	सामान्य रुपले गाईपालन भई रहेको	व्यवसायिक रुपमा गाई भैंसी पालनकालागि प्रोत्साहन तथा सहयोग गरी ४० भन्दा बढी फर्महरूको विकास गर्ने साथै दुग्ध सङ्कलन केन्द्रको व्यवस्थापन र दुग्ध जन्य पदार्थहरूको उत्पादन र व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग गर्ने	१५	P1	१			
३	३.४	बाख्रा पालन	वडा भरी	सामान्य रुपमा बाख्रा पालन गर्ने गरेको	उन्नत जातका बाख्रा तथा खसी पालन गर्ने, बिर उपलब्ध गराउने साथै बजारको सुनिस्चितता गर्ने	५	P3		१		
	४.१	कुखुरा पालन		सामान्य रुपमा गर्ने गरेको	ब्यावसायिक रुपमा कुखुरा पालन गर्न प्रोत्साहन गर्ने	५	P1	१	१		
	४.२	अण्डा उत्पादन		सामान्य रुपमा	व्यवसायिक उत्पादनमा सहयोग गर्ने	५	P1	१	१		
४	४.३	गाई भैंसी पशुपालन	वडा भरी	सामान्य अवस्थामा १ देखि २ वटा सम्म पाल्ने गरेको	आधुनिक प्रविधिमा आधारित भई गोठ सुधार गर्ने	१०	P2	१	१		

	४.४	माछा पोखरी	उपयुक्त स्थानमा	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P1			१	१
	५.१	गाई, बाखा तथा भेडा पालन	उकाली पानी ठूलो गाउँ	ब्यासायिक रुपमा नरहेको	सम्भाव्यता अध्ययन, गोठ तथा खोर सुधार, उन्नत जातको खोजी र उपलबधता, आवश्यक दाना, घाँस तथा चरन व्यवस्थापन गरी ब्यवसायिक पालन र उत्पादन गर्ने	५	P1	१	१		
	५.२	हाँस, कुखुरा, टर्की, बट्टाइ पालन	उपयुक्त स्थान	ब्यासायिक रुपमा नरहेका	"	५	P1	१	१		
५	५.३	मौरी पालन	उपयुक्त स्थान	ब्यासायिक रुपमा नरहेका	"	१	P1		१		
	६.१	भेडा पालन	उपयुक्त स्थान र ईच्छुक किसानहरू रहेको टोल बस्ती	सामान्य अवस्थामा गुजारा मुखि पालन गर्ने गरेको	ब्यवसायिक पालन र उत्पादन २०० घर धुरीमा	१०	P1	१	१	१	
	६.२	बाखा पालन	"	"	ब्यवसायिक पालन र उत्पादन १५० घर धुरी	१०	P1	१	१	१	
	६.३	गाई भैसी पालन	"	"	ब्यवसायिक पालन र उत्पादन १०० घर धुरी	१५	P1	१	१	१	
	६.४	लोकल कुखुरा पालन	"	"	ब्यवसायिक पालन र उत्पादन २५० घर धुरी	५	P1	१	१	१	
६	६.५	मैरी पालन	"	"	ब्यवसायिक पालन र उत्पादन १९० घर धुरी	१०	P1	१	१	१	
	७.१	बाखा पालन	वडा भरी	सामान्य	उन्नत जातको बोका तथा पाठी बितरण गरी ब्यवसायिक पालनमा प्रोत्साहन गर्ने	२०	P1	१			
	७.२	भेडापालन		सामान्य	ब्यवसायिक पालन गर्ने	१०	P1	१			
७	७.३	बंगुर पालन		सामान्य	ब्यवसायिक पालन गर्ने	५	P1	१			

	७.४	गाईपालन		सामान्य	उन्नत जाताको गाई व्यवसायिक रुपमा पालन गर्ने	२०	P1	१			
	७.५	कुखुरा पालन	उपयुक्त स्थान	नभएको	सम्भावनाका आधारमा ईच्छुक किसानको खोजी गरी व्यवसायिक उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्ने	२५	P2	१			
	७.६	मौरी पालन		सामान्य रुपमा पालन गर्ने गरेको	गुणस्तरीय मह उत्पादनमा प्राविधिक सहयोग गर्ने साथै बिस्तार र प्रोत्साहन गर्ने	२५	P1	१			
	७.७	माछा पालन		नभएको	पोखरी निर्माण गरी व्यवसायिक रुपमा माछापालनकालागि कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने	७५	P2	१		१	
	८.१	रमिते बाखा/फर्म	रमिते	८० वटा बाखा पालन	खोर सुधार उन्नत बोका र नस्ल सुधार	२०	P1	१			
	८.२	लक्ष्य पशु फर्म	कोदार	१०० कुखुरा ३० बाखा पालन	खोर सुधार उन्नत बोका नस्ल सुधार, चल्ला	३०	P2	१		१	
	८.३	चारपाटे गाईपालन फर्म	चारपाटे	११ वटा गाई पालन	गोठ सुधार, नस्ल सुधार	२०	P1	१		१	
८	८.४	ज्योती महिला गाईपालन फर्म	बोझे	२० वटा गाई पालन	गोठ सुधार, नस्ल सुधार	२०	P2	१			
	९.१	गाई, भौसी पालन		सामान्य गुजारा मुखि	व्यवसायिक पालन, नस्ल सुधार, गोठ सुधार तथा व्यवस्थापन	५०	P1	१	१		१
	९.२	बाखा, भेडा तथा बंगुर पालन	वडा भित्र उपयुक्त स्थान छनौट गर्ने	"	"	३०	P2	१	१		
	९.३	हॉस, कुखुरा पालन		"	"	२०	P1	१	१		
९	९.४	माछा पालन		"	पोखरी निर्माण र व्यवसायिक उत्पादन	३०	P2	१	१		
	१०.१	सिहँ देबी गाईपालन फर्म	भागे	३५ वटा गाई	गोठ सुधार बजार ब्याबस्थान	२०	P3			१	
१०	१०.२	भट्टराई गाई फर्म	मयाम	३० वटा गाई	गोठ सुधार बजार ब्याबस्थान	१५	P3			१	

	११.१	बृहत बाखा पालन ब्लक		सञ्चालित रहेको	यसलाई ब्लक क्षेत्र वनाउने	१००	P1		१		१
	११.२	बृहत सुंगुर बंगुर पकेट क्षेत्र		हाल नभएको	पकेट क्षेत्र वनाउने	८०	P1			१	
	११.३	फावाखोला रेन्बो ट्राउट माछा		हाल सञ्चालित	पोखरी घेरावारा र बाटो निर्माण	३०	P1			१	
	११.४	पाथिभरा भेडापालन		५०० भेडा रहेको	उन्नत जातका ७ गोठ निर्माण	१०	P1			१	
	११.५	बृहत गाई पालन पकेट क्षेत्र		हाल व्यवसायिक रुपमा नरहेको	व्यवसायिक रुपमा पालन गर्ने	६०	P1			१	
	११.६	लोकल कुखुरा पकेट क्षेत्र		व्यवसायिक रुपमा नपालिएको	व्यवसायिक रुपमा पालन गर्ने	२५	P1			१	
	११.७	बृहत माछा पालन		हाल नरहेको	व्यवसायिक रुपमा पालन गर्ने	४०	P1				१
	११.८	नामसालिङ बाखा पालन	गहिरी डाँडा	१०० वटा बाखा	खोर सुधार तथा उन्नत जातका बोका बितरण	५	P2	१			
	११.९	महभिर बाखा पालन	महभिर	९० वटा बाखा	"	१०	P2	१			
	११.१०	बिष्ट आधुनिक बाखा पालन	माझखर्क	७० वटा बाखा	"	५	P2	१			
	११.११	हडहडे बाखा पालन	हडहडे	७० वटा बाखा	"	५	P2	१			
११	११.१२	मौरी पालन पकेट क्षेत्र		हाल नभएका	व्यवसाय सञ्चालनमा प्रोत्साहन गर्ने	२०	P1			१	
जम्मा		**५४**				**१०४९**		**३५**	**१२**	**१२**	**४**

तालिका नं. ७.२.३.९ (ख) पशुपालनमा चरन क्षेत्रको अवस्था र आवश्यकता

वार्ड नं.	क्र.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
	१.१	नाङ्गे च्यानडॉडा चौर		सामान्य अवस्थामा रहेको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	५	P3	१	१		
१	१.२	सुमाङ्गे र दर्गुने हिरेवा		सामान्य अवस्थामा रहेको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	५	P3	१	१		

७	७.१	घोडेचौर चरन क्षेत्र		सामान्य रहेको	व्यवस्थित वनाउने	२५	P2	१		१	१
	७.२	एक्लेबर चरन क्षेत्र		सामान्य रहेको	व्यवस्थित वनाउने	२५	P2	१		१	१
८	८.१	भेदावारी, घुमाउने, ढुसेनी चरन क्षेत्र	भेदावारी	२०० रोपनि	संरक्षण र सम्बर्द्धन	५०	P1	१			१
९	९.१	टाकुरे गौरी गाउँ		झाडी बुट्यान	संरक्षण गरी, घाँसको बिउ लगाउने साथै चरन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने	२०	P1	१	१	१	
	९.२	बारीधाप चुहायुङ		झाडी बुट्यान	"	२०	P1	१	१	१	
११	११.१	भालुखोप नामसालिङ चरन		सञ्चालित	बृहत बिस्तार गर्ने	१५	P2	१		१	
जम्मा		**८**				**१६५**		**८**	**४**	**५**	**३**

ग. उद्योग विकास र प्रवर्द्धन कार्यक्रम

यस शिर्षक अन्तरगत सवै वडामा गरेर उद्योगको स्थापना र प्रवर्द्धन कार्यक्रमकालागि नगर स्तरीय औद्योगिक ग्रामको स्थापना र विकास समेत प्राथमिकता क्रम अनुसार P1, P2 र P3 मा क्रमस ३८, ८ र १ गरी कुल ४७ वटा आयोजना समेटिएका छन् । यस अन्तरगत समेटिएका केहि उद्योगहरूको सम्भावनालाई दोश्रो तथा तेश्रो प्राथमिकतामा राखिएको भएता पनि निजी क्षेत्रको लागत सहभामिगतामा सञ्चालन हुने भए बाट बजार व्यवस्थापन र प्रवर्द्धनात्मक कार्यमा मात्र नगरपालिकाको भुमिका रहेका कारण सम्बन्धित आयोजनाहरू प्रथम प्राथमिकतामानै समेट्न सकिन अवस्था समेत यथावत रहेको छ । **औद्योगिक बिकासलाई नगरपालिकाले नगरको गौरवको आयोजना भित्र राखेका कारण** उल्लेखित ४७ वटा आयोजना मध्ये औद्योगिक ग्रामको निर्माण विकासकालागि जग्गा जमिनको व्यवस्थापन र आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधार निर्माणकालागि तथा अन्य उद्योग व्यवसाय सञ्चालन कालागि क्षमता बमोजिम लागत लाग्ने भएका कारण अनुमान गरिहाल्न सक्ने अवस्था देखिएको छैन तथापि औद्योगिक ग्राम निर्माण व्यवस्थापन र प्रवर्द्धनात्मक कार्यकालागि नगरपालिकाको तर्फ बाट मात्र **पनि २ करोड ६ लाख खर्च गरिने तथा १ करोड ६९ लाख सं**घीय र प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार बाट लागत साझेदारी प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ । प्रस्तावित लागत व्यक्तिगत शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको नभई लागत अनुमान मात्र गरिएका बारमा सवै जनाकार हुन आवश्यक छ र बजेट बिनियोजन नगरपालिकाले बर्षिक रुपमा गर्ने भए बाट यसलाई आधार मान्न भने सकिनेछ । औद्योगिक ग्राम विकास र उद्योग स्थापना विकास कार्यक्रम अन्तरगत प्रस्ताव गरिएका आयोजनाहरूको लागत अनुमान सहितको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.३.१० मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.३.१०: उद्योग व्यवसायको विकास र व्यवस्थापन

आर्थिक विकासका पूर्वाधारहरूको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता (उद्योगहरूको प्रकार, संख्या र अवस्था)											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
क.बिशेष योजना		औद्योगिक ग्राम		नभएको	निर्माण व्यवस्थापन गर्ने	२७५	P1	१			१
१	१.१	तिनधारे फर्निचर उद्योग		चालु अवस्थामा रहेको	क्षमता बिस्तार गर्न प्रोत्साहन गर्ने		P1	१			
	१.२	कुटानी पिसानी मिल		चालु अवस्थामा रहेको	क्षमता बिस्तार गर्न प्रोत्साहन गर्ने		P1	१			
२	२.१	प्लाईउड, कच्चा पदार्थ	हाडद्राङ दोभान	हाल संचालनमा			P1	१			
३	३.१	गिट्टी ढुँगा कसर	ढाँडगाउँ	ढुङ्गा प्रसस्त रहेको	कसर राखि गिट्टी उत्पादन गर्ने		P2			१	
	३.२	भेनियर उद्योग	सिम्ले	रुख पर्याप्त रहेको	भेनियर राख्ने		P1				१
४	४.१	लक्ष्मी पाउरोटी,	माथिल्लो गोस लाईन	भाडाँमा सञ्चालनमा	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने		P1	१			
	४.२	लक्ष्मी ग्रील उद्योग	माथिल्लो गोस लाईन	भाडाँमा सञ्चालनमा	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने		P1	१			
	४.३	कञ्चनजङ्घा ढाका उद्योग		सामान्य रुपमा उत्पादन हुने गरेको	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने		P1	१		१	
	४.४	डेरी उद्योग		नभएको	स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने		P1	१		१	
	४.५	अल्लो खाँडी तथा राडिपाखी उद्योग		कच्चा पदार्थ बाहिर बाट ल्याई सामानय रुपमा उत्पादन तथा बिक्रिबितरण	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने		P1	१		१	
	४.६	इरोमन मल्टि एग्रिकल्चर उद्योग		सामान्य रुपमा सञ्चालित	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने		P2	१		१	
	४.७	लक्ष्मी घरेलु राईस		सामान्य रुपमा सञ्चालित	उत्पादन वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने		P1	१			

		मिल			तथा बजार बिस्तारमा सहजिकरण गर्ने						
	५.१	नेपाली कागज उद्योग	हुलाक चाक	सञ्चालनमा रहेको	उत्पादन वृद्धि, गुणस्तर सुधार र बजार सञ्जाल विकासमा सहायोग		P1	१			
	५.२	काठ मिल	बुद्द चोक	सञ्चालनमा रहेका	दिगो ब्यवसथापनका लागि प्रोत्साहन गर्ने		P1	१			
	५.३	धान कुटने मिल	बिरेन्द्र चोक	सञ्चालनमा रहेका	"		P1	१			
	५.४	आधुनिक इटा उद्योग	सिर्जना चोक	सञ्चालनमा रहेका	"		P1	१			
५	५.५	राडी तथा गलैचा उद्योग	बिरेन्द्र चौक उकाली पानी	नभएको तथा स्थानीय बासी इच्छुक देखिएको	जनशक्ति उत्पादनका लागि शिप मुलक तालिम दिने साथै ब्यवसायिक उत्पादन र बजार व्यवस्थापनमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		P1	१	१		
	६.१	कञ्चनजङ्गा हिमाली उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा	गुणस्तर सुधार, बजार विकास र व्यवसाय प्रवर्द्धन		P1	१	१		
	६.२	पाथिभारा हिमाली उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	६.३	छिरीङ नेपाली हाते कागज उद्योग	डाँडाबारी	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	६.४	कौशिला ढाका राडी उधोग	बाझोगडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
६	६.५	सिर्जना राडी पाखी उधोग	गुम्बाडाँडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	७.१	कनकाइ भेनिगर उद्योग	चार गाउँ टोल	चालु अवस्थामा	गुणस्तर सुधार, क्षमता बिस्तार र बजार सञ्जाल निर्माणमा सहयोग गर्ने		P1	१			
७	७.२	कैजले लघु उद्यमी ढाका उद्योग	चार गाउँ टोल	चालु अवस्थामा	स्थायी उत्पादन स्थल निर्माण, गुणस्तर सुधार, क्षमता बिस्तार र बजार सञ्जाल निर्माणमा सहयोग गर्ने		P1	१			
८	८.१	कञ्चनजङ्गा रिमालिका उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा	स्वलगानीमा पूर्वाधार निर्माण तथा न.पा.को सहयोगमा गुणस्तर सुधार, क्षमता विकास र बजार सञ्जाल निर्माण		P1	१	१		

	८.२	कृषी उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	८.३	पाथिभारा रिमालिका उद्योग	सतल डाँडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	८.४	छिरीङ नेपाली हाते कागज	डाँडाबारी	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	८.५	कौशिला ढाका राडी उधोग	बाझोगडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	८.६	सिर्जना राडी पाखी उधोग	गुम्बाडाँडा	हाल सञ्चालनमा	"		P1	१	१		
	८.७	ताप्लेजुङ भेनियर उद्योग	हिटि	कच्चा पदार्थ उत्पादन, काठ	"		P1	१	१		
	८.८	चारपाटे राडिपाखी उद्योग	चारपाटे	कच्चा पदार्थ उत्पादन तथा निर्यात	"		P1	१	१		
	८.९	दोखु बाँस उद्योग	बोझे	बाँसका फर्निचर निर्माण	"		P1	१	१		
	८.१०	मुकुम्लुङ जुस उद्योग	रजाहा हिटी टोल, दोखु	सुन्तला, आँप, लिची, नास्पती, उखु, आरु, आलुचा, किवी, एभोकाडो, मौवा, हल्दीबेद, चिउरी, अम्बा तथा भुइस्याउ लगायतको जुस उत्पादन	"		P1	१	१		
	९.१	धान चामल मिल		कुटानी पिसानी	क्षमता विकास		P2	१			
	९.२	दुध डेरी		नभएको	नयाँ निर्माणकालागि प्रोत्साहन गर्ने		P2	१		१	
	९.३	प्रसोधन केन्द्र कीबी	आसाडपाटी आस पास	नभएको	भवन तथा संकलन केन्द्र निर्माण गर्ने जग्गा सहित		P1	१	१	१	१
९	९.४	प्रसोधन केन्द्र अलैचि	सिदीडाँडा तथा बुङ्कुलुङ आस पास	नभएको	भवन तथा संकलन केन्द्र निर्माण गर्ने जग्गा सहित		P1	१	१	१	१
	१०.१	फर्निचर उधोग		नभएको	स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने		P1				१
१०	१०.२	काठ प्रसोधन केन्द्र		हाल नभएको	स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने		P1				१
	११.१	पहाडे कागज उद्योग		हाल नभएको	स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने		P2			१	
११	११.२	अल्लो प्रसोधन		हाल नभएको	स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई		P2			१	

		उद्योग			प्रोत्साहन गर्ने						
	११.३	क्रिषीजन्य बस्तहरूको (फलफूल तथा मरमसाला) प्रशोधन केन्द्र		हाल नभएका	निर्माण गर्ने		P1			१	१
	११.४	प्राङ्गरिक मल उत्पादन		हाल नभएको	"		P1	१			
अन्य		औद्योगिक विकासकालागि प्रवर्द्धनात्मक लगानी				१००	P1				
जम्मा		**४७**				**३७५**		**३७**	**१८**	**११**	**६**

घ.. स्याटलाईट स्मार्ट शहर साथै मूख्य तथा साप्ताहिक हाट बजार साथै आयात निर्यात केन्द्रको वर्तमान अवस्था र भवि योजना

निर्यातको अवस्थाका बारेमा समग्र नगरपालिकाको वस्तुतग अवस्थाको अध्ययन गर्दा दुध, दही, घ्यू, फलफूल, तरकारी, चिया, खसी सामान्य रुपमा स्वदेशकै अन्य जिल्लामा अवस्थित बजार केन्द्र तथा केहि बिदेशी मुलुकका बजार सम्म निकासी हुने गरेको अवस्था छ जसको बिबरण तालिका नं. ७.२.३.१२ (ख) मा उल्लेख गरिएको छ । नगरपालिका क्षेत्र भित्र कृषि तथा पशुपन्छी बालिको उत्पादन वृद्धि गरी पर्याप्त निकासी गर्न सकिने सम्भावना देखिएको कारण उत्पादन वृद्धि र बिस्तारकालागि प्राथमिकता P1, P2, P3 मा गरी कुल २५ वटा आयोनजा प्रस्ताव गरिएको छ । यी आयोजनाको सफल कार्यान्वनयकालागि नगरपालिकाको तर्फ बाट रु १ करोड ६२ लाख र संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै बिकस साझेदारको तर्फ बाट ४ करोड ३३ लाख गरी रु ५ करोड ९५ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ ।

नगरपालिका क्षेत्र भित्र उत्पादित वस्तुको सहज बजारिकरण र कृषक तथा ब्यवसायिलाई उचित मूल्य प्राप्तिकालागि सूचना प्रविधि र सेवा सुविधा सहितको ब्यवस्थित निर्यात केन्द्र तथा बजार केन्द्रहरूको विकास हुन अनिवार्य छ । यस शिर्षक अन्तरगत तालिका नं. ७.२.१.३ बमोजिम अघि बढाउने प्रथम, दाश्रो र तेश्रो मा ३-३ वटा गरी जम्मा ९ वटा स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गरिने बर्तमान ग्रामिण बजार केन्द्र सहित यस नगर क्षेत्र भित्र र आसपासमा उत्पादन भएको कृषि तथा पशुबाली सहित औद्योगिक उत्पादनहरूलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रुपमा निर्यात समेत गर्न सक्ने गरिका सुविधा सम्पन्न बजार तथा निर्यात तथा आयात केन्द्र निर्माण विकासकालागि ३२ वटा आयोजनाहरू समावेश गरिएका छन् । यी आयोजनाको सफल कार्यान्वयनकालागि करिव रु २१ करोड ९५ लाख लग्ने अनुमान गरिएको छ जस्मा नगरपालिकाको तर्फ बाट ४ करोड ९५ लाख र संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार र स्थानीय उद्योगि ब्यवसायि बाट समेत बाट रु १७ करोड सहभागिता आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन र बर्तमान संबिधानले स्थानीयबासिको खाद्य सुरक्षाकालागि खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र तथा निर्यात प्रवर्धनकालागि चिस्यान केन्द्रको बिकासमा बिशेष चासो र जोड दिएको यस परिवेशमा यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण गरिने खाद्यान्न भण्डारण तथा चिस्यान केन्द्र निर्माण ब्यवस्थापनकालागि जम्मा १३ वटा आयोजनाहरू प्रस्तावित भएका छन । यी आयोजनाहरूकालागि नगरपालिकाको तर्फबाट रु ४ करोड ८५ लाख र संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै बिकास साझेदारको तर्फ बाट रु ९ करोड ३५ लाख गरी कुल रु १४ करोड २० लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ भने प्राथमिकता कमका आधारमा **प्रथम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि ६ करोड ४० लाख** लाग्ने अनुमान छ ।

यस अवाधिक योजना अवधिमा स्याटलाईट स्मार्ट शहरहरूको गुरु योजना तयार गर्ने सहित दुवै शिर्षक अन्तरगत **प्राथमिकता नं. P1 मा परेका आयोजनाकालागि मात्र पनि रु १० करोड ७५ लाख र** निर्यात प्रवर्द्धनकालागि कुल लागत रु अनुमान गरिएकोमा **प्राथमिकता P1 मा परेका आयोजनाकालागि रु ४ करोड ८५ लाख** गरी यस शिर्षक अन्तरगत प्रथम प्राथमिकताका **आयोजनाकालागि रु २२ करोड (कुल लागतको ५२.३ %) लाग्ने अनुमान रहेको छ** । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र तालिका नं. ७.२.३.१२ (ग) मा उल्लेख गरिए बमोजिम हाल नगरपालिका भरी बिभिन्न सामान बिक्रि बितरण गर्ने पसल व्यवसाय तथा होटल रेष्टुरण्ट समेत गरी कुल ११२१ वटा सञ्चालनमा आएको देखिएको छ र प्रस्तावित आयोजनाको बिस्त्रित डिजाईन सहित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछि मात्र यथार्थतामा लाग्ने रकमको सुनिस्चित अङ्क किटान हुने साथै बजार केन्द्रमा वनाईने संरचना बमोजिम फरक पर्ने भए बाट यस अनुमानलाई प्रारम्भिक रकमको रुपमा मात्र लिईएको छ ।

तालिका नं. ७.२.३.११: बजार बिकास र ब्यवस्थापन अन्तरगतको प्रस्तावित लगानीको संक्षिप्त बिबरण

	प्राथमिकता क्रम शिर्षक					लागत अनुमानको अवस्था					कैफियत
क.सं.	प्राथमिकता क्रम	निर्यात प्रवर्धन	आयात निर्यात केन्द, बजार ब्यवस्थापन र बिकास	खाद्यान्न भण्डारण तथा चिस्यान केन्द्र	जम्मा	निर्यात प्रवर्धन	आयात निर्यात केन्द, बजार ब्यवस्थापन र बिकास	खाद्यान्न भण्डारण तथा चिस्यान केन्द्र	जम्मा	%	
१	P1	१८	१५	७	४०	४८५.०	१०७५.०	६४०	२२००.०	५२.३	
२	P2	७	९	४	२०	११०.०	५२०.०	२३०	८६०.०	२०.४	
३	P3	०	८	२	१०	०.०	६००.०	५५०	११५०.०	२७.३	
जम्मा		२५	३२	१३	७०	५९५.०	२१९५.०	१४२०.०	४२१०.०	१००.०	
लगानी साझेदारी											
१	नगरपालिका					१६२.०	४९५.०	४८५	११४२.०	२७.१	
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार					४३३.०	१७००.०	९३५	३०६८.०	७२.९	
जम्मा						५९५.०	२१९५.०	१४२०.०	४२१०.०	१००.०	

प्रस्तावित लागत व्यक्तिगत शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको नभई लागत अनुमान मात्र गरिएका बारेमा सवै जनाकार हुन आवश्यक छ र बजेट बिनियोजन नगरपालिकाले बर्षिक रुपमा गर्ने भए बाट यसलाई आधार मान्न भने सकिनेछ । हाट बजार तथा निर्यात आयत केन्द्र निर्माण विकास कार्यक्रम अन्तरगत प्रस्ताव गरिएका आयोजनाहरूको लागत अनुमान सहितको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.३.५ (क), (ख) र (ग) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.३.१२ (क): .सम्भावित तथा प्रस्तावित निर्यात तथा आयत केन्द सम्बन्धित आयोजनाको बिबरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
	१.१	शनिवारे बजार	वडा नं. ७ र ४	नभएको	भवन निर्माण	२०	P1	१			
१	१.२	मंगलबारे बाजार	वडा नं. ७ र ४	नभएको	स्टोर कलेक्सन	१०	P2	१			
२	२.१	देउलिङ्गे लहरेगाउँ हान्द्रुङ बजार		सामान्य	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P2	१			१
३	३.१	पालुङ्वा चौक सिम्ले		हप्तामा एक पटक हाट लाग्ने	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P3			१	
	४.१	तोक्मेडाँडा आयात निर्यात केन्द्र	तोक्मे डाँडा	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी आयात निर्यात केन्द्रको निर्माण गर्ने तथा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने	७५	P3			१	१
४	४.२	तोक्मेडाँडा (वडा नं. ४ र ७ को सिमाना)	तोक्मेडाँडा	हप्तामा २ पटक	ट्रस सहितका ब्लक निर्माण गरी स्तरोन्नती गर्ने	१००	P1				१
	५.२	फुङ्लिङ तरकारी फलफूल भण्डारन तथा निर्यात केन्द्र	फुङ्लिङ बजार	नभएको	"	१००	P2	१		१	१
५	५.२	फुङलिङ बजार	बिरेन्द्र चोक	नभएको	बजार व्यवस्थापन गरी थोक खरिद बिक्रि केन्द्रको रुपमा समेत विकास गर्ने	२००	P3	१			१
	६.१	सब्जि मण्डी ँनिर्यात आयत केन्द्र	थवाजुङ गहिरीगाउ	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी निर्माण व्यवस्थापन गर्ने	३५	P1	१			१
	६.२	सब्जि निर्यात आयत केन्द्र	बगर बारी	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी निर्माण व्यवस्थापन	३०	P1	१			१
	६.१	डाँडाबारी बजार केन्द्र	डाँडाबारी	नभएको	आवश्यक रहेकोले बजार विकास बिस्तार गर्ने	१०	P3	१	१		
	६.२	सुकेटार बजार केन्द्र	सुकेटार	सञ्चालनमा रहेको	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	५०	P1	१	१		
	६.३	शेर्पाटोल बजार केन्द्र	शेर्पाटोल	सञ्चालनमा रहेको	स्तरोन्नती गर्ने	५	P3	१	१		
६	६.४	गुम्बाडाँडा बजार केन्द	गुम्बाडाँडा	नभएको	आवश्यक रहेकोले बजार विकास र बिस्तार गर्ने	१०	P3	१	१		

	६.५	बिहेबारे हाटबजार	बिहेबारे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१०	P2	१			
	६.६	सोमबारे हाटबजार	सोमबारे	नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P2	१		१	
	७.१	तोक्मेडाँडा खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	तोक्मेडाँडा	नभएको	जग्गाको व्यवस्थापन गरी नयाँ निर्माण गर्ने	१००	P2	१			१
७	७.२	तोक्मेडाँडा (वडा नं. ७ र ४ को सिमाना)	तोक्मेडाँडा	हप्तामा २ पटक	बलक टरस	१००	P2			१	
	८.१	निर्यात आयत केन्द्र	ल्याङ्वा	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P1			१	
	८.२	किरात चौक बजार	नाम्लेपाटी	सामान्य	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P2	१			१
	८.३	बजार	हिटी		नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P1				१
	८.४	बहानन्दे हिटी बजार	हिटी	नभएको	अति अवाश्यक रहेकोले बजार विकास गर्ने	१००	P1			१	
८	८.५	किरात चौक	किरात चौक	नभएको	अति अवाश्यक रहेकोले बजार विकास गर्ने	५०	P1	१			१
	९.१	निर्यात आयात केन्द्र		नभएको	उपयुक्त स्थानको छनौट गरी आयात निर्यात केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने	१००	P1	१		१	
	९.२	आसाङ्पाटी बजार		सामान्य पूर्वाधार अवस्था	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P3	१		१	
	९.३	चण्डेश्वर सिछिङ बजार		सामान्य पूर्वाधारको अवस्था	पूर्वाधार निर्माण तथा विकास	५०	P1	१		१	
९	९.४	गुप्ते सुकेटार बजार		सामान्य पूर्वाधार अवस्था	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	६०	P1	१		१	
	१०.१	गडीडाडा गोल्फे मयाम मित्लुङ काफले पाटी		सामान्य वजार भएको	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P1		१		
	१०.२	गडीडाडा		सामान्य वजार भएको	पूर्वाधार निर्माण तथा विकास	५०	P1			१	
१०	१०.३	मित्लुङ/सिस्ने बजार		सामानय पूर्वाधार	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P3			१	
	११.१	तेम्वेवा/सिम्वु बजार		सामान्य	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P2	१			१
११	११.२	काफ्लेपाटि पाथीभरा बजार		७ रोपनी जग्गा सहित सामान्य पूर्वाधार	स्याटलाईट स्मार्ट शहरको रुपमा विकास गर्ने	१००	P1	१			१
जम्मा		**३२**				**२१९५**		**२२**	**५**	**१२**	**१३**

तालिका नं.७.२.३.१२ (ख): निर्यातयोग्य वस्तुको बर्तमान अवस्था तथा भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	निर्यातको बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	दुध, दहि, घिउ	वडा भरी	मासिक दुध, २५० लि, दहि १०० लि, घिउ ५ के जि	व्यवसायिक खेतिमा प्रोत्साहन गरी निकासी प्रवर्द्धन गर्ने	७	P1	१			
	१.२	धान, मकै, गहुँ,	वडा भरी	वार्षिक धान २०० मे.ट. मकै १२० मे.ट र गहुँ १ मे.ट	व्यवसायिक रुपमा अधि बढाई वृद्धि गर्ने	८	P1			१	
२	२.१	दुध, दहि, घिउ		दुध १५०० लि, दहि ६०० लि, घिउ १० के जि		१०	P1	१		१	
	२.२	धान, मकै, गहुँ,		धान २०० मे.ट, मकै २४० मे.ट. गहुँ ८ मे.ट.		१०	P1	१		१	
३	३.१	दुध, दहि, घिउ		मासिक रुपमा दुध १५००लि, दहि ६०० लि, घिउ १०० के जि	सङ्कलन केन्दको व्यवस्थापन, बजारको खोजी र बिस्तार गर्ने	३०	P1	१			
	३.२	धान, मकै, गहुँ,		वार्षिक धान २०० मे.ट. मकै १२० मे.ट र गहुँ ८ मे.ट	बजारको खोजी तथा व्यवस्थापन गरी बिक्रि बितरणको सुनिस्चितता गर्ने	२०	P2		१		
४	४.१	दुग्ध उत्पादन		सामान्य बिक्रिबितरण	बिक्रिबितरणकालागि न्यूनतम आधार तयार पर्ने	५	P1	१	१		
	४.२	ढाका, अल्लो, खॉडी, राडिपाखी		कच्चा पदार्थ बाहिर बाट ल्याई सामानय रुपमा उत्पादन तथा बिक्रिबितरण	व्यवसायिक उत्पादन वृद्धि गरी निर्यात योग्य वनाउने	१०	P2	१	१		
५	५.१	पशुजन्य उत्पादन (दुध, दहि, घिउ लगायत)		मासिक दुध १०० लि, दहि ५० लि, घिउ ५ के जि	उत्पादन वृद्धि गर्ने, बजारको खोजी र बिस्तार गर्ने साथै बजार मूल्यको समेत अध्ययन गरी निकासी बढाउने	३०	P1	१	१	१	
	५.२	कृषि जन्य उत्पादन (धान, मकै, गहुँ, दालहन, तेलहन, फलफूल, मसला जन्य वस्तु)		वार्षिक धान १ मे.ट. मकै ४ मे.ट र गहुँ १ मे.ट	उत्पादन वृद्धि गर्ने, बजारको खोजी र बिस्तार गर्ने साथै बजार मूल्यको समेत अध्ययन गरी निकासी बढाउने	२०	P1	१	१	१	
६	६.१	पशुजन्य उत्पादन (दुध, दहि, घिउ लगायत)		मासिक दुध ३०० लि दहि १५० लि घिउ १० के.जी	उत्पादन वृद्धि गरी दुध १५०० लि दहि ७५० लि घिउ ३० के.जी निर्यात गर्न सक्ने क्षमतामा पुऱ्याउने	५०	P1	१	१	१	

	६.२	मकै		८ मे.ट.	पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने, उन्नत जातको बिउ र मलको व्यवस्थापन गरी व्यवसायिक उत्पादन बढाउने	४०	P1	१	१		१
	६.३	औषधी जन्य पदार्थ तथा मसला		टिमुर	नर्सरीको व्यवस्था गरी व्यवसयिक उत्पादनकालागि कृषकलाई आकर्सित गर्ने	१०	P2	१			१
	७.१	पशुजन्य उत्पादन (दुध, दहि, घिउ लगायत)		दैनिक दुध २०० लि, दहि ५० लि घिउ ,२० के जी	बजार व्यवस्थापन	२५	P1	१			
	७.२	धान, मकै, गहुँ,		वार्षिक धान ७ मे.ट. मकै ८ मे.ट. र गहुँ १.५ मे.ट.	बजार व्यवस्थापन	१५	P1	१			
७	७.३	अलैची		वार्षिक १४ मे.ट.	बजार व्यवस्थापन	१०	P2	१			
	८.१	दुध, दहि, घिउ	हिटी	मासिक दुध ३०० लि दहि १५० लि घिउ १० के जी	उत्पादन वृद्धि र निर्यात प्रवर्द्धन	१०	P1	१			१
	८.२	मकै, गहुँ,	बहानन्दे	वार्षिक ८ मे.ट. मकै, गहुँ,	"	१०	P1	१		१	१
८	८.३	वनजन्य जडिबुटी लगायत	नाम्लेपाटी	वडा भित्र अलैची दाना, तितेपाती, तुलसी, निम, टिम्बुर, सतुवा, हर्रो, गुर्जो,आदि	"	२५	P2	१		१	१
	९.१	अलैची, चिया		सामान्य	उत्पादनमा वृद्धि, निकासी प्रवर्द्धन र बजार सञ्जाल निर्माण	१००	P1	१			१
९	९.२	खसी बाखा, कुखुरा, बंगुर		सामान्य	"	५०	P1	१		१	
	१०.१	दुध, दहि, घिउ		मासिक दुध १००० लि दहि ५०० लि घिउ २० के.जी.	वजार व्यवस्थापन तथा औजार	२०	P1			१	
	१०.२	धान, मकै, गहुँ		धान २४० मे.ट., मकै ९६ मे.ट., गहुँ, ४० मे.ट.	आन्तरिकमा नै खपत हुने	२०	P1	१			
१०	१०.३	वनजन्य जडिबुटी लगायत		चिराइतो, सतुवा, वुद्धि वुढो ओखती हडचुड, पाखनवेद, खोकीम सुनथाङने, महुरीपालन	प्रशोधनको व्यवस्था मिलाएर निकासी योग्य वनाउने	२५	P1				१
	११.१	दुध, दहि, घिउ		मासिक दुध ६०० लि दहि ४०० लि घिउ ४०	व्यवसायिक रुपमा उत्पादन गर्ने	१५	P2			१	
११	११.२	धान, मकै, गहुँ,		धान १६ मे.ट., मकै ४८ मे.ट., गहुँ, १.६ मे.ट.	व्यवसायिक उत्पादन वृद्धि गर्ने	२०	P2	१			
जम्मा		**२५**				**५९५**		**२२**	**७**	**११**	**७**

७.२.३.१२ (ग):खाद्यान्न भण्डारण केन्द्रको वर्तमान अवस्था र भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	उल्लेख नभएको		निर्माण नभएको कारण आ-आफ्नै घरमा भण्डारण गर्ने गरेको	नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P2	१			
२	१.१	उल्लेख नभएको		नभएको		०					
	३.१	क्यानिम् ताजा तरकारी सङ्कलन तथा भण्डारण केन्द्र	क्यानिम्	हाल नभएको	२ रोपनी जग्गा खरिद गरी भण्डारण तथा खरिद केन्द्र निर्माण गर्ने	३०	P1	१		१	
	३.२	आलु सङ्कलन केन्द्र तथा सित भण्डार	क्यानिम्	हाल नभएको	३ रोपनी जग्गा खरिद गरी सित भण्डार तथा खरिद केन्द्र निर्माण गर्ने	५०	P1	१			१
३	३.३	फलफूल (कागती, सुन्तला लगायतको) सित भण्डार	मेदिबुङ	२ रोपनी जग्गा उपलब्ध रहेको	जग्गा सम्याई भवन निर्माण गरी सङ्कलन केन्द्र र शित भण्डार निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	
	४.१	सित भण्डर		नभएको	निर्माण गर्ने	५००	P3	१		१	१
४	४.२	तोक्मेडाँडा खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	तोक्मे डाँडा	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी नगर स्तरीय खाद्यान्न भण्डारण केन्द्रको निर्माण गर्ने तथा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने	३००	P1	१		१	१
५	५.१	खाद्य संस्थान केन्द्र	फुनपा ५	भएको	व्यवस्थितगर्ने	१०	P1	१			१
६	६.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	छाङखोला	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी निर्माण व्यवस्थापन	५०	P2	१			१
८	८.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	हिटी	हाल नभएको	८ नं वडालाई खाध्य सुरक्षा व्यवस्था गर्ने गरी हिटी क्षेत्रमा खाद्यान्न भण्डार नयाँ निर्माण गर्ने	१००	P1	१			१
९	९.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र		नभएको	उपयुक्त स्थानको व्यवस्थापन गरी भण्डारण केन्द्र निर्माण गर्ने तथा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने	१००	P1	१		१	
	१०.१	आलु चिस्यान भवन निर्माण			भवन निर्माण	५०	P3	१			१
१०	१०.२	खाद्य भण्डारन केन्द्र भवन		नभएको	निर्माण गर्ने	५०	P1	१			

११	११.१	शित भण्डार		हाल नभएका	निर्माण गर्ने	८०	P2	१		१	१
जम्मा		१३				१४२०	०	१३		६	८

७.२.३.१२ (घ): आर्थिक विकासलाई चलायमान वनाउने ब्यापारिक फर्म तथा पसलहरू

क.सं.	नाम	वडा नं. तथा संख्या											जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	दाल, चामल तथा किराना पसल	८	५	३	१५०	३०	६०	५०	१५०	०	११०	८	५७४
२	होटल, रेष्टुरेण्ट, कोल्ड स्टोर चिया, खाजा तथा खाना	०	६	४	५०	५०	१००	१५	२०	०	४०	३	२८८
३	लत्ता कपडा पसल (थान)	०	०	०	५०	४०	०	०	१०	०	०	०	१००
४	कपडा पसल (रेडिमेड)	०	०	०	६०	१०	०	०	५	०	०	०	७५
५	मासु पसल (माछा समेत)	०	२	०	५	५	५	०	५	०	०	०	२२
६	भाँडाकुँडा पसल	०	०	०	३०	२	०	०	१	०	०	०	३३
७	सुनका गहना पसल	०	०	०	१०	१०	१	०	०	०	०	०	२१
८	गाडी सोरुम	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
९	गाडी वर्कसप	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
१०	फर्निचर	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	४
११	ग्यारेज	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	२
जम्मा		८	१३	७	३६३	१४७	१६६	६५	१९१	०	१५०	११	११२१

७.३.६ पर्यटन पूर्वाधार विकास

फुङ्लिङ नगरपालिकाले पर्यटन विकास र प्रवर्द्धनलाई आफ्नो समृद्धिको एक प्रमुख मार्गको रुपमा स्वीकार गरी दीर्घकालिन सोच मार्फत सम्बोधन गरेको छ । पाथिभरा देवीको ऐतिहासिक मन्दिर र कञ्चनजङ्घा र कुम्भकर्ण हिमालको काखमा रहेको यस नगरपालिकाले पर्यटन विकास सँग सम्बन्धित शिर्षक अन्तरगत ऐतिहासिक महत्वका मठमन्दिर, झर्ना, थुम्का, डाँडा, पार्क, ताल, पोखरी साथै होम स्टे लगायत सँग सम्बन्धित विषय वस्तुलाई समेटेर आफ्नो गन्तब्यको मार्ग सुनिस्चित गरको आवस्था छ । यस शिर्षक अन्तरगत पर्यटन पूर्वाधार विकासकालागि पर्यटकीय स्थलको रुपमा प्राचिन कालदेखिनै परिचित फुङ्लिङ नगरपालिका, फक्ताङलुङ र सिरजिंगा गाउँपालिकाको संगम स्थलका साथमा पाथिभरा याङबरक गाउँपालिकाको समिपमा रहेको **पाथीभरा देबीको मन्दिर विकासको लागि सम्युक्त साझेदारीमा एकीकृत गुरुयोजना तर्जुमा** र आवश्यक पर्यटन पूर्वाधारहरू निर्माण गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटककालागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको पर्यटन क्षेत्रको रुपमा निर्माण

विकास गर्ने समेतका मठ मन्दिर सँग सम्बन्धित ६१, पोखरी तथा ताल तलैया ८, झर्ना थुम्का तथा डाँडा समेत २४ साथै पार्क र होम स्टे समेतका ३१ वटा गरी कुल १२४ वटा आयोजनाहरू प्रस्तावित भएका छन् । प्रस्तावित आयोजनाहरूको पूर्ण कार्यान्वनयकालागि नगरपालिकाको तर्फ बाट रु २४ करोड ७७ लाख साथै संघीय तथा प्रदेश सरकार र विकास साझेदार बाट ६८ करोड ९० लाख गरी कुल ९३ करोड ६७ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । पर्यटन पूर्वाधार निर्माणमा ठूलो लगानीको आवश्यकता रहेकाले निजी क्षेत्र लाई समेत आकर्षण गर्न सकिने गरी मार्ग प्रसस्त गरिएको छ भने यस शिर्षक अन्तरगत **प्रथम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाको मात्र कार्यान्वयनकालागि रु ५३ करोड ७५ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ ।** यस शिर्षकका सम्पूर्ण आयोजनाहरूको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.३.१४ (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.३.१३ पर्यटन पूर्वाधार निर्माण विकासका आयोजनाको प्राथमिकता कम र प्रस्तावित अनुमानित लगानीको संरचना

	पर्यटन पूर्वाधार बिकास					
क.सं.	**प्राथमिकता र लगानी साझेदार**	**होमस्टे, पार्क समेत**	**झर्ना थुम्का तथा डांडा समेत**	**पोखरी तथा ताल तलैया**	**मठमनिदर समेत**	**जम्मा**
क. आयोजनाको प्राथमिकता कम						
१	P1	२४	१३	६	२८	७१
२	P2	७	६	१	३२	४६
३	P3	०	५	१	१	७
	जम्मा	**३१**	**२४**	**८**	**६१**	**१२४**
ख. प्राथकिताका आधारमा लगानी		P1	P2	P3	**जम्मा**	
१	होमस्टे, पार्क समेत	८६३.०	३००.०	१२८०.०	२४४३.०	२६.०८
२	झर्ना थुम्का तथा डांडा समेत	१४१०.०	११७५.०	३२०.०	२९०५.०	३१.०१
३	पोखरी तथा ताल तलैया	७५५.०	१५.०	५०.०	८२०.०	८.७५४
४	मठमनिदर समेत	२३४७.०	८०२.०	५०.०	३१९९.०	३४.१५
जम्मा		**५३७५.०**	**२२९२.०**	**१७००.०**	**९३६७.०**	**१००**
ग. लगानी साझेदारी						
	लगानी साझेदार	**होमस्टे, पार्क समेत**	**झर्ना थुम्का तथा डांडा समेत**	**पोखरी तथा ताल तलैया**	**मठमनिदर समेत**	**जम्मा**
१	नगरपालिका को लगानी	७१८.०	५३०.०	२४५.०	९८४.०	२४७७.०
२	संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै अन्य बिकास साझेदार	१७२५.०	२३७५.०	५७५.०	२२१५.०	६८९०.०

	जम्मा लगानी	२४४३.०	२९०५.०	८२०.०	३१९९.०	९३६७.०

तालिका नं. ७.२.३.१४ (क) मठमन्दिर तथा धार्मिक स्थल सम्बन्धी प्रस्तावित योजनाको बिबरण

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	शिबालय मन्दिर	सेगुम्बा	मन्दिर हाल निजि	जग्गा, शौचालय, घेराबारा मन्दिर	५	P1	१			
	१.२	शिहँदेबी मन्दिर	लप्सी बोटे टोल	मन्दिर	जग्गा सौचालय घेराबारा मन्दिर	२५	P1	१			
	१.३	धानपुराहाङ मन्दिर	नाङगे	मन्दिर जग्गा	शौचालय, घेराबारा, खानेपानी, बिधुत	५	P1	१			
२	२.१	गुम्बा	देउलिङ्गे	भवन जग्गा	भवन, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	६०	P1	१		१	
३	३.१	मुक्तेश्वर नाँग मन्दिर	मेदिवुङ, सिटौला गाउँ	६ रापनी जग्गा भएको मुहानमा पानी ट्याङ्की वनाएको फलाम च्यादरको १ वटा ट्रस्ट व्लक भएको नाँग को पुजा स्तम्भ रुवरुप निमार्ण गरिएको	गुरु योजना समेत तयार गरी पक्की पर्खालको घेराबारा लगाउने, पञ्चमुखी हनुमान मन्दिर र कालो शिला मात्र प्रयोग गरी शिव मन्दिर निर्माण गर्ने	७५	P1	१			१
	३.२	पृथीवेलास पाटी डाँडा शिव शंकर मन्दिर	फुङलिङ-३ मेदिवुङ, पाटी डाँडा	१ रोपनी जग्गा भित्र १८३६ मा स्थापना भएका ईटा ढुङ्गाको मन्दिर भित्र शिव शंकर भोलेबाबाको मुर्ति रहेको र पुरानो पार्टी समेत भएको	पुरातात्वीक शिला लेख संरक्षण संम्बर्धन, मन्दिर वाहेकको जग्गा सम्याउने र कम्पाउण्ड वाल पर्खाल लगाई पुरानो पटी भएको ठाउँमा सुविधा सम्पन्न भौतिक पुर्वाधार निमार्ण गर्ने खानेपानी र शौचालय को व्यवस्थापन गर्ने	२५	P2	१		१	१
	३.३	गेहेश्वर शिव मन्दिर मेदिवुङ	वा.सु.सं मा.वि छेउ	१९१६ मा गेहनाथ वराल ले स्थापना गरेको शिव परिवारका मुर्तिहरू भएको पुरानो त्यही स्थानमा इटा वनाई निमार्ण भएको मन्दिर छ पुरानो र जिर्ण	सोही स्थानमा पुरानो ईटा, ढुङ्गा समेत प्रयोग गरी पुन भौतिक पुर्वाधार परानो मोडलमै मन्दिर निमार्ण चौतारी समेत	२०	P2			१	

	३.४	शिव मन्दिर	ससस्त्र क्याम्प छेउ	१ रापनी जग्गा दाता वाट निःशुल्क प्राप्त छ (दशनामी समाज बाट निर्मित)	सोही जग्गा लाई सम्याई शिव मन्दिर स्थापना भौतिक पुर्वाधारहरू निमार्ण गर्ने	१०	P1	१			
	३.५	विश्व ब्रम्स्त रुपी शिला महादेव मन्दिर	भाटे घाट	भाटेघाट जाने मोटर बाटो खुल्ने काममा फेला परका शिला हो । उक्त शिला भेटिएको स्थानमा महादेव शिव मन्दिर निमार्ण तथा भौतिक पुर्वाधार तथा आवश्यक ५ रोपनी जग्गा छ	५ रोपनी जग्गा सम्याई आवश्यक भौतिक पुर्वाधार मन्दिर निमार्ण तथा कम्पाउन्ड घेरा वारा, खानेपानी सार्वजनिक शौचालय निर्माण व्यवस्थापन गर्ने	३०	P2	१			१
	३.६	राम वशिस्ट मन्दिर	फुङलिङ -३ क्यानिम्र	श्री राम भगवानको मन्दिर भएको १ वटा ट्रसको ब्लक रहेको सार्वजनिक ट्वाईलेट सामान्य रहेको अस्थाई खानेपानी छ कम्पाउन्ड सामान्य रहेको	२ रोपनी जग्गा लाई कम्पाउण्ड वाल ९० लाख निमाणृ गरी अन्य भौतिक पुर्वाधार विस्तार गर्ने ।	४०	P2	१		१	
	४.१	हर्कजङ्ग गुठी मन्दिर	जिमिपोखरी कोप्चे	मन्दिर, जग्गा, घेराबारा, पोखरी	बालग्राम, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	५०	P1	१		१	१
	४.२	शिबालय मन्दिर	शिवालय चोक	मन्दिर, जग्गा	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय	१०	P1	१			
	४.३	भिन्तुना मन्दिर	भिन्तुना जौबारी	मन्दिर, जग्गा	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय	१०	P1	१			
	४.४	जलकन्या मन्दिर	कोप्चे सानो धारा	खानेपानी जग्गा मन्दिर, जग्गा नभएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	५	P2	१	१		
	४.५	गणेशथान मन्दिर	कोप्चे ठूलो धारा	हर्कजघ गुठीको मन्दिर, जग्गा नभएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.६	शिव मन्दिर	कोप्चे ठूलो धारा	हर्कजघ गुठीको जग्गामा मन्दिर, जग्गा नभएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.७	सरस्वती मन्दिर	भानु जन स्कूल	भानु जन माविको जग्गामा	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	५	P2	१	१		
	४.८	सिंहदेवी मन्दिर	कोठेबारी	सामुदायिक वनको जग्गामा	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.९	कोठेवारी देवीथान	कोठेबारी	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.१०	फुङ्लिङ देबीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.११	थेवे चौकी देवीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
	४.१२	बरबोटे देवीथान	एङ्देन टोल	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१		
४	४.१३	माछा पोखरी देवीथान	माछापोखरी	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने	४	P2	१	१	१	१

			टोल								
	४.१४	ओजाहाङ देवीथान	थेवे टोल	जग्गा भएको	संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने	५	P2	१	१	१	१
	५.१	हनुमान शिव कृष्ण रामजानकी मन्दिर	बिरेन्द्र चोक	जग्गा, मन्दिर सामान्य	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	२००	P1	१			१
	५.२	सिहँ देबि मन्दिर	उकाली पानी	जग्गा, मन्दिर सामान्य	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	५०	P2	१		१	
	५.३	दुर्गा मन्दिर	सिर्जना टोल	जग्गा, मन्दिर सामान्य	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	३०	P2	१		१	
	५.४	शिवालय मन्दिर	उकाली पानी	जग्गा, मन्दिर सामान्य	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	१००	P2	१			१
	५.५	भिम्सेन मन्दिर	बिरेन्द्र चोक	जग्गा, मन्दिर सामान्य	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	२०	P1	१			
	५.६	कृष्टीथ बत्तिस मण्डली	सिर्जना टोल	भवन	भवन, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	१००	P2	१		१	
५	५.७	किरात मांहिम			जग्गको व्यवस्था गरी नयाँ निर्माण गर्ने	२०	P2	१		१	
	६.१	पाथिभरा मन्दिर	पैयाँबोटे	मन्दिर, जग्गा	खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, मन्दिर	५०	P1	१		१	
	६.२	शिबालय मन्दिर गुरुङ गुम्बा भोटे गुम्बा	एयरपोर्ट	मन्दिर, जग्गा, गुम्बा	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय गुम्बा	५०	P2	१		१	
	६.३	डिमाछोलिङ गुम्बा	गुम्बा डाँडा	भवन निर्माण जग्गा, गुम्बा	घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, गुम्बा	२००	P1	१			१
	६.४	भोटे गुम्बा	डाँडाबारी	गुम्बा, जग्गा	घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, गुम्बा	१०	P1	१			
	६.५	माङहिम किरात	बिहीबारे	जग्गा, भवन	घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, भवन	५०	P2	१			१
	६.६	महादेब थान	ओखरे	जग्गा	नयाँ निर्माण	१०	P2	१			
६	६.७	पाथिभरा मन्दिर	बाँझोगरा	जग्गा तथा मन्दिर	कम्पाउण्ड घेराबारा	५	P1	१	१		
	७.१	किरातेश्वर महादेब बौद्ध स्तुपा	तोक्मेडाँडा	मन्दिर, जग्गा, घेराबारा, खानेपानी	हाल सञ्चालनमा	१५	P1	१			
	७.२	मुर्ति ढुङ्गा	मुर्ति ढुङ्गा	जग्गा	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय	५०	P3	१		१	१
७	७.३	मुधिम कोक्मा माङ्हिम	सामुदायिक वन	जग्गा उपलब्ध रहेको	माङ्हिम निर्माण व्यवस्थापन	२५	P2	१		१	
८	८.१	शिबालय मन्दिर	मानेढुङगा	जग्गा, मन्दिर	खानेपानी, शौचालय,	८०	P2	१		१	

					घेराबारा, मन्दिर तथा बुद्धको मुर्ति						
	८.२	चारपाटे ढुङगा मुर्ती निर्माण मन्दिर	चारपाटे	मन्दिर, जग्गा	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, गुम्बा	२००	P1	१		१	१
	८.३	सानो पाथिभारा मन्दिर	पैंयुबोटे	जग्गा	घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, गुम्बा	२०	P2	१		१	
	८.४	किरात कोइच सुनुवार मन्दिर	ल्याङवा	जग्गा	घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, गुम्बा	३०	P1	१			
	८.५	सनसरी माई मन्दिर	सल्लेरी	सामान्य अवस्था	मन्दिर, घेराबारा, शौचालय	७०	P2	१		१	
	८.६	महाँदेवस्थान	पैंयुबोटे सुकेटार	जग्गा उपलब्ध रहेको	मुर्ति स्थापना, घेराबारा तथा संरक्षण	१००	P1	१			१
	९.१	सिद्धि डाँडा मन्दिर	सिद्धि डाँडा	जग्गा, मन्दिर	घेराबारा, मन्दिर मर्मत, फुर्टेल भवन निर्माण	३००	P1	१			१
	९.२	जगदम्वा कालिका मन्दिर	काकौगाऊँ	मन्दिर, जग्गा	मन्दिर घेराबारा खानेपानी सौचालय गुम्बा	१५०	P1	१			१
९	९.३	पाथिभारा मन्दिर	पाथिभारा डाँडा	मन्दिर, जग्गा	घेराबारा, भवन निर्माण, प्रतिक्षालय	२०	P1	१		१	
	१०.१	पाथिभारा मन्दिर	पाथिभारा डाँडा	जग्गा मन्दिर	खानेपानी	१५०	**P1**	१			१
	१०.२	महादेव थान	महादेव थान	हाल भएको	मन्दिर, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय	२०	P1	१			१
१०	१०.३	सानो पाथिभारा मन्दिर	भ्याकुरे	जग्गा सानो कुटी	घेराबारा, सँरक्षण	२०	P1	१			१
	११.१	महादेव थान	सिस्ने	जग्गा मन्दिर	खानेपानी, शौचालय, घेराबारा	१०	P2	१			
	११.२	ठूलो पाथिभरा मन्दिर		फुङ्लिङ नगरपालिका, फक्ताङलुङ र सिरजिंगा गाउँपालिकाको संगम स्थलका साथमा पाथिभरा याङबरक गाउँपालिकाको समिपमा रहेको	सम्युक्त साझेदारीमा एकीकृत गुरुयोजना तर्जुमा र आवश्यक पर्यटन पूर्वाधारहरू निर्माण गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटककालागि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको पर्यटन क्षेत्रको रुपमा निर्माण विकास गर्न	५००	P1	१		१	१
	११.३	थामडाँडा सानो पाथिभारा मन्दिर	थामडाँडा	जग्गा नभएको	मन्दिर, घेराबारा, पदमार्ग, शौचालय	१००	P1	१			१
११	११.४	गुप्तेश्वरी	निकास	जग्गा नभएको	मन्दिर, खानेपानी, शौचालय,	१०	P2	१			

					घेराबारा						
	११.५	भन्ज्याङ पाथिभारा मन्दिर		जग्गा नभएको	मन्दिर निर्माण र घेराबारा	५	P2	१			
	११.६	सिंहदेवी मन्दिर		जग्गा नभएको	मन्दिर निर्माण, घेराबारा र प्रतिक्षालय	५	P2	१			
	११.७	गुरासे डाँडा सानो पाथिभारा		जग्गा नभएको	मन्दिर निर्माण, घेराबारा र प्रतिक्षालय तथा पदमार्ग	७	P1	१			
	११.८	चिचिनतेम्बेवा देविथान		जग्गा नभएको	मन्दिर निर्माण र घेराबारा	५	P2	१			
जम्मा		६१				३१९९		५९	१२	२०	१४

तालिका नं. ७.२.३.१४ (ख) पोखरी तथा ताल तलैया

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
३	३.१	वोझोघारी नागथान पोखरी	फुङलिङ-३, पोखरी गौरी गाँउ	४ रोपनी जग्गामा १४० मीटर वरीपरी ५ फूट गहिरो पोखरी रहेको, ढुङ्गा को पर्खाल लगाएको नागथान पुरानो वाल को मन्दिर स्थापना गरेको	३ रोपनी जग्गा थप गरी पोखरी विस्तार, पोखरी वरीपरी स्टेप वाला सिढी वरीपरी लगाउनु पर्ने, पोखरी वरीपरी ३ मि. वाटो ढलाई घेरा वारा र गार्डेन र ठाउँ ठाउँ मा विश्राम स्थल गेट	५०	P1	१		१	
५	५.१	सरस्वती पोखरी	बिरेन्द्र चोक	फुङ्लिङ न.पा.को मुख्य बाजर भित्र अवस्थित पोखरी, सामान्य रुपमा रहेको	गुरु योजना तयार पार्ने साथै पुन निर्माण गरी बजार क्षेत्रको मनोरञ्जन स्थल सहितको मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने	५०	P1	१			
७	७.१	किरात चोक माछा पोखरी	मेलडाँडा	पोखरी	घेराबारा, मर्मत	१५	P2	१	१		
८	८.१	बेजम्बु पोखरी	बेजम्बु	जग्गा उपलब्ध रहेको तथा पोखरी जिर्ण रहेको	स्तरोन्नती तथा संरक्षण गर्ने	५०	P1	१		१	
९	९.१	ओखे चौर ताल	ओखे	निर्माणाधिन	पानी सँरक्षण, घेरावारा, ६६ रोपनी जग्गा, विचैमा मन्दिर	४००	P1	१			१
	९.२	सिद्धि डाँडा पोखरी	सिद्धि डाँडा	पोखरी छ	घेराबारा, प्रतिक्षालय	१७५	P1	१			१
१०	१०.१	छायाँ पोखरी	मयाम	ताल, जग्गा छ	घेराबारा	५०	P3	१		१	

११	११.१	सिस्ने पोखरी	सिस्ने युमाखाम,	ताल, हाल सञ्चालनमा	घेराबारा, मर्मत	३०	P1	१		१	
जम्मा		**८**				**८२०**		**८**	**१**	**४**	**२**

तालिका नं. ७.२.३.१४ (ग) झर्ना, थुम्का, डाँडा

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	चुलि ढुङ्गा	निकिजुङ टोल	हाल नभएको	नयाँ निर्माण गरी व्यवास्थापन गर्ने	१५	P2	१			
२	२.१	गैरीडाँडा	देउलिङ्गे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	४०	P1	१		१	
	२.२	पाथिभरा डाँडा	पाथिभरा डाँडा	डाँडा मात्र हाल	नयाँ निर्माण	४०	P1	१		१	
३	३.१	च्यानीपाखा छेउको थुम्का डाँडा	च्यानीपाखा छेउ	हाल हावासाल पार्टी भएको र उक्त ठाँउबाट वडा नं. ३ को ७० % भाग देख्न सकिने	जग्गा घेराबारा र बिश्राम स्थल निर्माण गर्ने	५०	P1	१			१
४	४.१	भिन्तुना डाँडा		रमणीय स्थलको रुपमा रहेको	स्थ्तरोन्नती गर्ने	५	P1	१			
५	५.१	नाँग झर्ना	फुनपा ५	व्यवस्थित नभएको	स्थानलाई व्यवस्थित गर्ने, नाँग झर्ना निर्माण गर्ने	५०	P3	१		१	
	५.२	थुम्का तथा डाँडा	फुनपा ५	पहिचान गर्न बाँकी रहेको	पहिचान गरी उक्त स्थानहरूमा बिभिन्न बिभुती हरूको मूर्ती राखी आकर्षक पर्यटक क्षेत्र वनाई पर्यटन प्रवर्धन गर्ने	५०	P2	१		१	
६	६.१	छरछरे झर्ना	योवाजोङ	हाल सामान्य	सँरक्षण, भौतिक निर्माण	२०	P1	१		१	१
	६.२	छाङखोला झर्ना	बतासे	हाल सामान्य	सँरक्षण, भौतिक निर्माण	२०	P3	१	१		
७	७.१	चिलढुङ्गा भ्यू टावर		जग्गा उपलब्ध रहेको	भ्यूटावर निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	
	७.२	लभडाँडा भ्यू टावर		जग्गा उपलब्ध रहेको	भ्यूटावर निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	
८	८.१	कालिडाँडा	कालिडाँडा	जग्गा उपलब्ध रहेको	संरक्षण, घेराबारा तथा बृक्षारोपण	५०	P1	१		१	
	८.२	संसारी डाँडा	सालिम्बे	सार्वजनिक जग्गा उपलब्ध रहेको	पार्क, प्रतिक्षालय तथा होमस्टे	१००	P1	१			१

	९.१	चारपाटे भ्यूटावर	चारपाटे	निर्माणाधिन	झोलुङ्गे पुल, गेट, सिँढि निर्माण (दुईटा थुम्का रहेकोले जोडन पुलको आवस्यक्ता)	१०००	P1	१			१
	९.२	गुप्ते डाँडा, थुम्का	गुप्ते	निर्माणाधिन	हाल नभएको	१०००	P2	१			१
	९.३	संखर्ने बुङकुलुङ गुरुङ सबदाहा गृह	बुङकुलुङ	पैदल यात्री मार्ग	सामान्य रहेको नीर्माण गर्नु पर्ने	१०	P1	१	१		
	९.४	कटहरे कामी डाडा	साबिक ४,५	पैदल यात्री मार्ग	सामान्य रहेको नीर्माण गर्नु पर्ने	१५	P1	१	१		
	९.५	थुम्मा आसाङपाटी लामपोखरि	साबिक ६,३	पैदल यात्री मार्ग	सामान्य रहेको नीर्माण गर्नु पर्ने	१५	P1	१	१		
९	९.६	बैदारे गाईगाडे,लामपोखरी सैसले देउराली	साबिक७,८,३,२,१	पैदल यात्री मार्ग	सामान्य रहेको नीर्माण गर्नु पर्ने	३५	P1	१	१	१	
	१०.१	चुच्चे ढुङगा	लामाथान चोक	ढुङगा	भौतिक सँरक्षण निर्माण	१००	P3	१		१	
	१०.२	थवाङ झरना		छालुङ छाँगा	झरना भएको	५०	P3	१			१
१०	१०.३	सिस्ने झरना	मयाम	सिस्ने	प्राकृतिक	१००	P3	१			१
	११.१	सोली डाँडा	सोली डाँडा	हाल डाँडामात्र	भौतिक सँरक्षण निर्माण	३०	P1	१		१	
११	११.२	सिकारीस डाँडा	साविक वडा नं. ४	हाल डाँडामात्र रहेको	मनोरम स्थल	१०	P2	१			
जम्मा		**२४**				**२९०५**		**२४**	**५**	**११**	**७**

तालिका नं. ७.२.३.१४ (घ) होम स्टे, पार्क, पिक्निक स्पट, मनोरञ्जन स्थल लगायत

वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)**	**अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)**	**अनुमानित लागत रु लाखमा**	**प्राथमिकता (P1, P2, P3)**	**कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता**			
								न.पा स्तरीय	**वडा स्तरीय**	**प्रदेश स्तरीय**	**केन्द्र स्तरीय**
१	१.१	हिरेवा शिवालय मन्दिर देखि तमोर नदी छेउ ञ्याफ्टिङ, पार्क समेत		नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	३०	P3	१			
३	३.१	आँगेदिम पुछार भट्टेटार होम स्टे	भाटे खोला खेत, भट्टेटार	१०० रोपनी तमोर खोला किनारामा जग्गा भएको पर्ती जग्गा सदुपयोग साथै तमोर नदिको माछा पाइने, खोलामा	उक्त १०० रोपनी जग्गा सभ्याई आवश्यक भौतिक पुर्वाधार निर्माण गरी, तमोर नदी फिजिएको हुनाले रेफ्टीङ	२०	P1	१		१	

				रेफ्टीङ समेट खेल्ने पाईने	समेत को सविधा दिने						
	३.२	पाटीघर संङग्रालय		१९१८ मा निर्मित भएको साथै जिर्ण अवस्थामा	मर्मत संभार गर्ने साथै जिर्ण छाना झिगटी लाई सरक्षण गरी संङग्रालय वनाउने	५०	P1	१			१
	३.३	वा.सु.मा.वि मुनी च्याने पाखा रमिते डाँडा भ्यु टावर		२ रापनी जग्गा सरकारी रहेको र सार्वजनीक रुपमा प्रयोग भईरहेको	उक्त स्थानमा पर्यटकीय स्थल भ्यु टावर र भौतिक पर्वाधार निमार्ण खानेपानी तथा सार्वजनिक शौचालय निमार्ण गर्ने	५०	P1	१		१	
४	४.१	सहीद स्मृति पार्क		सामान्य अवस्थामा रहेको	नगरको गौरवको आयोजना रहेकाले डपिआर बमोजिमको कार्य गर्ने	२५	P3	१		१	
	५.१	पार्क निमार्ण	बिरेन्द्र चोक	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P1	१		१	
५	५.२	चिल्ड्रेन पार्क निर्माण	बजार क्षेत्र आसपास	स्थानको पहिचान हुन बाँकी रहेको	स्थानको पहिचान गरी चिल्ड्रेन पार्क निर्माण गर्ने	४०	P1	१			
	६.१	होमस्टे	गैरी गाउँ	हाल १० घरमा सञ्चालनमा	भवन, जग्गा	५	P1	१		१	
	६.२	गुरुङ सँङग्रहालय	गैरी गाउँ	भवन जग्गा	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत बहुसास्कृतिक संग्रहालायको रुपमा निर्माण बिकास गर्ने (घेराबारा, मर्मत संभार तथा आवसगृह निर्माण समेत)	१००	P1	१		१	१
	६.३	सतल डाँडा एग्रो होमस्टे	सतल डाँडा	हाल १० घरमा सँचालनमा	व्यवस्थापन र क्षमता विकास	५	P1	१			
	६.४	किरात याक्थुङ कलाकार मँञ्च	फुलपाती डाँडा	हाल भाडाँमा	जग्गा ब्यवास्थापन र भवन निर्माण विकास	५०	P1	१		१	१
६	६.५	सुकेटार होमस्टे	सुकेटार	हाल १० घरमा सञ्चालन	व्यवस्थापन र क्षमता बि	५	P1	१			
	७.१	शहीद स्मृति पार्क	तोक्मेडाँडा	निमार्णाधिन अवस्थामा रहेको	निमार्णाकार्य पुरा गरी पूर्णकालिन सञ्चालनमा ल्याउने	५००	P3	१			१
	७.२	बाल उद्यान	सामुदायिक वन तोक्मेडाँडा	जग्ग भएको तर पूर्वाधार निर्माण नभएको	बाल उद्यान निर्माण गर्ने	१००	P2	१		१	
७	७.३	तारेभिर रक क्लाईम्बिङ	डाँडागाउँ	स्थान भएको तर पूर्वाधार निर्माण नभएको	रक क्लाईम्बिङकालागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याउने	५००	P3	१		१	१

	८.१	चारपाटे काली डाँडा पिक्निक स्पट,	काली डाँडा	जग्गा खानेपानी	किचन घर, शौचालय	८	P1	१			
	८.२	पैंयुबोटे थुम्की सादु डाँडा	पैंयुबोटे	सार्वजनिक जग्ग उपलब्ध रहेको	जग्गाको संरक्षण गरी बृद्ध चौतारी निर्माण गर्ने	५०	P1	१			१
	८.३	हिटी केदार टोल होमस्टे	हिटी	जग्गा जमिन उपलब्ध रहेको	भवन निर्माण, शौचालय, बँगैचा, प्रतिक्षालय, पार्किङ स्थल निर्माण गरी होमस्टे सञ्चालन लाई ब्यवस्थित वनाउने	५०	P1	१		१	
८	८.४	फन पार्क	हिटी मेहेले	हाल नभएको	जग्गा खरिद गर्ने तथा फन पार्क निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याउने	५०	P1	१			१
	९.१	लप्से खोला शिवालय	लप्से खोला	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१			
	९.२	ओखे चौर पार्क	ओखे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२००	P2	१		१	१
	९.३	भालेढुङगा	नाङ्गेङ डाँडा	हाल संरचना नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P1	१	१	१	
९	९.४	होमस्टे संचालन	ओखे,सीदिडाँडा भोटे गाउँ, सैसले, गुप्ते	नभएको	भवन,ब्यावस्थापन तथा प्रशिक्षण	१५०	P1	१	१	१	१
	१०.१	लामापोखरी चुच्चेढुङ्गा ,चमेरे गुफा, विर्ने डाडा, डाडुढुङ्गा किराँत माङहिम निर्माण		मन्दिर निर्माण	फुटट्रयाक निर्माण	५०	P1	१		१	
	१०.२	वुध्दको मुर्ती	विर्नेडाडा		नभएको	५०	P3	१			१
	१०.३	शिवको मुर्ती	गुन्द्रे डाडामा			५०	P3	१			१
	१०.४	श्रीजंघाको मुर्ती	तेर्छेडाडामा			५०	P3	१			१
	१०.५	सात मुले	डढेले टोल	पानि उम्लिने	पर्यटकीय क्षेत्र घोषणाा	५०	P3	१		१	
	१०.६	गडीडाडावाट, काफलेपाटी,		नभएको	केवुलकार निर्माण हुनुपर्ने	१५	P3	१			
१०	१०.७	सुकेटारवाट काफलेपाटी केवुलकार निर्माण		नभएको	केवुलकार निर्माण हुनुपर्ने	१०	P3	१			
११	११.१	तेम्बेवा (सिम्बु युमाखाम होमस्टे	फु.न.पा ११	हाल नभएको	स्थापना गर्ने	३०	P1	१		१	
जम्मा		**३१**				**२४४३**		**३१**	**२**	**१४**	**१०**

७.२.४ सामाजिक विकास योजनाः

आर्थिक, भौतिक, वातावरणीय तथा सांस्कृतिक विकासको मुल जग सामाजिक विकास हो । मानव विकास क्रमको सुरुवात र यसले मानव सभ्यतामा पारेको प्रभाव मुलत सामाजिक विकास सँग पूर्ण रुपले आवद्ध छ र रहन्छ । सामाजिक विकास मानव सभ्यता र समृद्धि मापनको एक महत्वपूर्ण अङ्ग सहितको सूचक हो । सामाजिक विकास लाई बहुआयामिक क्षेत्रको रुपमा समेत लिईने गरिन्छ र लिनु पर्दछ पनि । सामाजिक विकास योजना अन्तरगत अन्तरनिहित कार्यक्रमहरूको दिगो व्यवस्थापन र कार्यान्वयन विना अन्य विकासका क्षेत्रले दिगो आधार स्थापना र निर्माण गर्न नसक्ने मात्र हैन गति सेमत लिन सक्दैनन् । तसर्थ फुङ्लिङ नगरपालिकाको **"आवधिक नगरपालिका विकास योजना"** तयारीको क्रममा सामाजिक विकास अन्तरगत शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, महिला तथा बालबालिका, लक्षित बर्ग तथा समुदाय साथै खेलकुद र खाद्य सुरक्षा समेतका विषयमा केन्द्रित हुँदै यी योजनाहरूको सफल कार्यान्वयन बाट प्राप्त गर्न सकिने अपेक्षित प्रतिफल, उक्त प्रतिफल देख्न सकिने सूचकहरू, सम्बन्धित सूचकहरू प्राप्त गर्न सकिने जानकारीका श्रोत साथै योजना कार्यान्वनयका जिम्मेवार पक्ष र योजना कार्यान्वयनमा उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावित जोखिम समेत उल्लेख गरी देहाय बमोजिमको सामाजिक विकास संग सम्बन्धित प्रस्तावित योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई तर्कबद्ध ढाँचामा देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ । वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका उल्लेखित विवरणहरूको पुन अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान र लगानीको बास्तविकताका आधारमा सम्बन्धित सरोकारवाला सँगको विषयगत छलफलका माध्यम बाट अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएका कारण यसले नगरपालिकाको दिगो विकासमा सामाजिक विकासको योगदानलाई गणनायोग्य वनाउने मात्र नभै सिंगो मानव विकासमा यसको अन्तरसम्वनधलाई समेत वस्तुगत रुपले जोड्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

१. शिक्षा २. स्वास्थ्य ३. खानेपानी तथा शौचालय ४. महिला तथा बालबालिका ५. लक्षित समुह (जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग समेत) ६. खेलकुद ७. खाद्य शुरक्षा तथा उपभोक्ता हित संरक्षण				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पूर्वानुमान /जोखिम**
१. शिक्षा				
१.१ भौतिक पूर्वाधारः **क).अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा** **नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सवै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय तथा उच्च शिक्षाकालागि स्थापित शिक्षण संस्थाहरू साथै बालविकास केन्द्र र पूर्व प्राथमिक विद्यालयहरूको न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा स्तरोन्नती भई सुविधा सम्पन्न भएका हुनेछन् ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● २०७७ साल असार मसान्त भित्र **"फुङ्लिङ नगरपालिका शैक्षिक नीति"** तथा त्यसमा आधारित आवश्यक ऐन,	१. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सवै सामुदायिक तथा सस्थागत विद्यालय तथा उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षालयहरूमा २०८१/८२ भित्र	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● विद्यालय	● जग्गा जमिनको उपलब्धता

नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गर्ने ● नगरपालिका शिक्षा समितको गठन र परिचालन र व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी वनाउने ● सवै विद्यालयहरूमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन तथा पुनरगठन गरी थप कृयाशिल गराउने ● बालमैत्री विद्यालयकालागि भौतिक पूर्वाधार, सेवा प्रवाह र गुणस्तर सुधार सम्बन्धी न्यूनतम सूचकहरूको निर्धारण गर्ने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्र सवै वडाका बालविकास केन्द्र तथा सवै सामुदायिक बिद्यालय, उच्च शिक्षालायमा बालमैत्री सूचकका आधारमा सुविधायुक्त न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार (भवन, कार्यालय तथा कक्षा कोठा, फर्निचर तथा डेष्क बेञ्च, छात्र र छात्राकालागि अलग अलग सौचालय, छात्राहरूकालागि आवश्यक सामाग्रि सहितको चेन्जिङ कक्ष, खानेपानी, इन्डोर तथा आउटडोर खेलमैदान, विज्ञान प्रयोगशाला, पुष्तकालय, कम्प्यूटर सहितका शैक्षिक उपकरण, बगैंचा, जनशक्ति ब्यवासथपन लगायतको) तालिका नं. ७.२.४.१ (क) मा उल्लेख भए बमोजिम समेतका आधारमा निर्माण व्यवस्थापन गर्ने ● संस्थागत विद्यालयहरूले बालमैत्री विद्यालय सूचक बमोजिमका भौतिक पूर्वाधारहरूको अनिवार्य व्यवस्था गर्नु	बिद्यार्थिको उपस्थिति तथा तालिका नं. ७.२.४.२ (क) मा प्रस्ताव गरिएका योजनाका आधारमा देहाय बमोजिमका न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण विकास कार्य पुरा भएको हुनेछन् । ➢ सुविधा सम्पन्न भवन, कक्षा कोठा तथा फर्निचर १०० % ➢ कम्पाउण्ड घेराबारा ९५ % ➢ विद्युतिकरण १०० % ➢ विद्यालय तथा सवै शिक्षालयमा छात्र छात्रा को लागि अलग अलग र र वास (Wash) सहितको पर्याप्त शौचालयको व्यवस्था १०० % साथै सामुदायिक सिकाई केन्द्रमा सुबिधा सम्पन्न वास (Wash) सहितको शौचालय निर्माण ➢ शुद्ध र सुरक्षित खानेपानी को सुविधा १०० % ➢ कक्षा ६ भन्दा माथिका कक्षामा अध्ययन गर्ने बालिकाकालागि चेन्जिङ कक्ष १०० % ➢ खाजा कक्ष निर्माण १०० % ➢ फोहरमैला व्यवस्थापन १०० % ➢ पुस्तकालय (ई-पुष्तकालय समेत) ७५ % ➢ विज्ञान प्रयोगशाला ७५ % २. नगरपालिका क्षेत्रमा १ वटा कृषि विज्ञान समेतको प्राविधिक बिद्यालय वा क्याम्पसको स्थापना र सञ्चालन गर्ने साथै सम्भाव्य माध्यमिक तहमा कृषि विज्ञान तथा प्राविधिक विषयको पठन पाठनको व्यवस्था मिलाउने ३. फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सवै धार्मिक बिद्यालयहरू बर्तमान ऐन कानूनको परिधि भित्र रहि आ.व.२०८०/८१	निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिका शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● संबन्धित बिद्यायलय का अभिलेख ● निजी बिद्यालय संग आवद्ध संघ सस्थाहरूका वार्षिक प्रतिवेदन तथा शैक्षिक अनुशन्धान पुस्तिका ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● बालक्लवको प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	व्यवस्थापन समिति ● अभिभावक ● सम्बन्धित विद्यालय ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार २. **<u>सहयोगी</u>** ● घरपरिवार तथा समुदाय र सामाजिक अगुवा ● शिक्षक ● शिक्षा संग सम्बन्धित पेशागत संघ संगठन ● बालक्लव ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय ऐन, कानून, नीति निर्देशन

पर्ने बाध्यकारी व्यवस्था गर्ने	भित्र सामुदायिक बिद्यालयमा रुपान्तरण भएका हुनेछन् ।			

१.२ विद्यालय भर्ना तथा नियमितताः

क) अपेक्षित प्रतिफल / नतिजा

विद्यालय उमेरका सवै बालबालिका विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन साथै समय अगावै विद्यालय छाड्ने दर घट्नुको साथै शिक्षाको अवसर बाट बन्चित पूर्व प्राथमिक विद्यालय तथा विद्यालय र उच्च शिक्षा उमेर समुहका सवै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच पुगेको हुनेछ ।

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● सामाजिक नक्साङ्कनका आधारमा विद्यालय उमेरका तर विद्यालय जाने अवसर बाट बन्चित रहेका बालबालिकाहरूको अवस्था विवरण सहितको तथ्यांक संकलन गर्ने ● लक्षित वर्गका बालबालिकाको विद्यालयमा पहुंच वृद्धिकालागि अभिभावक शिक्षा तथा पिछडिएका गरिव टोलबस्ती लगायतमा विद्यालय भर्नाका लागि जनचेतनामुलक घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● नगरपालिकाका सवै विद्यालयमा पूर्व प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम तथा नगरपालिकापालिका क्षेत्रका गरिव, सुकुम्बासी वस्तिहरूमा आवश्यकता बमोजिम प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूको स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने ● सवै सामुदायिक विद्यालायमा अध्ययनरत बालिकाहरूका लागि सेनिटरी प्याडको प्रयोगको विकास र सुनिस्चितता गर्ने । ● अनौपचारिक शिक्षा तथा बालशिक्षा कार्यकम सञ्चालन गर्ने ● अति गरिव तथा बिपन्न बर्गका बालबालिकाहरूलाई निशुल्क शैक्षिक सामग्री र	१. वि.सं. २०७८ साल भित्र आवश्यकताको आधारमा सवै बिद्यालयहरूमा न्यूनतम पूर्वाधार सहितका बाल विकास केन्द्रहरूको स्थापना र व्यवस्थापन भएको हुनेछ । २. नगरपालिका क्षेत्रका ४ वर्ष सम्मका ८५ % बालबालिकाहरू वि.सं. २०७८ साल भित्र प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भएका हुनेछन् । ३. आ.व. २०७७/७८ भित्र कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समूहका सत्प्रतिशत बालबालिका हरू विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन् ४. आ.व. २०७८/७९ भित्र ५ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका ९५ % बालबालिकाले आधारभूत शिक्षा (१ कक्षा देखि ८ सम्म) कमिक	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिका शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● संबन्धित बिद्यायलय को अभिलेख ● निजी बिद्यालय संग आवद्ध संघ सस्थाहरूका वार्षिक प्रतिवेदन तथा शैक्षिक अनुशन्धान पुस्तिका ● टोल विकास संस्था वा नागरिक सरोकार समुह वा मञ्चहरू	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरपालिका ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति ● अभिभावक ● सम्बन्धित विद्यालय ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार **२. सहयोगी** ● घरपरिवार तथा समुदाय र सामाजिक अगुवा ● शिक्षक, शिक्षिका ● शिक्षा संग सम्बन्धित पेशागत संघ संगठन ● बालक्लव ● सामुदायिक संघ	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय ऐन, कानून, नीति निर्देशन

छात्रबृतिको व्यवस्थापन गर्ने ● अनाथ, असहाय साथै सडक बालबालिकाहरूकालागि खाना, नाना र बास सहितको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● नगरपालिकाका सवै वडामा साक्षरता अभियान सञ्चालन गर्ने ● कक्षा ६ देखि माथिका विद्यालयमा कम्प्यूटर शिक्षा सहितका प्राबिधिक शिक्षालाई अनिवार्य गर्ने ● **"घरमा जे पाक्छ त्यहि लग्छ"** भन्ने उद्घोषका साथ बालबालिकाकालागि विद्यालय खाजा कार्यक्रमलाई अनिवार्य र व्यवस्थित गर्ने	रुपले पुरा गर्दै गरेका हुनेछन् । ५. आ.व. २०७८/७९ भित्र आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरी औपचारिक शिक्षाबाट वञ्चित बालबालिकाको लागि अनौपचारिक शिक्षा प्राप्त गर्ने व्यवस्थाको सुरुवात भएको हुनेछ ५. वि.सं. २०७९ साल भित्र बालबालिकाले विचैमा विद्यालय छाड्ने (Dropout) दर ९५ % ले घटेको हुनेछ ।	को अभिलेख ● बालक्लवको प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	

१.३ बालमैत्री वातावरण र गुणस्तर सुधार

क) अपेक्षित प्रतिफल / नतिजा

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका तथा हुने सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय तथा शिक्षालयमा बालमैत्री वातावरणको विकास र बर्तमान शैक्षिक गुणस्तरमा:सुधार भई सतप्रतिसत बालबालिका हरूले बालमैत्री वातावरणमा शिक्षा प्राप्त गरेका तथा गरिरहेका हुनेछन् साथै फुङ्लिङ नगरपालिका यस जिल्लाको शैक्षिक हवको रुपमा समेत थप विकास हुने क्रमले गति लिएको हुनेछ

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● सवै बिद्यालयहरूले बालमैत्री वातावरणमा आफ्ना शैक्षिक कार्यक्रम्हरू ब्यवस्थित गरी सञ्चालन गर्ने गराउने साथै सवै वडामा सम्भाब्य १-१ वटा नमुना विद्यालय घोषणाकाका साथ आवशयक न्यूनतम पूर्वाधार तयार गरी क्रमिक रुपले झोला रहित शिक्षण कार्यक्रम सञ्चालनको सुरुवात गर्ने ● विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुधार अभियान अन्तरगत गुणस्तर सुधार, बिद्यालय व्यवस्थापन र विकासमा सिप, दक्षता र अनुभवको आदान प्रदान गर्न सामुदायिक तथा संस्थात विद्यालय साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● सवै विद्यालयमा आवश्यक दरवनदी श्रृजना सहित दक्ष	१. आ.व. २०७९/८० भित्र सवै सामुदायिक तथा संस्थागत रुपमा सञ्चालित बालकक्षा, पूर्व प्राथमिक बिद्यालय र सो भन्दा माथिका सवै विद्यालाय तथा शिक्षालयमा बालमैत्री वातावरणमा पठनपाठन प्रकृया र पद्धतिको	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिका शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरपालिका ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति ● अभिभावक ● सम्बन्धित विद्यालय ● संघीय तथा प्रदेश सरकार	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय ऐन, कानून, नीति निर्देशन

जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ● सबै विद्यालयमा खेलकुद सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने गराउने ● नगरपालिकाका सबै सामुदायिक तथा सस्थागत विद्यालयहरूले कक्षा ५ देखि माथिका बालबालिकाको संम्लगनता रहने गरी अनिवार्य बिद्यालय स्तरीय बालक्व गठन तथा परिचालन गर्ने ● बिद्यालयको समग्र विकासकालागि SMC / PTA को बैठक नियमित गर्ने साथै बालबालिकाको शैक्षिक विकासमा नियमित अन्तरकृया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● बालमैत्री विद्यालयकालागि आवश्यक **तालिका नं. ७.२.४.२ (ख)** मा उल्लेख भएका समेत न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार सहितका श्रोत र साधन तयार गरेका निजी स्तरमा सञ्चालित तथा सञ्चालन हुने प्रस्तावित विद्यालयहरूलाई मात्र स्तरोन्नती, सञ्चालन सिफारिस तथा स्वीकृति दिने व्यवस्था गर्ने ● सामुदायिक तथा संस्थागत बिद्यालयका शिक्षकहरूको क्षमता विकासकालागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गर्ने तथा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन सूचक निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ● प्राविधिक विषयमा माध्यमिक तथा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने अति गरिब तथा बिपन्न, पिछडा वर्ग, दलित, जानजाती तथा आदिवासी समुदायका बालबालिकालाई **फुङ्लिङ दिब्य ज्ञान ज्योती** छात्रवृतिको व्यवस्था गर्ने ● सिकाई उपलब्धी र उतिर्ण संख्याको आधारमा १ विद्यालय १ शिक्षकका दरले उत्कृष्ठ विद्यालय र उत्कृष्ठ शिक्षक पुरस्कार तथा सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● सबै वडामा स्मार्ट बोर्ड निर्माण (फ्रि वाई फाई जोन निर्माण) गर्ने ● बिद्यार्थि संख्या ज्यादै न्यून रहेका विद्यालयको समायोजन गर्ने (मर्जर गर्ने) ● प्रत्येक विद्यालयमा उजुरी तथा सुझाव पेटिकाको व्यवस्था	विकास भई बालमैत्री बिद्यालय घोषणाा भएका हुनेछन । २. आ.व. २०७८/७९ को सुरु बाटै प्रत्येक वर्ष प्रत्येक वडाका कम्तिमा १-१ वटा श्रोत र साधन युक्त नमुना विद्यालय विकास हुँदै जानेछन साथै इच्छुक कुनै ३ वटा माध्यमिक बिद्यालयहरूमा **बिद्यार्थि कृषि सहकारी कार्यक्रम** सञ्चालन भई प्राविधिक कृषि शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ । ३. आ.व. २०७७/७८ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतक पक्ष समेत समेटेको स्थानीय पाठ्यक्रमको विकास भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । ४. आ.व. २०७८/७९ मित्र बालबालिकाको बर्तमान सिकाई उपलब्धिमा ५० % ले बढोत्तरी भएको हुनेछ । ५. आ.व. २०७९/८० भित्र	प्रतिवेदन ● संबन्धित बिद्यायलय को अभिलेख ● निजी बिद्यालय संग आवद्ध संघ सस्थाहरूका वार्षिक प्रतिवेदन तथा शैक्षिक अनुशन्धान पुस्तिका ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● बालक्लवको प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	२. **सहयोगी** ● घरपरिवार तथा समुदाय र सामाजिक अगुवा ● शिक्षक, शिक्षिका ● शिक्षा संग सम्बन्धित पेशागत संघ संगठन ● बालक्लव ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	

गर्ने ● नगरपालिका शिक्षा शाखाको नेत्रीत्वमा नियमति अनुगमनकालागि सरोकारवाला सहभागि रहेको अनुगमन सम्यन्त्र निर्माण गर्ने ● सवै विद्यालयमा शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी, अभिभवक तथा सहयोगी र साझेदार सस्थाहरूको समेत अलग अलग आचार संहिता निर्माण गरी कार्यान्वनयमा ल्याउने ● आर्थिक पारदर्शिता र गुणस्तर सुधारकालागि प्रत्येक विद्यालयले सार्वजनिक सुनुवाईलाई कार्यान्वनयमा ल्याउने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सवै विद्यालयहरूको सहभागितामा एक **"बालमैत्री विद्यालय निर्माण विकास समन्वय समिति"** को व्यवस्था गरी नगर शिक्षा समितिको प्रमुख साझेदार सहयोगीको रुपमा स्थापित गर्ने	संघीय तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोगमा तालिम प्राप्त विषयगत दिक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन ९५ % पुगेको हुनेछ ६. आ.व. २०७९/८० भित्र सामुदायिक सिकाई केन्द्र (CLC) लाई भौतिक पूर्वाधार सहित सुविधा सम्पन्न भएका हुनेछन् ।			
२. स्वास्थ्यः भौतिक पूर्वाधार, सेवा प्रवाह र गुणस्तर				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पूर्वानुमान /जोखिम**
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **आ.व. २०७८/७९ साल भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकामा कम्तिमा ५० सैयाको बिशेषज्ञ जनशक्ति र न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार सहितको सुविधा सम्पन्न अस्पाताल, शहरी आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र नभएका सवै वडामा कम्तिमा एक एक वटा केन्द्र र भएकाको सेवा सुविधा बिस्तार सहितको स्तरोन्नती, औषधालयहरूको स्थापना र विकास भई सम्पूर्ण गर्भवती महिला, नवजात शिशु लगायत सवै नगरपालिकाबासीले सर्वसुलभ रुपमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य उपचार सेवा, प्रसुती सेवा तथा आवश्यक खोप सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन साथै पूर्ण स्तन पान, पोषणको सुनिस्चितता भई बर्तमान मात्रृ तथा बाल मृत्यूदरमा ९५ % ले कमी आएको हुनेछ**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयर गरी कार्यान्वनय गर्ने ● नगरपालिका स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिलाई थप कृयाशिल गर्ने ● आधारभुत स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने ● वडा नं. ६ को टुकेमा सञ्चालनमा रहेको जिल्ला अस्पताललाई संघीय तथा प्रदेश सरकार सँग समन्वय र साझेदारी गरी ५०	१. वि.सं. २०७७/७८ को असार महिना भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका स्वास्थ्य ऐन, तयार भई कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन २. वि.सं. २०७९/८० भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरपालिका ● नगरपालिका स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति ● सम्बन्धित सरोकारवाला र	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● गरीवी, घरेलू

सैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रुपमा विकास गर्ने ● तालिका नं. ७.२.४.४ मा उल्लेख गरिएका नगरका वडामा सञ्चालित तथा अव निर्माण हुने सवै शहरी आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र कालागि निर्धारित प्राथमिकता कमका आधारमा आवश्यक न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार (जग्गा भवन, परिक्षण कक्ष, बिरामी आराम कक्ष, औषधि भण्डारण तथा वितरण कक्ष, प्रतिक्षालय, खानेपानी पूर्वाधार, सौचालय, बिद्युतीय सेवा लगायत) को निर्माण व्यवस्थापन गर्ने ● प्राकृतिक चिकित्सा क्षेत्रको विकासकालागि आयुर्बेद सेवा केन्द्रको व्यवस्था गर्ने ● सवै वडामा स्थायी खोपकेन्द्रहरूको निर्माण तथा व्यवस्थापन गरि महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूले जुनसुकै मौषम र परिस्थितिमा समेत सहज सेवा प्रवाह गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाउने ● जिल्ला अस्पतालमा बिशेषज्ञ डाक्टर, मेडिकल अधिकृत, हेल्थ असिस्टेन्ट, नर्स, तथा शहरी आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रमा हेल्थ असिस्टेण्ट सहितको आवश्यक जनशक्तिको दरबन्दि किटान गरी दक्ष स्वास्थ्य कर्मिहरूको व्यवस्था गर्ने ● सवै स्वास्थ्यकर्मि तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको शिप र दक्षता वृद्धिका लागि नियमित तथा प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाउने ● नगर कार्यपालिकामा स्वास्थ्य हेल्प डेक्सको व्यवस्था गर्ने ● दिर्घरोगि, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, असहाय, बृद्धहरूको विशेष पहिचानका साथ स्वास्थ्य रक्षा र स्वास्थ्य व्यवस्थापनका क्षेत्रमा अभियान सञ्चालन गर्ने साथै सवै वडाहरूमा सुलभ औषधी पसलको समेत व्यवस्था गरी सुगर र प्रेशरको रोग भएका ७० वर्ष नाघेका जेष्ठ नागरिकलाई निशुल्क औषधि वितरण गर्ने तथा कड्नी फेलभएकाकालागि कार्यविधि निर्माण गरी आर्थिक सहयोग समेत उपलब्ध गराउने	वडा नं. ६ को टुकेमा सञ्चालनमा रहेको जिल्ला अस्पताल नेपाल सरकारको घोसित नीति बमोजिम सम्पूर्ण सेवा सुविधा सहित ५० सैयाको अस्पतालमा विकास आएको हुनेछ ३. आ.व. २०७९/८० भित्र वडा नं. १ को उपयुक्त स्थानमा, वडा नं. ६ को रमिते र बगरबारी, वडा नं. ९ को बुकुलुङमा गरी शहरी आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र नभएको जम्मा ४ स्थानमा केन्द्रहरू निर्माण साथै हाल सञ्चालनमा रहेका वडा केन्द्रहरूमा बर्थिङ सेन्टरको समेत सुविधा थप गरी सवै केन्द्रहरूको स्तरोन्नती भई दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन र सेवा सुविधा सहित सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ४. आ.व. २०७८/७९ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका गर्भवती महिलाहरूले कम्तिमा	पुष्तिका ● नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● संबन्धित स्वास्थ्य संस्थाका अभिलेख ● स्वास्थ्य संस्था संग आवद्ध संघ सस्थाहरूका वार्षिक प्रतिवेदन तथा शैक्षिक अनुशन्धान पुस्तिका ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● बालक्लवका प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको	अभिभावक ● संघीय तथा प्रदेश सरकार २. **<u>सहयोगी</u>** ● घरपरिवार तथा समुदाय र सामाजिक अगुवा ● अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्र ● स्वास्थ्य कर्मि ● स्वास्थ्य संग सम्बन्धित पेशागत संघ संगठन ● बालक्लव ● सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाहा गर्नु पर्ने तथा सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	हिंसा, सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन ● यातायात साधन र सुविधा ● सडकको स्तर तथा सञ्जाल

• समग्र स्वास्थ्य उपचार साथै महिला तथा बालबालिकाका लागि अनिवार्य खोप, सुत्केरी गराउने तथा महिला तथा बाल पोषण, स्वास्थ्य सरसफाई, प्रजनन् स्वास्थ्य, एच् आई भी एड्स नियन्त्रण, परिवार नियोजन, महामारी, क्षयरोग, कुष्ठरोग तथा सरुवा रोग लगायत स्वास्थ्य संग सम्बन्धित सवै विषय र क्षेत्रका बारेमा सञ्चार श्रोत, एसएमएस लगायतका सम्भाव्य सवै खाले प्रविधिको प्रयोग गरी जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने साथै गर्भिणी महिलाले स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पतालमा गई सुत्केरी गराए बापट बर्तमानमा दिईदै आएको रु ५००।० सुत्केरी स्याहार भत्तालाई बढाएर कम्तिमा ३ महिनाकालागि नवजात शिशुलाई समेत रु ५००।० गरी कुल रु १०००।० (एक हजारका दरले) दिने ब्यवस्थाप मिलाउने • विभिन्न किसिमका खोप, भिटामिन ए, पोलियो थोपा, अल्वेण्डाजोल वितरण जस्ता अभियानगत कार्यक्रमको नियमित सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने • लागु पदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • स्वास्थ्य विमालाई अनिवार्य गर्ने • स्वास्थ्य केन्द्र मार्फत गर्भवती जांच सेवालाई प्रभावकारी वनाउने • कुपोषित बालबालिका तथा गर्भवति र सुत्केरी महिलाकालागि पोषण शिक्षा तथा पोषण सहयोग कार्यक्रम साथै आईरन चक्की तथा क्यालसियम चक्की वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • सिमान्तकृत परिवारका गर्भवती महिलाई सरसफाई को लागी निशुल्क सावुन, सेम्पु तथा तेल वितरण गर्ने • बिद्यालयमा अध्ययनरत तथा सार्वजनिक सेवामा कार्यरत किसोरीहरूका लागि सेनिटरी प्याडको प्रयोगको विकास तथा प्रयोग र उपलब्धताको सुनिस्चितता गर्ने • नगर भित्रका दुर्गम वडालाई लक्षित गरी एम्बुलन्सको सेवालाई प्रभावकारी, सर्व सुलभ र सहुलियत पूर्ण वनाउने • विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाको सम्लग्नता र सहयोगमा कम्तिमा ६-	प्रसूति पूर्व ४ पटक र प्रसूति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ३ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएका, टिटानस विरुद्धको २ वटा खोप लिएका, आवश्यक मात्रामा आईरन चक्की खाएका तथा दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएका हुनेछन् । ५. जन्मेको १ वर्ष भित्रका सवै बालबालिकाले नियमित रुपमा पूर्ण खोप पाएका तथा ६ महिनादेखि पाँच वर्षमुनिका सबै बालबालिकालाई वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खाएका हुनेछन ६. आगामि २ वर्ष भित्र अस्थाई रुपमा रहेका सवै खोप केन्द्रको स्थायी संरचना निर्माण गरी खोप प्रदान गर्न योग्य स्थलको रुपमा विकास भएका हुनेछन् ७. आ.व. २०७८/७९ भित्र ६ महिना सम्म उमेर समुहका ९० %	श्रोत		

६ महिनामा नगरपालिकाका बिपन्न वर्ग, पिछडिएका तथा गरिब समुदायहरू बसोवास गरेका क्षेत्रहरूलाई लक्षित गरी निशुल्क औषधी र बिशेषज्ञ चिकित्सक सहितको घुम्ति स्वास्थ्य सिविर सञ्चालन गर्ने ● वच्चा जन्मने बितिकै नाभि मलमको प्रयोग तथा एक घन्टा भित्र आमाको बिगौति दुध खुवाउनकालागि आमाहरू लाई सूशुचित गर्ने गराउने ● गाउँघर क्लीनिक संचालन गर्ने साथै नवजात शिशुको नियमित तौल लिने व्यवस्था मिलाउने ● नेपालले अनुमोदन गरेको दिगो विकास लक्ष्यलाई सहयोग पुऱ्याउन पूर्ण सरसफाई युक्त नगरपालिका अभियान सञ्चालन गर्ने ● शुन्य होमडेलिभरीको नीति अवलम्वन गर्ने ● जन्मेका बालबालिकाकालागि निशुल्क सावुन, सेम्पु तथा तेल वितरण गर्ने ● सम्भाव्यताको अध्ययन गरी आवश्यकता देखिएको स्थानमा शिशु स्याहार केन्द्र स्थापना र संचालन गर्ने ● व्यवस्थीत परिवार प्रोत्साहन पुरस्कार वितरण गर्ने ● स्वास्थ्य सेवामा सर्वसाधारण जनताको पहुँच वृद्धि गर्न साविकका स्वास्थ्य चौकी बाट १ घण्टाभन्दा टाढा रहेका बस्तीहरूमा क्रमसः सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइहरू स्थापना गर्दै लगिने ● महिला स्वास्थ्य स्वयम् सविकाहरूको सेवालाई थप प्रोत्साहन गर्ने साथै निजहरूलाई परिचालन गरी प्राथमिक उपचार विधी र प्रकृयाका बारेमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● स्वास्थ्य स्वयम्सेविका तथा सामाजिक अगुवाहरूलाई प्राथमिक उपचार सम्बन्धी तालिम दिने ● रेविज रोग नियनत्रण तथा पशुपन्छी स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	बालबालिकाले आमाको दुध मात्र खाएका साथै एच् आई भी संक्रमित आमाबाट जन्मिएका सबै बालबालिका हरूले ARV Prophylaxis पाएका हुनेछन् ८. आ.व. २०८०/८१ भित्र सवै घरपरिवारमा स्वच्छ खानेपानी को मात्र उपभोग गर्ने साथै चर्पी गएपछि, खाना खानु अगाडी र बालबालिकाको दिसा धोए पछि सावुन पानीले अनिवार्य हात धुने परिपाटीको पूर्ण विकास भएको हुनेछ ।			
३) खानेपानीः भौतिक पूर्वाधार, सेवा प्रवाह र गुणस्तर सुधार				

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **खानेपानीका आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकासका साथमा फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सवै नगरपालिकाबासिले सहज रुपमा शुद्ध, स्वच्छ, सफा र सुरक्षित खानेपानीको उपभोग गर्न पाएका हुनेछन साथै पिउने पानीका कारण लाग्ने रोगको प्रकोपमा ९० % ले कमी आएको हुनेछ ।**				
ख) <u>कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ● खानेपानीका मुहान तथा श्रोतहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन एवं विकास गर्ने सहितको खानेपानी व्यवस्थापन गुरुयोजना तयार गर्ने ● बर्तमान खानेपानी सुविधाको वास्तविक अवस्थाको तथ्याङ्क अध्यवधिक गर्ने ● तालिका नं. ७.२.४.६ मा प्रस्ताव गरिए बमोजिमका खानेपानी आयोजनाहरू नगरपालिकाका सवै वडाका सम्भव रहे सम्म सवै घरपरिवार लाभान्वित हुने गरी निर्माण गर्ने ● जग्गाको अभाव रहेका वडाहरूमा खानेपानी सङ्कलन टैंङ्की निर्माणकालागि आवश्यक जग्गा जमिनको व्यवस्था गर्ने ● स्वच्छ खानेपानिकालागि समुदाय स्तरीय खानेपानी सङ्कलन टैंङ्कीको निर्माण तथा सम्भव रहेसम्म सडक सञ्जालमा आधारित पाईपलाईन र खानेपानी वितरणको व्यवस्था गर्ने ● एक घर एक खानेपानी धारा निर्माण कार्यक्रम अन्तरगत खानेपानी पूर्वाधार विस्तार तथा उपभोगलाई नगरपालिका बाट प्रवाह हुने सेवा संग आवद्ध गर्ने ● खानेपानीको कुनै पनि सुविधा उपलब्ध हुन नसकेका विपन्न वर्गका परिवारलाई तमोर नदी बाट लिफ्टिङ	१. आ.व. २०७७/७८ को असार महिना भित्र आवश्यकता बमोजिम खानेपानी व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ २. आ.व. २०८०/८१ भित्र तालिका नं. ७.२.४.६ मा उल्लेख भएका प्राथमिकता नं. १ मा परेका अधिकतम र प्राथमिकताच नं. २ परका अति आवश्यक खानेपानीका पूर्वाधारहरू मर्मत सम्भार, नयाँ निर्माण तथा पुनरनिर्माण भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन साथै एक घर एक खानेपानी धारा अभियान अन्तरगत सवै वडाका कम्तिमा ९० % घरपरिवारमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा पुगेको हुनेछ ३. आ.व. २०७९/८० भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका तथा सञ्चालनमा आउने सवै विद्यालय,	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● संबन्धित खानेपानी आयोजनाको अभिलेख ● खानेपानी संस्था वा आयोजना संग आवद्ध संघ सस्थाहरूका वार्षिक प्रतिवेदन ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● बालक्लवका प्रतिवेदन	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगरपालिका ● नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा तथा व्यवस्थापन समिति ● सवै घरपरिवार, बिद्यालय र सार्वजनिक संघ संस्था **२. <u>सहयोगी</u>** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● समुदाय र सामाजिक अगुवा ● बालक्लव ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● गरिवी तथा सामाजिक बिभेद र द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

सहितका संभाव्य बैकल्पिक व्यवस्था गर्ने ● सवै बिद्यालाय तथा सार्वजनिक भवन र स्थानमा शुरक्षित खानेपानी पूर्वाधारको विकास अनिवार्य गर्ने ● प्रत्येक टोल बस्तीमा शुद्ध र सुरक्षित पानीको उपभोगका बारेमा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने ● सवै घरपरिवावरले पानीको प्रयोग गर्दा फिल्टर गर्ने वा शुद्धिकरण गर्ने तथा उमालेर मात्र पिउने बानिको विकासकालागि सचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने ● छिमेकी गाउँपालिका समेतको साझेदारीमा नगरपालिकाले खाद्य तथा पानी परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना गरी नियमित खानेपानी परिक्षणको व्यवस्था मिलाउने साथै विपद् पछिको खानेपानी को सम्भावित समस्यालाई व्यवस्थापन गर्ने आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्ने	सार्वजनिक स्थलमा रिजर्वायर टेङ्की सहितको पाइपलाईन बाट स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ ४. वि.सं. २०७९ साल भित्र नगरपालिकामा खाद्य पदार्थ तथा खानेपानी परिक्षाण प्रयोगशाला स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ ५. आ.व. २०८१/८२ भित्र नगरपालिका क्षेत्रा भित्र खानीका कारण मानिसमा लाग्ने रोकमा ९५ % ले कमि आएको हुनेछ ।	● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत		

४) शौचालयः भौतिक पूर्वाधार, सेवा प्रवाह र गुणस्तर

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सवै घरपरिवारले अनिवार्य शौचालयको पूर्ण प्रयोग गरेका हुनेछन् साथै सवै सर्वजनिक स्थलहरूमा सुविधा सम्पन्न शौचालयको निर्माण भई खुला दिसा मुक्त क्षेत्रको पूर्ण कार्यान्वयन भएको हुनेछ साथै खुला दिसाका कारण नगरबासिमा लाग्ने रोगब्याधिमा ९५ % ले कमि आएको हुनेछ ।**				
ख) <u>कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)</u> ● शौचालय नभएको घरपरिवारको पुरक बिबरण सङ्कलन गर्ने ● तालिका नं. ७.२.४.८ मा प्रस्ताव गरिएका साथै सम्भाव्य अन्य घना बस्ति भएका वडाहरूमा आवश्यकताका आधारमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्नु पर्ने स्थानको पहिचान गरी जग्गाको व्यवस्थापन गरी नयाँ शौचालय निर्माण गर्ने	१. आ.व. २०७७/७८ भित्र नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने सवै घरपरिवारको आ-आफ्नै पारिवारिक शौचालय निर्माण गरी पूर्ण रुपले प्रयोगमा ल्याएका हुनेछन्	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगरपालिका ● नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा तथा व्यवस्थापन समिति ● सवै घरपरिवार ● सवै सार्वजनिक	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● गरिवी तथा

• सार्वजनिक सेवा प्रवाह हुने सवै सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, सभा सम्मेलन केन्द्र, पर्यटकीय क्षेत्र, खेलमैदान लगायतका स्थान र क्षेत्रमा सम्बन्धित सरोकारवालाले प्रयोग गर्न मिल्ने गरी व्यवस्थित शौचालय निर्माणलाई अनिवर्या गर्ने • पारिवारिक तथा सार्वजनिक शौचालयमा पर्याप्त पानीको व्यवस्थापन सहित सरसफाईको विश्वासिलो र भरपर्दो आधार तयार पार्ने • अति बिपन्न परिवार (जस्ले शौचालयको निर्माण गर्न सक्ने अवस्था छैन) को हकमा शौचालय निर्माणकालागि नगरपालिका बाट अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने वा बैकल्पिक व्यवस्था गरी शौचालय निर्माण गर्ने गराउने • पारिवारिक तथा सार्वजनिक सवै शौचालयहरू बालमेत्री तथा अपाङ्गमेत्री समेत वनाउन अनिवर्या गर्ने • शौचालयको नियमित प्रयोग र त्यस बाट पुग्ने फाईदा लगायत शौचालयको प्रयोग पछी सावुनपानीले हातधुनु पर्ने आवश्यकताका बारेमा जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने • पारिवारिक शौचालयको निर्माण र नियमित सरसफाईलाई नगरपालिकाको सेवा प्रवाह सँग आवद्ध गर्ने तथा अनुगमन मूल्याङ्कन मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने	२. आ.व. २०७९/८० भित्र बसपार्क, हाटबजार क्षेत्र, मुख्य बजार क्षेल, पर्यटकीय स्थल, सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय लगायतका सार्वजनिक स्थालहरूमा सुविधयुक्त सार्वजनिक शौचालय हरूको निर्माण भई पूर्ण रुपले सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ३. आ.व. २०७९/८० सम्ममा फुङ्लिङ नगरपालिका सार्वजनिक शौचालयको सुव्यवस्थापन सहित पूर्ण रपले खुला दिसा मुक्त क्षेत्रको रुपमा विकास भएको हुनेछ साथै खुला शौचका कारण उत्पन्न हुने रोगब्याधिमा ९५ % ले कमि आएको हुनेछ ।	• स्वास्थ्य सरसफाई शाखाको अभिलेख • टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख • बालक्लवका प्रतिवेदन • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	संघ संस्थाहरू २. **सहयोगी** • संघीय तथा प्रदेश सरकार • घरपरिवार • समुदाय र सामाजिक अगुवा • बालक्लव • सामुदायिक संघ सस्थाहरू • सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति निर्देशन

५). महिला तथा लैङ्गिक समानता

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र महिला हिंसा र लैङ्गिक विभेदको अन्त्य भई आर्थिक तथा सामाजिक समानताको हिसावले महिलाहरू शसक्तिकरण भई समग्र नगरपालिकाको विकास र सामाजिक रुपान्तरणको नेत्रीत्व प्रदान गर्न सक्ने क्षमताको विकास भएको हुनेछ साथै बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको पूर्ण प्रत्याभुति भएको हुनेछ ।**				

ख) **कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)** ● महिला अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि साथै रणनीतिक योजननाहरू तयार गर्ने ● नगर कार्यपालिकामा महिला अधिकार सम्पर्क ईकाई तथा हेल्प डेस्कको व्यवस्था गर्ने ● महिला अधिकार संरक्षण नगरपालिका समिति को गठन गरी यसलाई संस्थागत स्वरुप प्रदान गर्ने ● लैङ्गिक हिंसा पिडित महिलाहरूको सहयोग र सहायताकालागि महिला सुरक्षा कोषको स्थापना गर्ने ● लैङ्गिक तथा महिला हिंसा निवारणकालागि स्थानीय प्रहरी प्रशासनको समेत सहभागितामा सामुदायिक सेवा केन्द्रको स्थपना र विकासका माध्यम बाट **सासु बुहारी अन्तरक्रिया कार्यक्रम, पुरुष महिला साथि साथि, महिला नेतृत्व विकास, मानव बेचविखन तथा ओसारप्रसार नियन्त्रण, मनोविमर्शकर्ता,** जस्ता सामाजिक सशक्तिकरण सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● निर्वाचित महिला जन प्रतिनिधिहरू लाई नेतृत्व विकास र लैङ्गिक समानता सम्बन्धी तालिम दिने ● विद्यालय विमुख किशोरीहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि एवं शिप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● महिलाहरूको लागि लोक सेवा तयारी कक्षा संचालन गर्ने साथै समान कामका लागि समान ज्याला को व्यवस्थापनलाई ब्यवहारिक रुपमा कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला सँग समन्वय गर्ने ● महिला शिप तथा ब्यवशायिक क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने साथै महिला पुरुष समविकास तालिम तथा महिलाहरूलाई नेत्रीत्व तथा क्षमता विकास तालिम प्रदान गर्ने ● महिला उद्यमी सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	● आ.व. २०७७/७८ को असार मसान्त भित्र महिला अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धनका लागि आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भएको हुनेछ । ● आ.व. २०७९/८० भित्र बालबिवाहको अन्त्य भएको हुनेछ । ● वि.सं. २०७८ साल आस्विन मसान्त भित्र घरपरिवार र समुदायबाट महिला हिंसा, वेचविखन, शोषण, दुर्ब्यवहार जस्ता घरेलु हिंसा कम गर्ने कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । ● वि.सं. २०७८ साल भित्र सवै सरोकारवालाहरू संघ सस्था कार्यालय,, उद्योगि, व्यापारी तथा व्यवसायीहरूले महिला अधिकार संरक्षण र सम्बर्धनमा प्रतिवद्धता जाहेर गरेका हुनेछन र आ-आफ्नो क्षेत्र बाट आचार संहिता निर्माण	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● संबन्धित महिला तथा बालबालिका संग सम्बन्धित संस्थाको अभिलेख ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	१. **प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● महिला अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन समिति ● सवै घरपरिवार २. **सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● समुदाय र सामाजिक अगुवा ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● गरिवी तथा सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

• फुङ्लिङ नगरपालिकाका सम्भाव्य सवै वडाहरूमा महिला सहकारीको माध्यम बाट वा स्वयं महिलाहरू बाटै प्रवर्द्धित व्यवसायीक तरकारी खेती, गाई, बाखा, बङ्गुर पालन, होमस्टे, कम्प्यूटर तालिम केन्द्र, सिलाईकटाई, ढाकाका समाग्रि निर्माण, मोवाईल मर्मत, ब्यूटिपार्लर, बुटिक, च्याउ खेती, लगायतका ५० हाजार देखि १ लाख सम्मका आन्मनिर्भर उन्मुख आय आर्जन र रोजगारमुलक व्यवसाय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न मापदण्ड निर्धारण गरी जम्मा लागतको ३० % सम्म बिउपूँजी उपलब्ध गराउने • सामाजिक संस्कारहरूमा इच्छुक महिलाको उपस्थिति र सहभागितालाई सुनिस्चित गर्ने • प्रदेश सरकारको सहयोगमा सेफ हाउस निर्माण गर्ने साथै सेफ हाउसमा आश्रय लिन आउने जोसुकैलाई पनि आयआर्जन कार्यक्रममा सहभागि गराउने • घरेलु हिंसा अन्त्यकालागि घरपरिवार बोण्डको ब्यवस्था सहित आवश्यक स्थानीय कानूनको निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने • सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुतिकालागि हालको कारागारको स्तरोन्नतीकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकारमा अनुरोध गर्ने	गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका हुनेछन् • आ.व. २०७८/०७९ भित्र महिला शिप विकास र व्यवसाय सञ्चालन क्षमता विकास र व्यवस्थापनको हिसावले फुङ्लिङ नगरपालिका सशक्त भएको हुनेछ साथै महिलाहरूको आर्थिक आत्मनिर्भरताको मात्रामा ५० % ले वृद्धि भएको हुनेछ • फुङ्लिङ नगरपालिकाका कम्तिमा एक वाड एक महिला उद्यमी अन्तरगत आ.व. २०७८/७९ भित्र १५ वटा महिला उद्यमीको विकास भएको हुनेछ ।			

६). बालबालिकाः बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै बालमैत्री वातावरण विकास

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनतिक योजनाको तयारी र यसको पूर्ण कार्यान्वनय बाट फुङ्लिङ नगरपालिका आ.व. २०८०/८१ साल भित्र बालमैत्री नगरपालिकाको रुपमा स्थापित भएको हुनेछ**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) • बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने • बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक	• वि.सं. २०७८ असार महिना भित्र राष्ट्रिय तथा नगरपालिका स्तरीय सूचक	• नगरपालिकातथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** • नगरपालिका • बालमैत्री स्थानीय	• आर्थिक स्रोत • दाता वा

योजना बमोजिमको समय सिमालाई पूर्ण पालना गर्ने गराउने ● फुङ्लिङ नगरपालिका बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक योजनाले निर्धारण गरेका बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बालविकास र बाल सहभागिता संग सम्बन्धीत सवै सूचकहरू पुरा गर्ने गरी निर्धारण गरिएको योजना तथा कार्यक्रमहरू समय तालिकाका आधारमा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने ● नगर क्षेत्र भित्रका सवै बिद्यालयले अनिवार्य बालमैत्री कार्ययोजना निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ● बालकोषको स्थापना र विकास गर्ने ● कुपोषित बालबालिकाकालागि पोषण सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● बालमैत्री नगर घोषणा पस्चात यसको दिगो विकास योजना समेत तयार पारी कार्यान्वयनमा ल्याउने	सहितको बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन रणनीतिक योजना तर्जमा भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ● आ.व. २०८०/८१ भित्र बालमैत्री नगरपालिका घोषणाकालागि आवश्यक न्यूनतम सूचकहरू पुरा भई बालमैत्री नगरपालिकाको रुपमा घोषणा भएको हुनेछ ● आ.व. २०८०/८१ बाट फुङ्लिङ नगरपालिका बालमैत्री नगरपालिकाको रुपमा पूर्ण कृयाशिल भई निरन्तरता पाएको हुनेछ	● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● बाल क्लवका प्रतिवेदन तथा अभिलेख ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	शासन नगरपालिका समिति ● बिद्यालय तथा शिक्षालय ● शिक्षक तथा अभिभावक ● सवै घरपरिवार २. <u>सहयोगी</u> ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● समुदाय ● सामुदायिक सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू ● बालक्लव	साझेदर र सहयोगी ● गरिवी तथा सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

७) यूवा विकासः रोजगारी श्रृजना तथा गरिवी निवारण, क्षमता विकास

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **आर्थिक विकास योजना तथा कार्यक्रम सँग आवद्ध गरी रोजगारी श्रृजना, शिप विकास, स्वरोजगार अभिवृद्धि, आर्थिक श्रोतको सुनिस्चिता सहितको समग्र यूवा विकास कार्यक्रम सञ्चालन भई फुङ्लिङ नगरपालिका बाट रोजगारी र अवसरको खोजिमा विदेशिने यूवा यूवतीहरूको संख्यामा कम्तिमा ५० % ले कमी आएको हुनेछ साथै निरपेक्ष गरिवीको बर्तमान मात्रा ५५ देखि ६० % ले घटेको हुनेछ**				
ख) <u>कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● आवश्यक नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने ● बेरोजगार यूवा यूवतीहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने	● वि.सं. २०७८ असार महिना भित्र यूवा विकास कार्यक्रम संग	● नगरपालिका तथा नगरसभाको	१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u> ● नगरपालिका ● यूवा	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र

• प्रधानमन्त्री रोजागार कार्यक्रम सँग आवद्धता गरी शिपमुलक, व्यवसायीक तथा प्राविधिक शिक्षाका लागि प्राविधिक शिक्षालय स्थापना एवं शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्ने • व्यापार व्यवशाय सञ्चालन व्यवस्थापनका लागि इच्छुक यूवा यूवतीहरूले सर्वशुलभ रुपमा न्यूनतम ब्यवजदरमा ऋण प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्थाकालागि बैंक तथा वित्तीय संस्था संग साझेदारी गर्ने • नगरपालिका भित्रै अवसरको श्रृजना गरी बैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने युवायूवतीहरूलाई निरुत्साहित गर्ने साथै कारणबस बैदेशिक रोजगारीमा जान चाहनेहरूलागि शिप तथा शुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने • युवा यूवतीहरूमा व्यप्त लागुपदार्थको दुर्व्यसनी रोक्न सचेतना तथा उद्धार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • आर्थिक विकास कार्यक्रम संग आवद्ध गरी वर्तमान निर्वाह तथा गुजरामुखी कृषि तथा पशुपन्छी पालन प्रणाली लाई प्रतिस्थापन गर्दै आधुनीक एवं व्यवसायीक कृषी तथा पशुपन्छी कार्यक्रम संचालन गर्ने तथा यूवायूवतीहरू बाट प्रवर्द्धित उद्योग, व्यापार तथा ब्यवशायको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनकालागि परियोजनाको प्रभावकारिता पहिचान गरी नगरपालिका बाट ५ लाख सम्मका परियोजनाकालागि बिउपूँजी स्वरुप मापदण्ड निर्धारण गरी १० देखि १५ % सम्म बिशेष अनुदान उपलब्ध गराउने साथै बजार सञ्जलाको व्यवस्थापन गर्ने • ब्यवसायिक शिक्षामा आधारित सामुदायिक युवा पुस्तकालय तथा युवा सुचना केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने • रोजगारमुलक कार्य गर्ने यूवा यूवतीलाई लक्षित गरी यूवा प्रतिभा पुरस्कारको स्थापना गर्ने साथै सफल व्यवसाय सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने यूवा यूवतीहरूलाई **फुङ्लिङ जनज्योती प्रतिभा पुरुस्कार** बाट सम्मानित गर्ने • भूमिहिन परिवारको बासोबासको सुनिस्चितताकालागि एकीकृत बस्ती बिकास गरी सुरक्षित आवास र एक परिवार एक रोजगारीको प्रवन्ध गर्ने	सम्बन्धित स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ • आ.व. २०७९/८० भित्र बर्तमान रोजगारिको अवस्थामा ५० % ले वृद्धि भएको हुनेछ • आ.व. २०८१/८२ भित्र रोजगारी र अवसरको खोजीमा विदेशिने यूवा यूवतीको वर्तमान संख्यामा ५० **%** ले कमि आएको हुनेछ • आ.व. २०८१/८२ भित्र नगरपालिकाबासीहरू को आय आर्जनमा वृद्धि भई वर्तमान निरपेक्ष गरिवी ५५ देखि ६० **%** ले घटेको हुनेछ	निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • वडा कार्यालयको प्रतिवेदन • यूवा सञ्जालका प्रतिवेदन तथा अभिलेख • टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	स्वरोजगार प्रवर्द्धन नगरपालिका समिति • सवै घरपरिवार २. **सहयोगी** • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार • समुदाय र सामाजिक अगुवा • सामुदायिक संघ सस्थाहरू • यूवा क्लव • सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	सहयोगी • गरिवी तथा सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति निर्देशन

८) जेष्ठ नागरिकः सामाजिक सुरक्षा र सम्मान (संघीय सरकार बाट प्रदान गरिने जेष्ठ नागयरिक सामाजिक शुरक्षा भत्ता बाहेक) साथै महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा लक्षित समुदाय सामाजिक भौतिक पूर्वाधार निर्माण समेत				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका जेष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान, शिप र अनुभवको सदुपयोग र सामाजिक शुरक्षाकालागि जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र, कानूनी सहायता केन्द्र, स्वास्थ्य उपचार केन्द्र जस्ता केन्द्र तथा चौतारीहरूको निर्माण, व्यवस्थापन र सञ्चालन भई जेष्ठ नागरिक तथा सिमान्तकृत परिवार समेतको सामाजिक शुरक्षा र आत्मसम्मानको सुनिस्चित भएको हुनेछ**				
ख) <u>कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● जेष्ठ नागरिक सामाजिक शुरक्षा संग सम्बन्धित स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने ● जेष्ठ नागरिक ज्ञान, शिप तथा अनुभव प्रवर्द्धन नगरपालिका समिति को गठन र परिचालन गर्ने ● जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्रका लागि आवश्यक जग्गा जमिन तथा स्थानको व्यवस्था गर्ने ● प्रत्येक वडामा कम्तिमा १-१ वटा एकीकृत सेवा सुविधा (दिवा सेवा, स्वास्थ्य सेवा, कानूनी सेवा लगायतका सेवा सुविधा) सहितको तालिका नं. ७.२.४.१० मा उल्लेख भएका समेत जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र तथा पाटी, पौवा तथा चौतारीको स्थापना, निर्माण र सञ्चालन गर्ने ● असहाय जेष्ठ नागरिकहरूको एक्लोपनाको अन्त्यकालागि पारिवारिक वातावरण र सेवा सुविधा सहितको एकीकृत चौतारो निर्माण गरी सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने ● जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य उपचार कोषको स्थापना गर्ने साथै असहाय जेष्ठ नागरिककालागि स्वास्थ्य उपचार तथा गरिव तथा विपन्न बर्गका जेष्ठ नागरिकहरूलागि निशुल्क औषधिको व्यवस्था मिलाउने साथै ६० बर्ष माथिका एकल पुरुष लाई मासिक रु १०००।० का दरले दिईदै आएको भत्तालाई निरन्तरता दिने ● आफ्नो ज्ञान, शिप र अनुभवको सदुपयोग गरी सामाजिक	● वि.सं. २०७७ असार मसान्त भित्र सामाजिक शुरक्षा संग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भएको हुनेछ ● वि.सं. २०७९ साल असार मसान्त भित्र प्रत्येक वडामा जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र, कानूनी सहायता केन्द्र, स्वास्थ्य उपचार केन्द्र जस्ता केन्द्र तथा चौतारीहरूको निर्माण, व्यवस्थापन र सञ्चालन भएको हुनेछ ● वि.सं. २०७८ साल पौष मसान्त भित्र जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्रको माध्यम बाट जेष्ठ नागरिकहरू संग	● नगरपालिका तथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● जेष्ठ नागरिक सञ्जालका प्रतिवेदन तथा अभिलेख ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u> ● नगरपालिका ● जेष्ठ नागरिक ज्ञान, शिप तथा अनुभव प्रवर्द्धन नगरपालिका समिति ● सवै घरपरिवार ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार २. <u>सहयोगी</u> ● समुदाय र सामाजिक अगुवा ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्र ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● गरिवी तथा सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

तथा आर्थिक विकासमा पुऱ्याएको योगदानका आधारमा जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने ● सामाजिक सुरक्षा भत्ता एवं परिचय पत्र वितरणलाई सहज र सर्वशुलभ वनाउने ● जेष्ठ नागरिकहरूको लागि स्वास्थ्य अभ्यास (योग अभ्यास) केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने ● जेष्ठ नागरिकहरूलाई धार्मिकस्थल, पर्यटकीय स्थाल लगायतका स्थानमा निशुल्क भ्रमणको व्यवस्था मिलाउने ● सार्वजनिक यातायातका साधनमा जेष्ठ नागरिकहरूलागि निशुल्क आवत जावतको व्यवस्था मिलाउने ● नगर क्षेत्रभित्र आर्थिक रुपले बिपन्न परिवारको रुपमा सूचिकृत भएका सवै परिवारको घरको फुसको छाना बिस्थापित गरी जस्तापाताको छाना लगाउने	अन्तरनिहित शिप, अनुभाव र ज्ञानको सदुपयोगको गरी आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा योगदान पुग्न थालेको हुनेछ			

९) अपाङ्गता तथा फरक क्षमताः सामाजिक सुरक्षा, क्षमता विकास र सम्मान

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यकम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **क्षमताका आधारमा अध्ययन अध्यापन, शिप विकास, ब्यवासाय प्रवर्द्धन, पूर्वाधार विकास र सामाजिक सुरक्षा तथा अवसरको समेत व्यवस्थापन र श्रृजना गरी अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरूको आत्मसम्मान अभिवृद्धिको सुनिस्चिताका साथ फुङ्लिङ नगरपालिका अपाङ्ग तथा फरक क्षमता मैत्री नगरको रुपमा विकास भएको हुनेछ साथै अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएको व्यक्तिको आत्म सम्मानमा ठोस योगदान पुगेको हुनेछ ।**				
ख) <u>कृयाकलाप (योजना तथा कार्यकम)</u>: ● अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरूको सामाजिक शुरक्षा र सम्मान संग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने ● अपाङ्गहरूको क्षमता प्रवर्द्धन समितिको गठन गर्ने ● अपाङ्गता वा फरक क्षमता भएका व्यक्तिको क्षमता पहिचान सहित तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने तथा परिचय पत्र वितरण गर्न	● वि.सं. २०७८ असार मसान्त भित्र अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरूको सामाजिक शुरक्षा र सम्मान संग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भएको हुनेछ ● आ.व. २०७८/७९ भित्र नगरपालिकाका सवै निर्माण	● नगरपालिका तथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● अपाङ्ग सञ्जालका प्रतिवेदन तथा	१. **<u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगरपालिका ● अपाङ्गहरूको क्षमता प्रवर्द्धन समिति ● सवै घरपरिवार ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार २. **<u>सहयोगी</u>**	● आर्थिक स्रोत ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● गरिवी तथा सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

• अपाङ्गमैत्री पूर्वाधारहरूको निर्माणलाई अनिवार्य गर्ने • अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरूको अधिकार र क्षमता उपयोगका विषयमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • अपाङ्गहरूकालागि आवश्यक सहायक तथा सहयोगी सामग्री वितरण गर्ने • शिप विकास केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गर्ने • अपाङ्गहरू बाट प्रवर्द्धित तथा सञ्चालित साथै अपाङ्गहरूले मात्र रोजगारी प्राप्त गर्ने गरी एक नमुना उद्योग वा व्यापार वा ब्यवशाय सञ्चालन व्यवस्थापनमा नगरपालिकाले सहयोग र साझेदारी गर्ने • पूर्ण अपाङ्ग भई क्षमताको प्रयोग गर्न नसक्ने भएका व्यक्तिहरूकालागि पोषण सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने साथै स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था मिलाउने	भैसकेका सार्वजनिक स्थल, विद्यालय, कार्यालयका भौतिक पूर्वाधारहरू अपाङ्गमैत्री वनेका हुनेछन साथै अव वनने पूर्वाधारहरू अनिवार्य अपाङ्ग मैत्री वनने व्यवस्था गरिएको हुनेछ • आ.व. २०७९/८० भित्र सवै प्रकारका अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरूले आत्मसम्मानकासाथ जीवन यापन गर्न सक्ने वातावरणको विकास भएको हुनेछ साथै अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएकाहरू समेत क्षमता बामोजिमको आय आर्जन कार्यमा सम्लग्न हुने कार्यले गति लिएको हुनेछन	अभिलेख • टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	• संघीय तथा प्रदेश सरकार • समुदाय र सामाजिक अगुवा • सामुदायिक संघ सस्थाहरू • अपाङ्ग सेवा केन्द्र • सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	

१०) लक्षित बर्ग तथा समुदायः सामाजिक न्याय, समानता र अवसर (दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायत)

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **सामाजिक न्याय र समानताको सुनिस्चितता गर्न फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायतका लक्षित समुदाय आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक विकासको माध्यम बाट नगरपालिका विकासको मुल धारमा समावेश भएका हुनेछन्**				
<u>ख) कृयाकलाप -योजना तथा कार्यक्रम):</u> • दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायतका सवै लक्षित समुदायलाई नगरपालिका विकासको मुल धारमा ल्याउन आवशयक नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने • तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने • कानूनी अधिकार एवं सचेतना मुलक तालिम, अन्तरक्रिया तथा	• वि.सं. २०७८ असार महिना भित्र दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायतका लक्षित समुदायलाई	• नगरपालिका तथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारीः</u>** • नगरपालिका • लक्षित समुदाय क्षमता विकास नगरपालिका समिति	• आर्थिक स्रोत • दाता वा साझेदर र सहयोगी • गरीवी तथा

गोष्ठी जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● लक्षित बर्ग र समुदाय समेतका अति बिपन्न परिवारका लागि खाना, आवास, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी समेतको न्यूनतम आवश्यकताको परिपुर्तिको व्यवस्थापन गरी सामाजिक सुरक्षाको सुनिस्चिता गर्ने साथै अतिविपन्न परिवारको आधारभुत आवश्यकताको परिपुर्तिकालागि **"अति विपन्न परिवार सामाजिक शुरक्षा कार्यविधि"** निर्माण गरी उनिहरूको जीवन रक्षाको सुनिस्चितता गर्न **"फुङ्लिङ अति विपन्न परिवार सामिजिक शुरक्षा कार्यक्रम"** सञ्चालन गरिनेछ ● लक्षित बर्गका निम्ति विनियोजन हुने रकमलाई समेत शिप विकास संग एकीकृत गरी सवै बर्ग, समुदायका विशेष रुपले पछाडि परेका तथा पारिएका महिला तथा यूवाहरूको सामाजिक, आर्थिक र राजनैतिक, सांस्कृतिक क्षमता र शिप विकासमा आधारित **"फुङ्लिङ लक्षित बर्ग तथा समुदाय क्षमता तथा शिप विकास कार्यक्रम"** सञ्चालन गरिनेछ तथा यसकालागि आवशयक **<u>उद्यमशाला र स्वरोजगार बैंक</u>** समेत स्थापना गरी सोहि उद्यमशाला मार्फत शिप विकासका सवै कार्यक्रम र स्वरोजगार बैंक मार्फत रोजगारी श्रृजना गरिनेछ ● क्षमता अभिवृद्धि एवं नेतृत्व विकास संग सम्बन्धित तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● छुवाछुत मुक्त नगरपालिकाको विकास गरी घोषणाा गर्ने ● ब्यवसायिक कृषि विकास, पशुपन्छी पालन, घरेलु उद्योग, सिलाई कटाई, व्यूटि पार्लर, मुडा तथा ढाकाका कपडा, दारका ठेकी वनाउने लगायत सम्बन्धित व्यक्ति समुहले चाहेका सम्भाब्य सवै प्रकारका शिप विकास कार्यक्रम संग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● परम्परागत संस्कृति संग जोडिएका व्यवसायहरूको प्रवर्धन गर्ने ● आर्थिक विकास कार्यक्रम संग आवद्ध गरी वर्तमान निर्वाह तथा	नगरपालिका विकासको मुल धारमा ल्याउन आवशयक नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भई कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् ● आ.व. २०७८/७९ भित्र नगरपालिकाका सवै दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायत सम्पूर्ण लक्षित समुदाय नगरपालिका विकासको मुल धारमा समावेश हुने कार्यमा बढोत्तरी भएको हुनेछ ● आ.व. २०७८/७९ भित्र वर्तमान अवस्थामा सिमान्तकृत तथा गरिवीको मारमा परेका दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग समेतका लक्षित समुदया समेतको	● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● जातीय सघ सस्था तथा लक्षित समुदाय संग सम्बन्धित संघ संस्थाका प्रतिवेदन तथा अभिलेख ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	● सवै घरपरिवार २. **<u>सहयोगी</u>** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● समुदाय र सामाजिक अगुवा ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

गुजारामुखी कृषि प्रणाली लाई प्रतिस्थापन गर्दै आधुनीक एवं व्यवसायीक कृषी कार्यक्रम संचालन गर्ने तथा आर्थिक तथा सामाजिक रुपले पछाडि परेका दलित, आदिवासी जनजाती, पिछडा वर्ग लगायतका लक्षित समुदाय द्वारा प्रवर्द्धित उद्योग, व्यापार तथा व्यवशायको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनकालागि नगरपालिकाको बिशेष अनुदान सहित सामुदायिक साझेदारी उद्यम व्यवसाय प्रवर्द्धन प्रणालिको विकास गर्ने ● सरकारी कार्यालय र निकायमा पहुँच वृद्धिकालागि लोक सेवाकालागि आधारभुत तयारी कक्षा संचालन गर्ने ● आवास विकास योजना संग आवद्ध गरी सिमान्तकृत परिवारकालागि सामुहिक आवास गृह निर्माण गर्ने साथै फुसको छाना भएका गरिव तथा सिमान्तकृत सवै घरपरिवारको घरमा जस्तापाता उपलब्ध गराई सुरक्षित समेत गर्ने ● गरिव तथा विपन्न परिवारका दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा वर्गका जेहेन्दार विद्यार्थीहरूका लागि **फुङ्लिङ पाथीभरा प्रतिभा विकास पुरस्कार** एवं प्रोत्साहन शैक्षिक भत्ताको व्यवस्था गर्ने ● बालमैत्री स्थानीय शासन रणनीतिक योजना अन्तरगत दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा वर्गका कुपोषित बालबालिकाहरूका लागि पोषण सहयोग गर्ने ● साक्षरता कार्यक्रम संचालन गर्ने ● गरिव तथा विपन्न परिवारका दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा वर्गका मानिस तथा परिवारका लागि स्वास्थ्य उपचारमा बिशेष छुटको व्यवस्थ ागर्ने ● सम्भाव्य सवै जातजातीको सम्लग्नता र सहभागितामा वडा नं. ६ मा रहेको २१ रोपनी जग्गमा नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत जातीय तथा सांस्कृतिक पहिचान सहितको बहु साँस्कृतिक संग्राहलय निर्माण तथा व्यवस्थापन गरी साँस्कृतिक पहिचानलाई अक्षुण राख्ने ● लोपउन्मुख जात जाती, भाषा भाषीहरूको संरक्षण एवं सम्बर्धन गर्ने साथै यसकालागि ईच्छुक बिद्यालको छनौट गरी भाषा शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने	साझेदारीमा प्रवर्द्धित नगरपालिका क्षेत्र भित्र कम्तिमा २ वटा घरेलु उद्योग वा व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा आएका हुनेछन् साथै यसमा निरन्तर वृद्धि भएको हुनेछ ● आ.व. २०७९/८० भित्र नगर भित्र रहेका सवै बर्ग र तहका घरबार बिहिन वा सुरक्षित आवस नभएका नगरबासीकालागि सुरक्षित आवासको व्यवस्था भएको हुनेछ ।			

• विभिन्न सांस्कृतिक कार्यक्रम संचालन गरी कला र संस्कृतिको संरक्षण गर्ने				
११) खेलकुदः भौतिक पूर्वाधार तथा क्षमता विकास				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पूर्वानुमान /जोखिम**

क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा

फुङ्लिङ नगरपालिकाको समग्र खेलकुदको विकासकालागि ब्यवस्थित तथा सुविधा सम्पन्न जिल्ला तथा नगरपालिका स्तरीय खेलमैदान तथा कभर्डहल साथै सवै वडाहरूमा वडा स्तरीय खेलमैदान र बिद्यालयहरूमा बिद्यालय स्तरीय खेलमैदानको व्यवस्था भई खेलप्रेमी यूवा यूवती तथा बालबालिका लगायतले सहज रुपमा खेलकुद कार्यक्रममा सहभागि हुने अवसर पाउनुको साथै नगरपालिका स्तरीय फुङ्लिङ/पाथीभरा गोल्डकप प्रतियोगिता सहितका नगरपालिका तथा वडास्तरीय खेदकुद प्रतियोगितहरू सञ्चालनमा आएका हुनेछन् साथै क्रमिक रुपले ब्यवसायिक खेलाडिको उत्पादन भएको हुनेछ ।

ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)				
• नगरपालिका खेलकुद विकास समितिको गठन/पुनरगठन गरी खेलकुद विकासको क्षेत्रमा कृयाशिल गराउने • खेलकुद विकास संग सम्बन्धित स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने • तालिका नं. ७.२.४.१२ मा प्रस्ताव गरिएको वडा स्तरीय खेलमैदानहरूको निर्धारित प्राथमिकता क्रम अनुसार निर्माण गर्ने • प्रत्येक सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा न्यूनतम मापदण्ड बमोजिमको खेलमैदान निर्माण तथा व्यवस्था गर्ने • उपयुक्त स्थानको छनौट र व्यवस्थापन गरी सामुदायिक कभर्डहलको निर्माण गर्ने • सवै विद्यालयहरूले बालविकासकालागि अति आवश्यक अतिरिक्त कृयाकलाप कार्यक्रमहरू अनिवार्य सञ्चालन गर्ने गराउने • नगरपालिकाको नेत्रीत्व र जिल्ला खेलकुद विकास समिति समेतको सहायेग र साझेदारीमा प्रत्येक वर्ष मेयर कप ब्याड्मिण्टन तथा भलिवल	• आ.व. २०७८/७९ भित्र वडा नं. २ को तारेबुङ मा निर्माणाधिन जिल्ला तथा नगरपालिका स्तरीय रङ्गशाला (खेलमैदान) को निर्माण कार्य पुरा भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ । • आ.व. २०८०/८१ भित्र तालिकामा समावेश भएका प्राथमिकता नं. P1 मा रहेका वडास्तरीय समेतका खेलमैदान निर्माण भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन • आ.व. २०८१/८२ भित्र नगरपालिका भित्रका सत प्रतिसत विद्यालयहरूमा न्यूनतम मापदण्ड बमोजिमका	• नगरपालिका तथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • वडा कार्यालयको प्रतिवेदन • नगरपालिका खेलकुद विकास समिति • जिल्ला खेलकुद विकास समति सहितका खेलकुद विकास संग सम्बन्धित सघ सस्थाका प्रतिवेदन तथा अभिलेख • टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** • नगरपालिका • नगरपालिका खेलकुद विकास समिति • नगरपालिका सामाजिक विकास शाखा **२. सहयोगी** • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार • जिल्ला खेलकुद विकास समिति • समुदाय र सामाजिक अगुवा • विद्यालयहरू • सामुदायिक संघ सस्थाहरू • सहयोगी तथा	• आर्थिक स्रोत • जग्गा जमिनको उपलब्धता • दाता वा साझेदर र सहयोगी • ऐन, कानून, नीति निर्देशन • प्राकृतिक प्रकोप

खेल सहित नगरपालिका स्तरीय **फुङ्लिङ/पाथीभरा रनिङ सिल्ड गोल्ड कप** प्रतियोगिता लगायतका बिभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने ● विभिन्न किसिमका खेलहरूको प्रवर्द्धन एवं प्रतिशपर्धात्मक वनाउने ● उत्कृष्ट खेलाडीलाई प्रोत्साहन एवं पुरस्कृत गर्ने साथै रोजगारीको सुनिस्चितता गर्ने ● आवश्यक नीति निर्माणका साथ उत्कृष्ट खेलाडीका २ जना सम्म छोरा वा छोरीलाई निशुल्क अध्ययन अध्यापनको व्यवस्था गर्ने ● विशेष योजनाका साथ दक्ष एवं व्यवसायीक खेलाडी उत्पादन गर्ने	खेलमैदानको व्यवस्था भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन् ● आ.व. २०७८/७९ बाट वार्षिक रुपमा नगरपालिका स्तरीय **फुङ्लिङ/पाथीभरा रनिङ सिल्ड गोल्ड कप** प्रतियोगिता सञ्चालनमा अएको हुनेछ ● वि.सं. २०८१ सम्ममा व्यवसायिक खेलाडी उत्पादनका साथ फुङ्लिङ नगरपालिका खेलकुद हवको रुपमा समेत विकास भएको हुनेछ	● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	साझेदार संघ सस्थाहरू ● खेलकुद सँग सम्बन्धित क्लवहरू	

१२) खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षणः

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पूर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **आफ्नो कमाईले तथा उत्पादनले वर्षै भरी खान नपुग्ने फुङ्लिङ नगरपालिकाका नगरपालिकाबासिहरू साथै प्रकोपका कारण नगरपालिका भित्र उत्पन्न हुने सक्ने सम्भाब्य खाद्यान्न अभाव र अपुगको समस्या बाट सम्पूर्ण नगरपालिकाबासिहरू शुरक्षित भएका हुनेछन साथै गुणस्तरीय खाद्य पदार्थको उत्पादन र विकिवितरण बाट उपभोक्ता हित र अधिकारको सुनिस्चितता भएको हुनेछ**				
ख) कृयाकलामः(योजना तथा कार्यक्रम) ● खाद्य शुरक्षा तथा उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी आवश्यक नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने ● सरोकारवालाको सहभागिता र सहयोगमा नगरपालिका क्षेत्र	● वि.सं. २०७८ असार महिना भित्र खाद्य शुरक्षा तथा उपभोक्ता हित सम्बन्धी आवश्यक	● नगरपालिका तथा नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● उत्पादक तथा व्यवशायीहरू	● आर्थिक स्रोत ● जग्गा जमिनको उपलब्धता

भित्र उपभोक्ता हित संरक्षण मा कृयाशिल हुने संघ संस्थाको गठनमा प्रोत्साहन र नगरपालिकमा सूचिकरण गर्ने • उपभोक्ता हित संरक्षण सँग सम्बन्धित सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • नगरपालिकाका सवै वडाका उपयुक्त स्थानमा सुलभ मूल्यका खाद्यान्न पसल सञ्चालन गर्ने • सम्भावित खाद्य संकट रोक्नकालागि सवै नगरपालिकाबासिलाई क्रियाशिल गराउने • नियमित अनुगमनको व्यवस्था मिलाई दैनिक उपभोग्य वस्तुको कृतिम अभाव श्रृजना गर्ने, अखाध्य पदार्थको मिसावट गर्ने, म्याद गुज्रेका खाद्य पदार्थको विक्रि वितरण गर्ने, नापतौलमा ठगी गर्ने, मूल्यसूची नराख्ने तथा उपभोक्ताको स्वास्थ्य संग खेलवाड गर्ने लगायत उपभोक्ता हित बिपरितका कार्य गर्ने जोसुकैलाई पनि कानून बमोजिम कारवाही गर्ने • मुख्य बजार केन्द्रहरूमा व्यवस्थीत पशु बधस्थलको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने • घरेलु मदिरा एवं सुर्तिजन्य पदार्थको व्यवसायीक उत्पादन एवं विक्रि वितरणमा रोक लगाउने • मदिराजन्य पदार्थको विक्रि गर्ने पसल सञ्चालनको समय सिमा तोक्ने साथै अनियमित विक्रि वितरणलाई नियन्त्रण गर्ने तथा मदिराजन्य पशलमा मदिरा बाहेकका सामग्रीको विक्रि वितरणमा रोक लगाउने • १८ वर्ष भन्दा मुनीका बालबालिका लाई मदिरा एवं सुर्तिजन्य पदार्थहरूको खरिद विक्रि एवं ओसारपसारमा रोक लगाउदै त्यस्तो कार्य गर्ने वा गराउने घरपरिवारका सदस्य, नगर तथा टोलबस्तीका व्यक्ति र व्यवसायीलाई दण्ड जरिवाना गर्ने साथै व्यवसायिको हकमा व्यवसायिक ईजाजत समेत खारेज गर्ने • प्राङ्गरिक (Organic) कृषि उत्पादनमा जोड दिने, बजार क्षेत्रमा कौसी खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने साथै खाद्यान्नको आयात एवं निर्यातमा सहजिकरण तथा मध्यस्थताको भुमिका निर्वाह गर्ने	स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ • आ.व. २०८१/८२ भित्र जग्गाको व्यवस्थापन सहित आर्थिक विकास योजना मा समाबेश भएका नगरपालिका स्तरीय खाद्य शुरक्षा भण्डारणको निर्माण तथा सञ्चालन व्यवस्थापन भई नगरबासी कम्तिमा ३ महिनाकालागि पुग्ने खाद्य पदार्थ भण्डारणको कार्यले भोक र अभावका कारण उत्पन्न हुने जोखिम बाट शुरक्षित भएको हुनेछन् • आ.व. २०८०/८१ भित्र नगरपालिका स्तरीय खाद्यपदार्थ तथा खानेपानी गुणस्तर परिक्षणका लागि प्रयोगशाला स्थापना भई परिक्षणको कार्य सञ्चालनमा आएको हुनेछ	योजना पुष्तिका • वडा कार्यालयको प्रतिवेदन • अनुगमन समितिको प्रतिवेदन • उपभोक्ता हित संरक्षणको कार्यमा सकृय संघ संस्थाको प्रतिवेदन • टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	• नगरपालिका खाद्य शुरक्षा तथा उपभोक्त हित संरक्षण समिति • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार २. **<u>सहयोगी</u>** • समुदाय र सामाजिक अगुवा • उपभोक्ता हित संरक्षणको क्षेत्रमा कृयाशिल संघ संस्थाहरू • सामुदायिक संघ सस्थाहरू • सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	• सवारिका साधन • दाता वा साझेदर र सहयोगी • मेसिन उपकरणको उपलब्धता • उपभोक्ताको चेतना स्तर • ऐन, कानून, नीति निर्देशन

• परिक्षण प्रयोगशालाको स्थापना गरी खाद्य पदार्थ तथा खानेपानीको परिक्षणलाई व्यवस्थित र भरपर्दो वनाउने	• आ.व. २०८०/८१ भित्र नगरपालिका भित्र खाद्य शुरक्षा सहित गुणस्तरीय खाद्य पदार्थको विक्रि वितरण र उपभोगको सुनिस्चितता भएको हुनेछ			

रणनीतिहरू

क.विषय क्षेत्र गत रणनीतिहरू

- संविधान, संघीय तथा प्रदेश कानूनको समेत अधिनमा रहि आवश्यक स्थानीय नीति, ऐन, नियम, निर्देशिका वा कार्यविधिहरू तर्जुमा तथा व्यवस्थापन गर्ने
- श्रोतको पहिचान तथा परिचालन र व्यवस्थापन गर्ने साथै स्थानीय श्रोत र साधनको अधिकतम प्रयोग र परिचालन गर्ने
- नागरिक तथा सरोकारवाला र साझेदार संघ संस्थाको सहभागितालाई प्राथमिकता दिने
- अनुत्पादक खर्चमा कटौतिगर्ने
- सवै योजना तथा कार्यक्रमलाई उत्पादकत्व संग आवद्धता गर्ने
- रोजगारीको श्रृजना, गरिवी निवारण तथा न्यूनिकरणका साथमा दिगो विकासमा आधारित योजना र कार्यक्रमको कार्यानवयनलाई बिशेष प्राथमिकता दिने
- शिक्षा र साक्षरताका साथमा शिप विकास र प्रविधिको विकास र व्यवशाय प्रवर्द्धनमा विशेष लगानी गर्ने
- कम्तिमा २० वर्षको आवश्यकतालाई ध्यानमा राखि सामाजिक विकासकालागि सवै पूर्वाधारहरूको निर्माण र विकास गर्ने
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक जग्गा जमिन तथा वडा तथा नगरपालिकास्तरीय क्षेत्र निर्धारण गर्ने
- सार्वजनिक निजी साझेदारी, सार्वजनिक सामुदायिक साझेदारी तथा सार्वजनिक सामुदायिक निजी साझेदारी कार्यक्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राख्ने
- आधुनिक प्रविधिको विकास, विस्तार र जनचेतना अभियान बाट सामाजिक कुरिती र अन्धविश्वासको अन्त्य गर्ने
- सन्तुलित आहार स्वास्थ्य जीवनको लागि अन्यन्तै आवश्यक भएकाले एक घर एक करेसाबरी कार्यक्रमका लागि सुआहार लगायतका दातृ निकाय तथा गैर सरकारी संस्थाहरू मार्फत साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- विभिन्न जातजातीको बसोबास रहेको फुङ्लिङ नगरपालिकामा सामाजिक, सास्कृतिक तथा जातीय सद्भाव कायम राख्न समन्वयात्मक कार्य प्रणालिको विकास गर्ने
- खाद्य पदार्थ तथा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणकालागि प्रयोगशाला निर्माण व्यवस्थापन गर्ने साथै उक्त व्यवस्था नहुँदाका बखत सम्म सम्भाव्य निकाय सँग समन्वय र साझेदारी गर्ने
- स्थापित दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य पुरा गर्न समग्र सामाजिक विकासको माध्यम बाट एक उत्कृष्ट, आधुनिक र सुविधा सम्पन्न फुङ्लिङ

नगरपालिकाको विकास गर्ने

ख. विषय शिर्षक गत रणनीतिहरू

१. शिक्षाः

- शैक्षिक सत्रको सुरुवात बाटै बिद्यालय प्रशासन, बिद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक, अभिभावक सँघ समेतलाई परिचालन गरी घरदैलो अभियान सञ्चालनका साथ बिद्यालय भर्नालाई सतप्रतिसत वनाउने
- बिद्यालयको नियमितताका आधारम बालबालिकालाई पुरस्कृत गर्ने
- सवै विद्यालयहरूमा अनिवार्य ई-हाजिरिको व्यवस्था गर्ने साथै बालकक्षा को प्रभावकारी व्यवस्थापन र डिजिटल कक्षा कोठाको विकास गर्ने
- विद्यालय शिक्षकलाई बालमैत्री अवधारण र बालमैत्री कक्षा व्यवस्थापन सहितका आवश्यक तालिम प्रदान गरी सवै शिक्षकलाई सर्वप्रथम आफु सहजकर्ता भएको अनुभुति दिलाउने तथा बाल मनोबिज्ञानमा आधारित पाठन कला र शैली तथा बिद्यार्थिको शैक्षिक गुणस्तर र उतिर्ण स्तरका आधारमा सम्बन्धित विषय शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्ने ब्यावस्था मिलाउने
- विद्यालयका कक्षा कोठा, डेस्कबेन्च, शौचालय, खेलमैदान, खानेपानी, सरसफाई, सेवा सुविधा र सुरक्षामा सुधार गरी बालबालिका बिद्यालय जाउँजाउँ लाग्ने गरिका बालमैत्री मापदण्ड बमोजिम निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने
- विद्यालयहरूमा सुचना र प्राविधिको विकासकालागि इन्टरनेट सुविधाको अनिवार्य व्यवस्था गर्ने
- बिद्यालयमा दिवा खाजालाई अनिवार्य गर्ने साथै आफ्ना छोराछोरीकालागि आफ्नै घरमा पाकेको खाजा अनिवार्य पठाउनु पर्ने व्यवस्था मिलाउने
- बिद्यार्थिलाई बिद्यालय हाता भित्र र शिक्षकलाई कक्षा कोठा भित्र मोवाईलको प्रयोगमा प्रतिवन्ध लागउने साथै अभिभावकले आफ्ना छोराछोरीलाई मोवाईलको प्रयोगमा ब्यवहारिक वनाउन जिम्मेवार भुमिका निर्वाह गर्ने
- विद्यालयमा आर्थिक सुशासन कायम गर्न सवै विद्यालयहरूले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको २ महिना भित्र विद्यालयका आम्दानी र खर्चको हिसाव सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाई सोको अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने
- बिगतमा जिल्ला शिक्षा कार्यालय बाट अनुमति प्राप्त गरेका तर आवश्यक दरबन्दिको व्यवस्था नभएका प्रस्तावित विद्यालयहरूमा दरबन्दि तथा अनुदानको व्यवस्था गर्ने

२. स्वास्थयः

- प्रत्येक वडामा न्यूनतम एक वाड एक स्वास्थ्य केन्द्रको हिसावले सुविधा सम्पन्न शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरूको निर्माण र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूको व्यवस्थापन गर्ने
- महिला तथा बालमैत्री स्वास्थ्य केन्द्रको व्यवस्थापनका साथ गर्भवती महिला र बालबालिकालाई खोपको सुनिस्चितता र नियमितताको व्यवस्थापन गर्ने तथा घरमा सुत्केरी गारउने प्रथालाई सून्यमा झार्ने
- पानी उमालेर खाने तथा मिचिमिचि हात धुने बानीको थप विकास गर्न प्राथमिकताका साथ जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने साथै सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाहा गर्नु पर्ने सवै संघ संस्थालाई यस कार्यमा सरिक हुने बिशेष अभियान सञ्चालन गर्ने साथै यसरी नगरपालिका सँग साझेदारी गर्नेलाई नगरपालिकाको तर्फ बाट बिशेष सहयोग वा सहुलियत उपलब्ध गराउने

- आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा औषधी, उपकरणको व्यवस्था गर्ने साथै नेपाल सरकार बाट निशुल्क बितरण गर्ने भनि तोकिएका औषधीको बितरणमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा प्रयोगशाला, स्वास्थ्य परिक्षण कोठा, बिरामी आराम कक्ष, प्रतिक्षालय तथा बालबालिका तौलने मेसिन लगायतका सवै उपकरणको व्यवस्था गर्ने
- सवै उमेर समुहका स्थानीयबासीकालागि सामान्य तर महत्वूर्ण रहेका ब्लड ग्रुप, ब्लड सुगर, ब्लड प्रेसर जस्ता जॉचालाई निशुल्क गर्ने साथै महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको सेवालाई थप प्रभाकारी वनाउने
- निजी क्षेत्र बाट सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेवालाई सर्वसुलभ र प्रभावकारी वनाउन स्थानीय मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वनयमा ल्याउने

३. खानेपानी

- खानेपानीका मुहानहरूको सरसफाई र संरक्षण गर्ने साथै खानेपानी भण्डारण गृह (ट्याङ्की) निर्माण गर्ने
- पानीको शुद्धिकरणका लागि परिक्षण र प्रशोधनको व्यवस्था गर्ने (खानेपानीको मुहन नजिक प्राकृतिक पानी प्रशोधन केन्द्रहरूको निर्माण गर्ने)
- नगरभित्रको सम्पूर्ण घरपरिवारमा एक घर एक स्वच्छ र शुद्ध खानेपानीको धाराको अवधारणा बमोजिम खानेपानीको सुविधा पुऱ्याउने साथै सवै घरपरिवार, बिद्यालय लगायतले अनिवार्य फिल्टरको प्रयोग गर्नु पर्ने व्यवस्था मिलाउने
- प्रत्येक बिद्यालय, सार्वजनिक सेवाका क्षेत्र तथा कार्यालय र सार्वजनिक स्थलहरूमा आवश्यक संरचना निर्माण विकास गरी सुरक्षित र स्वाच्छ खानेपानी उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने
- बिद्यालय तथा सार्वजनिक स्थान र क्षेत्रमा बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री खानेपानी प्रवाह धाराको व्यवस्था गर्ने
- सामुदायको प्रत्यक्ष सहभागिता रहने गरी समुदाय स्तरीय खानेपानी आयोजनालाई बिशेष प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याउने

४. शौचालयः

- सवै घरपरिवारले अनिवार्य पानीको पर्याप्तता हुने गरी सुविधायुक्त शौचालय निर्माण गर्नु पर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था मिलाउने साथै यसकार्यलाई घर नक्सा पास तथा घर सूचिकरण सॅग आवद्ध गर्ने
- सवै घरपरिवारले शौचालय सॅगै अनिवार्य सावुन पानि सहितको हातधुने स्थानको व्यवस्था गर्न अनिवार्य गर्न यस कार्यलाई सेवा प्रवाह सॅग आवद्ध गर्ने
- सवै वडाका आवश्यक सार्वजनिक स्थलहरूमा सुविधा युक्त सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण गरी सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने र यसरी सञ्चालनमा आउने शौचालयहरू अनिवार्य बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री निर्माण गर्ने
- पुर्ण सरसफाइको लागि चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने साथै खुला दिसामुक्त नगरलाई थप व्यवस्थापन गरी निरन्तरता दिने

५. महिला तथा लैङ्गिक समानता

- सामाजिक बिभेद, घरेलु हिँसा र दुर्व्यवहार, अन्धविश्वास लगायतका सामाजिक कुरितीको अन्त्यकालागि महिला तथा पुरुष सम्मिलित सामाजिक न्याय सञ्चार समुह गठन गरी कृयाशिल गराउने साथै घरपरिवार बोण्ड सहितको आवश्यक स्थानीय कानूनको निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने

- शिप विकास सहित महिलालाई आर्थिक उपार्जनका क्षेत्रका कृयाशिल गराउन महिला द्वारा प्रवर्द्धित उद्योग, कलकारखाना तथा व्यपार व्यवसायलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने साथै सहुलियत पूर्ण आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापकालागि सहकारी तथा बैंक वित्तीय संस्था सँग सहकार्य गर्ने
- महिलाले मात्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रकृतिका उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय सँग सम्बन्धित परियोजना बैंक तयार गर्ने
- महिला द्वारा प्रवर्द्धित आय आर्जन र रोजगारी श्रृजना गर्ने प्रकृतिका आयोजनामा बिशेष सहायोग कोष स्थापना गरी उक्त कोषको पूर्ण सदुपयोग गर्ने
- समान कामको समान ज्यालाको मान्यतालाई कडाइका साथ व्यवहारमा ल्याउने
- सामाजिक संस्कारहरूमा महिला माथि गरिने बिभेदको अन्त्यकालागि सामाजिक न्यय सहितको नगरपालिका स्तरीय कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने

६. बालबालिका

- बलमैत्री स्थानीय शासनलाई रणनीतिक योजना समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- घरपरिवार, सार्वजनिक संघ संस्था तथा कार्यालय लगायत सम्पूर्ण सरोकारवाला निकाय र स्थानमा बालमैत्री वातावरण विकास गर्ने साथै घरपरिवार लगायतका सवै सरोकारवालाले आफ्नो भौतिक संरचना अनिवार्य बालमैत्री वनाउन अनिवार्य गर्ने
- समुदाय स्तरीय तथा बिद्यालय स्तरीय साथै वडा र नगर स्तरीय बाल क्वल गठन गरी कृयाशिल गराउने
- लागु ओषध लगायतका कुलतमा लागेको बालबालिकाको उद्धार गर्ने तथा यसो हुन नदिन बालक्लवलाई परिचालन गर्ने
- अनाथ तथा सडक बालबालिकाको उद्धार, पुनरस्थापना, व्यवस्थापन र संरक्षण गर्ने

७ युवा विकास

- प्राविधिक शिक्षा र तालिमको माध्यम बाट शिप तथा क्षमता विकास गर्ने
- यूवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई बहुक्षेत्रगत रुपमा सञ्चालन व्यवस्थापनको सुनिस्चित आधार निर्माण गरी उत्पादनमुलक कार्यमा परिचालन गर्ने
- नगरपालका क्षेत्रका विकास निर्माणका कार्यहरूमा युवा परिचालन गरी रोजगारीको अवसर प्रदान गर्ने
- प्रधानमन्त्री युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी वनाउने साथै युवाहरूकालागि व्यवसायिक योजनामा आधारित अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- युवाहरूलाई लागु औषध लगायतका कुलत बाट बचाउन बिद्यालय स्तरीय सम्यन्त्र निर्माण गरी परिचालन गर्ने

८ जेष्ठ नागरिक

- सामाजिक तथा पारिवारिक अवहेलान र तिरस्कारको अन्त्यकालागि आवश्यक कानून समेत निर्माण गरी सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुतिको सुनिस्चितता गर्ने
- वडा तथा टोलटोलमा जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य परिक्षण सेवा तथा औषधी उपलब्धताको सुनिस्चित व्यवस्था गर्ने
- जेष्ठ नागरिकहरूकालागि अनुभव, ज्ञान र शिपको आदान प्रदान लक्षित शैक्षिक भम्रण, शिप विकास लगायतका कार्यक्रमको व्यवस्था गर्ने
- जेष्ठ नागरिकलाई वहाँहरूको बासस्थानमानै गएर सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- जेष्ठ नागरिक दिवा शेवा केन्द्र, जेष्ठनागरिक मिलन चौतारीहरूको व्यवस्थापन गरी पारिवारिक एक्लो पना वा अभावको पुर्तालमा सहयोग गर्ने

- नगर भित्र सञ्चालन हुने सार्वजनिक यातायातका साधनमा छुटको व्यवस्थालाई अनिवार्य र ब्यवस्थित गर्ने

९ अपाङ्गता तथा फरक क्षमता भएका

- स्थानीय कानूनको निर्माण गरी आर्थिक, सामाजिक तथा पारिवारिक अपहेलनाको अन्त्य गर्ने
- अपाङता भएका व्यक्तिहरूको प्रकृति र क्षमताका आधारमा सिप विकास तथा आय आर्जन कार्यक्रम संचालन गरी स्वनिर्भरता तर्फ उत्प्रेरणाकासाथ अघि बढाउने

१० लक्षित बर्ग तथा समुदाय

- राज्य बाट प्राप्त अधिकारको सुनिस्चितताकालागि लक्षित बर्ग तथा समुदायको कृयाशिलतालाई थप प्रभावकारी वनाउने
- न्यायीक अधिकार र पहुँचमा अभिबृद्ध गर्न गराउने लक्षित बर्ग तथा समुदाय सचेतना अभियान लाई अघि बढाएर समान पहुँच स्थापित गर्ने गराउने साथै कानूनी साक्षरता तालिम प्रदान गर्ने
- शिप तथा क्षमता विकासका माध्यम बाट स्वरोजगार वनाउने

११ खेलकुद

- खेलकुदकालागि अवाश्यक पूर्वाधारहरूको विकासका साथ नगर खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्था गरी ब्यवसायिक खेलाडि उत्पादन गर्ने
- बिद्यालयहरूमा अनिवर्या खेलमैदानको निर्माण विकास गर्ने
- जिल्ला तथा नगरपालिका स्तरीय खेल मैदान (रङ्गशाला) का साथमा एक वाडा एक खेलमैदानका हिसावले प्रत्येक वडामा वडास्तरीय खेलमैदानको निर्माण विकास गर्ने
- विद्यालयतह देखिनै खेलकुदको दिगो विकास गर्न अन्तर वडा खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने
- स्वास्थ्यकालागि खेलकुद अभियानलाई कार्यान्वयन गर्ने

१२ खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण

- आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गरी नगरबासीलाई आफ्नै उत्पादनले धान्ने गरी खाद्य भण्डारको व्यवस्था गर्ने तथा आत्म निर्भताकालागि खाद्य उत्पादनमा वृद्धि गर्ने
- नगर क्षेत्र भित्र पूर्ण रुपले यातायाको सुविधा नपुग्दा र नगर खाद्य भण्डार केन्द्र निर्माण भई सञ्चालनमा नआउँदा सम्म परम्परागत रुपम घरघरमा रहेको खाद्य भण्डारका संरचनाहरूलाई प्रोत्साहन र निरन्तरता दिने
- उपभोक्ता हित संग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐनको व्यवस्था गरी सोहि बमोजिम उपभोक्ता हित संरक्षणका गतिविध सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने साथै बजार अनुगमनलाई नियमित र ब्यवस्थित वनाउने
- प्राङ्गरिक तथा विषादी रहित खाद्य पदार्थको मात्र उत्पादन र बिकिबितरणलाई अनिवार्य गर्ने साथै विषदियुक्त खाद्य पदार्थ बिकि बितरण गर्नेलाई नियमन गर्ने

७.२.४.१ तर्कबद्ध प्रणाली भित्र समावेश भएको सामाजिक विकास सँग सम्बन्धित विषयगत योजनाहरू

७.२.४.१.१. बिद्यालय तथा शिक्षालयः

फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र आधारभुत तथा माध्यमिक तहमा सञ्चालनमा रहेका बिद्यालयहरूको भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधार विकासकालागि प्रथम र दाश्रो प्राथमिकता नं. मा क्रमस २६ र २३ वटा बिद्यालय परेका छने भने यी बिद्यालयहरूको निर्माण विकासकालागि रु ४६ करोड ८५ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यो रकम मध्ये ६ करोड ९५ लाख (१४.८३ %) नगरपालिकाले र ३९ करोड ९० लाख (८५.१७ %) प्रदेश तथा संघीय सरकार बाट लगानी हुनु पर्ने गरी प्रस्ताव गरिएको छ । प्राथमिकता नं. १ मा परेका बिद्यालयहरूकालागि मात्र रु २२ करोड १५ लाखको लगानी प्रस्ताव गरिएको छ । यसै गरी उच्च शिक्षा, धार्मिक बिद्यालय र बालविकास केन्द्रहरूको निर्माण विकासकालागि सवै प्राथमिकता नं. १ मा परका कारण कुल ४ करोड ४० लाग्ने र उक्त रकम मध्ये ६० लाख नगरपालिकाले र ३ करोड ८० लाख प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै अन्य सहयोगी र साझेदार संघ संस्था र कार्यालय वा निकाय बाट सहभागित बापत प्राप्त हुने अनुमान गरिएको अवस्था छ । सामुदायिक बिद्यालयका गुणस्तर सुधारकालागि कुल रु ६० लाख लगानी गर्ने साथै निजी क्षेत्र बाट सञ्चालित बिद्यालयहरूको भौतिकि पूर्वाधार स्वयं बिद्यालयका संस्थापक तथा सञ्चालकको दायित्व भित्र रहने भए बाट गुणस्तर सुधारकालागि मात्र नगरपालिकाले समन्वय र सहजिकरण गर्ने भए बाट पूर्वाधार विकासमा लगानी अनुमान गरिएको छैन भने गुणस्तर सुधार अन्तरगत रु १ करोडको लगानी गर्ने गरी गुणस्तर सुधार अन्तरगत प्रस्ताव गरिएको छ । यसरी सामुदायिक तथा सरकारी र निजी स्तर बाट सञ्चालित प्रथम प्राथमिकता अन्तरगतका बिद्यालय तथा शिक्षालायका लागि **कुल लागत २७ करोड ३५ लाखको बजेट** व्यवस्थापन गरी आवधिक योजना अवधिको प्रथम वर्षबाटै बिद्यालय भौतिक पूर्वाधार सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.४.१: बिद्यालय तथा शिक्षालयका प्राथमिकता क्रम बमोजिमको योजनाको अनुमानित लागतको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	शिर्षक गत योजना संख्या			शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)				
		सामुदायिक बिद्यालय	क्याम्पस, धार्मिक बिद्यालय तथा बालविकास केन्द्र	जम्मा	सामुदायिक बिद्यालय	क्याम्पस, धार्मिक बिद्यालय तथा बालविकास केन्द्र	सामुदायिक तथा संस्थागत बिद्यालय गुणस्तर सुधार	जम्मा	%
१	P1	२६	५	३१	२२१५.०	४४०.०	८०.०	२७३५.०	५१.८
२	P2	२३	०	२३	२४७०.०	०.०	८०.०	२५५०.०	४८.२
३	P3	०	०	०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
जम्मा		४९	५	५४	४६८५.०	४४०.०		५२८५.०	१००.०
लगानी साझेदारी									
१	नगरपालिका				६९५.०	६०.०	८०.०	८३५.०	१५.८
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार				३९९०.०	३८०.०	८०.०	४४५०.०	८४.२
जम्मा					४६८५.०	४४०.०	१६०.०	५२८५.०	१००.०

सामुदायिक बिद्यालय, क्याम्पस, धार्मिक बिद्यालय र बालबिकास केन्द्रको भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकासकालागि आवश्यक अनुमानित लागत सहितको बिस्त्रित बिबरण तथा संस्थागत बिद्यालयको गुणस्तर सुधार सहितको बिबरण क्रमस तलिका नं. ७.२.४.२ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२.४.२ (क) :नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक बिद्यालय तीनको वर्तमान अवस्था र अव गर्नु पर्ने कार्य तथा कार्यान्वयनको स्तर वा तह

क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	सञ्चालित कक्षा	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
सामुदयिक बिद्यालय (आधारभुत र माद्यमिक तह) को नाम, स्तर											
वार्ड नं. १											
१.१	नरकन्या आधारभुत बिधालय	टिम्बुरे	१ देखि ५	जग्गा, भवन, बिधुत, शौचालय	खेलमैदान, घेराबारा, प्रयोगसाला, खानेपानी, नेट	४०	P1			१	
१.२	महेन्द्र आधारधृत बिधालय	आम्बोटे	१ देखि ८	जग्गा, भवन, शौचालय	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, नेट	७५	P1				१
१.३	दृर्गम आधारभुत बिधालय	सेगृम्बा	१ देखि ५	भवन, जग्गा	खानेपानी, घेराबारा, खेलमैदान, नेट	५०	P1			१	
१.४	याङलिजुङ आ बि	तारेबुङ	१ देखि ५	जग्गा, शौचालय	जग्गा, भवन, घेराबारा, खानेपानी, शौचालय, खेलमैदान बिस्तार	२००	P2			१	
१.५	नाङ्गे आधारभुत बिधालय	नाङगे	१ देखि ५	भवन जग्गा शौचालय खानेपानी	घेराबारा, जग्गा, भवन खेलमैदान, नेट	६०	P1	१			
	वार्ड नं. २										
२.१	बिरेन्द्र मा बि	देउलिङगे	१ देखि १२	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	जग्गा, भवन, घेराबारा, प्रयोगशाला, फर्निचर, खेलमैदान	५००	P2				१
२.२	श्री मेदिवुङ आधारभुत विद्यालय	मेदिवुङ घिमिरे गाउँ	१ देखि ५	२ रोपनी जग्गा छ । ४ कोठे ढुङ्गा माटोको भवन र २ वटा शौचालय, सामान्य खेल मैदान	विद्यालयको कम्पाउण्ड, पर्खाल लगाउने र ६ कोठे पक्की भवन को आवश्यक	७५	P2			१	
२.३	श्री वरडाँडा आधारभुत विद्यालय,	आँगेदिम	बाल कक्षा देखि ५	२ रोपनी जग्गा छ । माटो, टिनको छाना भएको ४ कोठे भवन छ । २ कोठे ट्रस्टव्लक छ । अस्थाई खानेपानी छ	६ कोठा भएको पक्की भवन, खेलमैदानको उत्तर-दक्षिण पर्खाल साथै कम्पाउण्ड घेरावारा र गेट, स्वच्छ खानेपानी, कम्प्युटर व्ववस्थापन	३५	P2				१

				सामान्य खेलमैदान छ।	गर्ने						
२.४	सान्ति आ बि	बोझे	१ देखि ७	भवन, जग्गा, शौचालय	खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, जग्गा, खेलमैदान	१५०	P1			१	
वार्ड नं. ३											
३.१	श्री बाल सुवोधिनी संस्कृत माध्यमिक विद्यालय	मेदिवुङ	१ देखि १२	४२ रोपनि जग्गा ३ वटा पुराना भवन २ वटा पुराना व्लक अस्थाई खानेपानी कामचलाउ सामान्य ४ कोठा भएको शौचालय, ३० थान कम्प्युटर भएको कम्प्युटर कक्षा	पुरानो संरचना बाहेक जग्गा सम्याउने ४२ रोपनी जग्गाको कम्पाउण्ड वालगेट सहित घेरा वारा, १६ कोठा भएको २ तले भवन साथै सुविधा सम्पन्न शौचालय र चेन्जिङ कक्ष	९०	P1			१	१
३.२	फुङलिङ आधारभुत विद्यालय	पिपलडाँडा	बाल कक्षा देखि ३ सम्म	२ रोपनी जग्ग, २ कोठे ढुङ्गा माटो को भवन, २ कोठे ट्रस्ट ब्लक अस्थाई शौचालय भएको तर खानेपानी व्यवस्था नभएको	६ कोठा भएको सुविधा सम्पन्न पक्की भवन, शौचालय, खानेपानी खेलमैदान र जग्गा लाई कम्पाउण्ड तथा गेट निर्माण	६०	P2			१	
३.३	श्री सिम्ले आधारभुत विद्यालय	सिम्ले	बाल कक्षा देखि ५	८ रोपनी जग्गा ढुङ्गा माटोको २ कोठे पुरानो भवन र ३ वटा २, २ कोठे ट्रस्ट वाला वल्क, समान्य खेल मैदान कामचलाउ २ कोठे शौचालय	१० कोठे पक्की भवन, खेल मैदान, सुविधा युक्त शौचालय वाथरुम, जग्गा लाई कम्पाउण्ड वाल पर्खाल, गेट आदी	१५०	P2	१		१	१
३.४	श्री मुढे आधारभुत विद्यालय	मुढे, सल्लेरी	बाल कक्षा देखि ५	ढुङ्गा माटोको भवन १, कोठा २ भएको, व्लक १, सामान्य शौचालय १, खानेपानी अस्थाई, खेल मैदान समान्य छ।	६ कोठा भएको सुविधा सम्पन्न पक्की भवन, विद्यालयको २ रापनी जग्गा लाई कम्पाउण्ड घेरावारा, गेट, खानेपानी लगायत आवश्यक, पुर्वाधार विकाश गर्ने	७५	P2			१	
वार्ड नं. ४											
४.१	भानुजन मा बि	आम्बिटार	१ देखि १२	जग्गा, भवन, शौचालय, घेराबारा	भवन, प्रयोगशाला, फर्निचर, खानेपानी, खेलमैदान	३००	P2	१		१	१
४.२	बाल मन्दिर आ बि	जिमि पोखरी	१ देखि ५	जग्गा, शौचालय, भवन	खानेपानी, घेराबारा, खेलमैदान, भवन, नेट	१००	P2	१		१	१

वार्ड नं. ५											
५.१	पाथिभरा आ बि	उकाली पानी	१ देखि ५	जग्गा भवन शौचालय खानेपानीको व्यवस्था रहेको	बालमैत्री बिद्यालय पूर्वाधार अन्तरगत जग्गाको थप व्यावस्थापन, थप भवन निर्माण, फनिचर, प्रयोगशाला, खेलमैदना तथा घेराबाराको लगाउने	२५०	**P1**	१			१
वार्ड नं. ६											
६.१	बगरबारी आधारभुत बिद्यालय	बगरबारी	१ देखि ५	जग्गा, भवन, शौचालय	भवन, फर्निचर, खानेपानी, खेलमैदान, घेराबारा नेट	१००	P1	१		१	१
६.२	बाजोगरा आधारभुत बिद्यालय	बाजोगरा	१ देखि ७	जग्गा, भवन	खानेपानी, घेराबारा, खेलमैदान, भवन, नेट	१५०	P1	१		१	१
६.३	अमर स्मृति आधारभुत बिद्यालय	ओखरे	१ देखि ३	भवन, जग्गा, शौचालय, घेराबारा	खेलमैदान, नेट, शौचालय, घेराबारा	४०	P1	१		१	१
वार्ड नं. ७											
७.१	युवा वर्ष मा बि	कैजले	१ देखि १०	जग्गा, भवन, शौचालय, खानेपानी	भवन, प्रयोगशाला, खानेपानी, खेलमैदान, नेट साथै स्थानीय भाषाको पठन पाठन समेत	२००	P2	१			१
७.२	तमोरनदी आधारभुत बिद्यालय	करहरे	१ देखि ८	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	खेलमैदान, खानेपानी	६०	P1	१		१	१
७.३	दिपज्योती आ बि	खोप्रे	१ देखि ३	जग्गा, शौचालय, भवन, खानेपानी	घेराबारा, खेलमैदान, भवन, नेट साथै स्थानीय भाषाको पठन पाठन समेत	८०	P2			१	
वार्ड नं. ८											
८.१	बिध्याज्योति आधारभुत बिधालय	चारपाटे	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खानेपानी	खेलमैदान, घेराबारा, नेट, शौचालय, बिधुत	८०	P2	१		१	
८.२	काभ्रे आधारभुत बिद्यालय	काभ्रे	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	घेराबारा, खेलमैदान, भवन, नेट	७०	P2	१		१	
८.३	शिबालय आधारभुत बिधालय	नाम्लेपानी	१ देखि ५	भवन, जग्गा, शौचालय, खानेपानी	खेलमैदान, नेट, घेराबारा, भवन, जग्गा	३०	P2	१		१	
८.४	सिदकाली माध्यामिक बिधालय	बोझे	१ देखि १२	जग्गा, भवन, खानेपानी	खेलमैदान घेराबारा नेट शौचालय नेट	३५०	P1	१			१
८.५	मेवा राज आधारभुत बिधालय	बहान्दे	१ देखि ८	जग्गा, भवन, शौचालय	खानेपानी खेलमैदान नेट घेराबारा भवन	२००	P1	१		१	१
८.६	जलकन्या आधारभुत बिधालय	मेयाराजा	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खेलमैदान	शौचालय खानेपानी नेट घेराबारा	४५	P2	१			

८.७	यलम्बर आधारभुत बिधालय	ल्याङवा	१ देखि ३	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	खेलमैदान, नेट, घेराबारा	४५	P2			१	
वार्ड नं. ९											
९.१	जनता माध्यामिक बिधालय	आसाङपाटी	१ देखि १२	जग्गा, भवन, शौचालय	खेलमैदान, घेराबारा, नेट, खानेपानी	१५०	P1	१		१	१
९.२	भगवति आधारभुत बिधालय	च्यानडाँडा	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	घेराबारा, खेलमैदान, नेट	५०	P1	१		१	१
९.३	पाथिभारा आधारभुत बिधालय	सिद्रीडाँडा	१ देखि ५	भवन,जग्गा	खेलमैदान, नेट, घेराबारा, भवन, जग्गा	५०	P1	१		१	१
९.४	डाँडा आधारभुत बिधालय	पानीसार	१ देखि ८	जग्गा, भवन	खेलमैदान, घेराबारा, नेट, शौचालय,	५०	P1	१		१	१
९.५	लक्ष्मी आधारभुत बिधालय	खतिवडा टोल	१ देखि ५	जग्गा, भवन, शौचालय	खानेपानी, खेलमैदान, नेट, घेराबारा, भवन	१५	P1	१			
९.६	दुर्गा आधारभुत बिधालय	बुङकुलुङ	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खेलमैदान	शौचालय, खानेपानी, नेट, घेराबारा	३०	P1	१		१	१
९.७	गैरी गाउँ आधारभुत बिधालय	गैरी गाउँ	१ देखि ३	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय, खेलमैदान	नेट, घेराबारा, नेट, खानेपानी	५०	P1	१		१	१
९.८	शिब आधारभुत बिधालय	भोटेगाउँ	१ देखि ८	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	नेट, घेराबारा, ठुलो क्षेत्रमा नेट	४०	P1	१		१	१
वार्ड नं. १०											
१०.१	जनता आधारभुत बिधालय	गडिडाँडा	१ देखि ५	जग्गा भवन भएको खेलमैदान शौचालय	घेराबारा, भवन निर्माण, खानेपानी	६०	P2				१
१०.२	जनकल्याण आधारभुत बिधालय	मयाम टोल	१ देखि ५	जग्गा भवन खेलमैदान शौचालय	घेराबारा, नयाँ भवन निर्माण, खानेपानी, शौचालय	१००	P2				१
१०.३	पाथिभरा माता आधारभुत बिधालय	भ्याकुरे	१ देखि ५	जग्गा शौचालय	खेलमैदान, भवन, खानेपानी	७०	P2				१
१०.४	नाम्जे आधारभुत बिधालय	नाम्जे डाँडा	१ देखि ५	जग्गा, भवन, शौचालय, खानेपानी	खेलमैदान ,घेराबारा	३०	P2				१
१०.५	मयाम माध्यामिक बिधालय	गोल्फेडाँडा	१ देखि १०	जग्गा, भवन, शौचालय,खानेपानी	घेराबारा, खेलमैदान	१००	P2				१
१०.६	गौरी शँकर आधारभुत बिधालय	मुस्कान चोक	१ देखि ५	जग्गा, भवन, शौचालय	खेलमैदान, घेराबारा, खानेपानी	३५	P2				१
१०.७	पाथिभारा आधारभुत बिधालय	जोगीडाँडा	१ देखि ५	जग्गा, भवन, खानेपानी, शौचालय	खेलमैदान, घेराबारा	३०	P1		१		
वार्ड नं. ११											

११.१	सिम्बु माध्यामिक बिधालय	तेम्बेवा	१ देखि १०	जग्गा, भवन, शौचालय, खानेपानी	घेराबारा, नेट, जग्गा, खेलमैदान	४०	P1			१	
११.२	सरस्वति आधारभुत बिधालय	सिम्बुडाँडा	१ देखि ८	जग्गा, भवन, शौचालय	घेराबारा, नेट, खानेपानी, खेलमैदान	३५	P1			१	
११.३	पबित्र आर्दश आधारभुत बिधालय	सिम्बु	१ देखि ५	भवन, जग्गा, शौचालय	खेलमैदान, नेट, घेराबारा, खानेपानी	३०	P1			१	
११.४	दिपेन्द्र आधारभुत बिधालय	बिचितेम्बेवा	१ देखि ५	जग्गा, भवन	खेलमैदान, घेराबारा, नेट, खानेपानी, शौचालय	३०	P1			१	
११.५	महाकाली आधारभुत बिधालय	मयाम सिरान	१ देखि ५	भवन, जग्गा, शौचालय, खानेपानी	खेलमैदान, घेराबारा	३०	P2				१
जम्मा (४९)						**४६८५**		**१९**	**१**	**३२**	**२१**
सवै बिद्यालयमा गुणस्तर सुधार र क्षमता बिकासकालागि तालिम समेतका कार्यक्रम सञ्चालन						**५०**					
कुल जम्मा						**४७३५**					
अन्यः क्याम्पस, धार्मिक बिद्यालय तथा बालविकास केन्द्र											
१. उच्च शिक्षालय (क्याम्पस)											
४	पाथिभारा बहुमुखी क्यामपस	क्याम्पस लाईन		भवन, जग्गा, शौचालय, घेराबारा	खानेपानी, भवन, जग्गा, खेलमैदान, नेट	३००	P1			१	१
२. धार्मिक बिद्यालय											
६.१	कञ्चनजङ्घा बोधसदन तमु				जग्गा, भवन, खानेपानी, खेलमैदान	५०	P1	१		१	
९.१	साङ्वु दिक्क्षेलीङ गुम्बा				जग्गा, भवन, खानेपानी, खेलमैदान	५०	P1	१		१	
३. बाल विकास केन्द्र											
२.५	हान्द्रङ बालविकास	लहरे	० देखि १	भवन	खानेपानी, खेलमैदान, नेट, घेराबारा, भवन	१५	P1	१			
११.५	गुप्तेश्वर बालबिकास बिधालय	होक्तोके	० देखि १	जग्गा, भवन, शौचालय	खानेपानी, खेलमैदान, नेट, घेराबारा, भवन	१५	P1	१			
११.६	नवज्योति बालबिकास बिधालय	निकास	० देखि १	जग्गा, भवन	नेट, घेराबारा, खेलमैदान, शौचालय	१५	P1	१	०	०	०
जम्मा						**४४०**	**०**	**५**	**०**	**३**	**१**
सवै बिद्यालयमा गुणस्तर सुधार र क्षमता बिकासकालागि तालिम समेतका कार्यक्रम सञ्चालन						**१०**					
कुल जम्मा						**४५०**					

तालिका नं. ७.२.४.२ (ख): संस्थागत बिद्यालयहरूको बर्तमान अवस्था र भावि योजना

क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	सञ्चालित कक्षा	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
	वार्ड नं. २										
२.१	डिलाइट इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	याङ्लेजुङ		जग्गा भाडामा सामान्य भवन	स्वलगानीमा जग्गा, भवन, घेराबारा, प्रयोगशाला, फर्निचर		P1	१		१	१
२.२	समाता इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	बोझे		भाडामा	स्वलगानीमा जग्गा, भवन, घेराबारा, प्रयोगशाला, फर्निचर, खेलमैदान		P1	१		१	१
२.३	कञ्चनजङ्गा इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	रिजाल लाइन		भवन, जग्गा	स्वलगानीमा खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, खेलमैदान		P1	१		१	१
	वार्ड नं. ३										
३.१	पाथीभरा ब्राइट फ्युचर एकेडेमी,	सिम्ले पालुवा चोक,	बाल कक्षा देखि ५	भाडामा संचालन, ढुङ्गा माटोको १ वटा भवन र ४ कोठा भएको भुइघर ट्रस्ट अस्थाई खानेपानी, सामान्य खानेपानी, सामान्य खेलमैदान	स्वलगानीमा सुविधा युक्त कोठा भएको, भौतिक संरचना, खेलमैदान वालमैत्री खेलसामाग्री साथै कम्प्युटर प्रिन्ट आदी		P1	१		१	१
३.२	तमोर इङलिस स्कूल	हेलिप्याड,	बाल कक्षा देखि ६	भाडामा घर लिएकृ सामान्य खेलमैदान मिटरको खानेपानी ६ कोठे भाडाको घर भाटा बाँसको घेरा वारा	स्वलगानीमा आवश्यक कम्प्युटर सामाग्री र सुविधा सम्पन्न भौतिक पुर्वाधार भवन आदी		P1	१		१	१
३.३	वैदिक, गुरुकुल संस्कृत कर्मकाण्ड सुवोधिनी सामुदायिक सिकाई केन्द्र	मेदिवुङ	कर्मकाण्ड	भाडाको भवनमा पुस्तकालय पत्रिका र १ सेट कम्प्युटर प्रिन्टर रहेको	स्वलगानीमा आफ्नै निजी जग्गामा भवन, भवन भित्र पुस्तकालय, सभा हल शौचालय वाथरुम खेल मैदान र खेल सामाग्री		P1	१		१	१
	वार्ड नं. ४										
४.१	लिटल बुद इङ्लिस बोर्डीङ बिधालय	जिमि पोखरी	१ देखि	जग्गा, भवन, शौचालय, घेराबारा	स्वलगानीमा प्रयोगसाला, फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी		P1	१		१	१

			१०								
४.२	मेचि सेन्टमेरीज इङ्लिस बोर्डीङ बिधालय	कोठेबारी	१ देखि १०	जग्गा, भवन, शौचालय, घेराबारा	स्वलगानीमा प्रयोगशाला, फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी		P1	१		१	१
४.३	अक्सबोड इङ्लिस बोर्डीङ बिधालय	कोठेबारी	१ देखि १०	भाडामा हाल	स्वलगानीमा खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, खेलमैदान, जग्गा, भवन		P1	१		१	१
वार्ड नं. ५											
५.१	नबज्योति इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	सिर्जना टोल	१ देखि १०	जग्गा भाडामा	स्वलगानीमा जग्गा, भवन, घेराबारा, प्रयोगशाला, फर्निचर को व्यवस्था गराई बालमैत्री बिद्यालयको रुपमा विकास गर्न प्रोत्साहित गर्ने		P1	१		१	१
५.२	पिपुल्स इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	हुलाक टोल	१ देखि ७	भाडामा	स्वलगानीमा जग्गा, भवन, घेराबारा, प्रयोगशाला, फर्निचर खेलमैदान व्यवस्था गराई बालमैत्री बिद्यालयको रुपमा विकास गर्न प्रोत्साहित गर्ने		P1	१		१	१
५.३	सिदार्थ इङ्लिस बोर्डीङ स्कुल	उकाली पानी	१ देखि ८	भाडामा	स्वलगानीमा खानेपानी, शौचालय, घेराबारा, खेलमैदान, जग्गा व्यवस्था गराई बालमैत्री बिद्यालयको रुपमा विकास गर्न प्रोत्साहित गर्ने		P1	१		१	१
५.४	सुरठि मन्टेश्वरी	विरेन्द्र चोक		भाडामा	स्वलगानीमा नयाँ निर्माण व्यवस्था गराई बालमैत्री बिद्यालयको रुपमा विकास गर्न प्रोत्साहित गर्ने		P1	१		१	१
वार्ड नं. ६											
६.१	बुद्ध इङ्लिस बोर्डीङ बिध्यालय	काउले		जग्गा, भवन	स्वलगानीमा प्रयोगशाला, फर्निचर, खेलमैदान, खानेपानी, शौचालय, घेराबाराको व्यवस्थापन गर्न सहजिकरण		P1	१		१	१
वार्ड नं. ७											
७.१	गुरुकुल नेपाल एकेडेमी	तोक्मेडाँडा	१ देखि ५	हाल भाडाँमा	स्वलगानीमा खेलमैदान, खानेपानी, जग्गा, शौचालय, भवन सहित बालमैत्री		P1	१		१	१

					वातावरणको विकास गर्ने र तथा गुणस्तर सुधार						
	वार्ड नं. १०										
१०.१	सनलाईट इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल	यारसा टोल		जग्गा, भवन, शौचालय	स्वलगानीमा खानेपानीर घेराबारा		P1	१		१	१
संस्थागत बिद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा क्षमता बिकास						**१००**					

७.२.४.१.२ स्वास्थ्य पूर्वाधार विकासः

नगरपालिका क्षेत्र भित्र जिल्ला अस्पताल १, आधारभुत सहरी स्वास्थ्य केन्द्र १० वटा साथै स्वास्थ्य ईकाइ र खोप केन्द्रहरू मार्फत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भई रहेको अवस्था छ । यीनका अलावा जिल्ला अस्पताललाई ५० शैया सहित स्तरोन्नती गर्ने, तालिकामा उल्लेख भए बमोजिम आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र नभएका वडामा केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने, बर्तमानामा सञ्चालनमा रहेका केन्द्रहरूमा भौतिक पूर्वाधार, उपकरण र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने, खोप केन्द्रकालागि स्थायी भौतिक संरचना निर्माण गर्ने लगायतका योजनाहरू यस आवधिक योजनामा प्रस्ताव गरिएको छन् । यसरी गरिने सवै वडाका आवश्यक स्थानमा स्थायी खोपकेन्द्रका संरचना सहित पूर्वाधार निर्माण र सेवा बिस्तारकालागि प्राथमिकता नं. १ मा २० वटा र प्राथमिकता नं. २ मा ५ वटा गरी कुल २५ वटा योजना समावेश भएका छन् । तालिका नं. ७.२.४.४ मा समावेश भएका योजनाको कार्यान्वयनकालागि नगरपालिका **बाट ४ करोड ७५ लाख तथा प्रदेश र संघीय सरकार साथै अन्य सहयोगी र साझेदार संघ संस्था र कार्यालय वा निकाय बाट १० करोड १५ लाख साथै सरकारी, सामुदायिक तथा निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूको गुणस्तर सुधारकालागि रु १ करोड २५ समेत समेत कुल रु १६ करोड १५ लाखको बजेट** व्यवस्था गरी नगरपालिका क्षेत्र भित्रको स्वास्थ्य पूर्वाधारको अवस्थालाई सुधार गर्ने र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी वनाउने लक्ष्यका साथ यस आवधिक योजनामा समावेश गरिएका छन् । यस आवधिक योजनामा समावेश गरिएका आयोजना मध्ये **प्रथम प्राथमिकता परेका आयोजनाकालागि मात्र पनि रु ११ करोड १५ लाखको** लगानीको आवश्यकता रहेको देखिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.४.३: स्वास्थ्य पूर्वाधार समेतका क्षेत्रमा प्रस्तावित लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	शिर्षक गत योजना संख्या			शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)				
		सरकारी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल	निजी स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल	जम्मा	सरकारी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल	निजी स्वास्थ्य केन्द्र वा अस्पताल	गुणस्तर सुधार तथा क्षमता बिकास	जम्मा	%
१	P1	२०	२	२२	१०४०.०	०.०	७५.०	१११५.०	६९.०
२	P2	५	०	५	४५०.०	०.०	५०.०	५००.०	३१.०
३	P3	०	०	०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
जम्मा		२५	२	२७	१४९०.०	०.०		१६१५.०	१००.०
लगानी साझेदारी									

१	नगरपालिका	४७५.०	०.०	७५.०	५५०.०	३४.१
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार	१०१५.०	०.०	५०.०	१०६५.०	६५.९
जम्मा		१४९०.०	०.०	१२५.०	१६१५.०	१००.०

मानव स्वास्थ्यकालागि स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माणको कार्य बिशेष प्राथमिकताको क्षेत्र भएकोले प्रस्तावित योजनाको कार्यान्वयन यसै अवाधिक योजना अवधिमा अधिकतम प्रतिसतमा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र निजी क्षेत्र बाट सञ्चालनमा रहेका बर्तमान स्वास्थ्य संस्थाहरू को प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय सेवा प्रवाहकालागि भौतिक पूर्वाधार निर्माण, आवश्यक उपकरणहरूको व्यवस्थापनकालागि समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने तथा स्थानीय मापदण्ड निर्धारण गर्ने कार्य गरिनेछ । यस आवधिक योजनामा प्रस्ताव गरिएको आयोजनाको बिस्त्रित बिबवरण तालिका नं. ७.२.४.४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२.४.४: अस्पताल,आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र तथा स्वास्थ्य चौकी लगायतको बर्तमान अवस्था र भावि योजना

सामाजिक भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरू											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
क.१ सरकारी स्तरबाट सञ्चालित											
१	१.१	सहरी आभारभृत स्वास्थ्य केन्द्र		हाल नभएको	नयाँ निर्माण, शौचालय, घेराबारा, प्रयोशाला र पार्किङ स्थल र जनशक्ति व्यवस्थापन समेत	७५	P1	१		१	
२	२.१	आभारभुत सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	देउलिङ्गे	प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	घेराबार, बर्थिङ सेन्टर, औषधि तथा उपकरण	३५	P1				१
	३.१	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, सिम्ले	डाँडागाँउ	३ रोपनी जग्गा वडाको नाममा रजिस्ट्रेसन पास भएको र निशुल्क दाता बाट प्राप्त	उक्त जग्गा मा ३ कोठे भवन वनेको, ढल, शौचालय वाथरुम सहित बर्थिङ सेन्टर र १५ सैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पताल निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	१
	३.२	खोपकेन्द्र पालुवा चोक सिम्ले	सिम्ले	१ रोपनी जग्गा सहरी स्वास्थ्य केन्द्र पालुवा चोकको नाममा रहेको सामान्य ढुङ्गा, माटो को भवन बाट सेवा दिदै गरेको	उक्त जग्गाको कम्पाउण्ड सम्याई नयाँ ४ कोठे भवन र आवश्यक भौतिक पुर्वाधार घेरावारा	१५	P1	१			
३	३.३	खोप केन्द्र	मेदिबुङ घिमिरे गाउँ	प्रथामिक उपचार को कार्य, १ रोपनी जग्गा दाता बाट प्राप्त भएको	भवन, शौचालय तथा खानेपानीको व्यवस्थापन गर्ने	१५	P1	१			

	३.४	खोपकेन्द्र आँगेदिम	साजेवारी	१ रोपनी जग्गा सर्वजानिक रहेको	उक्त स्थानमा भवन तथा सौचालय सहित पूर्वाधार विकास	१५	P1	१			
	३.५	क्यानिम खोप केन्द्र		१ रोपनी जग्गा दाता बाट सहायोग प्राप्त हुने अवस्था रहेको	सुविधा सम्पन्न भवन, घेराबारा, शौचालय र खानेपानी व्यवस्था गर्ने	१५	P1	१			
४	४.१	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)		निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको	समयमानै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने साथै ल्यावको व्यवस्था समेत गर्ने	१००	P1	१		१	
५	५.१	उकाली पानी स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	उकाली पानी	जग्गा खरीद	आगामि ३ वर्ष भित्रमा व्यवस्थित पूर्वाधार सहितको भवन निर्माण गर्ने, घेराबारा गर्ने तथा आवश्यक स्वास्थ्य उपकरण सहित सेवा बिस्तार गर्ने र प्रभावकारी वनाउने	७५	P1	१		१	
	६.१	जिल्ला अस्पताल ताप्लेजुङ	टुके	OPD बर्थिङ्ग सेन्टर, प्राथमिक सेवा, QR सहितको	संघीय तथा प्रदेश सरकारको नीति बमोजिम क्षमता विकास र भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्न र सेवा बिस्तारकालागि अनुरोध गर्ने	१००	P1	१		१	१
	६.२	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	बगरबारी	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गर्ने, भवन निर्माण सहित आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने साथै स्वास्थ्य सेवा बिस्तार गर्ने	१००	P2	१		१	
६	६.३	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	रमिते	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गर्ने, भवन निर्माण सहित आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने साथै स्वास्थ्य सेवा बिस्तार गर्ने	१००	P2	१		१	
७	७.१	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	काँशघारी खोल्सापारी	निर्माणाधिन, सेवासुविधा सुरु	थप सेवा सुविधा सहित स्तरोन्नती गर्ने	१५०	P1			१	
	८.१	दोखु स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	नाम्लेपाटी	प्रथामिक उपचार	भवन निर्माण, प्रयोगशाला, बर्थिङ सेण्टर, घेराबार	१५०	P1	१			१
	८.२	ल्याङ्वा खोप केन्द्र	ल्याङ्वा	खोपकेन्द्र सञ्चालनमा रहेको	भवन निर्माण, शौचालय, फर्निचर तथा घेराबारा	१५	P1	१			
८	८.३	गाउँघर क्लिनिक			व्यवस्थित गर्ने	५	P1	१			
९	९.१	हाङदेवा स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	आसाङपार	जग्गा, भवन रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	बर्थिङ सेन्टर, प्रयोगशाला निर्माण	६०	P1	१		१	

	९.२	सुकेटार सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ	सुकेटार	जग्गा, भवन रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	बर्थिङ सेन्टर, प्रयोगशाला निर्माण सहितको सेवा बिस्तार	५०	P1	१		१	
	९.३	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र	साविक हाङ्देवा ९ र १ को बुङ्कुलुङ	नभएको	नयाँ निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने	१००	P2	१		१	१
	१०.१	फुरुम्बु स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	जोगीडाँडा	प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	बर्थिङ सेन्टरका लागी भवन निर्माण र घेराबार	५०	P1	१		१	
१०	१०.२	शहरी स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र	मयाम	जग्गा उपलब्ध रहेको साथै प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	भवन, खानेपानी, घेराबारा, शौचालय निर्माण	१००	P2				१
	११.१	फावाखोला स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	वनपाला टोल	बर्थिङ सेन्टर तथा प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	आवशयक उपकरण जडान	३०	P1	१		१	
११	११.२	फावाखोला स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र)	वनपाला टोल	बर्थिङ सेन्टर तथा प्रथामिक उपचार सेवा प्रवाह	ल्याव सेवा समेत उपलब्ध गराउने	३५	P1	१		१	
अन्य		खोप केन्द्र			सवै वडामा रहेको र थप गर्नु पर्ने सहितका खोपकेन्द्रकालागि उपयुक्त सेड निर्माण गर्ने	५०	P1	१			
जम्मा		२४				१४९०		२१	०	१४	६
ख. निजी स्तर बाट सञ्चालित											
४		तम्मोर हस्पिटल	माथिलो रोड	हाल भाडाँमा प्रथामिक उपचार	भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकास र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि प्रोत्साहन गर्ने		P1	१		१	
६		डिचेन आखाँ अस्पताल	टुके	आखाँ सम्बन्धी उपचार	भौतिक पूर्वाधार निर्माण, क्षमता विकास र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा समन्वयात्मक प्रोत्साहनको कार्य गर्ने		P1	१			

७.२.४.१.३ खानेपानी आयोजनाः

फुङ्लिङ नगरपालिकाको समग्र भूभाग पहाडि तथा घिरोलो अवस्थामा रहेको छ । यस नगरपालिकाका बिभिन्न वडामा बसोबास गर्ने केहि घरपरिवार अत्यन्तै छरिएर रहेको अवस्था छ । नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेव सँग सम्बन्धित आयोजनाहरू छरिएको बस्ति सम्म पुऱ्याउन धेरै ठूलो लगानीको आवश्यकता पर्ने हुन्छ । जुन अवस्था बिद्यामान नगरपालिका क्षेत्र भित्रको बसोबासलाई केन्द्रमा राखेर बर्तमानमा सञ्चालनमा रहेका तर स्तरोन्नती गर्नु पर्ने र नयाँ निर्माण गर्नु पर्ने गरी प्रस्ताव गरिएका प्राथमिकता नं. १, ३ र ३ का कमस ४४, २३ र ५ गरी जम्मा ७२ वटा खानेपानी पूर्वाधार निर्माण सँग सम्बन्धित आयोजना सम्पन्न गर्न करिव रु ४६ करोड ५६

लाखको हाराहारि लाग्ने अनुमान गरिएको छ । योजनाको प्राथमिकताका आधारमा प्रथम प्राथमिकतामा परका ४४ वटा आयोजनाको लागि मात्र पनि करिव २९ करोड ७६ लाख लाग्ने अनुमन रहेको छ । यो रकम बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार गर्दा केहि थप घट हुन सक्ने सम्भावना समेत जिवितनै छ । यसरी गरिने खानेपानी पूर्वाधार विकास अन्तरगतको लगानीको व्यवस्थापन **नगरपालिकाको तर्फ बाट ९ करोड ६६ लाख र प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै अन्य सहयोगी र साझेदार संघ संस्था र कार्यालय वा निकाय बाट ३६ करोड ९० लाख प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ** । बिद्यालय र सार्वजनिक संघ संस्थामा निर्माण व्यवस्थापन हुने खानेपानी पूर्वाधारहरू सम्बन्धित शिर्षकको पूर्वाधार निर्माण अन्तरगत राखिएकाले यस खण्डमा समावेश गरिएको छैन । खानेपानीको गुणस्तर सुधार समेतका प्रथम प्राथमिकतामा लाग्ने **कुल लगानी २९ करोड ८६ लाख हुने अनुमान** गरिए बमोजिम लगानी योजना तयार गरिएको छ । खानेपानी आयोजनाको संक्षिप्त लागत तालिका नं. ७.२.४.५ र वडागत बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.४.६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.४.५: खानेपानी पूर्वाधार निर्माण बिकास र गुणस्तर सुधार सम्बन्धी प्रस्तावित लागतको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)		जम्मा	%
			पूर्वाधार निर्माण	गुणस्तर सुधार		
१	P1	४४	२९६१.०	२५.०	२९८६.०	६२.८
२	P2	२३	११९५.०	५०.०	१२४५.०	२६.२
३	P3	५	५००.०	२५.०	५२५.०	११.०
जम्मा		७२	४६५६.०	१००.०	४७५६.०	१००.०
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		९६६.०	५०.०	१०१६.०	२१.४
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		३६९०.०	५०.०	३७४०.०	७८.६
जम्मा			४६५६.०	१००.०	४७५६.०	१००.००

तालिका नं.७.२.४.६: खानेपानी पूर्वाधारको अवस्था र गर्नु पर्ने कार्य तथा योजनाको स्तरः

खानेपानी व्यवस्थापन भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरू											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्थामा उपलब्ध सेवा	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	तिन धारे धारा खानेपानी आयोजना	तिनधारे	३० घरधुरी हालमा	ट्यान्की घेराबारा पाईप लाईन धारा ८० घरधुरी	२०	P1	१		१	
	१.२	रमिते खानेपानी आयोजना	अम्बोरे	३३ घरधुरी हालमा	टयान्की घेराबारा पाईप लाईन धारा मर्मत ३५ घरधुरी	८०	P3			१	
	१.३	आले मुहान खानेपानी	आले	हालमा नभएको	ट्यान्की घेराबारा पाईप लाईन	५०	P2	१			

		आयोजना			धारा						
	१.४	चिसापानी खानेपानी आयोजना	सेलडाँडा	३० घरधुरी हालमा	ट्यान्की घेराबारा पाईप लाईन धारा ४० घरधुरी	२५	P1	१			
	१.५	भुकुबुङ खानेपानी आयोजना	भुकुबुङ	हाल ६ घरधुरी	ट्यान्की पाईप लाईन धारा	१००	P2	१			
	१.६	वडा भरी			१ घर १ धाराको आधारमा कार्य अघि बढाउने	१५	P1	१	१		
	२.१	बोझे खानेपानी आयोजना	बोझे	५० घरधुरी	ट्याङ्की, घेराबारा, पाईप लाईन धारा	६०	P1			१	
	२.२	कटकुवा खानेपानी आयोजना	तारीबुङ	१०० घरधुरी	ट्याङ्की, घेराबारा, पाईप लाईन धारा मर्मत	५०	P1			१	
	२.३	बरधारा खानेपानी आयोजना	बोझे	६० घरधुरी	ट्याङ्की, घेराबारा, पाईप लाईन धारा मर्मत	६०	P1			१	
	२.४	गुरुङडाँडा खानेपानी आयोजना	देउलिङ्गे	८० घरधुरी	नयाँ निर्माण	७०	P2			१	
	२.५	रिजाल लाईन खानेपानी आयोजना	रिजाल लाईन	५० घरधुरी	नयाँ निर्माण	३०	P2	१			
	२.६	खानेपानी मुहान संरक्षण	वडा नं. २	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P2	१			
	२.७	लहरेगाउँ खा.पा.आयोजना	लहरेगाउँ	६० घरधुरी	नयाँ निर्माण	४०	P2	१			
२	२.८	खहरे नागेश्वरी खा.पा.आयोजना	नागेश्वरी	१६ घरधुरी	नयाँ निर्माण	१५	P1	१			
	३.१	ताप्लेजुङ वृहत खानेपानी आयोजना	फुङलिङ - १,२,३,४,५,६,७,८ वडाहरु	देवी खोला मुहान भई हाल फुङलिङ नगरपालिका ६,७,२,३,४,५ का केही उपभोक्ता लाई मिटर वाला खाने पानि विस्तार अब्यवस्थित, पानी खान स्वच्छ र योग्य नभएको करिव २५०० धारा संञ्चालित पुर्ण सन्तुस्टी नभएको	फुङलिङ न.पा.को १० फुरुम्व मयाम फ्ताल जबमु, ढाँडे, मैदाने को मुहान जोडी भल बाढी मुहान मा पस्न नदिई स्वच्छ, पिउन योग्य, फिल्टर गरेको पानी व्यवस्थापन गर्न भौतिक पुर्वाधार विस्तार गर्ने ।	५००	P1				१
३	३.२	कटुवाल धारा मुहान बाट मेदिवुङ्ग, च्यानेपाखा, ढाँडा गाँउ सिम्ले खानेपानी	फुङलिङ -३ ढाँडागाउँ	मुहान बाट नाला गाडी वा.सु.मा.वि. मेदिवुङ छेउमा ८० हजार लिटर को ट्याङ्की मात्र वनाएको पाइप लाइन	उक्त ट्याङ्की देखी गाँउ बस्ती सम्म पाईप लाईन विस्तार गरी ७३ घरधुरीलाई एकघर एकधारा व्यवस्थापन गर्ने	५०	P1	१			

		आयोजना र च्यानेपाखा ढाँडागाँउ		व्यवस्थापन गर्न बाँकी रहेको							
	३.३	साउने जुकेपानी मुहान संरक्षण तथा पाईप विस्तार एक घर एकधारा व्यवस्थापन, मेदिवुङ	बराल गाउँ, वैदारगाँउ, स्याल डाँडा	मुहान बाट सामान्य ट्याङ्की वनाई दुःख ले खानेपानी प्रयोग भएको हिउँदमा मुहान सुकी अती अभाव देखिएको	१ लख लीटरको रिजव ट्याङ्की निमार्ण गरी हिउदको समयमा टाइप मिलाई व्यवस्थापन गर्ने एक घर एक धारा निमार्ण	३०	P1			१	१
	३.४	व्यापारे मुहान बाट गल्फने, नेवारडाडाँ कोल्वोटे खानेपानी आयोजना	नेवार डाडाँ	प्रति मिनेट ५ लिटर पानीको श्रोत भएको मुहान संरक्षण र पाइप लाइन विस्तार नभएको	मुहान संरक्षण तथा पाइपलाइन विस्तार तथा भौतिक पुर्वाधार निमार्ण	१५	P2	१			
	३.५	जुकेपानी मुहान भई आँगेदिम, तल्लो टारी सखुवाटार खानेपानी योजना	आँगेदिम	वहानन्दे, दोमान मोटर बाटो निमार्ण कार्यले मुहान पुरै विग्रीएको, छोपेको छ, प्रति सेकेण्ड ३ लिटर पानीको स्रोत भएको तर पाइप लाइनको व्यवस्थापन नभएको ।	उक्त मुहान संरक्षण तथा १ लख लिटर रिर्जभ टेयाङ्की निमार्ण तथा पाइप लाइन विस्तार ११३ घर धुरीमा एकघर एकधारा को व्यवस्थापन गर्ने	५०	P2	१		१	१
	३.६	वेतेनी मुहान भई पौडेलगाउ सिम्ले, पालुङ्गा चोक खानेपानी योजना	सिम्ले	पुरानो २०४४ साल मा वृटिस वेल्फर वाट टोल २ मा ९ वटा धारा वनाई प्रयोग भएको, बर्तमान अवस्थामा जिर्ण भएको र पाइप टुका टुका भएको	उक्त मुहान संरक्षण गरी ८० हजार लीटर को रिजर्व ट्याङ्की निमार्ण तथा एक घर एकधारा व्यवस्थापन पर्न, पाइप खरिद ।	३०	P1	१			
	३.७	आलेधारा मुहानगरी टारघर, खाल्टे, सिकारीडाडाँ, भगेनी खानेपानी योजना	सिकारीडाडाँ	मुहान संरक्षण भएको छ । पाइप लाइन विस्तार गरी टारघर मा र सिकारी डाडाँ सम्म पुऱ्याएको अवस्था ।	सिकारीडाँडा माथी झुसुलेवर आस पास रिजर्व ट्याङ्की निमार्ण एकघर एकधारा व्यवस्थापन ।	२०	P1	१			
	३.८	सिमरौटा मुहान गरी क्यानिम मुढे खानेपानी योजना	क्यानिम्	प्रति मिनेट ३ लीटर पानीको स्रोत रहेको अस्थाई, रुपमा ४७ घरधुरीले प्रयोग गर्दै गरेको ।	मुहान संरक्षण पाइप लाइन विस्तार रिर्जव ट्याङ्की निमार्ण तथा भौतिक पुर्वाघार व्यवस्थापन ।	१५	P2	१			
	३.९	झाक्रीडाडाँ मुहान भई कातिके हर्ला गुहेली खानेपानी		सामान्य रुपमा मुहान संरक्षण भई खानेपानी उपलब्ध रहेको	एक घर एक धाराको व्यवस्थापनकालागि रिजर्भ ट्याङ्कि निर्माण र पाईलाईन तथा धारा बितरणको कार्य	१५	P1	१			
	३.१०	बोझे सेतीधारा मुहान			मुहान संरक्षण, पाईपा	१५	P1		१		

		भई शसस्त्र क्याम्प घिमिरे गाउँ बतासे खानेपानी			बिस्तार गरी एक घर एक धारा को व्यवस्थापन गर्ने						
	३.११	ढॉडधारा मुहान भई सिटौला गाउँ बतासे खानेपानी		रिजर्भ ट्याङ्कि जिर्ण रहेको, पाईप टुका टुका भएको	नयॉ ८० हजारको ट्याङ्कि निर्माण गरी पाईपा बिस्तारका साथ खानेपानी व्यवस्थापन	४०	P2			१	
	३.१२	गुरागाई धारा मुहान भई कौसिघर, बाटोघर, पॉचगाउँ खानेपानी		सामान्य ट्याङ्कि बाट खानेपानी उपलब्ध हुने गरेको	नयॉ ६० हजारको ट्याङ्कि निर्माण गरी पाईपा बिस्तारका साथ एक घर एक धारा अन्तरगत खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने	३०	P1	१			
	४.१	ठुलो धारा	जिमि पोखरी कोप्चे	१०० घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१		१	
	४.२	सानो धारा	कोप्चे	१०० घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१		१	
	४.३	कारबारी धारा	हिलिहाङ चोक	५० घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१		१	
	४.४	शिबालय धारा	शिबालय चोक	५० घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१		१	
	४.५	कुवापानी धारा	हिलिहाङ चोक	१० घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१			
४	४.६	पधेरे धारा	माछा पोखरी टोल	१५ घरधुरी	ट्यान्की निर्माण, घेराबारा, पाईप लाईन बिस्तार र धारा मर्मत तथा बितरण	३०	P1	१			
	५.१	नॉग धारा खानेपानी आयोजना	बुद्द चोक	५० घरधुरी	पानी सङ्कलन तथा भण्डारण टयाङकी निर्माण, पाईप लाईन बिस्तारगरी २०० घरधुरीमा सेवा पुऱ्याउने	५०	P1	१		१	
	५.२	जानकी मन्दिर खानेपानी आयोजना	बिरेन्द्र चोक	१५० घरधुरी	पानी सङ्कलन तथा भण्डारण टयाङकी निर्माण, मर्मत सम्भार	१००	P2				१
५	५.३	कोकले खानेपानी	बिरेन्द्र चोक	,२० घरधुरी	मुहान संरक्षण, पानी सङ्कलन	२०	P1	१			

		आयोजना			तथा भण्डारण टयाङकी निर्माण						
	५.४	लालचन खानेपानी आयोजना	उकाली पानी	१० घरधुरी	पानी सङ्कलन तथा भण्डारण टयाङकी निर्माण	१०	P2	१			
	५.५	हल्दार खानेपानी आयोजना	उकाली पानी	१० घरधुरी	पानी सङ्कलन तथा भण्डारण टयाङकी निर्माण	१०	P3	१			
	६.१	बतासे ग्रामिण खानेपानी आयोजना	बतासे	१५० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन	७५	P1	१			१
	६.२	डाँडाबारी खानेपानी आयोजना	डाँडाबारी	५६ घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा	७०	P1	१		१	
	६.३	बिहेबारे खानेपानी आयोजना	बिहेबारे	१०० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा	८०	P2	१			१
	६.४	फुलपाती डाँडा खानेपानी आयोजना	फुलपाती	३० घरधुरी हालमा	टयाङकी, पाईप लाईन, धारा	६०	P2	१		१	
	६.५	खरीबटे खानेपानी आयोजना	मेल खरीबोटे	२० घरधुरी हालमा	टयाङकी, पाईप लाईन, धारा	६०	P1	१		१	
	६.६	सतल डाँडा खानेपानी आयोजना	सतल डाँडा	७० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा	१००	P2	१			१
६	६.७	बाझोघरा ओखरे खानेपानी आयोजना	बाझोघरा	१५० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा	१००	P1	१			१
	७.१	देबिखोला बृहत खानेपानी आयोजना	देबिखोला	१०० घरधुरी	टयाङकी निर्माण, घेराबारा साथै पाईप लाईन बिस्तार र धारा	२५	P1	१		१	
	७.२	कमाने धारा खानेपानी आयोजना	घोडेचौर	२० घरधुरी	नाला निर्माण हुदै	३	P1	१			
	७.३	बुडयौली खानेपानी आयोजना	बुडयौली	२० घरधुरी	टयाङकी, पाईप लाईन	५	P1	१			
७	७.४	गोपाल घर खानेपानी आयोजना	गोपाल घर	२० घरधुरी	पाईप लाईन	३	P1	१			
	८.१	ढाडबारी बेजुम्बु खानेपानी आयोजना	ढाडबारी	२५ घरधुरी	ट्याङकी,पाईप लाईन, २०० घरधुरीमा बिस्तार	१००	P2			१	
	८.२	चारपाटे खानेपानी आयोजना	चारपाटे	६० घरधुरी हालमा	ट्याङकी , पाईप लाईन १५० घरधुरीमा बिस्तार	१५०	P1			१	१
	८.३	साप्तेल भेदाबारी घुमाउने खानेपानी आयोजना	अधेरी	२० घरधुरी हालमा	ट्याङकी , पाईप लाईन ४० घरधुरीमा बिस्तार	५०	P2			१	
८	८.४	लेङवातल्लो टोल	लेङवा	पुनः निर्माण	ट्याङकी पाईप लाईन धारा	६०	P3			१	

		खानेपानी आयोजना			४० घरधुरीमा बिस्तार						
	८.५	चिसा पानी मुहान खानेपानी आयोजना	लेङवातल्लो टोल	४० घरधुरी हालमा	मर्मत, ट्याङकी पाईप लाईन	१०	P1	१			
	८.६	अधेरी मेवा लेङवा खानेपानी आयोजना	अधेरी	९० घरधुरी	ट्याङकी पाईप लाईन	१०	P2	१			
	८.७	किंरात चोक खानेपानी आयोजना	किंरात चोक (ठाउँ नभएको)	५० घरधुरी	पाईप लाईन, धारा, मुहान संरक्षण	१५	P2	१	१		
	८.८	रमिते खानेपानी आयोजना	रमिते	३२ घरधुरी, ट्याङकी	मर्मत, ट्याङकी पाईप लाईन, धारा	२५	P2	१			
	८.९	घयाङ्ग खानेपानी आयोजना	घयाङ्ग	३५ घरधुरी	ट्याङकी पाईप लाईन, धारा	२५	P2	१			
	८.१०	कोदार हिटी,सल्लेरी, बहानन्दे खानेपानीयोजना	हिटी बहानन्दे	५५ घरधुरी	ट्याङकी पाईप लाईन, धारा निर्माण	१५०	P1				१
	९.१	साबिक ४,५,६,७ लाई वृहत खानेपानी आयोजना	एक ठाउँमा मुहान नभएको	अस्थाई	टयाङकी , पाईप लाईन,धारा ३७० घरधुरी	१५०	P1			१	
	९.२	सीमवारी खानेपानी आयोजना	देपौले खोला	हाल नभएको	नयाँ निर्माण १५० घरधुरी	१५०	P3			१	
९	९.३	बृहत खानेपानी आयोजना	साविक १, २, ३, ९ र ८	सामान्य	मर्मत सुधार	५०	P1	१		१	
	१०.१	गल्लाते खानेपानी आयोजना	नयाँ वन	२०० घरधुरी	टयाङकी, घेराबारा, पाईप लाईन २०० घरधुरी	१५०	P2				१
	१०.२	सिस्ने खोला खानेपानी आयोजना	सिस्ने खोला	हुदै गरेको	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा ३०० घरधुरी	१५०	P1				१
	१०.३	भासे भस्मे खानेपानी आयोजना	भासे भस्मे	हाल नभएको	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा २०० घरधुरी	२००	P3				१
	१०.४	फुरुम्बु खानेपानी आयोजना	फुरुम्बु खोला	३०० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा ३०० घरधुरी	१५०	P1				१
१०	१०.५	टारघर मित्लुङ पावागाउँ	वागेनी	९० घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा ३०० घरधुरी	१५०	P1				१
	११.१	सिस्ने खानेपानी आयोजना	कातिके,वनपाला, सिम्बु सिस्ने	जिर्ण अवस्थामा सञ्चालनमा	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन ५० घरधुरी	३०	P1			१	
	११.२	काढेखोला खानेपानी आयोजना	निकास	१६ घरधुरी	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा २५ घरधुरी	१५	P1	१			
११	११.३	धाप्र खोला खानेपानी आयोजना	युमाखाम	३० घरधुरी	मर्मत घेराबारा पाईप लाईन धारा	१५	P1			१	

	११.४	हिटीधारा दुम्ले खानेपानी आयोजना	दुम्ले	हालमा नभएको	टयाङकी घेराबारा पाईप लाईन धारा २२ घरधुरी	३०	P2			१	
	११.५	वडारे गैरी गाँउ खानेपानी आयोजना	गैरीगाँउ	जिर्ण अवस्थामा सञ्चालन	टयाङकी पाईप लाईन धारा निर्माण	१५	P1	१			
	११.६	फावाखोला खानेपानी आयोजना	निकास-युमाखाम-सिम्बु-दुम्ले	निर्माणाधिन	टयाङकी पाईप लाईन धारा निर्माण	३७५	P1			१	
नगरपालिका स्तरीय खानेपानी गुणस्तर परिक्षण प्रयोगशाला निर्माण तथा सञ्चालन व्यवस्थापन						२५	P1	१			
जम्मा		७३				४६५६		४४	२	२९	८

७.२.४.१.४ शौचालयः

समग्र नेपालनै खुला दिसा मुक्त क्षेत्रको रुपमा घोषणाा भई सकेको यस अवस्थामा फुङ्लिङ नगरपालिका नहुने कुरै भएन तथापि आवधिक योजना तयारीका अवस्थामा अति आवश्यक स्थानमा समेत सार्वजनिक शौचालय निर्माण सञ्चालन नभएको देखिएको छ । तसर्थ यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र पारिवारिक शौचालय निर्माण तथा प्रयोगको अवस्था सन्तोसजनक रहेको भएता पनि वडागत रुपमा पुराना तथा नयाँ गरी प्राथमिकता नं. १ मा २२ वटा र प्राथमिकता नं. २ मा ५ वटा गरी कुल २७ वटा सार्वजनिक शौचालयन निर्माण विकासकालागि आयोजना प्रस्ताव भएका छन् । प्रस्तावित योजन निर्माण, पुन निर्माण, स्तरोन्नती, मर्मत सम्भार लगायतका कार्य सम्पन्न गर्न करिव ४ करोड ४ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । **अनुमानित लागत मध्ये ३ करोड ४९ लाख (७६.९ %) नगरपालिकाको र १ करोड ५ लाख (२३.१ %) प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै अन्य सहयोगी र साझेदार संघ संस्था र कार्यालय वा निकाय** बाट बिशेष अनुदान अन्तरगत प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको मा प्रथम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाकालागि **मात्र पनि रु ३ करोड १४ लाख** लाग्ने अनुमान छ । सार्वजनिक शौचालय निर्माण विकास सम्बन्धी प्रस्तावित योजनाको कुल अनुमानित लागतका संक्षिप्त बिबरण तथा योजनाको बिस्त्रित बिबरण कमस तालिका नं.७.२.४.७ र ७.२.४.८ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.४.७: सार्वजनिक शौचालय निर्माण विकास सम्बन्धी प्रस्तावित योजनाको कुल अनुमानित लागतका संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता कम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लाखमा)		जम्मा	%
			पूर्वाधार निर्माण	गुणस्तर सुधार		
१	P1	२२	२८९.०	२५.०	३१४.०	६९.२
२	P2	५	११५.०	२५.०	१४०.०	३०.८
३	P3	०	०.०	०.०	०.०	०.०
जम्मा		२७	४०४.०	५०.०	४५४.०	१००.०
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		३२४.०	२५.०	३४९.०	७६.९
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		८०.०	२५.०	१०५.०	२३.१
जम्मा			४०४.०	५०.०	४५४.०	१००.०

तालिका नं. ७.२.४.८ **सार्वजनिक शौचालयको भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरूको बिस्त्रित बिबरण**

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१										
	२.१	सार्वजनिक शौचालय दोभान	दोभान	हाल नभएको	जग्गाको व्यवस्था सहित नयाँ निर्माण	७	P1	१			
	२.२	तिनभरे सार्वजनिक शौचालय	तिनभरे	हाल नभएको	जग्गाको व्यवस्था सहित नयाँ निर्माण	७	P1	१			
२	२.३	हाङद्रुङ सार्वजनिक शौचालय	हाङद्रुङ	हाल नभएको	जग्गाको व्यवस्था सहित नयाँ निर्माण	७	P1	१			
	३.१	पालुवाचौक सार्वजनिक शौचालय	सिम्ले	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	७	P1	१			
	३.२	वडा स्तरीय खेलमैदानमा सार्वजनिक शौचालय	ढाँडगाउँ	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	७	P1	१			
३	३.३	मुक्तेश्वर नाग मन्दिर सार्वजनिक शौचालय	सिटौला गाउँ	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१		१	
	४.१	तोक्मेडाँडा सार्वजनिक शौचालय	तोक्मेडाँडा	हाल सञ्चालनमा रहेको	संरक्षण, सम्बर्द्धन र स्तरोन्नती	५	P1	१			
४	४.२	सार्वजनिक शौचालय	बजार क्षेत्र	हाल नभएको	जग्गा खरिद गर्ने वा प्राप्ति गर्ने साथै सुविधा सम्पन्न नयाँ निर्माण गर्ने	२०	P1	१			
	५.१	सार्वजनिक शौचालय	फाल्गुनन्द चौक	सामान्य रुपमा सञ्चालनमा रहेको	स्तरोन्नती गरी सुविधा सम्पन्न वनाउने	१०	P1	१	१		
५	५.२	सार्वजनिक शौचालय	वडाका बिभिन्न स्थानमा	नभएका	आवश्यकताको पहिचान गरी २ वटा नयाँ निर्माण गर्ने	२०	P2	१	१		
	६.१	सुकेटार सार्वजनिक शौचालय	सुकेटार	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१			
	६.२	होमस्टे क्षेत्र मा सार्वजनिक शौचालय	गहिरागाउँ	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१			
६	६.३	डाँडाबारीमा	डाँडाबारी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१			

		सार्वजनिक शौचालय									
७	७.१	तोक्मेडाँडा सार्वजनिक शौचालय	तोक्मेडाँडा	हाल सञ्चालनमा रहेको	थप व्यवस्थापन र स्तरोन्नती गर्ने	५	P1	१			
	७.२	बहानन्दी सार्वजनिक शौचालय	बहानन्दी टोल	हाल नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	२०	P2	१			१
८	८.१	सार्वजनिक शौचालय	हिटी मेहेले	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1	१			
	८.२	ल्याङवा सार्वजनिक शौचालय	ल्याङ्वा	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P2	१		१	
९	९.१	सार्वजनिक शौचालय	सिद्धिडाँडा,गुप्ते र ओखे चौर	वर्तमानमा नभएको	४ वटा निर्माण गर्ने	१००	P1	१		१	
	९.२	सार्वजनिक शौचालय	लामपोखरी खेल मैदान	सञ्चालनमा रहेको	मर्मत सम्भार र स्तरोन्नती	५	P2		१		
१०	१०.१	सार्वजनिक शौचालय	काप्लेपाटी	भएको	नयाँ निर्माण		P2				
	१०.२	गडीडाडा, गोल्फे, मयाम मित्लुङ शौचालय		नभएको	नया निर्माण	५०	P2	१			१
११	११.१	तेम्वेवा शौचालय	साविक वडा नं. ४	हाल नभएको	निर्माण गर्ने	७	P1	१			
	११.२	सिम्बु शौचालय	साविक वडा नं.	हाल नभएको	निर्माण गर्ने	७	P1	१			
जम्मा		**२७**				**४०४**		**२१**	**३**	**३**	**२**

७.२.४.१.५ पाटी पौवा, चौतार, प्रतिक्षालय समेत (महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा लक्षित समुदाय)

फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र बिभिन्न धार्मिक संस्कार, जेष्ठनागरिक, भेटघाट तथा बिश्राम स्थलको रुपमा प्रयोगमा आईरहेका र भविश्यमा आउने पुराना तथा नायँ प्राथमिकता नं. १, २ र ३ मा क्रमस १९, ३ १ वटा गरी कुल २३ वटा बिभिन्न प्रकृतिका पाटी पौवा, चौतारा, प्रतिक्षालय, मिलन केन्द्र निर्माण गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ। प्रस्तावित आयोजना निर्माण, मर्मत सम्भार र स्तरोन्नतिकालागि कुल रु ६ करोड २९ लाख र सामाजिक शुरक्षा र सम्मानकालागि रु १ करोड ६० लाख गरी कुल रु ७ करोड ९९ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ। यस शिर्षक अन्तरगत प्राथमिकता नं. P1 कालागि मात्र पनि भौतिक पूर्वाधार निर्माण समेतमा रु ४ करोड ७० लाख र सामाजिक सुरक्षा र सम्मानमा (संघीय सरकार बाट प्रदान गरिने जेष्ठ नागयरिक सामाजिक शुरक्षा भत्ता बाहेक) रु १ करोड २० लाख गरी **यस आवधिक योजना अवधिमा रु ५ करोड ९० लाख लाग्ने अनुमान छ।** यस शिर्षक अन्तरगत प्रस्ताव गरिएको लागत सहभागितमामा **नगरपालिकाको तर्फ बाट रु ३ करोड ४४ लाख र प्रदेश तथा संघीय सरकार र अन्य दाता वा साझेदार संघ सस्था बाट ४ कारोड ५५ लाख बिशेष अनुदान वा साझेदारी** बापत प्राप्त हुने आपेक्षा गरिएको छ। यस सम्बन्धी संक्षिप्त तथा बिस्त्रित बिबरण तालिका नं.७.२.४.९ र ७.२.४.१० मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ७.२.४.९: प्राथमिकता क्रम बमोजिमको सामाजिक पूर्वाधार लागत बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)		जम्मा	%
			सामाजिक पूर्वाधार निर्माण (महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक साथै लक्षित समुदाय समेत)	सामाजिक सुरक्षा र सम्मान (संघीय सरकार बाट प्रदान गरिने जेष्ठ नागयरिक सामाजिक शुरक्षा भत्ता बाहेक)		
१	P1	१९	४७०.०	१२०.०	५९०.०	७३.८
२	P2	३	११९.०	१५.०	१३४.०	१६.८
३	P3	१	५०.०	२५.०	७५.०	९.४
जम्मा		२३	६३९.०	१६०.०	७९९.०	१००.०
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		२४४.०	१००.०	३४४.०	४३.१
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		३९५.०	६०.०	४५५.०	५६.९
जम्मा			६३९.०	१६०.०	७९९.०	१००.०

तालिका नं.७.२.४.१० : पाटी, पौवा, चौतारा, प्रतिक्षालयको बर्तमान अवस्था र भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	मलामी पाटी,	हाडद्रुङ	भएको	खानेपानी, शौचालय मर्मत	५	P1	१	१		
	१.२	मलामी पाटी	सेगुवा	जग्ग भएको	शौचालय नभएकोले निर्माण गर्ने	४	P2	१	१		
२	२.१	सार्की चौतारा	सार्की टोल	हाल भएको	मर्मत संभार	४	P1		१		
	२.२	बिरबले चौतारा	तारीबुङ	हाल भएको	मर्मत संभार	३	P1		१		
	२.३	लहरे गाउँ	लहरे	हाल भएको	मर्मत संभार	३	P1		१		
३	३.१	भाटेघाट बिश्राम स्थल पाटी भवन भाटे	गुहेंलि	२ रोपनी जग्गा भएको मलामी बिश्राम गर्ने र फर्कर्दा खाजा खाने ब्लक पार्टी भवन रहेको ।	पार्टी भवन भएको जग्गा बाहेक अन्य जग्गा लाई सम्याई तल्लो भागमा पर्खाल लगाई घेराबारा	२०	P1	१			

					व्यवस्थापन						
	३.२	बराल गाँउ पाटीडाडाँ पार्टी व्यवस्थापन तथा भौतिक पुर्वाधार निमार्ण	मेदिवुङ	पुरानो पार्टी जिर्ण भै सकेको ३ रोपानी जग्गा रहेको वराल वंश प्रतिस्थानले धार्मिक कार्य गर्ने स्थान	उक्त जग्गा सम्याई उक्त पार्टी भवनको पुन निमार्ण तथा सार्वजनिक सौचालय व्यवस्था	३०	P1	१			
	३.३	मसाने घाट पाटी पुर्वाधार विकास	सिकारी डाँडा मुनी	दोभान वारी समाने घाट विभिन्न जात जातिको समाधि स्थल भएको खोला हिउडमा समुदायले चन्दाबाट वनाएको पार्टी जिर्ण साथै खोलाले लानआटेको	उक्त खाृला छेउ पुरानो पाटी लाई खोलाले असर नगर्ने ठाँउमा सार्ने विश्रम चोतारा निमार्ण गर्ने	१५	P2		१		
	३.४	वृद्धचौतारी तथा वृद्ध पुस्तकालय निमार्ण व्यवस्थापन	घिमीरे गाँउ	मेदिवुङघिमीरृ गाँउ गिरी गाँउ समिप १ रोपनी जग्गा रहेको	उक्त जग्गा सम्याई वृद्धचौतारी तथा विभिन्न धार्मीक पुस्तक पत्रपत्रिकाको व्यवस्थापन	५०	P1	१		१	
	३.५	मदन स्मृती पार्क तथा प्रतिक्षालय व्यवस्थापन वा.सु.मा.वि. मेदिवुङ	मेदिवुङ	वा.सु.स.मा.वि. मेदिवुङ जननेता मदन भण्डारी ले आधारभुत तह देखि कक्षा ९ सम्म अध्ययन गरेको अभिलेख गरेको हुदाँ उक्त विद्यालयको ४२ रोपनी जग्गा मध्ये २ रोपनी जग्गा भित्र मदान सुवोधिनी प्रतिक्षालय निमार्ण गर्ने ।	मदन सुवोधिनी स्मृती नामक पार्क तथा प्रतिक्षालय निमार्ण ।	५०	P1			१	१
	३.६	भीमसेन थान चौतारी तथा प्रतिक्षालय	सिम्ले	फुङलिङ -३ को पालुवा चोक को भिमसेन थान मन्दिर समिप वृद्ध चौतारी छ पूर्वाधार विस्तार छैन् ।	उक्त स्थानमा करिव १५० जना मानिस बस्नहुने वृद्ध चौतारी तथा प्रतिक्षालय निमार्ण गर्ने ।	३०	P1	१		१	
	३.७	मसाने घाट मलामी विश्राम पार्टी भवन	सिकारी डाडाँ मुनी	२ रोपनी जग्गा मध्ये पहिरो गई ढुङगा माटो काठ, टिनको छाना भएको भवन पार्टी धराप अवस्थाममा छ ।	पहिरो नियन्त्रण गरी ग्यावीङ, तारजालि भरी पर्खाल लगाई भएको भवन लाई सुरक्षित गर्ने	२०	P1		१		१
	५.१	सरस्वती कुण्डमा प्रतिक्षालय	बिरेन्द्र चोक	हाल भएको	आगामि ५ बार्ष भित्रमा नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P1	१		१	
५	५.२	नाम्दु खोला चौतारा	ठुलो गाउँ	हाल भएको	मर्मत सम्भार गरी स्तरोन्नती गर्ने	२०	P1		१		
६	६.१	मलामी खाजा घर	झयाल खानडाँडा	करीब ५०० घरधुरी हालमा प्रयोगमा	सडक भवन खानेपनी	७०	P1	१			१

	६.२	रमिते चौतारा	बाँझोगरा	हाल २०० घरधुरि	पक्की चौतारा	२०	P1	१			
७	७.१	बृद्ध चौतारी	तोक्मेडाँडा	निर्माणाधिन हाल	सौचालय खानेपानी	२५	P1	१		१	
८	८.१	सेति चौतारा	चारपाटे	करीब ५०० घरधुरी हालमा प्रयोगमा	प्रवेश द्वार, शौचालय चौतारा निर्माण	१०	P1	१			
	९.१	बृद्ध चौतारी	आसाडपाटी	जग्गा नभएको	जग्गा खरिद गरी भवन निर्माण गर्ने	१००	P2	१		१	१
९	९.२	मलामी पाटी	मसाने घाट,भुटाने चौक,चेन डाँडा,कामी डाँडा	२ वटा रहेको साथै ४ वटा थप आवश्यक रहेको	पुरानाको मर्मत सम्भार गर्ने तथा थप ४ वटा नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P1	१	१	१	
१०	१०.१	पाटी	बलुडाँडा	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	**P3**			१	
	११.१	प्रतिक्षालय	सिम्बु	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५	**P1**	१			
११	११.२	प्रतिक्षालय	पिप्ले	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५	**P1**	१			
जम्मा		२३				**६३९**					

७.२.४.१.६ खेल मैदान

खेलकुद विकासकालागि आवश्यक न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार एक अनिवार्य सर्त हो । फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र खेलकुदको विकासकालागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्न पर्याप्त जग्गा जमिन रहेको अवस्था देखिएको छ । आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीको सिलसिलामा पर्याप्त स्थानहरूको पहिचान भएका छन् । नगर क्षेत्र भित्र बिभिन्न वडामा पुराना तथा प्रस्तावित नयाँ गरी फुङ्लिङ रङ्गशाला सहित प्राथमिकता नं. १, २ र ३ मा क्रमस १०, १२ र ३ गरी कुल २५ वटा आयोजनाहरू पहिचान भएका छन् । यी आयोजनाको न्यूनतम पूर्वाधार निर्माण कार्यकालागि रु ३७ करोड ८० लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ भने खेलकुदको गुणस्तर सुधार, क्षमता बिकास र ब्यवसायिक खेलाडि उत्पादन समेतकालागि रु २ करोड ५० लाख गरी कुल ४० करोड ३० लाख लाग्ने अनुमान छ । प्राथमिकता नं. P1 मा परेका भौतिक पूर्वाधार बिकास आयोजनाकालागि मात्रा पनि रु २४ करोड १० लाख र गुणस्तर सुधार, क्षमता बिकास र ब्यवसायिक खेलाडि उत्पादनकालागि रु १ करोड गरी कुल रु २५ करोड १० लाख लाग्न सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसरी लाग्ने कुल लागत मध्ये **नगरपालिकाले १२.७ % नगर पालिकाले ब्यहोर्ने र त्यस पछिको सम्पूर्ण रकम प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै अन्य सहयोगी र साझेदार संघ संस्था र कार्यालय वा निकाय बाट खेलकुद विकास अन्तरगत बिशेष अनुदानमा** प्राप्त हुने अपेक्षा राखिएको छ । यसको संक्षिप्त तथा बिस्त्रित बिबरण क्रमस तालिका नं.७.२.४.११ र ७.२.४.१२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. **७.२.४.११: खेलकुदको बिकासकालागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार तथा क्षमता बिकास र ब्यवस्थापनको संक्षिप्त लगानी बिबरण**

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)		जम्मा	%
			पूर्वाधार निर्माण	खेलकुदको बिकास तथा ब्यासायिक खेलाडि उत्पादन समेत		
१	P1	१०	२४१०.०	१००.०	२५१०.०	६३.१

२	P2	१२	१०४५.०	७५.०	११२०.०	२८.१
३	P3	३	३२५.०	७५.०	४००.०	१०.१
जम्मा		२५	३७८०.०	२५०.०	४०३०.०	१०१.३
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		३५५.०	१५०.०	५०५.०	१२.७
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		३४२५.०	१००.०	३५२५.०	८८.६
जम्मा			३७८०.०	२५०.०	४०३०.०	१०१.३

तालिका नं.७.२.४.१२: खेल मैदानको बर्तमान अवस्था र भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	खेल मैदान	उपयुक्त स्थान	हाल नभएको	उपयुक्त स्थानमा जग्गा व्यवस्थापन गरी नयाँ निर्माण गर्ने	१०	P1	१	१		
२	२.१	फुङलिङ रगँसाला	तारीबुङ	फुङलिङ खेलमैदानका नाममा ३६ रोपनी जग्गा प्राप्त भई सकेको र उक्त प्राप्त जग्गामा खेलमैदान निमाण कार्य सुरु भई सम्याउने कार्य करिव सकिएको र डिपिआर गरि अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको सुविधा सम्पन्न विभिन्न खेलहरू खेल्न खेलाउन सकिने गरि निर्माण गरिने योजना रहेकोहाल निर्माणाधिन	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत फुङलिङ नगर तथा जिल्ला स्तरीय सुविधा सम्पन्न खेलमैदान (रङ्गसाला) निर्माण गर्ने	१५००	P1				१
३	३.१	वडा स्तरीय खेल मैदान	सिम्ले, ढाँडागाउँ	१६ रोपनी जग्गा फुङलिङ न.पा-३ का नाममा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा भएको र हाल ७० मी.	उक्त १६ रोपनी जग्गा सम्याई आवस्यक खेलमौदान को भौतिक पूवाधार सौचालय खानेपनी	५०	P1				१

				लम्बाई ३० मी. चौडाई मात्र सम्याई सामान्य काम चलाउ	र प्यारा फिट निमार्ण गर्ने						
	३.२	सिंटेनी , सिकारीडाडाँ, भलिवल खेलमैदान सिटेनी	सिटेनी	२ रोपनी जग्गा गो भलिवल कोट वनाई खेल खेल्दै गरेको	भएको जग्गा सम्पुर्ण सम्याई आवस्यक भौतिक पुर्वाधार निर्माण	२०	P1	१	१		
	३.३	सुवर्ण भुमी आँगेदिम साजेवारी खेल मैदान	आँगेदिम	३ रोपनी जग्गा टोल सुधार समितिका नाममा सवर्ण भुमी आँगेदिम नाम राखेको र भलिबल दुःख ले खेल्दै गरेको	सुवर्ण भुमि खेल मैदान विस्तार तथा भौतिक पूर्वाधार आयोजना	२०	P2		१		
	३.४	फुङलिङ खेलमैदान पिपलडाडाँ गैरी गाँउ	गैरीगाँउ	२ रोपनी जग्गा क्लवका नाममा रहेको उक्त जग्गा मा सामान्य खेल खेल्ने गरेको	सम्पुर्ण जग्गा सम्याउने र उत्तर पटि पर्खाल लगाउने ।	२५	P3		१	१	
	३.५	माथिल्लो मेदिवुङ खेल मैदान	मेदिवुङ	३ रोपनी जग्गा मात्र सरकारी भएको	उक्त जग्गा सम्याउने वा भौतिक पुर्वाधार विस्तार ।	२५	P2	१		१	
	४.१	भानुजन उ.मा.वि.	भानु स्कुल	सामान्य अवस्थामा रहेको	स्तरोन्नती गर्ने	२००	P3	१		१	१
	४.२	कभर्ड हल	माछा पोखरी	भएको	बास्केट बल, भलिबल, ब्याडमिण्टन खेल खल्ने गरी निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	१
	४.३	कभर्ड हल	थेवे टोल	भएको	बास्केट बल, भलिबल, ब्याडमिण्टन खेल खल्ने गरी निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	१
४	४.४	कभर्ड हल	वाल मन्दिर टोल	भएको	बास्केट बल, भलिबल, ब्याडमिण्टन खेल खल्ने गरी निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	१
५	५.१	खेल मैदान	फुनपा ५	हाल नभएको	जग्गाको व्यवस्थापन गरी आगामि ५ वर्ष भित्रमा नयाँ निर्माण गर्ने	२००	P2	१			१
	६.१	वडा खेल मैदान	फुनपा ६	हाल नभएको जग्गा खरिद	नयाँ निर्माण	१००	P2	१		१	१
६	६.२	ओईरागे खेल मैदान	झ्यालखान डाँडा	नभएको जग्गा खरिद	नयाँ निर्माण	१००	P3	१		१	१
७	७.१	खोप्रे खेल मैदान	खोप्रे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P2	१		१	
८	८.१	छत्रेधारा खेल मैदान ६ नं.संग जोडिएको	छत्रेधारा	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२००	P2				१

	८.२	खेल मैदान	वरवोटे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P2				१
	८.३	खेल मैदान	भेदबारी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२००	P1				१
	८.४	खेल मैदान	चारपाटे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P1			१	
९	९.१	लाम्पोखरी खेल मैदान	लाम्पोखरी	९ साइज प्याराफिट	नगरपालिकाले आफ्नो नाममा पूर्ण गर्न प्रदेश सरकारमा सिफारिस गरी पलह गर्ने साथै ११ साइज प्याराफिट विस्तार गर्ने, जग्गा आवश्यक विस्तार	३००	P1	१		१	१
	९.२	नन्दमाया खेल मैदान	सैसेल	७ साइज प्याराफिट	११ साइज प्याराफिट विस्तार गर्ने, जग्गा आवश्यक विस्तार	१५०	P1	१			१
१०	१०.१	मिनी स्पोर्टीङ खेलमैदान	गडीडाँडा	हाल सञ्चालनमा	भवन निर्माण घेराबार स्टुडियम	१	**P2**	१			
	१०. २	मयाम खेलमैदान	मयाम	नभएको	निर्माण	१	**P2**	१			
११	११.१	फावाखोला खेल मैदान	तेम्बेवा	निर्माणधिन	स्तरोन्नती	५०	P1			१	
	११.२	सरस्वति आ.वि.खेल मैदान	कातिके	सँचालनमा हाल	स्तरोन्नती घेराबारा मर्मत	३०	P1			१	
जम्मा		२५				**३६३२**		**१५**	**४**	**१३**	**१४**

७.२.४.१.७: खाद्य सुरक्षा भण्डारण केन्द्र

यस शिर्षक अन्तरगत प्राथमिकता P1, P2 र P3 मा क्रमस ७, ४ र २ गरी कुल १३ वटा आयोजना समेटिएका छन् । नगरपालिकाले वडा नं. ४ मा निर्माण गर्ने गरी प्रस्ताव गरेको नगर स्तरीय एकीकृत खाद्य सुरक्षा भण्डार १ सहित नगरपालिका क्षेत्रका दुर्गम वडाहरूमा मात्र सम्भावित चिस्यान केन्द्र सहितका खाद्य सुरक्षा भण्डार निर्माण गर्ने लक्ष्य लिएका कारण प्रस्तावित आयोजनाहरूमा पनि पुन प्राथमिकता निर्धारण गर्न सक्ने गरी बाटो खुला राखिएको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका १३ वटा आयोजना निर्माणकालागि नगरपालिकाको तर्फ बाट ४ करोड ८५ लाख र प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै विकास साझेदार समेतको सहयोगमा ९ करोड ३५ लाख लागत सहभागिता सहित कुल १४ करोड २० लाख लाग्न सक्ने अनुमान गरिएको छ । **यस शिर्षक अन्तरगत नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत उपयुक्त स्थानको पहिचान र छनौट तरकारी वालीको लागि शित भण्डार निर्माण समेतको निर्माण गरिने भए बाट उल्लेखित आयोजनाहरू मध्ये शित भण्डार समेतका प्राथमिकता P1 मा परेकाको कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि रु ६ करोड ४० लाख लाग्ने अनुमान रहेका कारण** बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछि मात्र लगानी रकमको मात्रा यकिन हुने भएकाले यसमा केहि तलमाथि हुन सक्ने सम्भावना यथावत राख्दै संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोग लाई बिशेष महत्वका साथ लिईएको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका प्रस्तावति आयोजना र यसको अनुमानित लागत सहितको बिबरण तालिका नं. ७.२.४.७ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.४.१३: खाद्यान्न सुरक्षा भण्डार सम्बन्धी वर्तमान अवस्था र भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
ख. खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र											
१	१.१	उल्लेख नभएको		निर्माण नभएको कारण आ-आफ्नै घरमा भण्डारण गर्ने गरेको	नयाँ निर्माण गर्ने	५०	P2	१			
२	१.१	उल्लेख नभएको		नभएको							
	३.१	क्यानिम् ताजा तरकारी सङ्कलन तथा भण्डारण केन्द्र	क्यानिम्	हाल नभएको	२ रोपनी जग्गा खरिद गरी भण्डारण तथा खरिद केन्द्र निर्माण गर्ने	३०	P1	१		१	
	३.२	आलु सङ्कलन केन्द्र तथा सित भण्डार	क्यानिम्	हाल नभएको	३ रोपनी जग्गा खरिद गरी सित भण्डार तथा खरिद केन्द्र निर्माण गर्ने	५०	P1	१			१
३	३.३	फलफूल (कागती, सुन्तला लगायतको) सित भण्डार	मेदिबुङ	२ रोपनी जग्गा उपलब्ध रहेको	जग्गा सम्याई भवन निर्माण गरी सङ्कलन केन्द्र र शित भण्डार निर्माण गर्ने	५०	P2	१		१	
	४.१	सित भण्डर		नभएको	निर्माण गर्ने	५००	P3	१		१	१
४	४.२	तोक्मेडाँडा खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	तोक्मे डाँडा	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी नगर स्तरीय खाद्यान्न भण्डारण केन्द्रको निर्माण गर्ने तथा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने	३००	P1	१		१	१
५	५.१	खाद्या संस्थान केन्द्र	फुनपा ५	भएको	व्यवस्थितगर्ने	१०	P1	१			१
६	६.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	छाङखोला	नभएको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गरी निर्माण व्यवस्थापन	५०	P2	१			१
८	८.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र	हिटी	हाल नभएको	८ नं वडालाई खाध्य सुरक्षा व्यवस्था गर्ने गरी हिटी क्षेत्रमा खाद्यान्न भण्डार नयाँ निर्माण गर्ने	१००	P1	१			१
९	९.१	खाद्यान्न भण्डारण केन्द्र		नभएको	उपयुक्त स्थानको व्यवस्थापन गरी भण्डारण केन्द्र निर्माण गर्ने तथा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने	१००	P1	१		१	
१०	१०.१	आलु चिस्यान भवन निर्माण			भवन निर्माण	५०	P3	१			१

	१०.२	खाद्य भण्डारन केन्द्र भवन		नभएको	निर्माण गर्ने	५०	P1	१			
११	११.१	शित भण्डार		हाल नभएका	निर्माण गर्ने	८०	P2	१		१	१
जम्मा		**१३**				**१४२०**	**०**	**१३**		**६**	**८**

७.२.५ वातावरण विकास योजनाः

बायुमण्डलिय प्रदुषणमा भएको क्रमिक बृद्धिले पृथ्वीको तापक्रम क्रमस बढ्ने क्रममा रहेको बर्तमान अवस्थामा वातावरणको संरक्षण, सुद्रिढीकरण र सन्तुलन मानव समुदायको अहिलेको एक प्रमुख चुनौती वनेको छ । यस आधुनिक दुनियॉमा बिकासित भएका यन्त्र उपकरणको बढ्दो प्रयोग र तीनबाट निस्कने कार्वनडाई अक्साईट र कार्वन मानो अक्साईडको प्राकृतिक रुपमा न्यूनिकरण हुने प्रकृया र पद्धतिको विकास र बिस्तार तथा मानव कृयाकलाप बाट निस्कने फोहोरमैलाको उपयुक्त विषर्जन र व्यवस्थापन यसको एक मात्र बिकल्पको रुपमा बिश्वब्यापित रुपमा स्वीकारिएको विषय वस्तु हो । बर्तमान अवस्थाको बिश्लेषण सहित उपरोक्त विषय वस्तुलाई ध्यानमा राखी फुङ्लिङ नगरपालिकाको समग्र वातावरण विकास योजना अन्तरगत मुख्य गरी वनजङ्गल समेतका प्राकृतिक सम्पदाको उपयोग र मानवीय कृयाकलाप बाट निस्कने फोहोरमैला तथा ध्वनी र बायु प्रदुषण समेतलाई केन्द्र विन्दुमा राखेर योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्धारण गरिएको छ । जस अन्तरगत **हरियाली विकास, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल, बायु तथा ध्वनी प्रदुषण र प्रकोप व्यवस्थापनलाई** उच्च प्राथमिकतामा राखि तर्कबद्ध प्रणालिमा योजनाको कार्यान्वयन बाट अपेक्षा गरिएको प्रतिफल तथा नतिजा, सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रम (कृयाकलाप), देखिने सूचकहरू, थाहापाउने जानकारीको श्रोत, योजनाको जिम्मेवार पक्ष तथा कार्यान्वयनमा आई पर्न सक्ने पूर्वानुमान वा जोखिमका पक्षहरू समेत उल्लेख गरिएको छ । वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका विवरणहरूको अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान गरी_पशुपालनकालागि आवश्यक घॉस र इन्धनकालागि दाउरा समेतको खॉचो टार्ने, नगरपालिका क्षेत्र भित्रका पुराना र ख्याति कमाएका वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै क्रमस बिकसित हुँदै गएका सामुदायिक तथा निजी वनको बृक्षारोपण सहितको थप विकास, बिस्तार र संरक्षण गरी जैविक विविधताले भरिएका वनजङ्गललाई वनयजन्तु संरक्षण तथा मनोरञ्जन स्थल सहितको पर्यटकीय स्थलको रुपमा बिकासित गर्न सकिने समेतका सम्भावना रहेका कारण यस नगरको समृद्धि निर्माणमा लगानीको अनुमानित खाका सहित सरोकारवाला सॅगको विषयगत छलफलका आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । प्रत्येक ५ वर्षका आवधिक हिसावले आगामि २० वर्ष भित्र वातावरण विकास योजना अन्तरगतका सवै आयोजना कार्यान्वयन हुने र यस आवधिक योजना अन्तरगत प्राथमिकता एज्ञ मा परेका आयोजनालाई बिशेष प्राथमिकतामा राखिएका कारण लगानीको हिसावले वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन लगायत फोहोरमैला ब्यवस्थापन र प्रकोप नियन्त्रणकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार र बिकास साझेदारहरूको सहायोग र साझेदारी अनिवार्य देखिएको छ ।

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
१. वनजङ्गल संरक्षण तथा व्यवस्थापन, बृक्षा रोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन **क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा** **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र सरकारी, सामुदायिक, कबुलियत तथा निजी क्षेत्रका वनको संरक्षण र सम्बर्द्धन हुनुको साथै बृक्षारोपणको माध्यम बाट नगरपालिका क्षेत्र थप हरियाली तथा हराभरा भई वातावरण संरक्षण र सम्बर्द्धनमा उल्लेख्य योगदान पुगेको हुनेछ**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):				• आर्थिक

• वातावरण संरक्षण र प्रवर्द्धन सँग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐन, कानून तथा कार्यविधि निर्माण गर्ने • हरियाली प्रवर्द्धन तथा बातावरण संरक्षण र विकास गुरु योजना तयार गर्ने • वन को महत्व र वातावरणमैत्री व्यवहार, आचरण र सैलीको महत्वका बारेमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • वडा नं. १ देखि ११ सम्मका **तालिका नं. ७.२.५.१ (ख)** मा उल्लेख गरिएको जम्मा १८ वटा समेतका सरकारी तथा सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन र आवश्यकताका आधारमा बृक्षारोपण र घेराबारा समेत गर्ने • बृक्षारोपण हुन सक्ने तथा गर्न सकिने सम्भाव्य क्षेत्र र स्थानको विवरण तयार पारी सम्बन्धित स्थानमा अनिवार्य वृक्षारोपण गर्ने तथा आयमुलक तथा आयआर्जनमा आधारित बृक्षारोपणको कार्यलाई विशेष प्राथमिकता दिने क) सार्वजनिक ऐलानी, पर्ती जग्गा, स्थान तथा नदि किनारा छेउ ख) मुख्य राजमार्ग तथा सडक किनाराको दुवै तर्फ सेड ब्याक छाडेर बृक्षारोपण गर्ने • सवै घरमा कम्तिमा २-२ वटा विरुवा अनिवार्य रोप्ने (बजार क्षेत्रको हकमा स्थान अभाव भएमा गमलाको प्रयोग गर्न सकिने) कार्यलाई नगरपालिका तथा वडा कार्यालय बाट प्रवाह हुने सेवा सुविधा संग अवद्ध गर्ने • सम्भाव्य सवै वडामा नर्सरी स्थापना गरी आवश्यक विरुवाको व्यवस्थापन गर्ने • उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी लगायत नगरपालिका आफैंले गर्ने विकास निर्माण संग	१. आ.व. २०७८/७९ भित्र हरियाली प्रवर्द्धन तथा बातावरण संरक्षण र विकास सँग सम्बन्धित नगरपालिका स्तरीय ऐन, नियम तथा कार्यविधि साथै गुरु योजना तयार भएको हुनेछ २. नगरपालिका क्षेत्रका प्रत्येक घर परिवारले आ.आफ्नो घर आगनमा कम्तिमा २ - २ वटा विरुवा (बजार क्षेत्रको हकमा स्थान अभाव भएमा गमलाको प्रयोग गर्न सकिने) अनिवार्य हुर्काएका हुनेछन् ३. संघीय तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोग र साझेदारीमा वि.सं. २०८०/८१ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्रका प्राथमिकता नं. १ मा परेका वनजङ्गलको पूर्ण संरक्षण भएको हुनेछ साथै निजी, सामुदायिक तथा कवुलियती वनको क्षेत्र र मात्रामा बृद्धि भएको हुनेछ ४. सरकारी तथा सामुदायिक वनलाई डढेलो वा आगलागि बाट जोगाउन अन्य आधुनिक प्रविधि र यन्त्र उपकरणको व्यवस्था नहुँदा सम्म बिभिन्न स्थामा पक्कि पोखरी निर्माण र पाईपको व्यवस्था गरिएको हुनेछ ५. सरकारी, सामुदायिक तथा निजी वनमा पशुआहारका लागि उपयुक्त बिरुवाहरूको बृक्षारोपण गरी डाले घाँसको विकास गरिनेछ भने बर्तमानका	• नगरकार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका • नगरसभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • स्थालगत अवस्था • वातावरण विकास र व्यवस्थापनमा सम्लग्न संघ सस्थाको प्रतिवेदन • सूचना तथा सञ्चार गृह तथा प्रकाशन	१. **<u>प्रमुख जिम्मेवारीः</u>** • संघीय तथा प्रदेश सरकार • नगरकार्यपालिका • वडा कार्यालय • घरपरिवार, सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा संघ सस्था २. **<u>सहयोगी</u>** • सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय • निजी क्षेत्र	स्रोत • जग्गा जमिनको उपलब्धता • साझेदर तथा सहयोगि • मेसिन तथा उपकरण • ऐन नियमको दोहोरोपना

सम्बन्धित कार्यमा सम्भाव्य सवै सडकको दुवै किनारामा वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई डिजाईन तथा लागत इस्टिमेटमा आवद्ध गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ● दिगो वन व्यवस्थापन अवलम्वन गर्ने तथा खाली तथा नाङ्गो रहेका सरकारी, पर्ति तथा निजी जग्गामा वृक्षा रोपण गर्ने ● निजी वन लगाउने लाई प्रोत्साहित गर्ने साथै अवस्था हेरि सहुलियत प्रदान गर्ने ● बिभिन्न जंगली जनावर तथा पशुपंक्षी नियन्त्रण, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरी पर्यटन गन्तव्यको रुपमा समेत विकास गर्ने ● सिमसार तथा पोखरीको वरिपरी बृक्षारोपण सहित संरक्षण सम्बर्धन तथा प्रबर्द्धनमा जोड दिने ● वनमा आधारित उधम संचालनमा जोड दिने साथै सम्भाव्य स्थानमा वन पैदावर प्रशोधन उद्योगको स्थापना गरी रोजगारीको श्रृजना गर्ने साथै हरित रोजगारमा वृद्धी गर्ने गराउने ● सडक छेउ किनाराका विरुवा हरूकालागि नियमित सिँचाई र कटिङ तथा ट्रिमिङको व्यवस्था मिलाउने ● रूख तथा बोट बिरुवा बाट झर्ने पात पतिङ्गरको प्रयोग गरी कम्पोष्ट मल निर्माण कारखानको विकास गर्ने ● वनजङ्गललाई डढेलो बाट जोगाउन अग्नि सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने साथै वडा नं. ३ को कातिके, भाटे आँगेदिम, सिटेनी शिकारीडाडाँमा सुख्खा क्षेत्र घोषणा गरी ठाँउ ठाँउमा आर.सि.सि. सिमेन्टेड पोखरी निमार्ण तथा पाइप खरिद गरी भएको पानीलाइ संञ्चीत गरी पाइप बाट आगलागी, ढडेलो नियन्त्रण गर्ने	झाडि र बुट्यान खाली रहेका क्षेत्रहरू पशु चरनको रुपमा विकास गरिएको हुनेछ साथै पात पतिङ्गर बाट कम्पोष्ट मल वनाउने कार्यको विकास भएको हुनेछ ६. वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धनका साथमा वनयजन्तुको समेत संरक्षण गरी मुख्य मुख्य क्षेत्र पर्यटन गन्तव्यवको रुपमा समेत बिकसित भएका हुनेछन् ७. वि.सं. २०८०/८१ भित्र सार्वजनिक तथा सामुदायिक स्थल, खोला किनारा, नहरको दायॉवायॅ, विद्यालय, सडक पेटी किनारा, सडक आइल्याण्ड लगायतका सम्भाव्य सवै स्थान र क्षेत्रमा बृक्षारोपण भई फुङ्लिङ नगरपालिका हरित नगरको रुपमा थप स्थापित र बिकसित भएको हुनेछ । ८ हरित नगरपालिकाको विकास बाट बायुमण्डलमा रहेका तथा रहने कार्वन तथा क्लोरोफ्लोरो कार्वनको मात्रा साथै बायुमण्डलीय तापक्रम लाई कमी पार्न गणनायोग्य सहयोग पुगेको हुनेछ			
२. फोहोरमैला व्यवस्थापन				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा				

नगरपालिका क्षेत्र भित्र फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको स्थापना भई फोहोरमैलाको उपयुक्त प्रशोधन बाट वस्तुको उत्पादन, रोजगारीको सृजना साथै संघीय तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोगमा यस आवधिक योजना अवधिमा प्राथमिकता नं. १ मा रहेका करिव ९ करोड बराबरका ६ वटा आयोजनाको पूर्ण कार्यान्वयन भएको हुनेछ				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● नगरपालिका क्षेत्र भित्र दैनिक रुपमा उत्पादन हुने फोहोर र तीनको प्रकृतिको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने ● नगरपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण र सम्बर्द्धन गुरु योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ● फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा नियमन ऐन तथा कार्यबिधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ● **तालिका नं. ७.२.५.२ (ख) मा** उल्लेख गरिएका मध्ये कुनै एक स्थानलाई मुख्य फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको रुपमा र वडा नं ९, १० र ११ कालागि १ वटा सहायक प्रशोधन केन्द्र तथा क्रमस सडक सञ्जालको विकास भईरहेको र हुने भएकाकालागि अन्य वडामा सङ्कलन केन्द्रको रुपमा निर्माण विकास गर्ने ● फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनकालागि निजी क्षेत्रहरू संग समन्वय र साझेदारी गर्ने ● फोहोरमैलाको प्रकृतिका आधारमा प्रशोधनकालागि आवशयक मेसिन तथा उपकरणको व्यवस्थापन गर्ने साथै फोहोरमैला प्रशोधन गरी सम्भाव्य वस्तुको उत्पादन गरी बजारिकरण गर्ने ● फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा यसको उपादेयता सम्बन्धी जनचेतनामुलक तालिम, गोष्ठी तथा सेमिनारहरू सञ्चालन गर्ने ● सवै घरपरिवार, पर्यटन तथा सार्वजनिक स्थल लगायत व्यवसायिक र व्यापारिक प्रतिष्ठानमा फोहोरमैला लाई प्रकृति अनुसार कुहिने नकुहिने र पुनचक्र हुने नहुने गरी अलग अलग राख्ने तथा छुट्याउने व्यवस्था मिलाउने ● नगरका सम्भाव्य सवै वडाहरूमा (बिशेषत मुख्य बजार केन्द्र) सामुदायिक कम्पोष्ट पलान्टको स्थापना र विकास गर्ने साथै कृषि उत्पादनमा कम्पोष्ट मलको प्रयोगलाई अनिवार्य गर्ने ● बजार क्षेत्र बाहेकका स्थानमा सहयोगि सस्था संगको साझेदारी तथा समन्वयमा घरघरमा कम्पोष्ट खाल्डे कम्पोष्ट प्रविधिको	१. आ.व. २०७७/७८ भित्र समग्र नगरपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापन र वातावरण संरक्षण सम्बर्द्धन गुरु योजना तयार भएको हुनेछ २. आ.व. २०७७/७८ भित्र वडा नं. ३ भिरकुनामा सुनिस्चित गरिएको ७४ रोपनी जग्गामा फोहोरमैला ब्यवस्थापन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र विकासकालागि आवश्यक नीति निर्णयलाई सम्पन्न गर्ने ३. आ.व. २०७८/७९ भित्र कुल १३ करोड १२ लाख लागत लाग्ने गरी तयार भएको डिपिआर बमोजिम फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रका लागि आवश्यक मेसिनरी तथा उपकरणहरूको खोजि र व्यवस्थापन भएको हुनेछ साथै आवश्यक पूर्वाधारको निर्माण विकास गर्ने कार्य प्रारम्भ भएको हुनेछ । ४. आ.व. २०८१/८२ भित्र फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रमा	● नगरकार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिका वातावरण तथा फोहोरमैला शाखाको प्रतिवेदन तथा तथ्याङ्क ● स्थालगत अवस्था ● फोहोरमैला तथा वातावरण विकास तथा व्यवस्थापन संग सम्बन्धित संघ सस्थाको प्रतिवेदन ● सूचना तथा सञ्चार गृह तथा प्रकाशन	**१. प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरकार्यपालिका ● वडा कार्यालय ● सम्बन्धित व्यक्ति, निजी क्षेत्र तथा साझेदर संघ सस्था ● बजार व्यवस्थापन समिति **२. सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र	● आर्थिक स्रोत ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● साझेदर तथा सहयोगि ● मेसिन तथा उपकरण ● उत्पादित वस्तुको बजार ● ऐन नियमको दोहोरोपना ● वनद हट्ताल

प्रयोग गर्ने साथै फोहोरको उत्पादनमानै कमि ल्याउने ● फाहोरमैला प्रशोधन केन्द्र सञ्चालनमा नआउँदा सम्मकालागि तालिका नं. ७.२.५.२ मा उल्लेखित क्षेत्र मध्ये उपयुक्त स्थानमा ल्याण्डफिल साईड वा डम्पिङ साईडको व्यवस्था गर्ने ● नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका मुख्य बजार क्षेत्रमा समय तालिकाका आधारमा सवै घरधुरी, ब्यापारिक तथा व्यवसायीक प्रतिष्ठान बाट फोहोरमैला सङ्कलन, सुरक्षित ढुवानी र विसर्जन गर्ने साथै सडक सफाई लाई नियमित र ब्यवस्थित गर्ने ● सफाई कामदारको थप व्यवस्थापन गर्ने ● आफुले उत्पादन गरेको फोहोरमैलाको व्यवस्थापन आफै गर्नु पर्ने व्यवस्था मिलाउने साथै नदी तथा सडक पेटी किनारा र खाली तथा खुला क्षेत्रमा फोहोर फाल्ने कार्य मा प्रतिवन्ध लगाउने ● फोहोरमैला उत्पादनका आधारमा सफाई शुल्कको व्यवस्था गरी तोकिएको क्षेत्र र स्थान बाहेकका ठाउँमा जथाभावी फोहोरमैला फाल्नेलाई आवश्यक दण्डजरिवानाको व्यवस्था गर्ने ● फोहोरमैलाको सुरक्षित ढुवानीकालागि मुख्य बजार केन्द्रलाई लक्षित गरी प्रत्येक वडामा कम्तिमा १-१ वटा उपयुक्त फोहोरमैला ढुवानीका साधन खरिद गरि सञ्चालनमा ल्याउने ● ५ के.जी भन्दा माथिको खाद्यान्नको प्याकिङमा अनिवार्य जुट तथा कपडाको थैलीको प्रयोग गर्नुपर्ने साथै २० माइक्रोन भन्दा कमका प्लाष्टिका झोला तथा थैलाको प्रयोगमा पूर्ण प्रतिवनध लनगरने ● प्रत्येक घरपरिवार, विद्यालय र सार्वजनिक तथा पर्यटन स्थल, वस पार्कहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि विशेष अभियान सञ्चालन गर्ने साथै फोहोरको सुरक्षाकालागि कन्टेनर/डस्टवीनको अनिवार्ये व्यवस्था गर्ने ● अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकी वा केन्द्र जन्य फोहोरमैलाको उपयुक्त र सुरक्षित व्यवस्थापनकालागि इन्सिनरेटरको प्रयोगमा अन्य स्थानीय तह वा स्वास्थ्य संस्थाहरू संग समन्वय र साझेदारी गर्ने ● ढल तथा नाला निर्माण गर्दा अनिवार्य ढक्कनको व्यवस्था गर्ने	आवश्यक मेसिनरी जडान गरी परिक्षण उत्पादन समेत पुरा भई वस्तु उतपादनको कार्य प्रारम्भ भएको हुनेछ साथै वर्तमान रोजगारीको अवस्थामा ५ % तथा नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा कम्तिमा ५ % बृद्धिको योगदान पुगेको हुनेछ भने नगरको फोहोरमैला व्यवस्थापन खर्चमा कटौति भएको हुनेछ । ५. फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको स्थापना भई पूर्ण कार्यानवयनमा नआउँदाका बखत सम्म अस्थाई फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि २०७७/७८ साल भित्र व्यवस्थित र सुरक्षित ल्याण्डफिल साईडहरू वा डम्पिङ साईडहरूको व्यवस्थापन भई कार्यान्वयनमा अएको हुनेछ । ६. फोहोरमैलाको उचित र उपयुक्त व्यवस्थस्थापन बाट फुङ्लिङ नगरपालिका स्वास्थ, सफा र व्यवस्थित भएको हुनेछ साथै सडक पेटी			

साथै खुल्ला ढल तथा नालालाई अनिवार्य ढक्कन लगाउने तथा सुरक्षित र वातावरण मैत्री वनाउने ● औधोगिक भवन तथा सामुदायिक र संस्थागत भवनको नक्सा पास गर्दा फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम मात्र जाँच पास गर्ने ● पुर्ण सरसफाई र वातावरण मैत्री टोल तथा वडा को थप व्यवस्थापन गरी समग्र नगरलाई वातावरण मैत्री नगरको रुपमा स्थापित गर्ने ● सवै वडाका मुख्य बजार केन्द्रमा एक एक वटा सुविधा सहितका पशु बधस्थलको निमार्ण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने	किनारामा फोहोरमैला फाल्ने प्रकृया र पद्धतीको अन्त्य भएको हुनेछ ।			
३) प्रदुषण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र जल, बायु तथा ध्वनी प्रदुषणमा कमि आउनुको साथै प्रदुषणका कारण नगरबासी तथा पशु पन्छी र वनयजन्तुको स्वास्थ्यमा पर्न जाने प्रतिकुल असर बाट सम्पूर्ण प्राणी जगत सुरक्षित भएका हुनेछन ।**				
<u>ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):</u> ● जल, बायु तथा ध्वनी प्रदुषण गुरु योजना तयार गर्ने ● आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि लगायत नीति निर्माण गर्ने ● स्थानीय खोला नालामा हुने गरेको फोहोरको नियन्त्रण गरी खोलामा बग्ने पानीलाई उपयोग योग्य वनाउने ● नगरपालिकाका ग्रामिण क्षेत्रका सवै वडामा गरिव तथा बिपन्न बर्ग तथा समुदायका परिवारलाई विशेष सहुलियत प्रदान गरी सुधारिएको चुलो बितरण गर्ने तथा गोवर ग्यास प्लाण्ट निमार्णमा जोड दिने	१. आ.व. २०७८/७९ भित्र जल, बायु तथा ध्वनी प्रदुषण गुरु योजना तयार भएको हुनेछ २. आ.व. २०७७/७९ भित्र खाना पकाउने इन्धनको रुपमा दाउराको प्रयोग गरिरहेका अति बिपन्न परिवारले सुधारिएको चुलोको प्रयोग गरेका हुनेछन ३. वि.सं २०८१/८२ भित्र नगरक्षेत्र भित्रका सवै खोला, पोखरी तथा नालामा जल प्रदुषण सम्बन्धी समस्यामा कमि आई सफा पानीको प्रवाह हुनुको साथै जल तथा थल चर पशुपन्छीकालागि पिउन योग्य पानीको	● नगरकार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● स्थालगत अवस्था ● फोहोरमैला तथा प्रदुषण नियन्त्रण संग सम्बन्धित संघ सस्थाको प्रतिवेदन	**१. <u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** ● नगरकार्यपालिका ● सम्बन्धित वडा कार्यालय ● ट्राफिक व्यवस्थापन कार्यालय ● सम्बन्धित व्यक्ति,घरपरिवार, निजी क्षेत्र तथा	● आर्थिक स्रोत ● साझेदर तथा सहयोगि ● मेसिन तथा उपकरण ● ऐन नियमको दोहोरोपना ● स्थानीय प्रशासन

• स्थानीय ऐन कानूनको समेत तर्जुमा गरी यातायातका साधनवाट हुने वायु तथा ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण गर्ने साथै नियमित प्रदुषण निरिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तथा वातावरण सुरक्षित स्टिकर अनिवार्य गर्ने • विद्यालय तथा शिक्षालयको वरिपरि, सार्वजनिक स्थान, अस्पताल, मन्दिर, गुम्बा लगायतका स्थान तथा स्थल साथै भोज भतेर र विवाह र उत्सवमा अन्यलाई असर गर्ने गरी प्रेसर हर्न, माईक साथै नगरपालिका क्षेत्र भित्र डिजे बाजाको प्रयोगमा प्रतिवनध लगाउने • नगरपालिका क्षेत्र भित्र आपतकालिन अवस्थामा बाहेक साईरन बजाउन प्रतिवन्ध लगाउने • प्रदुषण रहित इलेक्ट्रिक यातायातका साधनहरूको प्रयोगमा विशेष सहुलियत प्रदान गर्ने • नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका उद्योग का चिम्निका कारण उत्पन्न भएको वा हुने वातावरणीय प्रभावलाई नियन्त्रण गर्ने साथै सम्बन्धित पक्षलाई व्यवस्थापनमा अग्रसर गराउने • उद्योगहरूले प्रयोग गर्ने चिम्नीको न्यूनतम उचाइ सम्बन्धी नियम तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने • उद्योगहरूमा स्वच्छतर उत्पादन तथा वातावरण व्यवस्थापन प्रणालि कार्यान्वयनमा ल्याउने • वडा वडामा पृथ्वी दिवस, पानी दिवस, वातावरण दिवस तथा सरसफाई दिवस मनाउने • वायु प्रदुषण मापन यन्त्रको जडान गर्ने र नियमिति परिक्षणको व्यवस्थाप मिलाउने	प्रवाह भएको हुनेछ ४. आ.व. २०७९/८० भित्र नगरपालिका क्षेत्र भित्र स्थापित भई सञ्चालनमा रहेका तथा स्थापना हुने ठूला तथा साना उद्योग, कलकारखान तथा सवारीका साधनमा स्वच्छतर उत्पादन तथा वातावरण व्वस्थापन प्रणाली कार्यान्वनय भई नगरपालिका क्षेत्र भित्रको विद्यमान बायु प्रदुषणमा कमि आएको हुनेछ साथै बायु प्रदुषणका कारण नगरबासीको स्वास्थ्यमा परिरहेको नकारात्मक असरमा कमि आएको हुनेछ ५. वि.सं. २०७७/७८ भित्र नगरपालिका क्षेत्र भित्र सवै खाले ध्वनी प्रदुषण संग सम्बन्धित वस्तु वा साधनको प्रयोगमा रोक लागेको हुनेछ साथै ध्वनी प्रदुषणका कारण मानिसको मुटुमा तथा सुन्ने शक्तिमा पर्ने असर लगायत बालबालिकाको पठन पाठनमा पुग्न गएको क्षती न्यूनिकरण भएको हुनेछ ६. आ.व. २०८१/८२ भित्र नगरको समग्र वातावरणीय अवस्थामा सकारात्मक प्रभाव परेको हुनेछ	• ट्राफिक व्यवस्थापन कार्यालयको तथ्याङ्क • सूचना तथा सञ्चार गृह तथा प्रकाशन • स्थलगत अवस्था	साझेदर संघ सस्था २. **<u>सहयोगी</u>** • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार • सहायेगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय • निजी क्षेत्र	को सकृयता र सहायोग
४) बाढी, पहिरो तथा भू-क्षय सम्बन्धी प्रकोप व्यवस्थापन				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**

क) अपेक्षित प्रतिफल/ नतिजा **वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै बृक्षारोपण समेतका कारण वातावरण संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा यथेष्ट सहयोग पुग्नुको साथै प्राकृतिक प्रकोपका कारण हुने भू-क्षय न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन समेत बाट फुङ्लिङ नगरपालिका प्राकृतिक प्रकोप भू-क्षय न्यून प्रभावित क्षेत्रको रुपमा स्थापित भएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि निर्माण गर्ने ● नगरस्तरीय प्राकृतिक प्रकोप उद्धार समितिको निर्माण गर्ने ● प्राकृतिक प्रकोप बाट निम्तन सक्ने जोखिमका बारेमा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● प्राकृतिक प्रकोप उद्धार कोषको स्थापना गरी नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको १० % रकम विनियोजना गर्ने साथै सहायोगि र साझेदारहरूको पहिचान गरी सहभागि गराउने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्रका खोलानालामा तालिका नं.७.२.५.३ (ख) का प्राथमिकता प्राप्त स्थानमा प्राथमिकताका आधारमा आवश्यक तटवनध निर्माण गर्ने ● दमकल तथा एम्बुलेन्स खरिद गर्ने ● प्रत्येक वडामा आकस्मिक स्वास्थ्य उपचार कक्षको व्यवस्था मिलाउने ● प्रकोप उद्धारकालागि दीर्घकालिन खुला क्षेत्र तथा पोखरिको व्यवस्थापन गर्ने ● विपद् व्यवस्थापनकालागि राहत तथा उद्धार सामाग्रि भण्डारण गृहको निर्माण गर्ने साथै उक्त भण्डार गृहमा अत्यावश्यक उद्धार सामाग्रि तयारी अवस्थामा राख्ने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्र टाटीको बेरा तथा खर तथा परालको छाना भएका गरिव तथा सुकुम्बासी परिवारका लागि न्यूनतम मापदण्ड	१. आ.व. २०७८/७९ को पौष महिना भित्र प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण गुरु योजना तयार भएको हुनेछ २. आ.व. २०७८/७९ भित्र भवन निर्माण संहिता पूर्ण रुपले कार्यान्वनयमा आएको हुनेछ साथै लक्षित समुदाय वा परिवारका फुसको बेरा तथा छाना भएका घरहरूको स्थानमा आवश्यक मापदण्ड सहितका सुरक्षित घरहरूको निर्माण तथा व्यवस्थापन हुने क्रमले थप तिब्रता पाउने र सम्बन्धित परिवारकालागि सुरक्षित बासको व्यवस्था हुने कार्यले थप गति प्राप्त गरेको हुनेछ ३. आ.व. २०७७/७८ को फागुन महिना भित्र प्राकृतिक प्रकोप उद्धार कोष स्थापना तथा कोष सञ्चालन व्यवस्थापन कार्यविधि समेत तयार भई कायान्वयनमा आएको हुनेछ ४. आ.व. २०७८/७९ भित्र कम्तिमा १ थान दमकल र १ थान एम्बुलेन्सको व्यवस्था भएको हुनेछ ५. आ.व. २०८१/८२ सम्ममा सम्भावित बाढीको प्रकोप रहन सक्ने मुख्य स्थानीय खोला किनारामा तालिका नं. ७.२.५.३ (ख) मा उल्लेख भएका स्थानमा बृक्षारोपण सहित संघीय तथा प्रदेश सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा तटवनध निर्माण गरिएको हुनेछ । ६. प्राकृतिक प्रकोपका कारण हुने भू-क्षय न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको हिसावले फुङ्लिङ	● नगरकार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● स्थालगत अवस्था ● प्रकोप नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण संग सम्बन्धित संघ सस्था तथा कार्यालयको प्रतिवेदन ● शुरक्षा निकायको प्रतिवेदन ● सूचना तथा सञ्चार गृह तथा प्रकाशन	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरकार्यपालिका ● सम्बन्धित वडा कार्यालय ● सरोकारवाला निकाय र कार्यालय ● सम्बन्धित व्यक्ति, समुदाय तथा संघ सस्था **२. मुख्य सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● सहयोगी तथा साझेदार व्यक्ति वा संघ संस्था तथा कार्यालय ● निजी क्षेत्र तथा	● आर्थिक स्रोत ● साझेदर तथा सहयोगि ● मेसिन तथा उपकरण ● ऐन नियमको दोहोरोपना ● उद्धर समिति ● स्थानीय प्रशासन ● नागरि समाज ● राजनीतिक दल तथा तीनका भतृ संगठन

सहितको एकीकृत बस्तिको विकासका साथमा सुरक्षित घरहरूको निर्माण गरी बसोबासको दिगो व्यवस्था गर्ने	नगरपालिका क्षेत्रका नगरबासीले सुरक्षाको प्रत्याभुति पाएका हुनेछन्		सामुदायिक संघ सस्था	

रणनीतिहरूः

- स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका र कार्यविधिलाई दुरुस्त र प्रभावकारी वनाउने
- दीर्घकालिन वातावारण संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासकालागि सवै सम्भाव्य क्षेत्रलाई समेट्ने गरी एकीकृत वातावरण संरक्षण, सम्बर्द्धन गुरु योजना तर्जुमा गर्ने
- सरकारी, सामुदायिक, कवुलियती तथा निजी वनजङ्गलको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका साथमा चरन क्षेत्रको रेखाङ्कन सहित सुनिस्चितता गर्ने साथै निजी क्षेत्रले समेत अनाधिकृत रुपमा रुखको कटानी गर्ने कार्यलाई नियमन गर्ने
- मुख्य बजार क्षेत्रमा आफ्नो घर कम्पाउण्डमा अनिवार्य प्रत्येक घरले २ वटा बिरुवा र नगरका अन्य क्षेत्रमा एक घर १० बिरुवा (घाँसे वा फलफूलका बिरुवा) रोप्नै पर्ने गरी अभियान संचालनगर्ने सार्वजनिक स्थलमा रोपिएका बिरुवाको हेरचाह र संरक्षणकालागि टोल बिकास संस्थालाई जिम्मेवारी दिने
- सयौं वर्ष पुरान रुख कट्ने र उक्त रुख काटिएको ठाउँमा १ रुख काटे वापत अनिवार्य ५ वटा रुख रोप्न अनिवार्य गर्ने व्यवस्था मिलाउने साथै वनक्षेत्र तथा खेत बारीमा डालेघाँसकालागि उपयोगि र करेसा बारी लगायतका घरनजिकका क्षेत्रमा फलफूलका बिरुवा रोप्ने कार्यलाई बिशेष प्रोत्साहन गर्ने
- कम्तिमा १०० रोपनी जग्गको व्यवस्था गरी फोहोरमैला बिसर्जन केन्द्र वनाउने साथै फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको रुपमा विकास गरी रोजागारीको श्रृजना र आय आर्जन मुलक वनाउने
- डस्टविनको प्रयोग गरी प्रत्येक घरले कुइने र नकुइने फोहोरलाई छुट्याउनै पर्ने गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन मार्फत बाध्यकारी व्यवस्था गर्ने साथै जग्गा जमिन उपलब्ध रहेका घरपरिवारले अनिवार्य रुपमा कुहिने फोहोरलाई कम्पोष्ट तथा गडेउले मल वनाउनै पर्ने बाध्यकारी व्यवस्था सहित कम्पोष्ट मलवनाउने घरपरिवारलाई अनुदान दिने
- फोहोरमैलाको व्यवस्थित बिशर्जनकालागि ढुवानीका साधनको व्यवस्था गर्ने, सवै घरपरिवारले नगरपालिकाले तोकेको समय र स्थानमा मात्र फोहोरमैला फल्न अनिवार्य गर्ने साथै टोल टोलमा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामुलक तालिमदिने
- २० वर्ष भन्दा माथिका पुराना गाडिको प्रयोगमा नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा प्रतिवन्ध लगाउने
- धुलो, धुँवाको नियन्त्रण साथै बिभिन्न धार्मिक तथा सांस्कृतिक गतिविधिमा हुने ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रणकालागि मुख्य बजार क्षेत्र, बिद्यालय, अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्र रहेका स्थान र क्षेत्रमा हर्न, माईक तथा डिजेबाजालाई निशेध गर्ने
- उद्योग, कलकारखान, सार्वजनिक स्थल लगायतका स्थानबाट निस्कने फोहोर पनिको नियन्त्रण गर्ने, फोहोर पानी प्रशोधन गरेर मात्र खोला तथा सार्वजनिक प्रयोगका स्थानमा निस्कासन गर्न आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने साथै मुख्य सहरमा ढल निकासको आवश्यक व्यवस्थाप मिलाउँने
- मुख्य बजार क्षेत्रमा यसतत्र छरिएर रहेका बिद्युत, टेलिफोन तथा केवलका तार, पानीका पाईपलाई सहरको सुन्दरता र सेवा प्रवाहमा अवरोध नआउने गरी व्यवस्थापन गर्ने गराउने
- प्लाष्टिक तथा प्लाष्टिक जन्य वस्तुलाई जलाउने प्रचलनलाई निषेध गर्ने तथा निषेधित कार्य गर्नेलाई दण्ड जरिवान गर्ने

- धुम्रपान तथा मध्यपानका निस्चित क्षेत्र ताकि सोहि स्थानमा मात्र यस प्रकारका वस्तुको प्रयोग गर्न पाउने व्यवस्था गर्ने
- राहत तथा उद्धार कोषको स्थापना र विकास गर्ने साथै प्राकृतिक प्रकोप उद्धार कोष सञ्चालन व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने
- नगरस्तरीय प्राकृतिक प्रकोप उद्धार समितिको निर्माण गर्ने
- विपद जोखिम वडा टोलको नक्साङ्कन गर्ने, विपद व्यवस्थापन टोल टोलसमुह गठन गर्ने, प्रकोप उद्धार तथा न्यूनिकरण कोष स्थापना गर्ने
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने सडक, भवन लगायतका सवै प्रकृतिका भौतिक संरचना निर्माण गर्दा निर्माण स्थलको भौगोलिक वनोट र अवस्थाको अध्ययन गरेरमात्र निर्माण गर्ने तथा निर्माण ईजाजत दिने व्यवस्था गर्ने
- भुकम्प प्रतिरोधि घर निर्माणलाई अनिवार्य गर्ने, बाढी पहिरोको जोखिम रहेका स्थानमा अनिवार्य बृक्षारोपण गर्ने गराउने साथै आगलागि तथा महामारी जस्ता जोखिमबाट बच्न जनचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने
- असुरक्षित स्थानमा तथा छरिएर रहेको मानव बसोबासलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानन्तरण गर्ने
- आगलागि बाट वन जङ्गलको संरक्षणकालागि अग्निरेखा निर्माण, सुख्खा क्षेत्रमा पानी संरक्षणकालागि पक्कि पानी पोखरी निर्माणको कार्यलाई अघि बढाउने
- सके सम्म प्रत्येक टोलमा स्थानीयबासीको सहभागितामा सुरक्षित पानी पोखरी निर्माण गर्ने
- प्रकोपको जोखिम देखिएका वा सम्भावना रहेका भौतिक संरचना निर्माणमा रोक लागउने
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको १० % रकम, सर्व साधारण नगरपलिका बासी, नागरिक समाज, उद्योगी तथा ब्यवसायिक र ब्यापारिक प्रतिष्ठन, बैंक तथा वित्तिय सस्था लगायत सवैलाई उनीहरूले सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तरगत खर्च गरिनु पर्ने कुल रकमको १० देखि १५ % रकम, प्रदुषण गरेवापत तथा जथाभावि फोहोरमैला गरेवापत गरिने दण्ड जरिवाना बाट उठेको १०० % रकम, पर्यटक बाट प्राप्त शुल्कको १५ % रकम, वन व्यवस्थापन सँग सम्बन्धित संघ संस्था बाट वनपैदावरको उपयोग तथा बिक्रि बितरण गर्दा हुने आम्दानीको १० % रकम, सवारी साधन बाट लिईन सडक पूर्वाधार सेवा शुल्क बाट उठेको रकमको १० % रकम प्रकोप उद्धार तथा न्यूनिकरण कोष जम्मा गर्नै पर्ने बाध्यकारी व्यवस्था मिलाउने
- उद्धार र राहत कार्यबारे नियमित अभ्यास द्वारा नगरपालिकाबासीलाई सुसूचित गर्ने
- प्रदुषण रहित यातायातका साधन तथा उद्योग व्यवसायलाई व्यवसाय करको निस्चित प्रतिसत छुट दिने
- बायुमण्डलमा रहेका तथा रहने कार्वन तथा क्लोरोफ्लोरो कार्वनको मात्रा साथै बायुमण्डलीय तापक्रमलाई कमि पार्न वातावरणीय विकासको माध्यम बाट सहयोग गर्ने
- वनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन बाट वनयजन्तु, पशुपन्छी तथा जडिबुटीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरी स्थानीय तथा राष्ट्रिय आय बृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने
- वातावरण विकास र वनयजन्तु संरक्षण बाट इको टुरिजमको विकास र विस्तार सहित पर्यटन विकासमा सहयोग पुऱ्याउने
- हरित क्षेत्रको विकास र विस्तार तथा संरक्षण गरी ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्वीक तथा सास्कृतिक स्थाल र क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्ने
- फोहोरमैला व्यवस्थापन, बृक्षारोपण तथा बायु, जल तथा ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण र नियमनको माध्यम बाट फुङ्लिङ नगरपालिकाको दिगो विकासलाई सुनिस्चित गर्ने साथै प्रदुषणका कारण उत्पन्न हुने रोगब्याधिको प्रकोपमा न्यनिकरण गर्ने

क. वनजङ्गल संरक्षण तथा व्यवस्थापन, बृक्षा रोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धनः

बिद्यमान बनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै बृक्षारोपण र ब्यवस्थापन बातावरण सन्तुलन सुरक्षाका लागि एक अनिवार्य सर्त हो । यस नगरपालिका भित्र रहेका बनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धनको जिम्मेवारी यसै नगरपालिकाको हुनु पर्ने भएता पनि राज्यका श्रोत र साधनको ब्यवस्थापनमा तीनै तहका सरकार बिच सन्तुलन कायम राख्न केहि बिशिष्टिकृत ब्यवस्थाहरू अन्तरगत संघीय तथा प्रदेश सरकारको जिम्मेवारी केहि बढी रहेको अवस्था छ । यस शिर्षक अन्तरगत प्राथमिकता नं. P2, P2 र P3 मा क्रमस १२, ८ र १ गरी कुल २१ वटा आयोजना प्रस्तावित भएका छन् । यस आवधिक योजना अन्तरगत प्रस्तावित आयोजनाहरू महत्वपूर्ण रहेका तर लगानिको अधिक आवश्यकता पर्ने तथा यसमा नगरपालिकाको श्रोत परिचालन बाट सम्भव नहुने अवस्था देखिएका कारण कुल लगानी १३ करोड ३१ लाख मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट ६६ लाख तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै अन्य विकास साझेदरको तर्फ बाट १२ करोड ६५ लाखको साझेदारी हुने अनुमान गरिएको छ । यहाँ उल्लेख गरिएका आयोजनाको बास्तविक लगानिको आवश्यकता बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछी मात्र सुनिस्चित हुने र यसकालागि बनजङ्गल बिदको राय समेतका आधारमा यसमा उल्लेखित अनुमानित लागनमा १५ देखि २० प्रतिसत सम्म फरक पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका प्राथमिकता P1 का आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि रु ८ करोड १० लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका आयोजनाको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.५.१ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.५.१ (क): बिद्यमान बनजङ्गलको संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै बृक्षारोपणकालागि आवश्यक लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	१२	८१०।०	६०।८६	
२	P2	८	४७०।०	३५।३१	
३	P3	१	५१।०	३।८३	
जम्मा		२१	१३३१।०	१००।००	
१	नगरपालिका		६६।०	५।०	
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार, संरक्षण तथा उपभोक्ता समिति साथै बिबास साझेदार		१२६५।०	९५।०	
जम्मा			१३३१।०	१००।०	

तालिका नं.७.२.५.१ (ख): वनजङ्गलको वर्तमान अवस्था र भावि योजना

फुङ्लिङ नगरपालिका											
वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य (भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
ख. वन जङ्गलको नाम तथा स्तर (सामुदायिक, कवुलियत, सरकारी, निजी,											
१	१.१	निजि वन	वडा भरीनै दर्ता नभएका	सल्ला चिलाउने उत्तिस ३००० रोपनीमा	बृक्षारोपण तथा घेराबारा ३००० रोपनिमा	१००	P1				१
२	२.१	सरकारी वन	सल्लाह बारे गैरीधारा	सल्ला २०० रोपनीमा	बृक्षारोपण घेराबारा	५०	P1			१	
	३.१	सरकारी वन	सल्लाह बारे गरीधारा		बृक्षारोपण घेराबारा	५०	P1			१	
	३.२	मालवाँसे, भिरकुना गहुले वन जङ्गल (सरकारी)	गुहेले	सरकारी, नापी नभएको वन उक्त स्थानमा सखुवा, साझ, दयारो र अन्य प्रजाती का विरुवा रुख भएको	यो सरकारी वन लाई सामुदायिक वन वनाई उपभोक्ता लाई संरक्षण गर्न दिने	९०	P2	१			१
	३.३	सोते वन तथा रैके जंगल	गुहेले, आगेदिभ	सरकारी वन हो । लाम्पाते, साज, सखुवा, दयारो आदि बोट विरुवा रहेको वन	समुदायमा हस्तान्तरण गरि उपभोक्तालाई संरक्षण गर्न अभिप्रेरीत गर्ने	५०	P2			१	
३	३.४	खोलाखेत, गुहेली भटेटार वन	गुहेले	नापीमा तर्दा व्यक्तिका नाममा जग्गा धनी प्रमाण रहेको	उक्त क्षेत्रका प्रमाण पुर्जा भएका समुदायलाई राजश्व शुल्क तोकी प्रयोग गर्न दिने	२५	P1	१			
४	४.१	तोक्मे सामुदायिक वन		बिभिन्न जातका बोट बिरुवा तथा रुप उपलब्ध रहेको	प्राथमिकता P1 मा राखि थप बृक्षा रोपण तथा प्राथमिकता P3 मा राखि घेराबारा गरी संरक्षम	५१	P3	१		१	१

					सम्बर्द्धन गर्ने						
५	५.१			बिबरण उल्लेख नभएको							
६	६.१	वन जङ्गल	वडा भित्र	बिबरण प्राप्त नभएको र दार्त समेत नरहेका	विवरण सङ्कलन गरी दर्ता गर्ने साथै आवश्यकताका आधारमा बृक्षारोपण, संरक्षण तथा संमर्द्धनमा सहयोग गर्ने	५	P1	१			
	७.१	तोक्मेडाँडा सामुदायिक वन	तोक्मेडाँडा	२४० रोपनिमा सल्ला, कटुस, चिलाउने	घेराबार, अग्नी सुरक्षा	१००	P2			१	१
७	७.२	तारेभिर सामुदायिक वन	डाँडागाउँ	१२० रोपनिमा सल्ला कटुस, चिलाउने	घेराबार, अग्नी सुरक्षा	५०	P2			१	१
	८.१	बानथुम्की तथा सिउरेनी सामुदायिक वन	बानथुम्की	२७ हेक्टर कटुस, उत्तिस, चिलाउने, सल्ला	घेराबारा अग्नी सुरक्षा	१००	P1				१
	८.२	कस्तुरी निजी वन	सुकेटार	९० रापनी उत्तिस, टिमुर, सल्ला	घेराबारा अग्नी सुरक्षा	५०	P2			१	१
८	८.३	ओम पाथिभारा निजी वन	सुकेटार	४३ रापनी उत्तिस, टिमुर, सल्ला	घेराबारा अग्नी सुरक्षा	५०	P2			१	
	९.१	देउराली सामुदायिक वन		९०० रोपनी , चाँप, गुराँस, गोव्रे सल्ला, कटुस	घेराबारा	३०	P2			१	
९	९.२	सरकारी वन		४०० रोपनी गुराँस, सल्लो, कटुस	घेराबारा	२०	P2				१
	१०.१	इसेरा सामुदायिक वन	इसेरा टोल	४ हेक्टरमा उत्तिस चिलाउने मौवा	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	५०	P1				१
	१०.२	फुरुम्बु खर्क सामुदायिक वन	फुरुम्बु	२५ हेक्टरमा काउलो रेडपान्डा	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	१००	P1				१
	१०.३	मयाम पातल सामुदायिक वन	पाथिभरा क्षेत्र	६० हेक्टरमा लालिगुरास रानि चाप तीते चाप काउलो	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	२००	P1				१
१०	१०.	वनपाला सामुदायिक	मुस्कान	मौवा ९० रोपनी	संरक्षण, अग्नी सुरक्षा	४०	P1			१	

	४	वन	चोक	उत्तिस, चिलाउने सिमल							
	११.१	पाथिभारा सिम्बु सामुदायिक वन	सिम्बु निकास	५५ हेक्टर लोडसल्लो, गोब्रेसल्लो, लालिगुँरास	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	५०	P1			१	
	११.२	लालिगुँरास सामुदायिक वन	फु.न.पा. ११ सिम्बु यायाखा	३० हेक्टरमा लोड सल्लो गोब्रेसल्लो लालिगुरास	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	४०	P1			१	
११	११.३	सरकारी वन	फु.न.पा. ११	चॉप, लोड सल्लो गाब्रेसल्लो र लालिगुरास	घेराबारा अग्नी सुरक्षा बृक्षारोपण	३०	P2			१	
जम्मा लगानी						**१२७५**		**२**	**०**	**१२**	**६**

ख. फोहोरमैला प्रशोधन तथा व्यवस्थापन

फोहोरको उपयुक्त प्रशोधन बाट अर्थ उपार्जनको राम्रे हिस्सा ब्यवस्थापन गर्न सकिने कुरामा थप कार्य गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ । फोहोरलाई मोहोरमा परिणत गर्न यसको उपयुक्त प्रशोधन अनिवार्य छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाले अन्य छिमेकी गाउँपालिका समेतको साझेदारीमा सम्युक्त फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र सञ्चालनमा ल्याउन सक्ने सम्भावना रहेको अवस्थामा आवधिक योजनामा समेटिएका प्राथमिकता नं. P2, P2 र P3 मा क्रमस ९, ५ र २ गरी कुल १६ वटा आयोजना प्रस्तावित भएका छन् । यस आवधिक योजना अन्तरगत प्रस्तावित आयोजनाहरू महत्वपूर्ण रहेका तर लगानिको अधिक आवश्यकता पर्ने तथा यसमा नगरपालिकाको मात्र श्रोत परिचालन बाट सम्भव नहुने अवस्था देखिएका कारण कुल लगानी २० करोड २७ लाख मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट १ करोड ४७ लाख तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै अन्य विकास साझेदरको तर्फ बाट १८ करोड ८० लाखको साझेदारी हुने अनुमान गरिएको छ । यहाँ उल्लेख गरिएका आयोजनाको बास्तविक लगानिको आवश्यकता बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछी मात्र सुनिस्चित हुने र यसकालागि फोहोरमैला प्रशोधन बिदको राय समेतका आधारमा यसमा उल्लेखित अनुमानित लागनमा १५ देखि २० प्रतिसत सम्म फरक पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका प्राथमिकता P1 का आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि रु १७ करोड ५२ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका आयोजनाको संक्षिप्त तथा बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.५.२ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.५.२ (क): फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र स्थापना र फोहोरमैला ब्यवस्थापनकालागि आवश्यक लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	९	१७५२.०	८६=४३	
२	P2	५	१७०.०	८=३९	
३	P3	२	१०५.०	५=१८	
जम्मा		१६	२०२७.०	१००=०	

१	नगरपालिका	१४७.०	७.३	
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार, संरक्षण समिति साथै बिबास साझेदार	१८८०.०	९२.७	
जम्मा		**२०२७.०**	**१००.०**	

तालिका नं.७.२.५.२: (ख): फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल, बर्तमान अवस्था र भावि योजना

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	फोहोरमैला व्यवस्थापनको बर्तमान अवस्था	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार, यन्त्र उपकरण समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल											
१	१.१	नभएको		आ-आफ्नै घरमा व्यवस्थापन भैरहेको	भविश्यकालागि जग्गाको व्यवस्था र सङ्कलन केन्द्र निर्माण गर्ने	१०	P2	१	१		
२	२.१	नभएको		"	"	१०	P2	१	१		
३	३.१	भिरकुना मालवाँसे फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल	माँलवासे, भिरकुना	फुङ्लिङ नगरपालिका का वजार क्षेत्र को फोहोर मैला २०७१ साल देखि हाल सम्म फ्याक्ने गरेको जग्गा व्यक्ति कै जग्गा धनी प्रमाण भएको साथै अब्यवस्थीत तरिकाले फोहोर मैला सिसा वोतल फ्याक्दै गरेको अवस्था सडक ४ मी. कच्ची पुगेको ।	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत राखि वडा नं. ३ को भिरकुनामा रहेको ७४ रोपनी जग्गामा ब्यवस्थीत भौतिक संरचना वनाई फोहोरमैला ब्यवस्थापन तथा प्रशोधन केन्द्रको सञ्चालन व्यवस्थापन गर्ने र नगरको आम्दानी वढाउने	१३००	P1	१		१	१
४	४.१	सङ्कलन केन्द्र	उपयुक्त स्थानमा	नभएको	स्थान व्यवस्था गरी सङ्कलन केन्द्र निर्माण गर्ने	५	P3		१		
	५.१	भगरे भिर	वाड नं.३	डम्पिङ साईडको रुपमा प्रयोग भई रहेको	जग्गा खरिद वा प्राप्ति गर्ने, मेसिन उपकरण समेतको व्यवस्थापन गरी फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्रको रुपमा विकास र व्यवस्थापन गर्ने	२००	P1	१		१	१
५	५.२	फोहोर सङ्कलन	वडा भरी	केहि घरपरिवारले आफैले आफ्नै खेत बारीमा व्यवस्थापन गर्ने गरेको र केहिको नगरपालिकाको फोहोर सङ्कलन ट्याक्टरले उठाउने	वडाका प्रत्येक घरले कुहिने र नकुहिने फोहोर अनिवार्य छुट्याउनु पर्ने ब्ययवस्था अनिवार्य गर्ने , ३ प्रकारका डस्टविन बितरण गर्ने, कुहिनेलाई मल वनाउने, नकुहिनेलाई प्रशोधन केन्द्रमा	७	P1		१		

				गरेको	लगि वस्तुको उत्पादनमा प्रयोग गर्ने						
६	६.१	फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल	वडा भित्र	नभएको	फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि वडामा जग्ग खरिद गरी सङ्कलन केन्द्र निर्माण गर्ने	२५	P1	१	१		
७	७.१	चम्फे फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल	हेलिप्याड	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P3	१		१	१
८	८.१	वरवोटे, टोल	बरबोटे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	P1				१
	८.२	सल्लेरी	सल्लेरी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	P2			१	
९	९.१	वैदोर फोहोरमैला	वैदोर	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P1				१
	९.२	लाम्पोखरी फोहोरमैला	लाम्पोखरी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	P2				१
	९.३	देउराली फोहोरमैला	देउराली	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	P2				१
१०	१०.१	आवश्यकता छ	फुना पा १०	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१०	P1	१			
११	११.१	डस्टवीन व्यावस्थापन	वडा भरी	हाल नभएको	२७० घरधुरीमा	१०	P1	१			
जम्मा		१५				२०२७		५	४	३	५

ग. बाढी पहिरो, भू-क्षय लगायतको प्रकोप व्यवस्थापनः

यस शिर्षक अन्तरगत प्राथमिकता नं. P2, P2 र P3 मा क्रमस २३, १२ र ५ गरी कुल ४० वटा आयोजना प्रस्तावित भएका छन् । यस आवधिक योजना अन्तरगत प्रस्तावित आयोजनाहरू महत्वपूर्ण रहेका तर लगानिको अधिक आवश्यकता पर्ने तथा यसमा नगरपालिकाको श्रोत परिचालन बाट सम्भव नहुने अवस्था देखिएका कारण कुल लगानी ९८ करोड ७२ लाख मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट मात्र ३ करोड १२ लाख तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै अन्य विकास साझेदरको तर्फ बाट ९५ करोड ६० लाखको साझेदारी हुने अनुमान गरिएको छ । यहाँ उल्लेख गरिएका आयोजनाको बास्तविक लगानिको आवश्यकता बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछी मात्र सुनिस्चित हुने र पहिरो तथा भू-क्षय सँग सम्बन्धित रहेका कारण भूगर्भ बिदको राय समेतका आधारमा यसमा उल्लेखित अनुमानित लागनमा २५ देखि ३० प्रतिसत सम्म फरक पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । बाढी पहिरो, भू-क्षय लगायतको प्रकोप व्यवस्थापन अन्तरगत प्राथमिकता एज्ञ का आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि मात्र पनि रु २५ करोड ४२ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ भने प्राथमिकता एद्द र एघ मा समावेश भएको आयोजनाको हकमा संघीय तथा प्रदेश सरकारको अतिरिक्त सहयोग हुन नसकेमा यी आयोजनाको कार्यान्वयन जटिल हुन सक्ने समेतको सम्भावना रहेको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका आयोजनाको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.५.३ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२.५.३ (क): प्राकोप अन्तरगत भूक्षय र बाढी पहिरो सँग सम्बन्धी संख्यात्मक बिबरण र लगानीको अनुमानित आवश्यकता

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	लागत रु (लखमा)	%	कैफियत
१	P1	२३	२५४२.०	२५.७५	
२	P2	१२	६७७०.०	६८.५८	
३	P3	५	५६०.०	५.६७	
जम्मा		४०	९८७२.०	१००.००	
१	नगरपालिका		३१२.०	३.२	
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार, संरक्षण समिति साथै बिकास साझेदार		९५६०.०	९६.८	
जम्मा			**९८७२.०**	**१००.०**	

तालिका नं.७.५.३ (ख): प्राकेप अन्तरगत भूक्षय र बाढी पहिरो सँग सम्बन्धित प्रकोपको बर्तमान अवस्था र भावि योजना

प्रकोप व्यवस्थापन भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरू											
वार्ड नं.	**क.सं.**	**नाम**	**ठेगाना (स्थान)**	**तटवनधनको बर्तमान अवस्था**	**अव गर्ने कार्य (भौतिक पूर्वाधार निर्माण समेत)**	**अनुमानित लागत रु लाखमा**	**प्राथमिकता (P1, P2, P3)**	**कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता**			
								न.पा स्तरीय	**वडा स्तरीय**	**प्रदेश स्तरीय**	**केन्द्र स्तरीय**
बाढी, पहिरो नियन्त्रण तथा तटवनध निर्माण											
१	१.१	चिचौर खोल्सा पहिरो	चिचौर खोल्सा	हाल नभएको	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	१००	P1			१	१
	१.२	बाङग्रे खोल्सा पहिरो	बाङग्रे	"	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	४०	P1			१	१
	१.३	खसिनी खोल्सा पहिरो	खसिनी खोल्सा	"	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	४०	P1				१
	१.४	थाङने खोल्सा पहिरो	तमोर खोला	"	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	५०	P1				१
	१.५	आर्चय चौतारा देखी हिरीया दोभान		"	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	५०	P1				१
२	२.१	सल्लाह बोटे देखि खहरे	सल्ला बोटे खहरे	"	नयाँ तटवनध निर्माण	१००	P1				१
	२.२	खसेनि खोल्सा	खसेनि खोल्सा	"	"	२००	P2				१
३	३.१	बिबरण नखुलेको		"	"						

	४.१	सार्के खोल्सा	फुङ्लिङ टोल	"	"	२००	P2	१			१
४	४.२	खसेनि खोल्सा	फुङ्लिङ टोल	"	"	२००	P2	१			१
	५.१	विरेन्द्र चोक देखि सार्के खोल्सा	सल्ला बोटे खहरे	"	"	१५०	P1			१	१
	५.२	हल्दार खोल्सा	उकाली पानी	"	"	१५०	P1			१	१
५	५.३	चिचोरा खोला	रेडक्स छेउ	"	"	१५०	P2			१	१
	६.१	बगरबाही तमोर खोला	बगरबाही	"	"	५०००	P2				१
	६.२	बिहिबारे खोला नियन्त्रण	बिहिबारे	"	"	२००	P2	१		१	१
	६.३	डाँडाबारी खोला नियन्त्रण	डाँडाबारी	"	"	५००	P2	१		१	१
६	६.४	रिटेनीङ पर्खाल निर्माण	सुकेटार बसपार्क छेउ सार्वजनिक शौचालय मुनी	"	"	२००	P1	१		१	१
	७.१	केनीम खोल्सी पहिरो	केनीम खोल्सा	"	"	१००	P2			१	१
	७.२	केनीम खोल्सी लहरे ढुङ्गा	लहरे ढुँगा	निर्माणाधिन	"	१००	P2			१	१
७	७.३	केनीम खोल्सी, नोपाल चौर	नेपाल चौर	निर्माणाधिन	"	१००	P2			१	१
	८.१	ल्याङवा खोली पाखा पहिरो हिटी	ल्याङवा	सामान्य तटवनध निर्माण भएको	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	७५	P1				१
	८.२	अल्ले भित्ले थाम खर्क	अल्ले	तटवनधन निर्माण नभएको	"	२०	P2			१	
	८.३	मेहेले चिहानडाँडा	मेहेले	"	"	१०	P1	१			
८	८.४	बोझे मा.वि. मास्तिर	बोझे	"	"	१००	P3			१	
	९.१	हाङदेवा पहिरो	भोटे गाउँ देखि वुढिदह मसाने	"	नयाँ तटवनधन निर्माण गर्ने	५००	P1				१
९	९.२	चिनिया पहिरो	सहिसले देखि हिरेवा दोभान	सामान्य तटवनधन	"	५००	P1				१
	१०.१	कुदुवा खोला भाङे पहिरो	काकौ गाउँ	हाल तटवनधन	तटवनधन थप गर्ने	२००	**P3**				१
	१०.२	वरवोटे चन्दा बारी पहिरो	फुरुम्बु	तटवनधन निर्माण नभएको	नयाँ तटवनधन निर्माण गर्ने	६०	**P3**				१
	१०.३	पखेरे पहिरो नियन्त्रण	सिकुटार	तटवनधन निर्माण नभएको	नयाँ तटवनधन निर्माण गर्ने	१००	**P3**				१
१०	१०.४	मुस्कानचौक मिल्ललुङ		तटवनधन निर्माण नभएको	नयाँ तटवनधन निर्माण गर्ने	१००	**P3**				१

	११.१	काप्ला सिहँ सुर्के पहिरो	निकास	सामान्य	तटवनधन साथै बृक्षारोपण	३००	P1				१
	११.२	गहिरी गाउँ पहिरो	निकास	"	"	३०	P1			१	
	११.३	खगेन्द्र पहिरो	ठुलो खर्क	"	"	३०	P1			१	
	११.४	बरबोटे घरछेउ पहिरो	बरबोटे	"	"	१०	P1	१			
	११.५	पन्छुवा खोला पहिरो		तटवनधन निर्माण नभएको	रोकथाम तथा तटवनधन गर्ने	१०	P1	१			
	११.६	सरस्वति आ.वि. खेल मैदान पहिरो	कात्तिके	"	पहिरो रोक्न पर्खाल लगाउने	३०	P1			१	
	११.७	फावाखोला खेल मैदान छेउको पहिरो	तेमवेवा	"	"	५०	P1			१	
	११.८	देशमायाँ राई घरछेउ पहिरो	युमाखाम	"	नयाँ तटवनधन निर्माण गर्ने	७	P1	१			
	११.९	आदर्श आ.वि. छेउ	सिम्बु	"	"	३०	P1			१	
११	११.१०	देविथान छेउ पहिरो	तेम्बेवा	"	"	८०	P1				१
जम्मा		४०				**९८७२**		**८**	**०**	**१३**	**२८**

७.२.६ भौतिक विकास योजनाः

फुङ्लिङ नगरपालिकाको सम्पूर्ण भू-भाग पहाडि क्षेत्रमा पर्दछ, जसलाई भौतिक व्यवस्थापनको हिसावले निकै चुनौतीपूर्ण मानिन्छ । भौतिक विकास योजना भन्नाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र रहेका भू-वनोट र भू-अवस्थाको बिश्लेषण गरी उपयुक्त स्थान र क्षेत्रलाई दिगो शहरी विकासको अवधारणा बमोजिम आवश्यक र अपरिहार्य पूर्वाधार विकासमा प्रयोग गरिने नीतिगत, ब्यवहारिक र बैज्ञानिक योजना हो । यस योजनाले भौगोलिक अवस्था र परिवेश बमोजिम योजना तर्जुमा, सञ्चालन र व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ । यस योजना अन्तरगत फुङ्लिङ नगरपालिकाले आफ्नो स्थापित दीर्घकालिन सोच र लक्ष्यमा आधारित भई आफ्नो भू-धरातलीय अवस्थालाई कसरी समृद्धि निर्माणमा प्रयोग र उपयोग गर्न सकिन्छ भन्ने विषय वस्तु भित्र केन्द्रित रहन अनिवार्य छ । यस "**आवधिक नगरपालिका विकास योजना**" मा नगर भित्रको भू-उपयोग क्षेत्रको निर्धारण तथा उक्त क्षेत्रमा निर्माण व्यवस्थापन हुने भौतिक पूर्वाधारहरूको मात्रात्मक तथा गुणात्मक मापदण्ड तयार पार्ने गरी योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्धारण गरिएको तथा उक्त योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफल र समयबद्ध कार्यान्वयन बाट प्राप्त गर्न सकिने अपेक्षित प्रतिफल तथा नतिजा, यसका सूचकहरू, यी सूचकहरू थाहा पाउन सकिने जानकारीका श्रोत साथै प्रस्तावित योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको प्रमुख जिम्मेवार पक्ष र यीनका सहयोगी साथै यस प्रकारका योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन व्यवस्थापन गर्दा आईपर्न सक्ने संभावित जोखिमका विषय समेत समेटेर तर्क बद्ध प्रणालिको ढाँचागत स्वरुपमा देहाय बमोजिम प्रस्ताव गरिएको छ । यहाँ प्रस्ताव गरिएको योजनाहरूले सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रका योजनाहरूको समष्टिगत स्वरुपको मात्र सम्बोधन गर्ने भए बाट यहाँ प्रस्ताव गरिएको योजनाहरूको बिस्त्रित बिबरण सम्बन्धित शिर्षक अन्तरकागतका योजना हरूमा समावेश गरिएको कारण उक्त योजनाहरू सँग आवद्ध गरी

कार्यान्वयनमा लैजानु पर्ने हुन्छ । **वडागत छलफल र स्थालगत अवलोकानका आधारमा प्राप्त भएका उल्लेखित विवरणहरूको अध्ययन, विश्लेषण, प्राथमिकताको यथार्थ पहिचान र लगानीको क्षमता र बास्तविकताका आधारमा सम्बन्धित सरोकारवाला सँगको विषयगत छलफलका आधारमा यो अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।**

१. आवस, कृषि, उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा पर्यटन २. सडक, ढल तथा नाला ३. पुल पुलेसा तथा कलभर्ट ४ खानेपानी लगायत				
भौतिक विकास योजना				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) हरू	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिकाको सम्पूर्ण भू-भागलाई आवासीय क्षेत्र, कृषि तथा पशुपन्छी पालन क्षेत्र, उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय क्षेत्र, पर्यटकीय क्षेत्र, वन क्षेत्र, कार्यालय तथा सेवा प्रवाह क्षेत्र लगायतका आवश्यक भू-उपयोगका क्षेत्रहरूमा विभक्त गरिएको हुनेछ साथै यीनै भू-उपयोग क्षेत्रका आधारमा निर्माण व्यवस्थापन हुनु पर्ने आवासीय तथा बजार क्षेत्र, यातायात सञ्जालकालागि आवशयक पुल पुलेस सहितका सडक, ढल तथा नाला , स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत, सञ्चार तथा मनोरञ्जन, हरियाली विकास लगायत पूर्वाधारहरू को मात्रात्मक मापदण्ड सहित कृषि, उद्योग, व्यापार तथा ब्यवशायका लागि आवश्यक भौतिक विकास गुरु योजना तर्जुमा भई संरचनात्मक आधारहरू निर्माणका साथ आर्थिक समृद्धिको जग तयार भएको हुनेछ साथै जग्गाको कित्ताकाट समेत भू-उपयोग योजना तथा नीतिका आधारमा कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम):				
१. भूमि व्यवस्थापन र उपयोग ● बर्तमान भू-उपयोगलाई आधार विन्दु मानी वर्तमान आवश्यकता र दिगो विकास लक्ष्यलाई सार्थक वनाउन फुङ्लिङ नगरपालिकाको भू-उपयोग नीति तथा योजना निर्माण भई सोको कार्यान्वयनकालागि आवश्यक ऐन, निमय, निर्देशिका वा कार्यविधि तयार गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिकाको वर्तमान एकीकृत आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले औल्याएका समेत गरी सम्भाव्य सवै खाले भूमिको उपयोगितका आधारमा आवास क्षेत्र, कृषि तथा पशुपालन क्षेत्र, शहरी क्षेत्र, औद्योगिक क्षत्र, पर्यटन क्षेत्र, वन क्षेत्र लगायतका भू-उपयोग क्षेत्रको सार्थक बर्गिकरण गर्ने ● आवश्यकताका आधारमा ल्याण्ड पुलिङ समेतको नीति	● वि.सं. २०७८ साल असोज मसान्त भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको भूमिको उपयोगिताका विषयमा आवश्यक नीति तथा योजना निर्माण भएका हुनेछन् साथै सोहि नीति र योजनाका आधारमा आवासीय क्षेत्र, कृषि तथा पशुपन्छी पालन क्षेत्र, शहरी तथा ब्यापारिक क्षेत्र,	● नगर कार्यपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको	**१. प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● योजना शाखा ● वडा कार्यालय **२. सहयोगी** ● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● घरपरिवार तथा समुदाय र सामाजिक अगुवा ● उपभोक्ता तथा	● संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय ऐन, नियम, कानून,नीति, योजना ● आर्थिक स्रोत ● नगरबासिको विश्वास र सहभागिता

अवलम्वन सहित भू-उपयोग नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा गरी कृषि योग्य जग्गा जमिनको अनावश्यक र अनुपयुक्त खण्डिकरण र उपयुगितामा आएको ह्रासलाई (बाँझो छाड्ने प्रचलनलाई समेत) रोकेर व्यवस्थित र दिगो नगरपालिका विकासको आधार तयार गर्ने ● भौतिक विकास गुरु योजना तर्जुमा, स्विकृती र कार्यान्वयन गर्ने ● १:२५०० स्केलको आधार नक्शा वनाई तयारी GIS नक्शामा समावेश गर्ने ● एकीकृत बस्ती विकास (Integrated Settlement Development) कालागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास कार्यक्रमको तर्जुमा र व्यबस्थापन गर्ने साथै एकीकृत आवास विकास (House Pooling) जस्ता योजना कार्यान्वयन गर्ने ● क्रमिक रुपले प्राथमिकताका आधारमा नगरका गौरवका आयोजना भित्र समेटिएका मूख्य शहरको व्यवस्थित शहरीकरण, बिद्यमान अवस्थामा नगरका ग्रामिण क्षेत्रमा रहेका बजारहरूलाई क्रमस ग्रामिण शहरीकरण (स्याटलाईट स्मार्ट सहर), बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने ● नगरका सम्भाव्य वडाहरूमा जग्गा एकीकरण, निर्देशित जग्ग विकास तथा निर्देशित योजनाबद्ध विकास मध्ये कुनै एक वा मिश्रीत योजना लागू गर्ने ● विश्व सम्पदा वा राष्ट्रिय वा स्थानीय सम्पदा सूचीमा आउन सक्ने पाथीभरा मन्दिर लगायतका पर्यटन क्षेत्रहरूको विकासका लागि महत्व राख्ने पुरातात्विक तथा स्थानीय महत्वका धार्मिक स्थलहरू, वनजङ्गल तथा वनय जन्तु, पार्क, सीमसार क्षेत्र,	औद्योगिक क्षत्र, पर्यटन क्षेत्र वन तथा हरियाली क्षेत्र, चरन क्षेत्र, लगायतका भु-उपयोगको निस्चित मापदण्ड सहितका क्षेत्रहरूमा बर्गिकरण भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ● आ.व. २०७८/७९ भित्र भू-उपयोग क्षेत्रको बर्गिकरणका आधारमा नीति निर्माण भई उक्त नीतिमा आधारित पुल पुलेसा सहितका सडक, ढल तथा नाला , स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत, सञ्चार, खेल तथा मनोरञ्जन, धार्मिक तथा सांस्कृतिक लगायत आवास, शहरी, कृषि, उद्योग, व्यापार तथा व्यवशायका लागि आवश्यक मापदण्ड सहितको भौतिक विकास गुरुयोजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ ● प्रारम्भिक रुपमा आ.व. २०७७/७८ देखि तथा पूर्ण	प्रतिवेदन ● नियमित अनुगमन सर्वेक्षण प्रतिवेदन ● राष्ट्रिय तथा स्थानीय अभिलेख ● टोल विकास संस्था वा नागरिक वडा मञ्चहरूको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	उपभोक्ता समिति ● निर्माण व्यवसायी ● सामुदायिक संघ सस्थाहरू ● सहयोगी तथा साझेदार संघ सस्थाहरू	● यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● सामाजिक द्वन्द ● राजनीतिक समजदारी ● विकास प्रतिको स्थानीय बासीको धारणा

तटवर्ती क्षेत्रका जग्गा सम्बन्धी लगत तयार गरि तीनिहरूको दिगो व्यवस्थापन गर्ने ● संघीय तथा कम्तिमा प्रादेशिक सम्पदा सूचीमा समावेश गर्ने गरी महत्वपूर्ण रहेका पर्यटकीय क्षेत्रहरूलाई एकीकृत पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने साथै प्रत्येक वडामा न्यूनतम रुपमा एउटा सार्वजनिक पार्क निर्माण गर्ने ● सुकुम्बासी समस्या समाधान, घरजग्गा नहुनेकालागि आवस क्षेत्रको व्यवस्थापन र अव्यवस्थित बसोबास व्यवस्थापन लगायतकालागि आधारभूत आवास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ● फुङ्लिङ नगर क्षेत्र बाट बग्ने बिभिन्न खोला तथा खोल्सि किनाराहरूमा २५ देखि ५० मिटर चौडासम्म बृक्षारोपण गरी हरित क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्ने ● तालिका नं.७.१.३ मा उल्लेख गरिएको मुख्य बाजर केन्द्रहरूलाई निर्धारित प्राथमिकताका आधारमा ग्रामिण सेटलाईट (स्मार्ट) सहर तथा स्थानीय तरकारी र हाटबजार क्षेत्रलाई आधुनिक र ब्यवस्थित आयात निर्यात तथा खरिद बिक्रि केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने ● जनसहभागिता, निजी र सार्वजनिक क्षेत्रहरूको संयुक्त प्रयासमा घडेरी र अन्य प्रयोजनका लागि जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● व्यापार, उद्योग र सूचनाको विकासका लागि बाणिज्य केन्द्रको (Commercial Centre) को स्थापना गर्ने ● भु-उपयोग क्षेत्र र नीति सहित दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य सहितको नगरको भावी स्वरुपबारे नगरपालिकाबासी लाई जानकारी गराउने साथै भौतिक तथा भौतिक पूर्वाधार विकासमा नगरबासी हरूबाट सहयोग प्राप्त गर्ने ● भौतिक विकासको गुरु योजना बारे वडागत रुपमा **फुङ्लिङ जनजागरण** अभियान सञ्चालन गर्ने	रुपले २०७८/७९ भित्र सार्वजनिक तथा व्यक्तिगत भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि निर्माण संहिता तयार भई कार्यान्वयन अएको हुनेछ ● योजनाबद्ध र गुणस्तरीय निर्माण विकासका माध्यम बाट समग्र भौतिक पूर्वाधार सहित सडक लगायतका यातायात पूर्वाधारको दिगोपना बढेको हुनेछ ● आ.व. २०७८/७९ को सुरु बाटै योजनाबद्ध आवासीय क्षेत्रको विकास र बढोत्तरी, भुकम्प प्रतिरोधी सार्वननिक तथा नीजि घरहरूको निर्माणमा परिमाणत्मक वृद्धि, हरित, जल र मनोरञ्जन क्षेत्रहरूको विकास र वृद्धि, फोहोर मैलाको दिगो व्यवस्थापन तथा प्रशोधन केन्द्रको निर्माण ब्यवास्थापन, यातायातको संरचनामा विकास र सडक यातायातमा सुगमता, एकीकृत सपिङ महल तथा हाट बजारहरूको भौतिक स्वरुप ब्यवस्थित लगायतका समग्र भौतिक			

१.१. भवन तथा भवन संहिता एवं निर्माण इजाजत ● भवन निर्माण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा गर्ने ● राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड लाई स्थानीयकरण गरी भवन निर्माण अनुमति र नियमन गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र निर्माण हुने सबै खाले भवन निर्माणका लागि तहगत नक्शा स्वीकृति, संशोधन, नियमन गर्ने ● पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्बर्द्धन र पुनःनिर्माणलाई प्राथमिकता दिने ● सरकारी भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवन, सभागृह तथा अन्य सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण र मर्मत संभार गर्ने ● एकीकृत वस्तिविकास योजना अन्तरगत कम लागतका भुकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माणलाई प्रोत्साहनका साथ कार्यान्वयनमा ल्याउने **१.२. सडक तथा यातायात व्यवस्था** ● मुख्य सडक, स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडिक, पुल (पक्कि तथा झोलुङ्गे) पुलेसा सम्बन्धी गुरुयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने ● यस नगरपालिकाको कम्तिमा आगामि २० वर्षको वा सो भन्दा बढी आश्यकता धान्न सक्ने गरी सडक मापदण्ड सहितको यातायात पूर्वाधार विकास र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड निर्धारण गर्ने ● यस नगरपालिकाले निर्माण गर्ने सडक गुरु योजना अनुसार मापदण्ड सहितको सडक, ढल तथा नालाहरूको रेखाङ्कन गर्ने तथा सोहि बमोजिम कम्तिमा ४ लेनका मुख्य सडक र २	विकासको स्वरुपमा परिमाणात्मक र गुणात्मक परिवर्तन आउने क्रमको सुरुवात भएको हुनेछ ● आर्थिक समृद्धिमा आधारित विकास निर्माण र व्यापार ब्यासायको विकास र बिस्तारका कारण नगरपालिका छाडेर बसाई सरि जानेहरूको संख्यामा गणनायोग्य कमि आउने समेतका कारण आ.व. २०८१/८२ सम्ममा नगरपालिकाको बर्तमान जनसङ्ख्याको वृद्धि दरमा बढोत्तरी भई बर्षिक १.५ देखि २.५ % को हाराहारि पुगेको हुनेछ ● सूचना प्रविधिको ब्यवस्थित प्रवाहका कारण नगरका गाउँ, बस्ति तथा टोल सम्म बैकिङ, आर्थिक, प्राविधिक लगायतका सेवा प्रवाहका क्षेत्रहरूको उपभोग र उपयोगमा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा बढोत्तरी भएको हुनेछ			

लेनका सहायक सडक र १ लेनको घरेलु सडकहरू निर्माण गर्ने गरी आवासीय सडक, शहरी तथा ग्रामीण सडक, कृषि सडक, पर्यटन सडकहरूको बर्गिकरण र मापदण्ड तयार गर्ने ● नगरपालिकाको मापदण्ड वमोजिम नक्सा कित्ताकाट भएको सडकमा मात्र सडक निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकता दिने ● सडक लगायतका पूर्वाधार विकासका लागि स्थानको अभाव रहेका स्थान र क्षेत्रमा ल्याण्ड पुलिङ्ग को कार्यलाई प्राथमिकता दिने **<u>१.३. जलविद्युत, उर्जा, सडकवत्ती व्यवस्थापन</u>** ● संघीय तथा प्रदेश कानुन र योजना समेतका आधारमा फुङ्लिङ नगरपालिकामा जलबिद्युत उत्पादनका सम्भावना रहेकोले लघु तथा साना जवबिद्युत आयोजना निर्माण तथा सञ्चालन साथै बायु बिद्युत उत्पादन सहितका नवीकरणीय तथा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी अध्ययन, नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने ● विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन गर्ने ● जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिदै बहुउपयोगी विकास कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने ● उच्च प्राथमिकताका साथ सौर्य सडक वतीको सम्भावनाको अध्ययन गरी सम्भव देखिएका स्थानमा व्यवस्थापन गर्ने ● नगरपालिकाका मुख्य मुख्य बजार क्षेत्र लगायत आर्थिक सामाजिक रुपले पछाडि परेका समुदायको बस्तिमा सौर्य सडक वत्ति जडान तथा व्यवस्थापन गर्ने **<u>१.४. सिंचाई तथा जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण</u>** ● कृषिमा आधारित आर्थिक विकास पूर्वाधारको रुपमा रहेको सिँचाईकालागि आर्थिक विकास सँग सम्बन्धित योजना				

खण्डका आधारमा आवश्यक नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण र कार्यान्वनय गर्ने ● स्थानीय कृषकहरू समेत सम्मिलित **<u>सिंचाई पूर्वाधार विकास नगरपालिका समितिको</u>** निर्माण गर्ने ● सिँचाई सम्बन्धी गुरुयोजनाको तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ● स्थानीय साना तथा सतह सिंचाई प्रणाली तथा तमोरको पानीलाई लिफ्ट प्रणालि मार्फत सिंचाइ पूर्वाधारको सञ्चालन निर्माण, सुधार, मर्मत सम्भार र व्यवस्थापन गर्ने ● जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण सम्बन्धी आवशयक नीति निर्माण गरी स्थानीय तटवनध, खोला तथा खोल्सि नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन र नियमन गर्ने ● फुङ्लिङ नगरपालिका बाट बग्ने ससाना खोला तथा खोल्सा बाट जल उपयोग गर्न आवश्यक र सम्भाव्य योजना तर्जुमा गर्ने **<u>१.५. खानेपानी व्यवस्थापन</u>** ● स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ● सार्वजनिक स्थलमा शुद्ध र शुरक्षित खाने पानीको व्यवस्थापन गर्ने ● स्वच्छ खानेपानी उत्पादन र वितरण पूर्वाधार निर्माण गर्ने ● नगरपालिका क्षेत्र भित्रका पानीका मुहान र श्रोतहरूको संरक्षण गर्ने साथै यी समेतका सम्भाव्य सवै श्रोतहरूलाई एकीकृत गरी बृहत खानेपानी आयोजना सञ्जालको निर्माण विकास गरी **" एक घर एक धारा "** को अवधारणा अन्तर्गत स्वच्छ सुरक्षित खाने पानी प्रवाहको व्यवस्थापन गर्ने				

• खानेपानी र घरायसी प्रयोगको पानीको व्यवस्थापनलाई अलग अलग हुनेगरी पूर्वाधारको विकास गर्ने **१.६. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास** • नगरपालिका क्षेत्रभित्र सवै वडामा नेट ईन्टरनेट सेवा, टेलिसेन्टर, केबुल तथा तारविहीन टेलिभिजन प्रसारणका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने • नगरपालिकाको साझेदारीमा एक सय वाट सम्मको एफ. एम. रेडियो सञ्चालनकालागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने • सञ्चार श्रोतको विकासकालागि नगरपालिका क्षेत्र बाट नगर स्तरीय पत्रपत्रिकाको प्रकाशन गर्ने व्यवस्था गर्ने **१.७.सार्वजनिक निजी साझेदारी** • सार्वजनिक–निजी साझेदारी सम्बन्धी नगरपालिका स्तरीय नीति तथा ऐन निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने • स्थानीय विकासमा निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागितालाई मुल प्रवाहिकरण गर्ने				

रणनीतिः

- भू-उपयोग नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने
- भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकास संग सम्बन्धित आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू निर्माण, व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन गर्ने
- आर्थिक समृद्धि र रोजगारी श्रृजनामा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने नगरका गौरवका आयोजनाको कार्यान्वयनमा बिशेष जोड दिने
- लगानीको सुनिस्चितताकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार सँगको समन्वयलाई प्रभावकारी वनाउने साथै विकासको गती तिब्र वनाएर सम्बन्धित सरकारहरू लाई बिश्वासमा लिई कामको मात्रा र गुणस्तरका आधारमा सहयोग प्राप्त हुने वातावरणको श्रृजना गर्ने
- स्थानीय स्तरमा रहेको आर्थिक, भौतिक तथा मानविय श्रोत र साधनको पहिचान तथा व्यवस्थापन साथै पारदर्शी तथा न्यायोचित, मितब्ययी र दिगो विकासमा आधारित लगानीको सुनिस्चितता गर्ने
- पूर्वाधारहरूको दीर्घकालीन गुरु योजना तयारी र निर्माण कार्यलाई सँगसँगै गर्ने गरी आवश्यक प्रकृया अगाडी बढाउने
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक जग्गा जमिन तथा स्थानको व्यवस्थापन गर्ने तथा सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा प्राप्ति गर्नु पर्ने अवस्था आएमा उचित र उपयुक्त मुआब्जाको निर्धारण गर्ने

- भूमिको वर्गीकरणका आधारमा भएको भू-उपयोग नीति बमोजिमको लगत कायम गर्ने तथा बर्गीकरणका आधारमा जग्गाको कित्ताकाट र भूमी लगत (नक्शा, स्रेस्ता) निर्माण र संरक्षण गर्ने
- जग्गा धनी दर्ता गर्दा वा दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण गर्दा भू-उपयोग नीति बमोजिम मात्र गर्ने व्यवस्था मिलाउने साथै सारेकारवाला निकाय सँग समन्वय गर्ने
- कम्तिमा २० वर्ष वा सो भन्दा माथि यातायातको चाप धन्न सक्ने गरीका सडक मापदण्ड निर्धारण गर्ने साथै बाटोको कुनै पूर्वाधार नभएका तर अति आवश्यक रहेका स्थानहरूमा बाटो खोल्ने तथा कच्ची तथा धुले सडकमा ग्राभेल गर्ने कार्यलाई प्रथम प्राथमिकतामा राख्ने
- सडक संरक्षण र दिगोपनकालागि पक्कि वा सुरक्षित कच्ची नाला निर्माण भई सकेपछि मात्र सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई कमिक रुपले कार्यान्वनयमा ल्याउने
- स्थानीय श्रोत र साधनको प्रयोग र उपयोगितालाई प्रथम तथा विशेष प्राथमिकता दिने
- आवास विकास योजनाहरूमा सार्बजनिक हरित क्षेत्रहरू समावेश गर्ने साथै आवास विकास योजनाहरू दीर्घकालीन योजनामा प्रतिपादन गरीएका सडक, ढल र नालाहरूको रेखाङ्कनको आधारमा गर्ने
- आवास विकास योजनाहरूमा लक्ष्यीत समुदायको पहुँचलाई प्रथम प्राथमिकता दिने साथै निजी क्षेत्रले व्यवस्थित जग्गा विकास योजना स्वीकृति लिई कार्यान्वयन गरेमा नगरपालिकाबाट विशेष सहयोग उपलव्ध गराउने
- भौतिक पूर्वाधार विकास योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कनगर्दा जनसहभागितमा जोड दिने साथै उपभोक्ता समितिहरूलाई तालिम तथा प्रशिक्षणको व्यवस्था गरी क्षमता विकास गर्ने गराउने
- आईईई तथा ईआइए गरी वातावरणीय सन्तुलन कायम हुने प्रकारले भौतिक संरचनाहरू निर्माण लाई अनिवार्य गरिने
- जनसहभागिता अभिवृद्धिमा जोड दिने साथै जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रमलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिने व्यवस्था गरिने
- गुणस्तरयी निर्माण विकासमा कमिहुनेगरी कुनै प्रकारको मुलाहिजा तथा सम्झौता नगरिने
- खानेपानी उपभोग, पारिवारिक शौचालय निर्माण र प्रयोगलाई नगरपालिका तथा वडाकार्यालयको सेवा प्रवाह व्यवस्थापन संग आवद्ध गरिने
- सम्भाव्य सवै प्रकारका जोखिम न्यूनिकरणकालागि पूर्व तयारी गरिने
- यातायात सुरक्षा व्यवस्थापन र नियमन कालागि GPS System को विकास गरी ट्रफिक नियन्त्रण र सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने
- स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, भाडा दर निर्धारण र नियमन गर्ने नीति अवलम्वन गरिने
- टेम्पो, ट्याक्सी, म्याजिक भ्यान तथा सिटि सफारि सेवाको अनुमती, व्यबस्थापन र नियमन गर्ने
- वातावरणमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, अपाङ्गता र लैङ्गिकमैत्री यातायात प्रणालीको प्रवर्द्धन गर्ने
- यातायात क्षेत्रमा वाताबरणमैत्री प्रविधिलाई प्रोत्साहन साथै यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच पुग्न सक्ने गरी व्यवस्थापन गर्ने
- पूर्वाधार निर्माणको गुणस्तरियता यकिन गर्न निर्माण सामाग्रीहरुको गुणस्तर परीक्षण विस्तृत सर्वेक्षण, ल.ई., डिजाईन, सम्झौता लगायतका प्रावधानलाई प्रभावकारी वनाउने
- सडक गुरु योजना बमोजिम नगरपालिका स्तरीय सडकको मापदण्डलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनुका साथै नगरको आर्थिक सहयोगबाट

निर्माण सुधार हुने अन्य सडकको चौडाई नेपाल सरकारले तोकिएको मापदण्ड भन्दा कम नहुने गरी निर्माण व्यवस्थापन गर्ने

- एकीकृत वस्ती विकासकालागि योजनाबद्ध र व्यबस्थित वस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा कार्यान्वयन गर्ने
- संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानुन बमोजिम स्थानीय तहमा सुकुम्वासी पहिचान र अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने
- आर्थिक, बैकिङ इत्यादि कारोबारका थप नयाँ संस्थाहरू खुल्न उपयुक्त वातावरणको विकास गरी सूचना प्रविधिमा आधारित कारोबारहरूमा वृद्धि गर्ने
- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा सर्वसाधारण जनताको सहज र सरल पहुँच तथा सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने

७.२.७ भौतिक पूर्वाधार विकास योजना

फुङ्लिङ नगरपालिकाको समग्र भौतिक पूर्वाधार विकास योजनाका विषयमा "**आवधिक नगरपालिका विकास योजना**" तर्जुमाका समयमा सम्बन्धित सरोकारवाला स्थानीय बासी तथा जनप्रतिनिधि सँग भएको अन्तर सम्बाद र अन्तरकृया साथै स्थानीय जनताको अपेक्षा, विकास प्रतिको चाहाना, जनप्रतिनिधिले निर्वाचनताका जनताका माझ गरेका बाचा तथा सङ्कल्प, स्थानीय सम्भावना, अवसर र चुनौती साथै बर्तमानको आवश्यकताका आधारमा तयार भएको फुङ्लिङ नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच र त्यसमा आधारित लक्ष्य प्राप्तिकालागि यस नगरपालिकालाई भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकासका हिसावले एक सक्षम र सवल नगरपालिकाको रुपमा अघि बढाउने प्रतिवद्धता प्राप्त भएको छ । नगर भित्र निर्माण सञ्चालन हुने पहिचान युक्त यातायात पूर्वाधार विकास योजना तथा आयोजनाहरूलाई **नगरपालिका, संघीय तथा प्रदेश सरकार, दाता, सहयोगी लगायतका विकास साझेदारको सहयोगमा** एकल, संयुक्त वा साझेदारीमा निर्माण विकास हुने गरी प्राथमिकता निर्धारणका साथ नगर तथा वडा स्तरीय साथै संघीय तथा प्रदेश स्तरीय गरी ४ भागमा बर्गिकरण गरिएको छ । फुङ्लिङ चक्रपथ बाहेक यस नगरपालिकामा पर्यटन पदमार्ग समेतका साना तथा ठूला साथै पुराना र नयाँ साथै संघीय सरकारबाट निर्माणाधिन रहेका र राष्ट्रिय गौरवका समेत गरी **करिव ६२६.३ कि.मि. लम्बाईका कुल २०५** वटा सडकहरू **फुङ्लिङ यातायात सडक सञ्जालका** रुपमा प्रस्तावित भएका छन् । यी सडकहरू मध्ये संघीय तथा प्रादेशिक राजमार्गका रुपमा निर्माण भएका र नगरपालिकाले आफैं निर्माण गरेका मूख्य बजार क्षेत्रका बाहेक अधिकांस सडकहरू केहिमा सामान्य ग्रावेल र अन्य माटोको सतह भएको कच्ची छन । यी कच्ची सडकहरूको बर्तमान अवस्थाको अध्ययन गर्दा केहि सडकको अवस्था ग्रावेल तथा कच्चीनै भए पनि यातायात र ढुवानीका साधन समेतको प्रयोगकोलागि राम्रो रहेको, केहि सडक मध्यम स्तरको रहेका छन भने करिव ६५ % भन्दा बढीनै सडकहरू सामान्य रुपले आवतजावत गर्न पनि कठिन हुने अवस्थामा रहेका छन् । सडक सतह निर्माण प्राथमिकताका आधारमा निर्माण गरिने सडकहरूको कुल लम्बाई मध्ये कालोपत्रे गरिने पर्ने सडक २५३.६ कि.मि., ग्रावेल गरिनु पर्ने सडक १७८.९ कि.मि., नयाँ ट्रयाक खोल्नु पर्ने समेत गरी कच्ची सडक १३२.८ कि.मि. र पदमार्ग समेतका अन्य सडक ६१ कि.मि रहेका छन् । यो आवधिक योजना अवधि ५ वर्षको हुने भएका कारण यस अवधिमा प्राथमिकता P1 मा परेका मध्ये कालोपत्रे भएकाको स्तरोन्नती र कालो पत्रे गर्ने गरी १५६.५ कि.मि., ग्रावेल भएकाको स्तरोन्नती र ग्रावेल गर्नु पर्ने ११४.५ कि.मि., ट्रयाक खोलिएका र खोल्नु पर्ने गरीका कच्ची (माटोका सतह) निर्माण गर्नु पर्ने ९५ कि.मि. र पदमार्ग सहितका अन्य ३२ कि.मि. गरी कुल ३९८ कि.मि. सडकहरूको मात्र पनि निर्माण विकास गर्न सके सडक पूर्वाधार विकासमा नगरपालिकाले ठूलै फड्को मार्न सक्ने भएको भएता पनि वर्तमान नगरपालिकाको श्रोत प्राप्ति र परिचालनका हिसावले यो लक्ष्य प्राप्त गर्न कठिन हुने भए बाट यस आवधिक योजना अवधिमा प्राथमिकता P1 मा परेका पर्यटन पदमार्ग निर्माण, कच्ची सडकको ट्रयाक खोल्ने र ग्रावेल नभएको सडकलाई अनिवार्य ग्रावेल गरिसक्ने गरी बिशेष प्राथमिकतामा राख्दै यस प्राथमिकतामा परेका कालोपत्रे गर्नु पर्ने सडकको कालोपत्रे गर्ने गरी कुल **३९८ कि.मि. सडक मध्ये ६५ % मात्र** निर्माण गर्न सकिने सम्भावनालाई केन्द्र विनदुमा राखेर लगानी योजना तयार गरिएको छ । **नगरका गौरवका आयोजनामा समेटिएका सडक पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्य सोहि बमोजिमको प्राथमिकता कम अनुसार कार्यान्वयनमा आउने छन् ।** आवधिक नगरपालिका विकास योजना अन्तरगत प्रस्ताव भई प्राथमिकता कम बमोजिम निर्माण गरिनु पर्ने सडक सतहका आधारमा सडकको लम्बाई तालिका नं. ७.२.७.१ र ७.२.७.२ मा उल्लेख गरिएको छ

तालिका नं. ७.२.७.१ :सडक सतह र प्राथमिकताका आधारमा सडकको लम्बाई (चक्रपथ बाहेक)

क.सं.	सडकको सतह	प्राथमिकताका आधारमा लम्बाई कि.मि.			
		P1	P2	P3	**जम्मा**
१	कालोपत्रे	१५६.५	६३.१	३४.०	**२५३.६**
२	ग्राभेल	११४.५	५८.४	६.०	**१७८.९**
३	कच्ची (माटो)	९५.०	३३.३	४.५	**१३२.८**
४	अन्य (सवै खाले पदमार्ग समेत)	३२.०	२६.०	३.०	**६१.०**
		३९८.०	**१८०.८**	**४७.५**	**६२६.३**

%	६३.५	२८.९	७.६	१००.०

तालिका नं. ७.२.७.२ : निर्माण प्राथमिकता र सतहको आधारमा सडको लम्बाई (चक्रपथ बाहेक)

वार्डनं.	निर्माण प्राथमिकताका आधारमा लम्बाई (कि.मि.)				प्रस्तावित प्राथमिकत नं. १ म कुल सडकको सतह निर्माणका आधारमा लम्माई (कि.मि.)				
	P1	P2	P3	जम्मा	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची (मा.स।)	अन्य	जम्मा
१	२५.०	१५.५	०.०	४०.५	२१.५	३.५	०.०	०.०	२५.०
२	५५.५	३.५	०.०	५९.०	२७.५	१४.५	६.५	७.०	५५.५
३	५२.०	२८.०	३.०	८३.०	६.०	३७.०	९.०	०.०	५२.०
४	८.६	१३.४	६.०	२८.०	७.६	१.०	०.०	०.०	८.६
५	७.३	१.५	०.०	८.८	७.३०	०.००	०.००	०.००	७.३
६	४१.०	२७.०	०.०	६८.०	२४.५	७.५	०.०	१४.०	४६.०
७	१३.६	८.६	४.५	२६.७	३.६०	०.५०	९.५०	०.००	१३.६
८	३२.०	२५.०	०.०	५७.०	७.०	९.०	१०.०	६.०	३२.०
९	४९	१७	२८	९३.५	१३.५	१८.५	१७.०	०.०	४९.०
१०	७३	९	०	८२.०	२३.०	२३.०	२७.०	०.०	७३.०
११	३६	३८	६	७९.८	१५.०	०.०	१६.०	५.०	३६.०
जम्मा	**३९३.०**	**१८५.८**	**४७.५**	**६२६.३**	**१५६.५**	**११४.५**	**९५.०**	**३२.०**	**३९८.०**

प्राथमिकता क्रमका आधारमा नगरपालिकाको बर्तमान श्रोत प्राप्ति र परिचालनको अवस्थाको बिश्लेषण गर्दा प्राथमिकता P1 मा प्रस्ताव गरिएका सडक पूर्वाधार आयोजना समेत यस आवधिक योजना अवधिमा सम्पन्न हुन सक्ने अवस्था नरहेका कारण यस नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच र स्थापित लक्ष्यका आधारमा दाश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा प्रस्तावित सडक सञ्जाल पूर्वाधार विकास आयोजनाहरू यस पछिको आवधिक योजनामा प्रथम प्राथमिकता भित्र समेटि कार्यान्वयनमा आउनेछन् । प्राथमिकता क्रम P2 र P3 मा परेका आयोजना हरूकोसंक्षिप्त बिबरण तालिका नं. ७.२.७.३ मा वडागत उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२.७.३: प्राथमिकता क्रम P2 र P3 मा परेका आयोजना हरूको वडागत संक्षिप्त बिबरण (चक्रपथ बाहेक)

वार्डनं.	प्रस्तावित प्राथमिकत नं. २ म कुल सडकको सतह निर्माणका आधारमा लम्माई (कि.मि.)					प्रस्तावित प्राथमिकत नं. ३ म कुल सडकको सतह निर्माणका आधारमा लम्माई (कि.मि.)				
	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची (मा.स।)	अन्य	जम्मा	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची (मा.स।)	अन्य	जम्मा
१	१.०	९.०	१.५	४.०	१५.५	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
२	३.५	०.०	०.०	०.०	३.५	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
३	१०.०	१३.०	५.०	०.०	२८.०	०.०	२.०	१.०	०.०	३.०
४	९.०	४.४	०.०	०.०	१३.४	६.०	०.०	०.०	०.०	६.०
५	०.०	०.०	१.५	०.०	१.५	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
६	४.०	६.०	०.०	१२.०	२२.०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०
७	४.६	२.५	१.५	०.०	८.६	०.०	१.०	३.५	०.०	४.५
८	९.५	१२.५	३.०	०.०	२५.०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०
९	६.५	९.०	१.०	०.०	१६.५	२८.०	०.०	०.०	०.०	२८.०
१०	०.०	०.०	९.०	०.०	९.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
११	१५.०	२.०	१०.८	१०.०	३७.८	०.०	३.०	०.०	३.०	६.०

जम्मा	६३.१	५८.४	३३.३	२६.०	१८०.८	३४.०	६.०	४.५	३.०	४७.५
%	३४.९	३२.३	१८.४	१४.४	१००.०	७१.६	१२.६	९.५	६.३	१००.०

राष्ट्रिय गौरवका आयोजना संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्रत्यक्ष लगानीमा निर्माण सञ्चालन हुनेछन भने नगरपालिकाले समेत केहि सडकहरूलाई नगरका गौरवका आयोजना भित्र समेटेको अवस्था छ । नगरपालिकाले अनुमानित सम्भावना देखेको फुङ्लिङ चक्रपथको सम्भाव्यना रहे नरहेको, रहेको भए यसले पार्ने सकारात्मक प्रभाव र नरहेको भए यसको कारण सहित बिस्त्रित प्रतिवेदन प्राप्त हुने गरी यस आवधिक नगरपालिका विकास योजना अवधिमा अध्ययन गरिने छ । नगरपालिकाकै गौरवका आयोजना भित्र समेटिएका **वडा नं. १ को तिनवरे टिम्वुरे नगीजिङ मेल्लङ हुदै नाङ्गेबरडाँडा थाङ्ने दोभान सम्मको मादेन सडक, वडा नं. २ को हेलिप्याड सशस्त्र केम्प एङलेजुङ तिनधारे पिपल बोट हुँदै डुङडुङगे देउलिङगे गहिरी गाउँ लहरे गाउँ हान्दुङ सम्मको मदन भण्डारी मार्ग (ख), वडा नं. ६ को पराजुलि चोक देखि विहिवारे चण्डेश्वरी धाम सम्मको चडशवरी धाम मार्ग, वडा नं. ७ को घोडेचौर देखि छत्रे धारा सम्मको घोडेचौर सडक, ऐश्वर्य चोक चम्फे देखि ३ नं. वडा जोड्ने मुक्तेश्वर सडक तथा तोक्मेडाँडा भिन्तुना हुँदै सुकेटार सम्मको तोक्मेडाँडा सुकेटार पदमार्ग निर्माण, वडा नं. १० को मुस्कान चोक हुँदै गोल्फे डाडाँ सम्मको मुस्कान गोल्फे सडक, वडा नं. ११ को फावाखोला सिम्बु बनपाला हुँदै तेम्वेवा लाली देउराली सम्मको फावाखोला कञ्चजंघा पद मार्ग लगायतका केहि सडकलाई नगरको गौरवको योजनामा** समावेश गरि निर्माण कार्य अघि बढाउने तयार गरिएको छ । यसरी नगरका गौरवका आयोजनाको रुपमा प्रस्ताव गरिएका सडक पूर्वाधारहरू तालिका नं. ७.२.७.५ मा समावेश गरिएकाले यसको निम्ति अलगै लगानीको प्रस्ताव नगरिएको र सोहि तालिकामा प्रस्ताव भएको लगानीलाई बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछी एकीकृत समायोजन गरेर आयोजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ ।

प्रस्तावित प्राथमिकता P1 मा परेका र नगरका गौरवका सडक आयोजनाहरू मध्ये यस अवाधिक योजना अवधिमा संघीय तथा प्रदेश सरकारको समेत सहयोगमा सडक कालोपत्रे गर्ने, केहि अत्यावस्यक सडक वर्षैभरी यातायात तथा ढुवानीका साधन आवतजावत गर्न सक्ने गरी ग्राभेल, सोलिङ, आवस्यक स्थानमा कटिङ र सतह नाला समेत निर्माण गर्ने साथै केहि सडको स्तरोन्नती गर्ने र बाँकि हुन आउने सडक लाई कटिङ गरी आवत जावतमा सहजता ल्याउने गरी प्राथमिकताक्रम निर्धारण समेतको प्रस्ताव गरिएको छ । सडकहरूको प्राथमिकता क्रम र सडकको लम्बाई र अव गरिनु पर्ने प्रस्तावित काम समेतको विस्त्रित बिबरण समेत तालिका ७.२.७.५ मा प्रस्तुत गरिएको । प्रस्तावित सडक सञ्जाल निर्माण गर्दा अति आवश्यक स्थानमा नाला निर्माणको कार्यलाई समेत आवद्ध गरी सँगसँगै अघि बढाउने लक्ष्य राखिएको छ भने बिभिन्न स्थानमा यातायात सञ्जालको प्रमुख हिस्सेदारको रुपमा आवश्यक पुल तथा कलभर्टहरू निर्माणकालागि यसै शिर्षक अन्तरगत तालिका नं. ७.२.७.५ मा नै समावेश गरिएको कारण उल्लेख गर्नै पर्ने वडा नं. २ र ७ मा पर्ने केहि ढल तथा नालाको माात्र तालिका नं. ७.२.७.६ मा उल्लेख गरिएको छ । पुल तथा कलभर्ट निर्माणको प्राथमिकता क्रम सडक निर्माणको प्राथमिकता क्रम सँग मिलान हुन नसकेको अवस्थामा सडक निर्माण क्रम सँगै मिलान गरी कार्यान्वनय गरिनेछ ।

सडक पूर्वाधार बाहेकका अन्य भौतिक पूर्वाधार निर्माणका कार्यमा सामुदायिक भवन तथा सभाहल भवन निर्माण, यातायातका साधन बस, ट्रक, लरी, साना तथा ठूला सवारीका साधनकालागि पार्क तथा टर्मिनल निर्माण गर्ने साथै ट्राफिक आइल्याण्ड निर्माण, मृत्यू पस्चात गरिने सामाजिक संस्कार सँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण, पर्यटन स्वागत वा प्रवेश द्वार, नगर दृष्यावलोकन स्थल, दुरसञ्चारका टावर निर्माण, घर नम्बरिङ तथा सडक नामाङ्कन र ठेगाना व्यवस्थापन, खोला नियन्त्रण (तटवनध) पूर्वाधार निर्माण, विद्युत तथा उर्जा सेवा विकास र बिस्तार सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई समेत प्राथमिकता राखि प्रस्ताव गरिएको छ । सडक कालोपत्रे गर्ने, विभिन्न खोलाहरूमा ठूला ठूला पुल निर्माण तथा तटवनध निर्माण जस्ता योजनाहरू विशेष महत्व भित्र रहेका भएता पनि यीनको निर्माण सञ्चालनमा निकै ठूलो लागतको आवश्यकता पर्ने साथै फुङ्लिङ नगरपालिकाको एकल प्रयास बाट मात्र आवधिक योजनाले निर्धारण गरेको समय सिमा भित्र सम्पन्न गर्न संभव प्राय देखिदैन । त्यसैले यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा समावेश भएका आयोजनाहरूको सफल कार्यान्वयनकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार र दाता तथा साझेदार संघ संस्थाको समेत बिशेष अनुदान सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ भने यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा प्रस्ताव गरिएका विषयगत

शिर्षकहरू मध्ये भौतिक पूर्वाधार विकास अन्तरगत गर्नु पर्ने संस्थागत विकास, बित्तीय विकास, आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, वातावरण विकास तथा भौतिक विकास योजनाका कार्यहरू सम्बन्धित विषयगत शिर्षक अन्तरगत समावेश गरिएकोले सो बाहेकका विषय वस्तु मात्र यस खण्डमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयारीको क्रममा प्रस्तावित कुल ६२६.३ कि.मि. सडक पूर्वाधार सञ्जाल निर्माणकालागि **प्राथमिकता P1 का लागि करिव रु २ अरव ४४ करोड १८ लाख,** प्राथमिकता P2 का लागि करिव रु ८४ करोड ५१ लाख र प्राथमिकता नं. P3 का लागि रु ३५ करोड ९५ लाख गरी कुल ३ अरव ६३ करोड ६३ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यस अनुमानित लगानी मध्ये नगरपालिकाको तर्फ बाट रु ४९ करोड २६ लाख र संघीय, प्रदेश सरकार र अन्य बाट ३ अरव १५ करोड ३८ लाख को सहभागिता रहने अनुमान गरिएको छ । अनुमानित लगानिको मात्रा बिस्त्रित आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयारिका समयमा परिवर्तन हुन सक्ने कुरालाई यस प्रतिवेदनले स्वीकार गरेको छ । यस प्रतिवेदनमा अनुमानित रकम मात्र उल्लेख गरिएकोले निस्चित रुकमको हकमा बिस्त्रित आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भए पछि मत्र निस्चित हुने भएकालागि प्रस्तावित रकममा १५ देखि २० % सम्म तलमाथि हुन सक्नेछ । प्रस्तावित सडकहरूको लम्माई, निर्माण प्राथमिकता संख्या तीनको प्राथमिकता क्रम साथै अनुमानित लगानीको आवश्यकता रु (लाखमा) तथा लगानी सहभागिताको हिस्सा समेत तालिका नं. ७.२.७.४ मा उल्लेख गरिएको छ । यस प्रतिवेदनमा संघीय तथा प्रदेश सरकार भनि लगानीको आधार तयार गरिएको भएता पनि कुनै बिदेशी तथा स्वदेशी सहयोगी तथा साझेदार संघ संस्था वा कार्यालय बाट लगानी सहभागिता प्राप्त हुन आएमा संघीय तथा प्रदेश सरकारको तर्फ बाट प्राप्त हुने भनि प्रस्ताव गरिएको रकममा सहभागिता प्राप्त रकम समेत समावेस गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास योजनाः

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
७.२.७.१ नगरपालिका संस्थागत विकास योजनाः क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.१ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.१ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.१ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.१ मा उल्लेख गरिएका
७.२.७.२ **वित्तिय विकास तथा व्यवस्थापन योजनाः** क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.२ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.२ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.२ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.२ मा उल्लेख गरिएका
७.२.७.३ **आर्थिक विकास योजनाः** क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.३ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.३ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.३ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.३ मा उल्लेख गरिएका
७.२.७.४ **सामाजिक विकास योजनाः** क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.४ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.४ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.४ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.४ मा उल्लेख गरिएका

७.२.७.५ **वातावरण विकास योजनाः** क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.५ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.५ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.५ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.५ मा उल्लेख गरिएका
७.२.७.६ **भौतिक विकास योजनाः** क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा ख. कृयाकलाप -योजना तथा कार्यक्रम)	भाग ७ (सात) को विषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाको ७.२.७.६ मा उल्लेख गरिएकाले यहाँ प्रस्तुत गर्नु नपर्ने	भाग ७ (सात) को ७.२.७.६ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.६ मा उल्लेख गरिएका	भाग ७ (सात) को ७.२.७.६ मा उल्लेख गरिएका

७.२.७.७ भौतिक पूर्वाधार विकास योजना (७.२.७.१ देखि ७.२.७.६ बाहेकाको मात्र)

७.२.७.७.१ यातायात पूर्वाधार	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
७.२.७.७.१.१ सडक पूर्वाधार **क. अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा** **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र प्रस्तावित प्राथमिकता कम बमोजिमका सडक पूर्वाधारहरूको निर्माण विकास भई आर्थिक पूर्वाधारका प्रमुख सम्बाहक कृषि तथा पशुपालन र पर्यटनमा आधारित उद्योग, व्यापार र ब्यवशायको प्रवर्द्धन र विकासमा बढोत्तरी भई रोजगारीको श्रृजना र आय आर्जन बाट आगामि ५ वर्ष भित्र समग्र नगरबासीको बर्तमान आयमा ५५ प्रतिसले वृद्धि भएको हुनेछ साथै त्यसपछिका वर्षहरूमा समेत कमिक वृद्धि हुने गरी दिगो आधार निर्माण भएको हुनेछ**				
ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) ● सडक गुरु योजना तयार गर्ने ● संघीय तथा प्रदेश सरकारको मापदण्ड बमोजिमका सडकको हकमा सोहि बमोजिम र नगरले मापदण्ड निर्धारण गर्नु पर्ने सडकहरूको हकमा न्यूनतम चौडाई सेडब्याक बाहेक देहाय बमोजिम कायम गर्ने क. क्लास ए सडक १४ मिटर ख. क्लास बि सडक १० मिटर ग. क्लास सि सडक ६ मिटर ● मापदण्डका आधारमा कमिक रुपले प्राथमिकता कम अनुसार सञ्चालनमा आउने सडक पूर्वाधारहरूको बृस्त्रित परियोजना प्रस्ताव (डिपिआर) तयार गर्ने ● संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार निकाय र संघ संस्था सँग समन्वय	१. आ.व. २०७८/७९ भित्र यस आवधिक नगरपालका विकास योजनामा प्रस्ताव गरिएका सडकहरूलाई समावेश गरी सडक गुरु योजना तयार भएको हुनेछ । २. आ.व. २०७९/८० नगरको गौरवको आयोजना समावेश गरिएको प्राथमिकता नं. ३ मा परेको फुङ्लिङ चक्रपथको सम्भावना रहे नरहेको बारे सम्भाब्यता अध्ययनको कार्य सम्पन्न भएको हुनेछ । २. आ.व. २०७७/७८ देखि २०८१/८२ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका तालिका नं. ७.२.७.५ मा उल्लेख गरिएका प्राथमिकता नं. "P1" मा परेका कुल १२५ सडको करिव ३९३ कि.मि. सडक मध्ये कम्तिमा ६५ % सडक प्रस्ताव गरिए बमोजिम कालोपत्रे, ग्राभेल,	● नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन ● उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसाय सँग सम्बन्धित संस्थाको अभिलेख	**१.<u>प्रमुख जिम्मेवारीः</u>** ● नगरपालिका ● योजना तर्जुमा समिति ● विषयगत समति ● अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति ● योजना शाखा **२. <u>सहयोगी</u>** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● केन्द्र तथा	● आर्थिक स्रोत ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग ● यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि ● बजार मूल्य ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता

गर्ने • सडकको साईड क्लियर गर्ने • प्राथमिकता क्रम बमोजिम बिशेष प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरी सोहि बमोजिम सडक पूर्वाधार निर्माण कार्यको कार्यान्वयन तालिका तयार गर्ने • प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि नगरपालिका दर रेट निर्धारण गर्ने • नगरपालिकाको आन्तरिक सार्वजनिक खरिद कार्यविधि र खरिद योजना तयार तथा अध्यावधिक गर्ने • सडक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक यन्त्र उपकरण र निर्माण सामाग्रिको उपलब्धताको सुनिस्चितता गर्ने • सडक पूर्वाधार गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गर्ने • अनुगमन मूल्याङ्कन कार्यविधि सहित चेक लिष्ट तयार गर्ने • सडक पूर्वाधार निर्माणको जिम्मेवारी प्राप्त निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति ले तोकिएको समय सिमा भित्र निर्धारित गुणस्तर बमोजिमका कार्य सम्पन्न गर्न गराउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्यलाई ब्यवस्थित र प्रभावकारी वनाउने • सडक पूर्वाधार निर्माण अन्तरगतका योजना तथा कार्यक्रमको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनकालागि दिगो आधार तयार गर्ने • तालिका नं ७.२.७.५ का प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरू निर्माण गर्ने	सोलिङ, स्तरोन्नती, कटिङ गर्ने तथा ट्र्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न भई यातायात पूर्वाधारमा गुणात्मक तथा परिमाणात्मक सुधार तथा वृद्धि भएको हुनेछ ३. प्राथमिकता नं. "P1" मा परेका सडकहरूको बर्गिकृत क्षेत्र मध्ये मुख्य शहरी सडक, कृषि र पर्यटन प्रवर्द्धन र नगरका गौरवका आयोजना साथै स्याटलाईट स्मार्ट शहरलाई जोड्ने कार्यमा योगदान पुऱ्याउने सडकहरूलाई बिशेष प्राथमिकतामा राखि निमार्ण कार्य सम्पन्न गरिएका हुनेछन् ४. यस आवधिक योजनामा सम्पन्न हुने नसकेका प्राथमिकता "P1" का बॉकी तथा प्राथमिकता "P2" र "P3" का सडकहरूलाई यस पछि अध्यावधिक हुने आवधिक नगरपालिकाको विकास योजनामा बशेष र प्रथम प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयनमा आएको हुनेछन् ५. आ.व. २०८१/८२ भित्रको फुङ्लिङ नगरपालिकाको आवधिक नगरपालिका विकास योजना, २०७७ अन्तरगतका सडक पूर्वाधार विकास बाट नगरपालिकाको समग्र आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक विकासमा गुणात्मक वृद्धि भई वर्तमान शहरी/ग्रामिण गरिवी ६५ % ले घटेको हुनेछ	• नगरपालिकाको वार्षिक, पाक्षिक तथा मासिक प्रतिवेदन तथा प्रकासनहरू • स्थालगत संरचना • सञ्चारको श्रोत	प्रदेशका सरकारका विषयगत कार्यालय • सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी • सम्बन्धित उपभोक्ता तथा उपभोक्ता समिति • सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू • सडक सरोकार वाला स्थानीय बासी	• सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति नियमहरू • वनद हट्ताल

७.२.७.७.१.२ सतह नाला निर्माण				
अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	**सूचकहरू**	**जानकारीको श्रोत**	**जिम्मेवारी**	**पुर्वानुमान /जोखिम**
क. अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा : **फुङ्लिङ नगरपालिका विषयगत र क्षेत्रगत रुपमा प्राथमिकता क्रम बमोजिम निर्माण हुने ढल तथा सडक सञ्जाल निर्माण विकास र विस्तार अन्तरगत निर्माण हुने सवै सडक किनारामा सतह नाला निर्माण भएको हुनेछ साथै उक्त नाला निर्माण बाट सडक पूर्वाधारहरूको टिकाउ पनमा अभिवृद्धि भई प्रत्येक वर्ष सडक मर्मत सुधारमा लाग्ने ठूल धनरासीको खर्चमा कटौति भएको हुनेछ ।**				
ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) • सडक गुरु योजना संग ढल तथा सतह नाला निर्माण गुरु योजना लाई समेत आवद्ध गर्ने • मापदण्डका आधारमा क्रमिक रुपले प्राथमिकता क्रम अनुसार सञ्चालनमा आउने ढल तथा सतह नाला निर्माण बृस्त्रित परियोजना प्रस्ताव (डिपिआर) तयार गर्ने • संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार निकाय र संघ संस्था सँग समन्वय गर्ने • प्राथमिकता क्रम बमोजिम ढल तथा सतह नाला निर्माण कार्यको कार्यान्वयन तालिका तयार गर्ने • सके सम्म सडक किनारामा निर्माण हुने सतह नाला वा ढललाई सडक निर्माण योजना सँग आवद्ध गर्ने • ढल तथा नाला निर्माणको जिम्मेवारी प्राप्त निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति ले तोकिएको समय सिमा भित्र निर्धारित गुणस्तर बमोजिमका कार्य सम्पन्न गर्न	१. वि.सं. २०७८/७९ भित्र नगरपालिकाको मूख्य बजार क्षेत्रको ढल निकास र अन्य क्षेत्र समेतको पानी निकासाकालागि ढल तथा सतह नाला निर्माण विकासको गुरु योजना तयार भएको हुनेछ । २. आ. व. २०७७/७८ देखि २०८१/८२ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका वडा वडामा निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुने संघीय तथा प्रदेश स्तरीय, नगरपालिका स्तरीय र वडा स्तरीय प्राथमिकता नं. "P1" मा रहेका वडागत तालिक नं. ७.२.७.५ र ७.२.७.६ मा परेका सडक किनारामा निकास सहितको पक्कि ढल तथा सतह नालाको निर्माण भएको हुनेछ ३. आ.व. २०८१/८२ भित्र सम्पन्न हुन नसकेका फुङ्लिङ नगरपालिकाका प्राथमिकता नं. "P1" का बाँकी रहेका साथै "P2" र "P3" मा रहेका **तालिक नं.७.२.७.५** मा परेका सडक हरूमा निर्माण गरिनु पर्ने सतह नाला तथा ढल यस पछिको आवधिक योजनाको प्रथम प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् ४. आ.व. २०८१/८२ भित्रको फुङ्लिङ	• नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका • नगर सभाको निर्णय पुस्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन • नगरपालिकाका वार्षिक, पाक्षिक तथा मासिक प्रतिवेदन तथा प्रकासन हरू • उपभोक्ता समिति तथा निर्माण व्यवसाय सँग सम्बन्धित संस्थाको अभिलेख • स्थालगत संरचना • सञ्चारको श्रोत	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** • नगरपालिका • योजना तर्जुमा समिति • विषयगत समति • अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति • योजना शाखा **२. सहयोगी** • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार • केन्द्र तथा प्रदेशका सरकारका विषयगत कार्यालय • निर्माण व्यवसायी • उपभोक्ता तथा उपभोक्ता समिति • सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू • सडक सरोकार	• आर्थिक स्रोत • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग • यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि • बजार मूल्य • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिनको उपलब्धता • सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति नियमहरू

गराउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी वनाउने • पक्कि तथा न्यूनतम कच्ची सतह नाला निर्माण भएका सडकहरूमा मात्र सडक कालोपत्रे गर्ने	नगरपालिकाको आवधिक नगरपालिका विकास योजना, २०७६ अन्तरगतको यातायात पूर्वाधार विकास बाट नगरपालिकाको समग्र आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक विकासमा गुणात्मक वृद्धि भएको हुनेछ		वाला स्थानीय बासी	• वनद हट्ताल

७.२.७.७.१.३ पुल तथा कलभर्ट निर्माण

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क. अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा : **फुङ्लिङ नगरपालिकाका प्राथमिकता प्राप्त प्रस्तावित पुल (मोटरेवल पक्की तथा झोलुङ्गे), कलभर्ट, स्ल्याव निर्माण भएका हुनेछन् साथै उक्त पुल, कलभर्ट तथा स्ल्याव निर्माणका कारण सडक पूर्वाधारहरूको माध्यम बाट एउटा बस्ती वा टोल बाट अर्को बस्ती वा टोल, एक पालिका बाट अर्को पालिका, एक बजार केन्द्र बाट अर्को बजार केन्द्र वा शहर सम्मको आवागमन र ढुवानीमा सहजता पुग्ने तथा रोजगारीका अवसरमा पहुँच वृद्धि भई समग्र आर्थिक गतिविधिमा बढोत्तरी हुने भए बाट स्थानीयबासीको आय आर्जनमा वृद्धि भई शहरी/ग्रामिण गरिवीको अन्त्यकालागि पर्याप्त सहयोग पुगेको हुनेछ**				
ख. कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) • प्राथमिकता क्रम अनुसार निर्माण गर्नु पर्ने पुल तथा कलभर्टको निर्माणकालागि बृस्त्रित परियोजना प्रस्ताव (डिपिआर) तयार गर्ने • संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार निकाय र संघ संस्था सँग समन्वय तथा प्रस्ताव गरी लगानीको सुनिस्चितता गर्ने • प्राथमिकता क्रम बमोजिम पुल तथा कलभर्ट निर्माण कार्यको कार्यान्वयन तालिका तयार गर्ने • सडक निर्माण सँगै निर्माण सम्पन्न गर्नु पर्ने ससाना पुल तथा कलभर्ट निर्माणकालागि सडक निर्माण योजना सँग आवद्ध गर्ने	• आ.व. २०७७/७८ साल भित्र प्राथमिकता P1 मा परेका **तालिका नं. ७.२.७.७** मा प्रस्ताव गरिएका अति आवश्यक स्थानमा पक्कि, झोलुङ्गे पुल निर्माणकालागि ड्रईङ डिजाइन र लागत अनुमानको कार्य सम्पन्न भएको हुनेछ • वि. सं. २०७७/७८ देखि २०८१/८२ भित्र प्राथमिकता P1 मा परेका योजनाहरू सम्पन्न भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन् • बढी लागत लाग्ने तथा नगरपालिकाको मात्र बजेटले नपुग्ने योजनाहरूको हकमा प्राथमिकता प्राप्त संघीय तथा	• नगरपालिकाको निर्णय पुस्तिका • नगर सभाको निर्णय पुस्तिका • योजना तर्जुमा समिति को निर्णय पुष्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** • नगरपालिका • योजना तर्जुमा समिति • विषयगत समति • अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति • योजना शाखा **२. सहयोगी** • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार • केन्द्र तथा प्रदेशका सरकारका विषयगत कार्यालय	• आर्थिक स्रोत • केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग • यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि • मूल्यमा हुने उतार जढाव • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिनको उपलब्धता

• पुल तथा कलभर्ट निर्माणको जिम्मेवारी प्राप्त निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति ले तोकिएको समय सिमा भित्र निर्धारित गुणस्तर बमोजिमका कार्य सम्पन्न गर्न गराउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी वनाउने • पुल तथा कलभर्ट निर्माण सँग सम्बन्धित तालिका नं.७.२.७.७ (ख) मा प्रस्ताव गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता क्रम अनुसार कार्यान्वयन गर्ने	प्रदेश सरकार साथै अन्य साझेदार संस्था वा कार्यालयको प्रत्यक्ष लगानी र साझेदारीमा पुल तथा कलभर्टहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भई सञ्चालनमा आएको हुनेछन् • यस आवधिक योजना अवधिमा सम्पन्न नभएका प्राथमिकता प्राप्त योजनाहरू क्रमिक रुपले आगामि आवधिक योजनामा प्रथम प्राथमिकता भित्र आवद्ध हुँदै गएका हुनेछन		• सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी • सम्बन्धित उपभोक्ता तथा उपभोक्ता समिति • सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू • सरोकार वाला स्थानीय बासी	• सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति निर्देशन • वनद हट्ताल

७.७.७.२. सामुदायिक भवन तथा सभाहल निर्माण

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र नगरपालिका स्तरीय सभाहल तथा प्रत्येक वडामा सामुदायिक भवन निर्माण भई सभा, सम्मेलन, सामाजिक परिचालन, तालिम गोष्ठी लगायत आर्थिक, सामाजिक तथा सांकृतिक कार्य सँग सम्बन्धित योजना तथा आयोजनाको संरक्षण, सम्बर्द्धन साथै सञ्चालन व्यवस्थापनमा सहजता भएको हुनेछ				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) • प्राथमिकता क्रमका नगर स्तरीय तथा वडास्तरीय सभाहल तथा सामुदायिक भवनहरूको बृस्त्रित परियोजना प्रस्ताव (डिपिआर) तयार गर्ने • सभा हल निर्माणकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै विकास साझेदार निकाय र संघ संस्था सँग समन्वय गरी लगानीको सुनिस्चितता गर्ने • प्राथमिकता क्रम बमोजिम सामुदायिक भवन, खोप केन्द्र, पाटिपौवा चौताराहरूको निर्माण व्यवस्थापनका लागि निर्माणकार्यको कार्यान्वयन तालिका तयार गर्ने • सामुदायिक भवन, खोप केन्द्र, पाटिपौवा	१. आ.व. २०७८/७९ भित्र कम्तिमा ७५० जना क्षमताको नगरपालिका स्तरीय सभाहल निर्माण भएको हुनेछ २. आ.व. २०७७/७८ भित्र सामुदायिक भवन नभएका वडाहरूमा सामुदायिक भवन निर्माणकालागि न्यूनतम २-२ रोपनी का दरले जग्गाको खरिद तथा प्राप्ति भएको हुनेछ ३. आ.व. २०८१/८२ भित्र सवै वडामा कम्तिमा १-१ वटा सामुदायिक भवन निर्माण भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन्	• नगरपालिका को निर्णय पुस्तिका • नगर सभाको निर्णय पुस्तिका • वडा कार्यालयको निर्णय पुस्तिका • योजना तर्जुमा समितिको निर्णय पुष्तिका • नगरपालिकाको	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** • नगर पालिका • योजना तर्जुमा समिति • विषयगत समिति • वडा कार्यालय • योजना शाखा • अनुगमन समिति • उपभोक्ता **२. सहयोगी** • संघीय तथा प्रदेश	• आर्थिक स्रोत • संघीय तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग • यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि • बजार मूल्य • दाता वा साझेदर

चौताराहरू निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनकालागि स्थानीय उपभोक्ताहरू सँग साझेदारी गर्ने ● सभ हल तथा सामुदायिक भवन निर्माणको जिम्मेवारी प्राप्त निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समितिले तोकिएको समय सिमा भित्र निर्धारित गुणस्तर बमोजिमका कार्य सम्पन्न गर्न गराउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी वनाउने ● तालिक नं. ७.२.७.८ (ख) मा उल्लेख भएका बर्तमान तथा प्रस्तावित सामुदायिक भवन, पाटिपौवा चौताराहरू निर्माण सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता क्रम बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने	४. आ.व. २०७८/७९ भित्र बर्तमान अवस्थामा जिर्ण रहेका सवै सार्वजनिक पाटिपौवा र चौताराहरू को स्तरोन्नती भई थप व्यवस्थापन सहित सञ्चालनमा आएको हुनेछन् ५. संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा यस नगरपालिकाको मूख्य बजार बाहेकका अन्य वडाहरूमा स्थायी प्रहरी सुरक्षा चौकी वा पोष्ट निर्माण व्यवस्थापन भई सुरक्षाको प्रत्याभुति भएको हुनेछ	योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन ● सुरक्षा निकायको अभिलेख ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	सरकार ● संघीय तथा प्रदेशका सरकारका विषयगत कार्यालय ● सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी ● सम्बन्धित उपभोक्ता समिति ● सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू	र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन ● वनद हट्ताल

७.२.७.७.३ यातायात तथा ढुवानीका साधन (साना तथा ठूला) पार्किङ स्थल निर्माण साथै ट्रफिक आईल्याण्ड निर्माण

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने सवै प्रकारका सवारी तथा ढुवानीका साधनकालागि आवश्यक पार्किङ स्थलको व्यवस्था भई आन्तरिक तथा बाह्य यात्रुलगायत सवारी तथा ढुवानीका साधन र चालकहरूले पार्किङको सुविधा उपभोग गर्न पाएका हुनेछन साथै सावारीका साधन लगायत सर्वसाधारण नागरिकहरूको सुरक्षाको सुनिस्चितता भएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) ● निर्माणाधिन फुङ्लिङ बसपार्क निर्धारित समय सिमा भित्र सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने ● सवै प्रकारका सवारी तथा ढुवानीका साधनको सुरक्षित पार्किङकालागि आवश्यकता बमोजिम जग्गा खरिद तथा प्राप्ति गर्ने ● पार्किङ स्थलको विस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार पार्ने	१. आ.व. २०७७/७८ भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको वडा नं. ४ मा निर्माणाधिन नगर स्तरीय बस पार्कको निर्माणको कार्य सम्पन्न भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ २. आ.व. २०७८/७९ भित्र नगरपालिका क्षेत्र भित्र ढुवानीका साधन पार्किङकालागि आवश्यक जग्गाको	● नगरपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिका को योजना	**१.प्रमुख जिम्मेवारी:** ● नगरपालिका ● योजना तर्जुमा समिति ● विषयगत समिति ● ट्राफिक कार्यालय तथा ट्राफिक	● आर्थिक स्रोत ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग ● यन्त्र

• क्रमिक रुपले पार्किङ स्थल निर्माण व्यवस्थापनकालागि कार्यतालिका तर्जुमा गर्ने • कार्यतालिका बमोजिम सर्व प्रथम बस लगायतका सवारीका साधनको पार्किङ स्थल तथा बस सञ्चालनकालागि टर्मिनल भवनको निर्माण गर्ने साथै दास्रो चरण अन्तरगत ढुवानीका साधनकालागि पार्किङ स्थल निर्माण गर्ने • एकीकृत पार्किङ स्थलको सञ्चालन व्यवस्थपनकालागि सार्वजनिक निजी साझेदारी वा सार्वजनिक सामुदायिक साझेदारी प्रकृया र पद्धती अवलम्वन गर्ने • मुख्य बजार क्षेत्रको ट्राफिक व्यवस्थापनकालागि निस्चित स्थानमा निस्चित समय सम्म मात्र कार, भेन, सिटि रिक्सा, टेम्पो, मोटरसाईकल लगायतका साना सवारिका साधन शसुल्क पार्किङ गर्ने व्यवस्था मिलाउने • मूख्य बजार क्षेत्र भित्र प्रत्येक पसल वा व्यवसाय स्थलको अगाडि सवारिका साधन पार्किङ गर्ने कार्यको अन्त्य गर्ने • सवारीका साधनको ब्यवस्थित सञ्चालनकालागि ट्राफिक कार्यालय तथा ट्राफिक प्रहरी सॅग समन्वयात्मक साझेदारी गर्ने • मुख्य सडक तथा राजमार्ग साथै सहायक सडकका निस्चित स्थानमा मात्र रोक्न पाउने गरी बस लगायतका सवारिका साधनको स्टेसन सुनिस्चित गर्ने • मुख्य बजार तथा सडकका निस्चित स्थानमा मात्र आवधिक रुपमा रोक्न पाउने गरी ढुवानीका साधन रोक्ने स्थानको सुनिस्चित गर्ने • बालबालिका, जेष्ठ नागरिक लगायतका सवै खाले पैदल यात्रीको सुरक्षाकालागि मुख्य बजारको मुख्य	व्यवस्थापन भएको हुनेछ २. आ.व. २०७८/७९ भित्र तालिका नं. ७.२.७.८ (ख) मा उल्लेख गरिए बमोजिम वडा नं. ३ को साउनेपानी हेलिप्याड छेउ र पालुवाचौकमा क्रमस बस पार्क र बस स्टेसनको सम्भाब्यता अध्ययन गरी उक्त अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा तालिकामा उल्लेख भए बमोजिमको कार्य अघि बढेको हुनेछ । ३. आ.व. २०८०/८१ भित्र वडास्तरीय बस पार्क तथा स्टेसनकालागि तालिका नं. ७.२.७.८(ख) मा उल्लेख भएका आधारमा उपयुक्त स्थानको पहिचानका साथ स्थानमा प्राथमिकता निर्धारण गरी बस तथा अन्य सावारी तथा ढुवानीका साधनको पार्किङ तथा स्टेसन स्थाल निर्माणकालागि जग्गा नभएका स्थानमा आवश्यक जग्गा खरिद तथा प्राप्ति र भएका स्थानमा नपुग भए आवश्यकता बमोजिम थप भएको हुनेछ ४. आ.व. २०७९/८० भित्र प्रस्तावित स्याटलाईट स्मार्ट ग्रामिण सहरको पूर्वाधार विकास अन्तरगत उपयुक्त बसपार्क तथा टर्मिनल भवनको निर्माण कालागि आवश्यक जग्गा खरिद वा प्राप्ति भएको हुनेछ । ५. बसपार्क तथा टर्मिनल भवनको निर्माण सम्पन्न भए पस्चात आगामि आवधिक योजनामा समावेश गरी अन्य सावारी तथा ढुवानीका साधनकालागि	पुष्तिका • नगरपालिका को योजना शाखाको प्रतिवेदन • ट्राफिक कार्यालयका अभिलेख तथा प्रतिवेदन • स्थालगत अवस्था • सञ्चारको श्रोत	प्रहरी • योजना शाखा • अनुगमन समिति • उपभोक्ता २. **<u>सहयोगी</u>** • संघीय तथा प्रदेश सरकार • संघीय तथा प्रदेश सरकारका विषयगत कार्यालय • सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी • सम्बन्धित उपभोक्ता समिति • गाडि चालकहरू • सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू	उपकरण तथा निर्माण समाग्रि • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिनको उपलब्धता • सामाजिक द्वन्द • ऐन, कानून, नीति निर्देशन

सडकमा जेब्रा क्रसिङको व्यवस्था मिलाउने साथै सडकको विच तथा किनारामा मार्क लगाउने ● ट्राफिक व्यवस्थापनकालागि मुख्य सडकका चौकहरूमा ट्राफिक आईल्याण्ड निर्माण गर्ने ● सार्वजनिक भवन, स्थल र स्थानको निर्माण गर्दा पर्याप्त पार्किङ स्थलको समेत व्यवस्था गर्न अनिवार्य गर्ने	आवश्यक पार्किङ स्थालन निर्माण भएको हुनेछ ६. मुख्य बजार क्षेत्रमा आवागमन लाई सहज वनाउन सडक किनाराका निस्चित स्थानमा निस्चित समय सिम सम्म मात्र पार्किङ गर्न पाउने गरी बजार ट्रफिक व्यवस्थापन भएको हुनेछ			

७.२.७.७.४ घर नम्बरिङ तथा सडक नामाङ्कन र ठेगाना

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा **नगरपालिका क्षेत्रका सवै घरहरूमा घर नम्बर उपलब्ध हुने भए बाट सूचन तथा सेवा प्रवाहमा सहजता आउनुको साथै आर्थिक र सामाजिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुगेको हुनेछ साथै स्थानीय सरकारको हैसियतमा नगरपालिका प्रति सर्वसाधारण नगरपालिकाबासीको बिश्वासमा बढोत्तरी भएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● विस्त्रित लागत अनुमान सहितको परियाजना प्रस्ताव तयार गर्ने ● प्राविधिक जनशक्ति सहित श्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्ने ● सफ्टवयरको निर्माण गर्ने ● **घर नम्बरिङः** बर्तमानमा तयार भएको नगर प्रोफाइल्लको बिबरण समेतका समेत आधारमा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सवै घरहरू लाई सूचनामा आधारित नम्बर प्रदान गर्ने ● **सडक मार्ग चित्रः** सडकको नामाङ्कनका आधारमा GPS सहितको सडक सञ्जाल सूचना प्राप्त गर्न सक्ने गरी मार्ग चित्र निर्धारण गर्ने ● सफ्टवेरमा आधारित सडक सूचना सञ्जाल निर्माण विकास गर्ने	● आ.व.२०७८/७९ को प्रारम्भ बाट नगरपालिकाको वडा नं. १, ४ र ५ बाट सुरु गरी बढीमा १ वर्ष भित्र सवै वडाका सवै घरहरू लाई सूचनामा आधारित घर नम्बर प्रदान गर्ने कार्य पुरा भएको हुनेछ ● वि.सं. २०७८ साल असार मसान्त सम्ममा नामाङ्कन हुन बॉकी रहेका सडकहरूको नामाङ्कन पुरा भएको हुनेछ ● आ.व. २०८०/८१ सम्ममा सडकको नामाङ्कनका आधारमा GPS सहितको सडक सञ्जाल सूचना प्राप्त गर्न सक्ने गरी मार्ग चित्र निर्धारण गर्ने कार्यको थालनि भई २०८१/८२ भित्र सञ्चालन व्यवस्थापनमा आएको हुनेछ	● नगरपालिका तथा वडा कार्यालयको निर्णय पुस्तिका ● नगर सभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको योजना शाखा तथा वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● योजना तर्जुमा समित ● विषयगत समिति ● योजना शाखा ● सूचना शाखा ● वडा कार्यालय ● सम्बन्धित घरपरिवार **२. सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकारका विषयगत कार्यालयहरू ● सहयोगी तथा साझेदार	● आर्थिक स्रोत ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग ● यन्त्र उपकरण ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● सर्वसाधारणको शैक्षिक स्तर ● सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

			संघ सस्थाहरू	

७.७.७.५ हुलाक तथा दुरसञ्चार सेवा

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा **हुलाक तथा दुरसञ्चार सेवाको क्षमता बिस्तार, विकास र सहज पहुँच सहितको सुविधाले उद्योग, व्यापार, ब्यावसाय तथा प्रशासनिक सेवा प्रवाहमा बढोत्तरी हुनुको साथै सर्वसाधारण नगरबासी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक, अध्ययन तथा अनुसन्धान कर्ता लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालालाई सूचना ग्रहण र प्रवाहमा सहजता भएको हुनुको साथै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय घट्ना परिघट्नाका बारेमा सहज जानकारी उपलब्ध गर्न सकिने अवस्थाको श्रृजना भई आर्थिक, सामाजिक र सास्कृतिक जीवन तथा जीवन पद्धतीमा सकारात्मक प्रभाव परेको हुनेछ**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम): ● **हुलाक सेवः** संघीय तथा प्रदेश सरकार र हुलाक सेवा कार्यालय सँग समन्वय गरी फुङ्लिङ नगरपालिकाको ग्रामिण स्याटलाईट सहर निर्माण विकास हुने मुख्य बजार केन्द्रमा सुविध युक्त हुलक सेवा सञ्चालन गर्ने ● **दुर सञ्चार टावर निर्माणः** उपुक्त जग्गा र स्थानको व्यवस्था गरी नगरपालिका सहित सवै वडाकार्यालयको समन्वयमा सम्बन्धित दुरसञ्चार सस्थाहरू (नेपाल टेलिकम तथा एनसेल समेत) संग समन्वय गरी सम्बन्धित दुरसञ्चार सस्थाकै लगानिमा दुरसञ्चार टावर निर्माण तथा दुर सञ्चार सेवा बिस्तार गर्ने ● नगर भित्रका सवै सामुदायिक तथा संस्थागत बिद्यालयमा अनिवार्य नेट ईन्टरनेट सेवा जडान गर्ने ● सर्वसाधारण नगरबासी लगायत उद्योगि, व्यापारी, व्यवसायी लगायत सवै सरोकारवालालाई नेट ईन्टरनेट सेवाको पहुँच सुनिस्चि तगर्ने	● नेपाल सरकारको लगानीमा आ.व. २०७९/८० भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाका ग्रामिण स्याटलाईट सहर निर्माण हुने बजार केन्द्रमा व्यवस्थित हुलाक सेवा सञ्चालन भएका हुनेछन् । ● सम्बन्धित दुरसञ्चार सस्थाहरू (नेपाल टलिकक तथा एनसेल समेत) संग समन्वय गरी सम्बन्धित दुरसञ्चार सस्थाकै लगानिमा तालिका नं. ७.२.७.१० (ख) मा उल्लेख भए बमोजिमका नगर क्षेत्रका सवै वडाका आवश्यक स्थानमा दुरसञ्चार टावर निर्माण भई आ.व. २०७८/७९ भित्र वडाका सवै स्थनमा दुर सञ्चार तथा नेट ईन्टरनेट सेवाको सहज पहुंच पुगेको हुनेछ ● ऋा.व. २०७९/८० नगरपालिकाका सवै वडामा टेलिफोन तथा नेट ईन्टरनेटको सेवा बिस्तार भई सवै सरोकारावालको पहुँच पुगेको हुनेछ साथै नगरका सवै वडाकार्यालय,	● नगरपालिका को निर्णय पुस्तिका ● नगरसभाको निर्णय पुस्तिका ● नगरपालिकाको योजना पुष्तिका ● नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन ● वडा कार्यालयको प्रतिवेदन ● दुर सञ्चार संस्थाका निर्णय तथा प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	**१.प्रमुख जिम्मेवारीः** ● नगरपालिका ● योजना तर्जुमा समिति ● विषयगत समिति ● योजना शाखा ● वडा कार्यालय ● दुरसञ्चार तथा हुलाक सेवा सँग सम्बद्ध निकाय तथा सँघ संस्थाहरू **२. सहयोगी** ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकारका विषयगत कार्यालय ● सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी ● सम्बन्धित उपभोक्ता	● आर्थिक स्रोत ● केन्द्र तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग ● यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि ● दाता वा साझेदर र सहयोगी ● जग्गा जमिनको उपलब्धता ● सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति

• फुङ्लिङ बजारका मुख्य बजार केन्द्र, सार्वजनिक स्थल, सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय लगायत नगरका गौरवका आयोजना भित्र समेटिएका प्रस्तावित शहरी ग्रामिण स्याटलाईट स्मार्ट शहरका प्रस्तावित केन्द्रहरूमा फि वाईफाई जडान गर्ने	सरकारी तथा गैरसरकारी लगायत निजी क्षेत्र सँग सम्बन्धित संघ संस्था, कार्यालय लगायत बिद्यालयको पठन पाठन समेतका आफ्ना सम्पूर्ण गतिविधि नेट ईन्टरनेटको सेवा प्रयोग मार्फत सञ्चालन भएका हुनेछन्		तथा उपभोक्ता समिति • सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू	निर्देशन

७.७.७.६ विद्युत तथा उर्जा सेवा विकास र बिस्तार

अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा तथा कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम)	सूचकहरू	जानकारीको श्रोत	जिम्मेवारी	पुर्वानुमान /जोखिम
क) अपेक्षित प्रतिफल/नतिजा **फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र ३३ केभिए, ११ केभिए साथै साधारण घरेलु बिद्युत प्रवाह लाईन विकास र बिस्तरा भई पारिवारिक, उद्योग, कृषि, पर्यटन तथा अन्य सेवा प्रवाहको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यमा सहजता आउनुको साथै आर्थिक विकासको कार्यमा पर्याप्त सहयोग पुग्नुको साथै आन्तरिक उत्पादनमा दोब्बरले वृद्धि भएको हुनेछ ।**				
ख) कृयाकलाप (योजना तथा कार्यक्रम) • बिबरण अध्यावधिक गर्ने • जनसङ्ख्याको वृद्धि र चाप, उद्योग, व्यापार, व्यवसाय लगायत औद्योगिक, ब्यापारिक तथा सामाजिक कृयाकलापको बढोत्तरी र प्रवाह समेतको अध्ययन गरी फुङ्लिङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र विद्युतको बर्तमान आवश्यकता र माग, उपलब्धता र यस नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच र लक्ष्यका आधारमा हुने विकास निर्माण तथा आर्थिक गतिविधिका आधारमा भविश्यको आवश्यकताको मात्रा निर्धारण गर्ने • नेपाल बिद्युत प्राधिकारण तथा यस नगरपालिकामा सञ्चालन भएका र हुने लघु जलबिद्युत आयोजनाको सहयोगमा फुङ्लिङ बिद्युत वितरण गुरु योजना तर्जुमा गर्ने • तालिका नं. ७.२.७.११ (ख) मा उल्लेख गरिएका तथा गुरुयोजना बमोजिमको बिद्युत प्रवाहको	• वि.सं. २०७८ साल पौष मसान्त भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको विद्युत वितरण गुरुयोजना तयार भएको हुनेछ । • आ.व. २०८०/८१ भित्र तालिका नं. ७.२.७.११ (ख) मा उल्लेख गरिएका बिद्युत सेवा नपुगेका सवै वडाका टोल बस्ती, समुदाय तथा परिवारले सहज रुपमा विद्युत सेवा उपभोग गरेका हुनेछन • आ.व. २०७९/८० भित्र फुङ्लिङ नगरपालिकाको कृषि तथा पशुपालन क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, पर्यटन क्षेत्र लगायतका महत्वपूर्ण क्षेत्र र स्थानमा पर्याप्त बिद्युत सेवा प्रवाह हुन सक्ने वातावरणको विकास भई यस प्रकारका उद्योग,	• नगरपालिका को निर्णय पुस्तिका • नगर सभाको निर्णय पुस्तिका • योजना तर्जुमा समितिको निर्णय पुष्तिका • नगरपालिकाको योजना पुष्तिका • बिद्युत प्राधिकरणको योजना तथा निर्णय पुष्तिका • लघुजलबिद्युत आयोजनाको निर्णय पुष्तिका	**१.<u>प्रमुख जिम्मेवारी:</u>** • नगरपालिका • योजना तर्जुमा शाखा • विषयगत समिति • योजना शाखा • नेपाल बिद्युत प्राधिकरण • लघुजलबिद्युत आयोजना • बैकल्पिक उर्जा विकास सँग सम्बन्धित आयोजनाहरू **२. <u>सहयोगी</u>**	• आर्थिक स्रोत • संघीय तथा प्रदेश सरकार र मातहतका विषयगत कार्यालयको सहयोग • यन्त्र उपकरण तथा निर्माण समाग्रि • दाता वा साझेदर र सहयोगी • जग्गा जमिन र स्थानको उपलब्धता

सहज व्यवस्थापनकालागि विद्युत प्राधिकरण, लघुजलबिद्युत आयोजना र नगरपालिका बिच समन्वयात्मक कार्य सञ्चालन व्यवस्थापन सञ्जाल निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ● सौर्य, वायु तथा बायोग्यॉस आदीमा आधारित बैकल्पिक उर्जाको विकास र विस्तार गर्ने ● तत्कालै ट्रास्सफरमरको आवश्यकता रहेका स्थानमा ५० केभिए र १०० केभिएका ट्रास्सफरमरको जडानकालागि बिद्युत प्राधिकरण सॅग समन्वय र साझेदारी गर्ने ● बिद्युत सेवा नपुगेका नगरपालिकाका वडाहरूमा समेत बिद्युत प्राधिकरण सॅगको समन्वय र साझेदारीमा विद्युत पोल तथा ट्रान्सफरमरको व्यवस्था गरी वडा वडामा ग्रामिण बिद्युतिकरणको माध्यम बाट बिद्युत सुविधा उपलब्ध गराउने	व्यापार तथा व्यवसायको विकास र बिस्तारले गति प्राप्त गरेको हुनेछ ● आ.व. २०७८/७९ सम्ममा यस नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुन सक्ने सम्भावित लघु जलबिद्युत आयोजनाको सुनिस्चित भई कार्यान्वयनमा आएका हुनेछन् ● आ.व. २०८१/८२ सम्ममा फुङ्लिङ नगरपालिकाको उर्जाको आन्तरिक आवश्यकता र खपतको कम्तिमा १० % हिस्सा बैकल्पिक उर्जा (शौर्य, बायु तथा बायोग्यॉस) ले ओगटेको हुनेछ	● बैकल्पिक उर्जा विकास सॅग सम्बन्धित आयोजनाहरूको निर्णय ● नगरपालिकाको योजना शाखाको प्रतिवेदन ● स्थालगत अवस्था ● सञ्चारको श्रोत	● संघीय तथा प्रदेश सरकार ● संघीय तथा प्रदेशका सरकारका विषयगत कार्यालय ● सम्बन्धित निर्माण व्यवसायी ● सम्बन्धित उपभोक्ता तथा उपभोक्ता समिति ● सहयोगी तथा विकास साझेदार संघ सस्थाहरू	● सामाजिक द्वन्द ● ऐन, कानून, नीति निर्देशन

रणनीतिः

- भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकास संग सम्बन्धित आवश्यक स्थानीय ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू निर्माण, व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन गर्ने
- संघीय सरकारको सहयोगमा नगरपालिका क्षेत्रको पुनरनापी गरी सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा जमिनको पहिचान, मापन, अभिलेखिकरण र भौगोलिक नक्सामा सडक सञ्जालको सार्थक रेखाङ्कनको आधार तयार परी व्यवस्थित पार्ने
- अतिनै बिकट भौगोलिक स्वरुप, छरिएको बस्ती, स्थानीय उत्पादनहरूको बजारिकरण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीयबासीको पहुँचमा विकास, बिस्तार र सुगमताकालागि सडक तथा पुलहरूको बिस्तारमा बढोत्तरी गर्ने
- सडकहरूको बर्गिकरण गरी न्यूनतम रुपमा सेडब्याक बाहेक १४ मिटर, १० मिटर, ८ मिटर र ६ मिटरका कृषि, पर्यटन, औद्योगिक र आवसिय सडक हरूको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण गर्ने साथै कुनै पनि संरचना निर्माण गर्दा अनिवार्य सेडब्याक छाड्नु पर्ने व्यवस्था मिलाई कडाईकासाथ कार्यान्वयनमा ल्याउने
- विषयगत क्षेत्रमा उल्लेख गरिएका भौतिक पूर्वाधार निर्माण विकास सॅग सम्बन्धित योजना तथा आयोजना र कार्यक्रमहरू समेत समन्वयात्मक रणनीति र मापदण्ड बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने
- बातावारणीय प्रभावको विषयलाई ध्यानमा राखि भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा बर्गिकरण र मापदण्डका आधारमा प्रारम्भिक वातावरण मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने व्यवस्थालाइ अनिवार्य गर्ने
- निर्मित पूर्वाधार मर्मत सम्भार गर्नु पर्ने अवस्थामा नगरपालिकाले खडा गरेको मर्मत सम्भार कोषबाट प्राथमिकताका आधारमा मर्मत गर्ने
- तालिम, गोष्ठी, सफ्टवयरका कार्यक्रम र लक्षित बर्गको आयोजना बाहेकका प्रत्येक आयोजनाबाट मर्मत सम्भार कोषमा २ % रकम कट्टा गरिने

- उल्लेखित भौतिक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक जग्गा जमिन तथा स्थानको व्यवस्थापन गर्ने
- विषयगत र क्षेत्रगत गुरुयोजना तयार गर्ने साथै लगानी क्षमता र महत्वका आधारमा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनामा गरिएका प्रथम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाको बिशेष प्राथमिकिकरण गर्ने
- सम्भव रहेसम्म प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि नगरपालिका दर रेट निर्धारण गर्ने
- नगरपालिकाको आन्तरिक सार्वजनिक खरिद कार्यविधि र खरिद योजना तयार गर्ने
- सडक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक यन्त्र उपकरण र निर्माण सामाग्रिको उपलब्धताको सुनिस्चितता गर्ने
- सडक पूर्वाधार गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गर्ने
- स्थानीय स्तरमा रहेको आर्थिक, भौतिक तथा मानवीय श्रोत र साधनको प्रयोग तथा व्यवस्थापन साथै पारदर्शी तथा न्यायोचित, मितब्ययी र दिगो विकासमा आधारित लगानीको सुनिस्चितता गर्ने
- यस नगरपालिकाका सवै वडामा सामुदायिक बिद्युतिकरण कार्यक्रम लागु गरी **"हाम्रो नगरपालिका उज्याले नगरपालिका"** कार्यक्रम अन्तरगत शहरी क्षेत्र, सुरक्षाको हिसावले सम्बेदनसिल ग्रामिण क्षेत्र तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा सडक बत्तिको बिस्तार गर्ने
- प्रत्येक वडामा शहरीकरण तथा बस्ती विकासमा जोड दिईने
- नगरपालिकामा नक्सा पास नगरी नयाँ संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ र पुरानो घर अभिलेख कार्यलाई निरन्तरता दिने
- संघीय तथा प्रदेश सरकार लगायत सम्भाब्य सवै स्थानीय तथा बाह्य विकास साझेदर संग समन्वय र सहकार्य गर्ने
- जनसहभागिता अभिवृद्धिमा जोड दिने साथै जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रमलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्ने
- भौतिक पूर्वाधार निर्माणकालागि आवश्यक यन्त्र उपकरणको सहज व्यवस्थापन र उपलब्धतामा निर्माण व्यवसायीलाई सशक्तिकरण गर्ने
- गुणस्तरमा क्षति पुग्ने गरिको कुनै पनि सम्झौता नगर्ने
- उपभोक्ता तथा नागरिक समाजलाई सङ्कल्प सहितको फुङ्लिङ विकास अभियानमा सहभागिता, साझेदारी र अगुवाई गराउने
- तोकिएको समय सिमा भित्र निर्माण कार्य अनिवार्य सम्पन्न गर्न पुरस्कार तथा दण्ड जरिमाना सहितका सवै खाले उपाय, विधि र प्रकृयाहरूको अवलम्वन गर्ने

क. सडक, नाला तथा पुल र कलभर्ट सहितका यातायात पूर्वाधारः

उल्लेखित शिर्षक बमोजिमका पूर्वाधार निर्माणको संक्षिप्त बिबरण माथिनै उल्लेख गरिएकोले यहाँ थप ब्याख्याको आवश्यकता नरहेकोले तालिका मात्र प्रस्तुत गरिएको

तलिका नं.७.२.७.४ : सडक पूर्वाधार निर्माणकालागि लगानीको अनुमानित संक्षिप्त बिबरण (चक्र पथ बाहेक)

वार्ड नं	प्रस्तावित कुल सडकको लम्माई					निर्माण प्राथमिकता संख्या				प्राथमिकता क्रम अनुसार लगानीको आवश्यकता रु (लाखमा)				लगानी सहभागिता रु (लाखमा)		
	कालोपत्रे	ग्राभेल	कच्ची (मा.स)	अन्य	जम्मा	P1	P2	P3	जम्मा	P1	P2	P3	जम्मा	नगर पालिका	संघीय, प्रदेश सरका समेत	जम्मा
१	२२.५	१२.५	१.५	४.०	४०.५	६.०	८.०	०.०	१४.०	२४२५.०	३८५.०	०.०	२८१०.०	५००.०	२३१०.०	२८१०.०
२	३१.०	१४.५	६.५	७.०	५९.०	२७.०	३.०	०.०	३०.०	२२८८.०	५३१.०	०.०	२८१९.०	८१९.०	२०००.०	२८१९.०
३	१६.०	५२.०	१५.०	०.०	८३.०	१५.०	८.०	२.०	२५.०	१२०५.०	७७०.०	२२.०	१९९७.०	६९७.०	१३००.०	१९९७.०
४	२२.१	५.९	०.०	०.०	२८.०	७.०	५.०	४.०	१६.०	१३३५.०	२२५.०	५००.०	२०६०.०	३००.०	१७६०.०	२०६०.०
५	७.३०	०.००	१.५०	०.००	८.८०	१०.००	१.००	०.००	११.००	४२०.००	५०.००	०.००	४७०.००	२४०.००	२३०.००	४७०.००
६	२८.५	१३.५	०.०	२६.०	६८.०	१५.०	१३.०	०.०	२८.०	२६३०.०	७९०.०	०.०	३४२०.०	३९५.०	३०२५.०	३४२०.०
७	८.२०	४.००	१४.५०	०.००	२६.७०	८.००	८.००	७.००	२३.००	६१५.००	६००.००	१५७.५०	१३७२.५०	४०५.००	९६७.५०	१३७२.५०
८	१६.५	२१.५	१३.०	६.०	५७.०	८.०	७.०	०.०	१५.०	१०६०.०	१५६०.०	०.०	२६२०.०	३६०.०	२२६०.०	२६२०.०
९	४८.०	२७.५	१८.०	०.०	९३.५	१२.०	३.०	१.०	१६.०	७०४०.०	११८०.०	२८००.०	११०२०.०	६९०.०	१०३३०.०	११०२०.०
१०	२३.०	२३.०	३६.०	०.०	८२.०	१०.०	२.०	०.०	१२.०	३३००.०	११०.०	०.०	३४१०.०	२४५.०	३१६५.०	३४१०.०
११	३०.०	५.०	२६.८	१८.०	७९.८	७.०	६.०	२.०	१५.०	२१००.०	२२५०.०	११५.०	४४६५.०	२७५.०	४१९०.०	४४६५.०
जम्मा	**२५३.१**	**१७९.४**	**१३२.८**	**६१.०**	**६२६.३**	**१२५**	**६४**	**१६**	**२०५**	**२४४१८**	**८४५१**	**३५९५**	**३६४६३.५**	**४९२६**	**३१५३८**	**३६४६३.५**
%	**४०.४**	**२८.६**	**२१.२**	**९.७**	**१००.०**	**६१.९**	**३१.७**	**७.९**	**१०१.५**	**६७.०**	**२३.२**	**९.९**	**१००.०**	**१३.५**	**८६.५**	**१००.०**

तालिका नं.७.२.७.५: सडक पूर्वाधारको वडागत अवस्था र र भावि योजना सहितको आवश्यकता

क.सं.	सडक पूर्वाधारहरूको नाम र ठेगाना			लम्बाई (कि.मि)	चौडाई (मिटर)	बतमानको अवस्था (सतह)	अव गर्ने कार्य	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	अनुमानित लागत रु लाखमा	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
	नाम	देखि	सम्म							न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
वार्ड नं. १													
१.१	फुङफुङे पर्यटन मार्ग	आचार्य चौतारा	टिमुरे सुनुवार घुम्ती सिहँ देबि मन्दिर आँम्बोटे, हिरेवा दोभान हुदै मिक्वाखोला गा.पा. फूङफूङे झर्ना सम्म	६.०	८.०	कच्ची	कालो पत्रे सहित एक साइट नाली निमार्ण स्तर उन्नति	P1	७००			१	१
१.२	मादेन सडक	तिनबरे टिमुरे	निगीजिङ मेल्लङ हुदै नाङ्गेबरडाँडा थाङ्ने दोभान सम्म	१०.०	८.०	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत कालो पत्रे सहित एक साइट नाली निमार्ण स्तर उन्नति	P1	११००			१	१
१.३	निगुजुङ सडक	सौरे	धाप्ले निगुजुङ जोड्ने	१.०	८.०	कच्ची	कमस ग्राभेल तथा कालो पत्रे	P2	१००	१			
१.४	हर्लाभोटे सडक	हर्लाभोटे भञ्याङ	तिनघारे कर्तने जोडने सडक	२.५	६.०	कच्ची	नाली निमार्ण सहित ग्राभेल	p1	१००	१			
१.५	यलम्वर मार्ग	यलम्बर मार्ग थाङने खोल्सा	मेल्लुङ तिनधारेआम्बोटे छरछरे सम्म	३.०	८.०	कच्ची	नाली निमार्ण सहित ग्राभेल	p2	१००				१
१.६	गणेश सडक	सुनुवार घुम्ती	बरबोटे आम्बोटे सम्म	२.०	८.०	कच्ची	नाली निमार्ण सहित ग्राभेल	P2	५०	१			
१.७	बरडाँडा सडक	बरडाँडा	थाङने लदरे गाउँ सम्म	१.०	८.०	कच्ची	नाली निमार्ण सहित ग्राभेल	p1	७५	१			
१.८	एङदेन सडक	डाँडागाउँ बाङगे खोल्सा	पिपल बोट जोडने सडक	२.५	८.०	कच्ची	कालो पत्रे,	P1	३००			१	
१.९	मित्रलाल मार्ग	पोखेल टोल नयाँ वडा कार्यालय	आलेडाँडा गाउँ जोडने सडक	३.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे,	p1	१५०	१		१	
१.१०	साल्डाडा सडक	जिउनी	हिरया दोभान सम्म	४.०	६.०	कच्ची	नाली निमार्ण सहित ग्राभेल	p2	७०	१			
१.११	फुलबोटे सडक	बोझे फुलबोटे	खसिनी खोला नागे	१.५	६.०	कच्ची	स्तरउन्नति	p2	२५	१			

		टोल	जोडने सडक										
१.१२	दुगुर्ने पदमार्ग	हिरेवा दोभान मूर्दाघाट देखि	सेगुम्बा, आम्बोटे हुँदै आचार्य चौतारा सम्म	१.५	३.०	सामान्य	पक्की पदमार्ग निर्माण गर्ने	p2	१५	१			
१.१३	मालबाँसे पद मार्ग	मालबाँसे खसेनी खोल्सा मुर्दाघाट देखि	नरकन्याँ प्रा.वि. टिम्बुरे सम्म	१.०	३.०	सामान्य	आरसिसि पदमार्ग निर्माण	p2	१०	१	१		
१.१४	नाङ्गे तीनबरे पद मार्ग	नाङ्गे निगिजुङ हुँदै	तीनबरे जोड्ने	१.५	३.०	सामान्य	आरसिसि पदमार्ग निर्माण	p2	१५	१	१		
जम्मा				**४०.५**					**२८१०**	**१०**	**२**	**४**	**३**
वार्ड नं. २													
२.१	मदन भडारी मार्ग (क)	नागेश्वरी देखी	दोभान सम्म	२.०	८.०	कच्ची	कालो पत्रे सहित नाला निर्माण	P1	३	१			
२.२	हान्दुङ सडक	लहरे गाउँ	हान्दुङ मिक्वा खोला	१.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे, एक साइट नाली निमार्ण स्तर उन्नति	p2	६	१			
२.३	भिमा सहिद मार्ग	झुसुले बर	याङने खोल्सा	२.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण स्तर उन्नति	P1	५	१			
२.४	मदन भण्डारी मार्ग (ख)	हेलिप्याड सशस्त्र केम्प एङलेजुङ तिनधारे पिपल बोट	डुङडुङगे देउलिङगे गहिरी गाउँ लहरे गाउँ हान्दुङ सम्म	९.०	६.०	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	४००	१		१	१
२.५	चन्द्र मार्ग	गैरी गाउँ	सल्ला भोटे	२.०	६.०	कच्ची	एक साइट नाली निमार्ण सहित ग्राभेल स्तर उन्नति	p1	३०	१	१		१
२.६	तमोर करिडोर	थाङने दोभान	लहरे गाउँ	१.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p2	५००			१	१
२.७	गणेश मार्ग	देउलिङगे	नागेश्वरी सम्म	१.५	६.०	कच्ची	कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	७५	१	१	१	१
२.८	तुलसी मार्ग	नागेश्वरी सितले	ठोके दोभान सम्म	१.५	६.०	कच्ची	कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	७५				

२.९	देवलिङे मार्ग	देवलिङ्गे रोटेबारी हुदै	हाङगुरे चौतार सम्म	१.५	६.०	कच्ची	नँयानिर्माण कच्ची	p1	१५०	१	१	१	१
२.१०	गैरी गाउँ सडक	गैरी गाउँ	हाङगुडे हृदै वडा न १ सम्म	१.५	६.०	कच्ची	ग्राभेल एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	१५	१	१		
२.११	सहरमान मार्ग	गुरागाई घुम्ती टारगाँउ हुदै	टाकुरे सडक सम्म	२.०	६.०	कच्ची	नँयानिर्माण कच्ची	p1	३०	१	१		
२.१२	टाकुरे सडक	टाकुरे देखी सार्की चौतारा हृदै	आइतेबारे सम्म	२.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	४०	१	१		
२.१३	खडग मार्ग	ठूलो धारा	निजिजुङ जाने सडक सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	२०	१	१		१
२.१४	गणैश मार्ग	इन्डिया वोर्डर देखि तिनबरे बासु मा बि हुदै	ठूलो धारा सडक	५.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे, एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	४००	१		१	१
२.१५	शान्ति मार्ग	शान्ति बिद्यालय देखी मेवाखोला हिलरिसोट हृदै	रिजाललाईन सम्म	१.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित एक साइट नाली निमार्ण	p1	६०	१		१	१
२.१६	भानु मार्ग	होम तुम्बाहाम्फे घर देखी	सेतिधारा भानु सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित एक साइट नाली निमार्ण	p1	५०	१	१	१	१
२.१७	बसपार्क सडक	हेलिप्याड	बसपार्क फुङलिङ नपा ४ जाने	१.५	८.०	पक्की	कालेपत्रे सम्पन्न गर्ने	p2	२५	१			
२.१८	फिपराज मार्ग	कोलेनिका, निर्वाचन कार्यालय देखि	घरेलु कार्यालय हुदै मेवाखोला हिट रिसोट सम्म	१.५	६.०	कच्ची	कालेपत्रे गर्ने	p1	१५०	१		१	
२.१९	रिजाललाइन सडक	मेची राजमार्ग	फुङलिङ ४ जाने सडक	१.०	६.०	पक्की	कालेपत्रे निर्माणधीन रहेकोले सम्पन्न गर्ने	p1	६०			१	
२.२०	भालुढुंगा मार्ग	शिक्षा कार्यालय भालुढुंगा हुदै	शान्ती स्कुल सडक	२.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	३०	१	१		
२.२१	तिनबरे मार्ग	पृथ्वी साँवा घर देखि	तिनबरे सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	१०	१	१		
२.२२	मोक्तान मार्ग	लालबहादुर मोक्तानको घुम्ती देखि	गणेश दाहालको घर सम्म सडक	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	१०	१	१		
२.२३	बरधारा मार्ग	भावनी खतिवडा घर	बरधारा सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	१०	१	१		

		देखि											
२.२४	चन्द्र मार्ग	युवराज बस्नेत घर देखि	साडेको फर्म हुदै रंगशाला जाने सडक	३.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p1	३२५	१		१	१
२.२५	मेवाखोला मार्ग	मेवाखोला देखि	शान्ती स्कुल सम्म (भित्री शाखा सडक)	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	१०	१	१		
२.२६	पाथिभरा मार्ग	हेलिप्याड हेमन्तउप्रेतीको घर हुदै	पाथीभरा डाँडा जोडने सडक	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नालीनिर्माण	p1	१०	१	१		
२.२७	मेघनाथ मार्ग	तित्रीको फेददेखि	ढकाल डाँडा जोडने सडक	१.०	६.०	कच्ची	नँयानिर्माण कच्ची	p1	१०	१	१		
२.२८	बलबहादुर मार्ग	शेर्पाटोल देखि बलबहादुर गुरुङ घर हुदै	आइतबारे जोडने सडक	२.०	६.०	कच्ची	नँयानिर्माण कच्ची	p1	१०	१	१		
२.२९	हेलिप्याड दोभान पदमार्ग	हेलिप्याड देखि	दोभान सम्म	५.०	२.०	पक्की	नँया सिढी निर्माण	p1	२००	१	१	१	१
२.३०	देवलिङ लहरे पदमार्ग	देवलिङ देखि	लहेर गाँउ सम्म	२.०	२.०	पक्की	नँया सिढी निर्माण	p1	१००				
जम्मा				**५९.०**					**२८१९**	**२६**	**१७**	**११**	**११**
वार्ड नं. ३													
३.१	मदन भण्डारी मार्ग	बहानन्दे सिम्ले	नागेश्वरी दोभन	७.०	६.०	कच्ची	पक्की नाली निमार्ण तथा ग्राभेल गर्ने	P1	२००				१
३.२	मुक्तेश्वर मार्ग	ऐश्वरर्य चोक	ससस्त्र क्याम्प सम्म	३.०	८.०	कच्ची	नालि निमार्ण सहित कालो पत्रे	P1	२००				१
३.३	हरित मार्ग	भेदावारी, कात्तिके, आंगेदिम	भिरकुना दोभान	१०.०	४.०	ट्रयाक खोलेको	नाली निमार्ण सहित कमस ग्राभेल, काले पत्रे	p2	५००				१
३.४	गुहेली मार्ग	केनिम	कात्तिके भेटघाट	६.०	४.०		पक्की नालि, सोलिङ, वाल निर्माण तथा ग्राभेल	p2	१५०	१			
३.५	आगेदिन मार्ग	मुढे सल्लेरी	आठराई त्रिवेणी	६.०	६.०	कच्ची	नाली निमार्ण, सोलिङ कजवे	p1	१२५	१			
३.६	ल्यान्डफिल्ड सडक	काउले फागुडांडा	ल्यान्डफिल्ड सम्म	५.०	६.०	कच्ची	सोलिङ र नाली निमार्ण	p1	७५	१			
३.७	गोपि मार्ग	फागेडाडाँ खेल मैदान	ढांडगाउं सम्म	२.०	५.०	कच्ची	चौडा बनाई सोलिङ र नाली निमार्ण	p1	४०	१			

३.८	ढाँडगाउँ मार्ग	सिकारी डाडाँ ढाँडगाउँ	डांडाबारी सम्म.	३.०	८.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण र कालोपत्रे	p1	२५०			१	
३.९	पृथीवेलास मार्ग	बा सु मा बी	केनिम बगैंचा	६.०	४.०	कच्ची	चौडा बनाई सोलिङ ग्राभेल र नाली निमार्ण	p1	८०				१
३.१०	बरालगाउं मार्ग	जोरधारा घलेडांडा	च्यानेपाखा	२.०	५.०	कच्ची	पक्की नाली निमार्णगरी ग्राभेल र वाल लागउने	p2	५०	१			१
३.११	टारी मार्ग	पदेली माथिल्लो टारी	सल्लेरी	२.०	४.०	कच्ची	पक्की नाली निमार्ण गरी वाल र ग्राभेल गर्ने	P1	४०			१	
३.१२	हेलिप्याड मार्ग	हेलिप्याड	शान्ती स्कुल	१.०	४.०	कच्ची	चौडा बनाई सोलिङ र नाली निमाण	p1	१०	१			
३.१३	सिटेनी मार्ग	फागेडाडाँ सिटेनी	मसाने	४.०	३.०	कच्ची र नयाँ ट्याक	चौडा बनाई नाली निमाण	p1	२५		१		
३.१४	बतासे मार्ग	न्यौपाने डांडा	घिमिरे गाँउे	१.०	६.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण र सोलिङ	p2	१०		१		
३.१५	साधुधारा मार्ग	देविघुम्ती	ससस्त्र क्याम्प	२.०	४.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल र सोलिङ	p3	१५	१			
३.१६	पाखाघर मार्ग	ढाँडधारा पाखा घर	माथिल्लो मेदीमुड.	२.०	६.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल र सोलिङ	P2	१५		१		
३.१७	देवीथान मार्ग	गापिडांडा	सिटेनी	२.०	४.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल र सोलिङ	p2	१५				१
३.१८	गडिडाँडा आंगेदिम मार्ग	वाह्हाते गढीडांडा	फलाटे सम्म	३.०	३.०	नभएको	नयाँ ट्याक	p2	१५			१	
३.१९	पोखरी मार्ग	पोखरी नेवार डाँडा		२.०	३.०	नभएको	नयाँ ट्याक	P2	१५	१			
३.२०	देवल मार्ग	डाँडापरि	देवल सडक	२.०	४.०	नभएको	नयाँ ट्याक	p1	१५	१			
३.२१	गिरिजा मार्ग	ढाँडधारा	साउने	१.०	४.०	नभएको	नयाँ ट्याक	P3	७	१			
३.२२	यलम्वर मार्ग	पालुंवा चोक	देउलिंगे सम्म	३.०	५.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल सोलिङ र ग्राभेल	p1	७५	१			१

३.२३	वोदाहाङ मार्ग	साजेवारी	कात्तिके	२.०	४.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल सोलिङ र ग्रावेल	P1	३५		१		
३.२४	साउने मार्ग	ससस्त्र चेक पईन्ट		३.०	६.०	कच्ची	चौडा बनाई नाली निमार्ण वाल सोलिङ	p1	२५		१		
३.२५	देवल सत्तल मार्ग	वडाकार्यालय	पोखरी पांचगाउं	३.०	६.०	नभएको	नयाँ ट्याक खोल्ने	P1	१०		१		
जम्मा				८३.०					१९९७	५	५	०	४
वार्ड नं. ४													
४.१	मेची मार्ग	तोक्मेडाँडा देखि दोवाटो न्यूरोड हुंदै	उकाली पानी सम्म	१.०	५.०	कालोपत्रे	संघीय सडक भएकोले सोहि बमोजिम कार्य भईरहेको	P1	०				
४.२	हर्कजंग मार्ग	दोबाटो हुंदै जिमिपोखरी	बिरेन्द्र चौक सम्म	१.०	६.०	कालोपत्रे	मर्मत एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	p2	३०			१	१
४.३	फुङलिङ वसपार्क मार्ग	हेलिप्याड	नयाँ बसपार्क	१.३	६.०	कालोपत्रे	कालोपत्रे स्तारोन्नती	P1	७५	१			
४.४	मेयर टोल मार्ग	नरवहादुर महतको घर देखि	तिनबरे सम्म	२.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	p1	१५०				१
४.५	फुङलिङ टोल मार्ग	रुपधोज एड.देनको घर देखी	सन्तबहादुर एड्देनको घर सम्म	१.५	६.०	कच्ची	कालो पत्रे	P3	१२५	१			१
४.६	एड.देन मार्ग	तेजकुमार थेवेको घर देखी	राजेन्द्र एड.देनको घर सम्म	२.०	६.०	कच्ची	कालो पत्रे	P3	२००	१			१
४.७	कोशी मार्ग	माछापोखरी देखि	थेवे चौक सम्म	२.०	१०.०	ग्राभेल	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	२००				१
४.८	फुङफुङे सडक	नयाँ बसपार्क माछापाखरी देखि हिरेवा दोभान हुंदै	फुङफुङे झरना	८.०	१४.०	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत राखि कालोपत्रे गर्ने	P2	८००				१
४.९	सहरी सडक मर्ग	कोठेबारी	दिपेन्द्र सेन्दाड.को थुम्कि सम्म	१.०	८.०	कालोपत्रे	स्तरोन्नती	P3	२५	१			
४.१०	अन्तरपालिका मार्ग	कोठेबारी सल्लेरी हुंदै	पाथिभरा याङबरक जोड्ने	१.०	८.०	निर्माणधिन	निर्माणाधिन रहेकोले सम्पन्न गर्ने	P1	१५			१	

४.११	कोप्चे गैरिगाउं माग	जिमिपोखरी गोस लाईन	पाथीभरा चोक सम्म	०.८	६.०	कच्ची	कालोपत्रे गर्ने	p1	७५	१		१	
४.१२	टिमुरे मार्ग	लेखनाथ बरालको घर देखी	टिम्बुरे सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नाली निमार्ण	p2	५०	१		१	१
४.१३	माछापोखरी टोल मार्ग	खगेन्द्र श्रेष्ठको घरबारी तथा तेजकुमार एड.देनको घर हुँदै	राजेन्द्र एड.देनको घर सम्म	१.५	६.०	कच्ची	कालो पत्रे	P3	१५०	१			१
४.१४	कारबारी धारा हिलिहाड. सडक	रिजाल लाईन हिलिहाड. चौक हुँदै	पाथिभरा चौक सम्म	१.४	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित नाली निमार्ण	p2	७५	१			१
४.१५	ओजाहाङ मार्ग	इन्डियन वेलफेयर देखि	तीनबरे सम्म	२.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल गर्ने	P2	७०	१		१	१
४.१६	पाथीभरा क्याम्पस मार्ग	जौबारी देखि	उकाली पानी सम्म	०.५	६.०	कच्ची	ग्राभेल गर्ने	P1	२०	१			
जम्मा				**२८.०**					**२०६०**	**१०**	**०**	**५**	**१०**
वार्ड नं. ५													
५.१	हुलाक मार्ग	रेडकस	हुलाक हुँदै रिजाल चौक सम्मको सडक	०.५०	६.००	कच्ची	कालो पत्रे, एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	P1	५०			१	१
५.२	नवज्योती मार्ग	नयाँ बस पार्क	सिर्जना टोल हुदै बिरेन्द चोक सम्म	१.००	६.००	कच्ची	कालो पत्रे, एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	P1	१००			१	१
५.३	सिर्जना मार्ग	हावापानी कार्यालय	नवज्योती सडक सम्म	०.८०	६.००	पिच, RCC	मर्मत एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	P1	२०	१			
५.४	बृद्धाश्रम मार्ग	नन्दुखोला चौतार देखि	बृद्धाश्रम सम्म	०.६०	६.०	PCC	मर्मत एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	P1	२५	१			
५.५	क्यामपस रोड	बिष्णु क्षेष्ठको घर	बुद्द चोक हुदै क्यामपस सम्म मेचि राजमार्ग	१.५०	६.००	पिच	मर्मत एक साइट नाली निमार्ण सहित स्तर उन्नति	P1	३५	१			
५.६	फुलपाती मार्ग	मेची राजमार्ग हुदै	फुलपाती डाँडा जाने सडक	१.००	६.००	कच्ची	कालोपत्र	P1	१००	१		१	

५.७	अस्पताल मार्ग	दुरसञ्चार देखी	अस्पताल सम्म जाने सडक	०.६०	६.००	ढलान	मर्मत तथा स्तरोन्नती	P1	२०	१			
५.८	गणतन्त्र मार्ग	दुर्गा श्रेष्ठको घर देखी	विरेन्द्र चोक सम्म जाने सडक	०.६०	६.००	कालोपत्रे	मर्मत तथा स्तरोन्नती	P1	३०	१			
५.९	ठाना रोड	पराजुलि चौक देखी	विरेन्द्र चोक सम्म जाने सडक	०.४०	६.००	ढलान	मर्मत तथा स्तरोन्नती	P1	२०	१			
५.१०	नमुना सडक	विरेन्द्र चोक हुदै	मेची राजमार्ग सम्म जाने सडक	०.३०	६.००	ढलान	मर्मत तथा स्तरोन्नती	P1	२०	१			
५.११	नवज्योती तमुचोक मार्ग	नवज्योती बोर्डिङ स्कूल देखि	तमुचौक सम्म	१.५०	६.००	बाटो नभएको	नयाँ ट्याक खोल्ने	P2	५०	१			
जम्मा				**८.८०**					**४७०**	**८**	**०**	**३**	**२**
वार्ड नं. ६													
६.१	चप्लेटी सडक	जोरडाँडा चप्लेटी	सुकेटार सम्मको सडक	२.५	६.०	कच्ची	कमस ग्राभेल, कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	२५०			१	१
६.२	हिमाली सडक	हिमाली ग्रामीण	हाडदेवा सम्मको सडक	३.०	६.०	कच्ची	कमस ग्राभेल, कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	३००			१	१
६.३	गुम्बा सडक	गुम्बा डाँडा सइसले	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग सम्मको सडक	४.०	१०.०	ग्राभेल नभएको कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	४००			१	१
६.४	समाधी सडक	मेचि राजमार्ग झयाल खाना डाँडा	दोखु सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल गर्ने	P1	२५	१			
६.५	कोठेवारी खरीवोटे सडक	मेचि राजमार्ग वडा न ५ देखी डाँडाबारी	खरीबोट हाडदेवा सइसले हुदै लोकमार्ग सम्म	४.०	१०.०	कच्ची	कमस ग्राभेल, कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण गर्ने	P1	४००	१		१	१
६.६	भोटेगुम्बा सडक	पानी टयाङकी	ग्यासालिन गुम्बा सम्मको सडक	१.५	६.०	कच्ची	ग्राभेल सोलिङ, कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P2	१५०	१		१	
६.७	किराँत माडहिम सडक	साधुधारा देखी बिहीबारे किराँत माडहीम	ग्यासालिन गुम्बा सम्मको सडक	२.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सोलिङ, कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	१००	१			
६.८	चडशवरी धाम मार्ग	पराजुली चोक	बिहीबारे चडशवरी धाम सम्म	४.०	६.०	ग्राभेल कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना सँग आवद्ध	P1	४००				१

							गरी कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण गर्ने						
६.९	सिर्जना सडक	रेडक्रस	सिर्जना टोल केदार पतङवा को घर सम्म	१.०	६.०	कालोपत्रे	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P2	१००	१			
६.१०	शेर्पा टोल सडक	सिर्जना टोल सतलडाँडा	हाङदेवा सम्म	२.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	२००			१	१
६.११	दाहाल गाउँ सडक	पिपल बोटे चौतारा	दाहाल गाउँ जोडने सडक	१.५	८.०	कच्ची	ग्राभेल सोलिङ	P1	७५			१	१
६.१२	बृद्धाश्रम सडक	पिपलबोटे बृद्धाश्रम	दाहाल गाउँ सम्म	१.०	८.०	ग्राभेल कच्ची भएको	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	१००			१	१
६.१३	वाझोगरा सडक	पिपलबोटे बाझोगरा डाँडा गाउँ	लाकुरी थुक्वाजङ सम्मको सडक	५.०	६.०	ग्राभेल	ग्राभेल सोलिङ	P1	१००			१	१
६.१४	शहीद हरिहर मार्ग	आर्चय चौतारा	गैरीगाउँ थुक्वाजङ आम्बोटे सम्म	२.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण , कल्भर्ट	P1	२००			१	१
६.१५	गैरीगाउँ सडक	कुलेन्द्र मादेनको घर छेउ	गैरी गाउँ थुक्वाजङ जोड्ने सडक	१.५	६.०	कच्ची	कालोपत्रे, नाली निमार्ण , कल्भर्ट	P2	१५०			१	१
६.१६	हिमाली पाखा सडक	हिमाली पाखा देखि	कोइराले जाने बाटो	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा सोलिङ	P2	५०			१	१
६.१७	गुरुङ गुम्वा सडक	सुकेटार बसपार्क हुँदै	गुम्बा जाने मोटर बाटो	१.५	६.०	कच्ची	ग्राभेल गर्ने	P2	६५			१	१
६.१८	पन्थेवारी सडक	श्याम पोखेल घर छेउ हुँदै	पन्थेबारी जाने स्याव	१.५	६.०	कच्ची	सोलिङ तथा ग्राभेल गर्ने	P2	५०			१	१
६.१९	छाङखोला सडक	छाङखोला हुँदै	खरिवोटे	२.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल सहित स्तरोन्नती गर्ने	P2	६५	१		१	१
६.२०	तिनघरे माग	तिनधारे हुदै	विहविारे जाने मोटरवाटो	४.०	३.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P1	३०	१		१	
६.२१	थुवाजुङ पाथीभरा पदमार्ग	थवाजुङ देखि	पाथिभरा चोक सम्म	५.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P1	४०	१		१	
६.२२	फुलपाती सुकेटार पदमार्ग	पराजुली चौक देखि	गुरुङ चौक हुँदै सुकेटार सम्म	२.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	२०	१			

६.२३	दाहालगाउँ पदमार्ग	कवर्डहल देखि	केशव दाहालको घर हुँदै हिमाली पाखा सम्म	२.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	२०	१		१	
६.२४	डाँडाबारी चण्डेश्वर पद मार्ग	डाँडाबारी देखि	चण्डेश्वर धाम सम्म	२.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	२०	१			
६.२५	गुम्बा पद मार्ग	भोट गुम्बा देखि	गुरुङ गम्बा सम्म	५.०	२.५	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P1	५०	१			१
६.२६	भिरकुना वगरवारी पदमार्ग	भिरकुना डाँडा बगर बारी स्कूल हुँदै	भिरमुनि चिप्लेटी सुकेटार सम्म	२.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	२०	१			१
६.२७	आले खरिवोटे पदमार्ग	आले देखि	खरिवोटे मेलबोटे सम्म	१.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	१०	१			
६.२८	शेर्पाटोल कोठेबारी पद मार्ग	शेर्पाटोल बिहिबारे देखि	मावेहाँङ चौक कोठेबारी सम्म	३.०	२.०	कच्ची	ढुँगा सोलिङ गरी पदमार्ग पक्की निर्माण गर्ने	P2	३०	१		१	
जम्मा				**६८.०**					**३४२०**	**१५**	**०**	**१९**	**१६**
वार्ड नं. ७													
७.१	खोप्रे सडक	तोक्मे, खोप्रे बुढौली	छत्रे धारा सम्म	३.००	६.००	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P2	३००	१		१	
७.२	घोडेचौर सडक	घोडेचौर	छत्रे धारा सम्म	१.००	८.००	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना सँग आवद्ध गरी कालोपत्रे सहित नाली निर्मा	P2	१००	१			१
७.३	किराँत मार्ग	बुद्धचोक, सल्लेरी, नाम्लेपारी हुँदै	पाथिभरा, याङवरक गाउँपालिका जोड्ने	३.००	८.००	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	३५०			१	१
७.४	दिपज्योती सडक	दिपज्योती स्कुल	भान्जे धारा	१.००	६.००	कच्ची	वाल, साइट कटिङ, नाली निमार्ण	P3	२५	१	१		
७.५	सिद्धकाली सडक	केनेम खोला हुदै	सिद्धकाली मा.वी.	१.५०	६.०	कच्ची	वाल, साइट कटिङ, नाली निमार्ण	P3	५५	१		१	
७.६	मुक्तेश्वर सडक	ऐश्वर्य चोक चम्फे	३ नं. वडा जोड्ने बाटो	०.५०	६.०	कच्ची	वाल, नाली निमाण	P3	२०	१			
७.७	तम्मोर सडक	तम्मोर F.M.	जरा होटल, कफि	०.६०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे गर्ने	P2	५०			१	

			हाउस										
७.८	किराँत पदमार्ग	बहान्नदे घुम्ती	गौतम गाउँ किरात चौक	४.५०	६.०	कच्ची	२ कि.मि. निर्माणधिन, २.५ कि.मि. अब बनाउने	P1	४५	१			
७.९	नगरपालिका सडक	शसस्त्र चेक पोष्ट हुँदै	नगरपालिका भवन सम्म	०.६०	८.०	कच्ची	कालोपत्रे गर्ने	P1	७०	१			१
७.१०	मुर्तिढुँगा सडक	यूवाबर्ष मा.बि. मुर्तिढुङ्गा हुँदै	खोप्रे सम्म	१.००	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P2	३०	१			
७.११	पौडेल गाउँ सडर्क	कफीहाउस पौडेल गाउँ हुँदै	नगरपालिका भवन सम्म	०.५०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P1	१५	१			
७.१२	डाँडागाउँ सडक	सूर्यचौक डाँडागाउँ हुँदै	किरातचौक सम्म	०.७०	४.०	कच्ची	ट्याक खोल्ने	P1	१०	१			
७.१३	लहरेढुङ्गा सडक	लहरेढुङ्गा देखि	देवीथान सम्म	०.५०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P2	१५	१			
७.१४	ओडारे मार्ग	ओडारे माडिखोला हुँदै	ठार्लाङ खोल्सापारी केनेम खोल्सा सम्म	१.००	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P2	३०	१		१	
७.१५	वासवोटे सडक	एश्वर्यचोक बाँसबोटे हुँदै	टिम्मुरे सम्म	०.५०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P3	२०	१			
७.१६	गौतम गाउँ सडक	चप्के गौतम गाउँ हुँदै	बहानन्दे घुम्ती सम्म	१.५०	६.०	कच्ची	ट्याक खोल्ने	P1	२५	१			१
७.१७	देबीथान मार्ग	किरातचौक देखि	देवीथान सम्म	०.५०	६.०	निर्माणधिन	निर्माण पुरा गर्ने	P3	२०	१		१	
७.१८	ओखरबोटे मार्ग	ओखरबोटे देखि	घण्टेपारी सम्म	०.३०	६.०	कच्ची, निर्माणाधिन	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P3	१०	१			
७.१९	नमुना मार्ग	नमुना होटल हुँदै	फाल्गुनन्द फर्निचर हाउस सम्म	०.२०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा स्तरोन्नती गर्ने	P3	७५	१			
७.२०	मुर्तिढुङ्गा पदमार्ग	एक्लेवर, मूर्तीढुङ्गा हुँदै	तोक्मेडाँडा सम्म	०.८०	१.५	निर्माणधिन	निर्माण पुरा गर्ने	P1	२५	१		१	
७.२१	पुङ्गी पदमार्ग	खोप्रे, डाँडागाउँ हुँदै	पुङ्गी सम्म	०.८०	२.०	नभएको	नयाँ निर्माण	P2	४०	१		१	
७.२२	मानेढुँगा पदमार्ग	बखोरे बुड्यौली हुँदै	मानेढुँग सम्म	०.७०	२.०	नभएको	नयाँ निर्माण	P2	३५	१		१	
७.२३	तोक्मेडाँडा सुकेटार पदमार्ग	तोक्मेडाँडा, भिन्तुना हुँदै	सुकेटार सम्म	२.००	२.०	निर्माणधिन	नगरको गौरवको आयोजना सँग आवद्ध गरी निर्माण कार्य पुरा गर्ने	P1	७५	१			१

जम्मा				२६.७०					१३७३	२०	१	७	३
वार्ड नं. ८													
८.१	असारे सडक	ल्याङ्वा पुछार टर्निङ	असोरे मुर्दा घाट जाने बाटो	३.०	६.०	कच्ची	ट्र्याक खोल्ने, नाली निमार्ण सहित ग्राभेल गर्ने	P2	१५०			१	१
८.२	खडकुडे सडक	अधेरी साप्तेल भेदावरी	खडकुडे तम्मोर काडियारे जोड्ने सडक	८.०	८.०	कच्ची	ग्रावेल सहित नाली निमार्ण	P1	२५०	१		१	
८.३	अधेरी सडक	अधेरी	जलकन्या स्कुल	१.५	६.०	कच्ची, ट्र्याक	ग्रावेल सहित नाली निमार्ण	P2	१२०	१			१
८.४	वनचरे सडक	हिटि	वनचरे	४.०	६.०	कच्ची	ग्रावेल सहित नाली निमार्ण	P2	१६०	१			१
८.५	सिद्धकाली सडक	देवि खोल्सा हुदै	सिद्धकाली मा.वी. वडा कार्यालय हुदै अधिकारी डाँडा	३.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	३००	१		१	
८.६	वोझे सडक	तोक्मे डाँडा	वोझे मा.वी.	२.५	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P2	२७५	१			१
८.७	जसध्वज सडक	वोझे	वेजम्वु काभ्रे हैदै नाम्ले	४.०	६.०	कच्ची	ग्रावेल सहित नाली निमार्ण	P2	१२०	१		१	
८.८	चारपाटे सडक	चिराखेबारी नाम्ले	घ्याङ चारपाटे सेति चौतारा	७.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P2	७००				१
८.९	पाथीभरा सडक	रिपिटर टावर	अल्लेभित्ते हुदै पाथिभरा याङवरक जोड्ने	४.०	६.०	कच्ची	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	४००				१
८.१०	राम प्रसाद सडक	घ्याङतामे हुँदै	बिद्याज्योती जोड्ने	७.०	६.०	कच्ची	ट्र्याक खोल्ने	P1	२०		१		
८.११	छिरिङडाँडा सडर्क	हिटी हुँदै	पाथिभरा याङबरक जोड्ने	३.०	६.०	कच्ची	ट्र्याक खोल्ने	P2	३५				१
८.१२	मेवाराजा सडक	माडी खोला बाट	मेवाराजा आ.बिद्यालय सम्म	१.०	६.०	कच्ची	ग्राभेल तथा नाला निर्माण	P1	१५		१		
८.१३	सल्लेरी मार्ग	बुर्कि सल्लेरी हुँदै	ढुङ्गे सम्म	३.०	६.०	कच्ची	ट्र्याक खोल्ने	P1	३५		१		
८.१४	मानेढुङ्गा सानोपाथिभरा पदमार्ग	मानेढुङ्गा चारपाटे हुँदै	सानो पाथिभरा सम्म	३.०	२.०	कच्ची भएको	पदमार्ग निर्माण गर्ने	P1	२०	१			

८.१५	हिटी चारपाटे पदमार्ग	हिटी नाम्ले पाटी हुदै	चारपाटे सम्म	३.०	२.०	कच्ची भएको	पदमार्ग निर्माण गर्ने	P1	२०	१			
जम्मा				**५७.०**					**२६२०**	**८**	**३**	**२**	**५**
वार्ड नं. ९													
९.१	ओलाङचुङ गोला लोकमार्ग	सुकेटार एयरपोर्ट देखि उत्तर भोटे गाउँ हुदै	वडा नं. १० गडी डाँडा जोड्ने ओलाङचुङ गोला	८.०	८.०	कालोपत्रे	कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण	P1	५०००			१	१
९.२	वडा रिङरोड	सुकेटार मा.वि. शैशेले सिद्धिडाँडा	लामपोखरी , गाईगाडे च्यानडाँडा कटहरे थुम्मा सम्म	२८.०	८.०	कच्ची	चौडा गरी कालोपत्रे सहित नाली निमार्ण, एक साइड टेस वाल जाली	P3	२८००			१	१
९.३	लक्ष्मी मार्ग	शेर्पाटोल देखि	वैदारे हुँदै फक्ताङलुङ सम्म	६.५	६.०	कच्ची	स्तर उन्नति गरी कालोपत्रे गर्ने	P2	६५०			१	१
९.४	गुम्वा माग	तमुचौक देखि	भिूटाने चोक सम्म	१.५	६.०	कच्ची	स्तर उन्नति सहित ग्रवेल	P1	७५	१			
९.५	चण्डेश्वरी धाम मार्ग	लप्सेखोला	कडँल चौतारा	६.०	६.०	कच्ची	ग्रवेल गर्ने	P1	१८०			१	
९.६	सुन्तले सडक	कामी डाँडा	सुन्तले गाउँ भोटे च्यान	४.०	६.०	कच्ची	ग्रवेल गर्ने	P1	१२०	१		१	१
९.७	च्यानडाँडा सडक	च्यान डाँडा	दुवे सम्म	२.५	५.०	कच्ची	ग्रवेल गर्ने	P1	६५	१			
९.८	कार्की गाउँ सडक	लप्सेखोला	गजिन्द्र डाँडा ओखे	३.०	६.०	कच्ची	ग्रवेल सहित नाली निमार्ण	P1	७५	१			
९.९	कटहरे सडक	छरछरे कटहरे	वैदारे सम्म	९.०	८.०	कच्ची	ग्रवेल सहित स्तर उन्नति	P2	५००	१		१	१
९.१०	थुम्मा सडक	वैघोर	थुम्मा सम्म	१.५	५.०	कच्ची	ग्रवेल सहित नाली निमार्ण	P1	६०	१			
९.११	सुकेटार मार्ग	तमुचोक देखि	नन्द मायाँ, सुकेटार सम्म	१.०	५.०	कच्ची	ट्र्याक खोल्ने तथा स्तर उन्नति गर्ने	P2	३०	१			
९.१२	गुप्ते सडक	सुकेटार	गुप्ते भ्याउ पोखरी देउराली सम्म	४.०		कच्ची	कालोपत्रे सहित एक साइट नाली निमार्ण स्तर उन्नति	P1	४००			१	
९.१३	टाकुरे सडक	टाकुरे देखि	गौरीगाउँ सम्म	५.०	६.०	नभएको	नया नीर्माण	P1	६५	१	१	१	१
९.१४	रामेटार भुटानी सडक	रामेटार देखि	भुटाने चौक सम्म	४.०	६.०	नभएको	नया नीर्माण	P1	५०	१	१	१	

९.१५	सत्रमुढे मार्ग	भुटाने चौक हुंदै	सत्रमुढे रामेटर जोड्ने	१.५	६.०	कच्ची	कालो पत्रे	p1	१५०	१			१
९.१६	तमोर कोरिडोर सडक	तमोर देखि	साविक हाड्देवा ५, ६ र ७ सम्म	८.०	१५.०	नभएको	नया नीर्माण राष्ट्रीय गौरबको आयोजना	P1	८००			१	१
जम्मा				९३.५					११०२०	१०	२	९	८
वार्ड नं. १०													
१०.१	उतर दक्षिण लोकमार्ग	हरिसे	गडीडाडाँ ओठे जोगरिडाडाँ मयाम मा.वि. याफे मयाम हुदै सिस्ने खोला	८.०	११.०	कच्ची	सडक डिभिजन मार्फत पक्की निर्माण गर्ने ११ मिटर चौडाई ग्रावेल पिच नालि निमार्ण, एक साहीड	P1	१०००			१	१
१०.२	साम्दुराहाङ सडक	गडीडाडाँ	चप्लेटी हुदै लोकमार्ग	२.०	६.०	कच्ची	नाली निमार्ण ग्रावेल	P1	१००			१	
१०.३	मुस्कान गोल्फे सडक	मुस्कान चोक हुंदै	गोल्फे डाडाँ	१२.०	६.०	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना सँग आवद्ध गरी ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण ग्रावेल	P1	१५०			१	१
१०.४	तेसे वैशाखे सडक	ओठे देखि निभोर हुदै	कार्की चोक तेसे वैशाखे मयाम	१५.०	६.०	कच्ची	कमस ग्रावेल, कालोपत्रे सहित एक साइड नाला निर्माण	P1	१७००			१	१
१०.५	वरभोटे सडक	राई गाँउ देखि वरवोटे हुदै	सिवुटार साविक वडा १ को लोकमार्ग	४.०	५.०	कच्ची	ग्रावेल सहित नाली निमार्ण	P1	५०	१		१	१
१०.६	पर्यटन सडक	चुचे ढुङ्गा हुदै	छाते ढुङ्गा जोडने बाटो	५.०	६.०		नयाँ निमार्ण	P1	६०	१		१	१
१०.७	धाप गुन्द्रे सडक	हातुफे	चर्जधाप हुदै विरेन गुन्द्रे	७.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण	P2	५०	१			
१०.८	खोलिटार सडक	निरौलागाउँ	वुङ्कुलुङ	१२.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण	P1	६०	१		१	१
१०.९	पानश्री सडक	वगाले गाउँ	लोकमार्ग	५.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण	P1	६०	१		१	१
१०.१०	सोगिरा कृषि सडक	कडेन चौतारा	सागिरा	५.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण	P1	६०	१		१	१
१०.११	गडीडाँडा सडक	गडीडाडा	चण्डेशवर	५.०	५.०	कच्ची	ग्राभेल सहित स्तरोन्नती नाली निमार्ण	P1	६०	१		१	१

१०.१२	भ्याकुरे सडक	कार्कीचौक	सानो पाथीभरा	२.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन नाली निमार्ण	P2	६०	१		१	१
जम्मा				**८२.०**					**३४१०**	**८**	**०**	**१०**	**१०**
वार्ड नं. ११													
११.१	लालि वरडाँडा मार्ग	चिचिन तेम्वेवा	सामेखाम बरडाँडा	४.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक ओपन	**P1**	५०			१	
११.२	साजु सतीघाट सडक	दुम्ले	साजु सती घाट	४.०	५.०	कच्ची	ट्रयाक खोल्ने तथा नालि निमार्ण	P1	१२५				१
११.३	सिम्बु दूम्ले सडक	सिम्बु	दूम्ले जोडने मोटर बाटो	२.०	६.०	कच्ची	नयाँ ट्रयाक,नाली निमार्ण	P1	५०	१			
११.४	भिरकुना सडक	भिरकुना	कार्तिके	१.८	५.०	कच्ची	नयाँ ट्रयाक,नाली निमार्ण	P2	५०	१			
११.५	सिस्ने खोपी सडक	सिस्ने	खोपी	२.०	४.०	कच्ची	ग्राभेल सहित स्तरोन्नती र नाला निर्माण	P2	२५	१			
११.६	पाथीभरा पर्यटन मार्ग	मदिमे भकारी खर्क	सोलीडाडाँ हुदै छाते डुङ्गा	६.०	६.०	कच्ची	ट्रयाक खोल्ने तथा नालि निमार्ण	P1	१५०	१		१	
११.७	मालवासे सडक	भिरकुना	पावर हाउस	४.०	४.०	कच्ची	ट्रयाक खोल्ने तथा नालि निमार्ण	P2	१२५	१		१	
११.८	देवीथान केरावारी सडक	देविथान केरावारी हुदै	सिम्बु जाने बाटो	३.०	५.०	कच्ची	ग्राभेल सहित स्तरोन्नती	P3	६५	१		१	
११.९	थामडांडा सडक	पिप्ले थाम डांडा कात्तिके हुदै	निकास जाने	५.०	१०.०	कच्ची	कालोपत्रे	P1	५५०				१
११.१०	शहीद मार्ग	चिचितेम्मेवा भारुडांडा, बनपाला, भिरकुना	युमाखाम निकास जोड्ने	१०.०	१०.०	कच्ची	कालो पत्रे	P1	११००				१
११.११	साजु देउराली सडक	साजुघाट तेम्वेवा सोली छाते देउराली	पाथिभरा	१५.०	१०.०	कच्ची	कालो पत्र	P2	१८००				१
११.१२	फावाखोला कञ्चजंघा पद मार्ग	फावाखोला सिम्बु बनपाला	तेम्वेवा लाली देउराली सम्म	१०.०	३.०	कच्ची	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत पक्की पद मार्ग निर्माण	P2	१२५	१		१	१

११.१३	पाथिभरा पर्यटन पदमार्ग	सिम्बु सिस्ने काफ्ले सिंह	छाते ढुङ्गा पाथिभरा	५.०	३.०	कच्ची	पक्की पद मार्ग	P1	७५	१		१	
११.१४	तिम्वेवा सोली देउराली पदमार्ग	हङ्हङे तेम्वेवा	सोली देउराली	३.०	३.०	कच्ची	पक्की पद मार्ग	P3	५०	१		१	
११.१५	सुकुमतेम्वे सडक	युमा खाम सुकुमसेम्वे हुदै	सिरिजगा	५.०	५.०	हाल नभएको	नयाँ ट्राक खोलने	P2	१२५			१	१
जम्मा				**७९.८**					**४४६५**	**९**	**०**	**८**	**५**
कुल जम्मा				**६२६.३**					**३६४६३.५**	**१२९**	**३०**	**७८**	**७७**
१२. फुङ्लिङ चकपथः		नगरका १ देखी ११ वटै वडा समेटिन (करिव ४५ कि.मि. मध्ये ८ कि.मि नयाँ ट्रयाक निर्माण गर्न वाँकी रहेको र अन्य ट्रयाक खोलिएको तर जोडन वाँकी)		८.०			नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत निर्माण विकास गरिने	P3	२५	१			
				६३४.३					**३६४८८.५**				

नोटः फुङ्लिङ चकपथको कुल लम्बाई मध्ये ८ कि.मि. मात्र जम्मा सडक सञ्जालको लम्बाईमा जोडिन बाँकी रहेको र ट्रयाक खोलिएका सडकलाई एक आपसमा जोडेर चकपथको सम्भावना अध्ययन गरिने भए बाट यस शिर्षकमा सम्भाव्यता अध्ययनकालागि मात्र रु २५ लाख रकमको प्रस्ताव गरिएको र यो रकम माथिको कुल सडक सञ्जाल निर्माण लागतमा आवद्ध नरहेको ।

ख. यातायात पूर्वाधार भित्र पर्ने ढल तथा नालाः

यस शिर्षक अन्तरगतका अधिकाङ्स आयोजनाहरू सडक पूर्वाधार निर्माण सँगै आवद्ध रहेकाले यस खण्डमा वडा नं. २ र ७ मा निर्माण गर्नु पर्ने तर माथि समावेश नभएका करिव १० कि.मि. बराबरको ढल तथा नाला निर्माणको कार्य उल्लेख गरिएको छ । यहाँ उल्लेखित आयोजना मध्ये प्राथमिकता p1 मा परेका ४ वटा र प्राथमिकता p2 मा परेका २ वटा गरी जम्मा ६ वटा आयोजनाको निर्माणकालागि जम्मा रु ५ करोड ३५ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यी आयोजना निर्माणकालागि लगानी साझेदारिताको हिसावले नगरपालिकाको तर्फ बाट करिव रु १ करोड २५ लाख र संघीय तथा प्रदेश सरकार र अन्य साझेदार बाट ४ करोड १० लाख लगानी हुने अनुमान गरएको छ । उपरोक्त लगानी मध्ये प्राथमिकता एज्ञ मा प्रस्ताव गरिएका आयोजना कार्यान्वयनकालागि मत्र पनि रु ४ करोड ९५ लाख लाग्ने अनुमानित अवस्था देखिएको छ । उल्लेखित बिबरणहरू तालिका नं. **७.२.७.६ (क) र (ख)** मा उल्लेख गरिएको

तालिका नं. **७.२.७.६ (क): सडक अन्तरगत उल्लेख गरिए बाहेकका ढल तथा नाला निर्माणको लागि प्रस्तावित लागतको संक्षिप्त बिबरण**

क.सं.	**प्राथमिकता कम**	**योजना संख्या**	**भौतिक पूर्वाधार निर्माण**	**%**
१	P1	४	४९५.०	९२.५
२	P2	२	४०.०	७.५
३	P3	०	०.०	०.०

जम्मा	६	५३५.०	१००.०
लगानी साझेदारी			
१	नगरपालिका	१२५.०	२३.४
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार	४१०.०	७६.६
जम्मा		**५३५.०**	**१००.०**

तालिका नं ७.२.७.६ (ख) : तालिका नं. ७.२.७.५ मा उल्लेखिति सडक पूर्वाधार बाहेकका निर्माण गर्नु पर्ने प्रस्तावित ढल तथा नाला

भौतिक पूर्वाधार - ढल तथा नालाको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता													
	भौतिक पूर्वाधारहरूको नाम र ठेगाना									**कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता**			
क.सं.	**नाम**	**देखि**	**सम्म**	**लम्बाई (कि.मि)**	**चौडाई (मिटर)**	**बतमानको अवस्था (सतह)**	**अव गर्ने कार्य**	**प्राथमिकता (P1, P2, P3)**	**अनुमानित लागत रु लाखमा**	**न.पा स्तरीय**	**वडा स्तरीय**	**प्रदेश स्तरीय**	**केन्द्र स्तरीय**
वार्ड नं. २													
२.१	नाली निर्माण	तोक्मे डाँडा शिवलय भेटनरी चोक हुदै	खसिने खोल्ला	२।०	२।०	पक्की	RRC निर्माण	p1	३००			१	
२.२	नाली निर्माण	लहरे गाउँ देखी	तमोर खोला सम्म	२।५	२।०	पक्की	RRC निर्माण	p2	२०	१	१		
२.३	नाली निर्माण	देवलिङ आम्वोटे देखी	ढकालडाँडा सम्म	३।५	२।०	पक्की	RRC निर्माण	p2	२०	१	१		
जम्मा				**८।०**					**३४०**	**२**	**२**	**१**	**०**
वाड नं. ७													
७.१	तोक्मेडाँडा मूर्तिढुङ्गा ढल निर्माण			०।२		पक्की	ढल निर्माणाधिन रहेको लाई पुरा गर्ने	p1	२०	१			१
७.२	जराहोटल, चारगाउँ बाँसबोटे			१।०		पक्की	ढल निर्माणाधिन रहेको लाई पुरा गर्ने	p1	१००	१			१
७.३	डाँडागाउँ, खोप्रे, केनेम खोल्सा			०।७		पक्की	ढल निर्माणाधिन रहेकोलाई पुरा गर्ने	p1	७५	१		१	
				१।९					**१९५**	**३**	**०**	**१**	**२**
कुल जम्मा				**९।९**					**५३५**	**५**	**२**	**२**	**२**
P1 कालागि मात्र									**४९५**				

ग. पुल, कलभर्ट तथा स्ल्यावहरू

यस शिर्षक अन्तरगत झुलुङगे पुल ६ वटा, मोटरेवल पक्की पुल १४ वटा आरसिसि कलभर्ट ५७ वटा र आरसिसि स्ल्याव ६ वटा गरी कुल ८३ वटा आयोजना प्रस्तावित भएका छन् । यसरी प्रस्ताव भएका आयोजना मध्ये २९ वटा प्राथमिकता P1 मा ४६ वटा प्राथमिकता P2 मा र ८ वटा P3 मा परेका छन् । लागतको हिसावले प्राथमिकता P1 मा परेका आयोजनाको लागि अनुमानित रु २८ करोड ५८ लाख, प्राथमिकता P2 मा परेका आयोजनाकालागि रु ६ करोड ६० लाख र P3 मा परेका आयोजनाकोलागि रु ७ करोड ८० लाख गरी कुल अनुमानित लागत रु ४२ करोड ९८ लाख रहेको छ । यो लागत सम्बन्धित आयोजनाको बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव तयार भए पछी मात्र वास्तविकता प्राप्त हुने भएका कारण यस अनुमानमा १५ देखि २० प्रतिसत सम्म तलमाथि हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । प्रस्तावित योजनाहरूमा झोलुङ्गे पुल तथा ठूलो लागतका यातायात र ढुवानीका साधन सञ्चालन हुने गरिका मोटरेवल पुलहरू निर्माणकालागि संघीय तथा प्रदेश सरकार साथै साझेदार अन्य स्वदेशी तथा बिदेशी संघ संस्था र निकायहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता हुने व्यवस्थाकालागि नगरपालिकाले प्रयत्न गर्नु पर्ने अवस्था रहेको र उक्त प्रयत्न पछी प्राप्त हुने समेतको अपेक्षा राखिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.७.७ (क): नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण हुने पुल तथा कलभर्टको प्राथमिकता कम सहितको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	निमार्ण गरिन संरचना	वढा नं.											जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
१	झुलुङगे पुल										२	४	६
२	मोटरेवल पक्की पुल	१	३	१		३			१	१	१	३	१४
३	आरसिसि कलभर्ट	२		४	५		१	११		३४			५७
४	आरसिसि स्ल्याव निर्माण	०					६						६
जम्मा		**४**	**५**	**८**	**९**	**८**	**१३**	**१८**	**९**	**४४**	**१३**	**१८**	**८३**

प्राथमिकता कम बमोजिमको संख्या र लागत अनूमान रु लाखमा		
प्राथमिकता कम	**आयोजना संख्या**	**लागत अनूमान रु**
P1	२९	२८५८
P2	४६	६६०
P3	८	७८०
जम्मा	**८३**	**४२९८**
लगानी साझेदारी तथा सहभागिता	**लगानी मात्रा (लाखमा)**	**%**
१. नगरपालिका	३१३.०	७.३
२. प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार	३९८५.०	९२.७

जम्मा	४२९८.०	१००.०

तालिका नं. ७.२.७.७ (ख) खोला तथा खोल्सीमा निर्माण गर्नु पर्ने प्रस्तावित पुल, कलभर्ट तथा स्ल्यावहरूको बिस्त्रित बिबरण

भौतिक पूर्वाधार - पुल, कलभर्ट, स्ल्यावको बर्तमान अवस्था र आवश्यकता												
	भौतिक पूर्वाधारहरूको नाम र ठेगाना						प्राथमिकता (P1, P2, P3)	अनुमानित लागत रु लाखमा	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
क.सं.	नाम	ठेगाना	लम्बाई (मि)	चौडाई (मिटर)	बतमानको अवस्था (सतह)	अव गर्ने कार्य			न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
वार्ड नं. १												
१.१	स्वास्थ्य कार्यालय जाने खसिनी खोल्सा		८.०	४.०	सामान्य	आरसिसि कलभर्ट निर्माण गर्ने	P1	८	१	१		
१.२	खसिनी खोल्सा बिजय याङ्देनको घर छेउ पुल		६.०	२.०	सामान्य	आरसिसि पुल निर्माण गर्ने	P1	५	१	१		
१.३	जिउनी देखि हिरया दोभान सम्म जाने सडकमा कलभर्ट		०.०	०.०		आरसिसि कलभर्ट निर्माण गर्ने	P2	१०	१			
वार्ड नं. २												
२.१	खसिने खोल्सा पुल		८.०	६	पक्की	नयां निर्माण गर्ने	P1	३५	१			
२.२	ठोके दोभान मादिटार तमोर नदीमापुल		५०.०	८	पक्की	नयां निर्माण गर्ने	p2	४०			१	
२.३	हान्दुङमातमोर खोलामापुल		४०.०	८	पक्की	नयां निर्माण गर्ने	P2	४०			१	
वार्ड नं. ३												
३.१	कसर छेउ खोल्सी कलभर्ट	सिटौला गाउँ	१५.०	१०.०	सामान्य कजवे	पक्की कलभर्ट निर्माण गर्ने	P1	३०			१	
३.२	स्वास्थ्य केन्द्र छेउ कलभर्ट	खहरे खोल्सा	२०.०	८.०	पैरो गएर आवत जावत वनद	पक्की कलभर्ट निर्माण गर्ने र तल्लो पटी पर्खाल लगाउने	P1	४०				१
३.३	मुढेखोला छेउ कलभर्ट	खोल्सी मा २ ठाउँ			सल्लेरी, मुढे, आंगेदिम् जाने	दुवै ठाउँमा पक्की कलभर्ट निर्माण गर्ने	P1	५०				१

					बाटो अवरोध							
३.४	गैरिगाउँ जाने बाटोमा कलभर्ट	जोरधारा खोल्साको			बा.सु.मा.वि. देखि पोखरी जाने बाटोको साउने खोल्सीमा बिग्रिएको	सोलिङ गरी पक्की कलभर्ट निर्माण गर्ने	P1	२०			१	
३.५	तमोर नदीमा मोटरेवल पुल	आम्बोटे भाटेघाट	0.0		तमोर नदीमा पुल नभएको	आठराई त्रीवेणीको ३ नं. वडा र फुङलिङ नगरपालिका वडा नं. ३ को भोटेघाट बिचमा तमोर कोरिडोरको बाटो सदरमुकाम जेड्ने बाटो पुगि सकेकोले पक्की पुल वनाउने	P3	७००				१
वार्ड नं. ४												
४.१	कलभर्ट	माथिल्लो गोसेल			पहिले संचालनमा रहेको भएता पनि बर्तमानमा नरहेको	नयाँ निर्माण	P1	१०	१			
४.२	कलभर्ट	क्यापस लाईन			नभएको	नयाँ निर्माण	P1	१०	१			
४.३	कलभर्ट	नयाँ वसपार्क			पहिले संचालनमा रहेको भएता पनि बर्तमानमा नरहेको	नयाँ निर्माण	P2	१०	१			
४.४	कलभर्ट	हिलेहाङ्ग			नभएको	नयाँ निर्माण	P1	१०	१			
४.५	कलभर्ट	लिटिलबुद्ध मुनी			नभएको	नयाँ निर्माण	P2	१०	१			
वार्ड नं. ५												
५.१	खोल्सिमा पुल निर्माण	ओम शान्ति भवन छेउ	६.०	६.०	नभएको	पक्की पुल नयाँ निर्माण गर्ने	P2	१५	१			
५.२	पुल निर्माण	नरेन्द्र मगर घर छेउ	८	६	नभएको	पक्की पुल नयाँ निर्माण गर्ने	P1	२०	१		१	
५.३	पुल निर्माण	पिपलबोट छेउ	८	६	नभएको	पक्की पुल नयाँ निर्माण गर्ने	P3	२०	१		१	
वार्ड नं. ६												

६.१	स्ल्याव निर्माण	जिल्ला अस्पताल अगाडि खोल्सी	१२.०	८.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	१०	१	१		
६.२	स्ल्याव निर्माण	बृद्धाश्रम जाने बाटो वन कार्यालय छेउ खोल्सी	१५.०	८.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	१०	१	१		
६.३	कलभर्ट निर्माण	चिचुरा खोला सर्सेबारी	१२.०	८.०	नभएको	पक्की कलभर्ट निर्माण गर्ने	P1	१०	१	१		
६.४	स्ल्याव निर्माण	छाडखोला	१२.०	८.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	१०	१	१		
६.५	स्ल्याव निर्माण	गहिरागाउँ	१५.०	८.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	१०	१	१		
६.६	स्ल्याव निर्माण	छरछरे खाल्सी	१०.०	८.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	५	१	१		
६.७	स्ल्याव निर्माण	खहरे खोल्सी	५.०	४.०	नभएको	पक्की स्ल्याव निर्माण गर्ने	P1	५	१	१		
वार्ड नं. ७												
७.१	५ वटा कलभर्ट निर्माण	केनेम खाल्सीले भेटेका बाटाहरू	८.०	४.०	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	P2	७५	१			१
७.२	५ वटा कलभर्ट निर्माण	देवीखोला	८.०	४.०	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	P3	५०	१		१	
७.३	कलभर्ट निर्माण	टिम्बुरे चप्के	८.०	४.०	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	P3	१०	१			
वार्ड नं. ८												
८.१	तमोर करिडोर सँग जोडन पुल निर्माण	छतिवने	**१७५**	८.०	नभएको	नयाँ पक्की निर्माण	P1	८००				१
वार्ड नं. ९												
९.१	साविक १ देखि ९ वडा सम्म कल्भर्ट निर्माण					३४ वटा	P2	४४०	१			१
९.२	मोटरेवल पुल निर्माण	बैदारे हाडदेवा खोला	१२०	६	नभएको	नयाँ निर्माण गर्ने	P1	३५०				१
वार्ड नं. १०												
१०.१	पक्की पुल	ओठे			हाल नभएको	नयाँ निमार्ण	P1	२०			१	

१०.२	झुलुङगे पुल	केरावारी			हाल नभएको	नयाँ निमार्ण	P1	७०			१	
१०.३	झुलुङगे पुल	ओठे नाम्जेडाडा			हाल नभएको	नयाँ निमार्ण	P2	२०			१	
वार्ड नं. ११												
११.१	साजुसति घाट पुल		१५०		हाल नभएको	मोटरेवल पुल नयाँ निर्माण	P1	७००				१
११.२	गौंथले खोला पुल		५०		हाल नभएको	मोटरेवल पुल निमार्णधिन	P1	५००				१
११.३	सिम्वु - सिकैचा पुल				हाल नभएको	मोटरेवल पुल निमार्णधिन	P1	२०		१		
११.४	झुलुङगे पुल				हाल नभएको	नयाँ निमार्ण	P1	३०			१	
११.५	निकासी खोला झोलुङ्गे पुल				हाल नभएको	नयाँ निमार्ण	P1	२०			१	१
११.६	पन्छुवा खोला झोलुङ्गे पुल		३०				P1	२०				१
११.७	मालबॉसे पावर हाउस झोलुङ्गे पुल		५०				P1	३०			१	
कुल जम्मा		८३						**४२९८**	**१९**	**७**	**११**	**९**

घ. सामुदायिक भवन लगायतका सामाजिक भौतिक पूर्वाधार

यस शिर्षक अन्तरगत प्राथमिकता नं. मा कमस १३, २१ र ४ वटा गरी कुल ३८ वटा आयोजना समावेश भएका छन् । यी आयोजनाकालागि कुल अनुमानित लगानी रु २४ करोड २५ लाख लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यो अनुमान निर्माण पूर्व गरिने बिस्त्रित परियोजना प्रस्ताव (DPR) तयार भए पछि मात्र सुनिस्चित हुनेछ । तथापि यो अनुमानित रकममा १५ देखि २० % सम्म तलमाथि हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ भने लगानी साझेदारीका हकमा नगरपालिकाको तर्फ बाट ३ करोड ६५ लाख र प्रदेश तथा संघीय सरकार र विकास साझेदार साथै स्थानीय दाता र सहयोगी संघ संस्थाबाट समेत गरी कुल २० करोड ४० लाख प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । यस आवधिक योजना अवधिमा प्रथम प्राथमिकता कमम रहेका योजनाहरूको कार्यान्वयन हुने भए बाट यसकालागि मात्र पनि रु १० करोड ७५ लाख लाग्ने अवस्था देखिएको छ । यसको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ७.२.७.८ (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.७.८ (क): प्राथमिकता कम र अनुमानित लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता कम	योजना संख्या	भौतिक पूर्वाधार निर्माण	%
१	P1	१३	१०७५.०	४४.७
२	P2	२१	१२३०.०	५१.१

३	P3	४	१००.०	४.२
जम्मा		३८	२४०५.०	१००.०
लगानी साझेदारी				
१	नगरपालिका		३६५.०	१५.२
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		२०४०.०	८४.८
जम्मा			**२४०५.०**	**१००.०**

तालिका नं. ७.२.७.८ (ख): सामुदायिक भवन लगायतका सामाजिक भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरू

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
१	१.१	सामुदायिक भवन		हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१५	P3				१
	१.२	संग्रहालय भवन		हाल नभएको	नयाँ निर्माण	६०	P3			१	
२	२.१	लहरे गाउँ सामुदायिक भवन	लहरेगाउँ	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P1			१	
	२.२	तारीबुङ सामुदायिक भवन	तारीबुङ	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P2			१	
	२.३	बोझे सामुदायिक भवन	बोझे	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	३०	P2			१	
३	३.१	३ नं. वडा कार्यलय समुदायिक भवन	वडा कार्यालय	जग्गा दाताहरू बाट निशुलक वडा को नाममा दर्ता पास गरी ५ रोपनी जग्गा दिन ईच्छुक	उपयुक्त भएको ठाँउ ठहर गरी जग्गा रजिस्ट्रेसन् पास गरी वडाको जग्गा संगै सुविधा युक्त भवन निर्माण गर्ने	५०	P1	१			
	३.२	नवोदित युवा परिवार समुदायिक भवन माथिल्लो डाडाँगाउ	ढाडाँगाउँ	१ रोपनी जग्गा मध्ये २ कोठे ढुङ्गा, माटो, काठ र टिनको छाना भएको भवन बाहेक को जग्गा भिरालो छ	उक्त जग्गा सम्याउने र शौचालय, बाथरुम, वनाई कम्पाउन्ड घेराबार साथ गेट निर्माण ।	४०	P1	१			
	३.३	आधारभुत स्वाँस्थ्य केन्द्र समिप सिम्ले सामुदायिक भवन	सिम्ले	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र पालुवा चोक को समिप ३ रोपनी जग्गा सम्याई सकेको	उक्त ३ वडा को नाममा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा भित्र सामुदायिक भवन निमार्ण गर्ने	१००	P2			१	
	३.४	सुर्योदय महिला समुह	बराल गाँउ	१ रोपनी जग्गा	उक्त जग्गा सम्याई सामुदायिक	६०	P2	१		१	

		सामुदायिक भवन मेलिवुङ		समुहका नाममा दर्ता गर्ने	भवन निमार्ण गर्ने, कम्पाउण्ड पर्खाल घेराबारा गर्ने						
	३.५	पृथीवेलास सामुदायिक पार्टी भवन मेदिवुङ पाटी डाडाँ	फुङलिङ-३ मेदिवुङ लामोघर	१ रोपनी जग्गाको केही भागमा सामुदायिक भवन पाटी जिर्ण रहेको	पुन उक्त जग्गामा सोही सामाग्री प्रयोग गरि सामुदायिक पाटी निमार्ण गर्ने	५०	P1	१			१
	४.१	संस्कार भवन	गणेश थान	निर्माणधिन	निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने	५०	P2	१		१	
४	४.२	तमोर महिला भवन	हुलाक टोल	निर्माणाधिन	निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने	५०	P2	१		१	
५	५.१	पाथिभरा सामुदायिक भवन (सिटी हल)	फुनपा ५	जिर्ण अवस्थामा रहेको	सुबिधा सम्पन्न सिटी हलको रुपमा निर्माण विकास गर्ने	२००	P1	१			१
	६.१	हिमाली ग्रामिण विकास समुह	बतासे गाउँ	भवन, निर्माण	भवन घेराबारा, खानेपानी, सोलार	५०	P2	१		१	
६	६.२	सामुदायिक भवन	बाँझोगरा	भवन, जग्गा खरिद	"	१००	P2	१			१
	७.१	किरातचौक सामुदायिक भवन		निर्माणाधिन अवस्थामा	ट्रष्ट निर्माण, घेराबारा, रङरोगन समेत गरी निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने	५०	P2	१		१	
७	७.२	केलाङ भवन		निर्माधिन अवस्थामा	तला थप गर्ने, घेराबारा, रङरोगन, बिद्युत, खानेपानी र शौचालय समेत निर्माण व्यवस्थापन	५०	P2	१		१	
	८.१	देउराली सास्कृतिक यूवा क्लव भवन	वेजम्बु	दर्ता,भवन, जग्गा	घेराबारा, फर्निचर र शौचालय	५०	P2			१	
	८.२	देउराली आमा समूह भवन	संचारी डाँडा	दर्ता, जग्गा	घेराबारा, फर्निचर	५०	P2			१	
	८.३	लालिगुरास जनसाँस्कृतिक परिवार	रमिते	दर्ता,भवन, जग्गा	शौचालय, घेरावारा	५०	P2			१	
	८.४	किँरात चोक सामुदायिक भवन	किरात चोक	दर्ता, जग्गा	भवन, शौचालय	५०	P2			१	
	८.५	हिटी बहानन्दे सामुदायिक भवन	बहानन्दे	जग्गा उपलब्ध रहेको	भवन, शौचालय, घेराबार, फर्निचर	१५०	P1				१
	८.६	बोझे कोलवारी बरबोटे सामुदायिक भवन	बोझे	जग्गा उपलब्ध रहेको	भवन, शौचालय, घेराबार, फर्निचर	१५०	P1				१
८	८.७	चारपाटे बहुद्देशीय सामुदायिक भवन	चारपाटे	जग्ग उपलब्ध रहेको	भवन, शौचालय, घेराबार, फर्निचर	१५०	P1			१	
९	९.१	रामेटार सा. भ.	रामेटार	जग्गा, कच्चि भवन, शौचालय	घेरावार, पक्कि भवन	१५	P1	१			

	९.२	हिले आमा समुह सा. भ.	सुकेटार	जग्गा, शौचालय	जग्गा, पक्कि शौचालय, घेरावार, पक्कि भवन	१५०	P1	१			१
	९.३	भण्डारी गाउँ सा. भ.	भण्डारी गाँउ	जग्गा, कच्चि भवन	घेरावार, पक्कि भवन	१०	P3	१			
	९.४	सिस्ने सा. भ.	कुङकुलुङ टोल	जग्गा, भवन	घेरावार, शौचालय	१५	P3	१			
	९.५	ओखे चौर सा. भ.	ओखे चौर	जग्गा, कच्चि भवन	घेरावार, पक्कि भवन	५०	P1				१
	९.६	जनजाती सा. भ.	लाम्पोखरी	जग्गा, कच्चि भवन	घेरावार, पक्कि भवन	४०	P2				१
	९.७	साविक वडा नं. ७ सामुदायिक भवन	डॉडागाउँ	नभएको	नयाँ भवन निर्माण गर्ने	४०	P2	१		१	
	९.८	नाङ्गेजुङ सामुदायिक भवन	नाङ्गेजुङ	नभएको	नयाँ भवन निर्माण गर्ने	४०	P2	१		१	
	१०.१	याफे सामुदायिक भवन	याफे	दर्ता भवन जग्गा	भवन घेराबारतथा वाल	२०	P2			१	
	१०.२	नेभारे ,मयाम गडीडाडा र फुरुम्बु			भवन निर्माण	२००	P2			१	
१०	१०.३	श्रीजंघा सामुदायिक भवन	फुरुम्बु		भवन निर्माण	१००	P2			१	
	११.१	सामुदायिक भवन	सिम्बु निकास	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1			१	
	११.२	पाथिभरा सिम्बु सामुदायिक वन भवन	काप्लेपाटी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	२०	P1			१	
११	११.३	तेम्वेवा सामुदायिक भवन	तम्वेवा	हाल नभएको	नयाँ निमाण	२०	P2			१	
जम्मा		**३८**				**२४०५**		**१३**	**०**	**१७**	**८**

ङ. यातायात तथा ढुवानीका साधन पार्किङ स्थलः

यातायात तथा ढुवानीका साधनकालागि आवश्यक पार्किङ स्थाल निर्माण व्यवस्थापन अन्तरगत नगर तथा जिल्ला स्तरीय बस पार्क सहित प्राथमिकता P1, P2, P3 मा गरी कुल १२ वटा आयोजना समेटिएका छन् । नगरपालिका स्तरीय बस पार्क निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ भने बिभिन्न वडामा निर्माण गरिनु पर्ने पार्किङ तथा स्टेसनकालागि आवश्यक जग्गाको व्यवस्थापन सहित आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । नगरपालिकाका गौरवका आयोजना भित्र समेटिएका फुङ्लिङस्याटलाईट ग्रामिण शहरको निर्माण कार्य सँग सँगै सवारी तथा ढुवानीका साधनकालागि आवश्यक पार्किङ स्थलको व्यवस्थापनकालागि समेत स्थानको यकिन गरी विकास निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । प्रस्तावित आयोजना निर्माणकालागि कुल २५ करोड ५० लाख लाग्न सक्ने अनुमान गरिएको छ भने यसमा ३ करोड ३५ लाख नगरपालिकाको र २२ करोड १५ लाख प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै विकास साझेदारहरूबाट प्राप्त हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । यस सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ७.२.७.९ (क) र (ख) मा उल्लेख गएिको छ ।

तालिका नं. ७.२.७.९ (क): प्राथमिकता क्रम र लगानीको मात्रा सम्बन्धी संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	भौतिक पूर्वाधार निर्माण	%
१	P1	१	१५००.०	५८.८
२	P2	६	६००.०	२३.५
३	P3	५	४५०.०	१७.६
जम्मा		१२	२५५०.०	१००.०
लगानी साझेदारी				
१	नगरपालिका		३३५.०	१३.१
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		२२१५.०	८६.९
जम्मा			**२५५०.०**	**१००.०**

तालिका नं ७.२.७.९ (ख) : नगरपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण व्यवस्थापन हुनु पर्ने यातायात तथा ढुवानीका साधनकालागि आवश्यक प्रस्तावित पार्किङ तथा स्टेसन स्थलहरू

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
क. बस तथा ट्क पार्क तथा स्टेसन निर्माण विकास											
१	१.१	बस पार्क तथा स्टेसन		हाल नभएको	उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी बस स्टेसन निर्माण गर्ने	५०	P2	१			
२	२.१	बस पार्क तथा स्टेसन		हाल नभएको	उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी बस स्टेसन निर्माण गर्ने	५०	P2	१			
३	३.१	बसपार्क	साउने पानी हेलिप्याड	हेलिप्याड जिल्ला प्रशासन छेउ मुनी साउने पानी निरौला वन्धुहरुको दर्ता जग्गा धनी प्रमाण भित्रको ठुला टार वारी ३, ४ परीवारको १०० रोपनी जग्गा भएको	नेपाल सरकार जग्गा प्राप्ती ऐन अनुसार करिव ५० रोपनी जग्गा उचित मुल्यमा फुङलिङ नगरपालिकाको पहल गरी जग्गा नगरपालिकाको नाममा खरिद गरी सोही वस्तीलाई पनी सोही स्थानमा स्थापित गरी ताप्लेजुङ्ग जिल्ला	१५०	P2			१	१

					सदरमुकाम कै लागि उपयुक्त बसपार्क निमार्ण गर्ने						
	३.२	वस स्टेशन	पालुवाचोक	वहानन्दे, दोभान गुफा पोखरी बसन्तपुर, सम्म जाने मदन भण्डारी लोक मार्गमा पर्ने जक्सन सिम्ले पालुवा चोक स्थानमा वस स्टेशन निमार्ण तथा पुर्वाधार व्यवस्थापन नभएको ।	सिम्ले पालुर्वाचोक मा ३ रोपनी जग्गा भित्र आवश्यक भौतिक पुर्वाधार सहितको बस स्टेशन निमार्ण गर्ने	५०	P3	१		१	
४	४.१	फुङ्लिङ वसपार्क		नगर स्तरीय बस पार्क हाल निमार्णाधिन	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत निर्माण कार्य सम्पन्न गरी पूर्ण रुपले सञ्चालनमा ल्याउने	१५००	P1	१		१	१
५	५.१	बस पार्क तथा स्टेसन	फुनपा	हाल नभएको	आवश्यक जग्गाको व्यवस्था गरी नयाँ पार्किङ स्थल निर्माण गर्ने	२००	P2				१
६	६.१	बस पार्क तथा स्टेसन	सुकेटार	जग्गा भएको	स्तरोन्नती गरी पार्किङ स्थल तथा बस स्टेसनको रुपमा विकास गर्ने	१००	P2	१		१	१
७	७.१	टेक्सी पार्क तथा स्टेसन	सामुदायिक वन क्षेत्र	नभएको	निर्माण गर्ने	१००	P3			१	१
८	८.१	बस पार्क तथा स्टेसन	हिटी	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	५०	P2				१
	१०.१	बस पार्क तथा स्टेसन		हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	P3				१
१०	१०.२	बस पार्क तथा स्टेसन	मयाम चौक देवीथान	हाल नभएको	नयाँ निर्माण	१००	**P3**				१
११	११.१	बसपार्क निर्माण	सिम्बु	हाल नभएको	नगरको गौरवको आयोजना अन्तरगत काफ्लेपाटि पाथीभरा बष्स पार्क नयाँ निर्माण	१००	**P3**				१
जम्मा		**१२**				**२५५०**		**४**	**०**	**२**	**६**

च. हुलाक तथा दुर सञ्चार सेवा

आजको यस आधुनिक दुनियामा दुर सञ्चार सेवा अत्यावश्यक सेवा भित्र पर्न गएका कारण यस शिर्षक अन्तरगत रहेका सवै आयोजना प्राथमिकता नं. P1 मा राखिएको छ । दुर सञ्चार सेवाको बिस्तार फुङ्लिङ नगरपालिका भित्र सामान्य रुपले बिस्तार हुँदै गरेको भएता पनि सर्व साधारणको माग तथा चाहाना र आर्थिक,

सामाजिक तथा सास्कृतिक विकासकालागि यसको विकास तिब्र गतिमा रहनु पर्ने देखिएको छ । यस शिर्षकमा उल्लेख गरिएको सेवाको प्राथमिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धित दुर सञ्चार सँग सम्बन्धित संस्था वा कार्यालयको रहेको र त्यहिँ बाट यो जिम्मेवारी निर्वाहा गरिने भएका कारण यहाँ लगानिको मात्र अनुमान गरिएको छैन भने सम्बन्धित निकायले प्राथमिक पूर्वाधार निर्माण पछी त्यसका उपयोगको सुनिस्चितताकालागि नगरपालिकाको जिम्मेवारीलाई मध्यनजर गरी यस आवधिक योजना अवधिमा करिव रु ३ करोड ३० लाख खर्च लाग्ने अनुमान गरिएको छ । यस शिर्षक अन्तरगतका आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि सम्बन्धित सरोकारवाला निकाय सँग समन्वयको जिम्मेवारी नगरपालिकाको रहेका कारण यस नगरका सवै वडाकार्यालयबाट समेत यसकालागि अवाश्यक पहल र सहायेग दुवैको आवश्यकता अपरिहार्य रहेको छ । उल्लेखित आयोजनाहरूको बिस्त्रत बिबरण तालिका नं. ७.२.७.१० (क) र (ख) मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७.२.७.१० (क): सञ्चार सेवा बिस्तार तथा गुणस्तर सुधार सम्बन्धी अनुमानित लागतको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)		जम्मा	%
			पूर्वाधार निर्माण	गुणस्तर सुधार		
१	P1	१३	२८०.०	५०.०	३३०.०	१००.०
२	P2	०	०.०	०.०	०.०	०.०
३	P3	०	०.०	०.०	०.०	०.०
जम्मा		१३	२८०.०	५०.०	३३०.०	१००.०
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		२८०.०	१०.०	२९०.०	८७.९
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		०.०	४०.०	४०.०	१२.१
जम्मा			२८०.०	५०.०	३३०.०	१००.०

तालिका नं ७.२.७.१० (ख): हुलाक तथा नेट इन्टरनेट सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधारको बर्तमान अवस्था र आगामि योजना तथा कार्यक्रमहरू

वार्ड नं.	क.सं.	नाम	ठेगाना (स्थान)	बर्तमान अवस्था (उपलब्ध जग्गा, भवन लगायत आवश्यक उपकरण समेत)	अव गर्ने कार्य (जग्गा, भवन अन्य भौतिक पूर्वाधार समेत)	अनुमानित लागत रु लाखमा	प्राथमिकता (P1, P2, P3)	कार्यान्वयनको आधारमा योजनाको स्तरीयता			
								न.पा स्तरीय	वडा स्तरीय	प्रदेश स्तरीय	केन्द्र स्तरीय
नेट इन्टरनेट तथा रेडियो सेवा केन्द्र											
१	१.१	सञ्चार सेवा (टेलिफोन तथा नेट ईन्टरनेट सेवा)	वडाभरी	सामान्य अवस्थामा रहेको	दुर सञ्चार टावर, टेलिफोन लाईन जडान र बिस्तार र अनलाईन सेवा बिस्तार गरी सवै वडाबासीलाई सेवा पहुंचमा सहजता सृजना गर्ने	२०	P1	१		१	१

२	२.१	"	"	सामान्य अवस्थामा रहेको	"	२०	P1	१		१	१
३	३.१	"	"	हेलिप्याड हुदै संसस्त्र क्याम्प सम्म पालतार सहित लेण्ड लाइन संञ्चालन भएको त्यहाँ देखि छैन । अधिकाश क्षेत्रमा आठराई त्रिवेणी गा.पा. को ३ नं. वडा हाङपाङ मा राखिएको टावरले स्काई सिम सेट मात्र संञ्चालन भएको दुःख ले ऐनटिसी को केही ठाँउमा मात्र नेटर्वक चल्ने	"	२०	P1	१		१	१
४	४.१	"	"	NTC तथा NCEL टावर हाल संचालनमा रहेका साथै नेट इन्टरनेट सेवा समेत अन्य वडाको भन्दा राम्रो रहेको	"	३०	P1	१		१	१
	४.२	ताप्लेजुङ Fm	जौवारी	हाल संचालनमा भएको	गुणस्तर सुधार		P1	१			
५	५.१	सञ्चार सेवा (टेलिफोन तथा नेट ईन्टरनेट सेवा)	वडाभरी	हाल नभएको	दुर सञ्चार टावर, टेलिफोन लाईन जडान र बिस्तार र अनलाईन सेवा बिस्तार गरी सवै वडाबासीलाई सेवा पहुंचमा सहजता सृजना गर्ने	२५	P1	१		१	१
६	६.१	"	"	सामान्य रुपमा रहेको	"	२०	P1	१		१	१
७	७.१	"	"	नेपाल टेलिकमको सेवा राम्रो सँग प्रवाह नभएको, भि.सेट भएको तर सेवा राम्रो नभएको	"	२०	P1	१		१	१
	७.२	रडियो तमोर	हेलिप्याड	हेलिप्याड नजिक रडियो तमोर सञ्चालनमा	सेवा बिस्तार गर्ने		P1	१			
८	८.१	सञ्चार सेवा (टेलिफोन तथा नेट ईन्टरनेट सेवा)	वडाभरी	चारपाटेमा नेपाल टेलिकम तथा नाम्लेपाटीमा एनसेलको टावर, हाल भएको र सँचालनमा छ	गुणस्तर सुधार, क्षमता बिस्तार साथै टेलिफोन लाईन जडान र बिस्तार र अनलाईन सेवा बिस्तार गरी सवै वडाबासीलाई सेवा पहुंचमा सहजता सृजना गर्ने	२५	P1	१		१	१
९	९.१	"	"	नभएको	"	३०	P1	१		१	१
१०	१०.१	"	"	नभएको	"	३५	P1	१		१	१

११	११.१	"	"	होक्तके डांडामा नेपाल टेलिकम टावर सँचालनमा छ	"	३५	P1	१		१	१
जम्मा						२८०		१३	०	११	११
नोटः सञ्चार सेवाको क्षमता बिस्तार र टावर तथा लाईन बिस्तारको कार्यमा नगरपालिकाको आन्तरिक जडान र व्यवस्थापन मात्र हुने भएकाले यहां अनुमान गरिएको रकम नगरपालिकाको मात्र रहेको र बांकी सबै कार्य दुर सञ्चार प्राधिकरण र सम्बन्धित दुर सञ्चार कम्पनीको रहने छ।											

छ. बिद्युत तथा उर्जाः

भौतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक विकास र बिस्तारकालागि उर्जाको नियमित, पर्याप्त र सहज उपलब्धता एक अनिवार्य सर्त हो। बर्तमान अवस्थामा यस नगरपालिका भित्रका ५१४० घरपरिवार मध्ये ४६२१ (८९.९० %) घरपरिवारले मात्र बत्ती तथा ईन्धनको रुपमा बिद्युतको उपयोग गर्न पाएका र उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको क्षेत्रको यसको उपलब्धता र उपयोग नगन्य अवस्था रहेका कारण प्रस्तावित आयोजनाहरू सबै प्राथमिकता P1 मा परेको अवस्था छ। यसको अर्थ बिद्युतीय उर्जाको प्रयोग मानिसको जीवन पद्धती सँग गासिन पुगेको छ। यस शिर्षक अन्तरगतका आयोजनाहरूको प्राथमिक पूर्वाधार निर्माण विकासको जिम्मेवारी सम्बन्धित बिद्युत तथा उर्जा उत्पादक र बितरक संस्थाको रहेका कारण भौतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक विकासकालागि यसको सदुपयोगको आन्तरिक व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी मात्र नगरपालिकाको रहेको कारण सोहि बमोजिम नगरपालिकाले आन्तकिरक व्यवस्थापनकालागि गर्नु पर्ने दयित्व बमोजिम कुल रकम रु ५ करोड १० लाखको हाराहारीमा हुने अनुमान गरिएको छ भने समन्वयात्मक कार्य प्रणालिको विकास बाट प्रस्तावित आयोजनाको कार्यान्वयनको सुनिस्चितता गरिएको छ। यस सम्बन्धी बिबरण तालिका नं. ७.२.७.११ (क) र (ख) म उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. ७.२.७.११ (क): उर्जा बिकास र ब्यवस्थापन अन्तरगत हुने लगानीको संक्षिप्त बिबरण

क.सं.	प्राथमिकता क्रम	योजना संख्या	शिर्षक गत योजनाको लगानी मात्रा रु (लखमा)		जम्मा	%
			पूर्वाधार निर्माण	गुणस्तर सुधार		
१	P1	११	४००.०	११०.०	५१०.०	१००.०
२	P2	०	०.०	०.०	०.०	०.०
३	P3	०	०.०	०.०	०.०	०.०
जम्मा		११	४००.०	११०.०	५१०.०	१००.०
लगानी साझेदारी						
१	नगरपालिका		४००.०	१०.०	४१०.०	८०.४
२	प्रदेश तथा संघीय सरकार साथै बिकास साझेदार		०.०	१००.०	१००.०	१९.६
जम्मा			४००.०	११०.०	५१०.०	१००.०

तालिका नं.७.२.७.११ (ख): फुङ्लिङ नगरपालिकामा बिद्युतिकरण तथा उर्जा व्यवस्थापनकालागि प्रस्तावित आयोजनाहरू

बिद्युतिकरण तथा उर्जा व्यवस्थापनकालागि प्रस्तावित योजनाहरू													
वडा नं.	ग्राहस्थ लाईन (घरधुरी)	औद्योगिक लाईन	व्यापारिक लाईन	मन्दिरमा बितरित लाईन	खानेपानी	सडक बत्ती	सिंचाई	ट्रन्सफरमर संख्या	सौर्य उर्जा	अव गर्ने कार्य	प्राथमिकता नं.	अनुमति लागत रु लखमा	दायित्व
१	२८२	०	०	०	०	०	०	१	०	वडा भित्रका आवश्यक स्थानमा थ्रीफेज तथा घरेलु लाईन बिस्तार, बिद्युत नपुगेका बांकी घरधुरी तथा बिद्यालय, मठमन्दिर, पर्यटकीय स्थल लगायतका स्थानमा बिद्युतीय तार बिस्तार, घरायसी तथा संस्थागत बत्ती र सडक बत्ती जडान गर्ने साथै सौर्य बत्ती जडान गर्ने	P1	२५	न.पा. तथा संघीय र प्रदेश सरकार साथै बिद्युत प्राधिकरण तथा बिद्युत आयोजना
२	६००	०	२०	०	०	४	०	४	०	"	P1	२५	"
३				२०						"	P1	२५	"
४										"		५०	"
५	१२००	२०	२००	३	०	२०	०	१	५	माथि वडा नं. १, २ र ३ मा उल्लेख भए बाहेक वडा नं. २ देखि ७ का बिभिन्न स्थानमा अव्यवस्थित रुपमा छरिएर रहेका बिद्युतका तार, टेलिफोनको तार, खानेपानीका पाईप सम्बन्धित कार्यालयहरू सँग न.पा.ले साझेदारी गरी व्यवस्थापन गर्ने		३५	"
६	४००	२	५	६	१	२	०	२	०	वडा भित्रका आवश्यक स्थानमा थ्रीफेज लाईन तथा घरेलु लाईन बिस्तार, बिद्युत नपुगेका बांकी घरधुरी तथा बिद्यालय, मठमन्दिर, पर्यटकीय स्थल लगायतका स्थानमा बिद्युतीय तार बिस्तार, घरायसी तथा संस्थागत बत्ती र सडक बत्ती जडान गर्ने		३०	"

										साथै सौर्य बत्ती जडान गर्ने			
७	९० %	१	२	१	५० %	,२ %	१	०	०	"	P1	३०	"
८	४००	१	३	१	०	०	०	३	०	"	P1	३०	"
९	८९०	०	०	०	०	०	०	६	०	"	P1	५०	"
१०	५७७	०	०	०	०	०	०	०	०	"	P1	५०	"
११	२७०	२	०	१	०	०	०	३	०	"	P2	५०	"
जम्मा	**४६१९**	**२६**	**२३०**	**३२**	**१**	**२६**	**१**	**२०**	**५**			४००	
नोटः बिद्युत सेवाको क्षमता बिस्तार र लाईन बिस्तारको कार्यमा नगरपालिकाको आन्तरिक जडान र व्यवस्थापन मात्र हुने भएकाले यहां अनुमान गरिएको रकम नगरपालिकाको मात्र रहेको र बांकी सवै कार्य बिद्युत प्राधिकरण र सम्बन्धित कम्पनीको रहने छ।													

खण्ड ८ (आठ)
फुङ्लिङ बिषयगत लगानी योजना

८.१ फुङ्लिङ लगानी योजनाः

फुङ्लिङ नगरपालिकाको बिगत र बर्तमान आय विवरण तथा विकास निर्माणका योजना तथा आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले पहिचान गरेका सम्भावना, अवसर तथा चुनौतिका आधारमा निर्धारण गरिएका बहुक्षेत्रगत राजश्वका श्रोत तथा विकास निर्माणका विषयहरूलाई तुलना गर्ने हो भने यस नगरपालिकाको बर्तमान आयको तुलनामा प्रथम प्राथमिकतामा परेका आयोजनाको कार्यान्वयनकालागि लागि मात्र पनि निकै ठूलो लगानीको आवश्यकता रहेको देखिन्छ । नेपाल सरकार बाट वित्तीय समानिकारण बापत प्राप्त हुने रकमलाई अलग गरेर हेर्ने हो भने यस नगरपालिकाको आन्तरिक आयले दैनिक कार्यालय सञ्चालन खर्च समेत धान्न सकेको अवस्था देखिदैन । आ.व. २०७८/७९ देखि आ.व. २०८२/८३ सम्मको कुल नगरपालिकाका अनुमानित आन्तरिक तर्फ रु. ३९,९३,९९,५१७.४० (कुल अनुमानित आयको ८.७६ %) रकम र संघीय तथा प्रदेश सरकारको बित्तीय समानिकरण, शसर्त तथा निशर्त अनुदान, बिषेश अनुदान साथै राजश्व बॉडफॉड समेत बाट यस आवधिक योजना अवधिमा रु. ४,१६,००,६०,७१४.६ (कुल अनुमानित आयको ९१.४० %) गरी कुल रु ४,५५,९४,६०,२३२.२० (रुपैंया चार अरव पचपन्न करोड चौरानब्बे लाख साठी हजार दुईसय बत्तीस पैसा बीस मात्र) प्राप्त हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसको बिबरण खण्ड ५, तालिका नं. ५.४ देखि ५.८ सम्ममा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आवधिक नगरपालिका विकास योजना तयार गरिरहंदका बखत नगरपालिकाले राजश्व सम्भाब्यताको समेत अध्ययन गरेको कारण उक्त अध्ययनलाई केन्द्र विन्दुमा राख्दै राजश्वका भावि दायरहरू समेत फराकिलो तथा दिगो हुने आधारको खोजि गरेर तथा नेपाल सरकार बाट प्राप्त हुने वित्तीय समानिकारण बापतको रकमको बृद्धि र बिस्तारका साथमा नियमितता रहने आपेक्षाका साथ राजश्व प्राप्तिको प्रक्षेपण गरिएकाले यो प्रक्षेपित आम्दानी सहज रुपमा पुरा हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

आन्तरिक आय तर्फ आ.व. २०७५/७६ यथार्थ आय तथा चालु आ.व.२०७६/७७ को प्रक्षेपणलाई आधार बर्ष मानिएको कारण सम्भाब्यता अध्ययनका आधारमा राजश्व प्रशासनलाई ब्यवस्थापन गर्न सके आवधिक योजनाको पहिलो बर्ष करिव ३५१ % ले बृद्धि गर्न सकिने अवस्था रहेको देखिन्छ । यस आवधिक योजनाको कार्यान्वयनको सुरु वा आधार आ.व. २०७७/७८ लाई स्वीकार गरेकाले त्यस पछिका आ.व. २०७८/७९ मा १५ % र बॉकि आ.व. हरूमा क्रमस १२ र १० % का दरले बृद्धि हुदै जने अनुमान गरिएको छ । फुङ्लिङ नगरपालिकाले कर तथा गैर कर राजश्वका दायरा थप फराक बनाएर नियमितिता दिन केहि समय पर्खनु पर्ने हुँदा र आगामि बर्षहरू समृद्धि निर्माणका आधार बर्षहरूको रुपमा रहने भएका कारण यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले स्वीकर गरेका विकास निर्माणका कार्यहरूको कार्यान्वयन पछि राजश्व बृद्धि समेत उल्लेख्य हुन जाने हुन्छ । यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाको मध्यावधि समिक्षा सम्ममा आन्तरिक आय तर्फ उल्लेख्य बृद्धि भई फुङ्लिङ नगरपालिका क्रमस आत्मनिर्भर तर्फ उन्मुख हुदै जाने अपेक्षा समेत गरिएको छ ।

८.२ लगानी योजना

८.२.१ लगानी योजना तयारीका केह सैदान्तिक पक्षहरूः

एकीकृत आवधिक नगरपालिका बिकास योजनाले स्वीकार गेरका बिकास निर्माण र सेवा प्रवाह सँग सम्बन्धित योजनाहरूको लागत अनुमान गर्दा देहाय बमोजिमका सैदान्तिक तथा ब्यवहारिक पक्षहरूलाई केन्द्र बिन्दुमा राखिएको छ । जुन यस प्रकार छन् ।

- यस आवधिक नगरपालिका बिकास योजनाले स्वीकार गरेका संघीय तथा प्रदेश स्तरीय योजना जो प्रत्यक्ष रुपमा तत् स्तरका सरकारबाट प्रत्यक्ष लगानी हन्छ र हुनु पर्छ ती योजनाहरूको लागत अनुमान र लगानी सम्बन्धित सरकारको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने भए बाट त्यसलाई यस आवधिक योजनामा समावेश गरिएको छैन ।
- कृषिको ब्यवसायिकिकरण, पर्यटन बिकास, तटबन्ध निर्माण तथा मुख्य सडक कालो पत्रे गर्ने जस्ता धेरै लागत लाग्ने योजना तथा परियोजनाहरूमा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट नियमित रुपमा प्राप्त भईरहेको बित्तीय समानिकारण, सशर्त तथा निशर्त अनुदान, राजश्व बॉडफॉड बाट प्राप्त हुने रकम बाहेक साझेदारी मार्फत थप लगानी प्राप्त हुने अपेक्षा राखिएको
- नगरपालिकाले आर्थिक बिकास सँग सम्बन्धित योजना परियोजनामा अधिक लगानी गरी स्थानीयबासिको आय आर्जन क्षमतामा हुने बढोत्तरी र सुशासनको माध्यम बाट सेवा प्रवाहमा आउने गुणस्तरीय सुधारका कारण प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा क्रमस बृद्धि हुँदै जाने अपेक्षा राखिएको
- क्रमिक रुपले माटो तथा ग्राभेलको सतह निर्माण हुने सडकहरूमा प्रत्यक्ष र साँचो अर्थको जनसहभागिता बृद्धि गरी सम्बन्धित योजनाको लागतको प्रभावकारी प्रयोजन बाट गुणस्तरीयतामा बढोत्तरी गरिने भए बाट कालोपत्रे सडकहरूको निर्माण लागत न्यूनिकरण र गुणस्तरीयतामा बृद्धि गर्न सकिने अनुमान गरिएको छ भने फुङ्लिङ गौरवका आयोजनाहरूलाई बिशेष महत्व प्रदान गरिएको
- कालो पत्रे सडकको टिकाउकालागि सतह नाला (सकेसम्म पक्कि तथा तत्कालाकालागि पक्कि बनाउन लागतको अभाव रहेका राम्रो सँग पानी निकास हुने गरी कच्ची) को निर्माण भएका सडकहरूलाई मात्र कालो पत्रे गर्ने कार्य गरिने गरी यस योजना अवधिमा सडक निर्माण सँगै नाला निर्माणको कार्य समेत समावेश गरिएकालागि यस भित्र नसमेटिएका आयोजनाकालागि मात्र अलग्गै लागत अनुमान गरिएको छ ।
- प्राथमिकता क्रम P1 मा रहेका योजनाहरूको कार्य सम्पन्न भए पछि मात्र क्रमस P2 र P3 मा रहेका योजना हरू सञ्चालनमा आउने भए बाट कमसेकम यस आवधिक योजना अवधिमा प्राथमिकता क्रम P1 मा रहेका योजनाहरू सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ लागत अनुमानका आधारमा लगानी योजना तयार गरिएको साथै लगानी अनुमान गर्दा बिषयगत शिर्षक अन्तरगतका योजनामा प्रस्ताव गरिएको लागत रकम मात्र कुल लागत अनुमानकालागि गरिएकोले यसलाई सोहि शिर्षकमा बजेट बिनियोजन गरिएको हकमा मान्यता नरहने ।
- नगरपालिकाको नगर कार्यपालिका भवन, सभाहल साथै सवै वडाका वडाकार्यालय भवनहरू यसै आवधिक योजना अवधिमा निर्माण तथा स्तरउन्नतिको कार्य सम्पनन गर्ने साथै न्यूनतम रुपमा १ वाड १ सामुदायिक भवन निर्माण बिकास गर्ने गरी लगानी योजना तयार गरिएको
- नगर कार्यपालिका भवन तथा वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्दा पार्किङ स्थल, शौचालय, खानेपानीको सुविधा, प्रतिक्षालय, फ्रि वाइफाई समेतको ब्यवस्था रहने गरी सुविधा सम्पन्न कार्यालय भवन निर्माण बिकास गर्ने साथै कार्यालय भएका वडाहरूको हकमा स्तरोन्नती गरी थप ब्यवस्थित बनाउने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ लागत योजना प्रस्ताव गरिएको
- दीर्घकालिन सोचले स्वीकारेका बिषयगत तथा क्षेत्रगत योजनाहरू मध्ये कृषि तथा पशुबालीको ब्यवसायिकिकरण र पर्यटन बिकासमा प्रथम प्राथमिकतामा राख्ने साथै यी क्षेत्र र स्थान तथा ब्यवसायलाई प्रत्यक्ष प्रभाव राख्ने सडक पूर्वाधारहरूलाई बिशेष प्राथमिकता भित्र समेट्ने प्रयास गरिएको
- योजनागत बजेटको बॉडफॉड गर्दा बिषयगत क्षेत्रको महत्व, प्रभावकारिता र आवश्यकतालाई प्राथमिकतामा राख्ने साथै वडागत बजेटको भागबन्डा गर्ने प्रचलनको अन्त्य गरी आवश्यकता र योजनाको महत्वका आधारमा योजना

तथा परियोजनाहरू सञ्चालन ब्यवस्थापन गरिने गरी योजनाहरूलाई बर्गिकरण गरिएको र सोहि बमोजिमको लगानिको प्रस्ताव गरिएको

- फुङ्लिङ गौरवका योजनाहरूमा समेटिएका सवै आयोजनाहरूलाई सम्बन्धित बिषयगत शिर्षक अन्तरगत रहेकाले सोहि बमोजिम कार्यान्वयनमा ल्याउने गरी लगानी योजना तयार गरिएको
- भौतिक तथा सेवा प्रवाह सँग सम्बन्धित परियोजनाहरू सञ्चालन ब्यवस्थापन गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक प्रकृया र पद्धती बमोजिमका आधारहरू परिचालन गरिने भए बाट यस लागत योजनामा प्रस्ताव गरिएको रकम उक्त परियोजनाको विस्त्रित लागत अनुमान प्रतिवेदन (DPR) तयार हुँदा आउने लागत रकममा औषतमा १५ देखि २० % सम्म तल झर्न सक्ने सम्भावनालाई आधारमा अनुमान गरि प्रस्ताव गरिएको छ ।
- सडक मापदण्ड निर्धारण गर्दा स्थान, महत्व, चाप र बर्गिकृत बिकासका क्षेत्रका आधारमा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्रत्यक्ष निर्माण हुने मुख्य सडक १४ मिटर, कृषि, ब्यवसायिक, औद्योगिक तथा आवासीय लगायतका सहायक सडक १० मिटर र लिङ्क सडक हरू ८ र ६ मिटरका हुने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।
- संस्थागत बिकास, बित्तीय बिकास, आर्थिक बिकास, वातावरणीय बिकास, सामाजिक बिकास संग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधार बिकास संग सम्बन्धित योजान तथा कार्यक्रमहरू सोहि शिर्षक अन्तरगत राखेर लगानी बिश्लेषण गर्दा सम्बन्धित बिषयगत क्षेत्रमा विनियोजन गर्ने रकमको बास्तविकता बुझ्न सजिलो हुने भए बाट सोहि बमोजिम ब्यवस्थापन गरिएको

८.२.२ लगानी योजनाको संक्षिप्त बिबरण

यस आवधिक नगरपालिका विकास योजानले निर्धारण गरेका संस्थागत सुशासन र विकास निर्माण संग सम्बन्धित संघीय तथा प्रदेश सरकारले आफ्नो संघीय तथा प्रादेशिक योजनामा समेटेर गरिनु पर्ने गरी प्राथमिकता क्रममा राखिएको योजना बाहेकका नगरपालिका तथा वडा स्तरीय सवै योजनाहरूको सफल कार्यान्वयनकालागि चालु आ.व.बाहेकका ५ बर्षमा **कुल रु ७ अरव २३ करोड ४८ लाखको हाराहारी** लाग्ने अनुमान गरिएको छ । चालु आ.व.मा समेत उल्लेखित केहि योजनाहरू सञ्चालनमा रहेका कारण आगामि बर्षहरूमा मूल्यको भेरिएसनका कारण फरक पर्न सक्ने अनुमानित लागत र यो लागत योजना कार्यान्वनयको सिलसिलामा ड्रईङ डिजाईन र मात्रा यकिन गरि बस्तुको प्रयोग वा सेवाको प्रकारका आधारमा लागत हिसाव गर्दा १५ देखि २० % सम्म तलमाथि हुन सक्ने अवस्था रहन सक्ने भए बाट चालु आ.व. को लगानीले त्यसलाई पुर्ताल गर्न सहयोग पुग्ने अनुमान गरिएको छ । यस आवधिक नगरपालिका बिकास याजनाले स्वीकारेका सेवा प्रवाह र बिकास निर्माणका कार्य गर्न नगरपालिकाको आफ्नै आन्तरिक आम्दानी र संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट प्राप्त भई रहेको आधारमा आगामि आ.व. मा हुने बित्तीय समानिकारण र अनुदान साथै राजश्व बॉडफॉड बाट यस **आवधिक योजना अवधिमा कुल रु ४ अरव ५५ करोड ९१ लाख (६३.०२ %) को हाराहारिमा आम्दानी हुने प्रक्षेपण रहेका कारण प्रथम प्राथमिकता सूचीमा समावेश भएको योजनाको सफल कार्यान्वयनकालागि कुल आवश्यक लगानीकालागि मात्र पनि रु २ अरव ६७ कारोड ५७ लख (३६.९८ %) को हाराहारीमा अपुग हुन जाने अवस्था रहेको छ** । यसरी अपुग हुन जाने रकमको हकमा फुङ्लिङ नगरपालिकाले आन्तरिक आम्दानी बढाउनु पर्ने अवस्था देखिएको छ भने संघिय तथा प्रदेश सरकारको विशेष अनुदान सहयोग, जनसहभागिता, निजी क्षेत्रको साझेदारी, विकास साझेदारको सहयोग र गैरसरकारी संघ सस्था बाट लागत सहभागिता तथा साझेदारीता प्राप्त हुने अपेक्षाका साथ लगानिको प्रक्षेपण गरिएको छ । यसका अतिरिक्त यस आवधिक योजनाले स्वीकारेका अतिमहत्वका बिकास निर्माण संग सम्बन्धित प्राथमिकता P1 भित्र परेका संघीय तथा प्रदेश स्तरीय योजनाहरूको सफल कार्यान्वयनकालागि नगरपालिकाले सम्बन्धित सरकार सँग सम्बन्धित योजनाहरूका बारेमा स्पष्ट खाका सहित बिशेष पहल गर्ने क्षमताको बिकास गर्न समेत आवश्यक देखिएको छ ।

विशेष महत्वका नगरका गौरवका आयोजनाको रुपमा प्राथमिकता प्राप्त योजनाहरू मध्ये स्याटलाईट स्मार्ट सहर निर्माण तथा बिकास, मुख्य सडक पूर्वाधार, विभिन्न खोलामा निर्माण गरिनुपर्ने पुल तथा तटबन्ध, कृषि तथा पशुपालन बिकास, औद्योगिक ग्रामको निर्माण ब्यवस्थापन पर्यटन क्षेत्र बिकास जस्ता ठूला योजनाको कार्यान्वनयकालागि बहुसाझेदारीको खोजि गरिनु पर्ने भएकाले यस लागत अनुमानमा यी योजनाहरूकालागि अध्ययन अनुशन्धान, रेखाङ्कन, ड्रइङ डिजाइन समेतका लागि लगानिको अनुमान गरिएको छ । लगानी योजना विषयगत निर्माण विकास संग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूलागि एक मुष्ठ गरिएकोले योजना कार्यान्वयनको सिलसिलामा प्रत्येक योजनाको स्थालगत अवस्था र विश्लेषणका आधारमा यथार्थ लागत हिसाव गर्नु पर्ने गरी ब्यवस्था गरिएको छ । विषयगत लगानी योजनामा समाबेश भएका (सम्बन्धित बिषयका विषयगत भौतिक पूर्वाधार समेत) संस्थागत विकास (चालु खर्च समेत), वित्तीय ब्यवस्थापन र सुशासन, आर्थिक विकास, वातावरण विकास तथा सामाजिक विकासका क्षेत्रमा हुने भौतिक पूर्वाधार समेत गरी कुल लगानी योजनाको ५५.५ % लागत लाग्ने अनुमान गरिएको छ भने यातायात सञ्जाल समेतका भौतिक तथा भौतिक पूर्वाधार तर्फ (माथि उल्लेखित बिषयगत क्षेत्रका भौतिक पूर्वाधार बिकास बाहेकका) कुल लगानी योजनाको ४४.५ % लगानी हुन जाने अनुमान गरिएको छ ।

यस नगरपालिकामा सञ्चालन हुने योजना तथा आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता, क्षमता र जनशक्ति ब्यवस्थापनका आधारमा संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट स्वयम् सञ्चालन हुने आयोजना बाहेक नगरपालिकास्तरीय र वडास्तरीय गरी २ स्तरमा विभक्त गर्ने बाटो समेत खुला राखिएकोले वडा वडा लाई विभक्त गर्ने गरी निर्माण सञ्चालनमा रहेका र आउने सडक सञ्जाल तथा अन्य पूर्वाधारका योजनाहरूलाई नगरपालिकास्तरीय योजनामा राखेर सञ्चालन गर्न सकिनेछ । विषयगत क्षेत्रको निर्धारण गर्दा नगरपालिकाले अवलम्बन गर्नु पर्ने विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका गरी जम्मा ७ वटा क्षेत्राधिकारका आधारमा अलग अलग लगानी योजना तयार गरिएका कारण विषयगत क्षेत्रको विकास निर्माणमा सहजहुने समेत अपेक्षा यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले गरेको छ । विषयगत लागत अनुमानको संक्षिप्त विवरण तालिका ८.१ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.८.१: विषयगत लगानी योजनाको संक्षिप्त विवरण

क.सं	षियगत शिर्क्षक	आवधिक योजना अवधिको बार्षिक लगानीको अनुमानित मात्रा (रु लाखमा)						%
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२२	०८२/८३	जम्मा	
१	संस्थागत बिकास (चालु खर्च समेत)	२१७५।०	२०६५।३	१६४०।८	१४१७।३	१४८२।९	**८७८१।१**	१२।१४
२	बित्तीय विकास	७५।०	५०।०	२५।०	१५।०	१५।०	**१८०।०**	०।२५
३	आर्थिक बिकास	१२४५।०	१७५५।०	३४१५।०	३७४५।०	३६३८।०	**१३७९८।०**	१९।०७
४	वातावरण बिकास	७७०।०	९२५।०	११२५।०	१२२५।०	१४७९।०	**५५२४।०**	७।६४
५	सामाजिक बिकास	१६५०।०	२०८५।०	२५९५।०	२७८९।०	२७२५।०	**११८४४।०**	१६।३७
१ देखि ५ सम्मको जम्मा		**५९१५।०**	**६८८०।३**	**८८००।८**	**९१९१।३**	**९३३९।९**	**४०१२७।१**	**५५।५**
६	भौतिक बिकास	५०।०	७५।०	१००।०	७५।०	७५।०	**३७५।०**	०।५२
७	भौतिक पूर्वाधार बिकास (माथिका बिषयगत शिर्षक बाहेक)	४३५०।०	५४७५।०	६५८५।०	७०००।०	८४३६।०	**३१८४६।०**	४४।०२
६ र ७ को जम्मा		**४४००।०**	**५५५०।०**	**६६८५।०**	**७०७५।०**	**८५११।०**	**३२२२१।०**	**४४।५**
कूल जम्मा		**१०३१५।०**	**१२४३०।३**	**१५४८५।८**	**१६२६६।३**	**१७८५०।९**	**७२३४८।१**	**१००।०**

८.२.३ सहभागितामुलक लगानिको संक्षिप्त विवरण

संघीय तथा प्रदेश सरकाबाट आफ्नै प्रत्यक्ष लगानी र परियोजनामा हुने बिषयगत र क्षेत्रगत पूर्वाधार बिकास योजना बाहेकका यस आवधिक नगरपालिका विकास योजनाले स्विकार गरेका तथा निर्धारण गरेका सवै क्षेत्रगत र विषयगत

लगानिकालागि लागत सहभागिताका क्षेत्र समेतको अध्ययन गर्दा नगरपालकाको नियमिति आय (आन्तरिक तथा नेपाल सरकार वित्तीय समानिकरण, राजश्व बॉडफॉड) बाट कुल रकमको २९.१४ % ब्यहोरिने अनुमान गरिएको छ भने यसरी नगरपालिकाको एकल लगानीबाट नपुग हुने ४२.५५ % संघिय तथा प्रदेश सरकारको विशेष अनुदान सहयोग, बिकास साझेदार बाट १३.१६ % साथै जनसहभागिता, निजी क्षेत्र तथा गैरसरकारी संघ सस्था बाट १५.१६ % सहभागिता तथा साझेदारीता प्राप्त हुने अपेक्षाका साथ लगानिको प्रक्षेपण गरिएको छ । जसको संक्षिप्त विवरण तालिका नं. ८.२ मा उल्लेख गरिएको छ भने विस्त्रित विवरण विषयगत लगानी योजनामा प्रस्तुत गरिएको छ । लगानी सहभागिताको हिसाव गर्दा सम्बन्धित र सम्भावित साझेदारहरूका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रका आधारमा सवै विषयगत क्षेत्रमा फरक फरक प्रतिसतको सहभागिताको अपेक्षा गरिएको भएता पनि यी क्षेत्रहरूमा यहाँ उल्लेखित साझेदार तथा तीनको अलावा अन्य साझेदारले समेत थप सहभागिता गर्न सक्ने ब्यवस्था कायमै रहने छ । यदी कुनै साझेदारले यहाँ निर्धारण गरेको लागत सहभागिताको क्षेत्र परिवर्तन गर्न ईच्छा ब्यक्त गरेमा त्यस्तो अवसर समेत यस आवधिक नगरपालिका बिकास योजनामा खुल्ला रहेको छ ।

तालिका नं.८.२ : क्षेत्रगत तथा संस्थागत लगानी सहमागिताको मात्रा

क.सं.	लगानी अनुपात	सहभागिता रकम रु	%
१	फुङ्लिङ नगरपालिका	२१०८३.२	२९.१४
२	केन्द्र तथा प्रदेश सरकार	३०७८६.४	४२.५५
३	गैर सरकारी संघ सस्था	१७६२.३	२.४४
४	जनसहभागिता	३३९८.५	४.७०
५	निजी क्षेत्र	५८००.४	८.०२
६	विकास साझेदार तथा बैंक वित्तिय संस्थाको	९५१७.६	१३.१६
कुल जम्मा		७२३४८.२	१००.०

८.२.४ अनुमानित लगानी योजानको विस्त्रित विवरणहरू

यस अन्तरगत प्रत्येक बिषयगत शिर्षकमा रहेका संस्थागत विकास योजना, बित्तीय बिकास याजना, आर्थिक बिकास योजना, बातावरण बिकास योजना, भौतिक बिकास योजना र भौतिक पूर्वाधार बिकास योजना गरी जम्मा ७ वटा क्षेत्रमा गर्नु पर्ने लगानीकालागि प्रस्ताव गरिएको छ । लगानी प्रक्षेपण गरिएका क्षेत्र मध्ये आर्थिक बिकासका क्षेत्रलाई नगरको गौरवका आयोजना अन्तरगत समेटिएका कारण कुल लगानीको १९.०७ % खर्च गरिने गरि प्रस्ताव तयार भएको छ । यस लगानीले नगरको समग्र आर्थिक बिकास, रोजगारी श्रृजना र गरिवी न्यूनिकरणमा उल्लेख्य योगदान त पुग्नेनै भएता पनि यसले नगरको आन्तरिक आम्दानीमा समेत उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने गरी प्राथमिकता कम निर्धारण गरिएको छ । आवधिक योजनामा समावेश भएको बिषयगत र क्षेत्रगत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूलाई लाई तर्कबद्ध प्रणाली भित्र समेटेर बिश्लेषण तथा प्रस्ताव गरिए बाट सम्भावित जोखिम न्यूनिकारणकालागि नगरपालिकाले आवधिक योजनाको कार्यान्वयन सँगसँगै आन्तरिक आयको बृद्धि र बिस्तार, सार्थक जनसहभागित र बाह्य आयको प्रस्ताव र परियोजनाको महत्वका बारेमा समेत जानकारी प्रवाहकालागि यथेष्ठ योगदान पुऱ्याउने गरी एक **"आवधिक नगरपालिका बिकास योजना कार्यान्वयन जोखिम न्यूनिकरण नगर समिति"** को बिषेश ब्यवस्था गर्न अनिवार्य रहेको छ । यस आवधिक नगरपालिका बिकास योजनामा प्रस्ताव गरिएको लगानीको मात्रा बिशुद्ध नगरपालिकाको आन्तरिक आय र संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट नियमित प्राप्त भई रहेका शिर्षकगत क्षेत्र बाट प्राप्त भई रहेको साथै आगामि दिनमा हुने बृद्धि दरलाई समेत ऑकलन गरी सके सम्म यथार्थ बनाउने प्रयास गरिएको भएता पनि यसको सफल कार्यान्वयन नगरपालिकाको कुशल र सक्षम नेत्रीत्व, समन्वय, समझदारी, जनबिश्वाका साथमा आगामि दिनमा बिकास निर्माणका कार्यमा हुने परिमाणात्मक र गुणात्मक सुधारमा निर्भर रहेने छ । अनुमानित लगानी योजनाको बिस्त्रित बिबरण तालिका नं. ८.३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं.८.३: लगानी योजनाको बिषयगत तथा शिर्षकगत बिस्त्रित बिबरण

८.३.१ संस्थागत विकास लगानी योजना (यस सँग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधार बिकास समेत)

१. संस्थागत विकास लगानी योजना (यस सँग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधार समेत)														
		अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.लाखमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						%
क. सं.	कार्यक्रम	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	बिकास सझेदार	
१. भौतिक पूर्वाधार विकास														
१.१	जग्गा थप: नगर कार्यपालिकाका लागि न्यूनतम ५ रोपनी तथा सवै वडा कार्यालयकालागि न्यूनतम २ रोपनी गरी गरी २७ रोपनी जग्गा हुने गरी बांकि नपुग जग्गा थप गर्ने	१००	१००	६८	०	०	२६८	२०१	४०.२	०	२६.८	०	०	३.१
१.२	नगर कार्यपालिका कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने (थप रकम)	१००	०	०	०	०	१००	५०	५०					१.१
१.३	ठेक्का सम्झोता भएका वडा नं. १ र ४ तथा नयां भवन निर्माण गर्नु पर्ने अन्य ५ वटा कार्यालय भवन निर्माण	५००	४००	१४१	०	०	१०४१	८३३	२०८					११.९
१.४	वडा नं. ५, ८, ९ र १० को कार्यालय भवन स्तरोन्नती गर्ने	२००	२००	६७			४६७	३७४	९३					५.३
१.५	कार्यालय सामाग्रि (कम्प्यूटर, सर्वर,, नेटवर्किङ., फर्निचर लगायत) वडा कार्यालय समेत	५०	५०	३५	२५	१५	१७५	१३१	२६				१८	२.०
१.६	भौतिक पूर्वाधार मर्मत सम्भार (जम्मा लागतको १० %)	२०	२५	४०	५५	६५	२०५	१६४	४१					२.३
२. सेवा प्रवाह तथा जनशक्ति														

	ब्यवस्थापन													
२.१	सवारीका साधन तथा सामाजिक सुरक्षा कालागि आवश्यक दमकल, एम्बुलेन्स साथै तिनको मर्मत सम्भार समेत	७५	३५	१५	०	०	**१२५**	७५	२५				२५	**१.४**
२.२	सांगठनिक संरचना, जनशक्ति ब्यवस्थापन (कर्मचारी क्षमता बिकास, सेवा प्रवाह, अध्ययन अनुशन्धान, कर्मचारी तथा पदाधिकारी तलव तथा सुविधा, बिषयगत समेत का सम्पूर्ण चालु खर्च)	१०३५	११९०	१२५०	१३१२	१३७८	**६१६५**	४३१६	१८५०					**७०.२**
३	सवै प्रकारका ऐन, नियम, कार्यविधि निर्माण तथा न्याय सम्पादन समेत	७५	५०	१०	१०	१०	**१५५**	१५५						**१.८**
४	अन्य बिबिध	२०	१५	१५	१५	१५	**८०**	४०	१६	८	४	४	८	**०.९**
	जम्मा	**२१७५**	**२०६५**	**१६४१**	**१४१७**	**१४८३**	**८७८१**	**६३३८**	**२३५०**	**८**	**३१**	**४**	**५१**	**१००**

८.३.२ वित्तिय ब्यवस्थापन र सुशासन प्रवर्द्धन लगानी योजना

क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.हजारमा)						सम्भाब्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						कैफियत
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	वित्तीय र दातृसंस्था	
२.१	वित्तीय ब्यवस्थापन र सुशासन	**७५**	**५०**	**२५**	**१५**	**१५**	**१८०**	**१३५**	**२७**	**०**	**०**	**०**	**१८**	**१००**

८.३.३ आर्थिक विकास लगानी योजनाः

क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.हजारमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						लगानी %
		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/६२	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	वित्तीय र दातृसंस्था	
३.१	व्यवसायिक कृषि (सिंचाइ समेतका भौतिक पूर्वाधार, उत्पादन तथा उत्पादकत्व व्यवस्थापन कृषक समूह व्यवशायिकिकरण क्षमता बिकास समेत)	६००	८००	१०००	१२००	८८१	**४४८१**	२०१६	८९६	२२४	२२४	४४८	६७२	**३२.५**
३.२	व्यवसायिक पशुपन्छी बालि विकास र प्रवर्द्धन (भौतिक पूर्वाधार, उत्पनद र उत्पादकत्व वृद्धि)	१००	१५०	२००	२००	१६७	**८१७**	३२७	१६३	४१	८२	८२	१२३	**५.९**
३.३	उद्योग व्यवसाय (भौतिक पूर्वाधार, उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि साथै व्यवसाय स्थापना र बिस्तार)	५०	७५	१००	१००	५०	**३७५**	२०६	७५	१९	१९	३८	१९	**२.७**
३.४	पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन													
३.४.१	पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन (भौतिक पूर्वाधार विकास र व्यवस्थापन समेत)	२२५	३५०	१५००	१६००	१७००	**५३७५**	१४५१	२०४३	२६९	२६९	५३८	८०६	**३९.०**
३.४.२	फुङ्लिङ नगरपालिका, फक्ताङलुङ र सिरजिंगा गाउँपालिकाको संगम स्थलका साथमा पाथिभरा याङबरक गाउँपालिकाको समिपमा रहेको पाथीभरा देबीको मन्दिर विकासको लागि सम्युक्त साझेदारीमा एकीकृत गुरुयोजना तर्जुमा	१५	२०	२५	५०	४०	**१५०**	१५०	०	०	०	०	०	**१.१**
३.५	यव्यापार व्यवसयः स्याटलाईट स्मार्ट शहर बिकास साथै मूख्य तथा साप्ताहिक हाट बजार, आयात निर्यात केन्द्रको वर्तमान अवस्था र भवि	२००	३००	५००	५००	७००	**२२००**	५९४	८३६	११०	११०	२२०	३३०	**१५.९**

	योजना (भौतिक पूर्वाधार, व्यवसाय विस्तार र प्रवर्द्धन)													
३.६	रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण	३५	३५	६०	६०	६०	**२५०**	११३	५०	१३	१३	२५	३८	**१.८**
३.७	नगरपालिकाको क्षमता विकास र श्रोत परिचालन र व्यवस्थापन	२०	२५	३०	३५	४०	**१५०**	६८	३०	८	८	१५	२३	**१.१**
कुल जम्मा		**१२४५**	**१७५५**	**३४१५**	**३७४५**	**३६३८**	**१३७९८**	**४९२५**	**४०९३**	**६८२**	**७२३**	**१३६५**	**२०१०**	**१००**

८.३.४ सामाजिक विकास लगानी योजनाः

क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.लाखमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						कैफियत
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	वित्तीय र दातृसंस्था	
४.१	शिक्षा	४००	५००	६००	७००	५३५	**२७३५**	४३७.६	१३४०.२	१३६.८	१३६.८	२७३.५	४१०.३	**२३.१**
४.२	स्वास्थ्य	३००	३००	३००	११५	१००	**१११५**	३९०.३	३९०.३	५५.८	५५.८	५५.८	१६७.३	**९.४**
४.३	खानेपानी	४००	५००	६००	७००	७८६	**२९८६**	६२७.१	१३१३.८	१४९.३	१४९.३	२९८.६	४४७.९	**२५.२**
४.४	शौचालाय	१००	१००	१००	१४	०	**३१४**	२३५.५	३१.४	०.०	१५.७	१५.७	१५.७	**२.७**
४.५	महिला तथा लैङ्गिकःसमानता	३०	३५	४०	५०	६०	**२१५**	८६.०	५३.८	१०.८	१०.८	२१.५	३२.३	**१.८**
४.६	बालबालिकाः बाल अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन साथै बालमैत्री वातावरण विकास	२५	५०	७५	१००	१२५	**३७५**	१५०.०	९३.८	१८.८	१८.८	३७.५	५६.३	**३.२**
४.७	यूवा विकासः रोजगारी श्रृजना तथा गरिवी निवारणःक्षमता विकास	५०	७५	१००	१००	१००	**४२५**	१७०.०	१०६.३	२१.३	२१.३	४२.५	६३.८	**३.६**
४.८	जेष्ठ नागरिकः सामाजिक सुरक्षा र सम्मान (संघीय सरकार बाट प्रदान गरिने जेष्ठ नागयरिक सामाजिक शुरक्षा भत्ता बाहेक)	७५	१२५	१५०	१७५	७४	**५९९**	२६९.६	१४९.८	३०.०	३०.०	५९.९	५९.९	**५.१**

४.९	अपाङ्गता तथा फरक क्षमता: सामाजिक सुरक्षा, क्षमता विकास र सम्मान	२५	५०	७५	७५	७५	**३००**	१२०.०	७५.०	१५.०	१५.०	३०.०	४५.०	**२.५**
४.१०	लक्षित बर्ग तथा समुदाय: सामाजिक न्याय, समानता र अवसर (दलित, आदिवासी जनजाती तथा पिछडा बर्ग लगायत)	३५	४०	४५	५०	५०	**२२०**	८८.०	५५.०	११.०	११.०	२२.०	३३.०	**१.९**
४.११	खेलकुद: भौतिक पूर्वाधार तथा क्षमता विकास	२००	३००	५००	७००	८१०	**२५१०**	१००४.०	६२७.५	१२५.५	१२५.५	२५१.०	३७६.५	**२१.२**
४.१२	खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण	१०	१०	१०	१०	१०	**५०**	३७.५	२.५	२.५	२.५	२.५	२.५	**०.४**
	जम्मा	**१६५०**	**२०८५**	**२५९५**	**२७८९**	**२७२५**	**११८४४**	**३६१५**	**४२३९।१**	**५७७**	**५९२**	**१११०**	**१७१०**	**१००**

८.३.५ वातावरण विकास लगानी योजना

५.वातावरण विकास लगानी योजना (यस सँग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधार समेत)														
क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.लाखमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						कैफियत
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैससस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	बिकास सझेदार	
५.१	वनजङ्गल संरक्षण तथा व्यवस्थापन, बृक्षा रोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन	५०	१००	१५०	२००	३१०	**८१०**	६०.८	४२५.२५		८१	८१	१६२	**१४.७**
५.२	फोहोरमैला व्यवस्थापन	५००	५००	४५०	३००	२७७	**२०२७**	१७२	१०४३.९		२०२.७	२०३	४०५.४	**३६.७**
५.३	प्रदुषण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन (जल, बायु तथा ध्वनी प्रदुषण समेत)	२०	२५	२५	२५	५०	**१४५**	८७	१४.५	१४.५		१४.५	१४.५	**२.६**
५.५	प्राकृतिक प्रकोप तथा बिपत व्यवस्थापन	२००	३००	५००	७००	८४२	**२५४२**	१२७	१३९८.१	२५४	२५४.२	२५४	२५४.२	**४६.०**
	जम्मा	**७७०**	**९२५**	**११२५**	**१२२५**	**१४७९**	**५५२४**	**४४७**	**२८८१.८**	**२६९**	**५३७.९**	**५५२**	**८३६**	**१००**
उपरोक्त १ देखि ५ सम्मको कुल जम्मा		**५९१५**	**६८८०.३**	**८८००.८**	**९१९१.३**	**९३३९.८६**	**४०१२७.२**	**१५४६१**	**१३५९१**	**१५३६**	**१८८४**	**३०३२**	**४६२५**	

८.३.६ भौतिक विकास लगानी योजना

क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.हजारमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						कैफियत
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	वित्तीय र दातृसंस्था	
१.१	भूमि व्यवस्थापन र उपयोग	५०	७५	१००	७५	७५	३७५	१८७.५	९३.७५				९३.८	१००
१.२	भवन तथा भवन संहिता एवं निर्माण इजाजत													विषयगत शिर्षकमा
१.३	सडक तथा यातायात व्यवस्था													"
१.४	जलविद्युत, उर्जा, सडकवत्ती व्यवस्थापन													"
१.५	सिंचाई तथा जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण													"
१.६	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास													"
१.७	खानेपानी व्यवस्थापन													"
१.८	सार्वजनिक निजी साझेदारी													"
जम्मा		**५०**	**७५**	**१००**	**७५**	**७५**	**३७५**	**१८७५**	**९३.७५**	**०**	**०**	**०**	**९३.८**	

८.३.७ भौतिक पूर्वाधार विकास लगानी योजना

क. २ भौतिक पूर्वाधार विकास लगानी योजना (वडा नं. १ देखि ११ सम्मका प्राथमिकता P1 का सवै योजना संघीय र प्रदेश सरकारका विशेष महत्वका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र समेत)

क. सं.	कार्यक्रम	अनुमानित वार्षिक लगानी (रु.लाखमा)						सम्भाव्य लगानी साझेदार निकाय तथा कार्यालय						कैफियत
		०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२२	०८२/८३	जम्मा	न.पा.	संघीय तथा प्रदेश सरकार	गैसस	जन सहभागिता	निजी क्षेत्र	बिकास सझेदार	
२.१	यातायात पूर्वाधार निर्माण विकास													
२.१.१	सडक पूर्वाधार निर्माण -प्राथमिकता (P1)	३०००	४०००	५०००	५५००	६९१८	**२४४१८**	३६६३	१३४२९.९		१२२०.९	२४४२	३६६३	**७६.७**
२.१.२	नाला निर्माण प्राथमिकता (P1)	१००	१२५	१२५	१००	४५	**४९५**	१२३.८	३४६.५		२४.७५			**१.६**
२.१.३	पुल तथा कलभर्ट निर्माण प्राथमिकता (	३००	५००	७००	७००	६५८	**२८५८**	२८५.८	१५७१.९	१४३	१४२.९	१४२.९	५७१.६	**९.०**

	P1)													
२.२	कम्तिमा १५०० बर्ग फुटका १ वाड १ सामुदायिक भवन	१००	१२५	१५०	३००	४००	**१०७५**	१६१.३	५९१.२५	५३.८	५३.७५	१०७.५	१०७.५	**३.४**
२.३	यातायातका साधन बस, ट्रक, लरी, साना तथा ठूला सवारीकाका साधन पार्क तथा टर्मिनल निर्माण गर्ने साथै ट्रफिक आईल्याण्ड	७००	५००	३००	०	०	**१५००**	२२५	९७५	०	०	०	३००	**४.७**
२.४	घर नम्बरिङ तथा सडक नामाङ्कन र ठेगाना	२५	२५	१०			**६०**	४८					१२	**०.२**
२.५	हुलाक तथा दुरसञ्चार सेवा	२५	५०	७५	१००	८०	**३३०**	२८०.५	१६.५	०	१६.५	१६.५	०	**१.०**
२.६	विद्युत तथा उर्जा सेवा विकास र बिस्तार	५०	७५	१००	१५०	१३५	**५१०**	४०८	५१	०	२५.५	०	२५.५	**१.६**
२.७	चक्रपथ निर्माण बिकासको सम्भाव्यता अध्ययनको रु २५ लाख सहित प्रबिधिको बिकास बिस्तार साथै जनआकांक्षा र आवश्यकताको माग बमोजिम बिकसित हुँदैजाने योजनाहरू	५०	७५	१२५	१५०	२००	**६००**	२४०	१२०	३०	३०	६०	१२०	**१.९**
	जम्मा	**४३५०.०**	**५४७५.०**	**६५८५.०**	**७०००.०**	**८४३६.०**	**३१८४६.०**	**५४३५.०**	**१७१०२.१**	**२२६.७**	**१५१४.३**	**२७६८.७**	**४७९९.३**	**१००**
भौतिक तथा भौतिक पूर्वाधार कुल जम्मा		**४४००.०**	**५५५०.०**	**६६८५.०**	**७०७५.०**	**८५११.०**	**३२२२१.०**	**५६२२.५**	**१७१९५.८**	**२२६.७**	**१५१४.३**	**२७६८.७**	**४८९३.१**	
कुल जम्मा		**१०३१५.०**	**१२४३०.३**	**१५४८५.८**	**१६२६६.३**	**१७८५०.९**	**७२३४८.२**	**२१०८३.२**	**३०७८६.४**	**१७६२.३**	**३३९८.५**	**५८००.४**	**९५१७.६**	

भाग ९ (नौ)
निस्कर्ष तथा सुझाव

फुङ्लिङ नगरपालिकाले यस आवधिक नगरपालिका बिकास योजना मार्फत स्वीकार गरेका संघीय तथा प्रदेश सरकार बाट निर्माण हुनुपर्ने बिषयगत योजनाकालागि सम्बन्धित सरकार समक्ष बिशेष पहल गर्नु अनिवार्य छ भने नगरपालिकाको स्वआर्जन र संघीय सरकार बाट नियमित रुपमा प्रति बर्ष प्राप्त हुने बित्तीय समानिकरण तथा बिभिन्न शिर्षक अन्तरगत प्राप्त भईरहेको अनुदना साथै राजश्व बॉडफॉड बाट समेत नपुग हुने रकमकालागि सवै सरोकारवाला ब्यक्ति, संघ संस्था, निकाय र कार्यालय साथै बिकास साझेदारहरू सॅग गहिरो सम्बन्ध बिस्तार गरी साझेदारीका मार्गहरूको पहिचान, सुशासन र भ्रष्टचारको सुन्य सहनसिलता र बिकासको गतिको सुनिस्चितता लाई बिश्वासमा परिणत गर्न अनिवार्य छ ।

फुङ्लिङ नगरपालिकाले आन्तरिक आयमा अभिबृद्धि गर्न राजश्वको दायरालाई फराक बनाउनु पर्ने, बर्तमान आवश्यकताका आधारमा लागनीको सुनिस्चितताकालागि सम्भाब्य सवै साझेदारहरूलाई आकर्शण गर्ने तथा अन्तर सरकारी अनुदानको क्षेत्र फराकिलो बनाउन विशेष पहल गर्ने, अनुत्पादक खर्चमा कटौति गर्ने साथै दिगो विकासमा आधारित विकास निर्मण र सेवा प्रवाहका पूर्वाधारहरूको निर्माण र विकासलाई प्रथम प्राथमिकतामा राखेर आवधिक नगरपालिका विकास योजना कार्यान्वनय गर्न सके फुङ्लिङ नगरपालिकालाई एक समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा विकास गर्न सम्भव देखिएको छ । बर्तमानमा रहेका चुनौतिहरूलाई सम्भावनाको उज्यालो मार्ग तर्फ अग्रसर गराएर विद्यमान अवसर र सम्भावना संग एकीकृत गरी यस आवधिक योजनाले स्वीकार गरेका प्राथमिकता P1 मा प्रस्तावित भएका **योजनाहरूको ६५ देखि ७० % मात्र कार्यान्वयन गर्न सके** पनि आगामि ५ बर्ष भित्र समृद्धिको मार्ग निर्धारण हुने तथा उक्त मार्गको विस्तार र दिगो ब्यवस्थापन बाट आगामि २० बर्ष भित्र एक समृद्ध नगरपालिकाको रुपमा स्थापित हुने कुरामा दुविधा रहेको छैन । तर यस प्रकारको सफलता प्राप्तिकालागि सवै सरोकारवाला तथा मुख्य सम्वाहकको भूमिका निर्वाह गर्नु पर्ने जनप्रतिनिधि र कर्मचारीले देहाय बमोजिमका १० संकल्प ब्यवहारमा उतार्न अनिवार्य छ ।

सङ्कल्पहरू:

- अध्ययनशिल, चिन्तनशिल, जिम्मेवार, उत्तरदायी र मिलनसारीता सहितको सकारात्मक दृष्टिकोणको बिकास र प्रयोग
- वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिताको सुनिस्चितता
- नगरपालिकाबासी जनसमुदाको बिश्वास आर्जन
- जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र नगरबासीको त्रीपक्षिय नगर विकास संवाहक तथा सेवक साझेदारी
- योजनाको कार्यान्वयन भन्दा अगाडी पर्याप्त अध्ययन, अनुशन्धान, ड्रइङ डिजाईन र यथार्थपरक लागत अनुमान हुने ब्यवस्था
- योजनाहरूलाई कार्यान्वयनमा लैजादा वडागत र ब्यक्तिगत लाभ तथा प्रभाव बाट मुक्त भई आवश्यकता र प्राथमिकता क्रमका आधारमा मात्र अघि बढाउने
- गुणस्तरमा सम्झौता नगर्ने
- अनुत्पादक क्षेत्रको लगानीलाई निरुत्साहित गर्ने तथा मितब्ययी हुने
- सवै प्रकारका विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका विषय बस्तुलाई सूचना प्रविधि संग अवद्ध गर्ने
- शिपको बिकास, क्षमता र दक्षता बमोजिमको उपार्जनमा संधै सम्लग्न हुने
- सवै सरोकारवाला समय पालक हुने साथै संधै सांचो बोल्ने

"सम्भव छ बिकास र समृद्धि सम्भव छ तर अनिवार्य प्रयास र लगनसिलताको खॉचो छ"

धन्यवाद्